

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

2021

Poročilo je pripravil Kmetijski inštitut Slovenije (KIS) v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter nekaterimi zunanjimi sodelavci kot del naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2022.

Uredila

dr. Tanja TRAVNIKAR

AVTORJI POROČILA

mag. Matej BEDRAČ (struktura kmetijskih gospodarstev, Program razvoja podeželja 2014–2020)

Sara BELE (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, zunanja trgovina)

Jure BREČKO (obseg živinoreje, ekonomski rezultati po proizvodih)

Ana HITI DVORŠAK (obseg rastlinske pridelave, ekološko kmetovanje)

dr. Maja KOŽAR (ekonomski rezultati kmetijstva, FADN)

Luka LOŽAR (makroekonomsko okolje)

mag. Ben MOLJK (obseg živinoreje, ekonomski rezultati po proizvodih)

dr. Tanja TRAVNIKAR (cene, proračunske podpore kmetijstvu, ukrepi kmetijske politike)

Barbara ZAGORC (obseg rastlinske pridelave, ekonomski rezultati po proizvodih)

GRADIVO ZA PRIPRAVO POROČILA SO PRISPEVALI

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Saška BELAJ, Tanja POLAK BENKIČ, Metka CERJAK PRIJATELJ, Jožica JERMAN CVELBAR (strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin)

Ivana ERJAVEC (podpore kmetijstvu na lokalni ravni, raziskovalna dejavnost)

Petra FILIPI (ribištvo)

Primož HABJAN, dr. Simon POLJANŠEK, Tomaž REMIC, Saša RUS, mag. Alenka KORENJAK, Janja KUMPREJ, mag. Janez VERTAČNIK, mag. Ksenja PODPEČAN, dr. Matevž ADAMIČ, Sašo NOVINEC, Aleš PREGI, Andrej DRAŠLER (gozdarstvo in lovstvo)

mag. Janja HADALIN, Silvester KRANJEC, Darko BRULC (gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči)

Vida HOČEVAR (Program razvoja podeželja 2014–2020)

dr. Branko PODPEČAN, Vida ZNOJ, dr. Katja BIDOVEC, mag. Katarina GROZNIK (varna hrana, veterinarstvo in varstvo rastlin)

Martina ŠILC ŽUŽEK, Vesna STRADAR (obvladovanje tveganj v kmetijstvu, kmetijsko izobraževanje)

Jana TAVČAR (strokovne naloge v živinoreji)

mag. Maja ŽIBERT (ekološko kmetovanje)

Sodelavci iz drugih organizacij

Jože OČKO, mag. Olga OBLAK, Anton JAGODIC, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Sektor za kmetijsko svetovanje (kmetijska svetovalna služba)

dr. Aleš KUCHAR, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko (živilskopredelovalna industrija)

Špela ŠČAP, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Simona ŽOVLJE, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS

Infografika: Ana HITI DVORŠAK, Sara BELE

Fotografija na naslovnici: dr. Darinka KORON, dr. Vida REZAR, Gozdarski inštitut Slovenije

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije:

https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu/

Ljubljana, junij 2022

Spremna beseda k Poročilu o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva je strokovna publikacija, ki jo vsako leto pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter nekaterimi zunanjimi sodelavci.

Letna poročila o stanju kmetijstva se pripravljajo že od leta 1993 in so za zadnjih nekaj let dostopna na straneh Kmetijskega inštituta Slovenije:

https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu/

Poročila se je oprijelo ime **Zeleno poročilo** ter je dobro sprejeto tako v strokovnih krogih kot tudi med slovenskimi pridelovalci, študenti kmetijstva in drugih študijskih programov o naravnih virih ter zaposlenimi v kmetijstvu, živilstvu in sorodnih sektorjih. Zeleno poročilo je zanimivo tudi za splošne bralce, ki jih zanimajo različne teme, povezane s pridelovanjem hrane v Sloveniji.

V poročilu so zbrani najpomembnejši proizvodni in ekonomski rezultati o slovenskem kmetijstvu, živilstvu, gozdarstvu in ribištvu. Ti rezultati so pripravljeni na podlagi podatkov Statističnega urada RS, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugih uradnih virov, ki so na voljo do 31. maja tekočega leta (izjemoma tudi pozneje) za preteklo leto, za katero se poročilo pripravlja. Pri primerjavi podatkov z drugimi državami članicami EU se v poročilu od leta 2020 praviloma uporabljajo podatki EU-27 in ne več EU-28, saj je v začetku leta 2020 Združeno kraljestvo izstopilo iz Evropske unije.

Zeleno poročilo se osredotoča na podrobno vsebinsko interpretacijo podatkov obravnavanega leta, s poudarkom na primerjavi s predhodnim letom. Za večino kazalnikov so podatki v statističnih prilogah predstavljeni za obdobje zadnjih trinajstih let. Prikazani podatki so zaokroženi, zato je mogoče odstopanje od podatkov SURS in drugih izvornih podatkov.

Vsebina poročila se začneja z razširjenim povzetkom najpomembnejših osnovnih rezultatov in kazalnikov slovenskega kmetijstva, živilstva in gozdarstva. V nadaljevanju poročila so predstavljeni makroekonomski kazalniki za Slovenijo in položaj kmetijstva v gospodarstvu, struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji, obseg kmetijske proizvodnje, poraba kmetijskih proizvodov in stopnja samooskrbe, cene kmetijskih pridelkov, ekonomski rezultati kmetijstva, proračunske podpore za kmetijstvo, zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi, stanje v živilskopredelovalni industriji, ukrepi kmetijske politike, ključni rezultati računovodstva po metodologiji FADN, ekološko kmetovanje, gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči ter delovanje različnih javnih služb in drugih podpornih storitev za kmetijstvo. V zadnjih dveh poglavjih so strnjeni še ključni kazalniki in rezultati na področju gozdarstva, lovstva in ribištva.

Posebno analitično vrednost dajejo poročilu obširne *statistične priloge*, ki vse pomembnejše podatke o stanju kmetijstva prikazujejo v strnjenih preglednicah za obdobje zadnjih trinajstih let, kar omogoča različne primerjalne analize in analize preteklih stanj ali dogajanj.

Komplementarni del Zelenega poročila je samostojna strokovna publikacija **Pregled po kmetijskih trgih**. Njen namen je podrobneje predstaviti najpomembnejše kmetijske trge v Sloveniji. Tako so v pregledu predstavljeni najpomembnejši proizvodni in ekonomski kazalniki za ključne kmetijske trge na področju rastlinske pridelave (žito, oljnice, krompir, hmelj, zelenjadnice, krmne rastline, sadje, oljke, grozdje in vino, suhe stročnice ter seme) in živinoreje (meso govedi, meso prašičev, perutninsko meso, ovčje in kozje meso, mleko, jajca, konji in med).

Kazalo vsebine

INFOGRAFIKA: SLOVENSKO KMETIJSTVO V LETU 2021	11
POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV	15
1 STANJE V KMETIJSTVU	21
1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu	21
1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji	23
1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč	23
1.2.2 Živinoreja	26
1.3 Obseg kmetijske proizvodnje	29
1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe	34
1.5 Cene v kmetijstvu	37
1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva	40
2 PRORAČUNSKE PODPORE KMETIJSTVU	44
2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna	44
2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem	47
2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko	49
2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	52
2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni	55
3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	57
3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga	59
3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva	62
4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA	65
4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje	65
4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji	67
4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije	69
4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge	69
4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih	72
5 KMETIJSKA POLITIKA	79
5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU	79
5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov	79
5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem	80
5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020	81
5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU	90
5.2 Drugi ukrepi kmetijske politike	90
5.2.1 Izredni državni ukrepi za omilitev posledic drugega vala epidemije covid-19, namenjeni posameznim sektorjem	92
6 KMETIJSKO RAČUNOVODSTVO PO METODOLOGIJI FADN	95
6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN	95
6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja	98
6.3 Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN	100
7 EKOLOŠKO KMETOVANJE	103

8	GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI.....	107
8.1	Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe	107
8.1.1	Obseg kmetijskih zemljišč	107
8.1.2	Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja	110
8.2	Zemljiške operacije	115
8.3	Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe	117
8.4	Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije	119
9	JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO.....	123
9.1	Javna služba kmetijskega svetovanja	123
9.2	Strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin	129
9.3	Strokovne naloge v živinoreji	140
9.4	Raziskovalna dejavnost	145
9.5	Kmetijsko izobraževanje	149
10	VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN	150
10.1	Področje fitofarmacevtskih sredstev	150
10.2	Varna hrana	151
10.3	Krma	155
10.4	Veterinarstvo	156
10.5	Varstvo rastlin	157
11	GOZDARSTVO IN LOVSTVO.....	160
11.1	Gozdarstvo	160
11.1.1	Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa	160
11.1.2	Varstvo, obnova in nega gozdov	162
11.1.3	Dela na gozdnih prometnicah	163
11.1.4	Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine	164
11.1.5	Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva	169
11.1.6	Znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje	170
11.1.7	Gozdarska inšpekcija	171
11.1.8	Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu	173
11.2	Lovstvo	176
12	RIBIŠTVO	179
12.1	Morsko ribištvo in ribogojstvo	179
12.2	Sladkovodno ribištvo	181
12.3	Odkupna vrednost vzrejenih vodnih organizmov	182
12.4	Finančni ukrepi v ribištvu	183
	LITERATURA IN VIRI	184
	Statistične priloge	186

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pregled gospodarskih gibanj; 2016–2021	21
Preglednica 2:	Število KMG in površina KZU po vrstah rabe; 2000, 2010 in 2020	23
Preglednica 3:	Povprečna površina kmetijskih zemljišč na kmetijsko gospodarstvo; 2000, 2010 in 2020	25
Preglednica 4:	Število KMG po velikostnih razredih KZU; 2000, 2010 in 2020	25
Preglednica 5:	Kmetijska zemljišča v uporabi, po velikostnih razredih; 2000, 2010 in 2020	25
Preglednica 6:	Število KMG z živino in število živine; 2000, 2010 in 2020	26
Preglednica 7:	Povprečno število živali na živinorejskih gospodarstvih; 2000, 2010 in 2020	26
Preglednica 8:	Število KMG po velikostnih razredih GVŽ; 2000, 2010 in 2020	28
Preglednica 9:	Glave velike živine po velikostnih razredih GVŽ; 2000, 2010 in 2020	28
Preglednica 10:	Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2016–2021	34
Preglednica 11:	Indeksi nominalnih cen kmetijskih proizvodov in inputov; 2016–2021	40
Preglednica 12:	Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2017–2021	42
Preglednica 13:	Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2017–2021	44
Preglednica 14:	Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2017–2021	46
Preglednica 15:	Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2017–2021	47
Preglednica 16:	Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2017–2021	48
Preglednica 17:	Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2017–2021	50
Preglednica 18:	Proračunska izplačila za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2017–2021	50
Preglednica 19:	Proračunska izplačila za podporo agroživilstvu in za izboljšanje kmetijske infrastrukture (000 EUR); 2017–2021	51
Preglednica 20:	Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2017–2021	52
Preglednica 21:	Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2017–2021	53
Preglednica 22:	Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2017–2021	53
Preglednica 23:	Proračunska izplačila za ukrepe nadzora nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2017–2021	54
Preglednica 24:	Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2017–2021	54
Preglednica 25:	Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2017–2021	55
Preglednica 26:	Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2017–2021	57
Preglednica 27:	Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah proizvodov; 2020 in 2021	59
Preglednica 28:	Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav in najpomembnejših trgovinskih partnericah (mio EUR); 2016–2021	62
Preglednica 29:	Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2016–2021	66
Preglednica 30:	Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2016–2021	67

Preglednica 31:	Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2016–2021	69
Preglednica 32:	Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2016–2021.....	71
Preglednica 33:	Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2021	73
Preglednica 34:	Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2020 in 2021	78
Preglednica 35:	Neposredna plačila po uredbah za leti 2020 (izplačano do 31. 5. 2021) in 2021 (izplačano do 31. 5. 2022).....	80
Preglednica 36:	Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih in podukrepih (000 EUR) (do 31. 12. 2021)	82
Preglednica 37:	Primerjava izvajanja operacij KOPOP v letih 2018–2021	86
Preglednica 38:	Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2020 in 2021 (subvencijsko leto).....	87
Preglednica 39:	Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2020 in 2021 (subvencijsko leto)	88
Preglednica 40:	Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2021).....	90
Preglednica 41:	Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2015–2021	91
Preglednica 42:	Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2015–2020	95
Preglednica 43:	Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2015–2020	96
Preglednica 44:	Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2015–2020	99
Preglednica 45:	Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN (EUR/gospodarstvo); 2015–2020.....	101
Preglednica 46:	Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2017–2021	103
Preglednica 47:	Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2017–2021	104
Preglednica 48:	Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2017–2021	105
Preglednica 49:	Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja; 2017–2021	105
Preglednica 50:	Priraja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah; 2017–2021	106
Preglednica 51:	Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč po vrstah dejanske rabe; 2006, 2020 in 2021	108
Preglednica 52:	Površine iz registra kmetijskih gospodarstev po vrstah rabe GERK; 2006, 2020 in 2021	110
Preglednica 53:	Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost	111
Preglednica 54:	Skupna površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000	111
Preglednica 55:	Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih	112
Preglednica 56:	Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2021	114
Preglednica 57:	Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2015–2021....	116

Preglednica 58: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe ne-kmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo, po občinah po OPN za leto 2021 ter skupne površine namenske rabe kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (ha)	117
Preglednica 59: Površine DPN, ki se načrtujejo na kmetijski namenski rabi, sprejetih v letu 2021	119
Preglednica 60: Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2016–2021	120
Preglednica 61: Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2016–2021	121
Preglednica 62: Število organizacij v letu 2021, ki opravljajo posamezne naloge v okviru javne službe strokovnih nalog v živinoreji	140
Preglednica 63: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2020 in 2021	141
Preglednica 64: Število tropov ter število ovc in koz v kontroli; 2020 in 2021	143
Preglednica 65: Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2013–2021	144
Preglednica 66: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2012–2021	144
Preglednica 67: Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2020 in 2021	146
Preglednica 68: Število izvedenih ocen in izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2021	150
Preglednica 69: Število izdanih odločb, opravljenih tečajev in pregledov v prometu in uporabi FFS na dan 31. 12. 2021	151
Preglednica 70: Število odobrenih obratov in klavnic; 2010–2021	152
Preglednica 71: Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2016–2021	153
Preglednica 72: Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2016–2021	153
Preglednica 73: Število opravljenih preiskav na bolezni v letu 2021	156
Preglednica 74: Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2018–2021	161
Preglednica 75: Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje (m ³); 2021	161
Preglednica 76: Sanitarni posek (000 m ³); 2011–2021	162
Preglednica 77: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2011–2021	162
Preglednica 78: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2011–2021	162
Preglednica 79: Struktura obnove in nege gozdov; 2018–2021	163
Preglednica 80: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2011–2021	163
Preglednica 81: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2011–2021	164
Preglednica 82: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2019–2021	164
Preglednica 83: Zunanjetrgovinska bilanca gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2017–2021	166
Preglednica 84: Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2017–2021	166
Preglednica 85: Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2017–2021	167
Preglednica 86: Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m ³ , brez DDV); 2017–2021	168
Preglednica 87: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2017–2021	170
Preglednica 88: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2011–2021	177
Preglednica 89: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2021	177
Preglednica 90: Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2011–2021	177

Preglednica 91: Ocena strukture škod na kmetijskih kulturah, ki jih povzročajo divjad in velike zveri (%); 2011–2021	178
Preglednica 92: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2011–2021	178
Preglednica 93: Ulov, iztovor in vzreja rib, mehkužcev in rakov (t); 2015–2021	179
Preglednica 94: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvi in morskem ribogojstvu; 2016–2020.....	180
Preglednica 95: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opreми; 2016–2021.....	180
Preglednica 96: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2015–2021	181
Preglednica 97: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2015–2020	182
Preglednica 98: Količina in odkupna vrednost vodnih organizmov (brez DDV); 2015–2011.....	182
Preglednica 99: Proračunska izplačila za ribištvo (000 EUR); 2016–2021	183

Kazalo slik

Slika 1: Število KMG in površina KZU po vrstah rabe KZU; 2000–2020	24
Slika 2: Število živinorejskih KMG in število živali; 2000–2020	27
Slika 3: Indeksi proizvodnje kmetijskih proizvodov (2015 = 100); 2009–2021	29
Slika 4: Sprememba skupne površine in struktura kmetijskih zemljišč v uporabi.....	30
Slika 5: Skupna površina in setvena struktura njiv	30
Slika 6: Sprememba v rastlinski pridelavi v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 (%).....	31
Slika 7: Število živali konec leta (000); 2009–2021	32
Slika 8: Sprememba v živinorejski proizvodnji v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 (%)	33
Slika 9: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2016–2021	35
Slika 10: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2016–2021	37
Slika 11: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2009–2021	37
Slika 12: Spremembe nominalnih cen rastlinskih pridelkov v letu 2021 glede na leto 2020 (%)	38
Slika 13: Spremembe nominalnih cen v živinoreji v letu 2021 glede na leto 2020 (%)	38
Slika 14: Spremembe nominalnih cen inputov za kmetijstvo v letu 2021 glede na leto 2020 (%)	39
Slika 15: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2009–2021	41
Slika 16: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2009–2021	44
Slika 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2009–2021	47
Slika 18: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2009–2021	49
Slika 19: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2009–2021	52
Slika 20: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2009–2021	57
Slika 21: Indeks izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po mesecih v letu 2021 (tekoči mesec/isti mesec predhodnega leta; %).....	59
Slika 22: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po tarifnih skupinah (%); 2021	60
Slika 23: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2020 in 2021	61

Slika 24: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2016–2021	63
Slika 25: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po pomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah (%); 2021	64
Slika 26: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2008–2020	65
Slika 27: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2015 = 100); 2009–2021	66
Slika 28: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2009–2021	67
Slika 29: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2015 = 100); 2009–2021	68
Slika 30: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2009–2021	72
Slika 31: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2020 in 2021	74
Slika 32: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2015–2020	96
Slika 33: Struktura dejanskega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8); povprečje 2015–2020	98
Slika 34: Primerjava neto dodane vrednosti (NDV) po FADN in faktorskega dohodka (FD) po ERK na polnovredno delovno moč (EUR/PDM); 2015–2020	102
Slika 35: Kmetijska gospodarstva vključena v ekološko kmetovanje, Slovenija; 2021	103
Slika 36: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD)	111
Slika 37: Območje Natura 2000	112
Slika 38: Narodni, regijski in krajinski parki	113
Slika 39: Vodovarstvena območja	114
Slika 40: Deleži sprememb iz zgornje preglednice – primerjava sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč in sprememb nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo	118
Slika 41: Organigram JSKS v letu 2021	123
Slika 42: Shema javnih služb in izvajalcev v skladu z novo zakonodajo	129
Slika 43: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2021	160
Slika 44: Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa (000 m ³); 2011–2021*	166

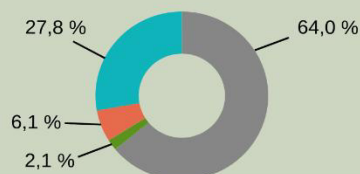
Kazalo okvirjev

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev	23
Okvir 2: Poraba na prebivalca in stopnja samooskrbe	34
Okvir 3: Cene v kmetijstvu	39
Okvir 4: Ekonomski računi za kmetijstvo	43
Okvir 5: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike	45
Okvir 6: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi	58
Okvir 7: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije	70
Okvir 8: FADN (angl. Farm Accountancy Data Network)	97

INFOGRAFIKA: SLOVENSKO KMETIJSTVO V LETU 2021

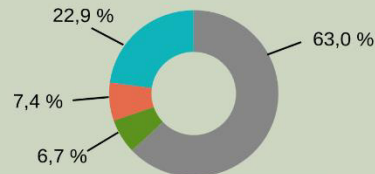
Položaj kmetijstva v gospodarstvu

Struktura dodane vrednosti po dejavnostih (%)

Storitve
Industrija
Gradbeništvo
Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo

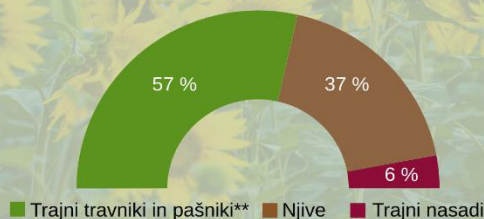
Struktura zaposlenosti (%)

Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji*

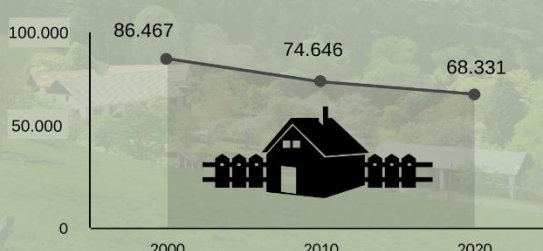
Površina kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU)

leta 2020: 474.633 ha

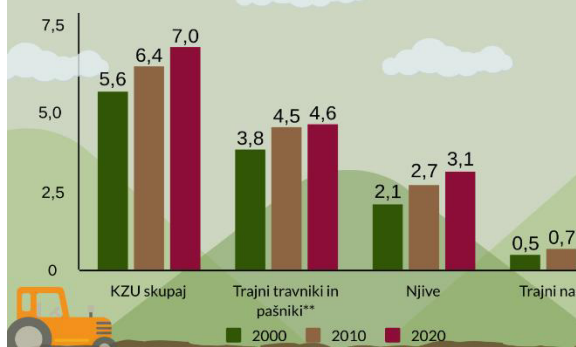

Trajni travniki in pašniki** Njive Trajni nasadi

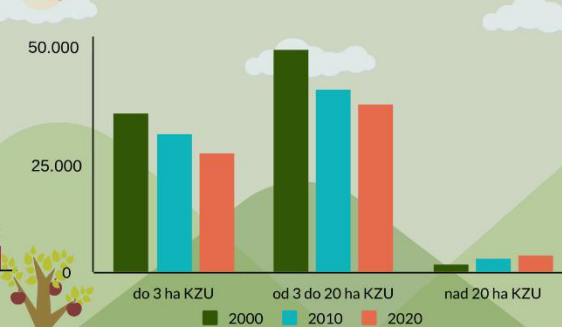
Število kmetijskih gospodarstev (KMG)

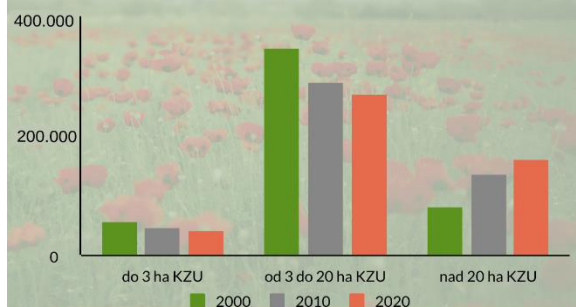
Povprečna površina KZU na KMG (ha)

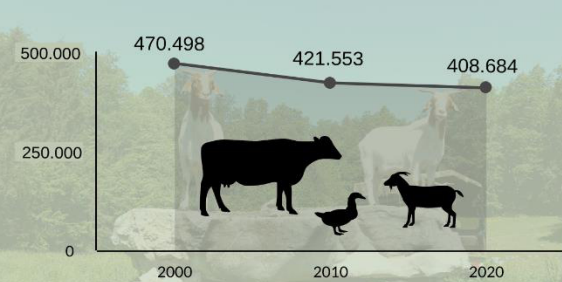
Število KMG po velikostnih razredih KZU

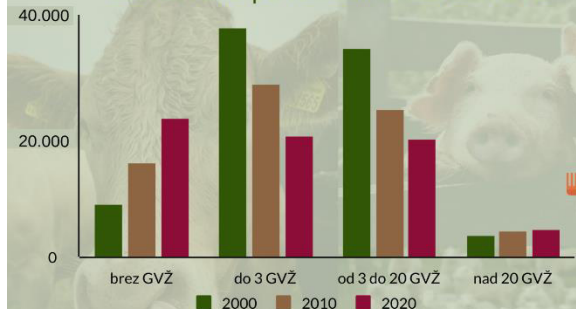
Površina KZU po velikostnih razredih (ha)

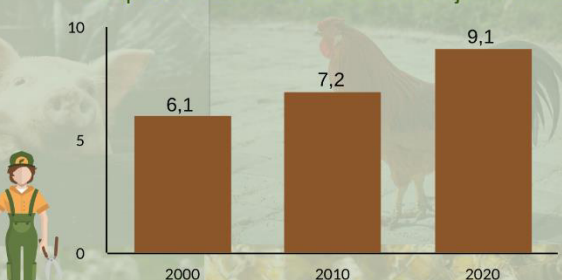
Število glav velike živine (GVŽ)

Število KMG po velikostnih razredih GVŽ

Povprečno število GVŽ na živinorejskih KMG

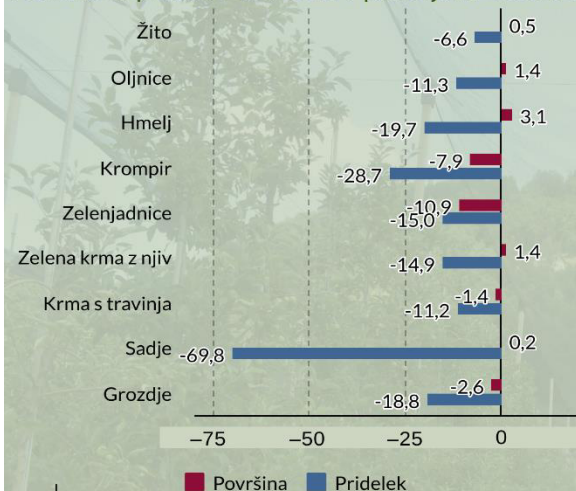

*Podatki Popisa kmetijskih gospodarstev 2020; **skupni pašniki niso vključeni.

Rastlinska pridelava

Površine in pridelki v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 (%)

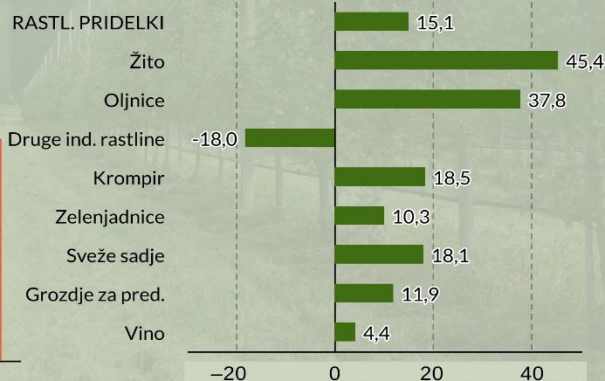
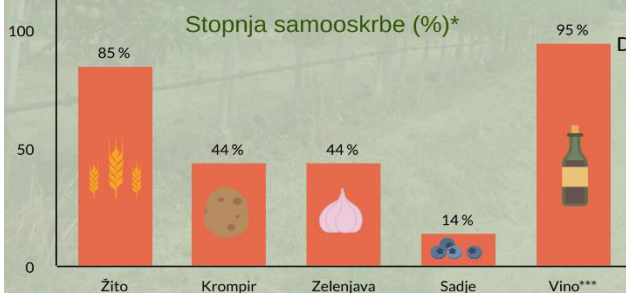
Poraba na prebivalca*

Žito**	85 kg
Krompir	63 kg
Zelenjava	116 kg
Sadje	109 kg
Sladkor	31 kg
Riž	5 kg
Vino***	35 l

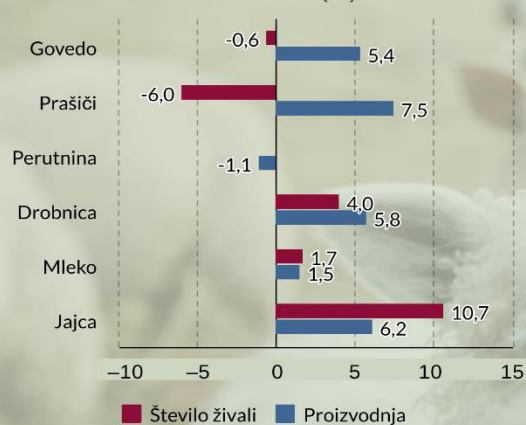
Spremembe nominalnih cen v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 (%)

Živinoreja

Živinorejska proizvodnja v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 (%)

Poraba na prebivalca*

Meso****	89 kg
-meso govedo	21 kg
-meso prašičev	33 kg
-perutninsko meso	31 kg
Mleko, skupaj*****	204 kg
Jajca	11 kg
Med	1 kg

Spremembe nominalnih cen v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 (%)

*Začasni podatki; **v ekvivalentu moke; ***tržno leto 2020-2021; ****v ekvivalentu klavne mase; *****v ekv. surovega mleka.

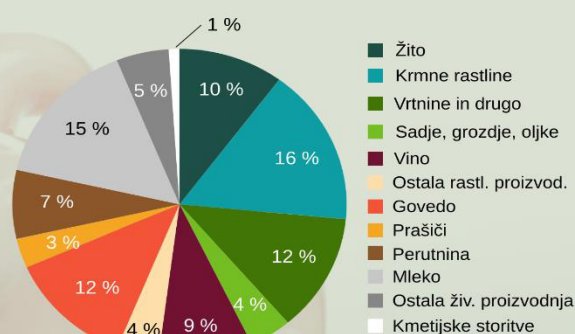
Ekonomske rezultati kmetijstva

Faktorski dohodek*
464 mio EUR (tekoče cene)
 (realno –20,3 % v primerjavi z letom 2020)

Faktorski dohodek/PDM*
6.112 EUR/PDM (tekoče cene)
 (realno –20,1 % v primerjavi z letom 2020)

Struktura vrednosti kmetijske proizvodnje (%)

1.330 mio EUR (tekoče cene)*

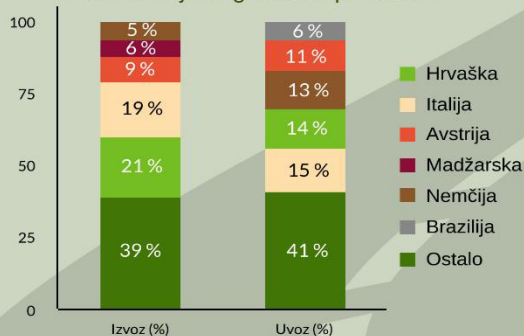

Blagovna menjava agroživilstva

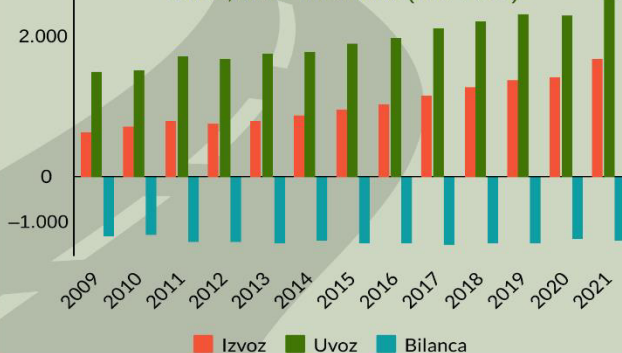
Pokritost uvoza z izvozom*

Pomembnejše trgovinske partnerice*

Izvoz, uvoz in bilanca (mio EUR)*

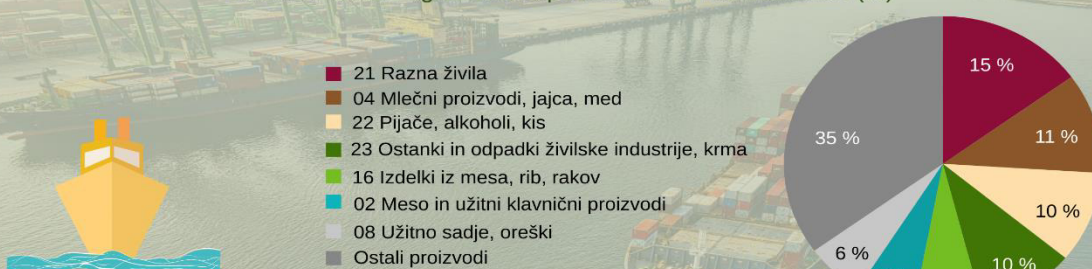

Izvoz*:
1.847 mio EUR
 (+18,5 % v primerjavi z letom 2020)

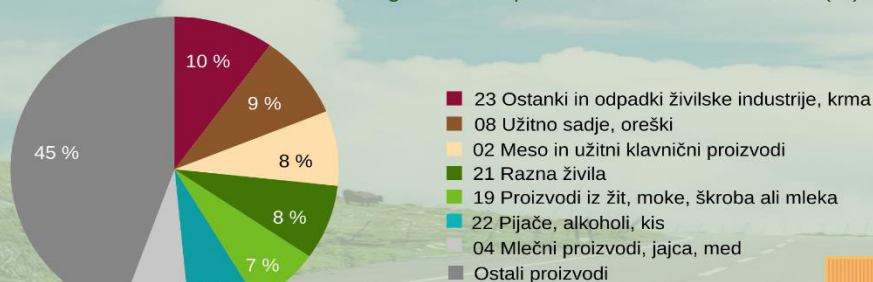

Uvoz*:
2.842 mio EUR
 (+12,1 % v primerjavi z letom 2020)

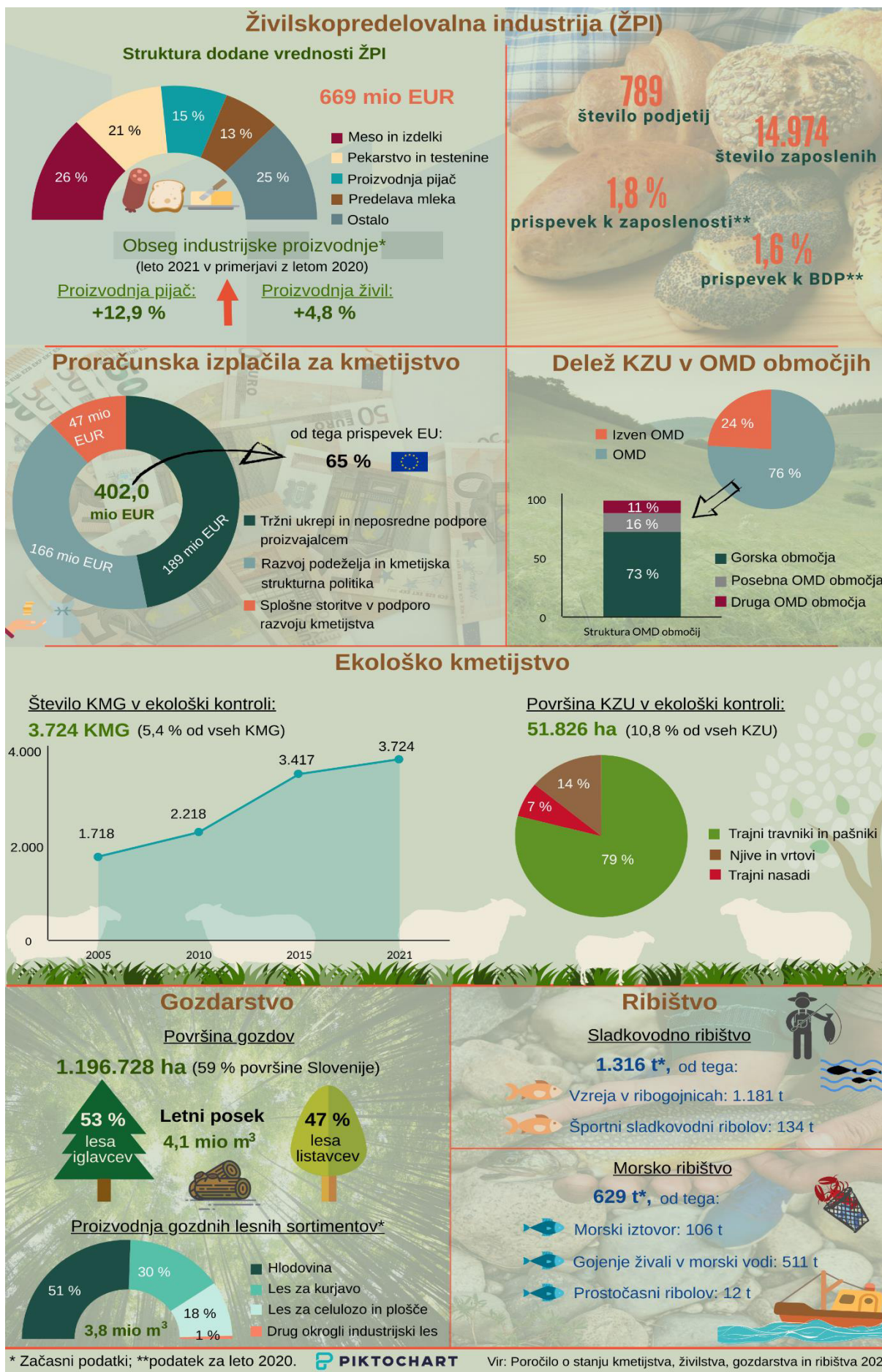
Struktura izvoza agroživilstva po kombinirani nomenklaturi (%)*

Struktura uvoza agroživilstva po kombinirani nomenklaturi (%)*

*Začasni podatki.

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV

Razmere za slovensko gospodarstvo so bile v letu 2021 dokaj ugodne, saj se je gospodarska aktivnost v primerjavi s predhodnim letom precej izboljšala in presegla gospodarsko aktivnost pred epidemijo (bruto domači proizvod je bil večji za 8,1 %). Izboljšale so se tudi razmere na trgu dela, kjer je bila zabeležena največja zaposlenost do zdaj. Tako se je zmanjšala stopnja brezposelnosti (registrirana s 8,7 % na 7,6 %, anketna s 5,0 % na 4,7 %). Cene življenjskih potrebščin so se začele povečevati predvsem konec leta 2021, na povprečni letni ravni pa je inflacija znašala 1,9 %. Kmetijstvo skupaj z gozdarstvom, lovstvom in ribištvom je v letu 2021 k skupni dodani vrednosti prispevalo 2,1 %, k skupni zaposlenosti pa 6,7 %.

Stanje v kmetijstvu

Podatki o rabi zemljišč in številu živine iz Popisa kmetijstva 2020 kažejo, da se nadaljuje trend zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev (KMG). Povprečno kmetijsko gospodarstvo je v letu 2020 obdelovalo 7,0 hektarja kmetijskih zemljišč, kar je za četrtno več kot leta 2000 (5,6 ha/KMG). Velikostna struktura kmetijskih gospodarstev se še vedno izboljšuje, saj se je število gospodarstev, ki obdelujejo več kot 20 hektarjev KZU, glede na leto 2000 več kot podvojilo. Ta gospodarstva zdaj obdelujejo več kot tretjino vseh KZU (34 %), kar je 5 odstotnih točk več kot leta 2010 in 17 odstotnih točk več kot leta 2000. Živinorejska gospodarstva so leta 2020 v povprečju redila 9,1 GVŽ na gospodarstvo, kar je za 3 GVŽ oziroma za 50 % več kot leta 2000 (6,1 GVŽ/KMG). Tudi velikostna struktura živinorejskih gospodarstev se je v primerjavi s popisom iz leta 2000 precej izboljšala. Število gospodarstev, ki redijo več kot 20 GVŽ, se je med letoma 2000 in 2020 povečalo za 27 %, ta gospodarstva pa redijo 56 % vseh GVŽ (za 22 odstotnih točk več kot v letu 2000).

Leto 2021 je bilo za kmetijsko pridelavo izrazito neugodno, saj se je obseg kmetijske proizvodnje po začasnih statističnih podatkih zmanjšal za 12 %. Pri tem je bil obseg rastlinske pridelave manjši za 20 %, obseg živinoreje pa se je ohranil na ravni predhodnega leta. Najbolj sta leto 2021 zaznamovali dve hudi spomladanski pozebi, ki sta močno prizadeli sadno drevje in vinograde po vsej državi, pa tudi suša in druge vremenske ujme. Letina sadja je bila najslabša do zdaj in je bila še za 13 % slabša kot v letu 2017, ko je bila zaradi hude pomladanske pozebe pridelava sadja izrazito slaba, količinsko podpovprečna letina grozdja pa je bila vsaj odlične kakovosti. Tudi za večino njivskih posevkov in krmo s travinja je bila letina 2021 slabša od predhodne in razen pri žitu in sončnicah tudi pod povprečjem v primerjavi z daljšim časovnim obdobjem. Površina kmetijske zemlje v rabi kmetijskih gospodarstev se je glede na leto prej malce zmanjšala (−0,9 %), najbolj površina travnikov in pašnikov (−1,4 %). Leta 2021 je bilo več pridelovalnih površin kot v letu prej namenjenih pridelavi žita, oljnic, hmelja, sladkorne pese in suhih stročnic, manj pa je bilo na njivah zelenjadnic, krompirja in krmnih korenovk. V povprečju so bili skupni pridelki pri večini skupin kmetijskih rastlin manjši. Priderek sadja je bil več kot prepolovljen in je obsegal le tretjino pridelka 2020, pridelek grozdja pa je bil v primerjavi z letom prej za 20 % manjši. Glede na leto prej so bili zaradi večjih površin večji le skupni pridelki sladkorne pese, sončnic in ovsa. Leta 2021 je v živinoreji zabeležen večji prirast pri večini živinorejskih sektorjev, z izjemo perutninarstva. Prirast pri govedu, prašičih in drobnici se je povečal med 5 in 7 %. Več kot v letu 2020 je bilo prirejenega kravjega mleka, po opaznem zmanjšanju v letu pred tem se je proizvodnja jajc znova povečala. Strukturne spremembe in premik k prireji mleka drobnice so se nadaljevali tudi v letu 2021, povečalo se je število ovac in mlečnih koz, od katerih je pridobljeno največ mleka drobnice. Tako se je v letu 2021 povečala tudi skupna prireja mleka drobnice. Za pridelavo medu bo leto 2021 veljalo za eno od najslabših letin v zadnjih 30 letih. Zaradi pozebe v spomladanskem času čebelarje paše skoraj ni bilo, tako da je letni pridelek medu po statističnih podatkih znašal le 15 % pridelka v letu 2020 oziroma manj kot petino povprečja obdobja 2016–2020.

Domača poraba na prebivalca se je v letu 2021 med rastlinskimi pridelki povečala le pri sladkorju, med živalskimi proizvodi pa pri mesu in jajcih. Poraba pšenice, krompirja, prašičjega mesa in mleka je ostala na ravni predhodnega leta, poraba drugih kmetijskih proizvodov za prehrano pa se je zmanjšala. Od tega je bila opazno manjša kot v predhodnem letu poraba sadja in medu. Poraba mesa na agregatni ravni se je nekoliko povečala predvsem zaradi večje porabe govejega mesa. Poraba mleka in mlečnih izdelkov, pri kateri je opazen splošen trend zmanjševanja, je v letu 2021 ostala na ravni predhodnega leta in je bila pod ravno povprečne porabe v zadnjem petletnem obdobju (2016–2020).

Stopnje samooskrbe so bile leta 2021 višje kot v letu prej pri mesu, mleku in jajcih, znižale pa so se pri žitu, krompirju, zelenjavi, sadju in medu. Domača proizvodnja presega domačo porabo pri mleku (136 %), mesu govedi (110 %) in perutninskem mesu (112 %), pri čemer so se stopnje samooskrbe v primerjavi z letom prej zvišale pri vseh treh proizvodih. Že drugo leto zapored je bila samooskrba več kot 100-odstotna tudi pri koruzi, dosegla je 111 %. Stopnja samooskrbe s pšenico se je zvišala na 58 %, medtem ko sta se stopnji samooskrbe z ržo in ječmenom znižale (rža: 57 %; ječmen: 74 %). Stopnja samooskrbe na agregatu žito se je znižala na 85 %, še vedno pa je bila druga najvišja do zdaj. Pri krompirju in zelenjavi je manjša domača pridelava prispevala k znižanju stopenj samooskrbe (pri obeh skupinah na 44 %). Ob izrazito manjši domači pridelavi je bila tudi stopnja samooskrbe s sadjem (14 %) nižja kot v predhodnem letu in opazno pod ravno povprečja zadnjih petih let. Pri prašičjem mesu je od leta 2016 opazen trend rasti stopnje samooskrbe. Ta se je zvišala na 43 %, medtem ko smo bili z mesom drobnice samooskrbni 94-odstotno. Samooskrba z jajci se je povečala na 97 %, samooskrba z medom pa se je zaradi izrazito slabega pridelka znižala na 15 %.

V letu 2021 so se cene kmetijskih proizvodov na agregatni ravni občutno povišale. Glede na leto 2020 so bile cene v povprečju za 9,1 % (realno za 7,0 %) višje. Zvišale so se cene rastlinskih pridelkov in tudi cene živalskih proizvodov. Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni leta 2021 za 15,1 % višje kot leta 2020 in najvišje do zdaj. V povprečju leta so se najbolj zvišale cene žita (+45 %) in oljnic (+38 %). Razen cen hmelja so se povišale tudi cene vseh drugih pomembnejših rastlinskih proizvodov. V živinoreji so bile cene v povprečju višje za 5,2 %. Najbolj so se zvišale cene govedi (+10 %), opazno pa tudi cene kravjega mleka in jagnjet (oboje za +4 %). Na ravni predhodnega leta so ostale cene perutnine in jedilnih jajc, znižale pa so se cene prašičev (–8 %). V letu 2021 so se zvišale tudi cene inputov za kmetijstvo, na agregatni ravni za 9,8 %. Med pomembnejšimi skupinami inputov so se najbolj zvišale cene mineralnih gnojil (+43 %), energije (+17 %) in krmil (+14 %). Ker je bilo povišanje cen kmetijskih proizvodov nekoliko manjše od povišanja cen stroškov, se je prihodkovno-stroškovno razmerje nekoliko poslabšalo, kar je mogoče opaziti že drugo leto zapored.

Ekonomski rezultati kmetijstva so se v letu 2021 na skupni ravni občutno poslabšali (SURS, druga ocena) v primerjavi z razmeroma normalnim predhodnim letom. Neto dodana vrednost slovenskega kmetijstva se je v primerjavi z letom 2020 realno zmanjšala za 37 %, faktorski dohodek pa za okoli petino. Ob realno manjši vrednosti kmetijske proizvodnje (okoli 1,3 mrd EUR) in hkrati višji vmesni potrošnji je faktorski dohodek znašal 464 milijonov EUR oziroma okoli 6.100 EUR na polnovredno delovno moč. Zmanjšanje dohodkov v primerjavi z letom prej je predvsem posledica manjšega fizičnega obsega rastlinske pridelave (predvsem v sadjarstvu, vinogradništvu in vinarstvu), ohranitve prirasta v živinoreji ter višje vmesne potrošnje, kljub skoraj za realno desetino višjim osnovnim cenam na agregatni ravni. Cenovno-stroškovna razmerja na agregatni ravni so bila že drugo leto zapored neugodna. Ekonomski rezultati so bili slabši kot leto prej skoraj pri vseh skupinah rastlinskih pridelkov (najslabši v sadjarstvu in vinarstvu), občutno boljši so bili le pri pridelavi žit zaradi občutno višjih cen. V živinoreji so bili ob skoraj nespremenjenih prirastih boljši ekonomski rezultati pri prireji goveda, drobnice in mleka, slabši pa v prašičereji ter pri prireji perutnine in jajc.

Proračunski odhodki za kmetijstvo

Proračunska izplačila, namenjena kmetijstvu, so v letu 2021 znašala 402,0 milijona EUR, kar je skoraj 3 % več v primerjavi z letom 2020 in največ po letu 2009, ko je bilo za kmetijstvo namenjenih največ sredstev sploh. Glavni razlog za povečanje izplačil v letu 2021 je povečan obseg nacionalnih sredstev za različne odškodnine in druga izredna izplačila. Ravno zaradi povečanega obsega izplačil iz nacionalnega proračuna se je opazno zmanjšal delež sofinanciranja kmetijstva s strani EU, na 65 % v letu 2021 (zadnje petletno povprečje: 71 %).

Največ izplačil je bilo namenjenih za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (47 %; 189,2 mio EUR), sledijo sredstva za ukrepe razvoja podeželja in kmetijsko strukturno politiko (41 %; 165,9 mio EUR), delež, namenjen financiranju splošnih storitev za kmetijstvo, pa je ostal razmeroma majhen (12 %; 46,9 mio EUR).

V okviru tržnih ukrepov in neposrednih podpor kmetijstvu so se izplačila glede na leto 2020 povečala za 6,1 %. Povečanje teh sredstev je predvsem posledica izvajanja ukrepov, ki so pripomogli k blažitvi posledic izpada dohodka v kmetijstvu zaradi epidemije covida-19, in drugih izrednih plačil za pomoč kmetijstvu, ki so bila v letu 2021 glede na predhodna leta občutno višja. Še vedno glavino podpor znotraj tržnih ukrepov in neposrednih podpor obsegajo izplačila za neposredna plačila (70 %). V okviru skupine ukrepov politike razvoja podeželja in strukturne politike so se izplačila v primerjavi z letom 2020 malenkost zmanjšala (za slaba 2 %). Znotraj te skupine ukrepov je bila dobra polovica vseh sredstev namenjena ukrepom za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi; sredstva te skupine ukrepov so ostala na ravni predhodnega leta. Na drugi strani so se precej zmanjšala sredstva za krepitev konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva, povečala pa sredstva za podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu. Sredstva za financiranje splošnih storitev za kmetijstvo so se v primerjavi z letom 2020 povečala za skoraj 7 % in bila najvišja do zdaj. Pri tem so se finančno okrepili skoraj vsi ukrepi za zagotavljanje splošnih storitev v kmetijstvu.

Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

V letu 2021 epidemija covida-19 ni negativno vplivala na blagovno menjavo agroživilskih proizvodov, saj se je ta po začasnih podatkih opazno povečala. Izvoz se je povečal za 19 %, uvoz pa za 12 %. Pokritost uvoza z izvozom je ob tem zrasla na 65 % (leta 2020: 61,5 %), zunanjetrgovinski primanjkljaj pa se je povečal in je znašal 995 milijonov EUR (leta 2020: 977 mio EUR).

Slovenija tudi v letu 2021 ostaja neto uvoznica pri večini carinskih tarif agroživilskih proizvodov. Vrednostni presežek v blagovni menjavi je bil po začasnih podatkih dosežen pri raznih živilih, živih živalih, izdelkih iz mesa, oljnih semenih in plodovih ter mlečnih proizvodih (v skupino so vključena tudi jajca in med). Pozitivna bilanca se je v primerjavi z letom 2020 izboljšala pri vseh omenjenih skupinah proizvodov. Večji primanjkljaj kot v predhodnem letu je bil pri sadju, sladkorju in krmi, primanjkljaj pri mesu, vrtninah in žitu pa se je zmanjšal. Večina blagovne menjave agroživilskih proizvodov je potekala z državami članicami EU, pri čemer je delež ostal na ravni predhodnega leta. Tako je izvoz v države članice EU obsegal 77 % celotnega izvoza (najpomembnejša država partnerica: Hrvaška), uvoz iz držav članic EU pa 83 % celotnega uvoza (najpomembnejša država partnerica: Italija). Zunanjetrgovinski primanjkljaj z državami EU se je povečal na 933 milijonov EUR (leta 2020: 924 mio EUR). Tako kot v predhodnih letih so bile pomembne zunanjetrgovinske partnerice tudi države nekdanje Jugoslavije brez Hrvaške (12 % izvoza, 4 % uvoza), s katerimi je bila bilanca še vedno pozitivna, presežek pa se je zmanjšal na 109 milijonov EUR.

Živilskopredelovalna industrija

Po rahlem poslabšanju rezultatov poslovanja slovenske živilskopredelovalne industrije v letu 2020, ki je bilo povezano z močno spremenjenimi pogoji ob epidemiji covida-19, se je poslovanje agregata v letu 2021 nekoliko izboljšalo, trendi v nekaterih ključnih kazalnikih pa so bili nekoliko manj ugodni. Predvsem v letu 2021 izstopa nekoliko počasnejše okrevanje industrijske aktivnosti živilskopredelovalne industrije v primerjavi s povprečjem vseh predelovalnih dejavnosti skupaj. Kljub temu se nadaljuje razmeroma stabilno in uspešno poslovanje, kar se ugotavlja vsaj od leta 2015, ko so se pokazali prvi znaki stabilizacije poslovanja panoge.

Skupaj je živilskopredelovalna dejavnost v poslovnem letu 2021 izkazala 127,7 milijona EUR neto čistega dobička (11,8-odstotna realna rast). Izstopa upad neto čistega dobička v dveh nosilnih dejavnostih slovenske živilskopredelovalne industrije, ki sta z vidika vertikalne povezave z nacionalnim kmetijstvom izrazito pomembni. Neto čisti dobiček v mesnopredelovalni industriji je bil realno nižji za skoraj 15 %, v mlečnopredelovalni industriji pa za več kot 20 %. Zelo verjetno je na neugoden trend poslovnega rezultata podjetij v teh dveh dejavnostih vplivalo poslabšanje stroškovno-cenovnih razmerij za ključne kmetijske surovine. Nasprotno trende ugotavljamo v dejavnostih, ki so zaradi upada povpraševanja v gostinstvu in turizmu v letu 2020 izkazovale slabe poslovne rezultate, v letu 2021 pa se je poslovanje v teh dejavnostih izboljšalo. Tako je dobiček v dejavnostih proizvodnje pijač v povprečju večji za 45 %, proizvajalci brezalkoholnih pijač, ki so leto 2020 zaključili z negativnim neto izidom, pa so pozitivni poslovni izid v letu 2021 podvojili.

V letu 2021 so podjetja v dejavnosti proizvodnje živil obseg industrijske proizvodnje povečala za slabih 5 %, medtem ko je bil obseg dejavnosti proizvodnje pijač večji za skoraj 13 %. Leto 2021 je bilo zelo ugodno za celotno slovensko predelovalno panogo (NACE-C), saj se je industrijska proizvodnja povečala za 11,9 %.

V letu 2021 so se proizvajalčeve cene živil realno znižale za 0,4 %, medtem ko so bile proizvajalčeve cene brezalkoholnih in alkoholnih pijač realno nižje za 1 %. Skupni učinek sprememb fizičnega obsega proizvodnje in gibanja cen je 7,7-odstotna realna rast prihodkov v živilskopredelovalni industriji. Nadaljuje se trend preusmerjanja prodajne aktivnosti na tuje trge, saj je v letu 2021 delež izvoza v skupnih prihodkih znašal 33,9 %. Taka struktura se utrjuje, saj so se prihodki od prodaje na tujem trgu od leta 2017 realno povečali za 31 %, vrednost kazalnika izvozne usmerjenosti pa za 22 %. Preusmeritev slovenskih živilskopredelovalnih podjetij na tuje trge je predvsem posledica povečanih pritiskov blaga iz uvoza na slovenskem trgu, ki jih potrošniki zamenjujejo z domačimi izdelki. Tržni in cenovni pretresi na kmetijskih in prehranskih trgih po navadi bolj prizadenejo države in agroživilske sektorje (kmetije, podjetja in trgovinske družbe), kjer ni čvrsto povezanih in na sodobnih konkurenčnih osnovah utemeljenih strateških povezav. Krepitev formalnih vezi v oskrbnih verigah je temelj za nadaljnji razvoj slovenskega kmetijstva in živilskopredelovalne industrije. V središče načrtovanja javnih podpor mora biti umeščen vidik utrjevanja vertikalnih odnosov med dobavitelji osnovnih kmetijskih surovin in živilskopredelovalno industrijo.

Rezultati poslovanja živilskopredelovalne panoge kažejo, da je sektor prebrodil negotovo in težko obdobje poslovne in lastniške transformacije. Kljub temu so razmere na regionalnih in globalnih agroživilskih trgih močno negotove, zato naj bo ključni cilj podjetij stalna krepitev konkurenčnosti prek tehnološke in poslovno-organizacijske modernizacije. Pri tem ima pomembno vlogo tudi posredovanje države, vključno z izdatnejšo in bolj usmerjeno finančno pomočjo pri naložbah v tehnološko posodobitev in kolektivno delovanje agroživilstva.

Ukrepi kmetijske politike

V Sloveniji se izvajajo ukrepi v okviru skupne kmetijske politike, kjer so ukrepi deloma ali v celoti financirani s sredstvi iz skupnega proračuna EU, ter nacionalni ukrepi, ki se financirajo le iz nacionalnega proračuna.

V letu 2021 se je v okviru ukrepov skupne kmetijske politike nadaljevalo izvajanje shem neposrednih plačil: osnovno plačilo, zelena komponenta, dodatek za mlade kmete, plačilo za območja z naravnimi omejitvami in vzporedna shema za male kmete. Ob tem so imela kmetijska gospodarstva možnost uveljavljati tudi proizvodno vezana plačila za strna žita, zelenjadnice, rejo govedi, proizvodnjo mleka na gorskih območjih in prvič v letu 2021 tudi za rejo drobnice. Višina nacionalne ovojnice se je glede na predhodni dve leti nekoliko zmanjšala in znašala 131,5 milijona EUR. Nadaljevalo se je tudi izvajanje ukrepov, opredeljenih v PRP 2014–2020. Zaradi zamude, ki je nastala pri sprejemanju reforme SKP, se aktualno programsko obdobje podaljšuje do konca leta 2022. V celotnem programskem obdobju se izvaja 15 ukrepov, za katere je na voljo 1,5 milijarde EUR. Do konca leta 2021 je bilo odobrenih 1,17 milijarde milijonov EUR oziroma 78 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo 936 milijonov EUR (62 %) tudi že izplačanih. Od tega je skoraj dve tretjini (64 %) izplačanih sredstev namenjenih ukrepom, ki se izvajajo v okviru kampanje zbirnih vlog ter se nanašajo na vsakoletna izplačila nadomestil za okoljske ukrepe, ekološko kmetijstvo, dobrobit živali in težje pridelovalne razmere. V letu 2021 je bilo objavljenih tudi 27 javnih razpisov, s čimer se je nadaljeval investicijski cikel na slovenskem podeželju.

Poleg rednih ukrepov so se v letu 2021 izvajali tudi nekateri začasni izredni ukrepi pomoči posameznim sektorjem, ki so bodisi utrpeli ekonomsko škodo zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19 bodisi zaradi motenj na trgu ali pa neugodnih vremenskih razmer. V povezavi z omilitvijo posledic drugega vala epidemije so bila finančna nadomestila na voljo naslednjim kmetijskim sektorjem: vinogradništvo in vinarstvo, pridelava jabolk, pridelava jedilnega krompirja, prireja govejega mesa, prireja prašičjega mesa, reja drobnice in izvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Neodvisno od izvajanja ukrepov, povezanih z epidemijo, je bila v letu 2021 zagotovljena tudi izredna finančna pomoč čebelarstvu (slaba pridelava medu zaradi pozebe) in prašičereji (zaradi poslabšanja ekonomskih razmer v sektorju).

Gozdarstvo in lovstvo

Površina gozdov po podatkih MKGP za leto 2021 znaša 1.196.728 hektarjev oziroma 59,0 % površine Slovenije. V slovenskih gozdovih je bilo v letu 2021 posekanih 4,1 milijona m³ lesa, od tega 2,2 milijona m³ iglavcev in 1,9 milijona m³ listavcev. V primerjavi z letom 2020 se je posek zmanjšal za 152.023 m³ (–3 %) in je obsegal le 57 % možnega poseka po gozdnogospodarskih načrtih. Po vrstah sečnje je bilo največ negovalnega poseka (69 %), sledita sanitarni posek in posek oslabelega drevja, oba s 13 %.

V letu 2021 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na površini 5.696 hektarjev, kar je več kot v predhodnem letu (leta 2020: 5.590 ha). Glede na letni program vlaganj v gozdove je to 47 % negovalnih del, glede na načrtovano nego v gozdnogospodarskih načrtih pa 43 %.

V letu 2021 je bilo zgrajenih 16,2 km gozdnih cest, kar je 1,6 km več kot v letu 2020. Skupna dolžina gozdnih cest tako znaša 12.232 km; za njihovo vzdrževanje je bilo v letu 2021 iz vseh razpoložljivih virov porabljenih 7,2 milijona EUR, kar je za 10 % več kot v letu prej. Najpomembnejši vir za vzdrževanje gozdnih cest so pristojbine lastnikov gozdov, temu pa sledijo proračunska sredstva države, občin in SiDG. V letu 2021 je bilo zgrajenih oziroma

pripravljenih (brez rekonstrukcij) tudi skupaj 327 km gozdnih vlak (19 % manj kot leta 2020), od tega 225 km v zasebnih gozdovih in 103 km v državnih gozdovih.

Manjši obseg sanitarnega poseka zaradi naravnih motenj v gozdovih je v letu 2021 vplival na zmanjšanje obsega proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (–5 %). Znašal je 3,8 milijona m³ in je bil na najnižji ravni od leta 2014. Proizvodnja sortimentov listavcev se je v primerjavi z letom 2020 povečala za odstotek. Proizvodnja sortimentov iglavcev še naprej upada, v primerjavi z letom 2020 je manjša za 10 %. V Sloveniji največ (več kot 1,7 mio m³) okroglega lesa predelajo podjetja v industriji žaganega lesa in furnirja, od tega z 86 % prevladuje predelava iglavcev. Sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale nekaj več kot pol milijona m³ (+2 % v primerjavi z letom prej), od tega 56 % lesa iglavcev. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki kljub trendu zmanjševanja porabe v zadnjih letih, letno porabijo prek 1 milijon m³ lesa za kurjavo, del tega pa izvira tudi iz negozdnih virov. Poraba drv v gospodinjstvih za proizvodnjo energije se od leta 2016 zmanjšuje, tudi zaradi milejših zim. V obdobju 2007–2020 se po oceni Gozdarskega inštituta Slovenije krepil proizvodnja sekancev, ki je v letu 2020 preseгла 2,4 milijona nasutih m³.

Podatki o odstrelu in izgubah divjadi in velikih zveri v letu 2021 nekoliko odstopajo od podatkov zadnjega desetletja. Odvzem srnjadi se ni pomembno spremenil v primerjavi z letom prej (+1 %). Odvzem divjega prašiča pa se je močno povečal (+80 %) in je bil daleč največji, odkar ga beležimo. Tudi odvzem jelenjadi se je v primerjavi z letom 2020 povečal (+16 %) in je bil največji do zdaj. Odvzem medveda se je povečal, medtem ko se je odvzem volka v primerjavi z letom 2020 zmanjšal.

V letu 2021 je bilo v gozdarstvu in lovstvu za redno financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, porabljenih 29,3 milijona EUR, kar je za 7 % več v primerjavi z letom 2020. Skupaj z nalogami, ki jih določa Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS, pa je bilo porabljenih 46,7 milijona EUR (leta 2020: 39,6 mio EUR), kar pomeni skoraj dvajset odstotkov več kot v predhodnem letu.

1 STANJE V KMETIJSTVU

1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu

Po precejšnjem upadu BDP v letu 2020 (realno za –4,2 %) se je gospodarska aktivnost v letu 2021 povečala za 8,1 % in presegla gospodarsko aktivnost pred epidemijo.

Na hitro okrevanje gospodarstva je vplivala velika rast vseh agregatov potrošnje, predvsem pa visoka rast zasebne potrošnje (realno za 11,6 %). Med drugim je visoko rast zasebne potrošnje podpirala tudi rast razpoložljivega dohodka, na kar so pomembno vplivali ukrepi za ohranjanje delovnih mest in pomoč prebivalstvu, pa tudi ugodno stanje na trgu dela. Precej se je povečala tudi rast bruto investicij v osnovna sredstva (za 12,3 %). To je predvsem rezultat ugodnih gibanj pri investicijah v opremo in stroje ter proizvode intelektualne lastnine, medtem ko so investicije v zgradbe in objekte le počasi rastle in ostale nižje kot leta 2019 (predvsem manjša vlaganja zasebnega sektorja). Povečala se je tudi državna potrošnja (za 3,9 %), predvsem zaradi izdatkov za obvladovanje epidemije in naraščanja zaposlenosti v sektorju država. V letu 2021 beležimo tudi zelo visoko rast izvoza (za 13,2 %) in uvoza (za 17,4 %), blagovna menjava je tako že presegla raven pred epidemijo; zaradi hitrejši rasti uvoza od izvoza pa je bil prispevek salda menjave s tujino k rasti BDP negativen (UMAR, 2021; UMAR, 2022).

Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Prebivalstvo (000; 1. 7.)	2.064	2.066	2.070	2.089	2.100	2.107
Realne stopnje rasti BDP (%)	3,2	4,8	4,4	3,3	–4,2	8,1
BDP (mio EUR)	40.443	43.011	45.864	48.397	46.918	52.020
Dodana vrednost po dejavnostih (mio EUR)	35.030	37.370	39.949	42.329	41.480	45.705
Struktura dodane vrednosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	2,3	2,1	2,6	2,2	2,4	2,1
– industrija (B, C, D, E) (%)	27,1	27,3	26,8	27,1	27,2	27,8
– gradbeništvo (F) (%)	5,2	5,4	5,7	6,0	6,0	6,1
– storitve (G do U) (%)	65,4	65,3	64,9	64,7	64,4	64,0
Zaposlenost (000)	961	989	1.021	1.046	1.040	1.054
Struktura zaposlenosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	7,7	7,4	7,2	7,0	6,9	6,7
– industrija (B, C, D, E) (%)	22,8	22,9	23,1	23,1	22,9	22,9
– gradbeništvo (F) (%)	6,5	6,4	6,6	7,1	7,2	7,4
– storitve (G do U) (%)	63,0	63,3	63,1	62,9	63,0	63,0
BDP na prebivalca (EUR)	19.589	20.820	22.136	23.167	22.312	24.678
BDP na prebivalca po kupni moči (SKM; EUR)	23.568	25.076	26.449	27.660	26.539	29.103
BDP na prebivalca po kupni moči (SKM EU-28 = 100; %)	84	86	87	88	89	90
Izdatki za hrano, pijačo in tobak v končni porabi gospodinjstev (%)	20,0	19,5	18,9	18,7	20,8	:
Stopnja brezposelnosti po anketi o delovni sili (%)	8,0	6,6	5,1	4,5	5,0	4,7
Stopnja registrirane brezposelnosti (%)	11,2	9,5	8,3	7,7	8,7	7,6
Inflacija v povprečju leta (%)	–0,1	1,4	1,7	1,6	–0,1	1,9
Izvoz blaga (mio EUR)	24.971	28.265	30.858	33.548	32.925	39.516
Uvoz blaga (mio EUR)	24.112	27.606	30.706	34.082	32.111	42.005
Saldo menjave proizvodov s tujino (mio EUR)	859	659	152	–534	814	–2.489
Saldo tekočega računa plačilne bilance (% BDP)	4,8	6,2	6,0	6,0	7,4	3,3
Javnofinančni saldo (% BDP)	–1,6	–0,7	1,1	0,5	–7,5	–5,6

: ni podatka

Vir: SURS, UMAR, Eurostat (SKM), Banka Slovenije (saldo tekočega računa plačilne bilance), MF (javnofinančni saldo), ZRSZ (registrirana brezposelnost), preračuni KIS

Zaposlenost je v letu 2021 zrasla za 1,4 % in dosegla najvišjo raven do zdaj, s čimer se je brezposelnost močno zmanjšala (na raven leta 2019, pred epidemijo). Precejšen prispevek k povečanju zaposlenosti je zaradi pomanjkanja delovne sile (predvsem v predelovalnih

dejavnostih in gradbeništvu) prispevalo tudi zaposlovanje tujih delavcev. Tako sta se zmanjšali obe stopnji brezposelnosti, registrirana brezposelnost na 7,6 % in anketna na 4,7 %.

Rast plač je bila v letu 2021 zabeležena v obeh sektorjih, na rast statistično prikazane povprečne nominalne bruto plače pa so močno vplivali tudi interventni ukrepi ohranjanja delovnih mest (v povezavi s specifikom metodologije izračuna plač¹). V zasebnem sektorju se je plača v povprečju leta nominalno povišala za 6,1 %, predvsem zaradi vračanja zaposlenih nazaj na delo, višje minimalne plače in naraščajočih pritiskov zaradi pomankanja delovne sile. V javnem sektorju se je plača v povprečju leta nominalno povišala za 6,5 %, predvsem zaradi izplačevanja dodatkov, povezanih z epidemijo (UMAR, 2022).

Cene življenjskih potrebščin so se močno zvišale zlasti konec leta 2021 (4,9 %; inflacija dec./dec.), v povprečju leta 2021 pa je bila inflacija 1,9 %. Na povišanje cen življenjskih potrebščin so vplivale predvsem občutno višje cene energentov. Precej so porasle tudi cene neenergetskega industrijskega blaga. Zaradi višje cene energentov in ostalih inputov za kmetijstvo (npr. mineralnih gnojil) so porasle tudi cene hrane, tako predelane kot nepredelane (UMAR, 2022).

V letu 2021 je presežek tekočega računa plačilne bilance po krepitvi v preteklih letih padel na 3,3 % BDP. Nekoliko se je zmanjšal javnofinančni primanjkljaj, vendar je ostal nad 5 % BDP.

Po podatkih nacionalnih računov je kmetijstvo skupaj z gozdarstvom, lovstvom in ribištvom leta 2021 k skupni ustvarjeni dodani vrednosti prispevalo 2,1 %. Delež zaposlenosti v kmetijstvu, gozdarstvu, lovstvu in ribištvu v skupni zaposlenosti se zmanjšuje iz leta v leto in je v letu 2021 znašal 6,7 %.

¹ V izračun plač se po statistiki šteje le del, ki ga plača delodajalec, in ne tudi del, ki ga plača država. Napotitev precejšnjega števila zaposlenih na začasno čakanje na delo in uporaba delnega subvencioniranja polnega delovnega časa sta vplivali na zmanjšanje mase plač, izplačanih v breme delodajalca, ter na zmanjšanje števila zaposlenih oseb, ki so prejele plačo. Ob vračanju zaposlenih na delo in odsotnosti izplačevanja izrednih dodatkov se pričakuje, da se bo medletna rast plač v prihodnjih mesecih zniževala (več informacij na UMAR, 2022).

1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji

Marca 2022 so bili objavljeni končni podatki popisa kmetijstva v letu 2020, in sicer o rabi kmetijskih zemljišč in živinoreji na kmetijskih gospodarstvih (KMG) v Sloveniji.

1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč

Po podatkih popisa kmetijstva iz leta 2020 se je v Sloveniji s kmetijsko dejavnostjo ukvarjalo 68.331 KMG. V primerjavi s popisom, izvedenim leta 2010, se je število KMG zmanjšalo za 9 % (za 6.506 KMG), medtem ko jih je bilo v primerjavi z letom 2000 manj za 21 % (za 18.180 KMG). Od vseh KMG, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo (68.331 KMG), jih je 67.576 obdelovalo kmetijska zemljišča v uporabi (KZU). Glede na rabo kmetijskih zemljišč se je število KMG v letu 2020 zmanjšalo pri vseh vrstah rabe, v primerjavi z letom 2000 pa se je najbolj zmanjšalo število KMG s trajnimi nasadi (za približno 40 %).

Preglednica 2: Število KMG in površina KZU po vrstah rabe; 2000, 2010 in 2020

	Število KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Površina rabe* (ha)			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2010	2020			2000	2010	2020		
Površina KZU	86.423	74.455	67.576	78,2	90,8	485.879	474.432	474.633	97,7	100,0
Njive	80.858	63.272	56.968	70,5	90,0	170.571	170.144	175.531	102,9	103,2
Trajni nasadi	58.056	39.402	34.436	59,3	87,4	29.898	26.796	27.681	92,6	103,3
Trajni travniki in pašniki*	74.230	61.949	58.529	78,8	94,5	285.410	277.492	271.421	95,1	97,8

* Skupni pašniki niso vključeni.

Vir: SURS

V letu 2020 so kmetijska gospodarstva uporabljala nekaj več kot 474 tisoč hektarjev KZU. V primerjavi s podatki iz leta 2000 se je skupna površina KZU zmanjšala za več kot 11 tisoč hektarjev oziroma za dobra 2 %. V zadnjih dvajsetih letih se je površina zmanjšala pri vseh vrstah rabe zemljišč z izjemo njiv, ki jih je za 5 tisoč hektarjev več (+3 %). Površine trajnih nasadov so se v zadnjih dvajsetih letih zmanjšale za 7 % in površine trajnega travinja za 5 %.

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev

Popis KMG je statistično raziskovanje, s katerim se zbirajo osnovni podatki o stanju in razvojnih trendih na področju kmetijstva ter ki ga izvaja Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Vsakih deset let se opravi popis vseh gospodarstev, v vmesnih, zakonsko določenih rokih, pa se izvajajo vzorčna raziskovanja.

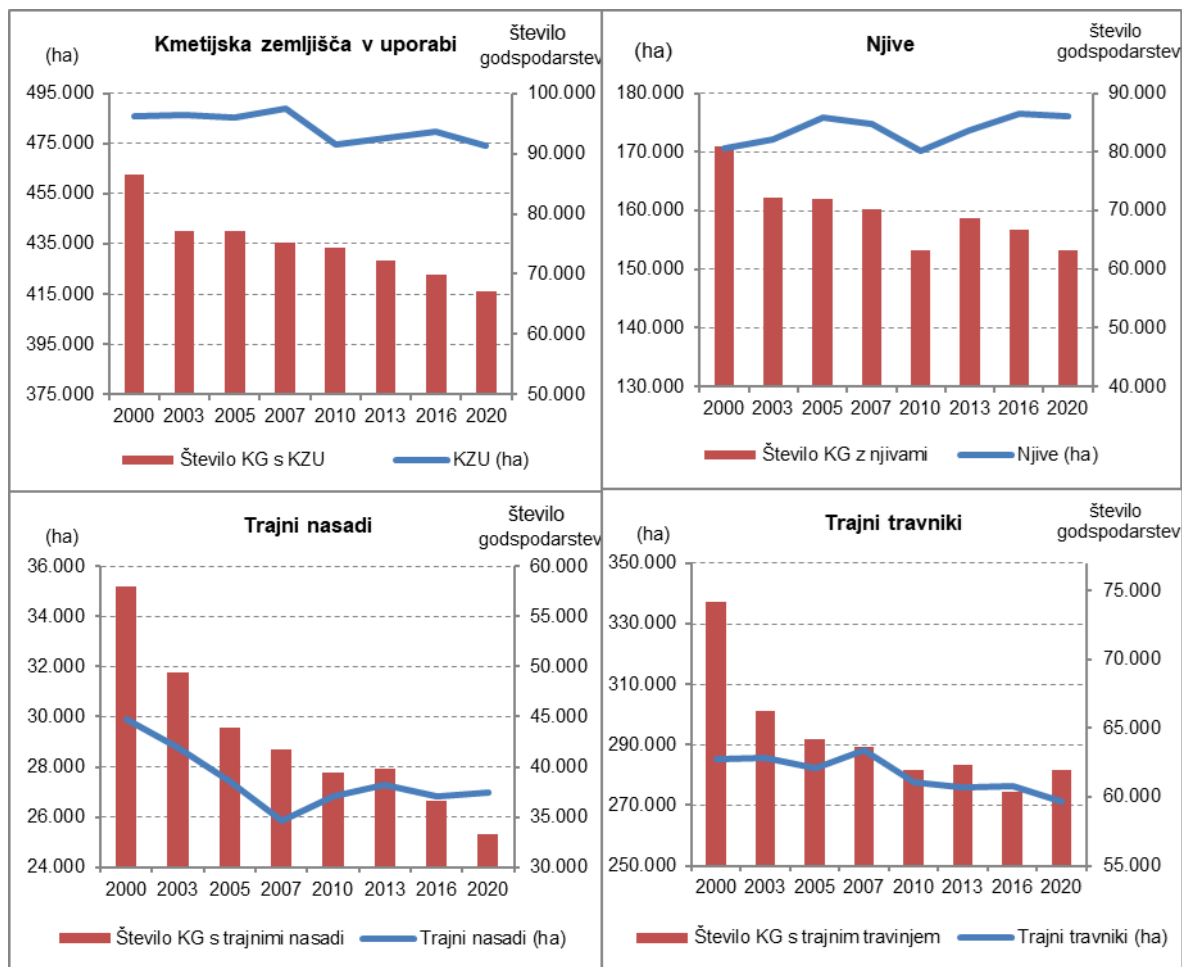
V raziskovanje strukture KMG so vključena vsa tista kmetijska gospodarstva, ki imajo:

- najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč, ali
- najmanj 10 arov kmetijskih zemljišč in 90 arov gozda, ali
- najmanj 30 arov vinogradov in/ali sadovnjakov, ali
- redijo 2 ali več glav velike živine (GVŽ), ali
- imajo od 15 do 30 arov vinogradov in redijo od 1 do 2 GVŽ, ali
- imajo več kot 50 panjev čebel, ali
- pridelujejo vrtnine, zelišča, gojene gobe, cvetje in okrasne rastline za prodajo.

Poleg podatkov, zbranih na terenu, so bili neposredno uporabljeni tudi podatki iz upravnih virov oziroma različnih registrov (register KMG, centralni register goveda, centralni register čebeljakov, register pridelovalcev grozdja in vina), evidenc pri MKGP (evidenca ekoloških pridelovalcev in predelovalcev, evidenca dopolnilnih dejavnosti) ter vlog za neposredna plačila v kmetijstvu (podatki o posejanih površinah).

V strukturi kmetijskih zemljišč v uporabi trajni travniki in pašniki še vedno predstavljajo več kot polovico vseh KZU (57 %), temu sledijo njive (37 %) in trajni nasadi s 6 %. Od leta 2000 se ti deleži niso bistveno spremenili.

Slika 1: Število KMG in površina KZU po vrstah rabe KZU; 2000–2020

Vir: SURS, preračuni KIS

Nekoliko drugačno sliko glede procesa koncentracije razkriva podrobnejša analiza celotnega obdobja med popisoma v letih 2000 in 2020. Če upoštevamo tudi rezultate vzorčnih popisov v vmesnem obdobju, podatki kažejo, da se je število KMG, ki obdelujejo kmetijska zemljišča, močno zmanjšalo predvsem v obdobju med letoma 2000 in 2003 ter v obdobju po letu 2010.

Medtem ko je zmanjšanje števila KMG v obdobju med letoma 2000 in 2003 značilno za vse vrste rabe, se je med letoma 2010 in 2020 izrazito zmanjšalo predvsem število kmetijskih gospodarstev, ki gojijo trajne nasade (–13 %). Število KMG, ki imajo njive in trajne travnike, se je v omenjenem obdobju zmanjšalo manj intenzivno (med 5 % in 10 %).

Skupna površina KZU, s katerimi gospodarijo popisana gospodarstva, je v obdobju 2000–2007 ostala na enaki ravni. Do zmanjšanja skupne površine KZU je prišlo šele v obdobju 2007–2010 in to predvsem zaradi zmanjšanja površin trajnega travinja (–4 %). Ob popisu v letu 2010 se je površina KZU zmanjšala za okoli 11 tisoč hektarjev in se do leta 2020 ni bistveno spremenila. V okviru posameznih rab so se ob popisu leta 2020 v primerjavi s popisom v letu 2010 površine njiv in trajnih nasadov povečale za 3 %.

Ker se je število KMG v obdobju 2000–2020 zmanjšalo bolj kot površina KZU, se je povprečna velikost KMG povečala, in sicer s 5,6 hektarja v letu 2000 na 7,0 hektarjev v letu 2020 (+25 %).

Z vidika posameznih vrst rabe se je v dvajsetih letih na eno gospodarstvo najbolj povečala povprečna površina trajnih nasadov (+56 %), sledi jim povprečna površina njiv (+46 %), najmanj pa se je povečala povprečna površina trajnega travinja (+21 %).

Preglednica 3: Povprečna površina kmetijskih zemljišč na kmetijsko gospodarstvo; 2000, 2010 in 2020

	Povprečje (ha/KMG)			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2010	2020		
Kmetijska zemljišča v uporabi	5,6	6,4	7,0	124,9	110,2
Njive	2,1	2,7	3,1	146,1	114,6
Trajni nasadi	0,5	0,7	0,8	156,1	118,2
Trajni travniki in pašniki*	3,8	4,5	4,6	120,6	103,5

* Skupni pašniki niso vključeni.

Vir: SURS

Da se proces koncentracije v zmernem obsegu nadaljuje, kažejo tudi spremembe velikostne strukture KMG. Vedno bolj se namreč povečuje število KMG v velikostnem razredu nad 20 hektarjev KZU; ta v strukturi v letu 2020 predstavljajo 5,6 % vseh KMG v tem razredu (leta 2000: 2,1 %, leta 2010: 4,4 %). Tako se je število gospodarstev, ki imajo v uporabi nad 20 hektarjev KZU, v primerjavi z letom 2000 več kot podvojilo, nasprotno se je število KMG v manjših velikostnih razredih zmanjšalo za okoli četrtino. Največ kmetijskih gospodarstev pa obdeluje KZU v velikostnem razredu med 3 in 20 hektarji KZU (v strukturi 55 % vseh KMG).

Preglednica 4: Število KMG po velikostnih razredih KZU; 2000, 2010 in 2020

	Število KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)		
	2000	2010	2020			2000	2010	2020
Brez KZU	44	191	755	1.715,9	395,3	0,1	0,3	1,1
Do 3 ha KZU	35.254	30.603	26.550	75,3	86,8	40,8	41,0	38,9
Od 3 do 20 ha KZU	49.353	40.564	37.211	75,4	91,7	57,1	54,3	54,5
Nad 20 ha KZU	1.816	3.288	3.815	210,1	116,0	2,1	4,4	5,6
Skupaj	86.467	74.646	68.331	79,0	91,5	100,0	100,0	100,0

Vir: SURS

Podoben trend je značilen tudi za površino KZU, ki jo v posameznem velikostnem razredu obdelujejo kmetijska gospodarstva. V velikostnem razredu nad 20 hektarjev KZU so tako v letu 2020 kmetijska gospodarstva obdelovala nekaj več kot 161 tisoč hektarjev, kar je skoraj dvakrat več kot v letu 2000, medtem ko se je površina KZU v manjših velikostnih razredih zmanjšala za okoli četrtino. Kmetijska gospodarstva v velikostnih razredih nad 20 hektarjev KZU obdelujejo že več kot tretjino (34 %) vseh KZU, kar je 5 odstotnih točk več kot leta 2010 in 17 odstotnih točk več kot leta 2000.

Preglednica 5: Kmetijska zemljišča v uporabi, po velikostnih razredih; 2000, 2010 in 2020

	KZU (ha)			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)		
	2000	2010	2020			2000	2010	2020
Do 3 ha KZU	56.636	47.035	42.856	75,7	91,1	11,7	9,9	9,0
Od 3 do 20 ha KZU	347.216	290.460	269.979	77,8	92,9	71,5	61,2	56,9
Nad 20 ha KZU	82.026	136.939	161.798	197,3	118,1	16,9	28,9	34,1
Skupaj	485.879	474.432	474.633	97,7	99,9	100,0	100,0	100,0

Vir: SURS

1.2.2 Živinoreja

Po podatkih popisa kmetijstva se je v Sloveniji v letu 2020 z živinorejo ukvarjalo 44.976 KMG, kar je za 32.476 KMG oziroma za 42 % manj kot leta 2000. Ta gospodarstva so ob popisu redila 408.684 glav velike živine (GVŽ), kar je 13 % manj kot leta 2000. V primerjavi z letom 2000 se je najbolj zmanjšalo število kmetijskih gospodarstev, ki redijo prašiče in kunce (pri obeh zmanjšanje za dobrih 70 %), sledijo pa jim gospodarstva, ki redijo perutnino (–54 %) in govedo (–49 %). Na drugi strani se je med letoma 2000 in 2020 najbolj povečalo število gospodarstev, ki redijo jelenjad (+134 %), več pa je tudi število KMG, ki redijo ovce (+16 %) in lihoprste kopitarje (+12 %; znotraj te skupine prevladujejo konji).

Zanimivi so trendi pri številu živali, ki jih redijo kmetijska gospodarstva. V primerjavi z letom 2000 je ob popisu leta 2020 največji padec števila živali opazen pri kuncih (–83 %) in prašičih (–61 %), manj izrazito pa je zmanjšanje števila koz (–7 %) in govedi (–5 %). Nasprotno se je v obravnavanem obdobju povečalo število jelenjadi (+120 %), lihoprstih kopitarjev (+25 %), ovac (+19 %) in perutnine (+5 %).

Preglednica 6: Število KMG z živino in število živine; 2000, 2010 in 2020

	KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Število			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2010	2020			2000	2010	2020		
Glav velike živine (GVŽ)	77.452	58.648	44.976	58,1	76,7	470.498	421.553	408.684	86,9	96,9
Govedo	56.097	36.119	28.492	50,8	78,9	499.546	472.333	476.383	95,4	100,9
Prašiči	44.623	26.441	12.200	27,3	46,1	601.953	382.031	235.475	39,1	61,6
Perutnina (000 kljunov)	58.925	36.240	27.006	45,8	74,5	6.731,0	4.901,0	7.042,8	104,6	143,7
Lihoprsti kopitarji	4.634	5.948	5.179	111,8	87,1	14.407	22.673	18.043	125,2	79,6
Ovce	4.330	6.181	5.017	115,9	81,2	96.027	137.737	114.382	119,1	83,0
Koze	4.775	4.214	3.379	70,8	80,2	29.385	34.864	27.411	93,3	78,6
Kunci	12.682	8.051	3.361	26,5	41,7	180.274	85.088	30.712	17,0	36,1
Jelenjad	190	352	444	233,7	126,1	4.189	7.341	9.207	219,8	125,4

Vir: SURS

Leta 2020 so živinorejska gospodarstva v povprečju redila 9,1 glave velike živine (GVŽ) na gospodarstvo, kar je za 3 GVŽ več kot leta 2000. Proces koncentracije v živinoreji je opazen pri vseh vrstah živine, izrazitejši in najbolj enakomeren pa je v perutninarstvu in govedoreji.

Preglednica 7: Povprečno število živali na živinorejskih gospodarstvih; 2000, 2010 in 2020

	Povprečje na KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2010	2020		
Glav velike živine (GVŽ)	6,1	7,2	9,1	149,6	126,4
Govedo	8,9	13,1	16,7	187,8	127,9
Prašiči	13,5	14,4	19,3	143,1	133,6
Perutnina	114,2	135,2	260,8	228,3	192,8
Lihoprsti kopitarji	3,1	3,8	3,5	112,1	91,4
Ovce	22,2	22,3	22,8	102,8	102,3
Koze	6,2	8,3	8,1	131,8	98,1
Kunci	14,2	10,6	9,1	64,3	86,5
Jelenjad	22,0	20,9	20,7	94,1	99,4

Vir: SURS

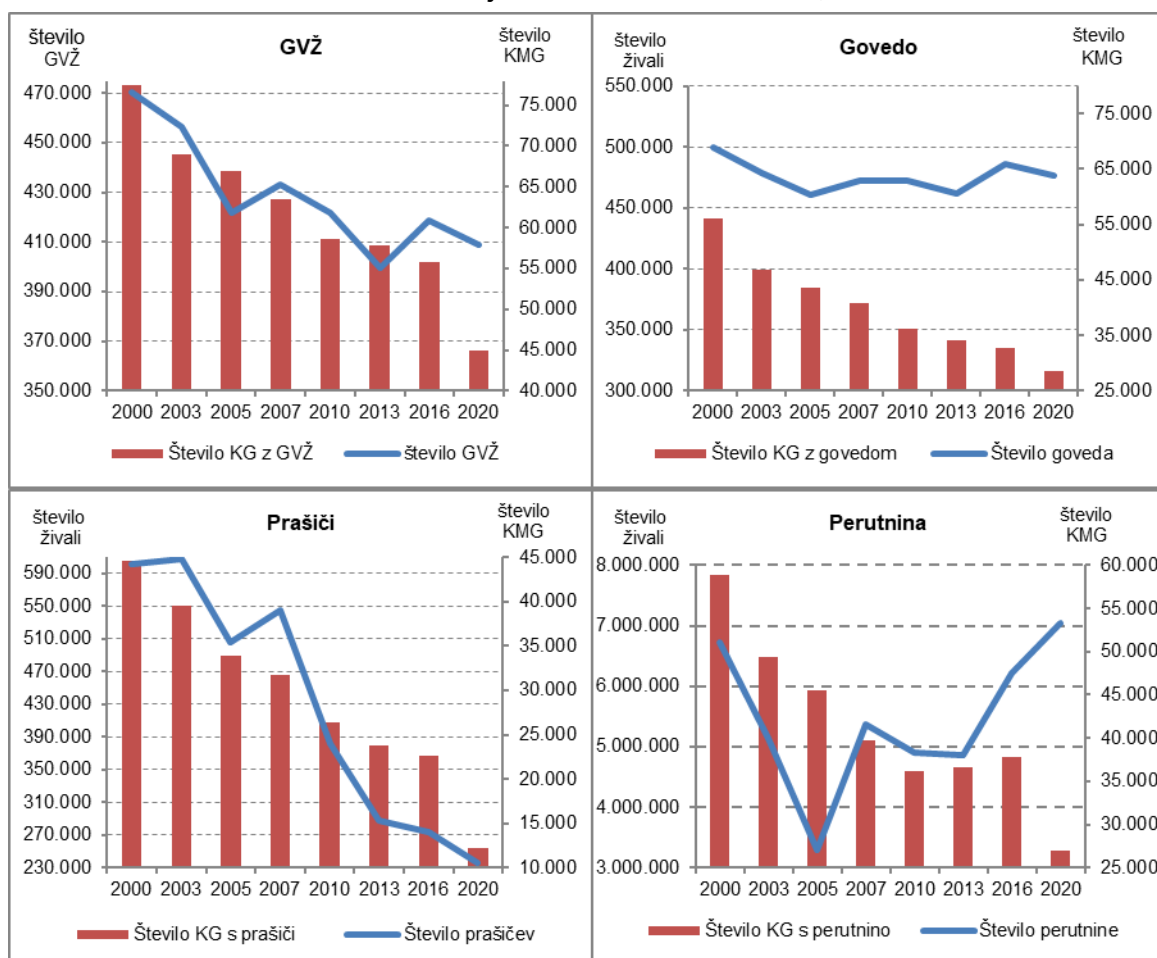
Od leta 2000 se je povprečno število kljunov na kmetijskih gospodarstvih s perutnino več kot podvojilo (+128 %). Gospodarstva z govedom so leta 2020 v povprečju redila skoraj 17 glav goveda, kar je skoraj 8 GVŽ več kot leta 2000. Pri prašičih se je v obravnavanem obdobju povprečno število prašičev na gospodarstvo povečalo za skoraj 6 prašičev oziroma za 43 %.

Povprečno število koz na gospodarstvu se je v povprečju povečalo za dve kozi, medtem ko se povprečno število ovac ni bistveno spremenilo.

Zanimivo je, da od leta 2000 procesi koncentracije števila živine na gospodarstvih potekajo nekoliko hitreje kot procesi koncentracije KZU. Povprečno število živali na KMG se je v obdobju 2000–2020 (razen leta 2013) povečevalo dokaj enakomerno. Podrobnejša analiza celotnega obdobja med popisoma 2000 in 2020 kaže, da se je število živinorejskih gospodarstev močno zmanjšalo predvsem v obdobju med letoma 2000 in 2003, med letoma 2003 in 2016 se je nadaljevalo enakomerno zmanjševanje, v letu 2020 pa je ponovno sledil izrazit padec (–19 %).

Manj izrazito in bolj enakomerno je bilo padanje števila GVŽ. Največji padec se je zgodil med letoma 2000 in 2005, ko se je število GVŽ zmanjšalo za skoraj 49.000 (–10 %), pozneje se je število GVŽ gibalo med 433 tisoč v letu 2007 in 409 tisoč v letu 2020.

Slika 2: Število živinorejskih KMG in število živali; 2000–2020

Vir: SURS, preračuni KIS

Govedoreja ostaja najpomembnejša proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. V letu 2020 se je v Sloveniji z rejo govedi ukvarjalo nekaj več kot 28 tisoč KMG, kar predstavlja 42 % vseh KMG v Sloveniji. Število govedorejskih kmetij se je v obdobju 2000–2020 enakomerno zmanjševalo in se je leta 2020 praktično prepolovilo (–49 %). Zanimivo je, da se je velikost črede po padcu med letoma 2000 in 2005 v istem obdobju celo nekoliko povečala.

Strukturne spremembe se nadaljujejo tudi v prašičereji. V letu 2020 se je s to panogo ukvarjalo nekaj več kot 12 tisoč KMG, kar je več kot 32 tisoč KMG manj kot leta 2000. Število prašičerejskih kmetij se je v obdobju 2000–2013 precej enakomerno zmanjševalo, po manjšem

upadu v letu 2016 pa se je njihovo število v letu 2020 močno zmanjšalo, in sicer za več kot 10 tisoč. Nekoliko manjši (–63 %) je bil padec števila prašičev, ki jih ta gospodarstva redijo. Od leta 2003, ko so redila 608 tisoč prašičev, se je število z izjemo leta 2007 strmo zmanjševalo in v letu 2020 doseglo 235 tisoč, kar je najmanj v zadnjih dvajsetih letih.

Proces koncentracije se nadaljuje tudi v perutninarstvu. V letu 2020 je perutnino redilo nekaj več kot 27.000 KMG, kar je več kot polovica manj kot leta 2000. Ta KMG so skupaj redila 7 milijonov kljunov, kar je za 5 % več kot leta 2000. Število KMG s perutnino se je v obdobju 2000–2010 zmanjšalo za skoraj 40 %. V obdobju med letoma 2010 in 2016 se je število celo nekoliko povečalo, temu pa je v letu 2020 sledil strm padec (–29 %). Podatki kažejo, da se je v letu 2020 povprečno število kljunov v primerjavi z letom 2000 močno povečalo (+128 %), kar pomeni, da se proces koncentracije nadaljuje zlasti zaradi povečanja tržno usmerjenih rej in opuščanja samooskrbnih načinov reje.

Velikostna struktura živinorejskih gospodarstev se je leta 2020 v primerjavi s popisom iz leta 2000 precej izboljšala. Tudi tukaj se je prag, nad katerim se absolutno in relativno število KMG še vedno povečuje, premaknil v velikostne razrede nad 20 GVŽ. Število KMG, ki redijo več kot 20 GVŽ, se je med letoma 2000 in 2020 povečalo za 27 %, nasprotno se je število KMG v manjših velikostnih razredih skoraj prepolovilo.

Preglednica 8: Število KMG po velikostnih razredih GVŽ; 2000, 2010 in 2020

	Število KMG			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)		
	2000	2010	2020			2000	2010	2020
Brez GVŽ	9.015	15.998	23.355	259,1	146,0	10,4	21,4	34,2
Do 3 GVŽ	38.663	29.138	20.336	52,6	69,8	44,7	39,0	29,8
Od 3 do 20 GVŽ	35.092	24.971	19.928	56,8	79,8	40,6	33,5	29,2
Nad 20 GVŽ	3.697	4.539	4.712	127,5	103,8	4,3	6,1	6,9
Skupaj	86.467	74.646	68.331	79,0	91,5	100	100	100

Vir: SURS

Podoben trend je značilen tudi za število GVŽ v posameznih velikostnih razredih. Živinorejska gospodarstva v velikostnem razredu nad 20 GVŽ so v letu 2020 redila nekaj manj kot 228 tisoč GVŽ, kar je 42 % več kot v letu 2000, medtem ko se je število GVŽ v najmanjših velikostnih razredih (do 3 GVŽ) zmanjšalo za več kot polovico. Gospodarstva v največjih velikostnih razredih (nad 20 GVŽ) so v letu 2020 redila več kot polovico vseh GVŽ (+56 %), kar je 22 odstotnih točk več kot leta 2000.

Preglednica 9: Glave velike živine po velikostnih razredih GVŽ; 2000, 2010 in 2020

	Število GVŽ			Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)		
	2000	2010	2020			2000	2010	2020
Do 3 GVŽ	46.167	31.233	21.832	47,3	69,9	9,8	7,4	5,3
Od 3 do 20 GVŽ	263.834	196.311	159.042	60,3	81,0	56,1	46,6	38,9
Nad 20 GVŽ	160.497	194.008	227.809	141,9	117,4	34,1	46,0	55,7
Skupaj	470.498	421.553	408.683	86,9	96,9	100,0	100,0	100,0

Vir: SURS

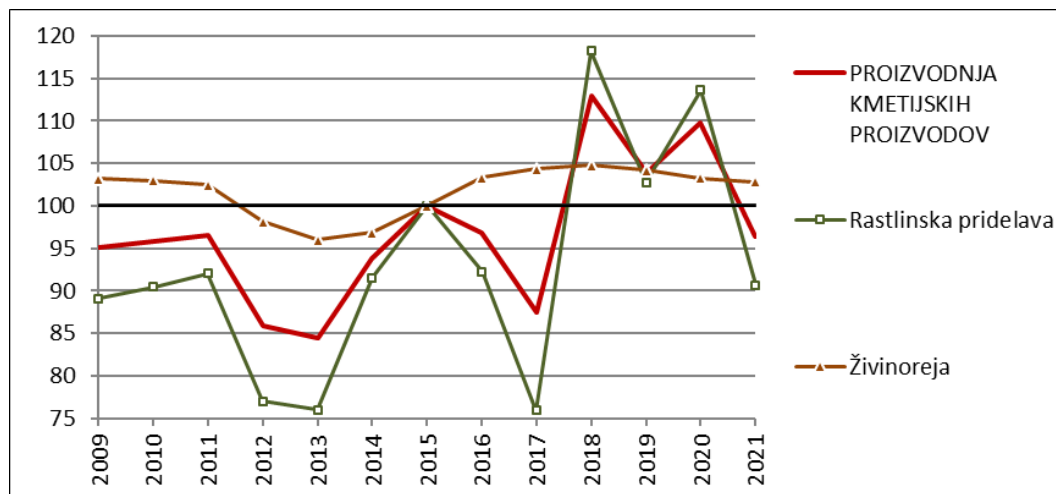
Podatki kažejo, da so procesi koncentracije pri živinorejskih gospodarstvih nekoliko živahnejši kot pri drugih kmetijskih gospodarstvih. Povprečno število živali na gospodarstvo se je povečevalo dokaj enakomerno v celotnem medpopisnem obdobju, velikostna struktura pa se je izboljševala predvsem zaradi rasti števila gospodarstev v večjih velikostnih razredih. Ob tem je skrb vzbujajoče, da je pri večini proizvodnih usmeritev, še naj izraziteje v prašičereji, proces opuščanja proizvodnje hitrejši od procesa koncentracije in specializacije na večjih gospodarstvih, kar se posledično kaže z zmanjševanjem skupnega števila živali.

1.3 Obseg kmetijske proizvodnje

V letu 2021 so se nadaljevale spremenljive vremenske razmere in tudi pojavi ekstremnih vremenskih dogodkov, ki so močno vplivali na obseg rastlinske pridelave. Jesen je bila v letu 2020 nadpovprečno mokra. Obilne padavine v oktobru so otežile pripravo tal in setev prezimnih posevkov, ki je ponekod zamujala za 10 dni in več. V mesecih meteorološke zime so bile temperature nadpovprečne, z vmesnimi hladnimi obdobji in nadpovprečnimi padavinami. Pomlad v letu 2021 so zaznamovale močne pozebe, ki so prizadele predvsem sadno drevje, vinograde in oljke. Maj je bil izrazito hladen in moker, kar je upočasnilo fenološki razvoj rastlin, oviralo setev koruze in prvo košnjo, razmere pa so bile ugodne za razmah rastlinskih bolezni in škodljivcev. Poletni meseci so bili zelo vroči, kmetijske rastline pa so bile pogosto v vročinskem in tudi sušnem stresu. V avgustu so se pojavila neurja s točo in močan veter. Vegetacijsko obdobje se je zaključilo z nadpovprečno toplim in podpovprečno mokrim septembrom, ki je bilo ugodno za dozorevanje plodov sadnega drevja in grozdja ter njihovo obiranje. Vegetacijsko obdobje, ki se dogovorno začne z aprilom, se je po sušnem marcu začelo z negativno vodno bilanco, ki pa se je zaradi obilnih padavin v maju izboljšala. Rastno obdobje se je zaradi podpovprečnih količin padavin v septembru tudi zaključilo z negativno vodno bilanco. Primanjkljaji vode so bili največji na Primorskem, Goriškem in Štajerskem, le v Osrednji Sloveniji se je vodna bilanca zaključila s presežkom (ARSO, 2020; 2021).

Po začasnih podatkih ekonomskih računov za kmetijstvo za leto 2021 (SURs, druga ocena) je bil skupni obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov v primerjavi z letom prej manjši za 12 %, v primerjavi s povprečjem zadnjih pet let pa manjši za okoli 6 %. Rastlinska pridelava je bila v letu 2021 občutno manjša (–20 %), medtem ko je ostal obseg živinorejske proizvodnje na ravni predhodnega leta.

Slika 3: Indeksi proizvodnje kmetijskih proizvodov (2015 = 100); 2009–2021

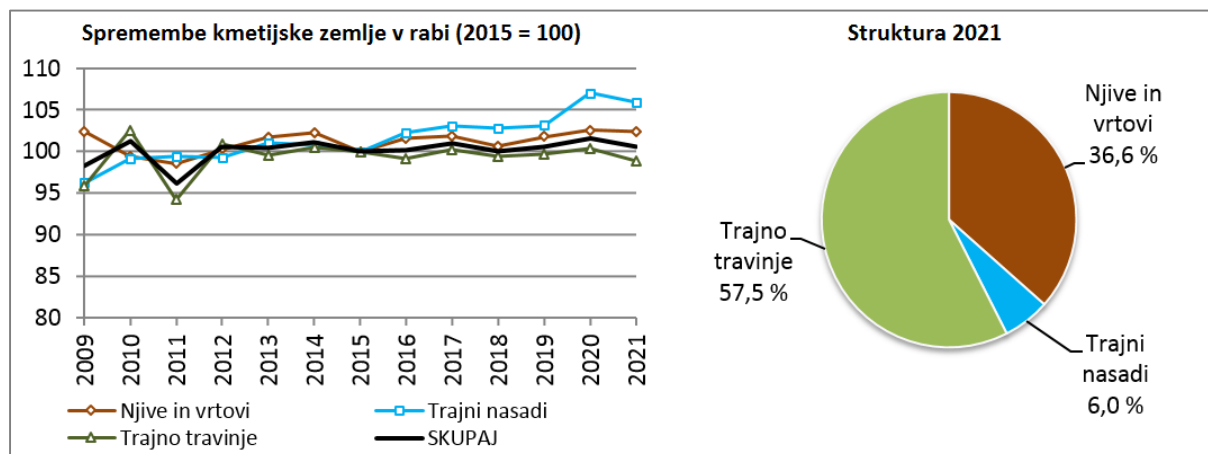

Vir: SURs (2021, druga ocena: začasni podatki), preračuni KIS

Zaradi veliko manjšega obsega pridelave v letu 2021 v primerjavi z letom prej (manjši pridelki pri večini skupini pridelkov, še zlasti v sadjarstvu, vinogradništvu in vinarstvu) je rastlinska pridelava k bruto vrednosti kmetijske proizvodnje prispevala 56 %, kar je 2 odstotni točki manj kot v letu prej.

Površina kmetijskih zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev, ki se je ob precejšnjih medletnih nihanjih dolgoročno zmanjševala, je po letu 2012 obsegala približno 480 tisoč hektarjev (med 477 in 484 tisoč hektarji).

Slika 4: Sprememba skupne površine in struktura kmetijskih zemljišč v uporabi

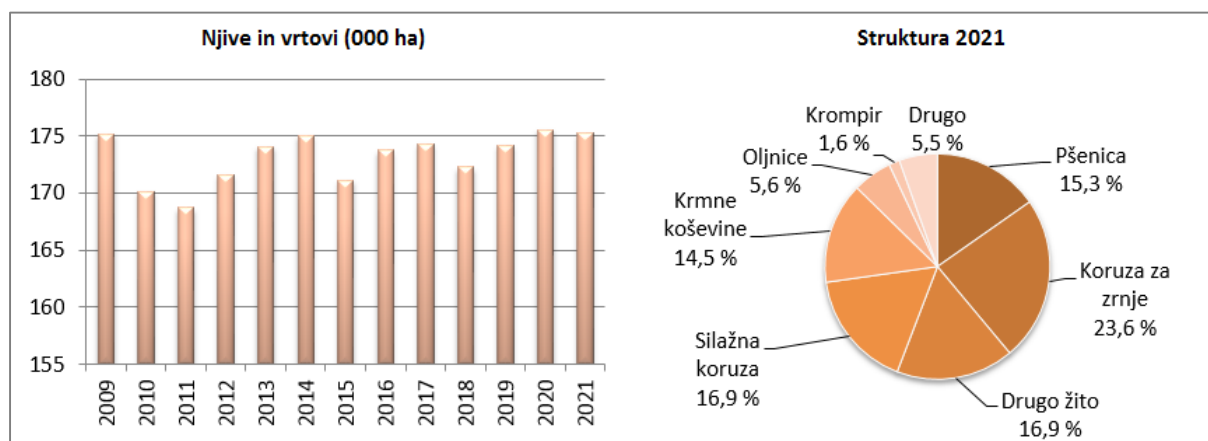

Vir: SURS

Leta 2021 je bilo po podatkih letne statistike rastlinske pridelave v uporabi približno 479,5 tisoč hektarjev kmetijskih zemljišč, kar je 0,9 % manj kot leto prej (484,1 tisoč ha). Površina njiv in vrtov se je zmanjšala za 0,2 % (175,3 tisoč ha), travnikov in pašnikov je bilo manj za 1,4 % (275,6 tisoč ha), površina trajnih nasadov pa se je zmanjšala za 1,0 % (28,6 tisoč ha). Znotraj trajnih nasadov se je zmanjšala le površina vinogradov (–2,6 %), povečala pa površina sadovnjakov (+0,2 %) in oljčnikov (+5,1 %).

Podobno kot v preteklih letih je bila tudi v letu 2021 več kot polovica njiv namenjena pridelavi žita (56 %), pri čemer prevladujejo koruza za zrnje, pšenica in ječmen, približno tretjina (31 %) pa pridelavi zelene krme, pri čemer prevladujejo silažna koruza in krmne koševine (trava, detelja, lucerna, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice). Spremembe setvene strukture so med leti razmeroma majhne. V letu 2021 so se med pomembnejšimi skupinami pridelkov v primerjavi s predhodnim letom deleži v setveni strukturi najbolj spremenili pri koruzi za zrnje (večji za 0,9 odstotne točke), drugem žitu (manjši za 0,5 odstotne točke) in silažni koruzi (manjši za 0,5 odstotne točke).

Slika 5: Skupna površina in setvena struktura njiv

Vir: SURS

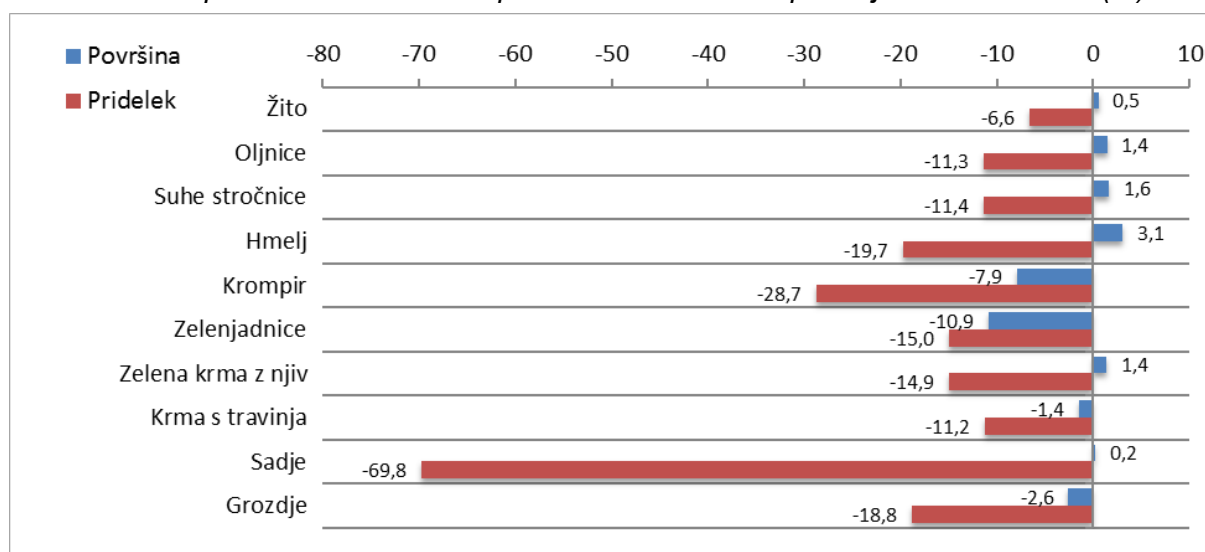
Leta 2021 je bilo več površin kot v predhodnem letu namenjenih pridelavi oljnic (+1 %), hmelju (+3 %), suhim stročnicam (+1 %) in sladkorni pesi (+12 %), zmanjšale pa so se površine zelenjadnic in jagod (–11 %), krompirja (–8 %) in krmnih korenovk (–12 %), blizu ravni predhodnega leta pa so ostale površine z žitom (+0,2 %) in zeleno krmo (–0,5 %).

Žito je bilo v letu 2021 posejano na približno 102 tisoč hektarjev njiv (leta 2020: 101,5 tisoč ha). Pri tem je bilo manj površin s pšenico in piro (–2 %), ječmenom (–2 %), tritikalo (–8 %) in ržjo (–24 %). Na drugi strani je bilo površin s koruzo za zrnje več za 4 %, ovsa za 26 % in drugega žita za 5 %. Pridelavi oljnic je bilo namenjenih približno 9,9 tisoč hektarjev (leta 2020: 9,7 tisoč ha). Površina oljne ogrščice se je zmanjšala za 15 %, mnogo več pa je bilo oljnih buč (+8 %), soje (+16 %) in sončnic (+19 %). Površine za pridelavo zelene krme so leta 2021 obsegale približno 66,6 tisoč hektarjev (leta 2020: okoli 65,7 tisoč ha), pri čemer je bilo več površin namenjenih travam in travno-deteljnim mešanicam (+5 %), deteljam in lucerni (+4 %) in drugim enoletnim posevkom (+23 %), manj pa je bilo silažne koruze (–3 %).

Letina 2021 je bila za večino njivskih posevkov in krmo s travinja slabša od predhodne in razen pri žitu in sončnicah tudi pod povprečjem v primerjavi z daljšim časovnim obdobjem.

Letina žita je bila v letu 2021 za 7 % slabša v primerjavi s predhodno letino, vendar še vedno nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Še zlasti je bila letina v primerjavi z rekordno letino 2020 slabša pri koruzi za zrnje (–13 %) in rži (–4 %), pri pšenici, ječmenu, ovsu in tritikali pa je ostala na ravni predhodnega leta. Tudi letina vseh vrst oljnic je bila v letu 2021 slabša v primerjavi s predhodno. Doseženi hektarski pridelek oljnih buč je bil slabši za 17 %, pri oljni ogrščici slabši za 5 %, pri soji za 17 % in pri sončnicah za 6 %. Slabši hektarski pridelki kot v letu 2020 so bili tudi pri krompirju (–23 %), suhih stročnicah (–13 %), zelenjadnicah (–5 %), krmnih korenovkah (–12 %), hmelju (–22 %) in pri zeleni krmi z njiv (–16 %).

Slika 6: Sprememba v rastlinski pridelavi v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 (%)

Vir: SURS

Skupni pridelki so bili v letu 2021 manjši pri vseh pomembnejših skupinah njivskih posevkov in tudi na trajnem travinju. Skupni pridelek žita (okoli 700 tisoč t) je bil predvsem zaradi manjših hektarskih pridelkov za 7 % manjši kot leta 2020. Pridelek pšenice in pire se je zmanjšal za 2 % (na okoli 154 tisoč t), pridelek koruze za 10 % (na 389 tisoč t), nekoliko manjši je bil tudi pridelek ječmena (–2 %; 119 tisoč t). Skupni pridelek oljnic se je zmanjšal na 15,6 tisoč ton, od tega je bilo zaradi manjših površin in slabe letine pridelane manj oljne ogrščice (–19 %), oljnih buč (–10 %) in soje (–4 %), več je bilo le sončnic (+12 %). Manjši kot v letu 2020 je bil tudi pridelek krompirja (–29 %), krmnih korenovk (–42 %), zelenjadnic (–15 %), hmelja (–20 %), zelene krme z njiv (–15 %), suhih stročnic (–11 %) in krme s travinja (–11 %), večji je bil le pridelek sladkorne pese (+14 %). Skupni pridelki na njivah in na trajnem travinju so bili v

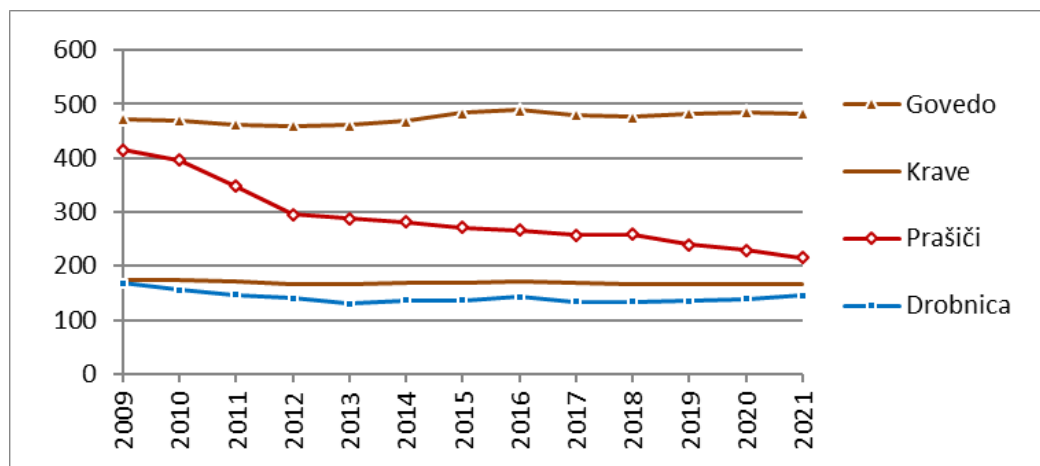
letu 2021 predvsem zaradi slabše letine, razen pri žitu, sladkorni pesi in zelenjadnicah, pod povprečjem obdobja 2016–2020.

V letu 2021 so se največje negativne spremembe v rastlinski pridelavi zgodile v sadjarstvu. Skupna pridelava sadja je bila zaradi dveh izredno hudih spomladanskih pozeb za 70 % manjša kot v letu prej in še za 13 % slabša kot v letu 2017, ko je bila zaradi hude pomladanske pozebe pridelava sadja izrazito majhna. V intenzivnih sadovnjakih so obrali le 29 tisoč ton sadja (–65 % glede na leto 2020) ali za več kot polovico sadja manj v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let (–57 %). V ekstenzivnih sadovnjakih so v primerjavi s preteklim letom pridelali za 83 % manj sadja oziroma le približno 5 tisoč ton.

Leta 2021 je bilo zelo neugodno tudi za vinogradništvo. Letina grozdja je bilo količinsko podpovprečna, a je bila kakovost grozdja odlična. Skupni pridelek grozdja je znašal približno 84 tisoč ton, kar je za skoraj petino manj (–19 %) v primerjavi s predhodnim letom in za prav toliko pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

V živinoreji so spremembe v obsegu proizvodnje praviloma manjše kot v rastlinski pridelavi, čeprav so tudi v živinoreji med leti opazna nihanja. Dolgoročno šibak trend zmanjševanja proizvodnje na agregatni ravni se je ustavil, potem ko se je izrazito negativen trend obsega prašičereje upočasnili. Tako z letom 2016 zaznavamo rahel pozitiven trend obsega živinoreje oziroma ohranitev obsega živinoreje.

Slika 7: Število živali konec leta (000); 2009–2021

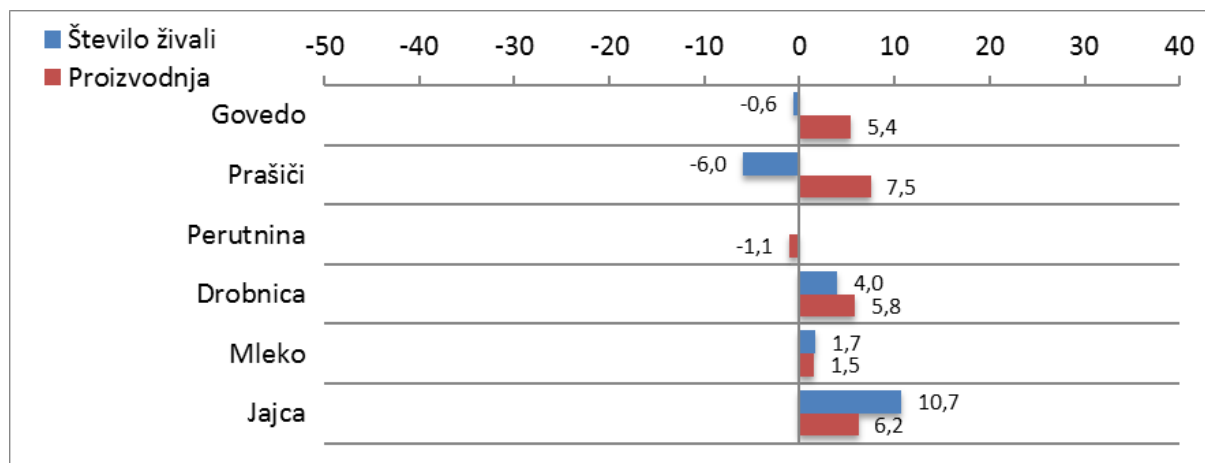
Vir: SURS

Število govedi je bilo ob koncu leta 2021 malenkost manjše kot v enakem obdobju leta pred tem. Tako je bilo na kmetijskih gospodarstvih približno 482,6 tisoč glav govedi (–0,6 %), od tega nekaj več kot 165 tisoč krav. Po trendu zmanjševanja staleža prašičev v obdobju 2006–2017 in rahlem povečanju v letu 2018 se je trend zmanjševanja prašičev nadaljeval tudi v letu 2021. Tako je bilo konec leta 2021 zabeleženo zmanjšanje števila živali, in sicer z 229,5 tisoč na 215,7 tisoč prašičev, kar je za 6 % manj. Stalež drobnice se je v letu 2021 ponovno povečal. Tako se je ob koncu leta 2021 redilo nekaj manj kot 145 tisoč glav drobnice, od tega skoraj 101 tisoč plemenskih živali.

Začasni statistični podatki o živinoreji kažejo, da se je leta 2021 obseg proizvodnje povečal pri govedorejski in prašičerejski proizvodnji, drobnici ter prireji mleka in jajc. Manjši kot leto pred tem je bil obseg prireje perutninskega mesa, zaradi neugodnih vremenskih razmer v spomladanskem času leta 2021 pa je bila izrazito slaba tudi letina medu.

Prirast govedi se je po začasnih podatkih povečal za dobrih 5 % in je za 4 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja (81,1 tisoč t). Ob večjem številu krav molznic (101 tisoč; +2 %) se je tudi skupna količina namolzenega mleka po začnih ocenah povečala za 2 % (na 640 tisoč t mleka). Pri tem se je delež odkupljenega mleka v letu 2021 še povečal, na 92 % vsega namolzenega mleka. V mlekarne je bilo oddanih okoli 589 tisoč ton kravjega mleka oziroma za slaba 2 % več kot leta 2020. Delež oddanega mleka tujim mlekarnam (neposreden izvoz surovega mleka) se je po petletnem zaporednem zmanjševanju v letu 2021 nekoliko povečal in je po statističnih podatkih znašal nekaj več kot 29 % (leta 2020: 28 %)

Slika 8: Sprememba v živinorejski proizvodnji v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 (%)

Vir: SURS

Prašičerejska proizvodnja se je v letu 2021 pomembno povečala (+7 %), čeprav je bilo ob koncu leta v reji 6 % manj prašičev kot leto prej. Prirast prašičjega mesa je tako znašal 37,4 tisoč ton. Večja kot v letu pred tem je tudi domača prireja prašičjega mesa, kar je predvsem posledica povečanega zakola izven klavnic, medtem ko je bila količina pridobljenega mesa prašičev v domačih klavnicah za slab odstotek manjša.

Trend povečevanja prirasta pri perutnini se je v letu 2021 zaustavil. V primerjavi s predhodnim letom je bil za slab odstotek manjši in je znašal še vedno visokih 101 tisoč ton. Tudi prirast drobnice se je v primerjavi z letom prej leta 2021 povečal, in sicer za 6 %.

Po začnih statističnih podatkih se je proizvodnja jajc v letu 2021, po precejšnjem zmanjšanju v letu pred tem, povečala. Znesenih je bilo 415 milijonov jajc, kar je za 6 % več. Večje je bilo tudi število nesnic ob koncu leta (+11 %). Od celotnega števila znesenih jajc je bilo v letu 2021 82 % jajc namenjenih prehrani, zneslo pa jih je 1,42 milijona kokoši ali 83 % vseh nesnic.

Leto 2021 velja za čebelarstvo in pridelavo medu najslabše v zgodovini samostojne Slovenije. Po statističnih podatkih je bilo pridelano skupaj približno 200 ton medu.

1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe

Po začasnih podatkih bilanc kmetijskih proizvodov se je v letu 2021 med pomembnejšimi skupinami rastlinskih pridelkov malenkost povečala le poraba sladkorja na prebivalca. Poraba pšenice je ostala enaka kot v predhodnem letu, medtem ko se je poraba rži, koruze, riža, krompirja, zelenjave in sadja zmanjšala.

Okvir 2: Poraba na prebivalca in stopnja samooskrbe

Poraba za prehrano na prebivalca kaže količine kmetijskih proizvodov, ki so na razpolago prebivalstvu v državi v referenčnem obdobju. Vključuje tudi izgube in spremembe zalog na ravni trgovine na drobno in končnih porabnikov. Izračunana je z deljenjem porabe za prehrano s številom prebivalcev.

Poraba za prehrano na prebivalca = poraba za prehrano / število prebivalcev

Stopnja samooskrbe je kazalec, ki kaže, koliko domača proizvodnja pokriva domačo porabo (potrošnja za krmo, hrano in potrošnja v industriji).

*Stopnja samooskrbe = proizvodnja * 100 / domača poraba*

Stopnja samooskrbe, nižja od 100, pomeni primanjkljaj, stopnja samooskrbe nad 100 pa presežek v ponudbi oziroma domači proizvodnji.

Preglednica 10: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Žito (v ekvivalentu moke)	90,0	89,9	91,7	88,8	86,1	85,3	99,1
– pšenica	76,1	74,9	76,8	74,0	72,9	73,1	100,3
– rž	2,3	2,3	2,5	1,8	1,2	0,9	75,4
– koruza	8,0	8,0	7,9	9,2	8,0	7,0	86,8
Riž	5,0	4,7	4,5	4,8	5,4	4,9	91,4
Krompir	68,5	68,0	66,5	62,0	63,9	63,3	99,1
Zelenjava	113,4	114,0	111,4	117,5	118,1	115,7	97,9
Sadje	122,7	121,6	152,5	127,9	129,0	108,5	84,1
Sladkor	32,2	35,2	33,3	32,5	31,2	31,5	101,0
Meso (v ekvivalentu klavne mase)	94,2	93,1	92,6	90,8	87,9	89,3	101,5
– meso govedí	20,0	20,8	19,8	20,1	19,6	20,6	105,1
– meso prašičev	40,7	37,6	37,9	36,5	32,7	32,8	100,1
– perutninsko meso	30,0	31,1	31,2	30,6	31,5	31,0	98,2
Mleko, skupaj (v ekvivalentu surovega mleka)	213,2	209,9	215,5	214,0	206,0	204,3	99,2
Jajca	10,7	11,5	10,9	11,7	10,4	10,8	104,1
Med	1,1	0,9	1,1	0,7	0,9	0,6	67,8

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

Letna poraba pšenice za prehrano na prebivalca v zadnjem desetletnem obdobju (2011–2020) niha med 68 in 77 kg v ekvivalentu moke. V letu 2021 je znašala 73 kg in se v primerjavi z letom prej ni bistveno spremenila. Poraba koruze za prehrano se na splošno zmanjšuje; zmanjšala se je na 7 kg na prebivalca (leta 2020: 8 kg) in je bila nižja od povprečne porabe zadnjega petletnega obdobja (2016–2020; 8,2 kg na prebivalca). Tudi poraba rži se z leti zmanjšuje. V zadnjem desetletju se je več kot prepolovila in v letu 2021 znašala 0,9 kg na prebivalca v ekvivalentu moke.

Vsak prebivalec Slovenije je v povprečju porabil tudi 0,5 kg manj riža kot v predhodnem letu, poraba pa je bila na ravni povprečja zadnjega petletnega obdobja (2016–2020; 4,9 kg). Poraba krompirja je znašala 63 kg na prebivalca, bila je na ravni porabe v letu 2020 in manjša od povprečne porabe v obdobju 2016–2020 (66 kg).

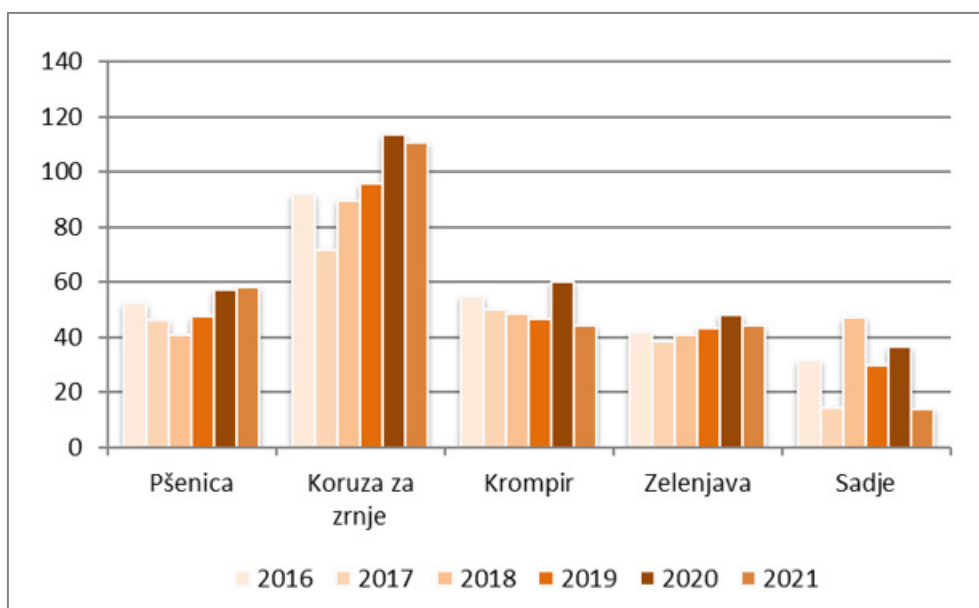
Povprečna poraba je bila manjša tudi pri zelenjavi. Razlog je v manjših razpoložljivih količinah zelenjave za prehrano zaradi manjšega skupnega pridelka v letu 2021 (zmanjšale so se tako količine kot hektarski pridelek). S 116 kg zelenjave na prebivalca je bila poraba za 2 kg manjša kot v predhodnem letu in na ravni porabe zadnjega petletnega obdobja (2016–2020; 115 kg na prebivalca). Zaradi katastrofalne letine sadja v letu 2021 se je poraba sadja opazno zmanjšala (–16 %). Vsak prebivalec je v povprečju porabil 109 kg sadja, kar je za 20 kg manj kot v letu prej in opazno pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja (131 kg). Poraba sladkorja se je malenkost povečala (+1 %, na 31,5 kg na prebivalca).

Od pomembnejših skupin živalskih proizvodov se je v primerjavi z letom 2020 povečala poraba mesa in jajc, zmanjšala pa poraba medu. Poraba vseh vrst mesa skupaj je znašala 89 kg na prebivalca v ekvivalentu klavne mase, kar je za dober kilogram več kot v letu prej in za 3 kg manj od porabe v zadnjem petletnem obdobju (2016–2020; 92 kg). Od posameznih vrst mesa se je povečala poraba govejega mesa. Vsak prebivalec je v povprečju porabil 21 kg, kar je 1 kg več kot v predhodnem letu. Poraba prašičjega mesa na prebivalca je ostala enaka kot v predhodnem letu (33 kg), malenkost pa se je zmanjšala poraba perutninskega mesa (zmanjšanje za slab kilogram, na 31 kg).

V primerjavi z letom 2020 je poraba mleka in mlečnih izdelkov skupaj ostala skoraj na enaki ravni in znašala 204 kg v ekvivalentu surovega mleka na prebivalca (leta 2020: 206 kg). Povprečna poraba zadnjega petletnega povprečja je znašala 212 kg na prebivalca, kar kaže trend zmanjševanja porabe mleka in mlečnih izdelkov skozi leta. Pri jajcih se je poraba povečala s 10,4 na 10,8 kg, kar je malo manj od povprečja zadnjega petletnega obdobja (2016–2020: 11 kg). Zaradi občutno manjše proizvodnje medu v letu 2021 je bila majhna tudi poraba medu. Znašala je 0,6 kg na prebivalca, kar je za tretjino manj od povprečne porabe zadnjih petih let (0,9 kg na prebivalca).

Stopnje samooskrbe so bile v letu 2021 nižje kot v letu prej pri vseh pomembnejših skupinah rastlinskih pridelkov: pri žitu, krompirju, zelenjavi in sadju. Na nižjo stopnjo samooskrbe so vplivali manjši obsegi pridelave pri vseh omenjenih skupinah, naj opazneje pri sadju.

Slika 9: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2016–2021

Vir: SURS, KIS

Pri žitu se je domača pridelava v letu 2021 zmanjšala bolj, kot se je zmanjšala domača poraba². Stopnja samooskrbe z žitom skupaj je bila zato nižja kot v predhodnem letu in je s 85 % bila druga najvišja do zdaj. Od povprečne stopnje samooskrbe v zadnjem petletnem obdobju (2016–2020; 74 %) je bila višja za 11 odstotnih točk. Od posameznih vrst žit se je stopnja samooskrbe povišala le pri pšenici in ovsu, pri rži, ječmenu, koruzi za zrnje in drugih žitih pa se je znižala. Pridelek pšenice se je zmanjšal zaradi zmanjšanja površin, ob hkratnem zmanjšanju domače porabe pa se je stopnja samooskrbe dvignila za eno odstotno točko (na 58 %). Ta je bila za 9 odstotnih točk nad povprečno stopnjo zadnjih petih let (49 %). V primerjavi z letom 2020 se je samooskrba s koruzo zmanjšala za tri odstotne točke in je znašala 111 %. Zmanjšala sta se tako pridelek zaradi slabe letine kot tudi domača poraba, pri čemer se je pridelek zmanjšal bolj intenzivno. Pri koruzi je opazen splošen trend rasti stopnje samooskrbe, že drugo leto zapored je Slovenija z domačo pridelavo pokrila svoje domače potrebe (stopnja samooskrbe > 100 %). Dosežena stopnja samooskrbe s koruzo je bila za 18 odstotnih točk višja od povprečja obdobja zadnjih petih let (92 %). Pri ječmenu se je stopnja samooskrbe zaradi manjše domače pridelave prav tako zmanjšala, in sicer za devet odstotnih točk (na 74 %). Ker so se površine z ovсом povečale, s tem pa domača pridelava ovsa, se je stopnja samooskrbe dvignila z 39 % na 71 %, kar je najvišja stopnja samooskrbe od leta 2011. Nasprotno so se površine z ržjo v letu 2021 zmanjšale, kar je v kombinaciji s slabšo letino vplivalo na manjši skupni pridelek. Ob skoraj nespremenjeni domači porabi se je samooskrba z ržjo zmanjšala za 20 odstotnih točk na 57 %.

Pri krompirju in zelenjavi se je domača pridelava zmanjšala bolj kot domača poraba, s tem pa sta se znižali tudi stopnji samooskrbe (krompir: za 16 odstotnih točk na 44 %; zelenjava: za 4 odstotne točke na 44 %). Stopnja samooskrbe s krompirjem je bila zgodovinsko najnižja in za slabih osem odstotnih točk nižja od zadnjega petletnega povprečja, ki znaša 52 %. Pri sadju stopnje samooskrbe medletno bolj nihajo zaradi vremenskih razmer. Domača pridelava sadja je bila v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 zaradi močnih pozeb izrazito manjša. To je vplivalo na padec stopnje samooskrbe na 14 % (leta 2020: 36 %), kar je za 18 odstotnih točk manj od povprečne porabe 2016–2020 in najmanj v seriji (izračuni se vodijo od leta 2000).

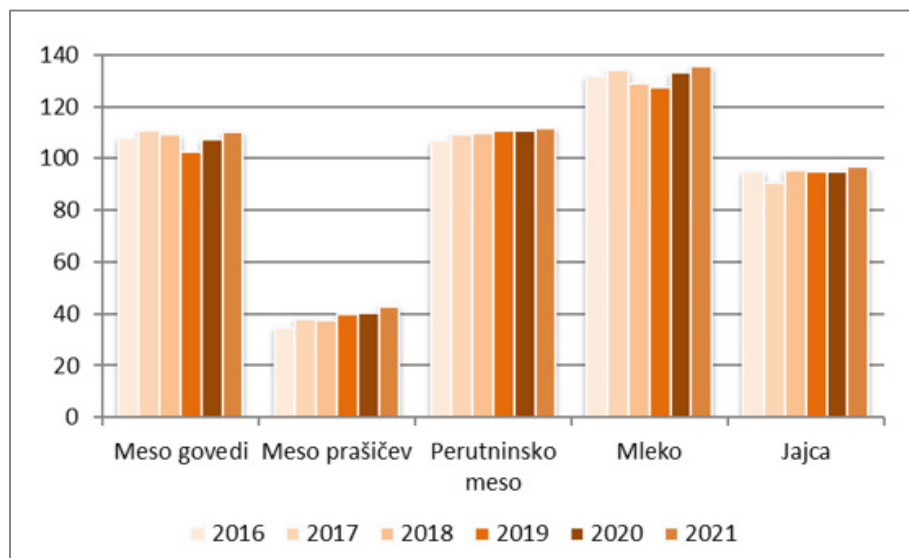
Pri živalskih proizvodih so stopnje samooskrbe v primerjavi z rastlinskimi pridelki višje in stabilnejše. Več kot 100-odstotno samooskrbo dosegamo pri mleku, perutninskem mesu in govejem mesu. V letu 2021 so bile stopnje samooskrbe pri mesu skupaj, mleku in jajcih višje kot v predhodnem letu, stopnja samooskrbe z medom pa se je močno znižala.

Samooskrba z mesom se v zadnjih šestih letih počasi povečuje. V letu 2021 je dosegla 85 %, kar je za dve odstotni točki več kot v predhodnem letu in za štiri odstotne točke več kot v povprečju obdobja 2016–2020. Od posameznih vrst mesa se je zvišala samooskrba z govejim mesom, prašičjim mesom in perutninskim mesom, znižala pa samooskrba z mesom drobnice.

V letu 2021 se je domača prireja govejega mesa povečala bolj kot poraba. Samooskrba se je tako zvišala za tri odstotne točke (na 110 %) in je bila za slabe tri odstotne točke višja tudi od povprečja zadnjih petih let. Stopnja samooskrbe s prašičjim mesom je v letu 2021 znašala 43 % in se v primerjavi s predhodnim letom zaradi povečanja domače prireje ob nespremenjeni domači porabi zvišala za tri odstotne točke. Stopnja samooskrbe s perutninskim mesom od leta 2015 raste. V letu 2021 je znašala 112 % (leta 2020: 111 %), kar je za dve odstotni točki več od povprečja zadnjih petih let. Pri mesu drobnice se je domača poraba povečala bolj kot domača prireja, zato se je stopnja samooskrbe znižala na 94 %, in sicer za slabi dve odstotni točki glede na leto prej.

² Domača poraba vključuje potrošnjo za krmo, prehrano ljudi in potrošnjo v industriji (okvir 2).

Slika 10: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2016–2021

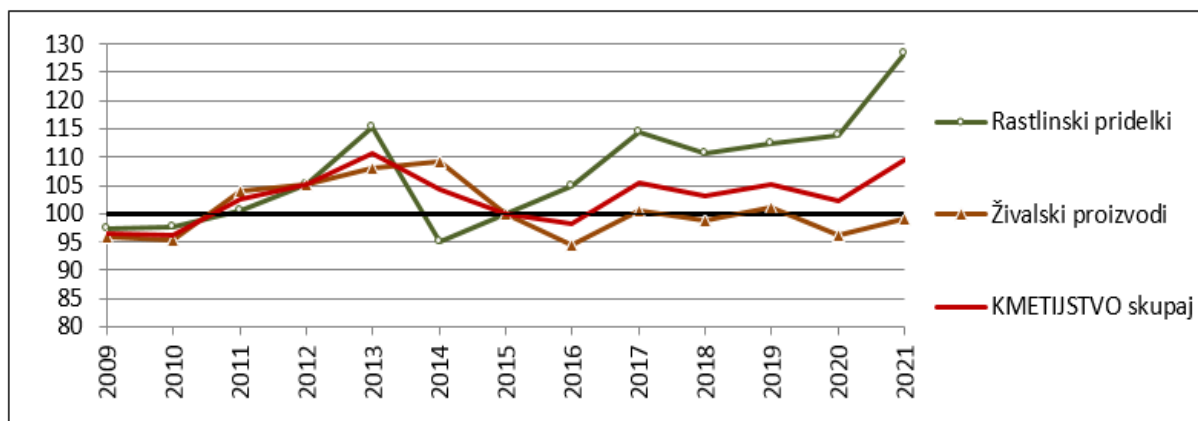
Vir: SURS, KIS

Tudi pri mleku in jajcih sta se stopnji samooskrbe v letu 2021 zvišali. Ker je bilo v Sloveniji proizvedenega nekoliko več mleka, domača poraba pa se je malenkost zmanjšala, smo bili z mlekom še bolj samooskrbni; povišanje s 133 % v letu 2020 na 136 % v letu 2021 in za pet odstotnih točk več kot v povprečju obdobja 2016–2020 (131 %). Pri jajcih se je stopnja samooskrbe ravno tako zvišala za dve odstotni točki na 97 % in bila višja od povprečja obdobja zadnjih petih let (94 %). Pridelava medu je bila v letu 2021 izredno slaba, kar je vplivalo tudi na stopnjo samooskrbe. V primerjavi z letom 2020 se je zmanjšala s 67 % na samo 15 % in je bila krepko pod povprečjem zadnjih petih let (2016–2020; 59 %).

1.5 Cene v kmetijstvu

Po obdobju štirih let (2017–2020) dokaj stabilnih cen v kmetijstvu so se cene kmetijskih pridelkov in proizvodov pri proizvajalcih po podatkih statistike opazno povečale, predvsem zaradi občutno višjih cen rastlinskih pridelkov. Na skupni ravni so bile cene kmetijskih proizvodov v letu 2021 nominalno višje za 9,1 %. Ob upoštevanju inflacije (+1,9 %) so se cene realno zvišale za 7,0 %. Zvišale so se cene živalskih proizvodov in tudi cene rastlinskih pridelkov, pri čemer je bila rast cen rastlinskih pridelkov izrazitejša.

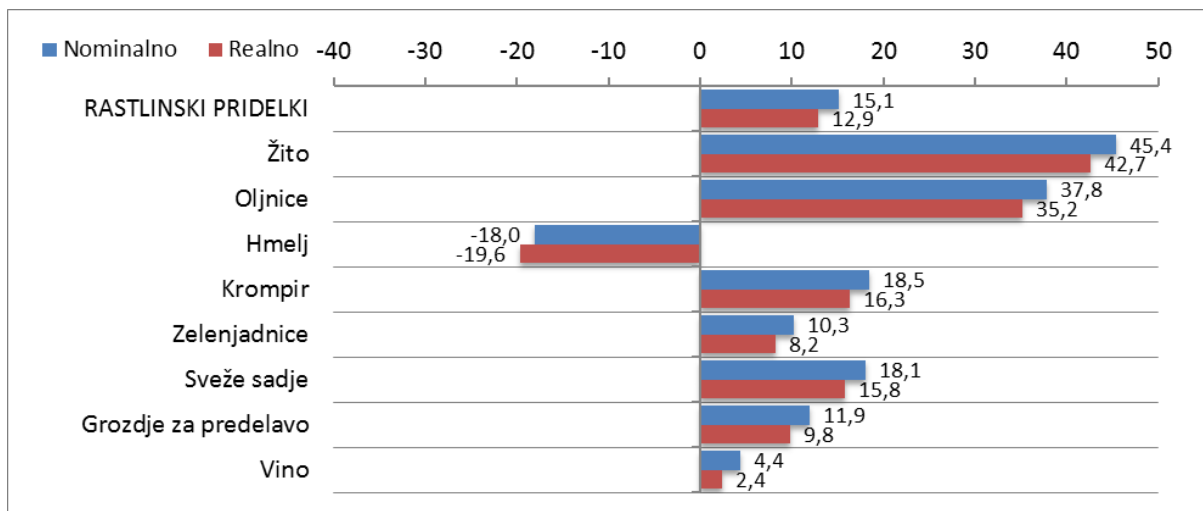
Slika 11: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2009–2021

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni v letu 2021 nominalno višje za 15,1 % (realno za 12,9 %). V primerjavi z zadnjim desetletnim povprečjem (2011–2020) so bile cene rastlinskih pridelkov na skupni ravni nadpovprečne in najvišje do zdaj.

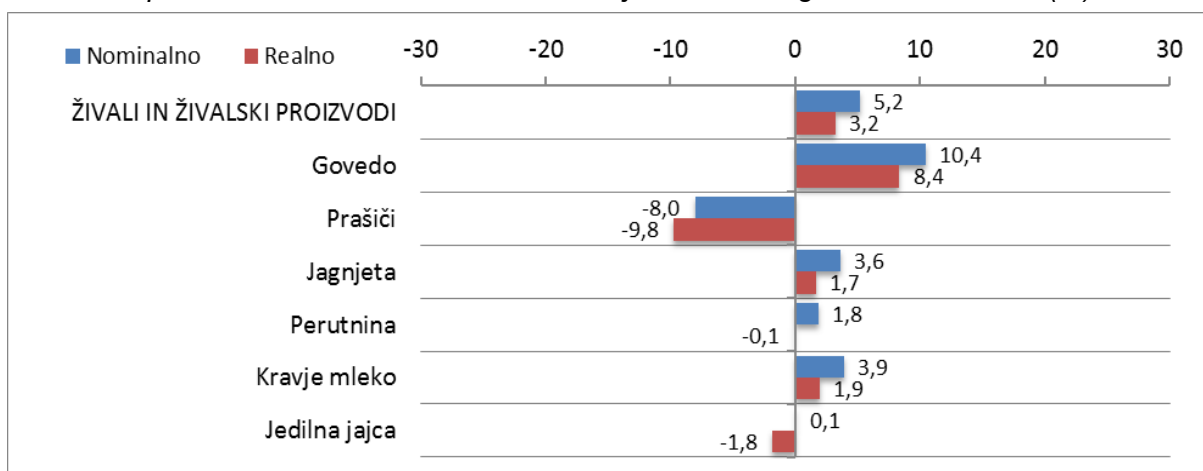
Slika 12: Spremembe nominalnih cen rastlinskih pridelkov v letu 2021 glede na leto 2020 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Na povprečni ravni leta 2021 so se med rastlinskimi pridelki najbolj zvišale cene žita (+45 %). Pri tem se je najbolj povišala cena koruze v zrnju (+70 %), kjer je bila zabeležena najvišja cena do zdaj. Povišala se je tudi cena pšenice (+24 %), ki je bila nadpovprečno visoka ter skoraj na ravni let 2011 in 2012, ko so bile cene pšenice rekordne. Opazno so se povečale tudi cene oljnic (+38 %), ki so dosegale bistveno višjo ceno od zadnjega desetletnega povprečja. Za približno 18 % so se povečale tudi cene krompirja in sadja; tudi te cene so bile opazno višje od dolgoletnega povprečja. Za približno desetino so se povečale cene zelenjadnic in grozdja za predelavo, rast cen vina pa je bila bolj zmerna. Od pomembnejših rastlinskih pridelkov so se cene znižale edino za hmelj (–18 %). Kljub opaznemu znižanju cena hmelja ni bila nizka in je bila na povprečni ravni zadnjega petletnega obdobja (2016–2020), ko so bile cene hmelja na dokaj visoki ravni.

Slika 13: Spremembe nominalnih cen v živinoreji v letu 2021 glede na leto 2020 (%)

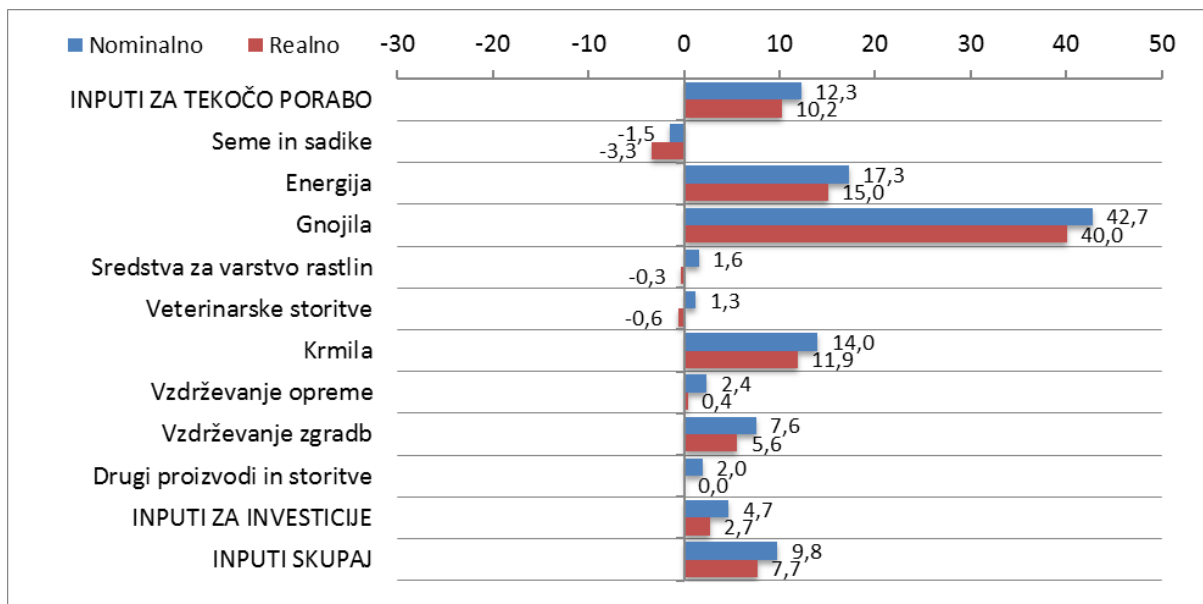

Vir: SURS, preračuni KIS

Glede na leto 2020 so bile cene živali in živalskih proizvodov nominalno višje za 5,2 % (realno za +3,2 %) in na ravni leta 2018. Najbolj se je v primerjavi s prejšnjim letom povečala odkupna cena govedi (+10 %), ki je bila najvišja do zdaj. Za slabe 4 % so se povišale odkupne cene kravjega mleka in jagnjet, na ravni predhodnega leta pa so ostale cene perutnine in jedilnih jajc. Na drugi strani so se opazno znižale cene prašičev, in sicer za 8 %. Kljub padcu cen prašičev so cene na ravni povprečja zadnjega desetletnega obdobja (2011–2020; najvišje odkupne cene prašičev so bile v letih 2019 in 2020).

Ob zvišanju cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih so se v letu 2021 zvišale tudi cene proizvodnih inputov za kmetijstvo, in sicer na skupni ravni nominalno za 9,8 % (inputi 1 + 2). Pri tem so se najbolj povišale cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1), in sicer najbolj občutno cene mineralnih gnojil (+43 %), energije (+17 %) in krmil (+14 %). Zmerneje so se povečali tudi ostali inputi za tekočo rabo v kmetijstvu. Cene inputov za investicije (inputi 2) so se povečale za slabih 5 %.

Slika 14: Spremembe nominalnih cen inputov za kmetijstvo v letu 2021 glede na leto 2020 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Okvir 3: Cene v kmetijstvu

Leta 2018 je Statistični urad RS spremenil bazo za izračun indeksov cen z leta 2010 na leto 2015 ter na podlagi uteži novega baznega leta indekse cen kmetijskih pridelkov in cen inputov preračunal za obdobje od leta 2010. Zaradi sprememb uteži so se nekoliko spremenili tudi skupni indeksi cen, vendar glavne ugotovitve glede gibanja cen ostajajo podobne kot po prejšnji seriji podatkov.

Letni indeksi se računajo na podlagi mesečnih indeksov cen in baznih mesečnih uteži, ki se za rastlinske pridelke razlikujejo po mesecih (upoštevata se sezonska pridelava in prodaja). Ker se dejanske mesečne uteži med leti nekoliko spreminjajo, pri čemer so mesečne uteži za izračun letnih indeksov stalne, to pomeni, da lahko pri cenah kmetijskih pridelkov indeksi, izračunani na podlagi mesečnih indeksov, pomembno odstopajo od indeksov, izračunanih iz absolutnih povprečnih letnih cen posameznih kmetijskih pridelkov.

Izvedeni kazalnik za analizo cen v kmetijstvu je cenovno-stroškovno razmerje (*terms of trade*), ki je izračunano kot razmerje med indeksom cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih in indeksom cen inputov. Če je indeks večji od 100, pomeni ugodnejše cenovno razmerje kot v baznem letu (večje povišanje oziroma manjše znižanje cen kmetijskih pridelkov od cen inputov), indeks pod 100 pa kaže poslabšanje tega razmerja.

$$\text{Cenovno-stroškovno razmerje} = \text{indeks cen kmetijskih pridelkov} / \text{indeks cen inputov} * 100$$

Nekoliko večje povišanje cen inputov za kmetijstvo kot cen kmetijskih proizvodov je povzročilo ponovno poslabšanje cenovno-stroškovnih razmerij v kmetijstvu (primerjava indeksov cen kmetijskih pridelkov in cen inputov) in to razmerje je neugodno že drugo leto zapored.

Preglednica 11: Indeksi nominalnih cen kmetijskih proizvodov in inputov; 2016–2021

	Predhodno leto = 100						2015 = 100					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kmetijski proizvodi pri proizvajalcih	98,2	108,9	99,4	103,7	97,3	109,1	98,2	106,9	106,3	110,3	107,2	117,0
Inputi za kmetijstvo (1 + 2)	98,4	100,8	103,8	102,7	98,6	109,8	98,4	99,2	102,9	105,6	104,2	114,3
Razmerje kmetijski proizvodi/inputi	99,8	108,0	95,8	101,1	98,6	99,4	99,8	107,8	103,3	104,4	103,0	102,3

Vir: SURS, preračuni KIS

1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva

Na ekonomske rezultate slovenskega kmetijstva v zadnjem obdobju najbolj vplivajo velika nihanja fizičnega obsega kmetijske proizvodnje, predvsem rastlinske pridelave. Po izjemno neugodnem letu 2017 (izrazito slabe letine v rastlinski pridelavi zaradi neugodnih vremenskih razmer in naravnih nesreč) so v letu 2018 dohodki v kmetijstvu ob zelo ugodnih razmerah za pridelavo (rekordne letine, predvsem v sadjarstvu in vinogradništvu) dosegli rekordno visoko raven. V letu 2019 so dohodki v kmetijstvu upadli zaradi manjšega fizičnega obsega proizvodnje glede na izjemno predhodno leto, vseeno pa bili na ravni preteklega večletnega povprečja. Leto 2020 je bilo zaznamovano z epidemijo covida-19; ob večjem fizičnem obsegu kmetijske proizvodnje (ponovno obilnejše letine v rastlinski pridelavi) in ob nekoliko manj ugodnejših cenovno-stroškovnih razmerjih so bili ekonomski rezultati slovenskega kmetijstva drugi najugodnejši v daljšem časovnem obdobju.

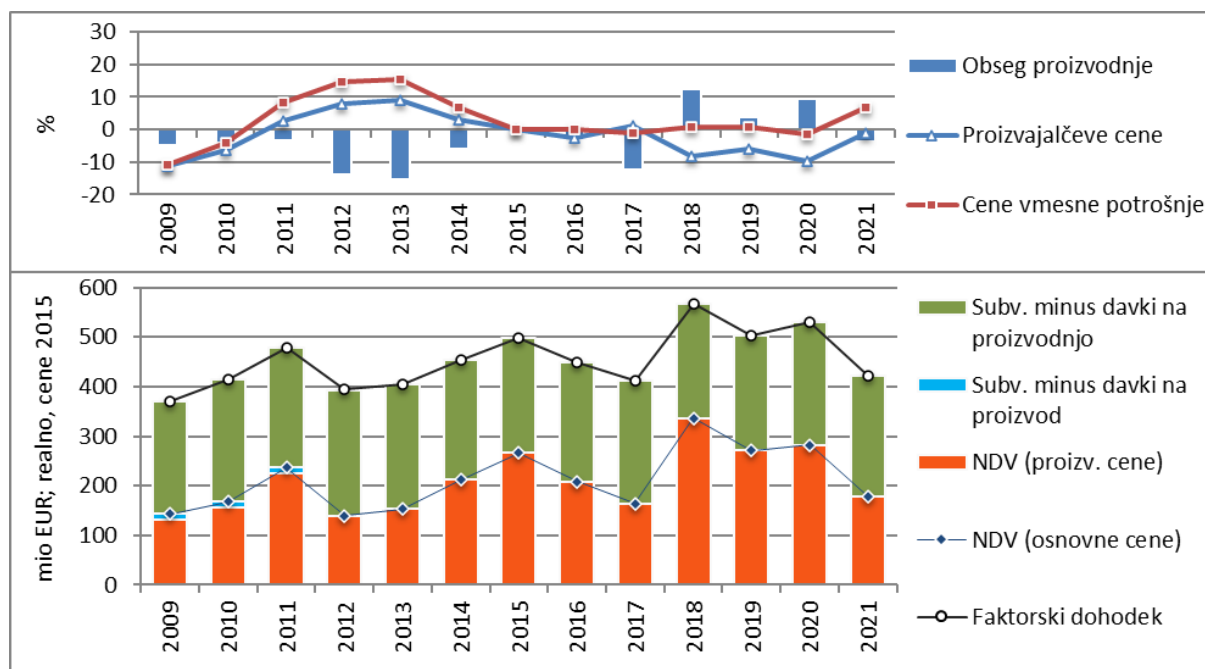
Tudi leto 2021 je bilo še vedno zaznamovano z epidemijo covida-19 in njenimi vplivi na zunanjo trgovino, ponudbo in povpraševanje ter posledično na cene nekaterih kmetijskih proizvodov. Dohodki v slovenskem kmetijstvu so se v letu 2021 po začasnih podatkih ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS, druga ocena) realno zmanjšali za petino in bili opazno pod povprečjem preteklega petletnega obdobja. Pri tem so bila cenovno-stroškovna razmerja na agregatni ravni neugodna in pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

V primerjavi s predhodnim letom je občutno zmanjšanje dohodkov v slovenskem kmetijstvu v letu 2021 predvsem posledica zmanjšanja fizičnega obsega kmetijske proizvodnje in višjih stroškov pridelave, kljub za realno desetino višjim osnovnim cenam kmetijskih pridelkov na agregatni ravni. Obseg kmetijske proizvodnje je bil v primerjavi z letom 2020 manjši za 12 % in pod dolgoletnim povprečjem, pri čemer je bil padec obsega rastlinske pridelave intenzivnejši (za petino), obseg živinoreje pa je ostal na ravni leta prej.

Realno, ob upoštevanju implicitnega deflatorja bruto domačega proizvoda (+1,5 %, druga ocena SURS), se je vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah leta 2021 zmanjšala za okoli 3 % in znašala približno 1,3 milijarde EUR. Kot nakazano, se je vmesna potrošnja (okoli 850 mio EUR) v letu 2021 povečala (realno za 9 %) in predstavljala 64 % vrednosti kmetijske proizvodnje (7 o. t. več kot v letu 2020). Ob manjši vrednosti proizvodnje in večji vmesni potrošnji v primerjavi s predhodnim letom se je posledično zmanjšala bruto dodana vrednost, in sicer na 475 milijonov EUR (realno skoraj za petino). Bruto dodana vrednost v kmetijstvu je v letu 2021 znašala 1 % BDP ali 0,2 odstotne točke manj kot v letu prej. Obseg vmesne potrošnje je ostal na ravni leta prej, na njeno višjo vrednost pa so vplivale višje cene inputov, v povprečju realno za 7 %. Najbolj so se povečali stroški energentov (realno za približno 16 %), gnojil (realno za približno 40 %) in krme (realno za približno 8 %) ter stroški

vzdrževanja in drugih storitev. V primerjavi s predhodnim letom naj bi se nekoliko zmanjšali le stroški semena, ostali stroški pa so ostali na ravni predhodnega leta.

Slika 15: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2009–2021

Vir: SURS (2021, druga ocena: začasni podatki), preračuni KIS

Ob realno enaki porabi stalnega kapitala se je neto dodana vrednost slovenskega kmetijstva v letu 2021 v primerjavi s predhodnim letom močno zmanjšala (realno za -37 %). Ob realno nekoliko nižjih drugih subvencijah na proizvodnjo in nekoliko višjih davkih na proizvodnjo je faktorski dohodek v letu 2021 dosegel 464 milijonov EUR (druga ocena SURS za leto 2021), kar je realno za petino manj kot v letu prej in opazno pod povprečjem za preteklo obdobje 2016–2020 (realno -14 %).

Zaposlenost v slovenskem kmetijstvu je v letu 2021 ostala na ravni leta prej. Faktorski dohodek na PDM se je občutno zmanjšal (realno za petino); dosegel je okoli 6.100 EUR/PDM, kar pomeni okoli 30 % evropskega povprečja (leta 2020: 38 %). V primerjavi s predhodnim letom so se tako razlike med povprečnimi dohodki v slovenskem kmetijstvu in evropskim povprečjem ponovno povečale.

Kot že omenjeno, so neugodni kazalci dohodka na agregatni ravni pri skoraj vseh skupinah rastlinskih proizvodov predvsem posledica občutno manjših pridelkov in višjih stroškov pridelave kljub realno za desetino višjim cenam. V primerjavi s predhodnim letom se je v okviru rastlinske pridelave vrednost proizvodnje najintenzivneje zmanjšala v sadjarstvu (za okoli polovico), vinogradništvu in vinarstvu; letine so bile katastrofalne zaradi spomladanske pozebe in drugih vremenskih ujm (v vinarstvu je bila tudi manjša poraba kot posledica epidemije covida-19). Za okoli petino nižja je bila vrednost proizvodnje krompirja in industrijskih rastlin (pri obeh manjši pridelki). Kljub manjšim pridelkom so bili ekonomski rezultati občutno boljši pri pridelavi žit (vrednost pridelave realno višja za okoli 2 petini), in sicer zaradi znatno višjih cen (realno za polovico višje), še zlasti pri koruzi za zrnje. Vrednost pridelave zelenjadnic je bila le nekoliko nižja, ker so približno desetodstotni izpad pridelka ublažile višje cene. Vrednost krmnih rastlin je ostala na ravni leta prej.

Preglednica 12: Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2017–2021

	Mio EUR (tekoče cene)					2021	Realno (2015 = 100)					2021
	2017	2018	2019	2020	2021*	2020	2017	2018	2019	2020	2021*	2020
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah**	1.153	1.370	1.325	1.356	1.330	98,0	88,7	103,2	97,7	98,8	95,4	96,6
Vmesna potrošnja	723	750	765	776	854	110,2	94,6	96,2	96,0	96,2	104,4	108,5
BDV po osnovnih cenah	430	620	560	581	475	81,8	80,2	113,1	100,0	102,5	82,6	80,6
Poraba stalnega kapitala	262	267	270	275	279	101,5	99,2	99,0	98,0	98,6	98,6	100,0
NDV po osnovnih cenah	168	352	290	306	196	64,1	61,8	126,8	102,0	106,3	67,1	63,1
Druge subvencije na proizvodnjo	260	247	252	272	272	100,0	106,4	99,2	98,8	105,3	103,7	98,5
Drugi davki na proizvodnjo**	6	6	5	3,3	3,4	103,0	97,6	100,6	80,7	52,6	53,4	101,5
Faktorski dohodek	422	594	537	574	464	80,9	82,7	113,9	100,7	106,5	84,8	79,7
Število zaposlenih (000 PDM)	79	78	77	76	76	99,8	96,8	95,9	95,0	93,5	93,3	99,8
FD/PDM (EUR)	5.363	7.609	6.943	7.541	6.112	81,1	85,5	118,8	106,0	113,8	90,9	79,9
FD/PDM EU-27 (EUR)	18.076	17.875	19.104	19.711	20.292	102,9	113,7	111,0	116,4	118,7	120,2	101,3

* Začasni podatki (SURS, druga ocena), preračuni KIS.

** Za Slovenijo je bila revidirana celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja, 18000 Proizvodnja kmetijske dejavnosti ter vrednosti vseh dohodkovnih kategorij (SURS, 1. 10. 2020).

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

V okviru živinoreje začasni podatki kažejo manj intenzivne spremembe glede na predhodno leto. Vrednost živinoreje se je v letu 2021 ob skoraj nespremenjenem prirastu, tako živalskih proizvodov kot tudi živine, realno povečala za okoli 2 % zaradi okoli realno 2 % višjih cen na agregatni ravni. Vrednost živine je ostala blizu ravni leta prej, od posameznih vrst pa se je vrednost povečala za okoli desetino pri prireji goveda (višje cene) in drobnice (večji prirast). Ekonomski rezultati pa so se v primerjavi z letom prej poslabšali v prašičereji (za okoli desetino, zaradi nižjih cen) in perutninarstvu (nekoliko nižji prirast in cene). Vrednost živalskih proizvodov je bila nekoliko višja v primerjavi s predhodnim letom, predvsem zaradi prireje mleka (nekoliko večja prireja in cene). Vrednost prireje jajc in drugih živalskih proizvodov pa se je znižala.

Analiza ekonomskega položaja slovenskega kmetijstva v letu 2021 s pomočjo modelnih kalkulacij za ključne kmetijske proizvode kaže naslednje. V primerjavi z letom prej so bila prihodkovno-stroškovna razmerja, predvsem zaradi višjih cen, ugodnejša pri vseh analiziranih rastlinskih pridelkih in tudi nad preteklim petletnim povprečjem, razen pri grozdu (slaba letina, višji stroški). Ekonomski položaj se kljub temu ni izboljšal v sadjarstvu (najslabša letina do zdaj), v vinogradništvu in vinarstvu (slabša letina). Kljub slabšim letinam so bile ekonomske razmere zelo dobre pri pridelavi žit (močan porast cen), prav tako tudi pri krompirju in oljnicah.

V okviru živinoreje modelne kalkulacije kažejo poslabšanje prihodkovno-stroškovnih razmerij pri skoraj vseh analiziranih proizvodih. Prihodkovno-stroškovna razmerja so se izboljšala le pri prireji drobnice (predvsem zaradi uvedbe proizvodno vezanega plačila kljub višjim stroškom) in nekoliko tudi pri prireji goveda, pri kateri pa so še vedno pod petletnim povprečjem (nekoliko manj intenzivna rast stroškov kot vrednosti proizvodnje). V primerjavi z letom prej se je ekonomski položaj najintenzivneje poslabšal v prašičereji (nižje cene, manjša prireja), slabši je bil tudi pri prireji mleka in jajc (intenziven porast stroškov kljub višjim cenam in prireji).

Okvir 4: Ekonomski računi za kmetijstvo

Ekonomski računi za kmetijstvo (ERK) so satelitski račun nacionalnih računov, ki upošteva posebnosti kmetijstva. Za članice EU je izdelava ERK po enotni metodologiji obvezni del rednih statističnih raziskovanj. ERK vključujejo proizvodne enote po načelu aktivnosti ter praviloma zajemajo samo kmetijsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih in strojne storitve za kmetijstvo (brez drugih dejavnosti, razen neločljivih, in brez kmetijske proizvodnje zunaj kmetijskih gospodarstev).

ERK sestavljajo niz medsebojno povezanih računov in preglednic. Račun proizvodnje beleži transakcije, povezane s proizvodnim procesom, in je izdelan po načelu bruto proizvodnje. Zajema tudi del proizvodnje, ki hkrati predstavlja vmesno potrošnjo znotraj kmetijstva (npr. voluminozna krma). Vsebuje podatke o proizvodnji (o količini, cenah in vrednosti), vmesni potrošnji po vrstah, potrošnji fiksnega kapitala in izračun osnovnih kategorij dohodka.

Račun proizvodnje je izdelan po t. i. osnovnih cenah. Osnovne cene so proizvajalčeve cene oziroma nabavne cene vložkov, povečane za subvencije na proizvode in zmanjšane za morebitne davke na proizvode. Med subvencije na proizvode se uvrščajo proizvodno specifične subvencije, ki so praviloma v funkciji cenovne politike (npr. splošni dodatki k cenam, nekatera plačila na površino ali glavo živali, regresi).

Osnovne kategorije dohodka so bruto dodana vrednost kot razlika med vrednostjo proizvodnje in vmesno potrošnjo ter neto dodana vrednost kot razlika med bruto dodano vrednostjo in potrošnjo fiksnega kapitala. Če od neto dodane vrednosti, ki je prva sestavina računa dohodka, odštejemo davke na proizvodnjo in prištejemo subvencije na proizvodnjo, dobimo faktorski dohodek. Med subvencije na proizvodnjo se uvrščajo proizvodno nespecifična plačila (npr. izravnalna plačila za težje pridelovalne razmere, okoljska plačila, državne pomoči ob naravnih nesrečah, po reformi neposrednih plačil pa tudi regionalna enotna plačila na površino), ki neposredno povečujejo dohodek iz kmetijstva. Faktorski dohodek je dohodek, ki kmetijskim gospodarstvom ostane za nadomeščanje vseh proizvodnih dejavnikov (zemlja, kapital, delo).

Osnovne sestavine računa proizvodnje in računa faktorskega dohodka v okviru ERK

Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah				
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah			Subvencije na proizvod minus davki na proizvod	
Vmesna potrošnja	Bruto dodana vrednost			
	Poraba stalnega kapitala	Neto dodana	vrednost	Subvencije na proizvodnjo minus davki na proizvodnjo
		Faktorski dohodek		

Zadnja postavka delitve dohodka v okviru ERK je podjetniški dohodek. Dobimo ga, če k faktorskemu dohodku prištejemo prejete obresti ter odštejemo sredstva za zaposlene (plače), najemnine za zemljo in plačane obresti. Račun kapitala v ERK ni popoln ter vsebuje samo podatke o bruto in neto investicijah ter transferjih kapitala. Med transferje kapitala se uvrščajo proračunska plačila, ki se nanašajo na osnovna sredstva v kmetijstvu (npr. podpore za investicije), in drugi transferji kapitala, namenjeni neposredno kmetijskim gospodarstvom (npr. podpore za sanacijo gospodarstev).

Vsi izračuni v okviru ERK so izdelani po tekočih cenah. Za izračun realnih sprememb (po stalnih cenah) se uporablja implicitni deflator bruto domačega proizvoda. Seznam proizvodov na strani kmetijske proizvodnje in vmesne potrošnje je precej podroben, spremembe vseh vrednostnih kazalnikov pa so dezagregirane v indekse obsega in indekse cen. ERK zato dajejo podatke za analizo sprememb v strukturi in obsegu ter cenah po vseh sestavinah računov.

Indeksi cen v okviru ekonomskih računov za kmetijstvo večinoma niso neposredno primerljivi z indeksi cen, izračunanimi v okviru statističnega raziskovanja cen v kmetijstvu, čeprav sta seznama skupin proizvodov podobna. Razlog je v različnih metodoloških izhodiščih obeh statističnih raziskovanj.

Do leta 2003 so vse subvencije (na proizvode in proizvodnjo) v ekonomske račune za kmetijstvo vključene v višini dejansko izplačanih proračunskih sredstev za te namene v posameznem koledarskem letu, leta 2004 pa se je ta metodologija spremenila. Od leta 2004 SURS pri oceni višine subvencij praviloma upošteva odobrena plačila v posameznem subvencijskem letu ne glede na to, kdaj so bila dejansko izplačana. Praviloma je velik del dohodkovnih subvencij za tekoče leto izplačan v naslednjem koledarskem letu, zato so lahko razlike med odobrenimi in izplačanimi zneski v določenem letu velike.

2 PRORAČUNSKÉ PODPORE KMETIJSTVU

2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna

Večino podpor na državni ravni, namenjenih kmetijstvu in razvoju podeželja, pri nas zagotavlja proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). V letu 2021 je realizacija proračuna MKGP skupaj z organi v sestavi znašala 518,8 milijona EUR. Od tega je bilo za kmetijstvo in ukrepe kmetijske politike porabljenih 382,3 milijona EUR oziroma 74 % celotnega proračuna. Preostala sredstva so bila namenjena gozdarstvu in ribištvu (skupaj 13 %) ter administrativnim in drugim stroškom ministrstva in organov v sestavi (13 %).

Sredstva proračuna MKGP so po navadi dopolnjena s sredstvi iz drugih proračunskih virov. Podobno kot v predhodnih letih je tudi v letu 2021 Ministrstvo za finance (MF) zagotovilo vračilo trošarine za pogonsko gorivo, porabljeno v kmetijstvu in gozdarstvu. Skupaj s temi sredstvi so proračunska izplačila za kmetijstvo v letu 2021 znašala 402,0 milijona EUR.

Preglednica 13: Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI	385.391	434.537	481.111	482.440	518.829	107,5
Operativni in upravni stroški	48.697	49.271	52.896	55.382	68.044	122,9
Proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)	35.679	44.339	68.924	52.337	61.222	117,0
Proračunski transferji ribištvu (MKGP)	1.151	2.360	3.194	3.662	7.221	197,2
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU (MKGP)**	299.864	338.568	356.097	371.059	382.342	103,0
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	24.130	33.780	20.608	20.089	19.679	98,2
Državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	3.500	12.712*	0	0	0	
Vračilo trošarine za gorivo (MF)	20.630	21.067	20.608	20.089	19.679*	98,2
Skupaj proračunska izplačila za kmetijstvo*	323.994	372.347	376.706	391.148	402.021	102,8

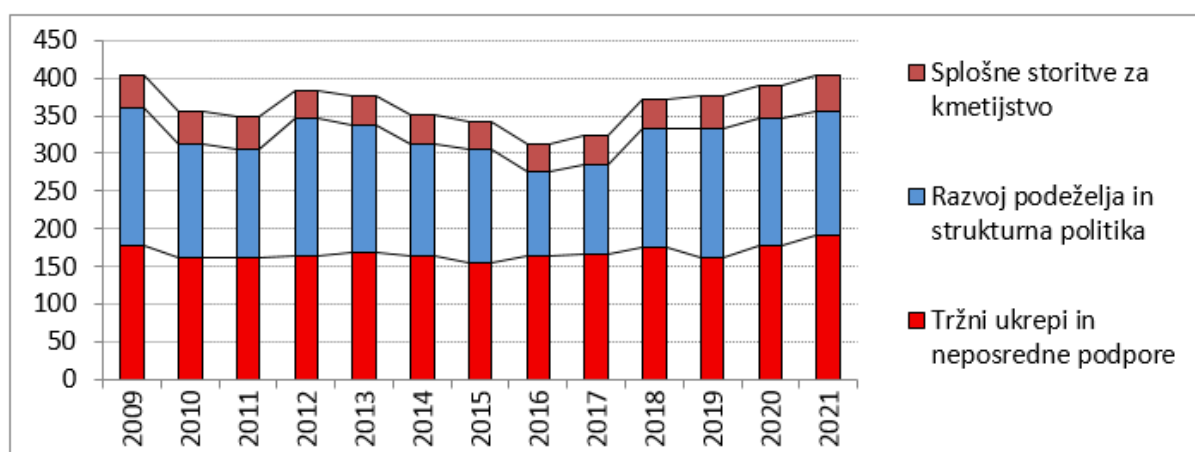
** Brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu.

* Znesek ne vključuje znižanj iz kompenzacij.

* Začasen podatek.

Vir: MKGP, MF, preračuni KIS

Slika 16: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2009–2021

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Že nekaj let zapovrstjo se kaže trend rasti proračunskih izplačil za kmetijstvo. Izplačila so v letu 2021 dosegla raven izplačil iz leta 2009, ko je bilo za kmetijstvo namenjenih največ sredstev sploh (pomembno povečanje proračuna za izvajanje ukrepov skupne kmetijske

Okvir 5: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike

Proračunska izplačila za kmetijstvo vključujejo samo ukrepe kmetijske politike, ki predstavljajo neposredno ali posredno podporo kmetijstvu. Večino teh izplačil pokriva proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, v posameznih letih pa se določena sredstva zagotavljajo tudi v okviru proračuna drugih ministrstev. Pri izračunu proračunskih izplačil za kmetijstvo je proračun MKGP očiščen za vse postavke, ki se nanašajo neposredno na programe drugih gospodarskih dejavnosti (npr. gozdarstvo, ribištvo) ali na financiranje upravne infrastrukture (npr. plače zaposlenih, materialni stroški, splošni projekti), dodana pa so izplačila iz drugih proračunskih virov, namenjenih kmetijstvu (npr. vračilo trošarin za gorivo).

Za potrebe analize proračunskih podpor kmetijstvu so vsi ukrepi kmetijske politike v posameznem letu razporejeni po vrstah politike in skupinah ukrepov po enotnih načelih oziroma shemi APMC (*Agricultural Policy Measures Classification*), kar omogoča neposredno primerjavo podatkov v časovni seriji in s tem spremljanje sprememb v kmetijski politiki. Shema APMC deli ukrepe kmetijske politike v tri osnovne stebre:

1. Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika posredno (ukrepi za podporo trgu) ali neposredno (vse oblike neposrednih podpor kmetijskim gospodarstvom) podpira dohodek kmetijskih proizvajalcev.
2. Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika zajemata ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira trajnostni razvoj kmetijstva in podeželja. To skupino sestavljajo ukrepi, ki so namenjeni povečanju učinkovitosti in konkurenčnosti pridelave, predelave in trženja kmetijskih proizvodov in živil (ekonomski cilji), ukrepi za zagotavljanje ekosistemskih storitev (okoljski cilji) ter ukrepi v podporo nekmetskim dejavnostim na podeželju in podeželskemu prebivalstvu (družbeni cilji).
3. Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva praviloma zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira delovanje javnih služb in druge infrastrukture ter izvedbo različnih projektov, pomembnih za razvoj kmetijstva, ne morejo pa biti prepuščeni samo tržni pobudi (npr. javne službe za kmetijstvo).

Klasifikacija proračunskih podpor kmetijstvu po skupinah ukrepov (APMC)

Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva
Ukrepi za podporo trgu – izvozne podpore – tržni ukrepi – operativni stroški intervencijskih ukrepov Neposredne podpore kmetijskim proizvajalcem Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov – neposredna plačila proizvajalcem – ukrepi za zniževanje stroškov Odškodnine oziroma druga izredna plačila – kompenzacijska plačila za zmanjšanje proizvodnje – izredna pomoč na posameznih trgih – druge odškodnine in nadomestila	Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva – posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev – izboljšanje kmetijske infrastrukture – organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi – plačila kmetovalcem na območjih z naravnimi in drugimi omejitvami – plačila kmetovalcem za kmetijsko-okoljske storitve in dobrobit živali Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu – razvoj gozdarstva in gozdno-lesne verige – razvoj nekmetskih dejavnosti na podeželju – podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi – krepitev lokalnih razvojnih pobud (Leader)	Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve – raziskave in razvoj – svetovalna služba – kmetijsko šolstvo in infrastruktura – strokovne naloge Nadzor nad varnostjo in kakovostjo – ukrepi na področju veterinarstva – fitosanitarne naloge in ukrepi ter varstvo sort – ukrepi na področju kakovosti hrane in krme Druge splošne storitve – podpore nevladnim organizacijam – tehnična pomoč – drugo

Shema APMC se opira na kombinacijo koncepta razporeditve ukrepov kmetijske politike po stebrih, ki se uporablja v EU, ter razporeditve proračunskih transferjev kmetijstvu glede na tip upravičenca in način plačila, ki se uporablja za spremljanje kmetijske politike v okviru OECD (metodologija OECD/PSE). Ker se oba izhodiščna koncepta (EU in OECD) z leti nekoliko spreminjata, se temu smiselno prilagaja tudi APMC.

Vsakoletno razporeditev proračunskih izplačil po skupinah ukrepov pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju z MKGP. Izračun temelji na podatkih o realizaciji proračuna za posamezno leto po proračunskih porabnikih in proračunskih postavkah, ki jih zagotavlja Ministrstvo za finance, ter na interni zbirki podatkov o realizaciji proračuna po namenih, ki jih zagotavlja MKGP (ARSKTRP). Posamezni ukrepi so razporejeni po vrstah in skupinah ukrepov glede na osnovne značilnosti. Če celotna proračunska postavka vsebinsko (po namenu) ustreza neki skupini ukrepov, je v to skupino razvrščena v celoti, drugače pa samo tisti del, ki ustreza določeni

skupini. Pri takem pristopu posamezne skupine ukrepov niso vedno neposredno primerljive s proračunskimi postavkami, skupna masa izplačanih sredstev pa se v celoti ujema z realizacijo proračuna.

Realizacija proračuna zajema dejanska izplačila v določenem koledarskem letu. Ker pogosto prihaja do zamika med prevzetimi obveznostmi in izplačili, se realizacija lahko nanaša tudi na ukrepe (obveznosti) iz predhodnega leta (ali let). To pomeni, da v posameznem letu zaradi poravnave že prevzetih obvez lahko nastanejo proračunski izdatki tudi za ukrepe, ki v tekočem letu niso bili uporabljeni, ali pa novi ukrepi še nimajo pripadajočih proračunskih izdatkov.

politike). Glavni razlog za povečanje teh izplačil v letu 2021 je bil povečan obseg nacionalnih sredstev za različne odškodnine in druga izredna izplačila.

Na skupni ravni so se tako sredstva za kmetijstvo povečala za 2,8 %, od tega najbolj za splošne storitve v podporo kmetijstva, ki pa predstavljajo manjšo skupino podpor (povečanje za 6,8 %, na 46,9 mio EUR). Za skoraj enak delež so se povečala tudi izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (za 6,1 %, na 189,2 mio EUR). Na drugi strani so se malenkostno zmanjšala sredstva iz skupine ukrepov za razvoj podeželja in strukturno politiko (za 1,8 %, na 165,9 mio EUR).

Preglednica 14: Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2017–2021

Skupaj (SLO + EU)	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	323.994	372.347	376.706	391.148	402.021	102,8
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	166.870	175.023	161.588	178.396	189.236	106,1
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	117.066	156.812	172.449	168.864	165.905	98,2
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	40.058	40.512	42.669	43.888	46.880	106,8
Struktura po skupinah ukrepov						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	52 %	47 %	43 %	46 %	47 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	36 %	42 %	46 %	43 %	41 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	12 %	11 %	11 %	11 %	12 %	
Slovenija						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	93.342	114.492	106.861	124.508	139.731	112,2
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	28.403	39.112	26.294	43.170	54.044	125,2
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	29.640	39.921	43.498	42.386	43.978	103,8
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	35.299	35.459	37.069	38.952	41.709	107,1
EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	230.651	257.856	269.845	266.583	262.290	98,4
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	138.467	135.911	135.294	135.168	135.192	100,0
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	87.425	116.891	128.951	126.478	121.927	96,4
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	4.759	5.053	5.600	4.937	5.171	104,7
Delež EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	71 %	69 %	72 %	68 %	65 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	83 %	78 %	84 %	76 %	71 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	75 %	75 %	75 %	75 %	73 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	12 %	12 %	13 %	11 %	11 %	

Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Ob vstopu Slovenije v EU je skupni evropski proračun prevzel tudi financiranje in sofinanciranje ukrepov, ki so del skupne kmetijske politike. V zadnjem petletnem obdobju znaša v povprečju delež sofinanciranja EU približno 71 %. Delež sofinanciranja EU se je v letu 2021 opazno zmanjšal (na 65 %), kar je predvsem posledica povečanega obsega sredstev za odškodnine in druga izredna plačila iz nacionalnega proračuna.

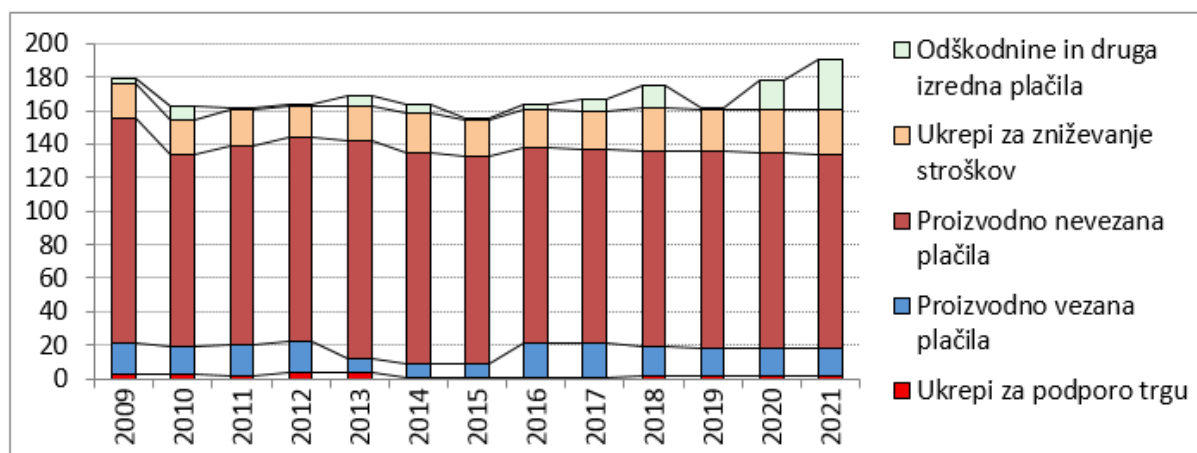
Pri tržnih ukrepih in neposrednih podporah je proračun EU leta 2021 prispeval 71 % sredstev, pri ukrepih politike razvoja podeželja in kmetijske strukturne politike pa 73 %. Precej manjši

delež sredstev EU je pri splošnih storitvah za kmetijstvo (11 %), ki največkrat niso predmet skupne kmetijske politike in se zato financirajo pretežno iz nacionalnega proračuna.

2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem

Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem so bila v letu 2021 najvišja do zdaj in so znašala 189,2 milijona EUR. Za primerjavo, povprečje za zadnje desetletno obdobje znaša okoli 166 milijonov EUR. Ta sredstva so visoka že drugo leto zapored, v letu 2020 predvsem zaradi izrednih plačil, povezanih z epidemijo covid-19. V letu 2021 se je poleg plačil za blaženje posledic epidemije namenilo še izredno finančno pomoč sektorjema prašičereje in čebelarstva.

Slika 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2009–2021

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Od vseh izplačil za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (189,2 mio EUR) je bilo približno 70 % sredstev porabljenih za neposredna plačila, 16 % za odškodnine in druga izredna plačila, 14 % za ukrepe za zniževanje stroškov v kmetijstvu, preostala sredstva (slab odstotek) pa so bila izplačana v okviru ukrepov za podporo trgu.

Preglednica 15: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Ukrepi za podporo trgu	1.105	1.311	1.326	1.239	1.264	102,0
Podpore porabi kmetijskih proizvodov	1.105	1.311	1.326	1.239	1.264	102,0
šolska shema za sadnje, zelenjavo in mleko (EU + SLO)	1.105	1.311	1.326	1.239	1.264	102,0
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	165.766	173.712	160.262	177.100	187.972	106,1
Neposredna plačila proizvajalcem (EU)	135.811	134.961	134.338	133.599	132.284	99,0
proizvodno vezana plačila	20.284	17.454	17.336	17.249	17.083	99,0
proizvodno nevezana plačila	115.527	117.507	117.003	116.350	115.201	99,0
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja (SLO)	22.875	25.511	25.350	25.332	25.867	102,1
vračilo trošarine za gorivo	20.630	21.067	20.608	20.033	19.679*	98,2
podpore za zavarovanje	2.245	4.444	4.742	5.300	6.188	116,8
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	7.080	13.239	573	18.168	29.821	164,1
Tržni ukrepi in neposredne podpore kmetijstvu, SKUPAJ	166.870	175.023	161.588	178.339	189.236	106,1

* Začasen podatek.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za ukrepe za podporo trgu je bilo porabljenih 1,3 milijona EUR, pri čemer so bila sredstva v celoti namenjena podpori porabe v obliki šolske sheme za sadje, zelenjavo in mleko. Za ta namen sredstva zagotavljata skupni proračun EU in proračun MKGP.

Za vse oblike neposrednih plačil, ki so v celoti financirana iz proračuna EU, je bilo v letu 2021 izplačanih 132,3 milijona EUR ali en odstotek manj kot v predhodnem letu. Izplačila so se skoraj v celoti nanašala na obveznosti po uredbah za leto 2020. Od tega je bilo v obliki proizvodno nevezanih plačil (sheme osnovnega plačila, zelene komponente, mladih kmetov in plačila za območja z naravnimi omejitvami) izplačanih 115,2 milijona EUR ali 87 % vseh neposrednih plačil. Za proizvodno vezana plačila (plačila za strna žita, reja govedi, mleko v gorskih območjih in zelenjadnice) pa je bilo leta 2021 izplačanih 17,1 milijona EUR ali 13 % vseh neposrednih plačil.

Za ukrepe zniževanja stroškov kmetovanja je bilo v letu 2021 porabljenih 25,9 milijona EUR, kar je nekoliko več kot v letu prej (za 2,1 %), in sicer zaradi višjih izplačil za zavarovanje kmetijskih zemljišč in živali (večja stopnja sofinanciranja in več zavarovanih zemljišč oz. živali).

Preglednica 16: Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Izredna pomoč prašičereji (težke ekonomske razmere) (SLO)	0	0	0	0	1.877
Izredna pomoč čebelarstvu (SLO)	521	1	441	2	930
Izredni ukrepi na trgu sadja in zelenjave (ruski embargo) (EU)	610	0	0	0	0
Izredna pomoč mlečni proizvodnji (na kg) (EU + SLO)	2.367	0	0	0	0
Izredna pomoč za izpad krme v živinorejski proizvodnji (SLO)	16	0	0	0	0
Sanacija posledic naravnih nesreč (SLO)	9	211	55	880	9
Sanacija posledic naravnih nesreč (rezerve) (SLO)	3.500	12.712*	0	0	0
Odškodnina za področje varne hrane (SLO)**	50	77	77	1.588	97
Izredna nadomestila zaradi živalskih bolezni (SLO)	7	0	0	0	0
Enkratno nadomestilo škode zaradi izjemnih okoliščin (arbitraža) (SLO)	0	238	0	0	0
Izredna pomoč zaradi viroidne zakrnlosti hmelja (SLO)	0	0	0	226	200
<i>Izredne pomoči, povezane z epidemijo covid-19</i>					
Pomoč za izpad dohodka v govedoreji (SLO)	0	0	0	5.390	6.935
Pomoč za izpad dohodka v prašičereji (SLO)	0	0	0	678	3.279
Pomoč za izpad dohodka pri prirerji drobnice (SLO)	0	0	0	583	713
Pomoč proizvajalcem vina (EU + SLO)***	0	0	0	8.545	8.250
Pomoč pridelovalcem jabolk (SLO)	0	0	0	0	3.677
Pomoč pridelovalcem jedilnega krompirja (SLO)	0	0	0	0	1.263
Druge izredne nadomestila zaradi epidemije (SLO + EU)****	0	0	0	277	2.591
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	7.080	13.239	573	18.168	29.821

* Znesek ne vključuje znižanj iz kompenzacij.

** Vključuje odškodnine v povezavi z zdravstvenim varstvom rastlin in živali ter drugimi ukrepi s področja varne hrane.

*** Vključuje nadomestilo za izpad dohodka v proizvodnji vina, krizno destilacijo in krizno skladiščenje vina.

**** Vključuje naslednje pomoči: v letu 2020 solidarnostni dodatek članom kmetij in nadomestila nosilcem dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, v letu 2021 pa poleg teh dveh oblik pomoči še izjemno začasno podporo kmetom ter mikro, malim in srednjim podjetjem, ki jih je kriza zaradi covida-19 še zlasti prizadela.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za odškodnine in druga izredna plačila je bilo v letu 2021 skupaj izplačanih 29,8 milijona EUR, kar je precej več kot v predhodnem letu in tudi veliko več od povprečja preteklih let. To je zlasti posledica izvajanja ukrepov, ki so pripomogli k blažitvi posledic izpada dohodka v kmetijstvu zaradi epidemije covida-19. V okviru slednjega je bilo za vse ukrepe skupaj izplačanih 26,7 milijona EUR. Odškodnine so bile izplačane proizvajalcem vina (8,2 mio EUR), rejcem govedi (6,9 mio EUR), pridelovalcem jabolk (3,7 mio EUR), rejcem prašičev (3,3 mio EUR), pridelovalcem jedilnega krompirja (1,3 mio EUR) in rejcem drobnice (0,7 mio EUR). V povezavi z epidemijo so bile izplačane tudi druge izredne oblike pomoči, in sicer solidarnostni dodatek za kmete z nizkimi prejemki, ki so starejši od 65 let (0,2 mio EUR), nadomestilo

nosilec dopolnilnih dejavnosti zaradi izpada dohodka, ki so morali svojo dejavnost zaradi izvajanja varnostnih ukrepov začasno zaustaviti (0,7 mio EUR), ter pomoč kmetijskim gospodarstvom in mikro, malim in srednjim podjetjem zaradi izpada prihodka, ki je posledica zmanjšanja prodaje javnim zavodom zaradi epidemije covid-19, s ciljem olajšati njihove likvidnostne težave (1,7 mio EUR). Razen na področju vinskega sektorja in pomoči kmetijskim gospodarstvom ter mikro, malim in srednjim podjetjem, ki so bili podprti tudi s strani skupnega proračuna EU, so bile vse ostale odškodnine povezane z epidemijo covid-19, izplačane le iz državnega proračuna.

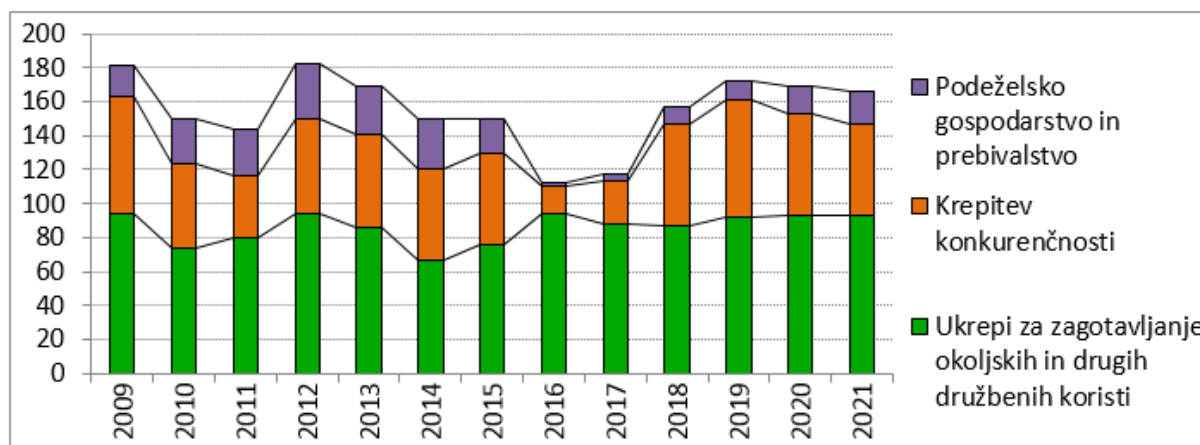
Neodvisno od izvajanja ukrepov, povezanih z epidemijo, je bilo v letu 2021 največ izrednih odškodnin namenjenih sektorjema prašičereje (1,9 mio EUR za ohranitev ekonomske sposobnosti) in čebelarstva (0,9 mio EUR zaradi ene najslabših letin pridelave medu).

2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko

Po vstopu Slovenije v EU, ko je sofinanciranje v velikem deležu prevzel Evropski kmetijski sklad, je obseg sredstev v okviru politike razvoja podeželja razmeroma velik že od leta 2007. V programskem obdobju 2014–2020 je višina izplačil odvisna predvsem od izvajanja ukrepov politike razvoja podeželja in dinamike izplačil, pri čemer proračunska sredstva za posamezne skupine ukrepov med leti precej nihajo.

Za ukrepe politike razvoja podeželja in kmetijske strukturne politike je bilo v letu 2021 skupaj izplačanih 165,9 milijona EUR ali slaba 2 % manj kot v letu prej. Od tega je bila več kot polovica vseh sredstev namenjena ukrepom za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi (56 % oz. 92,6 mio EUR). Preostala sredstva so bila namenjena krepitvi konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva (33 % oz. 54,1 mio EUR) ter ukrepom v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (12 % oz. 19,2 mio EUR).

Slika 18: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2009–2021

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila za vse okoljske ukrepe so na podobni ravni že tretje leto zapored. Pri tem so se za dobre 3 % zmanjšala izplačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in so v letu 2021 znašala 43,0 milijona EUR. S temi izplačili so bile poravnane preostale obveznosti iz leta 2020 (okoli 3 % prevzetih obveznosti za uredbeno leto 2020) in okoli 97 % prevzetih obveznosti za tekoče uredbeno leto 2021. Malenkost so se zmanjšala tudi plačila za kmetijsko-okoljske-podnebnne storitve (za pol odstotka; na 30,8 mio EUR).

Na drugi strani so se povečala sredstva za ekološko kmetovanje in sredstva za zagotavljanje dobrobiti živali. Glede na leto 2020 so se izplačila za ekološko kmetovanje povečala za skoraj 3 % (na 10,3 mio EUR), plačila za zagotavljanje dobrobiti živali pa za dobrih 6 % (na 7,3 mio EUR). S kmetijsko-okoljskimi-podnebnimi plačili, plačili za ekološko kmetovanje in izplačili za dobrobit živali so bile izplačane odobrene vloge za uredbeno leto 2020, ki so bile v celoti prenesene v izplačilo iz proračuna za leto 2021 (načelo $n + 1$), in poračunane nekatere obveznosti iz preteklih let.

Preglednica 17: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	87.692	86.690	92.280	92.891	92.607	99,7
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	44.392	41.063	45.364	44.482	42.969	96,6
Plačila za kmetijsko-okoljske-podnebnе storitve (KOPOP)	28.857	30.033	30.589	30.942	30.751	99,4
Plačila za ekološko kmetovanje	8.734	9.059	9.578	10.009	10.278	102,7
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	5.710	6.536	6.750	6.892	7.310	106,1
Druga plačila povezana z ekosistemskimi storitvami	0	0	0	567	1.300	229,2
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva	25.729	60.627	68.825	60.013	54.116	90,2
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	18.770	49.359	49.355	38.605	32.993	85,5
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	3.839	7.964	11.867	11.733	9.824	83,7
Kmetijska infrastruktura in druge podpore prestrukturiranju	3.120	3.304	7.604	9.675	11.299	116,8
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	3.644	9.495	11.344	15.961	19.181	120,2
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	3.080	6.643	5.631	5.369	7.582	141,2
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	153	0	11	184	1.395	757,1
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	120	180	4	99	0	
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	290	2.672	5.698	10.309	10.205	99,0
Razvoj podeželja in strukturna politika	117.066	156.812	172.449	168.864	165.905	98,2

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Drugo leto zapored se izvajajo tudi projekti sodelovanja, ki naj bi z zmanjšanjem negativnih vplivov kmetijstva na okolje prispevali k večji okoljski učinkovitosti kmetijstva. Za te projekte se je v letu 2021 namenilo 1,3 milijona EUR finančnih sredstev.

Preglednica 18: Proračunska izplačila za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih (EU + SLO)	9.474	27.773	35.595	14.454	15.098	104,5
Naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje – PRP (EU + SLO)	4.975	23.265	30.974	10.834	11.563	106,7
Naložbe v prestrukturiranje vinogradov (EU)	4.499	4.508	4.620	3.620	3.535	97,6
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	9.296	21.586	13.760	24.151	17.894	74,1
Pomoč za zagon kmetij. dejavnosti, mladi kmetje – PRP (EU + SLO)	8.538	6.755	9.446	10.179	7.959	78,2
Sodelovanje v shemah kakovosti proizvodov – PRP (EU + SLO)	166	317	631	521	573	110,0
Uporaba storitev svetovanja – PRP (EU + SLO)	240	185	3.182	437	510	116,8
Druge podpore kmetijskim gospodarstvom	353	14.330	501	13.015	8.853	68,0
<i>Sodelovanje, podpore na kmetij. gospodarstvih – PRP (EU + SLO)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>758</i>	<i>2.836</i>	<i>374,3</i>
<i>FADN – nadomestila kmetom (SLO)</i>	<i>72</i>	<i>80</i>	<i>64</i>	<i>88</i>	<i>99</i>	<i>113,1</i>
<i>Pomoč ob nepredvidenih dogodkih (SLO)</i>	<i>62</i>	<i>105</i>	<i>89</i>	<i>63</i>	<i>85</i>	<i>134,3</i>
<i>Program podpor čebelarstvu – pomoč čebelarjem (EU + SLO)</i>	<i>220</i>	<i>328</i>	<i>317</i>	<i>224</i>	<i>410</i>	<i>183,5</i>
<i>Male kmetije (EU + SLO)</i>	<i>0</i>	<i>13.818</i>	<i>32</i>	<i>11.883</i>	<i>5.422</i>	<i>45,6</i>
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	18.770	49.359	49.355	38.605	32.993	85,5

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Sredstva za ukrepe, namenjene krepitvi konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva, ki skozi leta precej nihajo, so bila v letu 2021 za skoraj 10 % manjša kot v letu 2020 in so znašala 54,1 milijona EUR, kar je 33 % vseh sredstev za razvoj podeželja in strukturno politiko.

Znotraj te skupine ukrepov je po obsegu financiranja največ sredstev namenjenih posodabljanju in prestrukturiranju kmetijskih gospodarstev. Ta sredstva so se glede na leto 2020 zmanjšala za skoraj 15 % (na 33,0 mio EUR), kar je predvsem posledica opazno manjših enkratnih podpor za mlade kmete (–21,8 %) in podpor za male kmetije (–54,4 %). Sredstva preostalih strukturnih podpor kmetijskim gospodarstvom pa so se po večini povečala.

Preglednica 19: Proračunska izplačila za podporo agroživilstvu in za izboljšanje kmetijske infrastrukture (000 EUR); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Skupine in organizacije proizvajalcev	0	69	75	221	515	232,8
Ustanavljanje skupin proizvajalcev – PRP (EU + SLO)	0	0	75	221	515	232,8
Informativne in promocijske aktivnosti skupin proizvajalcev – PRP (EU + SLO)	0	69	0	0	0	
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje km. proizv. in živil (EU + SLO)	1.423	4.504	8.649	8.585	6.324	73,7
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	2.416	3.392	3.143	2.927	2.984	102,0
Informiranje in promocija kmetijskih in živilskih proizvodov (SLO)	602	760	727	788	922	117,0
Programi informiranja in promocije (EU + SLO)	663	1.088	1.069	780	561	71,9
Vzpostavitev kratkih dobavnih verig in promocija in lokalnih trgov (EU + SLO)	-	-	-	164	205	124,9
Promocija živilskopredelovalne industrije na tretjih trgih (SLO)	2	0	9	38	57	152,1
Promocija vina na tretjih trgih (EU)	543	537	425	703	564	80,2
Tržne dejavnosti vinogradniško-vinarskega sektorja (SLO)	314	400	400	157	163	103,7
Obvezni prispevek za promocijo (SLO)*	179	492	392	58	293	503,8
Tradicionalni slovenski zajtrk (SLO)	113	114	122	122	77	62,8
Podpora prepoznavnosti slovenske hrane (SLO)	-	-	-	117	143	122,2
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	3.839	7.964	11.867	11.733	9.824	83,7
Infrastruktura, povezana z razvojem kmetij. in zemljiške operacije (EU + SLO)	2.022	2.348	6.812	9.044	10.508	116,2
Zgodnje upokojevanje kmetov – PRP (EU + SLO)	757	594	416	279	201	72,1
Program podpor čebelarstvu – splošne storitve (EU + SLO)	341	362	376	352	590	167,8
Kmetijska infrastrukture in druge podpore prestrukturiranju	3.120	3.304	7.604	9.675	11.299	116,8

* Za izvajanje splošne promocije in promocije shem kakovosti za pospeševanje prodaje in porabe kmetijskih in živilskih proizvodov del finančnih sredstev zagotavljajo tudi pridelovalci in predelovalci iz nekaterih sektorjev, in sicer s plačilom obveznih prispevkov za promocijo (Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov).

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila v skupini ukrepov, namenjenih organiziranosti, predelavi, trženju in promociji agroživilstva, so se v letu 2021 zmanjšala za dobrih 16 % na 9,8 milijona EUR. Znotraj te skupine je bilo največ izplačil (6,3 mio EUR) za naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov in živil. Vsi drugi ukrepi so po obsegu financiranja manjši, različen pa je tudi obseg financiranja skozi leta.

Znotraj kmetijske infrastrukture in drugih podpor prestrukturiranju (11,3 mio EUR) je bila glavnina sredstev namenjena izboljšanju kmetijske infrastrukture in naložbam v zemljiške operacije, kjer je bilo v letu 2021 porabljenih 10,5 milijona EUR. S temi sredstvi se je podpiralo predvsem razvoj infrastrukture, ki je pomembna za razvoj kmetijstva (večinoma izgradnja, vzdrževanje ali različne posodobitve namakalnih sistemov) ter izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih.

Izplačila v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu, ki zajemajo okoli 12 % vseh sredstev za razvoj podeželja in strukturno politiko, so se v letu 2021 ponovno pomembno povečala in obsegala 19,2 milijona EUR. Poleg večjega obsega sredstev za podporo gozdarstvu je bilo bistveno več izplačil kot v predhodnih letih tudi za vzpostavitev in razvoj

nekmetijskih dejavnosti na podeželju (1,4 mio EUR). Znotraj skupine ukrepov za podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu je največ sredstev namenjenih krepitvi lokalnih razvojnih pobud LEADER, kjer so sredstva visoka že drugo leto zapored (posledica zaključevanja operacij v okviru strategij lokalnega razvoja).

Preglednica 20: Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2017–2021

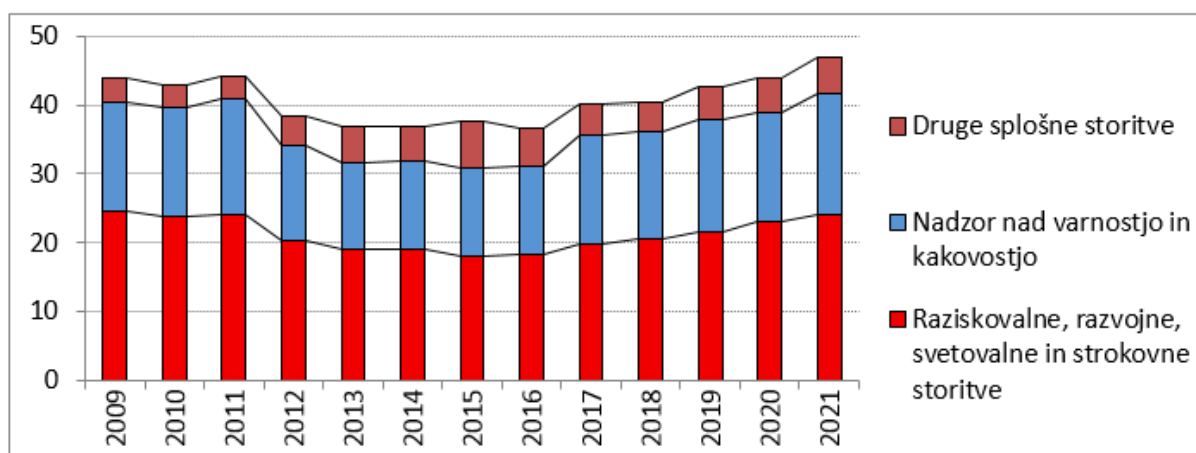
	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige (EU + SLO)	3.080	6.643	5.631	5.369	7.582	141,2
Odprava škode v gozdovih – PRP	755	1.143	1.664	2.596	3.766	145,1
Povečanje gospodarske vrednosti gozdov – PRP	2.326	5.500	3.966	2.773	3.815	137,6
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju (EU + SLO)	153	0	11	184	1.395	757,1
Podpore diverzifikaciji kmetijskih gospodarstev v nekmetij. dejavnosti	0	0	11	5	866	
Ustanavljanje in razvoj mikropodjetij – PRP	153	0	0	0	0	
Sodelovanje, diverzifikacija dejavnosti na kmetij. gospodarstvih – PRP	0	0	0	179	529	294,8
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi (EU + SLO)	120	180	4	99	0	
Krepitev lokalnih razvojnih pobud, LEADER – PRP (EU + SLO)	290	2.672	5.698	10.309	10.205	99,0
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	3.644	9.495	11.344	15.961	19.181	120,2

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva

Za financiranje in sofinanciranje splošnih storitev za kmetijstvo je bilo v letu 2021 porabljenih 46,9 milijona EUR, kar je skoraj 7 % več kot leta 2020. Ta sredstva so v primerjavi z zadnjim desetletnim povprečjem (39,8 mio EUR) razmeroma visoka in najvišja do zdaj. V letu 2021 so se finančno okrepili skoraj vsi ukrepi za zagotavljanje splošnih storitev v kmetijstvu, najbolj pa ukrepi iz skupine ukrepov za zagotavljanje nadzora nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme, ki v strukturi vseh sredstev za splošne storitve v kmetijstvu predstavljajo 38 % vseh sredstev.

Slika 19: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2009–2021

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Več kot polovico (51 %) vseh preostalih sredstev za splošne storitve v kmetijstvu predstavljajo sredstva za raziskave, razvoj, svetovanje in strokovne storitve, 11 % sredstev pa je namenjenih financiranju in sofinanciranju drugih splošnih nalog in storitev v kmetijstvu.

Za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve je bilo v letu 2021 izplačanih 24,1 milijona EUR, kar je dobre 4 % več kot v predhodnem letu. Ta sredstva so se v zadnjih letih povečevala in v letu 2021 ponovno dosegla raven sredstev iz obdobja 2008–2009, ko so

bila sredstva za ta namen najvišja. V tej skupini ukrepov je bilo 45 % sredstev (10,9 mio EUR) porabljenih za strokovne naloge in javne službe v kmetijstvu, pri tem so se sredstva za ta namen v primerjavi z letom prej povečala za skoraj 3 %. Podoben obseg izplačil, 43 % sredstev (10,5 mio EUR), je bil namenjen svetovalnim službam v kmetijstvu (povečanje teh sredstev za 4,9 %). Za 13,9 % so se povečala tudi ostala sredstva za raziskave in razvoj, vendar po obsegu ta sredstva niso velika (1,9 mio EUR).

Preglednica 21: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	19.880	20.583	21.597	23.135	24.114	104,2
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	15.781	15.466	16.179	15.849	17.640	111,3
Druge splošne storitve	4.398	4.463	4.892	4.904	5.127	104,6
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	40.058	40.512	42.669	43.888	46.880	106,8

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Preglednica 22: Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Raziskave in razvoj	1.730	1.656	1.578	1.665	1.896	113,9
Kmetijsko znanstvenoraziskovalno delo (SLO)	790	804	827	1.006	1.023	101,7
Pomembni nacionalni projekti (SLO)	228	284	333	260	261	100,4
FADN – obdelava podatkov (EU + SLO)	224	158	152	74	236	319,3
ERA – NET EUPHRESKO (EU)	5	0	0	0	0	
ERA – NET Kmetijstvo (EU + SLO)	188	152	136	82	122	148,5
LIFE NATURA (EU + SLO)	0	0	8	28	28	99,8
Drugi projekti in operativna podpora (SLO)	296	259	123	215	226	105,1
Svetovalna služba (SLO)	8.487	9.194	9.696	9.975	10.466	104,9
Kmetijska svetovalna služba	7.270	7.912	8.358	8.588	9.040	105,3
Sektor za kmetijsko svetovanje pri KGZS	641	691	732	752	792	105,3
Svetovalna služba za čebelarstvo	577	591	606	635	635	100,0
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	637	560	641	866	831	96,0
Sofinanciranje kmetijskega izobraževanja (praktični pouk) (SLO)	168	168	168	166	165	99,5
Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu – PRP (EU + SLO)	453	341	431	700	441	63,1
Druga usposabljanja in demonstracijske aktivnosti (EU + SLO)	16	50	41	0	224	
Strokovne naloge v kmetijstvu (SLO)*	9.025	9.174	9.682	10.630	10.921	102,7
Strokovne naloge v rastlinski proizvodnji	769	842	868	0	0	
Javna služba v poljedelstvu	0	0	0	381	402	105,3
Javna služba v vrtnarstvu	0	0	0	359	373	103,9
Javna služba v hmeljarstvu	297	251	326	334	352	105,3
Javne službe v oljkarstvu	201	213	218	257	291	113,3
Javna služba v sadjarstvu	0	0	0	602	586	97,5
Javna služba v vinogradništvu	0	0	0	423	437	103,4
Javna služba nalog rastlinske genske banke	293	266	277	228	240	105,2
Živinorejski genski viri	167	161	297	351	368	105,0
Strokovne naloge v vinarstvu	0	0	0	146	151	103,1
Strokovne naloge v živinoreji	6.497	6.752	7.002	7.548	7.720	102,3
Poskusni centri za sadjarstvo in vinogradništvo	547	666	693	0	0	
Fitofarmacevtska sredstva (akcijski načrt)	254	23	0	0	0	
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	19.880	20.583	21.597	23.135	24.114	104,2

* Z letom 2020 so se izplačila iz postavke Strokovne naloge v rastlinski proizvodnji prerezporedila skladno z delovanjem javnih služb v poljedelstvu, vrtnarstvu, sadjarstvu in vinogradništvu.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za naloge na veterinarskem in fitosanitarnem področju ter druge naloge, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, je bilo leta 2021 izplačanih 17,6 milijona EUR, kar je največ do zdaj; to je 11 % več kot leta 2020 in dobrih 20 % več od desetletnega povprečja (povp. 2011–2020: 14,5 mio EUR). Večina vseh sredstev (13,2 mio EUR oz. 75 %) je bilo izplačanih na področju veterinarstva, do povečanja pa je prišlo tudi pri drugih skupinah ukrepov.

Preglednica 23: Proračunska izplačila za ukrepe nadzora nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Ukrepi na področju veterinarstva	13.156	12.345	12.826	11.835	13.177	111,3
Predpisano in preventivno varstvo živali in ukrepi (SLO)	8.070	4.961	5.289	5.248	5.830	111,1
Ukrepi v veterini (EU + SLO)	2.051	4.304	4.591	3.611	3.792	105,0
Identifikacija in registracija živali (SLO)	641	651	669	668	637	95,4
Odstranjevanje klavničnih odpadkov (SLO)	2.394	2.428	2.277	2.308	2.427	105,2
Preprečevanje širjenja bolezni (SLO)	0	0	0	0	491	
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	2.441	2.970	3.228	3.792	4.098	108,1
Zdravstveno varstvo rastlin (SLO)	1.242	1.460	1.612	2.057	2.255	109,6
Ukrepi za varstvo rastlin (EU + SLO)	365	632	657	657	654	99,7
Fitofarmacevtska sredstva (SLO)	445	472	535	569	678	119,3
Varstvo in registracija sort rastlin (SLO)	388	406	425	509	510	100,1
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme (SLO)	184	151	125	222	364	164,0
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	15.781	15.466	16.179	15.849	17.640	111,3

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za druge splošne storitve je bilo v letu 2021 skupaj izplačanih 5,1 milijona EUR, kar je skoraj 5 % več kot v letu prej. Od tega je bila velika večina sredstev namenjena tehnični pomoči v okviru PRP 2014–2020 (4,6 mio EUR). Preostala sredstva so bila po večini namenjena za podporo nevladnim organizacijam.

Preglednica 24: Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Podpora nevladnim organizacijam (SLO)	341	354	322	412	451	109,3
Stanovsko in interesno povezovanje	287	301	292	285	333	117,2
Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano	54	53	18	42	32	76,1
Izvajanje nadzora varstva konkurence v prehranski verigi	0	0	13	86	85	99,6
Tehnična pomoč – PRP (EU + SLO)	4.000	4.021	4.481	4.405	4.552	103,4
Drugo, obramba pred točo (SLO)	57	88	89	87	124	142,6
Druge splošne storitve	4.398	4.463	4.892	4.904	5.127	104,6

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni

Kmetijska dejavnost je deležna podpor za razvoj kmetijstva in podeželja tudi od lokalnih skupnosti (občine), regionalnih javnih skladov (Javni sklad malega gospodarstva Goriške in Javni sklad RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja) in regionalnih javnih zavodov. Dajalci pomoči sredstva kmetijstvu pretežno dodeljujejo po priglašeni shemah državnih pomoči po Uredbi Komisije (EU) št. 702/2014 (skupinske izjeme na področju kmetijstva), v manjšem obsegu pa tudi na podlagi priglašeni shem pomoči *de minimis* po Uredbi Komisije (EU) št. 1408/2013.

Konec leta 2021 so imeli shemo državne pomoči po skupinski izjemi v kmetijstvu in gozdarstvu priglašeni 171 občin, en javni sklad na nacionalni ravni ter en javni sklad in en zasebni zavod na regionalni ravni. Skupaj je bilo tako priglašeni 174 shem državnih pomoči po skupinskih izjemah na področju kmetijstva in gozdarstva.

Na podlagi razpisov je bila pomoč za ukrepe po skupinskih izjemah iz lokalnih javnih virov v letu 2021 dodeljena po 161 shemah. Na lokalni ravni je bilo konec leta 2021 priglašeni tudi 49 shem pomoči *de minimis* primarni kmetijski proizvodnji, od tega je bila pomoč v letu 2021 dodeljena po 29 shemah.

Za podpore kmetijstvu je bilo iz sredstev na lokalni ravni v letu 2021 namenjenih skupaj 4,77 milijona EUR, od tega 4,44 milijona EUR za podpore po shemah državnih pomoči, kar je za 5 % več kot v predhodnem letu, in 0,33 milijona EUR za pomoči po shemah *de minimis*, ki so se glede na predhodno leto izrazito zmanjšale.

Struktura državnih pomoči (skupinske izjeme v kmetijstvu) se po namenih v primerjavi z zadnjimi leti ni pomembneje spremenila. Največ sredstev (90,2 %) je bilo namenjenih sofinanciranju naložb na kmetijskih gospodarstvih, predvsem v obliki pomoči za nakup kmetijske mehanizacije. Pomembnejši delež zavzemata še pomoč za plačilo zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje (3,9 %) in tehnična podpora kmetijskemu sektorju (2,9 %), v okviru katere je bilo največ sredstev namenjenih dejavnostim prenosa znanja in informiranja v kmetijskem sektorju.

Podobno kot v predhodnih letih je bilo tudi v letu 2021 največ sredstev (99,3 %) dodeljenih z instrumentom dotacij. Preostale državne pomoči so bile dodeljene v obliki ugodnih posojil iz javnih virov in subvencionirane obrestne mere.

Preglednica 25: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Zavarovalne premije	152,9	157,1	185,2	208,6	173,7	83,3
Naložbe v kmetijska gospodarstva	3363,4	3.507,7	3.696,1	3.804,3	4.006,0	105,3
Naložbe v zvezi s predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov	36,3	39,6	36,8	62,1	66,3	106,8
Arondacija kmetijskih zemljišč	6,7	6,4	5,9	3,2	5,7	175,9
Ohranjanje in varstvo tradicionalne krajine in stavb	48,3	59,6	59,7	16,0	58,0	362,5
Tehnična podpora kmetijskemu sektorju	135,0	135,6	146,7	124,9	130,1	104,2
– izobraževanje in usposabljanje kmetovalcev	119,7	126,6	121,2	118,6	129,3	109,0
– organizacija forumov, tekmovanj, razstav in sejmov	15,3	9,0	25,5	6,2	0,8	12,8
– drugo (katalogi, spletišča, nadomeščanje kmetov ...)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tehnična podpora gozdarstvu (prenos znanja in informiranje)	4,4	7,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja (<i>de minimis</i> – občine)	1.781,7	734,4	2.260,4	1.644,5	331,4	20,2
Skupaj	5.528,7	4.647,7	6.390,8	5.863,7	4.771,2	81,4

Vir: MKGP

Ukrepi, ki se financirajo na lokalni ravni, so podobni ukrepom, ki se financirajo iz državnega proračuna. Dajalci državnih pomoči po skupinskih izjemah oziroma smernicah so zato zavezani pravilu kumulacije pomoči, kar pomeni, da morajo pred dodelitvijo pomoči medsebojno ugotoviti, ali upravičenec ni za isti namen prejel pomoči iz drugega naslova oziroma ali intenzivnost pomoči ne presega dovoljene stopnje pomoči oziroma zgornje meje, dovoljene s predpisi EU.

Pomoči de minimis na lokalni ravni so namenjene izvajanju ukrepov za ohranjanje oziroma povečevanje rodovitnosti tal in olajšavam pri plačilu komunalnega prispevka, manjše občine pa celotna sredstva za kmetijstvo dodeljujejo prek shem pomoči *de minimis* (pomoči za naložbe na kmetijskih gospodarstvih, sofinanciranje zavarovalnih premij, tehnična podpora kmetijskemu sektorju ipd.), nekaj občin pa pomoč *de minimis* namenja tudi financiranju tekočih stroškov proizvodnje.

Za dodeljene pomoči po pravilu *de minimis* je vzpostavljena centralna evidenca v okviru MKGP. Dajalci pomoči pred dodelitvijo pomoči ministrstvu pošljejo poizvedbo o že dodeljenih pomočeh *de minimis* v zadnjih treh letih, da se tako prepreči čezmerno izplačilo pomoči na upravičenca, to je na področju kmetijstva za obdobje 2014–2020 omejeno na 20.000 EUR kadar koli v treh proračunskih letih oziroma na 25.000 EUR, če je vzpostavljena centralna evidenca pomoči *de minimis*. Hkrati skupna pomoč *de minimis* na nacionalni ravni ne sme presegati 1,25 % oziroma 1,5 % vrednosti letne proizvodnje. Dajalci pomoči so zavezani preveriti tudi pomoči *de minimis*, dodeljene po pravilih *de minimis* za gospodarstvo pri Ministrstvu za finance, tako da tudi skupna kumulacija vseh pomoči *de minimis* ne preseže omejitve 200.000 EUR kadar koli v treh proračunskih letih.

3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

V letu 2021 je po začasnih podatkih skupna blagovna menjava presegla raven blagovne menjave pred epidemijo, stopnji rasti izvoza in uvoza sta bili v primerjavi z letom 2020 visoki (izvoz +20 %, uvoz +31 %)³. Tako epidemija covid-19 v letu 2021 ni negativno vplivala na skupno blagovno menjavo Slovenije s tujino.

Pri tem je blagovna menjava z agroživilskimi proizvodi ravno tako presegla raven pred epidemijo in je znašala 4,7 milijarde EUR. Izvoz agroživilskih proizvodov se je na letni ravni povečal za 19 %, uvoz pa za 12 %. Zaradi višje rasti uvoza od izvoza se je trgovinska bilanca v primerjavi s predhodnim letom malo poslabšala (–995 mio EUR), izboljšala pa se je pokritost uvoza z izvozom, saj je ta pokril 65 % uvoza (leta 2020: 61,5 %). Delež izvoza agroživilskih proizvodov v skupnem izvozu blaga je ostal na 4,7 %, medtem ko se delež uvoza agroživilskih proizvodov v skupnem uvozu z leti zmanjšuje, v letu 2021 se je tako zmanjšal na 6,8 %.

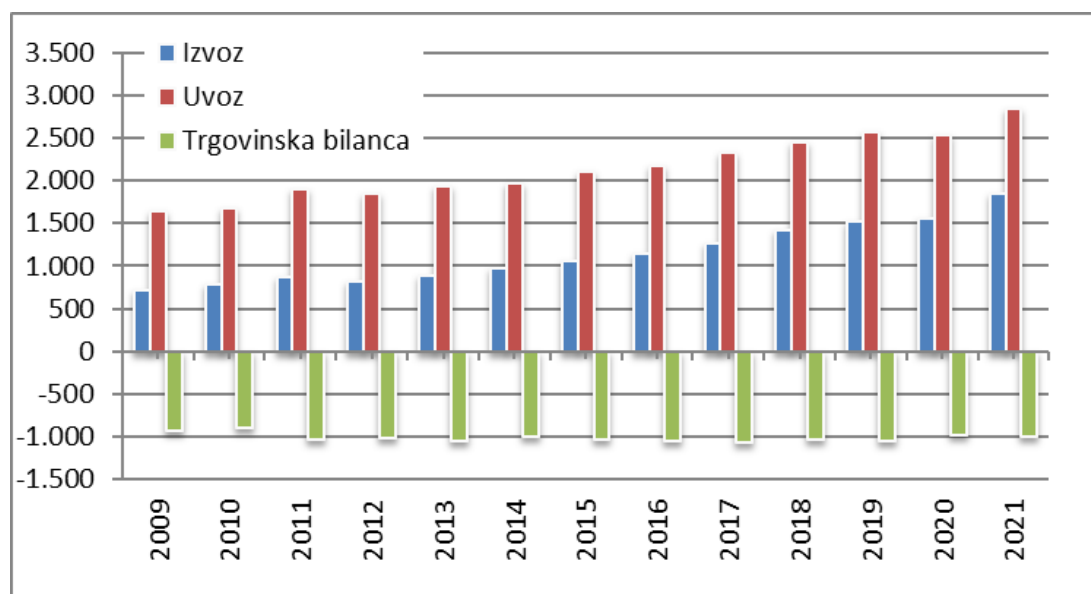
Preglednica 26: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Blagovna menjava agroživilstva (mio EUR)	3.602,1	3.868,0	4.075,9	4.093,5	4.689,0	114,5
– izvoz (mio EUR)	1.270,5	1.415,5	1.514,2	1.558,1	1.847,0	118,5
– uvoz (mio EUR)	2.331,6	2.452,5	2.561,7	2.535,4	2.842,0	112,1
– bilanca (mio EUR)	–1.061,1	–1.037,1	–1.047,5	–977,3	–995,0	101,8
Pokritost uvoza z izvozom (%)	54,5	57,7	59,1	61,5	65,0	
Delež agroživilskih proizvodov v skupni blagovni menjavi (%)	6,4	6,3	6,0	6,3	5,8	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem izvozu blaga (%)	4,5	4,6	4,5	4,7	4,7	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem uvozu blaga (%)	8,4	8,0	7,5	7,9	6,8	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Slika 20: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2009–2021

Vir: SURS, preračuni KIS

³ Glej pregled gospodarskih gibanj (Preglednica 1 tega poročila).

Okvir 6: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi temeljijo na klasifikaciji proizvodov po kombinirani nomenklaturi (KN) carinske tarife. Pojem »kombinirana nomenklatura« carinske tarife pomeni poimenovanje posameznih oddelkov, poglavij in podpoglavij, tarifnih števil in opomb, temeljna pravila razvrščanja blaga po kombinirani nomenklaturi in številčne oznake nomenklature. KN temelji na mednarodnem usklajenem sistemu imen in šifriranja blaga. Blago uvršča v oddelke (21 oddelkov, označenih z rimskimi številkami), poglavja (2-mestna raven) in podpoglavja (4-mestna raven) na podlagi 8-mestnih tarifnih števil, ki so v celoti usklajene z EU (kombinirana nomenklatura EU ne predvideva nacionalne členitve tarifnih postavk na devetem mestu, zato tudi v statističnih podatkih o zunanji trgovini od leta 2004 SURS prikazuje podatke na 8-mestni ravni tarifne postavke). Hkrati izpolnjuje zahteve carinske tarife, zunanjetrgovskih statističnih podatkov ter trgovinske, kmetijske in drugih politik, ki se nanašajo na izvoz ali uvoz blaga. Skrbnik KN je Evropska komisija, v Sloveniji pa Ministrstvo za gospodarstvo. Osvežuje se enkrat letno.

Od 1. maja 2004 SURS podatke o blagovni menjavi Slovenije s tujino pridobiva iz dveh virov: Intrastata in Extrastata. Intrastat je statistična baza blagovne menjave med državami članicami EU (mesečno statistično raziskovanje). Podatki se zbirajo neposredno od podjetij, ki trgujejo s podjetji iz držav članic, poročajo pa jih na statističnem obrazcu. Poročevalske enote za Intrastat v danem poročevalskem obdobju so tako podjetja, ki so v predhodnem letu vsaj pri enem toku blaga (skupni izvoz ali uvoz) presegla t. i. vključitveni prag. V danem poročevalskem obdobju se v zasetje vključujejo tudi gospodarski subjekti, ki so prag presegli med letom. Poročevalske enote poročajo samo za tisti tok blaga (odpreme oziroma prejeme blaga), pri katerem so prag presegle. Podatki za države EU za obdobje od maja 2004 vključujejo tudi ocene za vrednost menjave podjetij pod vključitvenim pragom.

Extrastat je statistična baza blagovne menjave držav članic EU z državami nečlanicami. Vir podatkov so carinske deklaracije oziroma enotna carinska listina (ECL), ki spremlja blago pri prehodu državne meje. Extrastat je vsebinsko odvisen tudi od domače carinske zakonodaje, ki je bila 1. maja 2004 dokončno usklajena z evropsko (TARIC). V Extrastatu so zajete vse transakcije blaga, ki se glede na metodologijo vključujejo v zasetje, ne glede na višino statistične vrednosti in neto mase (statistični prag ni določen).

Vrednost uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje kot statistično vrednost. To je carinska vrednost oziroma transakcijska vrednost blaga, ki se ji deloma ali v celoti prištejejo ali odštejejo stroški prevoza, natovarjanja, raztovarjanja, zavarovanja idr., glede na v pogodbi navedene dobavne določbe. Pri izvozu je vrednost prikazana po pariteti tipa FOB (vključena transakcijska vrednost blaga in vrednost storitev za dostavo blaga do meje države izvoznice), pri uvozu pa po pariteti tipa CIF (poleg transakcijske vrednosti je vključena še vrednost storitev za dostavo blaga do meje države uvoznice). Količino uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje v neto masi, če jo je mogoče glede na vrsto proizvoda določiti, in v posebni merski enoti pri tistih proizvodih, za katere je ta predpisana v KN. Povprečna vrednost blaga je skupna vrednost vsega blaga, razvrščenega v isto osemestno šifro KN carinske tarife, izračunana na količinsko mersko enoto.

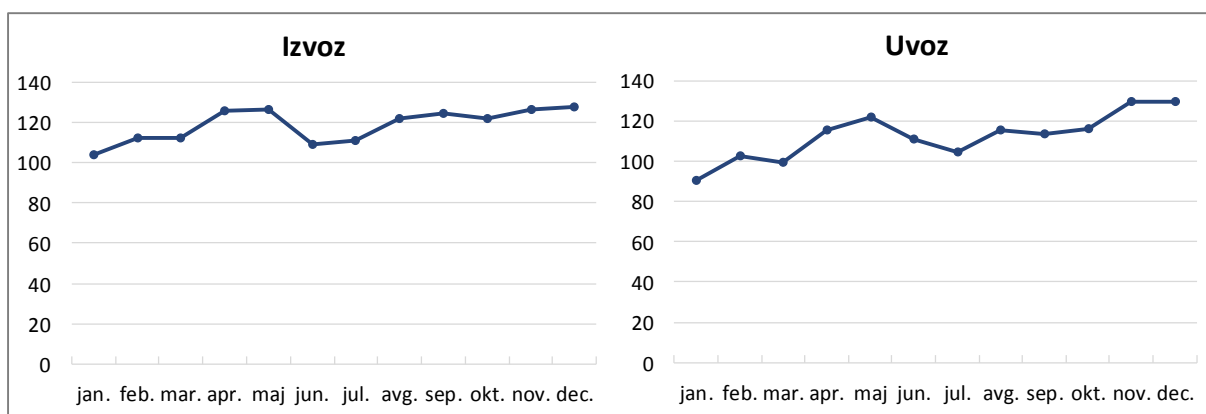
Kot kmetijski in živilski proizvodi so šteti vsi proizvodi iz poglavij od 01 do 24 kombinirane nomenklature carinske tarife. Seznam carinskih tarif oziroma proizvodov, ki se uvrščajo med agroživilske, ni v celoti usklajen z EU. Po opredelitvi EU se med agroživilske proizvode v okviru statističnih podatkov o zunanji trgovini uvrščajo proizvodi iz poglavij od 01 do 24 carinske tarife, brez rib in ribjih proizvodov (brez carinske tarife 03, 051191, 1604, 1605, 19022010 in 23012000). Poleg tega se v skladu s sporazumom med EU in Svetovno trgovinsko organizacijo med agroživilske proizvode uvrščajo tudi posamezni proizvodi iz drugih poglavij (carinske tarife 290543, 290544, 290545 3301, 3501–3505, 380910, 382311, 382312, 382313, 382319, 382370, 382460, 4101–4103, 4301, 5001–5003, 5101–5103, 5201–5203, 5301, 5302). Zaradi zagotavljanja primerljivosti podatkov v časovni seriji vsi podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi vključujejo poglavja od 01 do 24 kombinirane nomenklature.

Regionalna struktura blagovne menjave agroživilskih proizvodov je prikazana po naslednjih skupinah držav: države članice EU, države na ozemlju nekdanje Jugoslavije (Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora, Makedonija) in ostale države (vse druge države, razen naštetih).

V vseh mesecih leta 2021 je bil izvoz agroživilstva vrednostno večji kot v istih mesecih predhodnega leta, najizraziteje v spomladanskih mesecih (april, maj) in proti koncu leta. Največji porast glede na isti mesec preteklega leta je bil dosežen v decembru 2021 (+28 %). V primerjavi s petletnim decembrskim povprečjem 2016–2020 se je decembrski izvoz 2021 povečal za 51 %.

Mesečno gibanje indeksov uvoza je bilo podobno kot pri izvozu. Najizrazitejša rast uvoza glede na iste mesece v letu 2020 je bila v aprilu, maju in v zadnjih mesecih leta 2021. V januarju in marcu 2021 pa je bil uvoz vrednostno manjši kot v letu prej.

Slika 21: Indeks izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po mesecih v letu 2021 (tekoči mesec/isti mesec predhodnega leta; %)

Vir: SURS, preračuni KIS

3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga

V letu 2021 se je izvoz pri vseh pomembnejših skupinah agroživilskih proizvodov razen pri sadju vrednostno povečal in na skupni ravni znašal 1,8 milijarde EUR.

Preglednica 27: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah proizvodov; 2020 in 2021

CT	Ime	Izvoz					Uvoz				
		Mio EUR		2021		%	Mio EUR		2021		%
		2020	2021*	2020	2020	2021*	2020	2021*	2020	2020	2021*
01	Žive živali	54,8	70,5	128,6	3,5	3,8	33,6	34,8	103,6	1,3	1,2
02	Meso in užitni klavnični proizvodi	103,5	118,8	114,8	6,6	6,4	205,9	219,7	106,7	8,1	7,7
03	Ribe, raki	13,0	21,7	167,2	0,8	1,2	61,3	77,5	126,5	2,4	2,7
04	Mlečni proizvodi, jajca, med	181,9	198,7	109,3	11,7	10,8	181,0	194,9	107,7	7,1	6,9
05	Drugi proizvodi živalskega izvora	3,5	3,5	99,3	0,2	0,2	7,7	8,8	113,8	0,3	0,3
06	Živo drevje, čebulice, cvetje	14,5	15,2	104,5	0,9	0,8	49,9	59,5	119,3	2,0	2,1
07	Užitne vrtnine	30,5	29,2	95,8	2,0	1,6	134,8	129,0	95,7	5,3	4,5
08	Užitno sadje, oreški	108,3	107,3	99,0	7,0	5,8	241,8	244,4	101,1	9,5	8,6
09	Kava, čaj, začimbe	34,9	38,2	109,5	2,2	2,1	71,2	77,0	108,1	2,8	2,7
10	Žita	70,0	102,5	146,4	4,5	5,5	77,8	102,7	132,0	3,1	3,6
11	Proizvodi mlinске industrije	9,9	9,8	98,3	0,6	0,5	36,1	39,4	109,2	1,4	1,4
12	Oljna semena in plodovi	46,1	51,5	111,7	3,0	2,8	42,6	46,5	109,3	1,7	1,6
13	Šelak, gume, rastl. sok in ekstrakti	18,2	16,9	92,8	1,2	0,9	17,1	18,7	109,5	0,7	0,7
14	Rastlinski material za pletarstvo	0,0	0,0	278,9	0,0	0,0	0,9	0,7	70,4	0,0	0,0
15	Masti in olja	40,6	76,4	188,2	2,6	4,1	78,8	117,5	149,0	3,1	4,1
16	Izdelki iz mesa, rib, rakov	118,9	132,5	111,5	7,6	7,2	95,5	102,7	107,5	3,8	3,6
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	32,0	38,2	119,4	2,1	2,1	62,3	92,6	148,6	2,5	3,3
18	Kakav in kakavovi proizvodi	39,2	54,3	138,7	2,5	2,9	114,4	132,6	115,9	4,5	4,7
19	Izdelki iz žit, moke, škroba, mleka	77,1	86,4	112,0	5,0	4,7	190,6	209,3	109,8	7,5	7,4
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	18,5	24,4	131,9	1,2	1,3	102,6	115,5	112,5	4,0	4,1
21	Razna živila	239,8	283,7	118,3	15,4	15,4	202,1	217,7	107,8	8,0	7,7
22	Pijače, alkoholi in kis	144,5	185,3	128,3	9,3	10,0	166,9	195,1	116,9	6,6	6,9
23	Ostanki in odpadki živil. ind., krma	155,4	179,8	115,7	10,0	9,7	252,1	295,5	117,2	9,9	10,4
24	Tobak in nadomestki	2,9	2,1	71,6	0,2	0,1	108,3	109,8	101,4	4,3	3,9
Skupaj		1.558,1	1.847,0	118,5	100,0	100,0	2.535,4	2.842,0	112,1	100,0	100,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

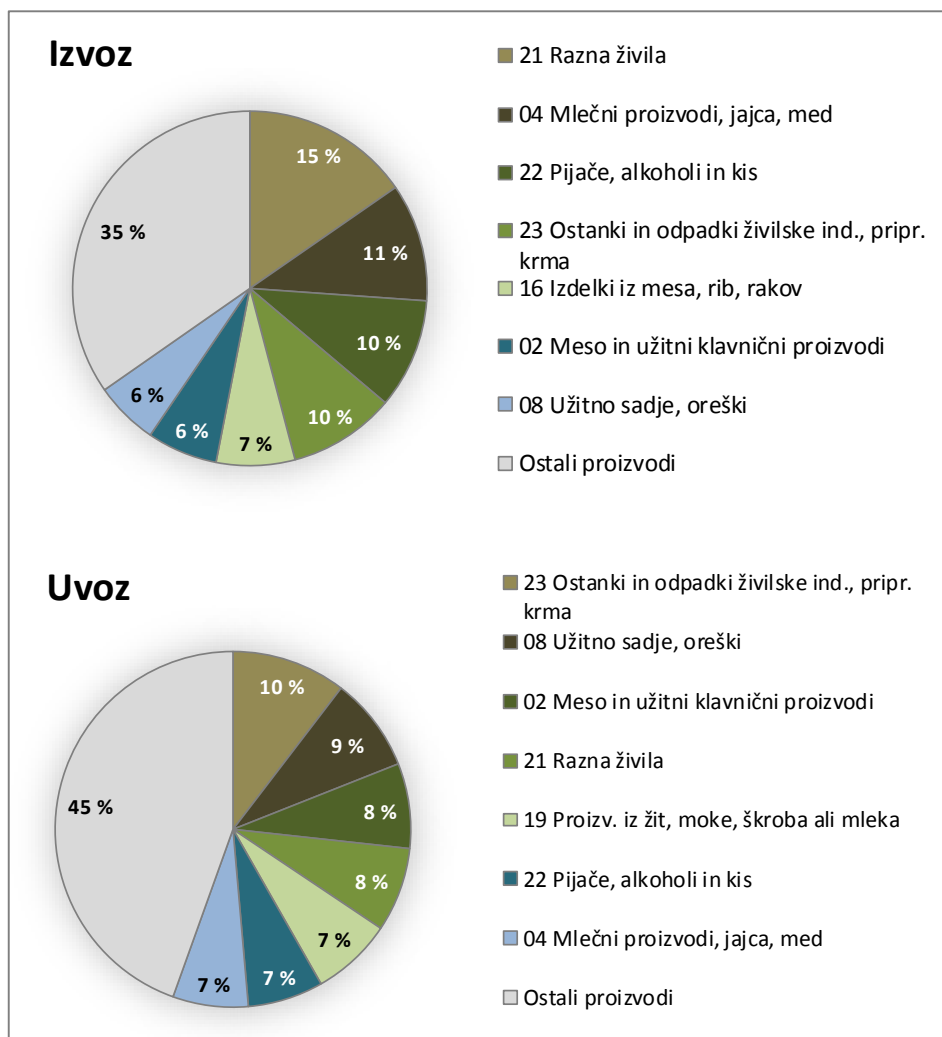
Največja rast izvoza je bila zaznana pri žitu (+46 %), predvsem zaradi povečanega izvoza pšenice in koruze v sosednje države. Občutno se je povečal tudi vrednostni izvoz proizvodov

pri drugih pomembnejših skupinah: žive živali (+29 %), pijače, alkoholi in kis (+28 %), razna živila (+18 %), ostanki in odpadki živilske industrije ter krma (+16 %), meso (+15 %), izdelki iz mesa (+11 %) ter mlečni proizvodi, jajca in med (+9 %). Pri vseh omenjenih skupinah je bil izvoz vrednostno največji, odkar se pripravljajo bilance agroživilstva.

Pri drugih manj pomembnih skupinah agroživilskih proizvodov je bil izvoz proizvodov v letu 2021 večinoma vrednostno večji kot v predhodnem letu. Močno se je povečal izvoz masti in olj (+88 %), rib (+67 %) ter kakava in kakavovih proizvodov (+39 %).

Struktura izvoza se v letu 2021 glede na leto 2020 ni bistveno spremenila. Še vedno obsega največji delež od celotnega izvoza agroživilstva skupina razna živila (15 %), sledi pa ji izvoz mesa, skupaj z izdelki iz mesa (14 %). Na tretjem mestu je izvoz skupine mlečni proizvodi, jajca in med (11 %), pri kateri je mogoče opaziti splošen trend zmanjševanja deleža skozi leta. V primerjavi z letom 2020 se je povečal tudi delež izvoza žit (iz 4 % leta 2020 na 6 %) ter masti in olj (iz 3 % na 4 %). Za eno odstotno točko se je zmanjšal delež sadja in oreškov (na 6 %). Pri drugih skupinah proizvodov so bile spremembe deležev manjše od ene odstotne točke.

Slika 22: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po tarifnih skupinah (%); 2021

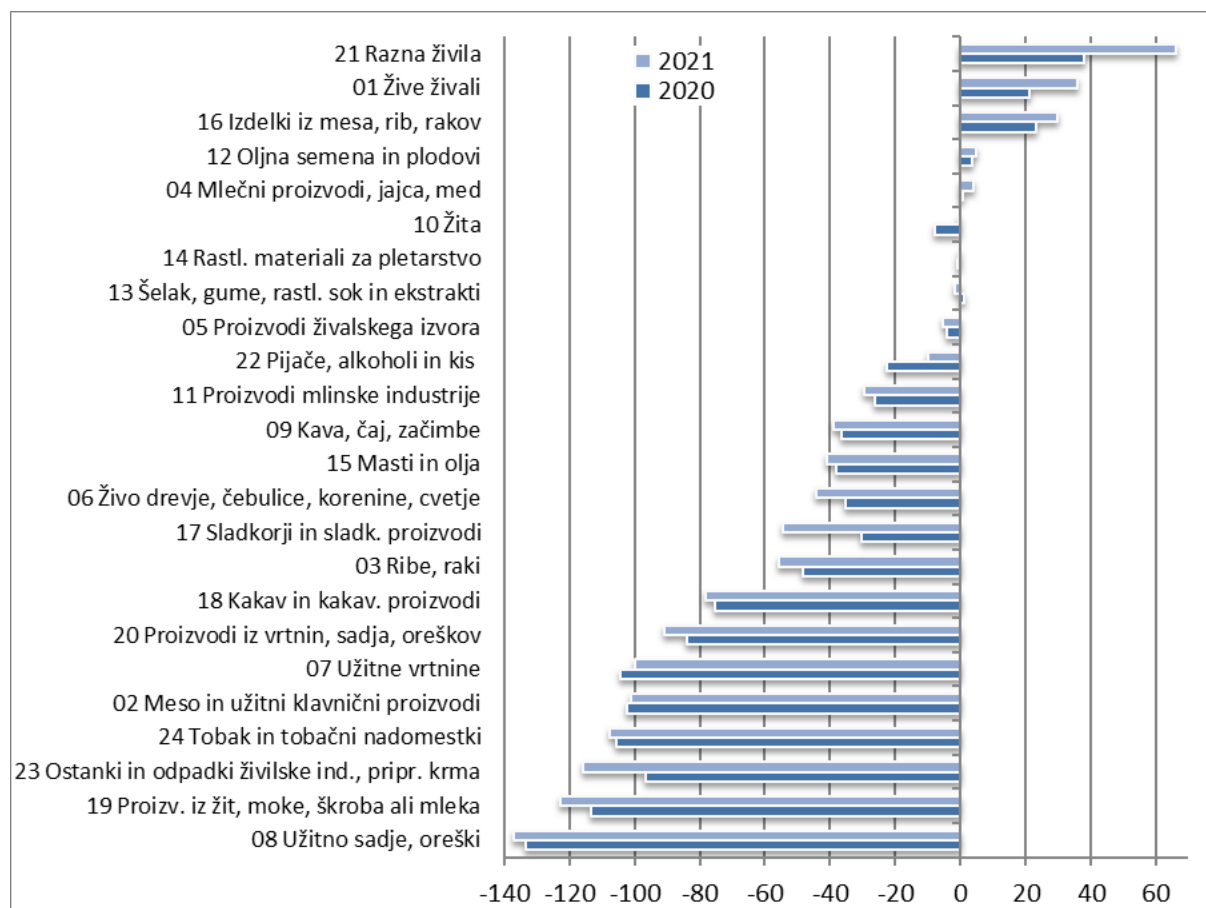
Vir: SURS, preračuni KIS

Vrednostni uvoz agroživilskih proizvodov se je v letu 2021 glede na predhodno leto povečal v vseh pomembnejših skupinah in je na skupni ravni znašal 2,8 milijarde EUR.

Začasni podatki zunanje trgovine kažejo, da je uvoz ostankov in odpadkov živilske industrije ter krme ponovno obsegal največji delež v skupnem uvozu agroživilstva, in sicer 10 %. Na drugem mestu je Slovenija vrednostno uvozila največ sadja in oreškov (9 % v strukturi uvoza), sledili so meso in razna živila (obe skupini po 8 %), mlečni proizvodi, jajca in med, izdelki iz žit, moke, škroba in mleka ter pijače, alkoholi in kis (vse skupine po 7 %). Pri deležih zastopanosti posameznih skupin v letu 2021 glede na predhodno leto ni prišlo do pomembnejših sprememb; razen pri masteh in olju (povečanje za eno odstotno točko), so bile spremembe pri vseh drugih skupinah manjše od ene odstotne točke.

Od bolj zastopanih skupin v strukturi uvoza se je uvoz vrednostno najbolj povečal pri skupini ostanki in odpadki živilske industrije ter krma ter skupini pijače, alkoholi in kis (pri obeh skupinah za 17 %). Pri sadju, ki je druga najbolj zastopana skupina v strukturi uvoza, se je uvoz povečal le malenkostno (za 1 %). Od manj pomembnih skupin agroživilskih proizvodov se je uvoz močnejše povečal pri masteh in olju (+49 %), sladkorju in sladkornih proizvodih (+49 %), žitu (+32 %) in ribah (+26 %).

Slika 23: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2020 in 2021

Vir: SURS, preračuni KIS

Pozitivna zunanjetrgovinska bilanca je bila v letu 2021 dosežena pri istih skupinah kot v predhodnem letu, in sicer pri raznih živilih, živih živalih, izdelkih iz mesa, oljnih semenih in plodovih in mlečnih proizvodih, z izjemo skupine šelak, gume, rastlinski sokovi in ekstrakti, pri kateri bilanca med leti zelo niha. Glede na leto 2020 se je zunanjetrgovinski presežek v omenjenih skupinah še povečal: pri mlečnih proizvodih za 332 %, pri raznih živilih za 75 %, pri živih živalih za 68 %, pri oljnih semenih in plodovih za 41 % ter pri izdelkih iz mesa za 27 %. Pri skupini mlečni izdelki, jajca in med začasni podatki za leto 2021 kažejo največji bilančni

presežek v zadnjem 13-letnem obdobju. K temu sta prispevala predvsem večji vrednostni izvoz ter manjši vrednostni uvoz mleka in smetane.

Pri vseh drugih skupinah agroživilskih proizvodov je Slovenija v letu 2021 vrednostno več uvozila kot izvozila. Največja bilančna primanjkljaja sta bila ponovno dosežena pri sadju in proizvodih iz žit, moke, škroba ali mleka. Sledili so jim ostanki in odpadki živilske industrije in krma ter tobak. Pri teh skupinah proizvodov se je zunanjetrgovinska bilanca v letu 2021 poslabšala. Negativna bilanca se je izboljšala le pri žitih (za 97 %; zaradi močno povečanega izvoza), pijačah, alkoholu in kisu (za 56 %), vrtninah (za 4 %) in pri mesu (za 1 %).

3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva

Skupna blagovna menjava agroživilstva v večini poteka z državami članicami Evropske unije. V letu 2021 je blagovna menjava Slovenije z EU obsegala 80 % celotne blagovne menjave agroživilstva, kar je malenkost manj kot v povprečju zadnjega petletnega obdobja (2016–2020; 82 %). Ta delež se počasi zmanjšuje, povečuje pa se delež blagovne menjave z državami nekdanje Jugoslavije (brez vključene Hrvaške); v letu 2021 je obsegal 8 % celotne blagovne menjave agroživilstva. Delež blagovne menjave z drugimi državami je ostal na ravni predhodnega leta in je znašal 12 %.

Preglednica 28: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav in najpomembnejših trgovinskih partnericah (mio EUR); 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
IZVOZ	1.137,6	1.270,5	1.415,5	1.514,2	1.558,1	1.847,0	118,5
EU**	880,1	952,9	1.076,0	1.150,0	1.180,1	1.416,9	120,1
Avstrija	106,9	128,3	134,8	137,1	142,4	167,6	117,7
Hrvaška	239,6	264,7	298,0	335,5	329,0	386,2	117,4
Italija	250,8	262,9	291,7	288,9	286,2	358,7	125,3
Madžarska	56,4	57,4	60,5	66,3	84,2	108,1	128,4
Nemčija	58,9	57,5	68,3	84,6	93,3	101,0	108,2
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	168,6	179,0	194,8	217,0	199,4	230,7	115,7
Druge države	88,9	138,7	144,6	147,2	178,5	199,4	111,7
UVOZ	2.181,3	2.331,6	2.452,5	2.561,7	2.535,4	2.842,0	112,1
EU**	1.854,7	1.993,7	2.093,1	2.190,5	2.103,9	2.349,6	111,7
Avstrija	298,2	325,2	328,4	337,8	312,2	310,9	99,6
Hrvaška	265,1	305,6	330,8	334,3	340,2	404,3	118,8
Italija	358,7	356,8	365,0	383,3	369,0	426,0	115,5
Madžarska	141,2	151,3	161,3	170,6	158,3	166,3	105,1
Nemčija	297,0	291,0	308,6	319,7	320,6	356,3	111,1
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	60,9	65,1	71,9	87,1	86,6	121,4	140,2
Druge države	265,7	272,7	287,5	284,1	344,9	371,0	107,6
BILANCA	-1.043,7	-1.061,1	-1.037,1	-1.047,5	-977,3	-995,0	
EU**	-974,6	-1.040,8	-1.017,1	-1.040,5	-923,8	-932,7	
Avstrija	-191,3	-196,9	-193,6	-200,7	-169,8	-143,3	
Hrvaška	-25,5	-40,9	-32,7	1,1	-11,2	-18,1	
Italija	-107,9	-93,9	-73,3	-94,4	-82,8	-67,4	
Madžarska	-84,8	-94,0	-100,8	-104,2	-74,1	-58,2	
Nemčija	-238,1	-233,5	-240,3	-235,1	-227,3	-255,3	
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	107,7	113,8	122,9	129,9	112,8	109,4	
Druge države	-176,8	-134,0	-142,9	-137,0	-166,4	-171,6	

* Začasni podatki.

** 2016–2019: EU-28, 2020–2021: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

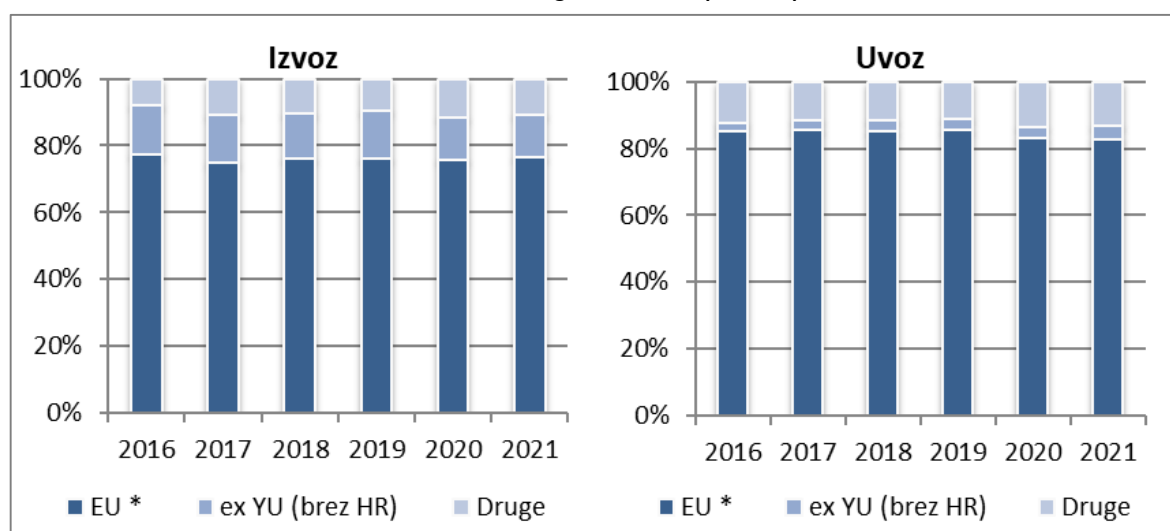
Vir: SURS, preračuni KIS

Izvoz agroživilskih proizvodov v države EU se je v letu 2021 povečal za 20 %, prav tako se je povečal uvoz iz EU, vendar ne tako intenzivno (za 12 %). Povečala sta se tudi oba trgovinska tokova med Slovenijo in državami nekdanje Jugoslavije ter preostalimi državami. Regionalna struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav med leti ostaja podobna.

Delež izvoza iz Slovenije v države EU je znašal 77 % celotnega izvoza agroživilstva in je bil malenkost večji od povprečja zadnjega petletnega obdobja (2016–2020; 76 %). Delež izvoza v države nekdanje Jugoslavije se še naprej zmanjšuje (na 12 % v letu 2021), delež izvoza v druge države pa je ostal na ravni leta prej (11 %).

Delež uvoza iz držav EU je ostal na ravni leta 2020 in znašal 83 % celotnega uvoza agroživilstva. Delež uvoza iz držav na območju nekdanje Jugoslavije se je povečal na 4 %, iz drugih držav pa je bilo uvoženih 13 % vseh agroživilskih proizvodov (od tega največ iz Brazilije).

Slika 24: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2016–2021

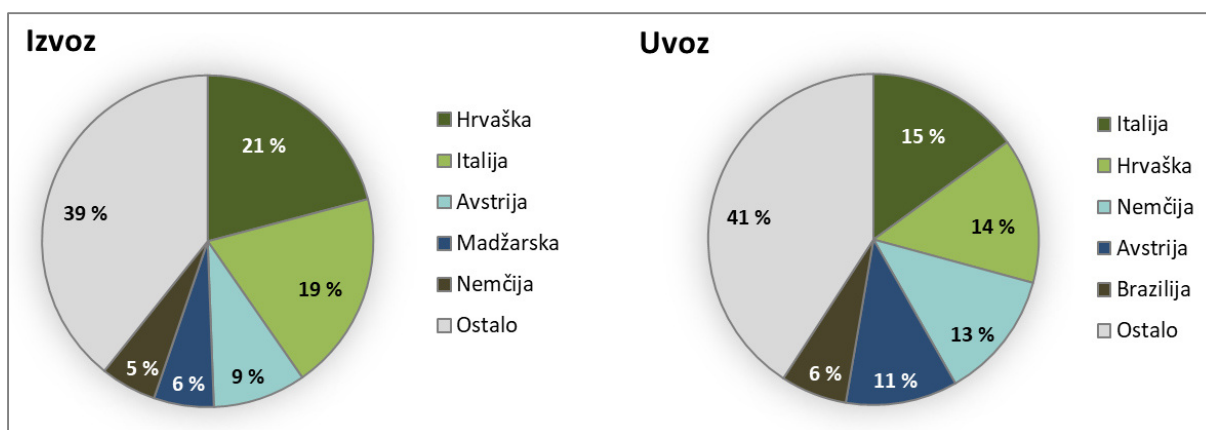
* 2016–2019: EU-28, 2020–2021: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

Vir: SURS, preračuni KIS

Od posameznih zunanjetrgovinskih partneric je Slovenija v letu 2021 vrednostno največ izvozila na Hrvaško, od tega največ proizvodov iz skupin mlečni proizvodi, jajca, med ter ostanki in odpadki živilske industrije ter krma. Delež izvoza na Hrvaško je obsegal 21 % celotnega izvoza agroživilstva. Preostale najpomembnejše izvozne partnerice so bile Italija, Avstrija, Madžarska in Nemčija. Izvoz v teh pet držav skupaj je obsegal 61 % celotnega izvoza.

Najpomembnejša uvozna partnerica za Slovenijo ostaja Italija; iz nje je bilo uvoženih 15 % vseh agroživilskih proizvodov, od tega največ mesa, sadja in vrtnin. Sledile so ji Hrvaška, Nemčija, Avstrija in Brazilija. Uvoz iz teh petih držav skupaj je obsegal 59 % celotnega uvoza.

Slika 25: Struktura izvoza in uvoza agroživilskih proizvodov po pomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah (%); 2021

Vir: SURS, preračuni KIS

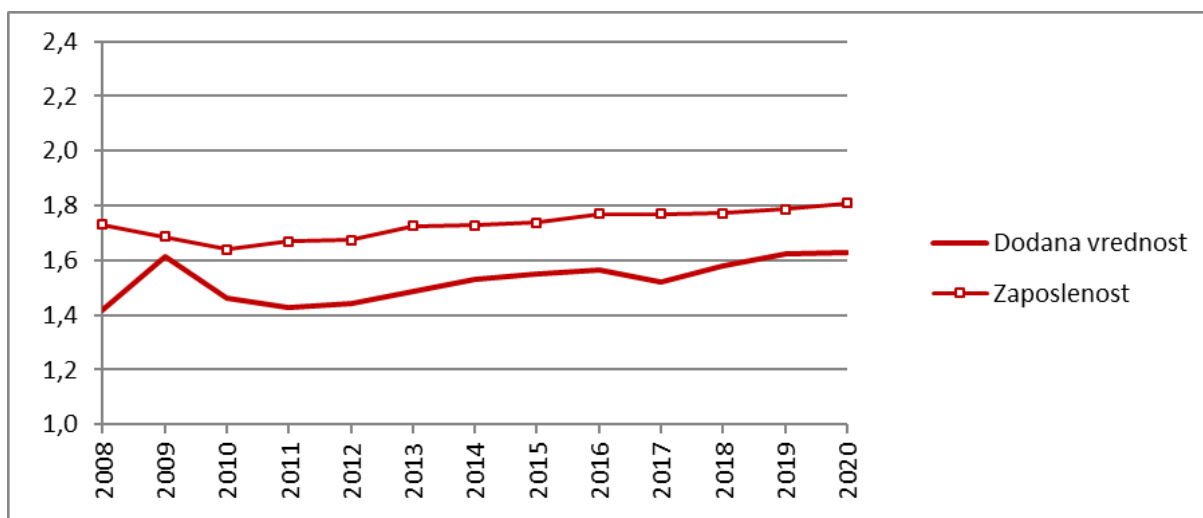
Tudi v letu 2021 temeljne značilnosti zunanjetrgovinske bilance po skupinah držav ostajajo nespremenjene. Primanjkljaj z državami EU se je glede na predhodno leto povečal zaradi večje rasti uvoza kot izvoza in znašal 933 milijonov EUR. Tudi primanjkljaj v trgovini z drugimi državami se je povečal (s 166 mio EUR v letu 2020 na 172 mio EUR). Saldo blagovne menjave z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije je ostal pozitiven. Znašal je 109 milijonov EUR, v primerjavi s predhodnim letom se je nekoliko zmanjšal (leta 2020: 113 mio EUR).

4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA

4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje

Delež živilskopredelovalne panoge v ključnih makroekonomskih agregatih je v zadnjem obdobju razmeroma stabilen. Podjetja, registrirana v oddelkih⁴ proizvodnja živil (C10) in proizvodnja pijač (C11), so k skupni dodani vrednosti nacionalnega gospodarstva v preteklih petih letih prispevala nekaj več kot 1,6 %, k skupni zaposlenosti pa okoli 1,8 %.

Slika 26: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2008–2020

Vir: SURS, lastni preračuni

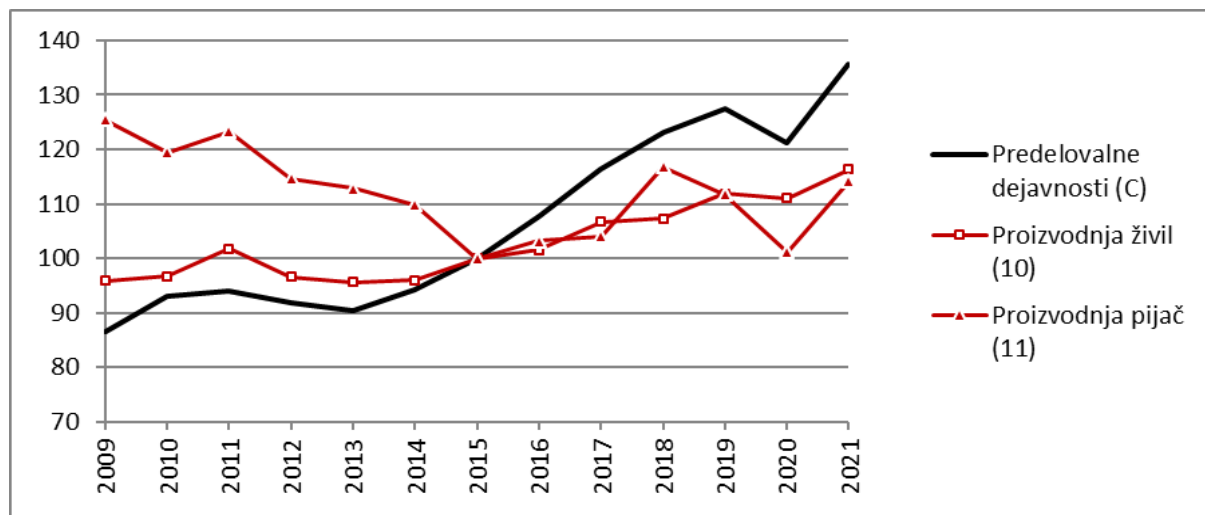
Delež živilskopredelovalne industrije v skupni dodani vrednosti slovenskega gospodarstva je najnižje vrednosti v analiziranem obdobju dosegel v letih 2008 in 2011. Prispevek je takrat znašal 1,42 % (2008) in 1,43 % (2011). Po letu 2011 se vrednost počasi, a razmeroma konstantno povečuje. V letu 2020, ki je zadnje v analiziranem obdobju, je tako vrednost za dve desetinki odstotne točke višja kot v letu 2008. Tudi pri deležu živilskopredelovalne dejavnosti v skupni zaposlenosti slovenskega gospodarstva ugotavljamo podobne vzorce. Delež je dno dosegel v letu 2010, potem pa stalno in počasi raste. Med letoma 2016 in 2018 se je delež zaposlenih v podjetjih živilskopredelovalne dejavnosti ustalil pri vrednosti 1,77 % v zadnjih dveh letih pa se je povečal in v letu 2020 dosegel vrednost 1,81 %.

Živilskopredelovalna industrija v številnih državah članicah EU v agregatni dodani vrednosti predelovalne industrije (NACE – C) prispeva največji delež, kar velja tudi za EU-27, kot celoto. Tudi v Sloveniji je bil pomen živilskopredelovalne industrije v makroekonomskih agregatih v preteklosti precej večji, do zmanjševanja pa je prišlo tik pred pristopom k EU. Negativne posledice intenzivnih sprememb poslovnega okolja, predvsem hitra liberalizacija zunanje trgovine in ukinitve sistema izvoznih nadomestil, so poslabšale poslovanje živilskopredelovalnih podjetij. Prav tako so k stagnaciji dodane vrednosti v tej dejavnosti prispevali še neuspešni procesi lastniškega preoblikovanja, ki so močno obremenili poslovanje podjetij, nekaj, tudi velikih podjetij pa je bilo likvidiranih v procesih stečaja. Prav tako sta bili ob pristopu k EU ukinjeni dve z vidika dodane vrednosti pomembni podjetji v dejavnosti proizvodnje sladkorja in predelave tobaka. Lastniki so zaprli proizvodni del zaradi širše regijske

⁴ Oddelek je druga raven v NACE Rev2, ki je statistična klasifikacija gospodarskih dejavnosti v Evropski skupnosti.

konsolidacije. Procesi panožnega prestrukturiranja slovenske živilskopredelovalne industrije so zdaj večinoma zaključeni, zato je mogoče pričakovati stabilnejše poslovanje. Manj ugodna posledica dogajanj v prejšnjem desetletju je tudi velik delež tujega kapitala v lastništvu največjih podjetij v panogi.

Slika 27: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2015 = 100); 2009–2021

Vir: SURS (podatki za leto 2021 so začasni), lastni preračuni

Obseg industrijske proizvodnje v agregatu predelovalnih dejavnosti (NACE-C) se je v letu 2021 močno povečal. V primerjavi z letom 2020, ko se je zaradi negativnih vplivov zaježitvenih ukrepov za obvladovanje pandemije covida-19 obseg industrijske proizvodnje močno skrčil, je v letu 2021 ta večji za 11,9 %. V primerjavi z letom 2015 je agregatna industrijska proizvodnja v agregatu predelovalnih dejavnosti (C) večja za 35,6 %.

Ponovno rast obsega industrijske proizvodnje ugotavljamo tudi v dejavnosti proizvodnja živil (C10), vendar so nihanja manj izrazita. Obseg industrijske proizvodnje je v letu 2020 upadel za 5 %, v letu 2021 pa je večji za 4,8 %. V primerjavi z letom 2015 je industrijska proizvodnja v živilskopredelovalni dejavnosti (C10) večja za 16,3 %.

V dejavnosti proizvodnja pijač (C11) ugotavljamo večja nihanja obsega industrijske proizvodnje v zadnjih letih. Dinamika proizvodnje v tej dejavnosti je precej vezana na prodajo v gostinstvu, ki je bila v letu 2020 močno omejena. V letu 2021 se je tako indeks fizičnega obsega proizvodnje pijač povečal za 12,9 %. V primerjavi z letom 2015 je industrijska proizvodnja v dejavnosti proizvodnje pijač (C11) večja za 14,2 %, kar je precej manj kot v začetku analiziranega obdobja, ko je vrednost indeksa znašala 130,6 %.

Preglednica 29: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Predelovalne dejavnosti (C)	107,7	108,2	105,7	103,6	95,0	111,9
Proizvodnja živil (10)	101,6	105,0	100,6	104,2	99,3	104,8
Proizvodnja pijač (11)	103,2	100,9	112,3	95,7	90,5	112,9

* Začasni podatki.

Vir: SURS, lastni preračuni

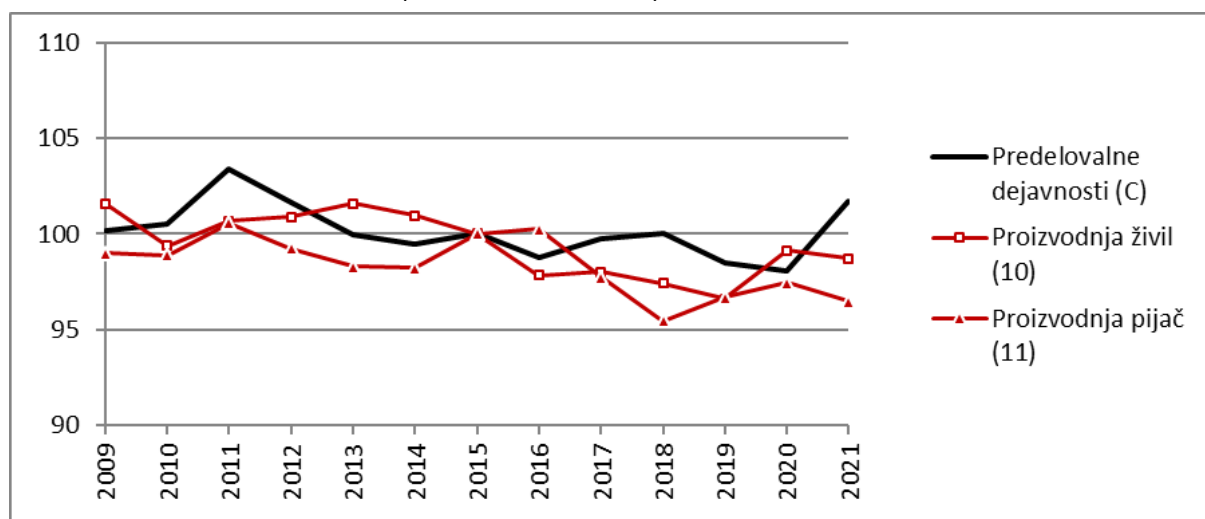
4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji

Proizvajalčeve cene v dejavnosti proizvodnje živil (C10) so se v letu 2021 realno nekoliko znižale, pri čemer pa je bila v letu 2020 zabeležena zaznavna rast cen. Tako ugotavljamo nadaljevanje večletnega trenda zniževanja proizvajalčevih cen v tem agregatu, rast v letu pandemije je le korigirala absolutno raven, proizvodna podjetja (C10) pa so ponovno soočena s konstantnimi cenovnimi pritiski.

Tudi v dejavnosti proizvodnje pijač (C11) so se proizvajalčeve cene v letu 2021 realno znižale, vendar po nekoliko nižji stopnji kot v proizvodnji živil (C10). V zadnjih letih so nihanja proizvajalčevih cen v proizvodnji pijač nekoliko večje, opazamo pa podoben trend zniževanja cenovne ravni.

V agregatu predelovalnih dejavnosti (C) so se realne cene pri proizvajalcih v letu 2021 občutno povišale in dosegle eno višjih ravni v zadnjem desetletju, po odboju z desetletnega dna v predhodnem letu 2020. Skoraj zagotovo je rast cen v letu 2021 mogoče pripisati zastojem v globalnih oskrbnih verigah, prav tako pa se je v drugi polovici tega leta že začela krepi gospodarska rast, ki prav tako deluje pospeševalno na cene pri proizvajalcih.

Slika 28: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2009–2021

Vir: SURS, lastni preračuni

Letna nominalna rast cen pri proizvajalcih v letu 2021 za predelovalne dejavnosti (C) je bila 5,7 % (realno 3,7 %), skupne cene živil in pijač (C10 + C11) pa so nominalno zrasle za 1,4 % (realno –0,5 %). Cene pri proizvajalcih živil (C10) so prav tako nominalno zrasle za 1,5 % (realno –0,4 %), cene pri proizvajalcih pijač (C11) pa so se nominalno zvišale za devet desetink odstotka (realno –1,0 %).

Preglednica 30: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Predelovalne dejavnosti (C)	98,7	102,4	102,0	100,1	99,5	105,7
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	98,2	101,2	100,8	101,1	102,2	101,4
Proizvodnja živil (10)	97,8	101,6	101,1	100,8	102,5	101,5
Proizvodnja pijač (11)	100,2	98,9	99,4	102,9	100,7	100,9

Vir: SURS, lastni preračuni

Primerjava indeksov (nominalnih) cen živil pri proizvajalcih z gibanjem cen ključnih kategorij proizvodnih vložkov v spodnjem grafikonu kaže, da so se cenovno-stroškovna razmerja za proizvodnjo živil za vse tri analizirane stroškovne komponente v letu 2021 poslabšale.

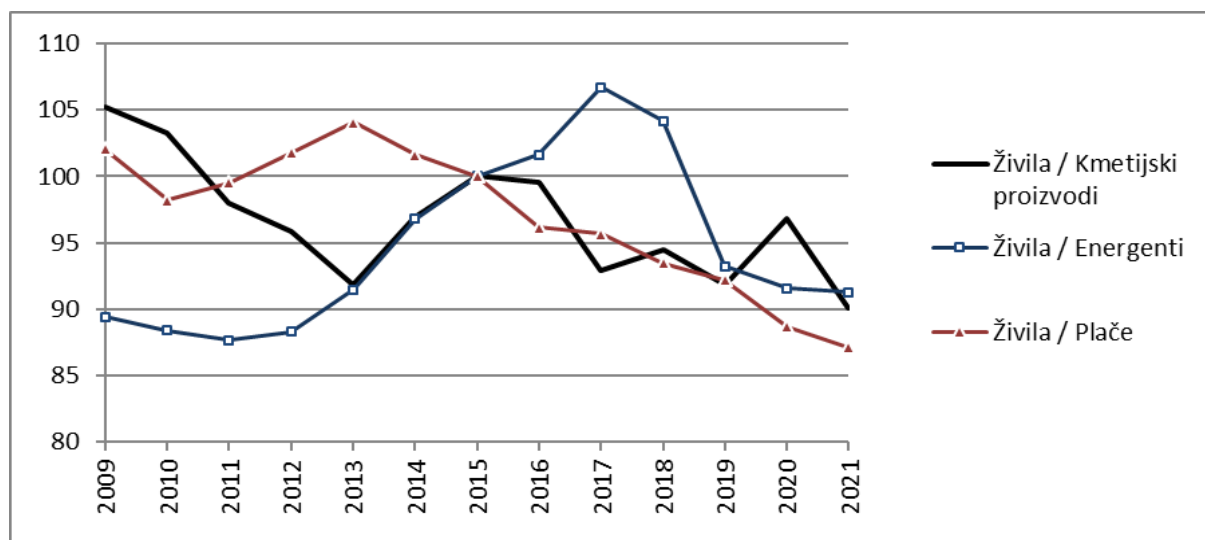
Najbolj izstopa poslabšanje paritete za kmetijske proizvode, ki v večini živilskih podjetij predstavljajo pomembne proizvodne stroške. Cene kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih so se v letu 2021 zvišale za 9,1 %, medtem ko so se cene živilskih proizvodov pri proizvajalcih zvišale za 1,5 %. S tem se je cenovno-stroškovna pariteta za živilskopredelovalno industrijo precej poslabšala in padla na najnižjo raven v analiziranem obdobju.

Cenovno-stroškovno razmerje med cenami živil in cenami energentov se je v letu 2021 prav tako nekoliko poslabšalo. Cene energentov so se v letu 2021 v povprečju zvišale nekoliko bolj kot cene živil pri proizvajalcih. Zagotovo bo rast cen v zadnjem četrtletju leta 2021 in predvsem v prvem polletju 2022 pomenila močne stroškovne pritiske v živilskopredelovalnih dejavnostih z visoko energetske intenzivnostjo. Zato se bodo posledice že ugotovljene rasti energentov v letu 2021 zagotovo odrazile v poslabševanju paritete, tako je v letu 2022 mogoče pričakovati prenose teh stroškovnih šokov navzdol po verigi oziroma občutnejše poslabševanje poslovnih rezultatov v živilskopredelovalni industriji.

Tudi razmerje indeksov cen živil pri proizvajalcih in stroškov dela v živilskopredelovalni industriji je manj ugodno kot v letu prej. Leta 2021 je bila po statističnih podatkih zabeležena 3,3-odstotna rast bruto plač, kar je le polovična rast iz leta 2020, kljub temu pa občutno več od letne rasti proizvajalčevih cen živil. Razmerje med indeksom cen živil in plač se je tako poslabšalo že osmo leto zapored, kar zlasti močno občutijo predvsem v delovno intenzivnih panogah, kot sta pekarstvo in mesnopredelovalna industrija.

Poslabšanje vseh treh cenovno-stroškovnih razmerij je nedvomno negativno zaznamovalo poslovni izid živilskopredelovalnih podjetij v letu 2021.

Slika 29: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2015 = 100); 2009–2021

Vir: SURS, lastni preračuni

4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije

4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge

Slovenska živilskopredelovalna industrija je v letu 2021 zaposlovala 14.974 delavcev na podlagi ur, v dejavnosti pa je bilo registriranih 789 podjetij. Po skoraj enoodstotnem zmanjšanju števila delavcev v predhodnem letu se je njihovo število v letu 2021 povečalo za 3,4 %, ob tem se je število podjetij povečalo za 2,2 %. Povečanje števila zaposlenih je zagotovo povezano s povečanjem obsega industrijske proizvodnje v živilskopredelovalni dejavnosti zaradi krepitve povpraševanja ob ugodnejšem poteku pandemije covida-19. Rast števila podjetij je v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let (2016–2020) nekoliko upadla, vendar kompleksnejšega ozadja ni mogoče identificirati. Amplitude so v obsegu običajnih nihanj v gospodarski strukturi.

V letu 2021 je živilskopredelovalno podjetje v povprečju zaposlovalo 19,0 delavca, kar je nekoliko več kot v letu prej (18,8) in nad ravno povprečja zadnjih petih let. V tem obdobju lahko prav tako vidimo obrat trenda povprečnega števila zaposlenih na podjetje, saj z izjemo leta 2019 ta strukturni kazalnik kaže pozitiven razvoj. Podjetja v živilskopredelovalnih dejavnostih se počasi povečujejo, povprečna velikost pa je še vedno manjša kot v agregatu predelovalnih dejavnosti (NACE-C). Tako je v letu 2021 ta vrednost za povprečno predelovalno podjetje (C) znašala 22,3, medtem ko je v letu 2017 znašala 21,9 delavca na podjetje.

Živilskopredelovalna podjetja so v letu 2021 upravljala 2,34 milijarde EUR bilančnih sredstev, kar je realno za 5,7 % več kot v predhodnem letu. Tako kot v ostalih letih analiziranega obdobja tudi v letu 2021 ugotavljamo nihanje obsega sredstev, ki so morda nad pričakovanimi vrednostmi na sektorski ravni. Pričakovati je, da se bodo tovrstna nihanja sčasoma umirila.

Preglednica 31: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks (realno) 2021/20
Število podjetij	719	733	755	745	772	789	102,2
Število zaposlenih	13.336	13.683	14.125	14.628	14.486	14.974	103,4
Sredstva (mio EUR)	2.064	2.204	2.204	2.297	2.175	2.342	105,7
Prihodki od prodaje (mio EUR)	2.053	2.156	2.192	2.315	2.223	2.439	107,7
Prihodki od izvoza (mio EUR)	531,7	598,7	627,1	686,1	688,2	826,3	117,8
Izvozna usmerjenost (%)	25,9	27,8	28,6	29,6	31,0	33,9	109,4
Produktivnost (000 EUR)	154,0	157,6	155,2	158,2	153,5	162,9	104,2
Dodana vrednost (mio EUR)	484,3	499,0	548,9	603,7	622,7	669,5	105,5
Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)	36,3	36,5	38,9	41,3	43,0	44,7	102,1
Čisti dobiček (mio EUR)	87,9	94,5	111,2	136,7	125,2	135,9	106,5
Čista izguba (mio EUR)	11,6	13,5	10,8	8,0	13,1	8,2	61,3
Neto čisti dobiček/izguba (mio EUR)	76,3	81,0	100,4	128,7	112,1	127,7	111,8
Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)	5,7	5,9	7,1	8,8	7,7	8,5	108,1
Donosnost sredstev (ROA) (%)	3,70	3,67	4,55	5,56	5,15	5,45	105,8
Donosnost prodaje (ROS) (%)	3,72	3,76	4,58	5,60	5,04	5,24	103,8

Vir: AJPES, lastni preračuni

Prihodki živilskopredelovalne panoge (C10 + C11) so v letu 2021 znašali 2,4 milijarde EUR, kar je realno za okoli 7,7 % več kot v predhodnem letu. V letu 2020 so prihodki realno upadli (–2,8 %), v letu 2019 pa so se povečali (+4 %). Izkazani prihodki od prodaje so bili višji tako v proizvodnji živil (C10) kot v proizvodnji pijač (C11), vendar so se prihodki v dejavnosti proizvodnje pijač močneje zvišali. Realno so se povečali za 12,2 %, medtem ko je bila rast v

dejavnosti proizvodnje živil 7,2-odstotna. Proizvajalčeve cene so bile v obeh agregatih nekoliko višje, tako da je zvišanje prihodkov v proizvodnji pijač predvsem posledica rasti fizične proizvodnje v letu 2021.

Živilskopredelovalna industrija v letu 2021 ponovno izkazuje povečano izvozno aktivnost, rast pa je bila precej višja kot v letu 2020. Na tujih trgih so slovenska živilska podjetja ustvarila 826 milijonov EUR prihodkov, kar je realno 17,8 % več kot v letu 2020. Rast izvoza v letu 2020 je bila realno 1,4-odstotna, v letu prej pa 7,7-odstotna. Krepitev izvozne aktivnosti je ena od ključnih značilnosti slovenske živilske industrije v zadnjem desetletju. Ta trend se odraža tudi v rasti deleža prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje. Kazalnik izvozne usmerjenosti je v letu 2021 dosegel 34 %, kar je za slabo desetino več kot v predhodnem letu.

Produktivnost, merjena s prihodki od prodaje na zaposlenega, je bila leta 2021 realno za 4,2 % višja kot v predhodnem letu. V povprečju je zaposleni v živilskopredelovalni dejavnosti v letu 2021 ustvaril 163 tisoč EUR prihodkov. Produktivnost v živilskopredelovalni industriji precej niha, kar je posledica spremembe cen in zaposlenosti (zaposlitvenega statusa) ter dinamike na prodajnih trgih. Tako je v letu 2020 padla za slaba 2 %, v letu 2019 pa je stagnirala (+0,3 %).

Dodana vrednost na zaposlenega je v letu 2021 znašala 45 tisoč EUR, kar je realno za 2,1 % več kot v predhodnem letu. V letu 2020 je dodana vrednost na zaposlenega zrasla realno za 5,3 %, le nekoliko manjšo rast pa ugotavljamo tudi v letu 2019 (4 %). Nekoliko presenetljiva je ugotovitev, da ob poslabšanju stroškovno-prihodkovne paritete za vse tri ključne komponente stroškov (kmetijske surovine, delo in energenti) v letu 2021 ni prišlo do upada dodane vrednosti. Celotna živilskopredelovalna panoga je v letu 2021 ustvarila realno za 5,5 % več skupne dodane vrednosti kot v predhodnem letu, rast dodane vrednosti na zaposlenega pa je bila zaradi povečanega števila zaposlenih nekoliko nižja.

Okvir 7: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije

Kazalniki, ki temeljijo na podatkih iz računovodskih bilanc, so pogosto vključeni v analizo konkurenčnosti in uspešnosti poslovanja industrijskih panog. Pri analizi uspešnosti poslovanja slovenske živilskopredelovalne industrije so uporabljeni podatki, ki jih pripravlja Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJPEŠ). Metodologija za izračun kazalnikov računovodske analize je bila povzeta po slovenskih računovodskih standardih ter nemških in francoskih standardih računovodske analize.

Prihodki na tujih trgih = čisti prihodki od prodaje na trgu EU (AOP 115) + čisti prihodki od prodaje na trgu zunaj EU (AOP 118)

Izvozna usmerjenost = prihodki na tujih trgih/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Dodana vrednost = kosmati donos od poslovanja (AOP 126) – stroški blaga, materiala in storitev (AOP 128) – drugi poslovni odhodki (AOP 148)

Neto čisti dobiček oziroma izguba = čisti dobiček poslovnega leta (AOP 200) – čista izguba poslovnega leta (AOP 201)

Produktivnost = čisti prihodki od prodaje (AOP 110)/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Dodana vrednost na zaposlenega = dodana vrednost/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Neto čisti dobiček oziroma izguba na zaposlenega = neto čisti dobiček oziroma izguba/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Donosnost sredstev (ROA) = neto čisti dobiček oziroma izguba/sredstva (AOP 001)

Donosnost prodaje (ROS) = neto čisti dobiček oziroma izguba/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Rasti dodane vrednosti v letu 2021 je sledila tudi rast ključnih kazalnikov dobičkovnosti. Panoga je poslovno leto končala z okoli 128 milijoni EUR neto čistega dobička, kar je za dobro desetino boljši realni rezultat kot v predhodnem letu. Panoga že osmo leto zapored izkazuje neto dobiček. Ugodno se spreminja tudi razmerje med izgubo in dobičkom ter število podjetij, ki poslovno leto zaključijo z negativnim izidom. V letu 2021 je nerevidirani izkazani dobiček

znašal okoli 136 milijonov EUR (realno +6,5 %), izkazana izguba pa okoli 8 milijonov EUR (realno –38,5 %).

Neto čisti dobiček na zaposlenega je v letu 2021 znašal 8.528 EUR, kar je realno za 8,1 % več kot v letu prej (leta 2020: 7.739 EUR). Poleg kazalnika neto dobička se je nekoliko izboljšal tudi kazalnik donosnosti prodaje (ROS), vendar ni presegel rekordne vrednosti v letu 2019. Izkazani neto čisti dobiček je v letu 2021 znašal 5,24 % prihodkov od prodaje (leta 2020: 5,0 %). Tudi donosnost sredstev (ROA) je bila v letu 2021 nekoliko višja kot v predhodnem letu in je znašala 5,5 % (leta 2020: 5,15 %). Rast obeh kazalnikov dobičkovnosti v letu 2021 je povezana z rastjo izkazanega neto dobička.

Za oceno pomena živilskopredelovalnih podjetij (C10 + C11) je v spodnji preglednici prikazano gibanje deležev te dejavnosti v agregatu slovenske predelovalne industrije (C) za ključne ekonomske kazalnike. Ugotavljamo, da se je relativni prispevek živilskopredelovalnih podjetij v letu 2021 v nekaterih pomembnih kategorijah zmanjšal. Tako je pomembno izpostaviti padec deleža živilskopredelovalne industrije v prihodkih od prodaje predelovalnih dejavnosti za šest desetink odstotne točke (na 7,0 %) in za tri desetinke odstotne točke manjši delež v dodani vrednosti (na 6,7 %). Obe spremembi kažeta na počasnejše okrevanje živilskopredelovalne industrije po kriznem letu 2020. Kljub občutni rasti izvoznih prihodkov je ostal delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih predelovalnih dejavnosti od izvoza nespremenjen (3,3 %), občutneje pa se je zmanjšal delež v dobičku, kar kaže, da je dejavnost proizvodnje živil v letu 2021 poslovno leto zaključila s slabšim poslovnim rezultatom, kot je bilo povprečje vseh predelovalnih dejavnosti.

Preglednica 32: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2016–2021

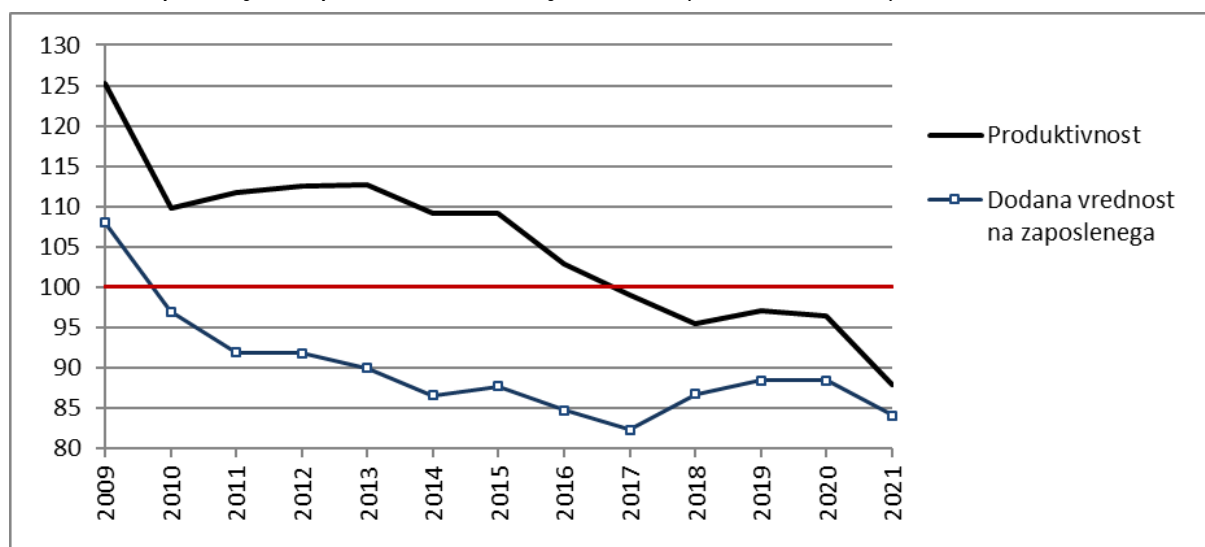
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Število podjetij	9,0	9,0	9,2	9,0	9,2	9,3
Število zaposlenih	7,9	7,7	7,6	7,7	7,9	7,9
Sredstva	8,9	8,9	8,5	8,4	7,9	7,6
Prihodki od prodaje	8,1	7,6	7,3	7,4	7,6	7,0
Dodana vrednost	6,7	6,3	6,6	6,8	7,0	6,7
Dobiček	6,0	5,8	6,5	7,8	7,6	6,3
Izguba	7,9	7,8	3,7	3,6	4,5	4,4
Prihodki od izvoza	3,0	3,0	2,9	3,1	3,3	3,3

Vir: AJPES, lastni preračuni

Kot je razvidno iz spodnjega grafikona, se je v letu 2021 relativna produktivnost v živilstvu (C10 + C11) v primerjavi s povprečjem produktivnosti v predelovalni industriji (C) precej poslabšala. Kazalnik je padel na 87,9 % oziroma devet desetink nižje kot v letu 2020. Desetletno povprečje relativne produktivnosti živilskopredelovalne industrije je še vedno nad produktivnostjo v predelovalnih dejavnostih (C), vendar relativna produktivnost živilskopredelovalne industrije v primerjavi s povprečjem predelovalne dejavnosti dokaj strmo pada že od leta 2015. Prvič je pod povprečje predelovalnih dejavnosti padla v letu 2017, vrednost relativne produktivnosti v letu 2021 pa je najnižja v analiziranem obdobju.

Podobno nazadovanje v daljšem obdobju je opazno tudi pri relativni dodani vrednosti na zaposlenega, vendar je po odboju v letu 2017 in rasti v letu 2018 in 2019 kazalnik v letu 2020 stagniral. V letu 2021 pa živilskopredelovalna industrija po tem kazalniku ponovno nekoliko nazaduje, vrednost pa se je približala najnižji vrednosti v letu 2018. Dodana vrednost na zaposlenega je bila v živilskopredelovalni industriji v letu 2021 za okoli 16 % pod povprečjem agregata predelovalne industrije.

Slika 30: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2009–2021

4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih

Sektorska struktura slovenske živilskopredelovalne panoge se v zadnjih letih bistveno ne spreminja. Najpomembnejše dejavnosti po prihodkih, dodani vrednosti in številu zaposlenih že dlje ostajajo nespremenjene. Občasno pride le do spremembe zaporedja, saj so vrednosti vodilnih dejavnosti podobne. V letu 2021 je mesnopredelovalna industrija dosegla največje deleže pri vseh treh najpomembnejših strukturnih kazalnikih. Ponovno se je povečal delež te dejavnosti v skupnem številu zaposlenih in tako z dobrimi 31 % ostaja največji delodajalec v panogi. Pekarstvo je drugi najpomembnejši zaposlovalec z 29-odstotnim deležem. Mesnopredelovalna industrija je tudi v letu 2021 prispevala največji delež prihodkov (29,2 %), kar je več kot odstotno točko manj kot v letu prej, a je bilo zmanjšanje v preostalih vodilnih dejavnostih živilske panoge še večje. Delež podjetij, registriranih v mesnopredelovalni dejavnosti, je tretji največji v živilskopredelovalni panogi, kar kaže nadpovprečno velikost mesnopredelovalnih podjetij. Nedvomno se lahko zaključi, da je bilo poslovanje mesnopredelovalne dejavnosti v letu 2021 stabilno.

V pekarstvu je bilo v letu 2021 registriranih 43 % vseh podjetij, kar je med dejavnostmi živilskopredelovalne industrije največji delež. Ta podjetja so prispevala 15,5 % prihodkov od prodaje živilske industrije, kar je za desetinko odstotne točke več kot v predhodnem letu. Že pred kriznim letom 2020 je bilo v pekarstvu zabeleženo zmanjševanje deleža v prihodkih in deleža v številu zaposlenih. Spremembe niso bile zelo velike, zagotovo pa so bili pritiski zaradi epidemije covid-19 v pekarstvu intenzivnejši kot v povprečju živilskopredelovalne industrije, zato je tudi minimalna rast kazalnikov v letu 2021 znak pozitivnih razmer.

Mlečnopredelovalna industrija je bila v letu 2021 druga najpomembnejša dejavnost po deležu v skupnih prihodkih živilskopredelovalne panoge. Ustvarila je 16,7 % celotnih prihodkov, vrednost pa je za devet desetink nižja kot v letu 2020. Gre za občutno zmanjšanje deleža in znamenje, da so bile razmere za okrevanje mlečnopredelovalne industrije manj ugodne kot za preostale dejavnosti živilskopredelovalne industrije, treba pa je tudi izpostaviti, da se je delež v prihodkih v letu 2020 povečal za 1,6 odstotne točke. Mlečnopredelovalna industrija tako presega vrednost pekarstva v prihodkih, vendar je zaradi visoke produktivnosti dela delež

mlečnopredelovalne industrije v agregatnem številu zaposlenih tradicionalno relativno majhen (11,6 %), prav tako pa je majhen delež v skupnem številu podjetij (3,7 %).

Po deležu prihodkov od prodaje na tujih trgih se sicer zadnjih nekaj let najvišje uvršča proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov (NACE 10.8), vendar izvozna aktivnost te dejavnosti upada. V letu 2021 je delež prihodkov dejavnosti proizvodnje drugih prehrabnih izdelkov ponovno izraziteje padel in znašal 24,9 % (–2,2 o. t.). Nasprotna gibanja ugotavljamo za dejavnosti predelava mleka in predelava mesa, saj obe stabilno krepi deleže v agregatnem izvozu. Podjetja v mesnopredelovalni dejavnosti so v letu 2021 ustvarila 24,1 % celotnega izvoza, kar je za 1,1 odstotne točke več kot v predhodnem letu. Povečuje se predvsem izvoz piščančjega mesa in izdelkov, preostale skupine pa beležijo nekoliko manjšo rast. Na tretjem mestu po deležu v agregatnih izvoznih prihodkih je bila mlečnopredelovalna dejavnost, ki je ustvarila 22,8-odstotni delež, kar je za slabo odstotno točko manj kot v letu 2020. Tudi v mlečnopredelovalni dejavnosti ugotavljamo pospešeno izvozno aktivnost v večini večjih podjetij, še zlasti pa je opazna rast izvoza podjetij specializiranih za proizvodnjo sladoleda.

Preglednica 33: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2021

	Število podjetij	Število zaposlenih	Prihodki od prodaje	Prihodki na tujih trgih	Dodana vrednost	Čisti dobiček	Čista izguba
Proizvodnja živil in pijač (mio EUR) (10 + 11)	789	14.974	2.439	826	669	136	8
Struktura (%; 10 + 11 = 100 %)							
10 Proizvodnja živil	85,8	91,9	89,3	90,5	85,3	83,2	88,7
10.1 Proizvodnja mesa in mesnih izdelkov	12,7	31,1	29,2	24,1	26,3	20,7	13,4
10.2 Predelava in konzerviranje rib, rakov	0,4	0,5	0,1	0,0	0,3	0,0	0,5
10.3 Predel. in konzerviranje sadja in zelenjave	5,3	5,9	4,8	5,7	5,5	7,5	7,3
10.4 Proizv. rastlinskih in živalskih olj in maščob	1,4	0,7	1,9	2,3	0,8	0,6	0,6
10.5 Predelava mleka	3,7	11,6	16,7	23,8	13,0	11,0	11,4
10.6 Mlinarstvo, proizvod. škroba in škrobnih izd.	1,4	0,4	0,6	0,3	0,4	0,3	0,2
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	42,6	28,7	15,5	7,5	21,2	11,9	34,3
10.8 Proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov	17,0	10,1	14,8	24,9	14,3	28,0	21,0
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	1,4	2,9	5,7	1,8	3,4	3,4	0,0
11 Proizvodnja pijač*	14,2	8,1	10,7	9,5	14,7	16,8	11,3
11.02 Proizvodnja vina iz grozdja	4,2	1,2	0,8	0,2	1,2	0,5	0,9
11.05 Proizvodnja piva	5,1	4,0	7,0	7,0	9,9	14,1	4,3
11.07 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod	2,7	2,8	2,8	2,0	3,6	1,8	4,7

* V vsoto so vključene tudi druge dejavnosti proizvodnje pijač.

Vir: AJPES, lastni preračuni

Po prispevku k dodani vrednosti živilskopredelovalne panoge je v letu 2021 ponovno največji delež ustvarila mesnopredelovalna dejavnost. Njen delež je v zadnjem letu nekoliko upadel, dve predhodni leti pa je beležila opazno rast v tem agregatu. Mesnopredelovalna podjetja so tako v letu 2021 prispevala 26,3 % skupne dodane vrednosti, kar je šest desetink odstotne točke manj kot leta 2020. Po prispevku k dodani vrednosti sledi pekarstvo z 21,2 %, kar je za šest desetink odstotne točke več kot v letu 2020. Treba je izpostaviti, da je pekarska dejavnost dolgo obdobje dosegala največji delež v dodani vrednosti slovenske živilskopredelovalne industrije. S 13-odstotnim deležem sledi dejavnosti predelava mleka, kar je za osem desetink odstotne točke manj kot v letu 2020. Preostale dejavnosti živilskopredelovalne industrije so deleže povečini bodisi ohranjale ali so celo izkazovale manjšo rast; v agregatu se je dodana vrednost v živilskopredelovalni industriji v letu 2021 povišala.

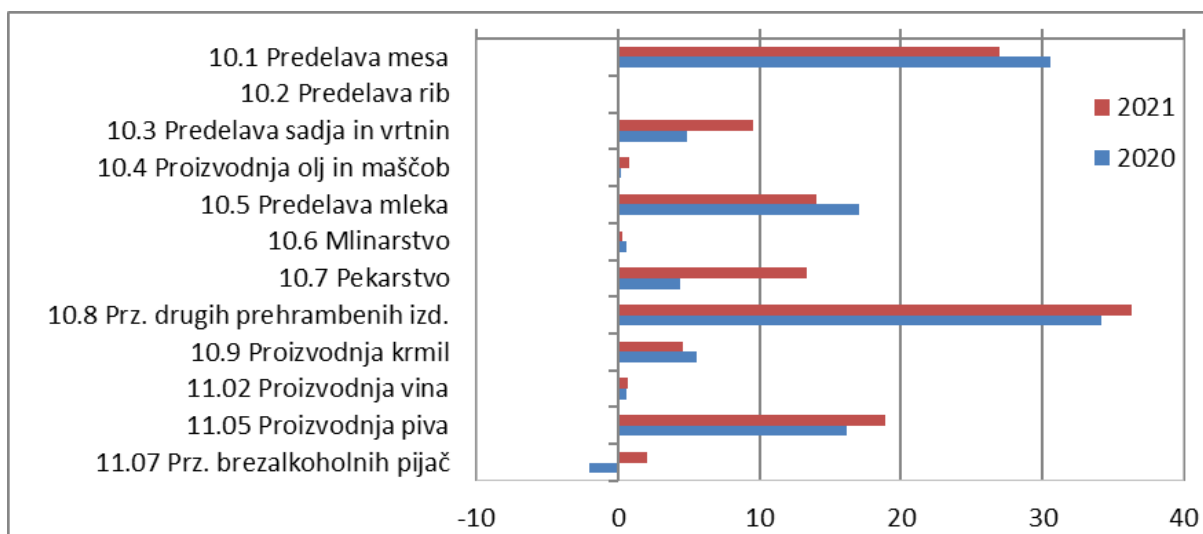
Po deležu v izkazanem čistem dobičku že tradicionalno največji delež ustvari dejavnost proizvodnja drugih živilskih izdelkov (NACE-10.8). V letu 2021 je ta delež znašal 28,0 %, kar je za tri desetinke odstotne točke manj kot v predhodnem letu. Sledita predelava mesa s

slabimi 21 %, kar je za 4 odstotne točke manj kot v predhodnem letu in pivovarstvo s 14,1 %, kar je sedem desetink odstotka več kot v letu 2020, a pod povprečjem preteklih let. Prispevek k agregatnemu dobičku, ki so ga ustvarila podjetja v dejavnosti pekarstva, se je v letu 2021 z okoli 12% vrnil na vrednosti pred epidemijo covid-19, dejavnost mlekarnstva pa je svoj delež zmanjšala za skoraj 4 odstotne točke. V letu 2021 je ustvarila 11 % celotnega dobička živilske panoge.

Izkazana čista izguba je bila v letu 2021 koncentrirana v dejavnostih proizvodnja drugih živilskih izdelkov (21 %), proizvodnji mesa (13 %) in predelavi mleka (11 %).

Kot je razvidno iz spodnjega grafikona, nerevidirani podatki kažejo, da je samo dejavnost predelave rib poslovno leto 2021 zaključila z neto izgubo, preostale dejavnosti pa so izkazale neto dobiček. Izstopa rast neto pozitivnega izida v pekarstvu (13,3 mio EUR; realno +292 %) ter predelavi sadja in zelenjave (9,5 mio EUR; realno +188 %). V dejavnosti proizvodnja drugih prehranskih izdelkov so podjetja prispevala največ neto dobička v živilskopredelovalni industriji, vendar v letu 2021 ne ugotavljamo večje stopnje rasti (36,6 mio EUR; realno +101 %). Poslovni rezultati v predelavi mesa in predelavi mleka so bili v letu 2021 prav tako pozitivni, vendar se je neto dobiček v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal. V predelavi mleka je dobiček realno nižji za 21,8 %, v predelavi mesa pa za 15,8 %. Podjetja v teh dejavnostih so v drugi polovici leta 2021 že občutila stroškovne pritiske rasti cen vhodnih surovin, kar je vidno poslabšalo dobičkovnost poslovanja.

Slika 31: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2020 in 2021

Vir: AJPES, lastni preračuni

Živilskopredelovalna podjetja so v letu 2021 dosegla skoraj 34-odstotno izvozno usmerjenost, ki jo merimo z deležem prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje. Kljub vztrajni rasti je ta kazalnik še vedno pod povprečjem slovenskih predelovalnih podjetij. Predelovalne dejavnosti (C) so leta 2021 z izvozom ustvarile 72,3 % vseh prihodkov od izvoza, kar je le desetinko odstotne točke več kot v predhodnem letu. V živilskopredelovalni industriji se je ta kazalnik izboljšal za skoraj tri odstotne točke. Živilskopredelovalna industrija močno izstopa po rasti izvozne aktivnosti v zadnjih petih letih, ko se je delež prihodkov na tujih trgih v celotnih prihodkih od prodaje povečal za dobrih šest odstotnih točk (predelovalne dejavnosti za osem desetink odstotne točke). Gre za pomembne pozitivne strukturne spremembe, ki kažejo povečevanje strateške usmeritve slovenskih podjetij na tuje trge, precej tudi zaradi zaostrenih razmer na domačem trgu.

Enako kot v nekaj letih prej je tudi v letu 2021 največji delež prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje ustvarila dejavnost proizvodnje drugih prehrabnih izdelkov (57 %), pri čemer se je rast za v tej dejavnosti ustalila. Nasprotno se izvozna aktivnost še naprej povečuje v dejavnosti predelava mleka, ki je v letu 2021 na tujih trgih ustvarila dobrih 48 % prihodkov (+5 odstotnih točk). Prav tako se je v zadnjem letu izvozna usmerjenosti precej povečala v sektorju predelave sadja in zelenjave, ki je dosegel 40-odstotni delež prihodkov na tujih trgih (+4 odstotne točke). Dejavnost predelave mesa dosega nižje vrednosti izvozne usmerjenosti, a je rast kazalnika izrazito hitra. V letu 2021 so podjetja v tej dejavnosti na tujih trgih ustvarila več kot četrtino prihodkov, kazalnik pa se je v zadnjih treh letih povečal za skoraj eno tretjino.

Najvišjo produktivnost, merjeno s prihodki od prodaje na zaposlenega so v letu 2021 dosegli v oljarstvu (415 tisoč EUR; realno +47 %). Sledi dejavnost proizvodnje krmil za živali (320 tisoč EUR), kar je po stagnaciji tega kazalnika v letu 2020 realno okoli 7-odstotna letna rast. Visoko produktivnost dosegajo tudi v pivovarstvu (286 tisoč EUR), kjer se je produktivnost realno zvišala za skoraj 16 %. Te tri dejavnosti se že tradicionalno uvrščajo na vrh po vrednosti produktivnosti, kar je posledica tehnoloških značilnosti proizvodnih procesov (avtomatizirana proizvodnja in nizka delovna intenzivnost).

Nekaj pozornosti vzbuja zniževanje produktivnosti že drugo leto zapored v mesnopredelovalni dejavnosti, kjer so podjetja v letu 2021 ustvarila 153 tisoč EUR prihodkov na zaposlenega. To je realno slabih 5 % manj kot v predhodnem letu in slabo desetino pod povprečjem celotne živilskopredelovalne industrije. Produktivnost v mesnopredelovalni dejavnosti v zadnjih letih precej niha; v primerjavi z letom 2017 je realno nižja za 9 %. Te spremembe odražajo dinamično dogajanje na trgu in spremembe nakupnih navad v smeri pripravljenih kosov mesa (t. i. konfekcioniranje), prav tako pa ta dejavnost občuti močne pritiske po dodatnih delavcih zaradi zahtevnosti delovnih procesov.

Tudi v dejavnosti predelava mleka se produktivnost na dolgi rok znižuje (leta 2017: realno – 7 %), se je pa v letu 2021 vrednost kazalnika realno zmanjšala za slab odstotek in pol. Zaposleni v tej dejavnosti je v povprečju v letu 2021 ustvaril 235 tisoč EUR prihodkov. To je ponovno zmanjševanje produktivnosti po dveh letih rasti vrednosti tega kazalnika v mlečnopredelovalni industriji. Daleč najnižjo produktivnost v živilskopredelovalni panogi je v letu 2021 dosegla predelava rib (45 tisoč EUR na zaposlenega), vendar se vrednost kazalnika v primerjavi s prejšnjim letom realno izboljšala za slabih 18 %. Strukturno nizko produktivnost dosega tudi pekarstvo (89 tisoč EUR na zaposlenega; realno +10 %), močno pa zaostaja tudi dejavnost proizvodnja vina (106 tisoč EUR na zaposlenega; realno +7 %). Povprečna produktivnost živilske industrije (C10 + C11) je znašala 163 tisoč EUR, kar je realno 4,2-odstotna rast, po dveh zaporednih letih realnega zmanjšanja.

Po dodani vrednosti na zaposlenega je bilo tudi leta 2021 na prvem mestu pivovarstvo s 110 tisoč EUR, pri čemer je vrednost kazalnika realno za 14 % boljša, kot leto prej. V tej dejavnosti že nekaj let ugotavljamo pojevanje intenzivnosti rasti dodane vrednosti na zaposlenega, v zadnjem letu pa se je ta kazalnik močno povečal. Pivovarstvo je tradicionalno nad povprečjem dodane vrednosti na zaposlenega v živilskopredelovalni dejavnosti, saj v agregatu ta kazalnik znašal 45 tisoč EUR dodane vrednosti, kar je realno za dobra 2 % več kot v letu 2020. Tudi v predhodnih treh letih smo ugotavljali realno rast, če pa vrednost primerjamo z letom 2017, je dodana vrednost na zaposlenega realno višja za izjemnih 17 %. V proizvodnji drugih prehrabnih izdelkov so ustvarili 63 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega (realno +2 %), kar je drugo zaporedno leto rasti po nekajletnem trendu zniževanja tega kazalnika v tej dejavnosti. Skrb vzbujajoče zmanjšanje kazalnika dodane vrednosti na zaposlenega so v letu 2021 izkazali v dejavnosti predelave mleka. Zaposleni v tej dejavnosti je v tem letu ustvaril 50 tisoč EUR dodane vrednosti, kar je realno za 6,6 % manj kot v letu

prej, petletna primerjava pa kljub padcu v zadnjem letu kaže 13-odstotno rast. Nadpovprečno dodano vrednost na zaposlenega dosegajo tudi v dejavnosti proizvodnje brezalkoholnih pijač (58 tisoč EUR na zaposlenega), v zadnjem letu pa se je ta vrednost realno povečala za 13 %. Podobno vrednost dosegajo v oljarstvu ob opazni letni rasti (45 tisoč EUR na zaposlenega; realno +21 %).

Med dejavnosti z najnižjo dodano vrednostjo na zaposlenega se uvrščata dejavnosti predelava mesa in pekarstvo, kar je posledica splošnih tehnoloških značilnosti teh dejavnosti. V mesnopredelovalni industriji smo pred letom 2021 štiri zaporedna leta ugotavljali opaznejšo rast kazalnika, ki se je v zadnjem letu zmanjšal (realno -2 %). Tako je v povprečju zaposleni ustvaril 38 tisoč EUR dodane vrednosti. Za opaznih 11 % realno je v letu 2021 zrasla dodana vrednost na zaposlenega v pekarstvu, tako da je kazalnik presegel 33 tisoč EUR.

Poslovni izid v živilskopredelovalni industriji je bil v letu 2021 pozitiven in za 12 % realno boljši kot v predhodnem letu. Celotna dejavnost je izkazala okoli 128 milijonov EUR neto dobička, kar na zaposlenega pomeni 8.528 EUR. Če izkazani neto dobiček primerjamo z letom 2017 je vrednost realno večja za 37 %, na letni ravni pa se je kazalnik realno povečal za 8 %. V pivovarstvu so v letu 2021 izkazali 32 tisoč EUR dobička na zaposlenega (realno +18 %), kar je po izkazanem zmanjšanju v letu 2020 ponovno nadaljevanje dlje trajajoče rasti vrednosti tega kazalnika. Z okoli 24 tisoč EUR neto dobička na zaposlenega (realno 2 %) je sledila dejavnost proizvodnja drugih živilskih izdelkov, v predelavi mleka pa po dveh zaporednih letih izrazite rasti ugotavljamo poslabšanje dobičkonosnosti. Tako so podjetja v mlečnopredelovalni dejavnosti ustvarila 8 tisoč EUR neto čistega dobička na zaposlenega, kar je realno za skoraj petino slabši rezultat kot v letu 2020, medtem ko je v primerjavi z letom 2017 kazalnik realno za dobro petino boljši. V mesnopredelovalni industriji je neto dobiček na zaposlenega izrazito padel, tako da je zaposleni ustvaril 5.800 EUR čistega dobička oziroma realno za slabo petino manj kot v letu 2021. Najnižji dobiček na zaposlenega med nosilnimi dejavnosti izkazuje pekarstvo, vendar se je v letu 2021 kazalniki precej povečal in znaša 3.095 EUR na zaposlenega, kar je realno trikratnik vrednosti iz leta 2020.

V letu 2021 je živilskopredelovalna industrija v primerjavi s povprečjem predelovalnih dejavnosti (C) po enoletnem preseganju ponovno izkazala nižji neto čisti dobiček na zaposlenega; zaostanek živilskopredelovalne industrije je bil okoli 20-odstoten. To kaže, da bo za stabilizacijo razmer v živilskopredelovalni industriji in posledično izboljšanje ekonomskega rezultata potrebno še nekaj več časa.

Zaradi pretežno pozitivnih sprememb kazalnikov dobičkovnosti v posameznih dejavnostih v letu 2021 je živilskopredelovalna industrija agregatno nekoliko izboljšala rezultate uspešnosti poslovanja. Donosnost prodaje je bila na agregatni ravni za slabe 4 % višja in je dosegla ROS: 5,24 %, donosnost sredstev celotne živilskopredelovalne industrije pa se je zvišala za 7 % (ROA = 5,45 %). Po enoletnem znižanju agregatne vrednosti kazalnikov dobičkovnosti v živilski industriji je torej agregatni rezultat nekoliko boljši.

Kljub izboljšanju v letu 2021 je živilska industrija po donosnosti prihodkov od prodaje ponovno pod povprečjem predelovalnih dejavnosti (C; ROS: 5,6 %); zaostanek je za okoli desetino vrednosti. Zaostanek podjetij živilskopredelovalne industrije za povprečjem predelovalnih dejavnosti pri donosnosti sredstev je v letu 2021 okoli 15-odstoten (C; ROA: 6,4 %), oboje je posledica precejšnje rasti v agregatu C-predelovalne dejavnosti v zadnjem letu.

Znotraj živilskopredelovalne dejavnosti sta v letu 2021 daleč nadpovprečno vrednost temeljnih kazalnikov dobičkovnosti dosegali dejavnosti pivovarstva in proizvodnja drugih prehranskih izdelkov. Pivarstvo je leto 2021 zaključilo z 11-odstotno donosnostjo prodaje in 7,7-odstotno donosnostjo sredstev, pri čemer se je donosnost prodaje na letni osnovi povečala za dobra

2 %, donosnost sredstev pa je višja za okoli 13 %. V dejavnosti proizvodnja drugih prehrambnih izdelkov, ki je na drugem mestu po dobičkovnosti, pa je kazalnik donosnosti prodaje manjši za 2,4 %, donosnost sredstev pa se je povečala za 5 %. Dejavnost je poslovno leto 2021 tako zaključila s 10,1-odstotno donosnostjo prodaje in 11,2-odstotno donosnostjo sredstev. Po dobičkovnosti sledi predelava sadja in zelenjave (ROS: 8,6 %, ROA: 6,2 %), za katero po letu občutnega padca vrednosti obeh kazalnikov ugotavljamo ponovno izrazito rast obeh dobičkovnosti.

Opazno poslabšanje donosnosti prodaje in donosnosti sredstev v letu 2021 se ugotavlja v mesnopredelovalni industriji. Oba kazalnika sta nižja, pri čemer se je donosnost sredstev znižala skoraj za več kot petino (ROA: 4,2 %), donosnost prodaje pa je bila nižja za slabo petino (ROS: 3,8 %). Tudi v dejavnosti predelava mleka se ugotavlja ponovno občutno znižanje vrednosti kazalnika donosnosti prodaje in sredstev, vendar po še nekoliko višjih stopnjah kot v mesnopredelovalni industriji. Kazalnik ROS se je v mlečnopredelovalni industriji v letu 2021 znižal na 3,4 % (leta 2020: 4,5 %), kazalnik ROA pa na 4,7 % (leta 2020: 6,3 %).

V pekarstvu v letu 2021 ugotavljamo izrazito izboljšanje dobičkovnosti, ki je bila v predhodnem letu izrazito nizka. Neto čisti dobiček je tako dosegal 3,5 % prihodkov od prodaje (leta 2020: 1,3 %) in 3,8 % sredstev (leta 2020: 1,3 %).

Preglednica 34: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2020 in 2021

DEJAVNOST	Izvozna usmerjenost (%)		Produktivnost (000 EUR)		Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)		Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)		Donosnost prodaje (ROS) (%)		Donosnost sredstev (ROA) (%)	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	72,2	72,3	159,2	185,4	48,6	53,2	7,4	10,5	4,6	5,6	4,9	6,4
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	31,0	33,9	153,5	162,9	43,0	44,7	7,7	8,5	5,0	5,2	5,5	5,2
10 Proizvodnja živil	31,3	34,3	150,5	158,3	40,4	41,5	7,3	7,7	4,9	4,9	5,5	5,5
10.1 Proizvodnja mesa in mesnih izdelkov	23,5	28,0	153,1	153,1	38,0	37,8	6,9	5,8	4,5	3,8	5,6	4,2
10.2 Pred. in konzerviranje rib, rakov in mehkužcev	1,5	1,9	37,8	45,3	26,8	29,4	-1,0	-0,5	-2,6	-1,1	-0,9	-0,4
10.3 Pred. in konzerviranje sadja in zelenjave	35,8	40,1	128,7	132,9	44,7	42,3	7,1	10,9	5,5	8,2	3,5	6,2
10.4 Proizvodnja rastlinskih in živalskih olj in maščob	31,1	41,7	276,4	414,9	37,1	45,9	1,7	6,9	0,6	1,7	1,0	3,2
10.5 Predelava mleka	43,9	48,3	234,5	235,5	52,8	50,3	10,5	8,1	4,5	3,4	6,3	4,7
10.6 Mlinarstvo, proizvodnja škroba in škrobnih izd.	22,5	17,8	237,1	247,8	47,5	44,7	9,5	5,5	4,0	2,2	5,3	2,6
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	16,0	16,5	78,7	87,8	29,3	33,0	1,0	3,1	1,3	3,5	1,3	3,8
10.8 Proizvodnja drugih prehranskih izdelkov	56,4	57,1	223,4	237,8	61,1	63,2	23,1	24,0	10,3	10,1	10,5	11,2
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	10,1	10,8	293,1	320,3	53,8	53,2	12,8	10,6	4,4	3,3	4,7	3,8
11 Proizvodnja pijač	27,6	30,0	184,9	215,3	70,9	81,1	12,0	18,0	6,5	8,4	3,8	5,5
11.02 Proizvodnja vina iz grozdja	10,6	10,0	97,0	106,0	41,4	43,1	3,3	3,7	3,4	3,5	1,2	1,3
11.05 Proizvodnja piva	31,0	33,6	242,0	285,8	94,7	110,3	26,2	31,5	10,8	11,0	6,7	7,7
11.07 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod	22,8	24,4	138,2	162,3	50,1	57,5	-4,8	5,1	-3,5	3,1	-2,0	2,1

Vir: AJPES, lastni preračuni

5 KMETIJSKA POLITIKA

5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU

5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov

V zadnjih nekaj letih so si ukrepi skupne kmetijske politike (SKP), ki so namenjeni urejanju kmetijskih trgov in se deloma ali v celoti financirajo s sredstvi iz skupnega proračuna EU, po vsebini podobni. Na razmeroma stabilni ravni je tudi obseg njihovega financiranja. Med ukrepe urejanja kmetijskih trgov spadajo predvsem sredstva za namen prestrukturiranja vinogradov, sredstva za povečanje porabe kmetijskih proizvodov (t. i. šolska shema za sadje, zelenjavo in mleko), sredstva za podpiranje promocijskih aktivnosti kmetijskih proizvodov in živil ter ukrepi v čebelarstvu. Na kmetijskih trgih se je v letih 2020 in 2021 izvajala tudi izredna začasna pomoč proizvajalcem vina, ki so utrpeli škodo zaradi motenj na trgu (epidemija covid-19).

Tako kot v preteklih letih so bili tudi v letu 2021 po obsegu sredstev najpomembnejši ukrepi na trgu vina, ki obsegajo podpore prestrukturiranju vinogradniških površin (za 133 ha vinogradov v letu 2021; leta 2020: 159 ha) in promocijo vina na tretjih trgih za povečanje prepoznavnosti slovenskih vin. Oba ukrepa sta v 100-odstotnem deležu financirana s sredstvi EU. V letu 2021 je bil s sredstvi EU 100-odstotno podprt tudi ukrep izvajanja zelene trgatve. Poleg zelene trgatve se je na trgu vina v letu 2021 s sredstvi EU deloma podprlo tudi izvajanje ukrepa kriznega skladiščenja vina in krizne destilacije vina.

V letu 2021 Slovenija nadaljuje izvajanje združene šolske sheme za sadje in zelenjavo ter mleka in mlečnih izdelkov. Šolska shema je v zadnjih dveh letih s strani EU sofinancirana približno 71-odstotno ter se izvaja v obliki plačila za povrnitev stroškov nabave sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov za otroke v izobraževalnih ustanovah. Razdeljevanje sadja in zelenjave je v šolskem letu 2020/21 potekalo v 444 šolah s skupno 183.124 učenci; od tega je 229 šol razdeljevalo tudi mleko in mlečne proizvode. Razdeljenih je bilo 425,8 tone svežega sadja in zelenjave, 4,5 tone predelanega sadja in zelenjave ter 165,7 tone mleka in 35,3 tone mlečnih izdelkov.

Po navadi med redne ukrepe podpore trgom spada tudi sofinanciranje akcij informiranja in promocije na notranjem trgu EU in tretjih trgih s ciljem povečati ugled kmetijskih proizvodov s poreklom v EU, vendar pa izplačil za ta ukrep v letih 2020 in 2021 ni bilo.

Program ukrepov v čebelarstvu EU sofinancira 50-odstotno. Program za obdobje 2020–2022 vključuje šest sklopov: tehnično pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev (sofinanciranje čebelarske opreme, usposabljanje v čebelarstvu in vzpostavitev čebelnjakov za prenos znanja), zatiranje škodljivcev in bolezni čebel (zlasti varoze), racionalizacijo sezone selitve panjev, podporo laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov, podporo pri obnovi čebeljega fonda v EU (spodbujanje osnovne odbire in menjave čebeljih matic, subvencioniranje vzreje čebeljih matic, spremljanje kakovosti matic kranjske čebele in vzreje trotoev ter proučevanje možnosti ohranjanja matic čez zimo) ter financiranje sodelovanja z organi za izvajanje programov aplikativnih raziskav na področju čebelarstva in čebeljih pridelkov.

5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem

Vsebine posameznih shem plačil se v letu 2021 niso pomembneje spremenile. Pri neposrednih plačilih ostaja osrednja shema osnovno plačilo v obliki plačilnih pravic. Nadaljevalo se je tudi izvajanje zelene komponente, ki je obvezna za vse nosilce kmetijskih gospodarstev (KMG), upravičenih do osnovnega plačila. Poleg tega so bili nosilcem KMG na voljo tudi plačila za mlade kmete, plačila za območja z naravnimi omejitvami, proizvodno vezane podpore in shema za male kmete za tiste nosilce KMG, ki so se vanjo vključili v letu 2015. Proizvodno vezane podpore so bile namenjene strnemu žitu, mleku na gorskih območjih, reji govedi, zelenjadnicam in prvič v letu 2021 tudi reji drobnice.

Nespremenjeni so ostali splošni pogoji za prejemanje neposrednih plačil, uvedenih z reformo (upravičenci so nosilci KMG, ki izvajajo kmetijsko dejavnost, dosegajo vstopni prag in izpolnjujejo pogoje aktivnega kmeta itd.). V letu 2021 je prišlo do dveh sprememb in dopolnitev Uredbe o shemah neposrednih plačil. Spremembe prinašajo ukinitve samodejnega prenosa plačilnih pravic, uvedbo novega proizvodno vezanega plačila za rejo drobnice, malenkost spremenjen seznam upravičenih zelenjadnic in spremembo višine nacionalne ovojnice za neposredna plačila za leto 2021.

Če pride do spremembe nosilcev kmetije po oddaji zbirne vloge in s tem povezanega prenosa plačilnih pravic, se z letom 2021 ukinja samodejni prenos plačilnih pravic. To pomeni, da je treba ob vsaki spremembi nosilca kmetije (tudi če gre za spremembo nosilca kmetije med člani kmetije) izvesti prenos plačilnih pravic z oddajo *Vloge za prenos plačilnih pravic*. Z letom 2021 se začne izvajati novo proizvodno vezano plačilo, in sicer podpora za rejo drobnice. Do podpore so upravičeni nosilci kmetijskega gospodarstva, ki na 1. februar tekočega leta redijo 14 ali več živali drobnice in so te živali starejše od enega leta. Število živali drobnice, navedeno ob prijavi na zahtevku, mora biti prisotno na kmetijskem gospodarstvu od 5. maja do 31. oktobra tekočega leta. Za to podporo je namenjeno do 1,4 % letne nacionalne ovojnice. Do proizvodno vezanega plačila za zelenjadnice pa od leta 2021 nista več upravičeni repa in meliorativna redkev.

Preglednica 35: Neposredna plačila po uredbah za leti 2020 (izplačano do 31. 5. 2021) in 2021 (izplačano do 31. 5. 2022)

	Število KMG		Število enot		Izplačano (000 EUR)		Povprečno (EUR/enoto)	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Proizvodno vezana plačila (ha; glava)					17.119	16.902		
Podpora za beljakovinske rastline	17	17	12	12	3	3	301,5	301,5
Podpora za strna žita	18.504	18.093	55.436	54.009	6.606	6.080	119,2	112,6
Podpora za zelenjadnice	1.219	1.139	2.958	2.664	1.958	1.430	661,8	537,0
Podpora za rejo govedi (biki in voli)	15.343	15.120	75.677	75.638	3.959	3.460	52,3	45,7
Podpora za mleko na gorskih območjih	2.487	2.389	36.795	36.728	4.592	4.110	124,8	111,9
Podpora za rejo drobnice	/	2.058	/	68.142	/	1.819	/	26,7
Proizvodno nevezana plačila (ha)					115.184	114.655		
Shema osnovnega plačila	54.898	54.450	439.974	438.104	70.840	71.270	161,0	162,7
Plačilo za zeleno komponento	54.904	54.459	439.885	438.195	39.867	39.416	90,6	90,0
Dodatno plačilo za mlade kmete	3.227	2.667	32.430	25.639	2.397	1.917	73,9	74,8
Plačilo za območja z naravnimi omejitvami	15.686	15.659	35.462	35.366	2.081	2.052	58,7	58,0
SKUPAJ neposredna plačila	55.000*	54.591*			132.302	131.557		

* Skupno število KMG, brez podvajanja.

Vir: ARSKTRP

Sredstva za sheme neposrednih plačil se upravičencem izplačujejo v dveh delih. V prvem delu se izplača 80 % odobrenega zneska, v drugem delu pa preostanek. Višina nacionalne ovojnice se je za uredbeno leto 2021 glede na predhodni dve leti nekoliko zmanjšala in znašala 131,5 milijona EUR. Do 31. maja 2022 je bilo 54.591 kmetijskim gospodarstvom za uredbeno leto 2021 izplačanih 131,6 milijona EUR neposrednih plačil, od tega 114,7 milijona EUR za sheme proizvodno nevezanih plačil (87,2 %) in 16,9 milijona EUR za sheme proizvodno vezanih plačil (12,8 %).

Na skupni ravni je bilo izplačilo za uredbeno leto 2021 podobno izplačilom uredbenega leta 2020 (manjše za 0,6 %). Za skoraj eno odstotno točko je bilo manjše tudi število kmetijskih gospodarstev, ki so ta plačila prejela. Znotraj proizvodno nevezanih plačil sta struktura in vrsta posameznih shem enaki predhodnemu uredbenemu letu, znotraj proizvodno vezanih plačil pa je prišlo do sprememb. Na skupni ravni so sredstva ostala podobna kot v predhodnem letu, zaradi na novo uvedene sheme (podpora za rejo drobnice) pa se je spremenila struktura izplačil posameznih shem proizvodno vezanih plačil.

5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020

V okviru politike razvoja podeželja se je leta 2021 nadaljevalo izvajanje ukrepov, opredeljenih v Programu razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). V začetku leta 2021 je bila objavljena prehodna uredba EU, ki zaradi zamude, nastale pri reformi SKP, podaljšuje izvajanje skupne kmetijske politike v letih 2021 in 2022. Sredstva iz nove finančne perspektive 2021–2027 se za leti 2021 in 2022 preusmerijo v izvajanje PRP 2014–2020.

Ključne usmeritve politike razvoja podeželja v tem programskem obdobju so:

- prenos znanja in inovacij,
- pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu,
- spodbujanje razvoja kratkih oskrbnih verig, izboljšanje trženja in dvig kakovosti lokalno pridelanih proizvodov,
- ohranjanje naravnih virov in prilagajanje podnebnim spremembam,
- trajnostno izkoriščanje gozdov, izboljšanje trženja in povečanje konkurenčnosti v gozdarstvu, ter
- razvoj endogenih potencialov podeželja in zelenih delovnih mest.

V celotnem PRP 2014–2020, ki se bo nadaljeval do konca leta 2022 je za ukrepe razvoja podeželja na voljo 1,5 milijarde EUR, pri čemer je 1,16 milijarde EUR zagotovljenih iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), preostanek pa iz državnega proračuna RS.

V aktualnem PRP 2014–2020 se izvaja 15 ukrepov, znotraj katerih se lahko izvaja eden ali več podukrepov. Za te ukrepe je namenjenih 96,7 % razpoložljivih sredstev, preostanek pa je namenjen tehnični pomoči in plačilu obveznosti predhodnega programskega obdobja za ukrep zgodnjega upokojevanja. Stopnja sofinanciranja EKSRP za ukrepe prenos znanja in dejavnosti informiranja, pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev, sodelovanje in LEADER znaša 80 %, za preostale ukrepe pa je stopnja sofinanciranja 75-odstotna.

Preglednica 36: Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih in podukrepih (000 EUR) (do 31. 12. 2021)

Šifra	Ukrep	Razpoložljiva sredstva	Odobrena sredstva	Izplačana sredstva
1.	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	7.218,8	3.875,7	2.646,8
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	4.858,8	3.642,2	2.612,0
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	2.360,0	233,6	34,8
2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	7.168,0	6.375,5	4.954,0
3.1	Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila	3.700,0	2.877,7	2.292,8
4.	Naložbe v fizična sredstva	366.973,9	244.570,7	146.169,6
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	212.589,7	143.482,9	87.289,3
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov	98.013,6	67.711,5	32.306,1
4.3	Naložbe v kmetijsko-gozdarsko infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	54.370,6	33.376,3	26.574,2
4.4	Podpora za naložbe za preprečevanje vetrne erozije na kmetijskih zemljiščih	2.000,0	0,0	0,0
6.	Razvoj kmetij in podjetij	152.983,3	112.110,9	81.338,7
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	69.650,0	60.609,2	49.117,6
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij	52.000,0	36.520,0	31.154,7
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti	31.333,3	14.981,7	1.066,5
7.3	Podpora za širokopasovno infrastrukturo in zagotavljanje dostopa	14.000,0	8.561,1	402,3
8.	Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov	60.881,1	44.926,5	29.604,9
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	14.054,4	10.467,5	9.963,3
8.6	Naložbe v gozd. tehn. ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozd. proizv.	46.826,7	34.459,0	19.641,6
9.	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	3.428,0	2.336,2	811,9
10.	Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila	271.127,4	235.249,0	204.281,2
10.1	Plačilo kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (ukrep KOPOP)	270.487,4	234.687,8	204.114,4
10.2	Podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genskih virov v kmetijstvu	640,0	561,2	166,8
11.	Ekološko kmetovanje	88.131,0	76.192,9	65.249,6
11.1	Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje	22.914,1	13.548,4	11.302,2
11.2	Plačila za ekološko kmetovanje	65.216,9	62.644,6	53.947,4
13.	Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami	337.614,9	295.534,3	294.320,5
13.1	Izplačilo nadomestil v gorskih območjih	258.984,5	226.642,1	225.709,8
13.2	Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami	22.658,6	24.434,3	24.359,7
13.3	Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami	55.971,8	44.458,0	44.251,0
14.	Dobrobit živali	51.133,3	43.663,2	35.722,4
16.	Sodelovanje	23.028,6	17.891,3	6.537,2
16.2	Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks ...	10.013,5	8.265,1	3.593,9
16.4	Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	2.169,8	1.419,8	368,7
16.5	Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	8.561,9	6.557,3	1.866,8
16.9	Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti	2.283,4	1.649,1	707,8
19.	LEADER	67.660,3	54.271,7	30.249,4
19.1	Pripravljalna podpora	1.401,7	401,7	401,7
19.2	Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja	39.608,1	33.978,3	18.499,3
19.3	Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	12.894,7	8.798,1	3.716,0
19.4	Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	13.755,8	11.093,7	7.632,5
21.	Izjemna začasna podpora kmetom in MSP zaradi epidemije covid-19	1.700,0	1.686,0	1.686,0
	Tehnična pomoč	46.000,0	26.414,3	26.414,3
	Zgodnje upokojevanje 2007–2013	3.467,3	3.328,4	3.328,4
	Skupaj	1.506.215,8	1.179.865,2	936.010,1

Vir: MKGP

Leta 2021 je Evropska komisija potrdila eno spremembo programa PRP 2014–2020, ki prinaša dodatna sredstva za prehodno obdobje do konca leta 2022. V ta namen je bilo Sloveniji dodeljenih dodatnih 244,7 milijona EUR sredstev, ki bodo financirana iz EKSRP. S temi sredstvi se bo nadaljevalo izvajanje dosedanjih ukrepov.

Zaradi epidemije covida-19 so bile poleg kmetijstva prizadete tudi druge nekmetijske dejavnosti na podeželju. Podpora ponovnemu zagonu in razvoju teh dejavnosti je namenjena ohranjanju in ustvarjanju delovnih mest ter prispeva k ohranjanju poseljenosti na podeželju.

Za ta namen je Slovenija pridobila 73,3 milijona EUR, ki jih bo namenila za naložbe v izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih, naložbe v distribucijske centre, krožno gospodarstvo in naložbe v nekmetijske dejavnosti. Spodbuja se tudi vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov, diverzifikacija dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih in projekti Evropskega inovativnega partnerstva (EIP) na področju tehnološkega razvoja ter okolja in podnebnih sprememb. Podpirale se bodo tudi posodobitve namakalnih sistemov, ki so namenjeni več uporabnikom, in naložbe, namenjene zmanjšanju emisij toplogrednih plinov iz kmetijstva.

Do konca leta 2021 je bilo za 15 ukrepov, tehnično pomoč in prenesene obveznosti preteklega programskega obdobja odobrenih 1,2 milijarde EUR oziroma 78,3 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo 936 milijonov EUR ali 62,1 % tudi že izplačanih.

V okviru **ukrepa prenos znanja in dejavnosti informiranja** sta se izvajala dva podukrepa. Prvi podukrep je podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti. Glavni namen tega podukrepa je usposabljanje ob vstopu ali v času izvajanja ukrepov ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali ter usposabljanje na področju trženja, upravljanja, varnega dela v gozdu, pridobivanja digitalnih spretnosti in podobno. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 4,9 milijona EUR. Do konca leta 2021 je bilo objavljenih 41 javnih naročil (štiri v letu 2021), od katerih so bile za 37 od njih že podpisane pogodbe z izvajalci v skupni vrednosti nekaj manj kot 3,6 milijona EUR. Do konca leta 2021 je bilo izplačanih 2,6 milijona EUR. Drugi podukrep je podpora za demonstracijske aktivnosti in ukrepe informiranja, ki je namenjen praktičnemu usposabljanju s prikazi uporabe mehanizacije, postopkov, tehnologij strojev in praks. V celotnem programskem obdobju je bilo objavljenih šest javnih naročil, od katerih so bile za tri sklenjene pogodbe z izvajalci. Do konca leta 2021 sta bili zaključeni dve javni naročili v skupni vrednosti 35 tisoč EUR. Za ogled demonstracijskega projekta Prikaz namakalnega sistema je bilo izplačanih 9 tisoč EUR, medtem ko je bilo za izdajo brošur Pridelava semena poljščin in krmnih rastlin, Pridelava semena zelenjadnic in Pomen opraševalcev za kmetijstvo izplačanih približno 26 tisoč EUR.

Cilj **podukrepa podpora za pomoč pri uporabi svetovalnih storitev** je izboljšati specifična znanja in obveščenost tistih, ki se želijo vključiti v ukrepe ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 7,2 milijona EUR. Do konca leta 2021 je bilo v okviru tega ukrepa objavljenih 25 javnih naročil (v skupni vrednosti 6,4 mio EUR). Do konca leta 2021 se je zaključilo 19 javnih naročil, za katere je bilo izplačanih približno 5,0 milijona EUR za skupinska svetovanja, ki se jih je udeležilo skupaj 24.210 udeležencev.

Pri **ukrepu sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila** se izvaja podukrep podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti. Cilj podukrepa je povečati dodano vrednost in količino proizvodov iz shem kakovosti, vzpostavljenih v skladu z nacionalno zakonodajo. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 3,7 milijona EUR. Do konca leta 2021 je bilo objavljenih šest javnih razpisov, na katerih je bilo odobrenih 257 vlog v skupni vrednosti 2,7 milijona EUR. Skupaj s prevzetimi obveznostmi iz prejšnjega programskega obdobja je bilo do konca leta 2021 za ta ukrep izplačanih 2,3 milijona EUR.

Ukrep naložbe v osnovna sredstva je namenjen razvoju kmetijstva, predelavi ali trženju kmetijskih in živilskih proizvodov ter razvoju kmetijske in gozdarske infrastrukture. Za ta ukrep je namenjenih 367,0 milijona EUR. Ukrep se je izvajal znotraj treh podukrepov:

- podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva,
- podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov in

- podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva.

Cilj podukrepa naložbe v kmetijska gospodarstva je povečati produktivnost in okoljsko učinkovitost kmetij. Do konca leta 2021 je bilo razpisanih 20 javnih razpisov (šest v letu 2021) v skupni višini skoraj 196 milijonov EUR. Na razpise je prispelo 3.084 vlog. Skupaj s prenesenimi obveznostmi iz prejšnjega programskega obdobja je bilo izdanih 1.763 odločb v skupni višini 143,5 milijona EUR, pri čemer je bilo za 1.353 vlog izplačanih 87,3 milijona EUR.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov je izboljšati konkurenčnost in okoljsko učinkovitost živilskopredelovalnih obratov ter povečati dodano vrednost kmetijskim proizvodom. Do konca leta 2021 je bilo objavljenih šest javnih razpisov, na katerih je bilo odobrenih 367 vlog v skupni vrednosti 64,9 milijona EUR. Do konca leta 2021 je bilo za 253 zaključenih naložb izplačanih 29,4 milijona EUR. Skupaj s prevzetimi obveznostmi iz PRP 2007–2013 je bilo v okviru tega podukrepa izplačanih 32,3 milijona EUR, kar je 33 % vseh razpoložljivih sredstev za ta podukrep.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, je urediti in izboljšati kmetijsko in gozdarsko infrastrukturo. V okviru tega podukrepa se izvajajo agromelioracije na komasacijskih območjih, izgradnja novih in posodobitev obstoječih namakalnih sistemov ter ureditev gozdne infrastrukture. V okviru tega podukrepa je bilo v celotnem programskem obdobju namenjenih 54,4 milijona EUR in do konca leta 2021 objavljenih 14 javnih razpisov (od tega štirje objavljeni v letu 2021). Na štirih razpisih za gradnjo namakalnih sistemov, namenjenih več uporabnikom, je bilo odobrenih 10 vlog v skupni vrednosti 3,9 milijona EUR, pri čemer je bilo za šest vlog izplačanih 2,0 milijona EUR. Na dva javna razpisa za tehnološko posodobitev velikih namakalnih sistemov je prispelo devet vlog, od katerih je bilo že odobrenih in tudi izplačanih pet vlog, v skupni višini 5,0 milijona EUR. Na štirih razpisih za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih je bilo za 36 vlog odobrenih 13,5 milijona EUR in do konca leta 2021 za 36 vlog izplačanih 10,5 milijona EUR. Objavljeni so bili tudi štirje razpisi za ureditev gozdne infrastrukture, na katerih je bilo za 666 vlog odobrenih 5,4 milijona EUR, za 474 vlog pa je bilo tudi že izplačanih 3,0 milijona EUR. Tudi pri tem podukrepu so potekala izplačila prenesenih obveznosti prejšnjega programskega obdobja in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb, za kar je bilo izplačanih nekaj več kot 6 milijonov EUR. Skupaj s prenesenimi obveznostmi je bilo tako za ta ukrep izplačanih 26,6 milijona EUR.

Glavna namena **ukrepa razvoj kmetij in podjetij** sta vzpostavitev in razvoj kmetij ter razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju. Ukrep je razdeljen na tri podukrepe:

- pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete,
- pomoč za zagon dejavnosti, namenjene razvoju majhnih kmetij in
- podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete je izboljšati starostno strukturo nosilcev kmetijskih gospodarstev. Upravičenci so mladi kmetje, ki so na dan oddaje vloge stari od 18 do 40 let, so ustrezno usposobljeni in prvič vzpostavljajo KMG. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 69,7 milijona EUR. Do konca leta 2021 je bilo za ta podukrep objavljenih sedem javnih razpisov (eden leta 2021), na katerih je bilo odobrenih 1.638 vlog (v skupni vrednosti 60,6 mio EUR). Do konca leta 2021 je bilo za 1.581 zaključenih vlog izplačanih 49,1 milijona EUR.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij, je izboljšati konkurenčnost majhnih kmetij, ohraniti in izboljšati njihov potencial za pridelavo, predelavo

oziroma trženje kmetijskih proizvodov, povečati njihovo produktivnost ter ekonomsko in okoljsko učinkovitost. Do konca leta 2021 so bili objavljeni trije javni razpisi (eden v letu 2021), na katerih je bilo odobrenih 7.304 vlog in izplačana sredstva v vrednosti 31,2 milijona EUR.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti je spodbuditi nekmetijske dejavnosti za večjo rabo endogenih potencialov, ki bodo ustvarili pogoje za vzpostavitev zelenih delovnih mest oziroma bodo zagotovili dodatni vir dohodka na podežlju. Do konca leta 2021 sta bila objavljena dva javna razpisa (eden v letu 2021). Na prvi javni razpis v višini 15,0 milijona EUR je prispelo 253 vlog, od katerih jih je bilo 126 odobrenih (v vrednosti 14,8 mio EUR). Do konca leta 2021 je bilo skupaj s sprejetimi obveznostmi iz preteklega programskega obdobja in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb za ta podukrep izplačanih nekaj manj kot 1,1 milijona EUR.

V okviru **ukrepa osnovne storitve in obnova vasi na podežlju** se v tem programskem obdobju izvaja podukrep podpora za širokopasovno infrastrukturo, za katerega je na voljo 14 milijonov EUR. Osnovni cilj je podeželskemu prebivalstvu in gospodarstvu omogočiti možnost dostopa do širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij. Do konca leta 2021 so bili za ta podukrep objavljeni trije javni razpisi (v vrednosti 14,3 mio EUR). Na prvih dveh razpisih so bile odobrene štiri vloge v skupni vrednosti 8,2 milijona EUR, ki pa še niso zaključene, zato sredstva še niso bila izplačana. Do konca leta 2021 je bilo za prevzete obveznosti prejšnjega programskega obdobja izplačanih 0,4 milijona EUR.

V okviru **ukrepa naložbe v razvoj gozdnih območij** in izboljšanje sposobnosti gozdov za preživetje se izvajata dva podukrepa:

- podpora za odpravo škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov ter
- podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov.

Cilji prvega podukrepa so odpraviti škodo in obnoviti gozd, poškodovan v naravni nesreči, ter urediti gozdne vlake, potrebne za sanacijo gozdov. V celotnem programskem obdobju je za ta namen predvidenih 14,1 milijona EUR. Do konca leta 2021 je bilo za ta podukrep objavljenih osem javnih razpisov in eno javno naročilo za nakup sadik gozdnega drevja. Na petih razpisih za odpravo škode in obnovo gozda je bilo odobrenih 1.324 vlog v skupni vrednosti 5,7 milijona EUR, ki so bile tudi že izplačane. Do konca leta 2021 je bilo odobrenih in izplačanih tudi 13 vlog za nakup gozdnega drevja, v višini 3,5 milijona EUR, s čimer so na novo zasadili 1.895 hektarjev gozda. Objavljeni so bili tudi trije razpisi za ureditev gozdnih vlak. Do konca leta 2021 so bile odobrene in izplačane 203 vloge (v vrednosti 0,8 mio EUR). V dosedanjem obdobju izvajanja programa je bilo zgrajenih 147 km in obnovljenih 50 km gozdnih vlak.

V okviru drugega podukrepa je mogoče kandidirati za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Za ta ukrep je namenjenih 46,8 milijona EUR. Do zdaj so bili objavljeni trije javni razpisi za nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter štirje razpisi za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Na treh javnih razpisih za nakup gozdarske mehanizacije in opreme je bilo do konca leta 2021 za 577 naložb odobrenih 17,4 milijona, izplačanih pa 9,7 milijona EUR (za 373 zaključenih naložb). Na razpisih za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa je bilo odobrenih 341 vlog v skupni višini 15,7 milijona EUR. Do konca leta 2021 je bilo zaključenih 200 naložb v predindustrijsko predelavo lesa, za katere je bilo izplačanih 8,6 milijona EUR javnih sredstev. V okviru tega podukrepa je bilo za sedem vlog izplačanih tudi 1,3 milijona EUR zaostalih obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja.

Cilj **ukrepa ustanovitve skupin in organizacij proizvajalcev** je povečati povezanost in tržno usmerjenost v kmetijskem in gozdarskem sektorju prek organizirane prodaje in skupnega nastopa na trgu. Za ta ukrep je v celotnem programskem obdobju na voljo 3,4 milijona EUR. Do konca leta 2021 so bili objavljeni štirje javni razpisi v skupni višini 4,9 milijona EUR. Na treh javnih razpisih je bilo odobrenih 20 vlog v skupni višini 2,3 milijona EUR, pri čemer je bilo za 12 vlog že izplačanih 0,8 milijona EUR. Za četrti javni razpis odločbe še niso bile izdane.

Ukrep kmetijsko-okoljska-podnebna plačila je namenjen spodbujanju nadstandardnih zahtev sonaravnih kmetijskih praks, ki so poleg ohranjanja biotske raznovrstnosti in krajine, usmerjenosti v ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje tal, bolj usmerjene v blažitev in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam. Ukrep je razdeljen na dva podukrepa:

- plačila kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (KOPOP),
- podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu.

Podukrep KOPOP se v tem programskem obdobju izvaja na podlagi 19 vnaprej določenih operacij, v katere se KMG vključi prostovoljno. Operacije vključujejo obvezne in izbirne zahteve, ali pa so posamezne operacije samostojne zahteve. Upravičenci lahko izbirajo med vsemi operacijami, pri čemer morajo v okviru posamezne operacije izbrati vse obvezne zahteve, lahko pa izberejo tudi eno ali več izbirnih zahtev.

V celotnem PRP 2014–2020 je za KOPOP plačila namenjenih 270,5 milijona EUR, do konca leta 2021 je bilo 204,1 milijona EUR tudi že izplačanih. Samo v letu 2021 je bilo izplačanih 30,8 milijona EUR, pri čemer gre za izplačila obveznosti v okviru kampanje zbirnih vlog 2020 ter vračil in pritožb za obveznosti iz preteklih let.

Preglednica 37: Primerjava izvajanja operacij KOPOP v letih 2018–2021

Operacija KOPOP	2018 (izplačano)		2019 (izplačano)		2020 (izplačano)		2021 (vloge)	
	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	2.869	64.118	2.857	64.854	2.634	63.305	2.502	63.656
Hmeljarstvo	37	686	35	651	31	573	30	544
Vodni viri	1.965	37.399	1.969	37.845	1.897	38.177	1.841	38.670
Sadjarstvo	461	2.016	459	2.016	426	1.985	371	1.807
Vinogradništvo	1.042	5.985	1.044	6.145	983	6.113	921	6.437
Posebni traviščni habitati	825	4.675	844	5.118	859	5.466	819	5.921
Traviščni habitati metuljev	265	601	267	613	268	641	245	612
Habitati ptic vlažnih ekstenziv. travnikov	233	1.696	243	1.755	238	1.724	234	1.726
Steljniki	8	13	8	15	7	11	6	9
Ohranjanje habitatov strmih travnikov	283	389	270	398	204	329	197	324
Grbinasti travniki	5	9	5	9	3	2	3	3
Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri	81	2.063	83	2.122	92	2.371	96	2.523
Planinska paša	129	5.766	125	5.877	123	5.865	129	5.866
Visokodebelni travniški sadovnjaki	704	743	714	767	624	689	618	697
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (v številu GVŽ)	750	6.094	829	6.720	817	6.856	879	7.713
Ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija	1.449	15.262	1.449	15.262	1.472	16.329	1.500	17.420
Trajno travinje I	222	1.555	221	1.559	153	1.095	136	1.017
Trajno travinje II	819	5.867	812	6.006	638	4.953	549	4.460
Ohranjanje mejic (v km, ne v ha)	104	130	120	145	126	148	139	166
Pridelava semen materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin	1.451	15.262	1.451	15.262	1.474	16.329	1.502	17.420

Vir: MKGP

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2021 je 5.736 KMG vložilo 24.617 zahtevkov za 359.271 hektarjev bruto površin. V primerjavi s subvencijsko kampanjo 2020 so se število vključenih kmetijskih gospodarstev, število vloženih zahtevkov in skupni obseg površin nekoliko zmanjšala. Ocenjuje se, da bo v okviru kampanje zbirnih vlog 2021 za ukrep KOPOP izplačanih okoli 33,0 milijona EUR.

Med operacijami je skoraj polovica kmetijskih gospodarstev (44 %) izvajala operacijo poljedelstvo in zelenjadarstvo, sledita ji operaciji vodni viri (32 %) in ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija (26 %).

Za podukrep podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu je v celotnem programskem obdobju na voljo 0,6 milijona EUR sredstev. Do konca leta 2021 so bila objavljena štiri javna naročila, za katere je bilo odobrenih skoraj 0,6 milijona EUR, pri čemer jih je bilo 0,2 milijona EUR tudi že izplačanih.

Ukrep ekološko kmetovanje se izvaja prek dveh podukrepov, ki vključujeta plačila za preusmeritev v prakse in metode ekološkega kmetovanja ter plačila za izvajanje teh praks in metod. V PRP 2014–2020 je temu ukrepu namenjenih 88,1 milijona EUR. V celotnem programskem obdobju je bilo za izvajanje ukrepa izplačanih nekaj več kot 65 milijonov EUR, pri čemer je bilo samo leta 2021 3.340 KMG izplačanih 10,3 milijona EUR. V okviru kampanje zbirnih vlog 2020 je 3.234 ekoloških KMG, ki so obdelovala 42.780 hektarjev KZU, dobilo izplačanih 8,5 milijona EUR, za preusmeritev v ekološko kmetovanje pa je 1.121 KMG, ki so obdelovala 4.945 hektarjev KZU, dobilo izplačanih nekaj več ko 1,8 milijona EUR. V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2021 je 3.497 vlagateljev vložilo zahtevke za 49.448 hektarjev površin. V primerjavi s subvencijsko kampanjo 2020 se je število vključenih KMG povečalo za slaba 2 %, obseg vključenih površin pa za skoraj 4 %.

Cilji **ukrepa plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (OMD)** so ohraniti obdelanost kmetijskih zemljišč, ohraniti poseljenost podeželskih območij in zagotavljati javne dobrine na območjih s težjimi pridelovalnimi razmerami.

Za ta ukrep je v PRP 2014–2020 namenjenih 337,6 milijona EUR. Podobno kot v predhodnem letu so tudi v letu 2021 potekala plačila za OMD za leto 2020 in del izplačil za subvencijsko kampanjo 2021, do konca maja 2021 pa je bilo skupaj izplačanih 42,7 milijona EUR. Plačila je prejelo 46.228 KMG za 338.185 hektarjev kmetijskih zemljišč. Število KMG, površine in skupna izplačana sredstva so bili podobni kot v subvencijskem letu 2020.

Preglednica 38: Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2020 in 2021 (subvencijsko leto)

	Uredba za leto 2020 (izplačano do 31. 5. 2021)			Uredba za leto 2021 (izplačano do 31. 5. 2022)		
	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR
Gorska območja	33.913	244.272	32.648	33.841	244.954	32.715
Območja z naravnimi omejitvami	4.695	36.236	4.817	4.664	36.245	4.821
Druga območja s posebnimi omejitvami	7.774	57.010	5.162	7.723	56.986	5.163
Skupaj OMD	46.382	337.519	42.628	46.228	338.185	42.698

Vir: ARSKTRP

Plačila za **ukrep dobrobit živali** spodbujajo rejce k izvajanju nadstandardnih oblik reje živali. Ukrep se je začel izvajati leta 2014, in sicer v prašičereji. V letu 2016 se je ukrep začel izvajati na področju govedoreje, z letom 2017 pa še na področju reje drobnice. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 51,1 milijona EUR.

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2021 je zahtevke za dobrobit prašičev oddalo 256 kmetijskih gospodarstev, ki so vložila 850 zahtev. V primerjavi s subvencijskim letom 2020 se število KMG in število vloženih zahtevkov nista pomembno spremenili. Do konca maja 2022 je 256 KMG dobilo izplačanih nekaj več kot 2,2 milijona EUR. V subvencijskem letu 2021 je 7.967 govedorejskih gospodarstev oddalo vlogo za 104.371 GVŽ, v okviru kampanje zbirnih vlog 2020 pa je 7.841 KMG vložilo zahtevke za 95.668 GVŽ. V primerjavi s subvencijskim letom 2020 se je število KMG povečalo za slaba 2 %, število GVŽ, vključenih v ukrep, pa se je povečalo za 9 %. Do konca maja 2021 je 7.885 KMG dobilo izplačanih 5,2 milijona EUR. V okviru kampanje zbirnih vlog 2021 se je v operacijo drobnica vključilo 711 KMG, ki so uveljavljala 4.844 GVŽ, v okviru kampanje zbirnih vlog 2020 pa je 567 KMG vložilo zahtevke za 4.161 GVŽ. Do konca maja 2022 je 702 KMG prejelo 132 tisoč EUR.

Preglednica 39: Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2020 in 2021 (subvencijsko leto)

	Uredba za leto 2020 (izplačano do 31. 5. 2021)		Uredba za leto 2021 (izplačano do 31. 5. 2022)	
	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR
Prašiči	248	2.098,3	256	2.240,4
Govedo	7.838	5.082,9	7.885	5.164,0
Drobnica	566	113,8	702	132,0
Skupaj	8.652	7.295,0	8.843	7.536,4

Vir: ARSKTRP, MKGP

Cilj **ukrepa sodelovanje** je pospešiti prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v kmetijsko prakso. V okviru tega ukrepa se podpirajo raznovrstne oblike sodelovanja, s katerimi bo omogočeno lažje premagovanje gospodarskih, okoljskih in drugih omejitev, povezanih z razdrobljenostjo in nepovezanostjo. Za ta ukrep je v okviru PRP 2014–2020 na voljo 23,0 milijona EUR. Do konca leta 2021 je bilo za vse podukrepe skupaj odobrenih 17,9 milijona EUR, od tega jih je bilo 6,5 milijona tudi že izplačanih. Ukrep je razdeljen na štiri podukrepe:

- podpore za pilotne projekte ter za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij,
- podpore za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov ter za promocijske dejavnosti na lokalni ravni, povezane z razvojem kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov (kratke dobavne verige in lokalni trgi),
- podpore za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam (okolje in podnebne spremembe) ter
- podpore za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom ter izobraževanjem o okolju in hrani (socialna diverzifikacija).

Za pilotne projekte ter za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij je v celotnem programskem obdobju namenjenih 10,0 milijona EUR. Podpora je namenjena razvoju novih oziroma izboljšanih proizvodov, praks, procesov in tehnologij, prenosu znanj v prakso in razširjanju rezultatov projekta. Do konca leta 2021 so bili objavljeni trije javni razpisi, na katerih je bilo za 40 vlog odobrenih 8,3 milijona EUR, izplačanih pa 3,6 milijona EUR.

Podpora za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi je namenjena izvedbi projektov sodelovanja, KMG in posrednikov s ciljem vzpostaviti lokalni trg in s tem povezane promocijske dejavnosti. Za to je namenjenih 2,2 milijona EUR. Do konca leta 2021 je bilo na treh javnih razpisih odobrenih 25 vlog v skupni vrednosti 1,4 milijona EUR. Zaključenih je bilo 12 vlog, za katere je bilo izplačanih 0,4 milijona EUR.

Tretji podukrep prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju nanje ter uvaja skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam. Podpora je namenjena zmanjšanju negativnih vplivov kmetijstva in gozdarstva na okolje, izvajanju skupnih pristopov za varstvo biotske raznovrstnosti, izvajanju okoljsko učinkovite politike na vodovarstvenih in drugih varovanih območjih ter zmanjšanju, blažitvi ali prilagajanju na podnebne spremembe. V celotnem programskem obdobju je za ta namen razpoložljivih 8,6 milijona EUR. Do konca leta 2021 so bili objavljeni štirje javni razpisi, na katerih je bilo odobrenih 40 vlog v skupni vrednosti 6,6 milijona EUR, za 21 zaključenih vlog pa izplačanih 1,9 milijona EUR.

Cilj podukrepa za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom ter izobraževanjem o okolju in hrani je preučiti možnosti za razvoj dejavnosti na kmetiji, ki se nanašajo na področja izobraževanja ter zdravstvenega, socialnega in invalidskega varstva. Za ta podukrep je v celotnem programskem obdobju namenjenih 2,3 milijona EUR. Do konca leta 2021 sta bila pri tem podukrepu objavljena dva javna razpisa. Odobrenih je bilo 31 vlog v skupni višini 1,6 milijona EUR, zaključenih je bilo 30 vlog, za katere je bilo izplačanih 0,7 milijona EUR.

Ukrep **LEADER** je postal del širšega pristopa lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD), pri čemer poleg EKSRP sodelujeta tudi Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo ter Evropski sklad za regionalni razvoj. V okviru PRP 2014–2022 je za celotno programsko obdobje na voljo 67,7 milijona EUR. V Sloveniji v programskem obdobju 2014–2020 deluje 37 lokalnih akcijskih skupin (LAS). Za te so potrjene strategije lokalnega razvoja, ki se izvajajo na celotni površini države. Do konca leta 2021 je bilo za vse podukrepe v okviru tega ukrepa odobrenih 54,3 milijona EUR, izplačanih pa 30,2 milijona EUR (od tega 0,4 mio EUR za pripravo strategij lokalnega razvoja). V celotnem programskem obdobju je bilo odobrenih 711 operacij v okviru strategij lokalnega razvoja, pri čemer je bilo za 445 zaključenih operacij izplačanih 17,7 milijona EUR. Za prevzete obveznosti iz preteklega programskega obdobja je bilo za 23 operacij izplačanih še 0,8 milijona EUR (skupaj 18,5 mio EUR). Pri podukrepu priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS je bilo do zdaj izvedenih pet javnih razpisov, na katerih je bilo za 133 operacij odobrenih 8,8 milijona EUR, od katerih je bilo za 78 operacij že izplačanih 3,7 milijona EUR. Za tekoče stroške in stroške animacije lokalnih akcijskih skupin je bilo do konca leta 2021 izplačanih 7,6 milijona EUR.

Ukrep izjemna začasna podpora kmetom ter malim in srednjim podjetjem (MSP), ki jih je kriza zaradi covid-19 še posebej prizadela, je namenjen kmetom ter malim in srednjim podjetjem, ki se ukvarjajo s predelavo ali trženjem kmetijskih proizvodov in so zaradi zaprtja javnih zavodov s področja vzgoje in izobraževanja utrpeli upad prihodkov od prodaje. Za ta ukrep je v PRP 2014–2020 na voljo 1,7 milijona EUR. Na razpis je prispelo 147 vlog, od katerih je bilo odobrenih in izplačanih 100 vlog v skupni višini 1,7 milijona EUR.

Namen **tehnične pomoči** je zagotoviti učinkovito izvajanje PRP 2014–2020. Znotraj tehnične pomoči se izvajajo različne študije in vrednotenja, zagotavljajo se sredstva za upravljanje programa in podpirajo dejavnosti Mreže za podeželje. Za vse te dejavnosti je v celotnem PRP 2014–2020 namenjenih 46 milijonov EUR. V celotnem obdobju izvajanja programa je bilo izplačanih 26,4 milijona EUR, od tega je bilo samo v letu 2021 izplačanih 4,6 milijona EUR.

Preglednica 40: Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2021)

Aktivnost	Razpoložljivo	Izplačano skupaj	2021	Izplačano/ razpoložljivo (%)
Študije in vrednotenja	6.900,0	2.353,2	387,3	34,1
Upravljanje PRP 2014–2020	32.200,0	23.006,6	4.069,2	71,4
Mreža za podeželje	6.900,0	1.054,5	103,2	15,3
Skupaj	46.000,0	26.414,3	4.559,7	57,4

Vir: MKGP

5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU

Poleg prvega stebra (tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcev) in drugega stebra (politika razvoja podeželja) skupne kmetijske politike, EU delno ali v celoti sofinancira tudi nekatere ukrepe na področju veterinarstva, varstva rastlin in nekatere druge projekte, pomembne za raziskave in razvoj (npr. FADN, ERA-NET, LIFE NATURA.SI).

S sredstvi EU je tako redno podprto delovanje mreže za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev (angl. Farm Accountancy Data Network, FADN), in sicer v delu, ki se nanaša na vnos, obdelavo in arhiviranje računovodskih podatkov s poročevalskih kmetij. Nadomestila poročevalskim kmetijam za vodenje računovodstva po metodologiji FADN in drugi operativni stroški pa se financirajo z nacionalnimi sredstvi.

5.2 Drugi ukrepi kmetijske politike

Nacionalni ukrepi, ki dopolnjujejo ukrepe skupne kmetijske politike, se deloma izvajajo v obliki državnih pomoči, ki jih je treba prijaviti Evropski komisiji, deloma pa v obliki pomoči po pravilu *de minimis*, ki je zaradi omejene višine na upravičenca dovoljena brez posebnih dodatnih omejitev. Po trenutno veljavnih predpisih EU višina pomoči *de minimis* ne sme presegati 25.000 EUR na upravičenca v katerem koli obdobju treh proračunskih let, hkrati pa skupna pomoč *de minimis* na državni ravni ne sme presegati 1 % vrednosti letne proizvodnje. To velja tudi za splošne ukrepe, ki ne ogrožajo enotnega trga oziroma ne izkrivljajo konkurence.

V okviru državnih pomoči MKGP redno **sofinancira zavarovalne premije** za zavarovanje posevkov, nasadov in plodov pred nevarnostjo toče, požara, udara strele, pozebe, poplave in viharja ter zavarovanje živali pred nevarnostjo pogina, zakola ali usmrčitve zaradi bolezni. Namen ukrepa je zmanjšati tveganje v kmetijski proizvodnji. Do sofinanciranja zavarovalnih premij za zavarovanje primarne kmetijske proizvodnje so upravičena KMG, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kmetijskih in ribiških proizvodov. V letu 2021 se je stopnja sofinanciranja premije povečala in poenotila za celotno kmetijsko proizvodnjo. Po novem za vse zavarovalne premije (posevki, nasadi, plodovi in živali) znaša 55 % obračunane zavarovalne premije, vključno s pripadajočim davkom od prometa zavarovalnih poslov. Za sofinanciranje zavarovalnih premij lahko kmetijsko gospodarstvo uveljavlja tudi druge državne pomoči (npr. sofinanciranje iz občinskih sredstev), ki pa skupaj ne smejo presegati 65 % upravičenih stroškov zavarovalne premije. V imenu upravičencev sofinancirani del premije uveljavljajo zavarovalnice.

Preglednica 41: Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2015–2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Izplačana sredstva (000 EUR)	1.918	1.408	2.245	4.444	4.742	5.299	6.188
Zavarovane površine, skupaj (ha)	41.486	36.762	45.448	50.958	52.871	53.064	53.501
Sadje (intenzivni nasadi)	976	1.328	1.120	1.363	1.339	1.339	1.239
Hmelj	1.051	1.249	1.347	1.398	1.403	1.144	1.302
Vinogradi	1.406	3.031	3.407	3.367	3.422	2.802	3.059
Žito	31.482	24.032	31.706	36.536	38.112	38.716	38.034
Druge rastline	6.571	7.122	7.868	8.293	8.596	9.063	9.867
Število zavarovanih živali, skupaj*	90.470	75.431	75.074	71.558	57.342	59.657	64.472
Govedo	34.140	22.261	30.814	30.197	31.746	32.163	34.159
Prašiči	52.762	50.444	41.723	38.949	23.261	25.202	28.098
Konji, osli	2.051	1.093	1.012	881	919	943	932
Drobnica (ovce, koze)	1.517	1.633	1.525	1.531	1.416	1.349	1.283

* Brez perutnine in rib.

Vir: MKGP

Podobno kot v preteklih letih so se tudi v letu 2021 izvajali ukrepi pomoči ob nepredvidljivih dogodkih. Mednje spadajo pomoč KMG, prizadetim zaradi požara, strele, smrti, invalidnosti, nesposobnosti za delo ipd. ter občasni izredni ukrepi pomoči. V letu 2021 se je zaradi nepredvidljivih dogodkov izplačala pomoč v okviru dveh javnih razpisov, in sicer iz naslova ukrepa I Finančna pomoč za nadomestilo škode zaradi požara ali strele na kmetijskem gospodarstvu v višini 7.500 EUR (dva upravičenca), iz naslova ukrepa II Finančna pomoč ob smrti, invalidnosti ali nezmožnosti za delo pa 77.256,80 EUR (53 upravičencev).

V letu 2021 se je izplačala tudi izredna finančna pomoč dvema sektorjema, in sicer pomoč za nadomestilo škode v čebelarstvu in pomoč za blažitev poslabšanja ekonomskih razmer v prašičereji. Pozebe v letu 2021 in druge neugodne vremenske razmere so prizadele pridelavo medu, ki je bila, odkar spremljamo podatke (od leta 1992), najslabša do zdaj. Zaradi pozebe je tako prišlo do zmanjšanja medenja medovitih rastlin in posledično do izpada čebeljih pridelkov. Pomoč za nadomestilo škode v čebelarstvu je prejelo 3.235 upravičencev, v višini 0,9 milijona EUR. Težave v prašičereji se v Sloveniji nadaljujejo že nekaj časa (v letu 2021 zaradi nizkih odkupnih cen ob hkratni podražitvi proizvodnih sredstev), zato je bila rejcem prašičev z namenom ohranitve ekonomske sposobnosti nudena finančna pomoč. Prašičerejci, ki so izpolnjevali pogoje, so v letu 2021 skupaj prejeli 1,9 milijona EUR finančne pomoči.

Precej več izrednih državnih pomoči je bilo izplačanih kmetijstvu za omilitev in odpravo posledic drugega vala epidemije covida-19. Ti izredni ukrepi so bolj podrobno opisani v nadaljevanju (poglavje 5.2.1).

Med redne državne ukrepe spada tudi **podpora promocijskim in tržnim dejavnostim**, pri čemer se sredstva namenjajo vinogradniško-vinarskemu sektorju kot dopolnilo k ukrepom skupne kmetijske politike na trgu vina (sodelovanje na sejnih, tržne raziskave, svetovalne dejavnosti, izobraževanje vinarjev). Izvajajo se tudi različni projekti informiranja in promocije kmetijskih in živilskih proizvodov doma in v tujini ter projekti za spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev določenih proizvodov. Znotraj promocijskih in tržnih aktivnosti se izvaja tudi projekt tradicionalni slovenski zajtrk.

Sredstva državnega proračuna se redno namenjajo tudi za **zemljiške operacije** oziroma za upravljanje in investicijsko vzdrževanje državnih namakalnih sistemov in osuševalnih sistemov, pri čemer se redno vzdrževanje teh sistemov v celoti financira iz prispevkov uporabnikov prek odmere nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja.

Redno se izvajajo tudi številne **splošne storitve za kmetijstvo**, med katere spadajo predvsem dejavnosti javnih služb in zavodov, strokovne in svetovalne naloge, izobraževanje in raziskovanje, nadzor kakovosti, spremljanje stanja in preventivni ukrepi na področju zdravstvenega varstva rastlin in živali ipd. Obseg dela in vsebine se večinoma določajo na podlagi sprejetih letnih programov dela, financirajo pa se skoraj v celoti z nacionalnimi sredstvi.

5.2.1 Izredni državni ukrepi za omilitev posledic drugega vala epidemije covid-19, namenjeni posameznim sektorjem

Tudi v letu 2021 so se izvajali začasni izredni ukrepi pomoči, namenjeni kmetijskim sektorjem, ki so utrpeli izpad dohodka zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19. Finančna nadomestila so bila izplačana naslednjim sektorjem oziroma naslednjim ciljnim skupinam:

- vinogradništvo in vinarstvo (8,2 mio EUR),
- pridelava jabolk (3,7 mio EUR),
- pridelava jedilnega krompirja (1,3 mio EUR),
- prireja govejega mesa (6,9 mio EUR),
- prireja prašičjega mesa (3,3 mio EUR),
- reja drobnice (0,7 mio EUR),
- dopolnilne dejavnosti na kmetiji (0,7 mio EUR) in
- enkratni solidarnostni dodatek članom kmetij (0,2 mio EUR).

Razen dveh ukrepov (krizna destilacija vina in krizno skladiščenje vina), so bili vsi ostali ukrepi oblikovani na podlagi izpolnjenega 116. člena *Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19* (ZIUPOPĐVE) in izplačani le iz nacionalnega proračuna. Ta člen določa finančno nadomestilo zaradi izpada dohodka, če je nek kmetijski sektor ali nosilec dopolnilnih dejavnosti na kmetiji utrpel najmanj 30-odstotni izpad dohodka glede na povprečje zadnjih treh let, pri dopolnilnih dejavnostih na kmetiji pa glede na izpad dohodka v upravičenem obdobju. Na podlagi izpolnjenega 116. člena ZIUPOPĐVE so se oblikovali posamezni odloki.

– Sektor vinogradništva in vinarstva

Na podlagi ugotovljenega 30-odstotnega izpada dohodka v sektorju vinogradništva in vinarstva glede na povprečje preteklih treh let (s tem je bil izpolnjen pogoj ZIUPOPĐVE) je bil v marcu 2021 objavljen *Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka v proizvodnji vina zaradi drugega vala epidemije covid-19*, na podlagi katerega so bila nosilcem kmetijskih gospodarstev dodeljena finančna nadomestila, in sicer za sektor vina (vinarji) in sektor grozdja za vino (vinogradniki). Vinarji, ki so utrpeli škodo zaradi nezmožnosti prodaje zalog vina, so prejeli finančno pomoč v višini 3,2 milijona EUR (1.041 upravičencev). Vinogradniki, ki so utrpeli škodo zaradi zmanjšane obsega prodaje grozdja, so skupaj prejeli finančno pomoč v višini 0,6 milijona EUR (648 upravičencev).

Podobno kot v letu 2020 je bila tudi v letu 2021 nudena finančna pomoč za krizno destilacijo vina in krizno skladiščenje vina, in sicer na podlagi *Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o ukrepih za odpravo motenj na trgu v vinskem sektorju zaradi pandemije covid-19*. Ta pomoč je bila financirana s sredstvi EU in nacionalnimi sredstvi. Za krizno destilacijo vina so bile odločbe izdane 66 vinarjem, v skupni višini 4,4 milijona EUR, skupaj za destilacijo 5,4 milijona litrov vina. Vino je bilo destilirano doma, v Italiji in na Hrvaškem. Tako pridobljen alkohol se je lahko uporabil izključno v industrijske namene ali za pridobivanje energije. Namen

ukrepa kriznega skladiščenja vina je bil skladiščenje vina za obdobje najmanj šestih mesecev do enega leta, s katerim se je izvedlo začasen umik določenih količin vina s trga. Skupaj je bilo izplačanih 0,05 milijona EUR (izdanih 11 odločb za krizno skladiščenje 531.920 litrov vina).

– Sektor pridelave jabolk

V marcu 2021 je bil izdan *Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pridelovalcem jabolk zaradi epidemije covid-19*. Ocenjeno je bilo, da je pri tem sektorju prišlo do najmanj 30-odstotnega izpada dohodka glede na povprečje zadnjih treh let, s čimer je bil izpolnjen pogoj 116. člena ZIUPOPĐVE. Do izpada dohodka je prišlo pretežno zaradi nezmožnosti prodaje zalog jabolk in s tem povezanih dodatnih stroškov za skladiščenje in hlajenje letine 2020. Finančno nadomestilo v skupni višini 3,7 milijona EUR je v maju 2021 prejelo 452 upravičencev.

– Sektor pridelave jedilnega krompirja

Podobno kot pri proizvodnji vina in pridelavi jabolk, je bil tudi pri pridelavi jedilnega krompirja ocenjen več kot 30-odstotni izpad dohodka (izpolnjen pogoj 116. člena ZIUPOPĐVE), na podlagi katerega je bil izdan *Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pridelovalcem jedilnega krompirja zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19 za obdobje 1. oktober 2020 do 31. marec 2021*. Vzroki za izpad dohodka so bili nezmožnost prodaje zalog krompirja in s tem povečanih stroškov zaradi daljšega skladiščenja in hlajenja krompirja, zaradi česar je bilo pridelovalcem krompirja skupaj izplačanih 1,3 milijona EUR pomoči.

– Sektor govejega mesa

Konec maja 2021 je bil zaradi poslabšanja ekonomskih razmer v sektorju govedoreje (ocenjen izpad dohodka za več kot 30 %) sprejet *Odlok o finančnem nadomestilu v prireji govejega mesa zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19 za obdobje od 1. 10. 2020 do 31. 3. 2021*. Do finančnega nadomestila po tem odloku je bil upravičen nosilec kmetijskega gospodarstva, ki je redil moško govedo, ki je kadarkoli v obdobju od 1. 10. 2020 do 31. 3. 2021 doseglo starost vsaj šestnajst mesecev in ne več kot trideset mesecev ter ga je pred tem imel v reji več kot šest mesecev, in/ali pa je redil žensko govedo, ki je 1. 10. 2020 doseglo starost vsaj dvajset mesecev, in ga je najpozneje do 31. 3. 2021 imel v reji več kot šest mesecev ter ni telilo do 30. 4. 2021. Izplačanih je bilo 6,9 milijona EUR nadomestil, skupaj za 103.487 živali.

– Sektor reje prašičev

V začetku maja 2021 je bil zaradi poslabšanja ekonomskih razmer v sektorju reje prašičev sprejet *Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pri reji prašičev zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19 za obdobje od 1. 11. 2020 do 31. 1. 2021*. Zaradi zmanjšane odkupa prašičjega mesa in s tem povečanja stroškov reje je bil ocenjen izpad dohodka za več kot 30 %. Do finančnega nadomestila po tem odloku so bili upravičeni nosilci kmetijskega gospodarstva, ki so redili kategorijo prašičev pitancev od 30 do 110 kg oziroma kategorijo prašičev pitancev od 30 kg, pitane na višjo težo, in kmečka reja prašičev oziroma kategorije plemenskih merjascev, plemenskih mladice oziroma plemenskih svinj, in ki so izpolnjevali ostale pogoje za pridobitev finančnega nadomestila (oddana zbirna vloga za leto 2021, vpis v evidenco imetnikov rejnih živali itd.). Finančno nadomestilo je prejelo 528 prašičerejcev, v skupni vrednosti 3,3 milijona EUR.

– Sektor priraje drobne

Prav tako je bil v maju 2021 zaradi poslabšanja ekonomskih razmer v sektorju reje drobne ocenjen izpad dohodka za več kot 30 % in tako sprejet *Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pri reji drobne zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19 za obdobje od 1. 10. 2020 do 31. 1. 2021*. Namen ukrepa je bil dodelitev finančnega nadomestila rejcem drobne zaradi izpada dohodka, ki je posledica zmanjšane odkupa ovčjega in kozjega mesa in motenj na trgu ter s tem povečanja stroškov reje. Do finančnega nadomestila so bili upravičeni nosilci kmetijskih gospodarstev, ki so oddali zbirno vlogo za leto 2021 ter so na dan 1. februar 2021 redili najmanj 10 ovc oziroma koz in so bili vpisani v evidenco imetnikov rejnih živali. Nadomestilo je bilo izplačano za 71.002 živali, v skupni vrednosti 0,7 milijona EUR.

– Dopolnilne dejavnosti na kmetiji

Zaradi epidemije je prihajalo do velikih težav s prodajo in izpadom dohodka (predvsem zaradi omejitev v turizmu) tudi na področju posameznih skupin dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Za pomoč slednjim sta bila sprejeta dva odloka. Prvi odlok, izdan v marcu 2021 (t. i. *Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka nosilcem dopolnilnih dejavnosti na kmetiji zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19 za obdobje od 1. oktobra 2020 do 31. januarja 2021*), je s finančnimi nadomestili pomagal nosilcem dopolnilnih dejavnosti, ki so z računi in dokazili izkazali izpad dohodka vsaj v višini 30 % za obdobje od 1. 10. 2020 do 31. 1. 2021 v primerjavi z obdobjem od 1. 10. 2019 do 31. 1. 2020. Finančna pomoč iz tega naslova se je izplačala v višini 0,4 milijona EUR. Meseca maja 2021 je bil objavljen drugi odlok za *obdobje izpada dohodka od 1. februarja 2021 do 30. aprila 2021*, po katerem je bilo izplačanih 0,3 milijona EUR pomoči. Za oba ukrepa skupaj je bilo izdanih 467 pozitivnih odločb.

– Enkratni solidarnostni dodatek članom kmetij

Na podlagi 96. člena *Zakona o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19* je bilo nekaj izplačil (skupaj 0,2 mio EUR) namenjenih tudi kmetom z nizkimi prejemki, tistim, ki so starejši od 65 let. Višina enkratnega solidarnostnega dodatka na upravičenca je znašala 150 EUR.

6 KMETIJSKO RAČUNOVODSTVO PO METODOLOGIJI FADN

6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN

Mreža računovodskih podatkov s kmetij (angl. Farm Accountancy Data Network, FADN) je usklajen sistem poenostavljenega kmetijskega računovodstva, ki temelji na upoštevanju enakih računovodskih načel v vseh državah članicah EU. Izvaja se na vzorcu tržnih kmetijskih gospodarstev. Sistem je namenjen predvsem spremljanju absolutnih in relativnih sprememb dohodkov na ravni kmetijskega gospodarstva za potrebe agrarnoekonomskih analiz in za podporo agrarnopolitičnim odločitvam. V Sloveniji segajo začetki računovodstva po metodologiji FADN v leto 1994, od leta 2004 pa je računovodstvo FADN usklajeno s predpisi na ravni EU.

V obračunskem letu 2020 se je število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v dejanskem vzorcu FADN za Slovenijo v primerjavi s predhodnim letom ponovno zmanjšalo (za 4 %), prav tako pa tudi v primerjavi z letom 2015 (–6 %). Po velikosti je bil dejanski vzorec FADN za obračunsko leto 2020 že četrto leto zapored manjši od načrtovanega vzorca, in sicer za 9 %.

Preglednica 42: Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vzorčni okvir za nabor	41.303	40.675	40.500	40.352	40.531	40.322
Načrtovani vzorec	908	908	908	908	908	908
Dejanski vzorec	883	913	884	891	862	828

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2015–2020), FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2020; 2020: začasni podatki), preračuni KIS

Pokritost načrtovanega z dejanskim vzorcem za obračunsko leto 2020 se je v primerjavi s predhodnim letom ponovno izboljšala pri treh petinah analiziranih skupin kmetijskih gospodarstev (proizvodni tipi, razredi ekonomske velikosti), in sicer pri treh proizvodnih tipih in štirih razredih po ekonomski velikosti. Pokritost se je poslabšala pri štirih proizvodnih tipih in pri enem razredu po ekonomski velikosti. Izboljšanje pokritosti praviloma pomeni manjše relativno odstopanje (v pozitivno ali negativno smer) števila kmetijskih gospodarstev v posamezni skupini v dejanskem vzorcu od števila gospodarstev v isti skupini v načrtovanem vzorcu kot v letu prej, izjemoma pa tudi povečanje števila kmetij v problematičnih skupinah (številčno najbolj podhranjenih). Pokritost vzorca je lahko na bolj dezagregirani ravni skupin (dvomestni tip kmetovanja – TF14) še bolj problematična.

Pokritost načrtovanega z dejanskim vzorcem je bila tudi v obračunskem letu 2020 bolj problematična po ekonomskih razredih kot po proizvodnih tipih. Po razredih ekonomske velikosti ostaja enako priporočilo kot za zadnjih nekaj let: še naprej je priporočljivo zmanjševati število kmetijskih gospodarstev v srednjih razredih (predvsem v razredu od 25.000 do < 100.000 EUR SO in v razredu od 8.000 do < 25.000 EUR SO), močno pa povečati število gospodarstev v skrajnih razredih, predvsem v najnižjem (od 4.000 do < 8.000 EUR SO) in tudi v najvišjem (500.000 EUR SO ali več), pri katerem pa je bila v letu 2020 pokritost malce boljša. Po tipih kmetovanja pa bi bilo priporočljivo potrebno število kmetijskih gospodarstev povečati (enako kot v letu prej) predvsem v tipih mešano in vrtnarstvo. V primerjavi z letom prej se je v letu 2020 opazno poslabšala pokritost načrtovanega vzorca tudi pri tipu prireja mleka; število kmetijskih gospodarstev tega tipa bi bilo priporočljivo povečati.

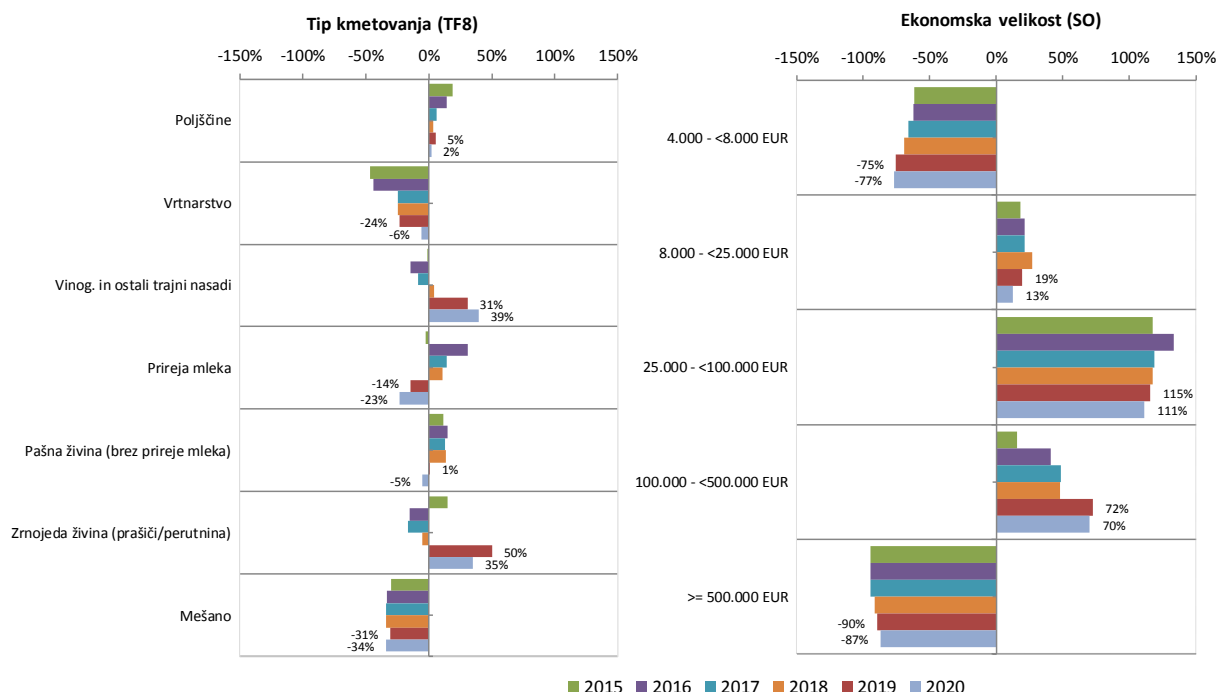
Preglednica 43: Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2015–2020

Tip kmetovanja (TF8)	Načrtovani vzorec						Dejanski vzorec					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Poljščine	100	108	109	107	114	113	119	123	116	111	120	115
Vrtnarstvo	17	16	16	16	17	17	9	9	12	12	13	16
Vinogradništvo in ostali trajni nasadi	88	94	92	92	94	94	87	80	84	96	123	131
Prireja mleka	151	147	148	148	146	146	147	192	169	164	125	112
Pašna živina (brez priraje mleka)	303	298	301	301	293	294	337	342	340	341	296	279
Zrnojeda živina (prašiči/perutnina)	20	20	18	19	20	20	23	17	15	18	30	27
Mešano	229	225	224	225	224	224	161	150	148	149	155	148
Skupaj	908	908	908	908	908	908	883	913	884	891	862	828
Razred ekonomske velikosti	Načrtovani vzorec						Dejanski vzorec					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
4.000–< 8.000 EUR SO	383	369	370	369	359	360	146	139	126	114	88	83
8.000–< 25.000 EUR SO	329	319	320	320	321	320	389	386	388	407	383	360
25.000–< 100.000 EUR SO	139	139	139	139	142	142	302	324	304	302	306	300
100.000–< 500.000 EUR SO	39	44	43	44	47	47	45	62	64	65	81	80
>= 500.000 EUR SO	18	37	36	36	39	39	1	2	2	3	4	5
Skupaj	908	908	908	908	908	908	883	913	884	891	862	828

Opomba: Podatki za obračunska leta 2017–2019 so bili revidirani, tako da lahko standardni rezultati za ta leta v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2015–2020), FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2020; 2020: začasni podatki), preračuni KIS

Slika 32: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2015–2020

Opomba: Podatki za obračunska leta 2017–2019 so bili revidirani, tako da lahko standardni rezultati za ta leta v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2015–2020), FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2020; 2020: začasni podatki), preračuni KIS

Okvir 8: FADN (angl. Farm Accountancy Data Network)

V okviru FADN se zbirajo računovodski podatki za vzorec kmetijskih gospodarstev po enotni predpisani metodologiji v vseh državah članicah EU. V vzorec so lahko vključena le gospodarstva, ki presežejo določen prag ekonomske velikosti. Razred ekonomske velikosti, ki je prag zajetja kmetijskih gospodarstev v vzorčni okvir za nabor poročevalskih kmetij, določi posamezna država. Gospodarstva v vzorcu morajo biti izbrana na način, ki zagotavlja reprezentativnost po regijah, ekonomski velikosti in tipu kmetovanja, podlaga za vzorčenje pa so statistični podatki strukturnih raziskovanj kmetijstva.

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev se od vključno obračunskega leta 2010 opredeljuje na podlagi standardnega prihodka (angl. Standard Output, SO). SO je standardna vrednost bruto kmetijske proizvodnje po cenah na kmetiji (v EUR), in sicer brez DDV, davkov na proizvode in subvencij, izračunava pa se kot petletno povprečje. V Sloveniji je od leta 2010 prag ekonomske velikosti kmetijskega gospodarstva za vključitev v vzorec FADN enak 4.000 EUR SO.

Poročevalska enota je kmetijsko gospodarstvo, ki ustreza postavljenim merilom in se odloči za vodenje računovodstva. Obračunsko obdobje računovodstva je koledarsko leto. Na začetku koledarskega leta kmetije skupaj s kmetijskimi svetovalci izpolnijo popisne liste o zmogljivostih na kmetijskem gospodarstvu, v mesečnih poročilih pa poročajo o poslovnih dogodkih, ki jih računovodski pisarni KGZ Kranj in KGZ Ptuj ali kmetijska gospodarstva po možnosti sproti vnašajo v računalniški program. Vnos, obdelavo in arhiviranje računovodskih podatkov financira EU, nadomestila poročevalskim kmetijskim gospodarstvom za vodenje računovodstva pa se financirajo z državnimi sredstvi.

Metodologija FADN predpisuje izračunavanje okoli 190 standardnih rezultatov, ki so izračunani kot utežena povprečja, pri čemer vsakemu poročevalskemu kmetijskemu gospodarstvu pripada ustrezna utež glede na število gospodarstev v neki skupini (stratumu). Vsota uteži vseh kmetijskih gospodarstev v vzorcu je skupno število gospodarstev v naboru poročevalskih kmetijskih gospodarstev.

Temeljni pojmi

Tip kmetovanja je opredeljen na podlagi deleža, ki ga posamezna kmetijska dejavnost prispeva k skupni vrednosti ekonomskega merila (SO) na kmetijskem gospodarstvu. V prikazih standardnih rezultatov so poročevalska kmetijska gospodarstva razporejena v osem tipov kmetovanja (TF8).

Vložek dela zajema plačano in neplačano delo, izraženo v ekvivalentu polnovredne delovne moči (PDM), ki pomeni letno delovno obveznost enega polno zaposlenega delavca (1.800 ur/leto). Vložek neplačanega dela se nanaša na delo družinskih članov (PDMd).

Vrednost proizvodnje zajema skupno vrednost rastlinske proizvodnje in živinoreje ter drugih prihodkov (brez subvencij), na primer iz dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (razen predelave mleka), turizma in gozdarstva. Vrednost proizvodnje vključuje vrednost prodaje, vrednost doma pridelane krme in semen, vrednost porabe v gospodinjstvu in vrednost daril v naravi ter spremembe vrednosti živine in zalog rastlinskih pridelkov.

Vmesna poraba vključuje vse skupne splošne in posebne stroške, povezane z opravljanjem kmetijske dejavnosti v obračunskem letu, vključno s stroški doma pridelanih in porabljenih pridelkov za reprodukcijo na kmetijskem gospodarstvu, ne vključuje pa finančnih obveznosti (plačane obresti, najemnine), stroškov dela in amortizacije.

Bilanca tekočih subvencij in davkov zajema subvencije in davke, ki izhajajo iz tekoče proizvodnje v obračunskem letu (seštevek v obračunskem letu odobrenih kmetijskih subvencij in bilance DDV na tekoče poslovanje, zmanjšan za kmetijske davke).

Bruto dodana vrednost kmetije je vrednost proizvodnje, zmanjšana za vmesno porabo ter povečana (zmanjšana) za bilanco tekočih subvencij in davkov.

Amortizacija je letno nadomestilo za uporabo stalnega kapitala (osnovnih sredstev). Zajema trajne nasade, kmetijske zgradbe in stacionarno opremo, izboljšave zemljišč, stroje in opremo ter gozdne nasade.

Neto dodana vrednost kmetije (NDV) se izračuna kot bruto dodana vrednost, zmanjšana za amortizacijo. Je nadomestilo za stalne proizvodne dejavnike ne glede na izvor (delo, zemlja, kapital: domači in najeti).

Stroški z zunanjimi dejavniki so nadomestila za vložke (delo, zemlja in kapital), ki niso v lasti imetnika kmetijskega gospodarstva; zajemajo stroške plač, najemnin in plačanih obresti.

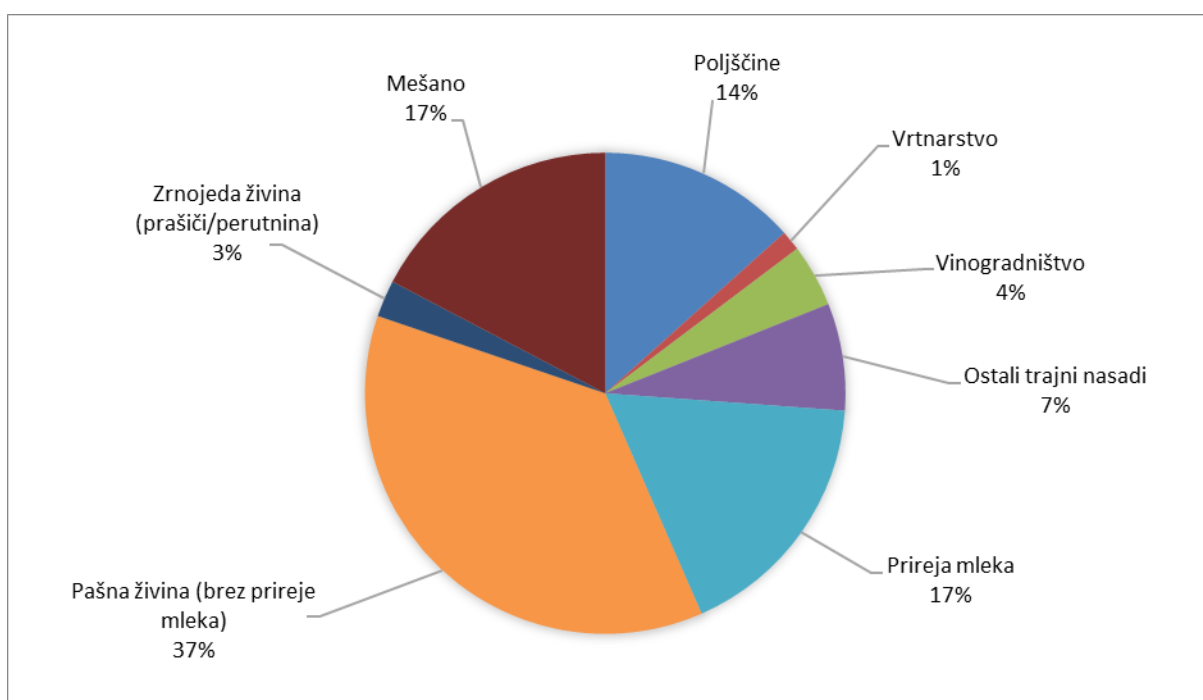
Bilanca subvencij in davkov na investicije zajema subvencije in davke, ki ne izhajajo iz tekoče proizvodne dejavnosti v obračunskem letu. Izračuna se kot seštevek subvencij za investicije, ki je zmanjšana za DDV, plačan za investicije.

Neto dohodek kmetije je neto dodana vrednost kmetije, zmanjšana za stroške z zunanjimi dejavniki ter povečana (zmanjšana) za bilanco subvencij in davkov na investicije. Ta kazalnik pomeni povračilo za stalne proizvodne dejavnike v lasti kmetijskega gospodarstva (delo, zemlja, kapital) in nadomestilo za podjetniška tveganja (izguba/dobiček) v obračunskem letu.

V letu 2020 se je v primerjavi s predhodnim letom število kmetijskih gospodarstev v absolutnem smislu povečalo le pri treh analiziranih skupinah dejanskega vzorca, in sicer pri proizvodnih tipih ostali trajni nasadi in vrtnarstvo ter pri najvišjem razredu po ekonomski velikosti (≥ 500.000 EUR SO). Absolutno pa se je število kmetijskih gospodarstev najbolj zmanjšalo pri proizvodnih tipih pašna živina in prireja mleka ter v drugem razredu po ekonomski velikosti (od 8.000 do < 25.000 EUR SO).

V strukturi dejanskega vzorca FADN po tipih kmetovanja prevladujejo živinorejska kmetijska gospodarstva, ki jih je v povprečju večletnega obdobja 2015–2020 okoli tri petine; četrtnina je usmerjena v rastlinsko pridelavo, skoraj petina pa je mešanih kmetijskih gospodarstev. V povprečju je v dejanskem vzorcu FADN najbolj zastopan tip kmetovanja pašna živina (37 %), sledita mu prireja mleka in mešano (oba po 17 %).

Slika 33: Struktura dejanskega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8); povprečje 2015–2020

Opomba: Podatki za obračunska leta 2017–2019 so bili revidirani, tako da lahko standardni rezultati za ta leta v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2020; 2020: začasni podatki), preračuni KIS

6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja

Kmetijska gospodarstva so po začnih podatkih FADN za leto 2020 v povprečju uporabljala 10,7 hektarjev KZU, kar je skoraj enak obseg kot v letu prej in več kot polovico nad državnim povprečjem, ki znaša 7,0 ha KZU/KMG (po podatkih Popisa kmetijskih gospodarstev 2020).

V primerjavi z letom prej se je obseg KZU na kmetijsko gospodarstvo leta 2020 zmanjšal pri petih proizvodnih tipih (v povprečju za vse tipe sicer ohranitev obsega na ravni leta prej); relativno najbolj pri tipu znojeda živina (za okoli petino) in pri vrtnarskih kmetijskih gospodarstvih (–12 %). Obseg KZU pa se je povečal pri proizvodnem tipu poljščine (+7 %), malce pa tudi pri proizvodnih tipih s prirejo mleka in prirejo pašne živine. V letu 2020 so bila po obsegu KZU največja kmetijska gospodarstva s prirejo mleka, sledijo gospodarstva s prirejo

zrnojede živine, ki so sicer največja v povprečju za celotno analizirano obdobje. Najmanjša po obsegu KZU so bila tudi v letu 2020 kmetijska gospodarstva proizvodnih tipov ostali trajni nasadi in vinogradništvo.

Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2020 po začasnih podatkih FADN nekoliko zmanjšalo v primerjavi z letom prej (−2 %). Kmetijska gospodarstva so po podatkih FADN v tem letu redila v povprečju 10,8 GVŽ, kar je ponovno nad državnim povprečjem po podatkih Popisa kmetijskih gospodarstev 2020 (9,1 GVŽ/KMG; upoštevana le kmetijska gospodarstva z živino). Relativno se je glede na leto prej povprečno število GVŽ v letu 2020 najobčutneje zmanjšalo pri tipih vinogradništvo (za okoli polovico) in ostali trajni nasadi (za okoli petino), vendar pa kmetijska gospodarstva obeh tipov v povprečju redijo zelo malo živali (oba tipa pod 1 GVŽ/kmetijsko gospodarstvo v povprečju analiziranega obdobja). Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je nekoliko povečalo le pri gospodarstvih s prirejo mleka in pašne živine. V absolutnem smislu se je v letu 2020 najbolj zmanjšalo število GVŽ na gospodarstvih s prirejo zrnjode živine (relativno −9 %); to so sicer po obsegu GVŽ največja kmetijska gospodarstva v letu 2020 in tudi v celotnem analiziranem obdobju. Najmanjša kmetijska gospodarstva po obsegu GVŽ so bila v letu 2020 vrtnarska, v daljšem časovnem obdobju pa gospodarstva v proizvodnih tipih vinogradništvo in ostali trajni nasadi.

Preglednica 44: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2015–2020

Tip kmetovanja (TF8)	KZU (ha/kmetijsko gospodarstvo)						Število GVŽ (GVŽ/kmetijsko gospodarstvo)					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Poljščine	9,8	9,3	8,9	9,1	8,7	9,3	2,0	2,0	1,8	1,8	1,4	1,4
Vrtnarstvo	15,8	17,1	14,7	15,8	14,5	12,8	2,0	1,0	0,4	0,9	0,3	0,3
Vinogradništvo	5,7	4,3	4,9	5,3	6,2	5,5	0,5	1,1	0,5	0,3	0,8	0,4
Ostali trajni nasadi	4,2	4,2	4,3	4,4	4,7	4,4	0,4	0,4	0,6	0,6	0,8	0,6
Prireja mleka	16,8	17,8	17,8	18,2	18,5	18,8	27,7	29,2	29,7	29,7	29,7	30,0
Pašna živina (brez prireje mleka)	11,5	11,0	10,9	11,2	11,5	11,7	10,6	11,0	10,6	10,8	11,2	11,5
Zrnjoda živina (prašiči/perutnina)	22,6	24,5	21,7	18,2	19,8	16,2	102,0	110,7	102,1	125,2	109,3	99,1
Mešano	8,7	8,4	8,6	9,2	9,7	9,3	9,6	9,4	8,9	9,4	10,5	9,9
Skupaj	10,2	10,0	10,1	10,4	10,7	10,7	10,1	10,4	10,3	10,7	10,9	10,8
Tip kmetovanja (TF8)	Vložek dela (PDM/kmetijsko gospodarstvo)						Ekonomska velikost (v 000 EUR SO/kmetij. gospodarstvo)					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Poljščine	1,0	1,0	0,8	1,0	0,9	0,8	16,2	16,7	16,3	16,1	16,5	16,2
Vrtnarstvo	11,4	5,7	3,4	3,2	3,2	2,7	170,5	173,6	152,3	140,5	140,8	127,8
Vinogradništvo	1,6	1,6	1,9	1,7	1,8	1,6	33,9	22,8	31,1	32,3	33,7	33,8
Ostali trajni nasadi	1,1	1,2	1,0	1,0	1,3	1,1	18,0	18,8	19,3	18,6	20,3	20,9
Prireja mleka	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6	53,8	56,4	57,0	57,2	57,2	57,6
Pašna živina (brez prireje mleka)	1,3	1,2	1,1	1,1	1,2	1,1	13,5	13,4	13,2	13,8	14,0	14,2
Zrnjoda živina (prašiči/perutnina)	1,8	1,5	1,4	1,7	1,8	1,5	145,0	117,6	112,7	155,7	140,2	124,3
Mešano	1,3	1,2	1,2	1,1	1,2	1,1	17,4	15,8	16,1	16,9	17,9	18,0
Skupaj	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	22,9	22,6	22,9	23,6	24,1	24,0

Opomba: Podatki za obračunska leta 2017–2019 so bili revidirani, tako da lahko standardni rezultati za ta leta v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2020; 2020: začasni podatki), preračuni KIS

Po začnih podatkih FADN za leto 2020 se je povprečna poraba dela (plačanega in neplačanega) na kmetijskih gospodarstvih v povprečju zmanjšala v primerjavi s predhodnim letom (−6 %) in znašala 1,2 PDM na kmetijsko gospodarstvo. To je ponovno nad nacionalnim povprečjem (1,0 PDM/KMG po začnih podatkih Popisa kmetijskih gospodarstev 2020). V primerjavi z letom prej se je povprečna poraba dela zmanjšala prav pri vseh proizvodnih tipih,

najbolj občutno pri rejcih zrnjode živine in na vrtnarskih kmetijskih gospodarstvih (pri obeh za 18 %) in pri pridelavi poljščin (–13 %). Enako kot v letu prej in v povprečju celotnega analiziranega obdobja je bila tudi v letu 2020 najmanjša povprečna poraba dela po podatkih FADN na poljedelskih kmetijskih gospodarstvih (0,8 PDM/kmetijsko gospodarstvo). Največja povprečna poraba dela pa je bila za leto 2020, enako kot v predhodnem letu in v povprečju za celotno analizirano obdobje, zabeležena za vrtnarski proizvodni tip (2,7 PDM/kmetijsko gospodarstvo).

V letu 2020 so kmetijska gospodarstva po podatkih FADN v povprečju dosegala ekonomsko velikost 24 tisoč EUR standardnega prihodka na kmetijsko gospodarstvo, kar je na ravni leta prej. Ponovno so kmetijska gospodarstva po metodologiji FADN v povprečju ekonomsko občutno večja v primerjavi s povprečjem po vzorčnem raziskovanju o strukturi kmetijskih gospodarstev iz leta 2016 (16,6 tisoč EUR standardnega prihodka/kmetijsko gospodarstvo). Po ekonomski velikosti so bila v letu 2020 ponovno v povprečju največja vrtnarska kmetijska gospodarstva (okoli 128.000 EUR SO), se je pa njihova ekonomska velikost glede na leto prej zmanjšala za okoli 9 %. Vrtnarska kmetijska gospodarstva so v povprečju največja v celotnem analiziranem obdobju. Po ekonomski velikosti sledijo kmetijska gospodarstva s prirejo zrnjode živine (prašiči/perutnina), ki pa se je prav tako zmanjšala glede na predhodno leto (za 11 %). Ekonomsko najmanjša so bila v letu 2020 kmetijska gospodarstva v tipih pašna živina (okoli 14.000 EUR SO; v povprečju so to ekonomsko najmanjša v celotnem analiziranem obdobju) in poljščine. Trend koncentracije KZU in GVŽ se kljub zmanjševanju porabe delovne sile, na bolj agregatnih ravneh slabo odraža. To je razumljivo glede na posledice epidemije covida-19 v letu 2020.

Primerjava slovenskih kmetijskih gospodarstev z evropskim povprečjem po podatkih v javno dostopni bazi FADN⁵ tudi za leto 2020 pokaže, da so bila slovenska kmetijska gospodarstva precej manjša tako po osnovnem proizvodnem potencialu kot tudi po ekonomski velikosti. V povprečju so tako po podatkih FADN kmetijska gospodarstva v EU-27 obdelovala triinpolkrat več KZU (37 ha KZU), redila v povprečju okoli trikrat več GVŽ (30 GVŽ), pri tem pa porabila v povprečju za okoli dve petini več delovne sile (1,6 PDM) kot slovenska kmetijska gospodarstva. Tudi po ekonomski velikosti so bila v letu 2020 evropska kmetijska gospodarstva občutno večja, in sicer v povprečju za okoli triinpolkrat; slovenska kmetijska gospodarstva so tako dosegala le 29 % evropskega povprečja (84 tisoč EUR SO).

6.3 Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN

Po začasnih podatkih računovodstva FADN so se ekonomski rezultati kmetijskih gospodarstev v letu 2020 izboljšali glede na leto prej, vendar ne na račun povečanja vrednosti proizvodnje. Vrednost proizvodnje (vključno z vrednostjo dopolnilnih dejavnosti) se je po FADN podatkih zmanjšala za okoli 3 %. Izboljšanje agregatnih ekonomskih rezultatov je tako po podatkih FADN predvsem posledica povečanja tekočih subvencij (finančna nadomestila za omilitev posledic epidemije covida-19), nekoliko nižji stroški amortizacije, preračunano na PDM, pa tudi zaradi zmanjšanja obsega delovne sile. V primerjavi z letom prej se je skupni prihodek tako zmanjšal za okoli odstotek, vrednost neto tekočih subvencij v primerjavi z letom pa povečala, in sicer za okoli 6 %. Vmesna poraba je ostala na ravni leta prej, amortizacija pa se je zmanjšala, in sicer za 3 %.

V primerjavi z letom prej se je neto dodana vrednost kmetije v letu 2020 zmanjšala za okoli 2 % in dosegala okoli 7.800 EUR (približno ena petina evropskega povprečja). Ob manjši

⁵ Začasni podatki javno dostopne baze podatkov FADN FADN Public Database:
<https://agridata.ec.europa.eu/extensions/FADNPublicDatabase/FADNPublicDatabase.html>.

porabi delovne sile je neto dodana vrednost, preračunana na PDM, leta 2020 dosegala nekaj več kot 6.700 EUR (+5 %) oziroma dobro četrtino evropskega povprečja po začasnih podatkih javno dostopne baze podatkov FADN.

Po začnih podatkih javno dostopne baze podatkov FADN je utežena mediana neto dodane vrednosti kmetije za Slovenijo za leto 2020 znašala 2.373 EUR/kmetijsko gospodarstvo (+3 % v primerjavi z letom prej) in dosegala petino povprečja držav članic EU. Mediana je srednja vrednost, polovica kmetijskih gospodarstev v populaciji, ki jo predstavlja dejanski vzorec za leto 2020, ima višjo, polovica pa nižjo vrednost.

Preglednica 45: Ključni ekonomski rezultati računovodstva FADN (EUR/gospodarstvo); 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Indeks 2020/19
Skupaj vrednost proizvodnje	25.433	24.990	25.864	28.471	30.698	29.692	96,7
Bilanca tekočih subvencij in davkov	5.610	7.145	7.640	5.839	6.108	6.675	109,3
Skupni prihodek	31.043	32.135	33.503	34.310	36.806	36.367	98,8
Skupaj vmesna poraba	17.774	17.447	17.619	18.486	19.593	19.545	99,8
Bruto dodana vrednost kmetije	13.269	14.688	15.885	15.824	17.214	16.822	97,7
Amortizacija	8.335	8.077	8.307	8.426	9.246	8.989	97,2
Neto dodana vrednost kmetije	4.933	6.611	7.578	7.398	7.968	7.833	98,3
Neto dodana vrednost km. na PDM (EUR/PDM)	3.692	5.136	6.265	6.109	6.420	6.742	105,0

Opomba: Podatki za obračunska leta 2017–2019 so bili revidirani, tako da lahko standardni rezultati za ta leta v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

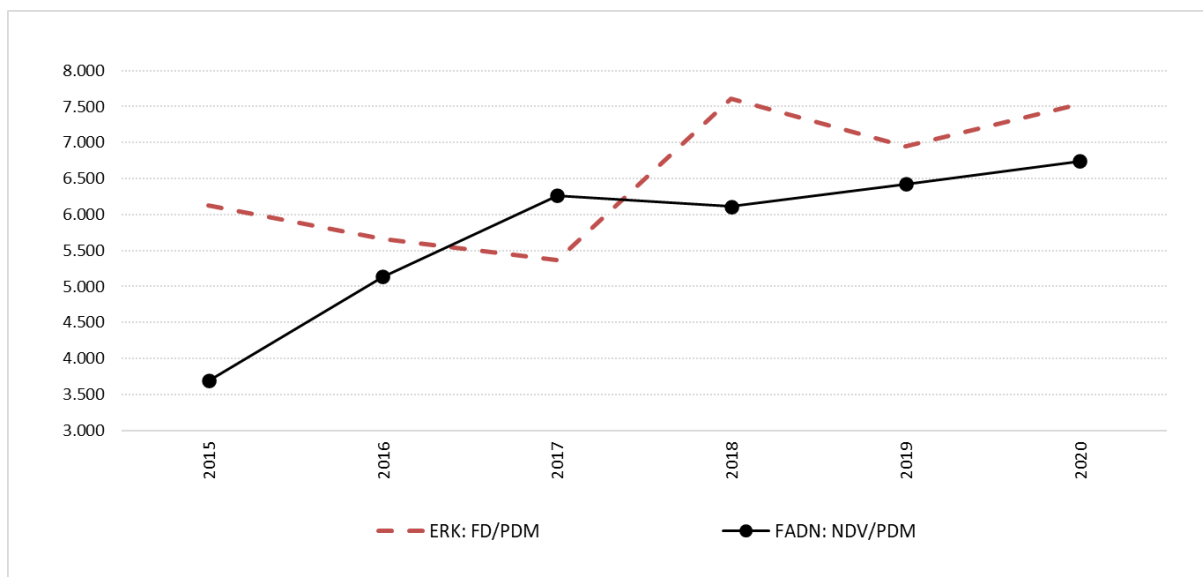
Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2020; 2020: začasni podatki), preračuni KIS

Orientacijska primerjava s kazalnikom ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK), seveda ob nujnem upoštevanju različnih namenov in metodologij izračunavanja, pokaže, da je bila tudi v letu 2020 neto dodana vrednost kmetije na PDM nižja kot faktorski dohodek na PDM, enako kot v celotnem analiziranem obdobju, z izjemo leta 2017.

Faktorski dohodek na PDM (ERK) je v letu 2020 dosegal približno 7.500 EUR na PDM, kar je za 12 % več kot neto dodana vrednost na PDM (v povprečju let 2015–2020 FD/PDM za 14 % višji). To ni pričakovano, saj po metodologiji FADN v vzorec niso zajeta ekonomsko najmanjša kmetijska gospodarstva (pod ekonomskim pragom 4.000 EUR SO), torej bi morala biti neto dodana vrednost na PDM višja. Za razliko od leta prej pa so bile medletne spremembe obeh kazalnikov v letu 2020 istosmerne; oba kazalnika sta se v primerjavi s predhodnim letom povečala, faktorski dohodek na PDM intenzivneje (+9 %) kot neto dodana vrednost na PDM (+5 %). Produktivnost dela v slovenskem kmetijstvu se po obeh kazalnikih v zadnjih letih izboljšuje, neto dodana vrednost na PDM pa se nadalje približuje ravni faktorskega dohodka na PDM.

Odstopanje v intenzivnosti medletnih sprememb in v absolutnih ravneh obeh kazalnikov na agregatni ravni (neto dodana vrednost na PDM še vedno nižja) pomeni, da rezultati FADN tudi za leto 2020 še ne odražajo ustreznega dohodkovnega stanja v slovenskem kmetijstvu na agregatni ravni. Razlike med rezultati po obeh metodologijah so lahko na ravni posameznih elementov obeh kazalnikov oziroma po posameznih proizvodnih usmeritvah še izrazitejše. Na primer, po ERK se je v letu 2020 vrednost proizvodnje na agregatni ravni povečala (+2,4 %), vmesna potrošnja in amortizacija sta se prav tako malce povečali. Po ERK se je vrednost proizvodnje povečala predvsem na račun večjih letin v rastlinski pridelavi in posledično višje vrednosti rastlinske pridelave (za okoli 8 %). Rezultati po FADN pa kažejo ravno nasprotno, v letu 2020 naj bi se vrednost rastlinske pridelave zmanjšala za okoli 4 % v primerjavi z letom prej. Vrednost živinoreje se je po obeh metodologijah zmanjšala.

Slika 34: Primerjava neto dodane vrednosti (NDV) po FADN in faktorskega dohodka (FD) po ERK na polnovredno delovno moč (EUR/PDM); 2015–2020

Opomba: Podatki za obračunska leta 2017–2019 so bili revidirani, tako da lahko standardni rezultati za ta leta v tem poročilu odstopajo od rezultatov, prikazanih v lanskem poročilu.

Vir: ERK: SURS; FADN: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2015–2020; 2020: začasni podatki), preračuni KIS

Na podlagi analize standardnih rezultatov FADN za Slovenijo za leto 2020 ostajajo podobna priporočila kot za leto prej. Nujna je podrobnejša analiza vzorčenja in implementacije načrtovanega vzorca ter izvedba morebitnih prilagoditev načrta vzorčenja. Prav tako bi bilo priporočljivo strožje obravnavati najbolj problematične osamelce v vzorcu FADN, še zlasti tiste z visokimi utežmi. Namreč, že eno kmetijsko gospodarstvo lahko močno zaniha agregatne rezultate; glej na primer rezultate za povprečno porabo dela na vrtnarskih kmetijskih gospodarstvih v letih 2015 in 2016.

7 EKOLOŠKO KMETOVANJE

V Sloveniji je bilo leta 2021 v ekološko kontrolo vključenih 51.826 hektarjev KZU na 3.724 KMG, od katerih jih je 3.358 že končalo preusmeritveno obdobje in pridobilo ekološki certifikat. V kontrolo je bilo vključenih tudi 522 predelovalnih obratov (17 obratov javne prehrane).

Preglednica 46: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2017–2021

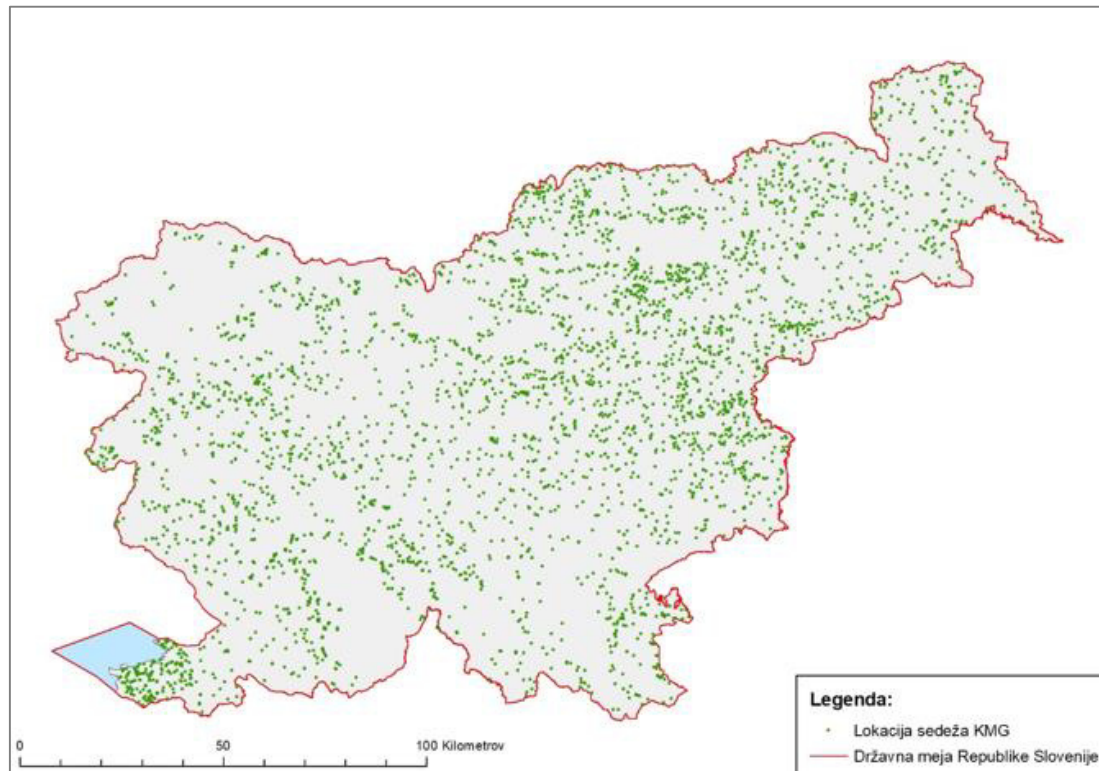
	2017	2018	2019	2020*	2021	Indeks 2021/20
KMG v ekološki kontroli, skupaj	3.635	3.741	3.828	3.689	3.724	100,9
ekološka KMG s certifikatom	3.190	3.320	3.494	3.358	3.358	100,0
ekološka KMG v preusmeritvi	445	421	334	331	366	110,6
Delež od vseh KMG (%)	5,2	5,4	5,4	5,4	5,4	
Kmetijska zemljišča v ekološki kontroli, skupaj (ha)	46.222	47.848	49.638	49.803	51.826	104,1
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije s certifikatom	40.349	41.669	44.455	43.500	44.761	102,9
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije v preusmeritvi	5.874	6.179	5.183	6.303	7.066	112,1
Delež od vseh KZU (%)	9,6	10,0	10,3	10,3	10,8	

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Število KMG z ekološkim kmetovanjem, ki se je v letu 2020 prvič nekoliko zmanjšalo (–4 %), se je v letu 2021 ponovno povečalo (+0,9 %). Skupno število KMG v kontroli zajema 5,4 % vseh KMG v Sloveniji. Kmetijska zemljišča v uporabi z ekološko pridelavo v kontroli so se leta 2021 v primerjavi z letom prej povečala za 4 % in so obsegala skoraj 11 % vseh KZU.

Slika 35: Kmetijska gospodarstva vključena v ekološko kmetovanje, Slovenija; 2021

Vir: MKGP

Leta 2021 je bil sprejet Akcijski načrt za razvoj ekološkega kmetijstva do leta 2027 (ANEK), v katerem so opredeljeni glavni strateški cilji razvoja ekološkega kmetijstva do leta 2027. Med cilji je navedeno tudi doseganje vsaj 10 % deleža ekoloških kmetij (leta 2021: 5,4 %) in vsaj 18 % deleža ekoloških KZU (leta 2021: 11 %), medtem ko je cilj v Strateškem načrtu skupne kmetijske politike 2023–2027 doseči 16,99 % deleža ekoloških KZU. Cilji so postavljeni v skladu z usmeritvami EU⁶, kjer je med drugim tudi cilj, da se do leta 2030 poveča delež ekoloških zemljišč na 25 % KZU.

Preglednica 47: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020*	2021	Indeks 2021/20
Kmetijska zemljišča, v ekološki kontroli (ha)	46.222,4	47.848,3	49.638,3	49.803,5	51.826,3	104,1
Njive in vrtovi, od tega:	5.942,3	6.270,0	6.520,4	6.679,1	7.302,5	109,3
<i>zelenjadnice in jagode</i>	227,1	245,2	307,5	282,4	292,4	103,5
Trajni travniki in pašniki	37.606,7	38.700,5	40.027,5	39.891,9	40.926,7	102,6
Trajni nasadi, od tega:	2.673,4	2.877,8	3.090,2	3.232,5	3.597,0	111,3
<i>sadovnjaki</i>	1.869,7	1.962,1	2.106,1	2.172,6	2.421,6	111,5
<i>vinogradi</i>	561,1	657,0	705,8	778,0	864,3	111,1
<i>oljčniki</i>	242,6	258,7	278,3	281,4	310,6	110,4
<i>drevesnice, trsnice in matičnjaki</i>	0,0	0,0	0,3	0,6	0,4	73,2
Kmetijska zemljišča, z ekološkim certifikatom (ha)	40.348,7	41.668,9	44.455,4	43.500,1	44.760,5	102,9
Njive in vrtovi, od tega:	5.076,4	5.415,9	5.617,6	5.628,3	5.734,5	101,9
<i>zelenjadnice in jagode</i>	195,5	217,6	250,4	247,6	262,8	106,1
Trajni travniki in pašniki	33.405,1	34.052,4	36.385,0	35.273,9	36.066,8	102,2
Trajni nasadi, od tega:	1.867,2	2.200,5	2.452,9	2.598,0	2.959,2	113,9
<i>sadovnjaki</i>	1.337,5	1.520,7	1.672,2	1.819,5	2.087,7	114,7
<i>vinogradi</i>	337,9	462,2	548,3	545,3	625,0	114,6
<i>oljčniki</i>	191,9	217,6	232,4	233,1	246,1	105,6
<i>drevesnice, trsnice in matičnjaki</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

V kontroli ekološke pridelave močno prevladuje trajno travinje, ki v strukturi v letu 2021 obsega 79 %. Pridelava na njivah je obsegala 14 %, sadovnjaki 5 %, vinogradi 2 % in oljčniki 1 % skupne površine zemljišč z ekološkim kmetovanjem.

V površinah, vključenih v kontrolo, je z 40.927 hektarji največ trajnih travnikov in pašnikov, kar je za 3 % več kot v letu 2020. Sledijo njive in vrtovi, ki zajemajo 7.303 hektarjev oziroma 9 % več kot v letu prej. Glede na leto prej so se najbolj povečale površine trajnih nasadov. Za približno 11 % več je bilo vinogradov in ravno za toliko tudi sadovnjakov, večja je bila tudi površina oljčnikov (+10 %). Površine zelenjadnic (skupaj z melonami in jagodami) so se glede na predhodno leto povečale za 4 %, na 292 hektarjev.

Kmetijska zemljišča v preusmeritvi v ekološko kmetovanje so se leta 2021 povečala za 12 %, k čemur sta najbolj prispevala povečanje površin trajnih travnikov in pašnikov (+5 %) ter večja skupna površina njiv in vrtov (+49 %), pri čemer pa se je ponovno zmanjšala površina zelenjadnic (skupaj z melonami), in sicer za 15 %. Površina trajnih nasadov je ostala na ravni predhodnega leta, pri tem se je povečala površina vinogradov (+7 ha) in oljčnikov (+16 ha), zmanjšala pa površina sadovnjakov (−19 ha).

⁶ Sporočilo komisije evropskemu parlamentu, svetu, evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij Strategija „od vil do vilic“ za pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem.

Med ekološkimi rastlinskimi pridelki količinsko prevladujeta krma s trajnih travnikov, sledi krma z njiv. Znotraj ekološko pridelanih žit prevladujejo pšenica in pira (približno tretjina vsega žita) ter kuruza za zrnje. V zadnjih letih se povečuje tudi pridelava zelenjadnic in jagod, ki je v letih 2017–2021 obsegala med 1,5 in 1,9 tisoč ton.

Preglednica 48: Pidelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020*	2021	Indeks 2021/20
Žita za zrnje, od tega:	4.848,9	5.492,4	5.628,9	5.622,1	5.865,8	104,3
pšenica in pira	1.676,2	1.602,3	1.769,6	1.716,0	2.045,8	119,2
ječmen	744,2	815,1	858,5	943,2	812,5	86,1
oves	514,6	653,9	846,0	638,5	622,5	97,5
kuruza za zrnje	867,7	1.048,2	1.109,2	1.227,0	1.362,8	111,1
Stročnice za suho zrnje	201,3	114,6	105,5	95,1	120,0	126,2
Korenovke in gomoljnice, od tega:	1.767,9	1.823,6	1.626,3	1.831,3	1.509,8	82,4
krompir	1.566,5	1.547,2	1.385,3	1.632,3	1.335,9	81,8
Industrijske rastline, od tega:	426,7	334,6	306,0	609,3	297,8	48,9
oljnice	382,2	266,6	257,7	412,1	211,5	51,3
Zelena krma z njiv, od tega:	14.297,7	19.408,4	18.550,6	16.609,5	17.568,1	105,8
silažna kuruza	2.307,5	2.811,1	2.406,4	2.237,9	1.434,0	64,1
začasno travninje na njivah	4.355,5	4.823,1	5.832,6	7.326,2	8.670,7	118,4
Zelenjadnice, melone in jagode, od tega:	1.515,9	1.834,2	1.795,4	1.700,2	1.963,3	115,5
zelenjadnice in melone	1.478,0	1.780,0	1.739,9	1.641,2	1.906,2	116,2
jagode	37,9	54,2	55,4	59,1	57,0	96,5
Sadje, brez jagod	895,4	5.020,8	1.520,9	7.430,9	1.327,1	17,9
Oljke	423,1	552,4	421,4	659,0	314,9	47,8
Grozdje	1.312,3	1.505,0	2.203,3	1.914,2	2.034,2	106,3
Trajno travninje (seno)	50.483,5	59.332,5	101.950,4	102.055,3	98.818,3	96,8

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Stalež živali na kmetijah, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja, se je v letu 2021 večinoma povečal, zmanjšal se je stalež perutnine, kopitarjev in kuncev. V zadnjih letih se vsakoletno povečuje število govedi, panjev (čebel) in divjadi, medtem ko število drugih vrst rejnih živali med leti nekoliko niha.

Preglednica 49: Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja; 2017–2021

	2017	2018	2019	2020*	2021	Indeks 2021/20
Govedo	35.095	35.751	37.126	37.904	38.836	102,5
Prašiči	3.793	3.203	3.252	2.992	3.099	103,6
Drobnica, od tega:	44.030	41.927	42.310	38.240	40.580	106,1
ovce	36.981	35.071	35.225	31.695	33.822	106,7
koze	7.049	6.856	7.085	6.545	6.758	103,3
Perutnina	104.940	93.145	96.641	87.972	82.882	94,2
Kopitarji	4.089	4.054	4.095	3.857	3.790	98,3
Kunci	1.640	1.317	1.131	902	750	83,1
Ostalo (divjad, lame in alpake)	2.092	2.271	2.465	2.508	2.478	98,8
Čebele (število panjev)	2.182	2.863	3.245	3.272	3.460	105,7

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

V ekološki ponudbi so najbolj razširjeni mlečni in mesni izdelki, sadni sokovi, mlevski izdelki, kis, jajca, jabolka, olja itd. V letu 2021 je bilo v ekološki kontroli pridelanih tudi 12,5 milijona konzumnih ekoloških jajc.

Preglednica 50: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah; 2017–2021

	2017	2018	2019	2020*	2021	Indeks 2021/20
Meso skupaj, od tega (t):	326,7	410,2	330,2	308,7	457,4	148,2
goveje meso	275,1	350,1	278,4	260,1	407,6	156,7
prašičje meso	21,0	25,0	23,9	18,5	22,6	122,3
ovčje meso	3,3	2,0	0,3	2,2	1,5	69,1
kozje meso	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	
perutninsko meso	25,5	32,8	27,1	27,5	25,2	91,7
Mleko, od tega (t):	6.050,9	7.186,7	7.739,6	7.714,8	8.236,3	106,8
kravje mleko	5.714,1	6.867,6	7.347,7	7.307,2	7.842,8	107,3
ovčje mleko	178,1	180,7	188,1	193,0	173,3	89,8
kozje mleko	158,8	138,5	203,8	214,5	220,2	102,6
Med (t)	31,3	44,2	42,0	34,1	32,2	94,4
Konzumna jajca (1.000 kos)	8.657	10.869	11.705	13.316	12.547	94,2

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Število KMG z ekološkim kmetovanjem v Sloveniji se počasi povečuje, vendar dinamika rasti ekološke pridelave kljub različnim finančnim podporam (npr. za skupine proizvajalcev za promocijo in trženje ter izravnalna plačila na hektar) ni zadovoljiva. Tudi struktura ekološke pridelave ne ustreza povpraševanju, saj je to največje pri svežih vrtninah, sadju in nemesnih predelanih živilih (mlevski in mlečni izdelki), v pridelavi pa prevladuje živinoreja oziroma travinje. Zato se še vedno kaže potreba po ukrepih za povečanje količin ekoloških pridelkov in organiziranem nastopanju na trgu, potrebni pa so tudi drugi ukrepi za celovit razvoj sektorja ekološkega kmetijstva in ekoloških živil.

Največje težave so na področju organiziranosti in povezovanja pridelovalcev, premajhen obseg pridelave in predelave, zlasti sadja in zelenjave, ter na področju izobraževanja in svetovanja. Možnosti za nadaljnji razvoj so še precejšnje. Rezerve so na področju trženja, še zlasti sadja in zelenjave. Povpraševanje po slovenskih ekoloških proizvodih se povečuje tudi v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Tudi Zakon o javnih naročilih omogoča, da naročniki pri naročanju živil v javnih ustanovah (vrtci, šole, itd.) lahko dajo prednost ekološkim in lokalno pridelanim živilom.

8 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI

8.1 Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe

8.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč

Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč

MKGP vodi evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (v nadaljevanju evidenca dejanske rabe). Podatki o vrstah dejanske rabe se merijo digitalno, v merilu 1 : 1000, na podlagi ortofoto posnetkov ločljivosti 0,5 x 0,5 m. Sekundarni viri za določitev podatkov v evidenci dejanske rabe so arhivski ortofoto posnetki, satelitski posnetki, LIDAR in drugi razpoložljivi prostorski podatki. Podatki v evidenci dejanske rabe se posodablajo tudi na podlagi vlog strank, podatkov o kontrolah površin ARSKTRP, IRSKGLR in terenskih kontrol s strani MKGP.

Evidenca dejanske rabe 2021 obsega obnovljene podatke o vrstah dejanske rabe za območje Slovenije na podlagi ortofoto posnetkov iz let 2021 (34 %), 2020 (33 %), 2019 (23 %) in 2018 (10 %). Metodologija zajema podatkov v evidenci dejanske rabe se je po letu 2005 nekoliko spremenila zaradi uvedbe grafičnih enot rabe kmetijskih gospodarstev (v nadaljevanju: GERK), za katere je evidenca dejanske rabe kontrolna evidenca vrisa. V letu 2010 se je metodologija dodatno spremenila zaradi natančnejšega razmejevanja med kmetijskimi in nekmetijskimi površinami za namen kontrole prijavljenih GERK. Nadalje se je po letu 2010 usklajevalo podatke o vrstah dejanske rabe »drevesa in grmičevje«, »kmetijsko zemljišče v zaraščanju« in »gozd« s podatki Zavoda za gozdove RS. Od leta 2017 poteka tudi usklajevanje podatkov na območjih trajnih nasadov s podatki registra kmetijskih gospodarstev.

Po evidenci dejanske rabe kmetijskih zemljišč je v Sloveniji največ travniških površin. Trajni in barjanski travniki ter kmetijska zemljišča, porasla z gozdnim drevjem, v letu 2021 zavzemajo 53,9 % vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji in se glede na leto 2020 niso bistveno spremenila. Tudi pri njivah, ki zavzemajo dobro četrtino (26,6 %) vseh kmetijskih zemljišč, v primerjavi s predhodnim letom ni prišlo do sprememb. Pri trajnih nasadih, v to skupino dejanske rabe se uvrščajo vinogradi, matičnjaki, intenzivni sadovnjaki, ekstenzivni sadovnjaki, oljčniki in ostali trajni nasadi, je zmanjšanje površine v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 zaznati le pri vinogradih, kjer je površina vinogradov v letu 2021 znašala 2,6 % (leta 2020: 2,7 %). Površina drugih trajnih nasadov je glede na leto 2020 ostala nespremenjena, ekstenzivnih sadovnjakov je 4,2 %, intenzivnih sadovnjakov 0,7 %, oljčnikov 0,4 %, ostalih trajnih nasadov 0,1 % in matičnjakov 0,01 %.

Struktura rabe kmetijskih zemljišč v letu 2021 se v primerjavi s strukturo leta 2006 ni bistveno spremenila po skupinah dejanskih rab, so pa opazne spremembe v strukturi kmetijskih zemljišč znotraj skupin dejanskih rab. Skupna površina kmetijskih zemljišč v Sloveniji je v letu 2021 v primerjavi z letom 2006 nekoliko večja (za 11.777 ha oz. 1,8 %), vendar pa se je površina kmetijskih zemljišč v uporabi v enakem obdobju zmanjšala za 22.211 hektarjev (za 3,6 %). Pri obeh podatkih pa je treba upoštevati spreminjanje metodologije zajema podatkov v evidenci dejanske rabe, zlasti usklajevanja podatkov med gozdom ter kmetijskimi zemljišči. V letu 2021 je skupna površina kmetijskih zemljišč za 399 hektarjev manjša kot leta 2020, površina kmetijskih zemljišč v uporabi pa je bila v primerjavi z letom 2020 manjša za 1.046 hektarjev. Še vedno pa je mogoče zaznati trend upadanja kmetijskih zemljišč v uporabi tudi zaradi zaraščanja in neobdelanosti kmetijskih zemljišč.

V letu 2006 so »kmetijska zemljišča v zaraščanju« ter »drevesa in grmičevje« skupaj predstavljala 6,1 %, leta 2021 pa 8,9 % vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Površina »kmetijskih zemljišč v zaraščanju« ter »dreves in grmičevja« se je v letu 2021 v primerjavi z letom 2006 povečala za 19.066 hektarjev. Vrsta dejanske rabe »drevesa in grmičevje«, ki predstavlja ekološko pestre habitate (mejice, skupine dreves in grmičevja ter obvodna zarast), obsega v letu 2021 5,2 % vseh kmetijskih površin v Sloveniji. Delež kmetijskih zemljišč v zaraščanju je v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 manjši za 0,1 % in znaša 3,7 %. Poleg že znanih vzrokov za opuščanje obdelanosti kmetijskih zemljišč (nezainteresiranost, neugodna starostna struktura kmetovalcev ter otežena kmetijska pridelava zaradi strmin ali drugih naravnih omejitev) domnevamo, da je vzrok tudi v nekoliko manj generaliziranem zajemu na širših območjih opuščanja kmetovanja. Od leta 2006 do leta 2021 se je predvsem zaradi sprememb v metodologiji močno povečala površina neobdelanih kmetijskih zemljišč. Trend naraščanja je opazen tudi v primerjavi z letom 2020. Površine neobdelanih kmetijskih zemljišč so posledica površin, katerih obdelava se dejansko opušča, različnih del na kmetijskih zemljiščih, agromelioracij in podobno, pri čemer v času snemanja ortofoto posnetka kmetijska raba še ni vzpostavljena, travinje v času posnetka še ni obdelano (pokošeno oz. popaseno), nasutij materiala na kmetijskih zemljiščih in podobno.

Preglednica 51: Evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč po vrstah dejanske rabe; 2006, 2020 in 2021

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks 2021/06	Indeks 2021/20	Struktura (%)		
		2006	2020	2021			2006	2020	2021
1100	Njiva	181.336	178.722	178.566	98,5	99,9	27,53	26,64	26,63
1160	Hmeljišče	2.077	1.898	1.920	92,4	101,2	0,32	0,28	0,29
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	309	320	377	122,0	117,8	0,05	0,05	0,06
1190	Rastlinjak	105	180	192	182,9	106,7	0,02	0,03	0,03
1211	Vinograd	22.278	17.745	17.189	77,2	96,9	3,38	2,65	2,56
1212	Matičnjak	37	44	42	113,5	95,5	0,01	0,01	0,01
1221	Intenzivni sadovnjak	4.793	4.389	4.465	93,2	101,7	0,73	0,65	0,67
1222	Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	20.688	28.005	27.866	134,7	99,5	3,14	4,17	4,16
1230	Oljčnik	1.618	2.436	2.492	154,0	102,3	0,25	0,36	0,37
1240	Ostali trajni nasadi	329	452	438	133,1	96,9	0,05	0,07	0,07
1300	Trajni travnik	369.662	345.544	345.140	93,4	99,9	56,12	51,51	51,48
1321	Barjanski travnik	6.458	5.565	5.607	86,8	100,8	0,98	0,83	0,84
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	7.317	10.542	10.502	143,5	99,6	1,11	1,57	1,57
	Kmetijska zemljišča v uporabi, skupaj	617.007	595.842	594.796	96,4	99,8	93,67	88,82	88,72
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	21.594	25.224	24.589	113,9	97,5	3,28	3,76	3,67
1420	Plantaža gozdnega drevja	317	260	252	79,5	96,9	0,05	0,04	0,04
1500	Drevesa in grmičevje	18.648	34.972	34.719	186,2	99,3	2,83	5,21	5,18
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	1.107	14.552	16.095	1453,9	110,6	0,17	2,17	2,40
	Kmetijska zemljišča, skupaj	658.673	670.849	670.450	101,8	99,9	100	100	100

Vir: MKGP

V letu 2021 se je med pomembnejšimi vrstami kmetijske rabe glede na leto 2006 najbolj povečal delež rastlinjakov (+83 %), ki so obsegali 192 hektarjev in so se je v primerjavi z letom 2020 povečali za 12 hektarjev (+7 %). Kljub temu rastlinjaki še vedno pokrivajo le malo površin (0,03 % kmetijskih zemljišč). Poleg povečanega interesa za pridelavo zelenjadnic skozi vse leto, predpostavljamo, da so eden od vzrokov za povečevanje površin rastlinjakov tudi izredno spremenljive vremenske razmere pri pridelavi zelenjave.

Površina vseh trajnih nasadov skupaj se je po podatkih povečala (v primerjavi z letom 2006 za 2.749 ha), vendar domnevamo, da je to povečanje posledica spremembe metodologije (prenos nekaterih površin trajnih travnikov v ekstenzivne sadovnjake). V obdobju od leta 2019, ko je

zajem podatkov o dejanski rabi primerljiv, je mogoče zaznati rahel upad površine ekstenzivnih sadovnjakov in se skupna površina trajnih nasadov manjša, predvsem zaradi vinogradov. Podatki kažejo, da imajo med trajnimi nasadi pozitiven trend v celotnem obdobju le površine oljčnikov. Površina oljčnikov v Sloveniji se od leta 2006 rahlo povečuje. V primerjavi z letom 2020 so se nekoliko povečale tudi površine intenzivnih sadovnjakov in hmeljišč. Površina hmeljišč se od leta 2015 povečuje, pri čemer še vedno ne dosega obsega iz leta 2006. V letu 2021 se v Sloveniji nadaljuje razmeroma hiter upad površine vinogradov. Glede na leto 2020 se je površina vinogradov po podatkih iz evidence dejanske rabe zmanjšala za 556 hektarjev oziroma za dobre 3 % (glede na leto 2006 pa za 5.089 ha oz. za 23 %).

Prav tako se v Sloveniji v letu 2021 nadaljuje trend upadanja površin njiv in travniških površin. Površina njiv se je v letu 2021 v primerjavi z letom 2006 zmanjšala za 2.770 hektarjev oziroma za 1,5 % (glede na leto 2020 pa za 156 ha oz. za 0,1 %). Med travniške površine se v evidenci dejanske rabe štejejo trajni travniki, barjanski travniki in kmetijska zemljišča, porasla z gozdnim drevjem. Obseg travniških površin pa se je v letu 2021 v primerjavi z letom 2006 zmanjšal za 22.188 hektarjev oziroma za približno 6 % (glede na leto 2020 za 402 ha oz. za 0,1 %). Treba je omeniti, da je precejšen del površin trajnih travnikov zaradi spremembe metodologije prešel v ekstenzivne sadovnjake in v neobdelana kmetijska zemljišča. Torej je dejansko zmanjšanje travniških površin v naravi, predvsem od leta 2006, nekoliko manjše.

Identifikacijski sistem kmetijskih zemljišč – bloki in grafične enote rabe kmetijskih gospodarstev (GERK)

Podatki evidence dejanske rabe, ki jo vodi in upravlja MKGP, se uporabljajo tudi kot kontrolni sloj za vpis GERK-ov v register kmetijskih gospodarstev. V letu 2015 je bil za izvajanje skupne kmetijske politike prvič uporabljen blok za referenčno parcelo identifikacijskega sistema za zemljišča. Kmetijska gospodarstva še naprej prijavljajo površine kot GERK-e, ki so od leta 2006 predstavljali referenčne parcele za potrebe dodeljevanja podpor v kmetijstvu. Po prijavi se soležni GERK-i istega KMG združijo v blok.

Prednosti bloka so, da s tem postanejo upravičene tudi manjše površine različnih vrst rabe in različni ozki pasovi travinja, ki potekajo ob njivah. GERK-i so še naprej zelo pomembni zaradi natančne določitve vrste rabe zemljišča, kar je pomembno za pravilno izvedbo skupne kmetijske politike. GERK-i so vrisani na ortofoto po mejah dejanske rabe. Izločene pa morajo biti vse površine z neupravičeno vrsto rabe (npr. zelenice okoli hiš, zaraščene površine, pozidana zemljišča, itd.).

V letu 2021 je bilo v register kmetijskih gospodarstev prijavljenih 490.154 hektarjev GERK, od tega 489.597 hektarjev KZU. V primerjavi z letom 2006 so se skupne prijavljene površine KZU povečale za 8.431 hektarjev oziroma za 1,8 %, v primerjavi z letom 2020 pa za 1.526 hektarjev oziroma za 0,3 %.

Ob primerjavi podatkov iz evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč ter registra kmetijskih gospodarstev opazimo dva različna trenda. Evidenca dejanske rabe kaže trend zmanjševanja površin kmetijskih zemljišč v uporabi, medtem ko je glede na podatke v registru kmetijskih gospodarstev mogoče zaznati povečevanje prijavljenih površin kmetijskih zemljišč v uporabi. Glede na značilnosti in namen obeh evidenc lahko sklepamo, da se dejanska površina kmetijskih zemljišč v naravi zmanjšuje, izboljšuje pa se popolnost identifikacijskega sistema zemljišč v smislu bolj sprotne prijave zemljišč v register.

Preglednica 52: Površine iz registra kmetijskih gospodarstev po vrstah rabe GERK; 2006, 2020 in 2021

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks 2021/06	Indeks 2021/20	Struktura (%)		
		2006	2020	2021			2006	2020	2021
1100	Njiva	172.507	170.280	170.606	98,9	100,2	35,41	34,88	34,81
1131	Začasno travinje	:	4.154	4.715		113,5		0,85	0,96
1150	Njiva za rejo polžev	:	9	8		88,9		0,0	0,00
1160	Hmeljišče	1.902	1.481	1.532	80,5	103,4	0,39	0,30	0,31
1161	Hmeljišče v premeni	:	387	361		93,3		0,08	0,07
1170	Jagode na njivi	:	111	115		103,6		0,02	0,02
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	270	356	362	134,1	101,7	0,06	0,07	0,07
1181	Trajne rastline na njivskih površinah, na katerih pridelava ni v tleh	:	11	11		100,0		0,002	0,002
1190	Rastlinjak	60	109	104	173,3	95,4	0,01	0,02	0,02
1191	Rastlinjak, v katerem pridelava ni v tleh	:	34	36		105,9		0,01	0,01
1192	Rastlinjak s sadnimi rastlinami	:	13	13		100,0		0,00	0,00
1211	Vinograd	15.432	14.965	14.669	95,1	98,0	3,17	3,07	2,99
1212	Matičnjak	:	43	40		93,0		0,01	0,01
1221	Intenzivni sadovnjak	4.132	4.228	4.269	103,3	101,0	0,85	0,87	0,87
1222	Ekstenzivni (travniški sadovnjak)	5.738	8.451	8.586	149,6	101,6	1,18	1,73	1,75
1230	Oljčnik	554	1.438	1.520	274,4	105,7	0,11	0,29	0,31
1240	Ostali trajni nasadi	415	430	422	101,7	98,1	0,09	0,09	0,09
1300	Trajni travnik	275.779	264.258	264.366	95,9	100,0	56,60	54,13	53,94
1320	Travinje z razpršenimi neupravič. značilnostmi	:	16.981	17.540		103,3		3,48	3,58
1321	Barjanski travnik	4.091	:	:			0,84		
1610	Kmetijsko zemljišče v pripravi	:	332	369		111,1		0,07	0,08
1800	Kmetij. zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	286	:	:			0,06		
	Kmetijska zemljišča v uporabi*	481.166	488.026	489.597	101,8	100,3	98,76	99,98	99,89
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	3.093	:	:			0,63		
1411	Površine za ukrep odprava zaraščanja	:	42	430		1.023,8		0,01	0,09
1420	Plantaža gozdnega drevja	336	80	80	23,8	100,0	0,07	0,02	0,02
1500	Drevesa in grmičevje	2.187	:	:			0,45		
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	423	:	:			0,09		
	Kmetijska zemljišča, skupaj	487.205	488.193	490.154	100,6	100,4	100,0	100,0	100,0

* Kmetijska zemljišča v uporabi ne vključujejo rabi 1181 in 1191.

Vir: MKGP

8.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja

Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

V Sloveniji je bila v začetku leta 2019 zaključena določitev območij z naravnimi omejitvami (OMD) v skladu s 32. členom Uredbe EU št. 1305/2013. Spremenjena OMD so bila nato potrjena s 6. spremembo PRP 2014–2020. Glede na kriterije, ki se uporabljajo za določitev teh območij, se območja delijo v tri skupine, in sicer gorska območja, območja z naravnimi omejitvami zunaj gorskega območja in območja s posebnimi omejitvami. Zaradi postopka določitve območij z naravnimi omejitvami so se minimalno povečala gorska območja, bolj pa zmanjšala območja s posebnimi omejitvami, saj je del območij zdaj vključen na območja z naravnimi omejitvami.

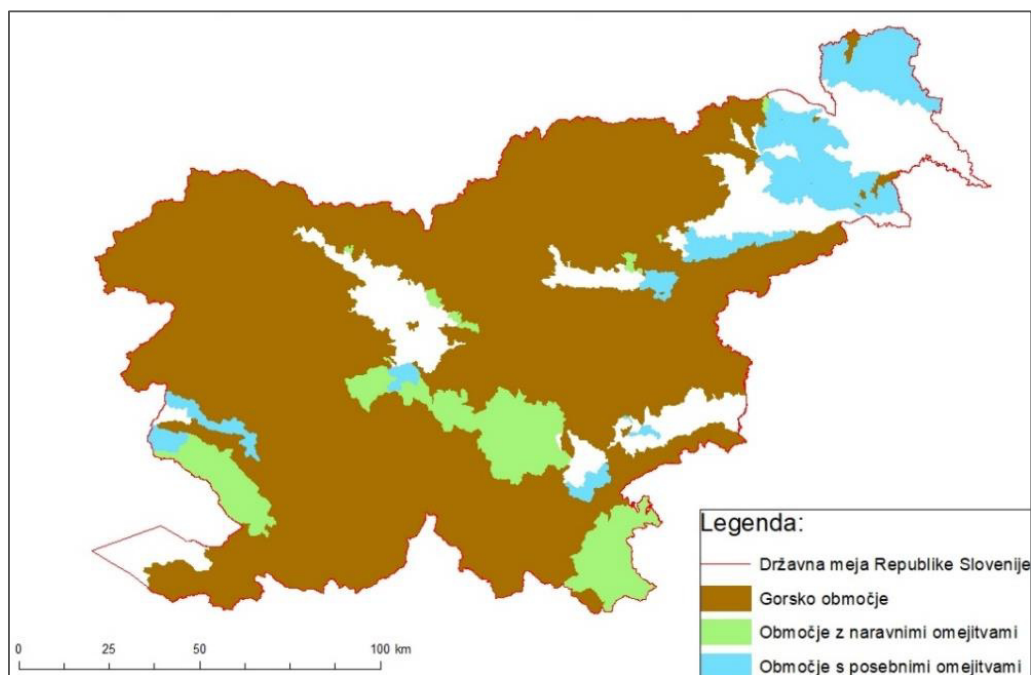
V letu 2021 je skupna površina KZU v OMD znašala 452.532 hektarjev. Ob tem površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK v OMD, znašajo 364.855 hektarjev in pokrijejo 80,6 % površin KZU v OMD. Zemljišča, ki niso evidentirana kot GERK KZU v OMD, niso upravičena do podpore OMD.

Preglednica 53: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

	Skupaj (SLO)	Gorska območja	Naravne omejitve zunaj gorskega območja	Območja s posebnimi omejitvami	SKUPAJ OMD
Skupna površina		1.470.949	146.410	143.941	1.761.300
KZU – dejanska raba	594.796	330.641	49.010	72.881	452.532
GERK KZU	489.597	265.045	38.967	60.843	364.855

Vir: MKGP

Slika 36: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD)

Vir: MKGP

Natura 2000

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice Evropske unije. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. Evropska unija je omrežje Natura 2000 uvedla kot enega od pomembnih delov izvajanja habitatne direktive in direktive o pticah⁷. Direktivi podpirata trajnostni razvoj, ki lahko zadovoljuje potrebe sedanjih rodov, hkrati pa ne škoduje potrebam prihodnjih. V omrežje Natura 2000 je v Sloveniji vključenih dobrih 37 % celotnega ozemlja.

Preglednica 54: Skupna površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000

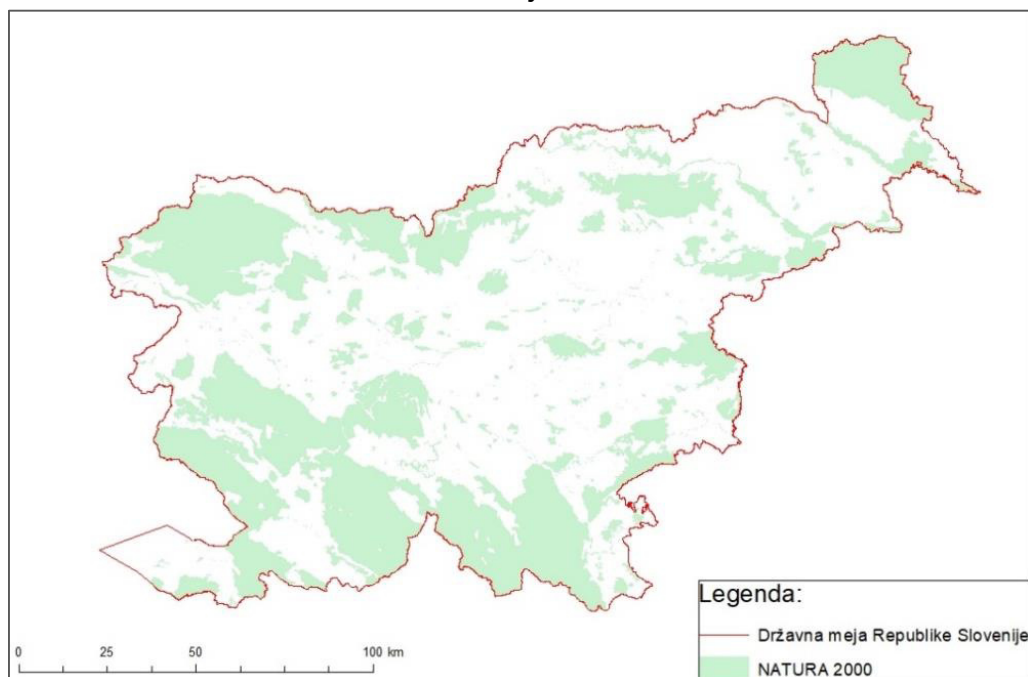
	Skupaj (SLO)	Natura 2000
Skupna površina		768.125
KZU – dejanska raba	594.796	147.187
GERK KZU	489.597	116.584

Vir: MKGP

⁷ Direktiva o habitatih (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst); direktiva o pticah (Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic).

V letu 2021 je skupna površina KZU v območjih Natura 2000 znašala 147.187 hektarjev, v registru kmetijskih gospodarstev pa je bilo vpisanih 116.584 hektarjev GERK KZU na teh območjih. Površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK na območjih Natura 2000, pokrijejo 79,2 % skupne površine KZU na teh območjih.

Slika 37: Območje Natura 2000

Vir: MKGP

Narodni, regijski in krajinski parki

Slovenija ima kot ena od držav z najvišjo stopnjo biodiverzitete v Evropski uniji trenutno z različnimi varstvenimi kategorijami zavarovanih 12 % svojega ozemlja. Zavarovana območja v Sloveniji zajemajo: en narodni, tri regijske parke in 46 krajinskih parkov.

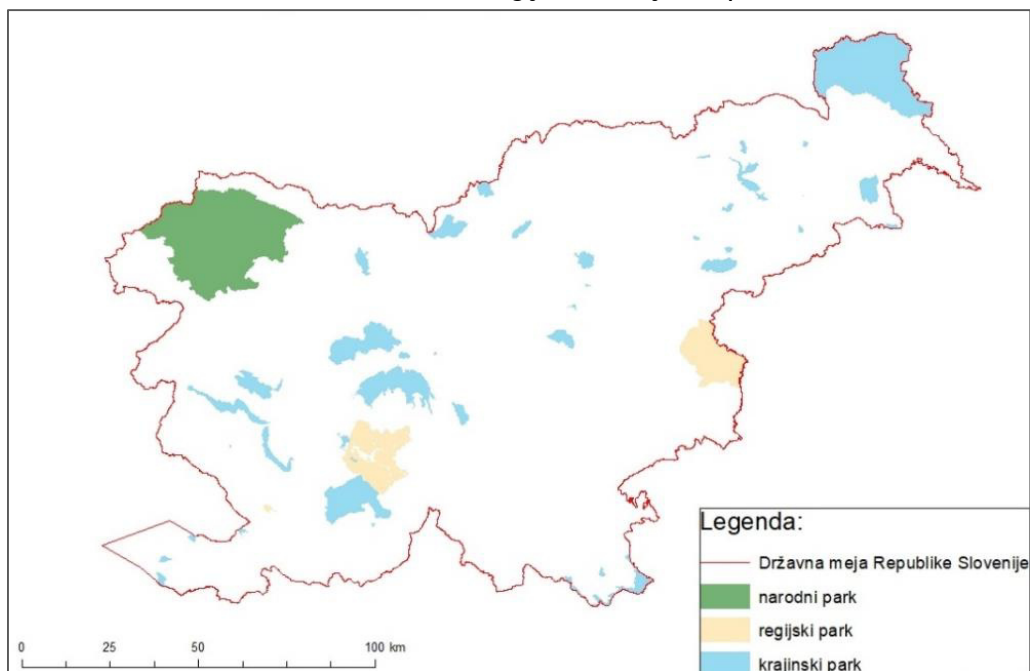
Skupna površina KZU v zavarovanih območjih je v letu 2021 znaša 67.953 hektarjev, kot GERK KZU na teh območjih pa je v registru kmetijskih gospodarstev vpisanih 55.789 hektarjev. Površine, ki so jih kmetovalci prijavili kot GERK v zavarovanih območjih, tako pokrivajo 82,1 % skupne površine KZU v teh območjih.

Preglednica 55: Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih

	Skupaj	Parki			
		Narodni	Regijski	Krajinski	SKUPAJ parki
Skupna površina		83.985	42.992	130.256	257. 233
KZU – dejanska raba	594.796	7.106	14.407	46.440	67.953
GERK KZU	489.597	4.163	12.058	39.568	55.789

Vir: MKGP

Slika 38: Narodni, regijski in krajinski parki

Vir: MKGP

Vodovarstvena območja

Vodovarstvena območja (VVO) so ena najpomembnejših oblik zavarovanja vodnih teles, pomembnih za odvzem pitne vode. Tak način zavarovanja je poznal Zakon o vodah iz leta 1981, na podlagi katerega so občine določile vodovarstvena območja. Nov zakon o vodah, ki v slovenski pravni red prevzema zahteve direktive EU o ukrepih na področju vodne politike, prenaša pristojnost določanja vodovarstvenih območij na državo. VVO ureja 15 uredb: vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja, vodno telo vodonosnikov Dravsko-ptujskega polja, vodno telo vodonosnika Apaškega polja, vodno telo vodonosnika Selniška dobrava, vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja, vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, vodno telo vodonosnikov Rižane, vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice, vodna telesa vodonosnikov na območju Slovenj Gradca, vodno telo vodonosnikov za območje Celja in Žalca, vodna telesa vodonosnikov za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič, vodno telo vodonosnika občine Ormož in Gorišnica ter vodno telo vodonosnikov občine Škofja Loka in Gorenja vas - Poljane.

Z uredbami so določena VVO in vodovarstveni režimi. Znotraj VVO so določene različne stopnje varovanja, odvisne od naravnih značilnosti in stopnje ogroženosti vodonosnikov oziroma površinskih voda. Uredbe predvidevajo tri stopnje varovanja oziroma razvrstitve vodovarstvenih območij: VVO I (najožja območja), na katerih velja najstrožji režim varovanja (prepovedana ali omejena raba mineralnih gnojil, gnojnice in gnojevke ter fitofarmaceutskih sredstev), VVO II (ožja območja) in VVO III (širša območja).

Poleg VVO, določenih z vladnimi uredbami, je še vedno veliko vodovarstvenih območij določenih z občinskimi odloki, ki so jih občinske skupščine sprejele do leta 2002 v skladu s takrat veljavnim Zakonom o vodah in se v skladu s prehodnimi določbami sedanjega zakona še uporabljajo.

V evidenci VVO, ki jo vodi Direkcija Republike Slovenije za vode, se vodovarstvena območja, določena z vladnimi uredbami, vodijo pod nazivom »državni nivo«, vodovarstvena območja, določena z občinskimi odloki, pa pod nazivom »občinski nivo«.

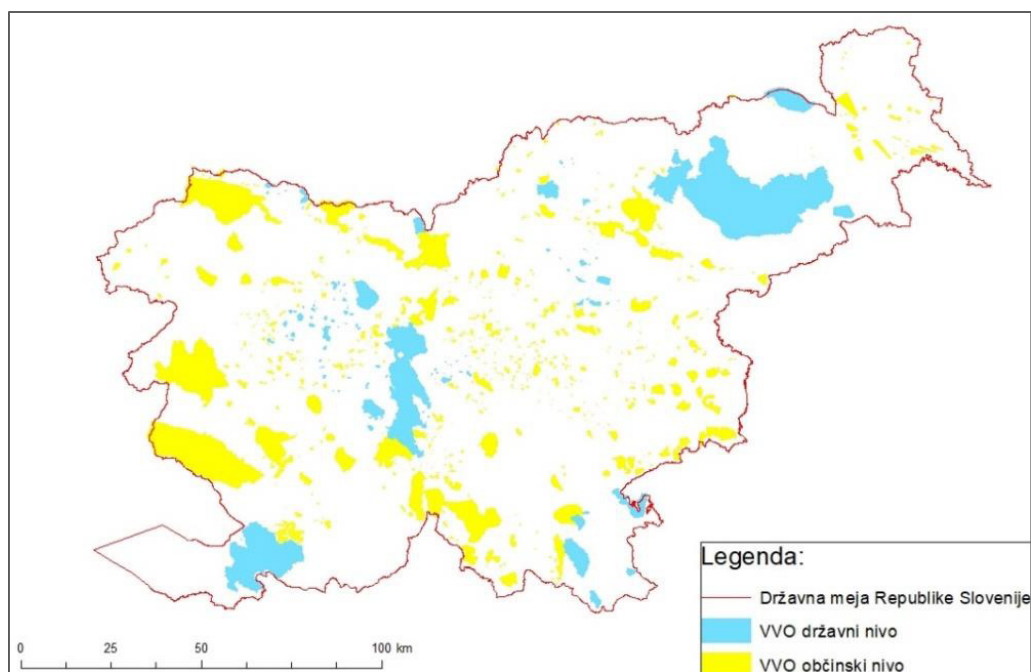
Površina vodovarstvenih območij v Sloveniji je v letu 2021 znašala 352.909 hektarjev, kar predstavlja 17,4 % površine države. KZU na teh območjih je bilo 94.117 hektarjev, kmetovalci pa so na teh območjih prijavili 76.347 hektarjev GERK KZU. Na VVO I območjih je bilo 2.665 hektarjev KZU oziroma 2.250 hektarjev GERK KZU.

Preglednica 56: Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2021

	Skupaj (SLO)	VVO skupaj		VVO – državni nivo		VVO – občinski nivo	
		VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I
Skupna površina		352.909	8.948	150.853	5.427	202.056	3.521
KZU – dejanska raba	594.796	94.117	2.665	57.251	2.007	36.866	658
GERK KZU	489.597	76.347	2.250	48.354	1.696	27.993	554

Vir: MKGP

Slika 39: Vodovarstvena območja

Vir: MKGP

8.2 Zemljiške operacije

Razdrobljenost zemljišč je med največjimi razvojnimi težavami slovenskega kmetijstva. Da bi bila kmetijska gospodarstva v zaostrenih gospodarskih razmerah konkurenčna, bi bili potrebni koncentracija posesti, izboljšanje kakovosti zemljišč in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev. Slovenija se vse pogostejše spoprijema tudi s posledicami podnebnih sprememb, predvsem z daljšimi sušnimi obdobji, ki zaradi premalo namakalnih površin povzročajo velik izpad pridelkov in s tem dohodkov v kmetijstvu. Zaradi neprimernega upravljanja zemljišč v kmetijstvu in gozdarstvu, onesnaževanja, širjenja mestnih območij in podnebnih sprememb so, podobno kot v številnih delih Evrope, opazni procesi degradacije tal, vendar pa je dejansko škodo zaradi kompleksnosti problematike, manjkajočih podatkov o ogroženih območjih in ocen posredne škode težko oceniti. Namen izvajanja zemljiških operacij, kot so komasacije, agromelioracije in hidromelioracije, je izboljšanje posestne in zemljiške strukture ter pogojev za obdelavo kmetijskih zemljišč.

Komasacije

Ključni problemi pri izvajanju komasacij so še vedno dolgotrajni komasacijski postopki, predvsem reševanje pritožb na odločbo o novi razdelitvi zemljišč komasacijskega sklada. Predlog za uvedbo komasacijskega postopka se lahko vloži, če se s komasacijo strinjajo lastniki kmetijskih zemljišč, ki imajo v lasti več kot 67 % kmetijskih zemljišč na predvidenem komasacijskem območju.

Tudi v letu 2021 je aktivnejšo vlogo na področju izvedbe komasacij kmetijskih zemljišč prevzel Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS. V letu 2021 sta bila objavljena dva javna razpisa za podukrep M4.3 Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, in sicer za operacijo: Izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih. Na tretji javni razpis je prispelo šest vlog; pri tem sta bili odobreni dve vlogi za izvedbo agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč, na površini 487,57 hektarjev.

Na četrti javni razpis je prispelo pet vlog. Odobrene so bile vse vloge za izvedbo agromelioracij in komasacij kmetijskih zemljišč, na površini 695 hektarjev.

Agromelioracije

Za izboljšanje fizikalnih, kemijskih in bioloških lastnosti tal ter izboljšanje dostopa na kmetijska zemljišča so bila izvedena naslednja agromelioracijska dela: izdelava in razgradnja teras, ureditev manjših odvodnjavanj, ureditev novih poljskih poti in nasipavanje zemljišč z rodovitno zemljo. V letu 2021 je MKGP izdalo 41 odločb o uvedbi zahtevnih agromelioracij na kmetijskih zemljiščih v skupni površini 65,8 hektarja.

V letu 2021 so bili odprti trije javni razpisi za ukrep odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih po Uredbi o izvajanju ukrepa odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 3/17, 18/18 in 3/21). Za odpravo zaraščanja na 262,8 hektarja je bilo odobrenih 1,3 milijona EUR.

Hidromelioracije

Hidromelioracije, med katere spadajo namakalni in osuševalni sistemi, so ukrep, ki omogoča usposobitev kmetijskih zemljišč v ekstenzivni rabi na območjih neugodnega vodnega režima z regulacijo vlage v tleh. Ti ukrepi so usmerjeni v gradnjo novih javnih namakalnih sistemov ter gospodarjenje z obstoječimi osuševalnimi in javnimi namakalnimi sistemi. K tem vsebinam spadajo tudi storitve upravljanja osuševalnih in javnih namakalnih sistemov, storitve izdelave in vzdrževanja evidence osuševalnih in namakalnih sistemov ter druge storitve, povezane s temi vsebinami.

V letu 2021 so se izvajale naloge v okviru programov upravljanja in vzdrževanja osuševalnih in javnih namakalnih sistemov po posameznem sistemu za leto 2021 na podlagi pogodb med upravljavcem sistemov in izvajalci. Na 214 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih je vzdrževanje izvajal Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, od tega na 191 osuševalnih sistemih in 23 namakalnih. Na 56 osuševalnih sistemih so vzdrževanje izvajali lastniki, na 8 javnih lokalnih namakalnih sistemih pa so upravljanje in vzdrževanje izvajale lokalne skupnosti. Skupno se upravljanje in vzdrževanje izvajata na 278 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih.

Gradnja namakalnih sistemov je potekala tudi v okviru programa razvoja podeželja. V letu 2021 je bilo izdanih 39 odločb za uvedbo zasebnih namakalnih sistemov z enim uporabnikom (na površini 97,3 ha) in dve odločbi o uvedbi zasebnega namakalnega sistema z več uporabniki (na površini 2,3 ha) ter dve odločbi o uvedbi lokalnega namakalnega sistema na površini 129,3 hektarja. V letu 2021 so bili za podukrep M4.1 Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva, namenjen prilagoditvi kmetijskih gospodarstev na podnebne spremembe ter izboljšanju okolja, objavljeni štirje javni razpisi, ki so se nanašali tudi na namakanje kmetijskih zemljišč. Sredstva so bila namenjena za nakup in postavitve rastlinjakov in nakup pripadajoče opreme, ureditev trajnih nasadov, nakup in postavitve mrež proti toči ter ureditev zasebnih namakalnih sistemov za enega uporabnika na prostem ter nakup namakalne opreme za namakanje in oroševanje. Za ureditev namakanja na 2,65 hektarja pokritih površin (rastlinjaki) je bilo odobrenih 73.767 EUR, za ureditev 114 hektarjev namakalnih površin na prostem pa je bilo odobrenih 793.560 EUR.

Do razkoraka med številom izdanih odločb o uvedbi zasebnih namakalnih sistemov in številom vlog za podporo izgradnji namakalnih sistemov s sredstvi PRP prihaja zato, ker lahko vlagatelji kandidirajo tudi z odločbami o uvedbi zasebnih namakalnih sistemov, izdanimi v preteklih letih, ko so zamudili rok za prijavo, vsi ne izpolnjujejo razpisnih pogojev oziroma se posamezniki raje odločijo za izgradnjo namakalnih sistemov z lastnimi sredstvi.

Sredstva za vzdrževanje melioracijskih sistemov se zbirajo v skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih. Upravljavec hidromelioracijskih sistemov, to je Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, poskrbi za izvedbo vzdrževanja v skladu s potrjenimi letnimi programi, usklajenimi z razpoložljivimi zbranimi sredstvi za ta namen. V letu 2021 se je na podlagi sprejete odredbe izvedla vsakoletna odmera nadomestila za vzdrževanje osuševalnih in javnih namakalnih sistemov. V odmero je bilo vključenih 222 osuševalnih in javnih namakalnih sistemov oziroma 14.740 zavezancev kot fizične osebe in 213 zavezancev kot pravne osebe. Za ostale osuševalne sisteme je bilo na voljo dovolj sredstev iz preteklih let, vzdrževanje izvajajo lastniki zemljišč sami ali pa se vzdrževanje ne izvaja (156 hidromelioracijskih sistemov). Zakonski postopek zbiranja sredstev za vzdrževanje in redno delovanje hidromelioracijskih sistemov se je prvič izvedel leta 2003. Od leta 2007 odmera vsako leto poteka nemoteno.

Preglednica 57: Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2015–2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Število hidromelioracijskih sistemov v odmeri	216	224	227	217	212	205	214
Zbrana sredstva (000 EUR)	691	628	649	698	597	647	576

Vir: MKGP

V letu 2021 so se vzdrževalna dela izvajala glede na zbrana sredstva iz odmere za leto 2020 in ostanka sredstev iz preteklih let. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS je vzdrževal 278 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih na skupno 39.428 hektarjih kmetijskih zemljišč. Na osmih javnih lokalnih namakalnih sistemih so se vzdrževalna dela izvajala na skupno

1.947 hektarjih kmetijskih zemljišč. V največjem obsegu se je izvajala košnja trave na brežinah jarkov, v manjšem obsegu pa posek zarasti na brežinah, poglobljanje jarkov in popravila poti.

Akumulacija Vogršček je največja akumulacija in namakalni razvod v državi. Velikost akumulacije, ki znaša okrog 8 milijonov m³ vodnega zajetja, je pomembna strateška in varnostna (glede stabilnosti pregrade) naloga, zato država in lastniki melioriranih zemljišč redno zagotavljajo sredstva za vzdrževanje tega javnega namakalnega sistema in akumulacije.

8.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe

Ustrezen življenjski prostor, ohranjeni naravni viri (tla, voda, zrak, biotska pestrost) in varna hrana spadajo med temeljne človekove in družbene potrebe ter jih razumemo kot javne dobrine, povezane s kmetijsko pridelavo.

Kmetijska zemljišča so naravna dobrina, pomembna za pridelavo hrane, varovanje okolja, ohranjanje kulturne krajine in poseljenosti podeželja ter opravljanje ekoloških funkcij. Med pomembnimi nalogami kmetijstva je zagotavljanje primerne stopnje samooskrbe in prehranske varnosti. Ker se obseg kmetijskih zemljišč zaradi intenzivnega razvoja naselij in infrastrukture ter zaraščanja teh zemljišč vztrajno zmanjšuje, je ena ključnih nalog zagotoviti njihovo obdelanost in ustrezno varstvo pred njihovo trajno spremembo.

Preglednica 58: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo, po občinah po OPN za leto 2021 ter skupne površine namenske rabe kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (ha)

Občina	Sprejeti Občinski prostorski načrti		
	Spremembe KZ	Vračanje v KZ	Površine KZ po uveljavitvi OPN
Ajdovščina	418,00	298,30	8.124,60
Osilnica	18,60	2,30	361,30
OPN	436,60	300,60	8.485,90
Občina	Sprejete spremembe in dopolnitve Občinskih prostorskih načrtov		
	Spremembe KZ	Vračanje v KZ	Površine KZ po uveljavitvi OPN
Šmarješke Toplice (SD 1)	8,20	6,80	1.819,00
Brežice (SD 3)	8,90	1,30	13.550
Podlehnik (SD 1)	3,90	2,50	1.737,00
Ljutomer (SD 3)	1,70	1,04	6.618,00
Straža (SD 2)	14,60	1,55	1.032,00
Mokronog - Trebelno (SD 2)	9,19	7,28	2.614,60
Mokronog - Trebelno (SD 3)	0,20	0,24	2.607,00
Zreče (SD 4)	1,60	1,10	1.947,00
Mirna (SD 3)	5,85	4,15	1.092,84
Polzela (SD 2)	59,34	33,46	1.463,75
Oplotnica (SD 1)	11,04	11,16	1.548,10
Gorišnica (SD 1)	15,46	4,91	1.902,04
Gorenja vas - Poljane (SD 1)	10,70	7,51	4.466,88
Šentrupert (SD 1)	34,71	7,83	2.027,32
Metlika (SD 1)	75,61	31,81	4.581,96
Hoče - Slivnica (SD 7)	25,99	18,74	1.787,73
SD OPN	286,99	141,38	50.795,22
Skupaj OPN in SD OPN	723,59	441,98	59.281,12

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

Po podatkih Ministrstva za okolje in prostor je bilo v letu 2021 uveljavljenih 28 občinskih prostorskih načrtov (OPN in SD OPN). Pri 18 občinah je šlo za take, ki so se nanašali na

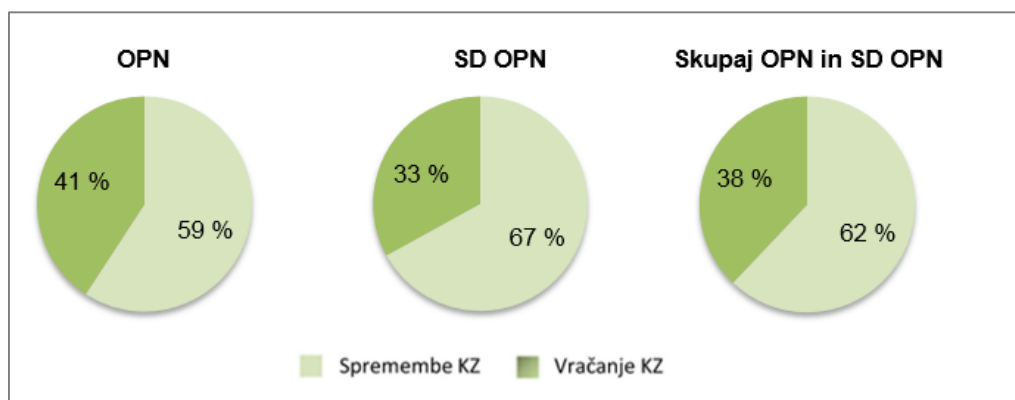
spremembo namenske rabe kmetijskih zemljišč (preglednica spodaj), pri 10 občinah pa se je v letu 2021 spreminjal oziroma dopolnjeval le besedilni del OPN (spremembe prostorskih izvedbenih pogojev oziroma meril in pogojev za urejanje prostora) ali pa je šlo za minimalne grafične popravke izvedbenega dela oziroma se je spreminjala podrobna namenska raba v okviru stavbnih zemljišč. Izračun sprememb namenske rabe zemljišč za posamezno občino je bil narejen z geografskim informacijskim sistemom ArcGIS, na podlagi vektorskih podatkov namenske rabe prostora, ki je veljala pred uveljavitvijo OPN (obstoječa namenska raba), in namenske rabe prostora uveljavljenega OPN.

V skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih so bili z dnem 21. 7. 2020 izpolnjeni vsi pogoji za začetek postopka določanja trajno varovanih kmetijskih zemljišč ali krajše TVKZ. Ko je iz prostorskega informacijskega sistema v skladu z zakonom, ki ureja prostorsko načrtovanje, razvidno, da je bil sprejet sklep o začetku postopka priprave prostorskega akta, iz katerega izhaja, da se s prostorskim aktom predlaga sprememba namenske rabe kmetijskih zemljišč, ministrstvo naroči izdelavo strokovne podlage s področja kmetijstva, ki je podlaga za implementacijo TVKZ v OPN. Naknadno je bil zaradi epidemije covid-19 sprejet Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije covida-19 (Uradni list RS, št. 175/2020 z dne 27. 11. 2020; ZIUOPDVE). V 99. členu tega zakona je navedeno, da v kolikor je skupna površina vseh pobud za pripravo prostorskega akta, ki se nanašajo na spremembo iz kmetijske v nekmetijsko namensko rabo, manjša od 10 hektarjev in je bil sklep sprejet do 31.12.2021, občini v postopku ni treba določevati TVKZ.

Do konca leta 2021 so nekatere občine sprejele sklep o začetku postopka priprave prostorskega akta, ki je omogočal izvedbo po določilih ZIUOPDVE, nekatere občine pa so sprejele sklep o začetku postopka priprave prostorskega akta, ki so presegale skupno površino vseh pobud na kmetijska zemljišča za 10 hektarjev, zato je ministrstvo naročilo izdelavo strokovne podlage. Do konca leta 2021 v nobenem postopku SD OPN predlog TVKZ ni bil implementiran v prostorski akt, postopki so še v teku.

Podatek o spremembi kmetijskih zemljišč (spremembe KZ) se nanaša na spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč (najboljša in druga kmetijska zemljišča) v območja stavbnih zemljišč (stanovanja, centralne dejavnosti, proizvodne dejavnosti, posebna območja, zelene površine, prometne površine, komunikacijske infrastrukture, energetske infrastrukture, okoljske infrastrukture, območja obrambe v naselju, površine razpršene poselitve in razpršena gradnja) in območja drugih zemljišč (mineralne surovine, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja obrambe zunaj naselij in ostala območja).

Slika 40: Deleži sprememb iz zgornje preglednice – primerjava sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč in sprememb nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

Z uveljavitvijo 18 OPN v letu 2021 se je spremenila namenska raba na 723,6 hektarja kmetijskih zemljišč, v kmetijsko namensko rabo pa je bilo spremenjenih 442,0 hektarja zemljišč. Podatek o vračanju v kmetijska zemljišča (vračanje v KZ) se nanaša na spremembo nekmetijskih namenskih rab (stavbna in druga zemljišča) v kmetijsko namensko rabo.

Po podatkih Ministrstva za okolje in prostor sta bila v letu 2021 sprejeta dva državna prostorska načrta (DPN). Pri enem ni sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč, pri drugem pa je prišlo do trajne izgube kmetijskih površin v skupnem obsegu površine 0,57 hektarja. Podatek o skupni površini območja DPN se nanaša na celotno ureditveno območje DPN in poleg kmetijske vključuje tudi druge rabe prostora. Ministrstvo ugotavlja, da je glede na veljavno namensko rabo občinskih prostorskih aktov znotraj območij DPN, sprejetih v letu 2021, znašala skupna površina namenske rabe za kmetijska zemljišča (K1 in K2) 0,57 hektarja. Delež spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč (K1 in K2) znotraj območij DPN, sprejetih v letu 2021, znaša 0,4 %.

Preglednica 59: Površine DPN, ki se načrtujejo na kmetijski namenski rabi, sprejetih v letu 2021

DPN, sprejeti v letu 2021	Skupna površina območja DPN (ha)	Skupna površina namenske rabe KZ na območju DPN (ha)	Delež namenske rabe KZ na območju DPN (%)
Prenosni plinovod R15/1 Pince–Lendava	16,30	0,57	3,5
Državni prostorski načrt za rekonstrukcijo glavne ceste G2-102/1038 Bača–Dolenja Trebuša	117,36	/	/
Skupaj	133,66	0,57	0,4

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

8.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (v nadaljevanju: Sklad) je bil ustanovljen z namenom, da gospodari s kmetijskimi zemljišči, kmetijami in gozdovi v lasti RS. To dejavnost je Sklad v celoti opravljal do 30. junija 2016. Od 1. julija 2016 pa Sklad gospodari le s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti RS. Z gozdovi v lasti RS gospodari družba Slovenski državni gozdovi (SiDG).

Na podlagi Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS (ZGGLRS) Sklad še naprej opravlja določene naloge, ki se nanašajo na gozdove v lasti RS, predvsem v zvezi s postopki denacionalizacije, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja agrarne skupnosti, s prenosi zemljišč in plačevanjem odškodnine za nemožnost uporabe zemljišč, vrnjenih v postopkih denacionalizacije.

Sklad, glede na navedeno, gospodari s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti RS v skladu s sprejeto razvojno politiko RS in strateškimi akti s področja kmetijstva, kot so Resolucija o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021«, Razvojna strategija Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, drugi predpisi in lastni akti.

Konec leta 2021 (stanje na dan 31. 12. 2021) je Sklad gospodaril z 61.288 hektarji kmetijskih zemljišč po dejanski rabi MKGP (leta 2020: 60.500 ha).

Preglednica 60: Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2016–2021

Vrsta rabe	Šifra	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Njiva	1100	24.808	25.177	25.346	25.450	26.006	26.605
Hmeljišče	1160	968	988	978	976	979	987
Trajne rastline na njivskih površinah	1180	76	77	71	62	46	54
Rastlinjak	1190	9	9	15	21	17	17
Vinograd	1211	3.652	3.641	3.751	3.785	3.814	3.829
Matičnjak	1212	5	5	5	5	6	6
Intenzivni sadovnjak	1221	989	957	959	985	1.009	1.008
Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	1222	628	663	665	675	700	696
Oljčnik	1230	833	896	915	935	947	965
Ostali trajni nasadi	1240	1	1	1	1	1	1
Trajni travnik	1300	17.823	17.520	17.470	17.504	17.480	17.803
Barjanski travnik	1321	619	605	574	576	586	623
Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	1410	2.638	2.615	2.733	2.598	2.628	2.548
Plantaža gozdnega drevja	1420	73	71	63	57	64	53
Drevesa in grmičevje	1500	3.671	3.635	3.508	3.556	3.361	3.349
Neobdelano kmetijsko zemljišče	1600	991	1.118	1.196	1.471	1.550	1.731
Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozd. drevjem	1800	1.075	1.007	975	986	990	1.014
Kmetijska zemljišča iz komasacije		821	401	197	273	318	
Kmetijska zemljišča, skupaj		59.682	59.386	59.423	59.916	60.500	61.288
Druga zemljišča		14.764	13.143				
Skupaj		74.446	72.529				

* Sklad je do 30. junija 2016 gospodaril z 233.106 ha gozdov v lasti RS, po tem datumu je gozdove v lasti RS v upravljanje prevzela družba Slovenski državni gozdovi. Vsi podatki so na dan 31. december tekočega leta.

Vir: Sklad

Sklad v skladu s krovnim zakonom ZSKZ in uporabo določb ZGGLRS opravlja predvsem naslednje naloge:

- skrbi za trajnostno gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v skladu s cilji prilagajanja podnebnim spremembam, ohranjanja narave in ohranjanja dobrega stanja voda,
- razpolaga in upravlja s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v skladu s predpisi,
- upravlja in vodi evidence o pravnih in stvarnih lastnostih nepremičnin, s katerimi gospodarji po tem zakonu, za namene učinkovitega izvrševanja upravnih nalog Sklada in drugih organov ali organizacij po tem zakonu,
- upravlja finančna sredstva, ki jih dobi z gospodarjenjem s kmetijskimi zemljišči in kmetijami,
- opravlja druge naloge, ki se nanašajo na kmetijska zemljišča in kmetije v lasti RS, določene v predpisih in aktih Sklada.

Gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči v lasti RS in upravljanju Sklada

Zakup

S fizičnimi osebami je sklenjenih 16.116 zakupnih pogodb za skupno površino 31.879 hektarjev kmetijskih zemljišč (v povprečju 2,0 ha/osebo). Skupaj je bila fizičnim osebami zaračunana zakupnina v znesku 3.659.110 EUR (v povprečju 115 EUR/ha). Fizične osebe imajo v zakupu 63 % vseh zemljišč.

S pravnimi osebami je sklenjenih 524 zakupnih pogodb za skupno površino 18.627 hektarjev kmetijskih zemljišč (v povprečju 35,5 ha/osebo). Skupaj je bila pravnim osebami zaračunana zakupnina v znesku 2.198.579 EUR (v povprečju 118 EUR/ha). V zakupu imajo 37 % vseh

zemljišč. Dve pravni osebi z odpovedanima pogodbama ter sodnim sporom v teku obdelujeta še dodatnih 2.779 hektarjev zemljišč.

Šole in državni organi imajo s šestimi zakupnimi pogodbami v brezplačnem zakupu 241 hektarjev zemljišč (leta 2020: 657 ha). Ministrstvo RS za obrambo ima v brezplačnem najemu še dodatnih 113 hektarjev kmetijskih zemljišč. Tako je skupaj v brezplačnem pogodbenem razmerju 354 hektarjev kmetijskih zemljišč.

V letu 2021 je bilo obnovljenih oziroma na novo sklenjenih 2.779 zakupnih pogodb (leta 2020: 2.712) oziroma 16 % glede na število vseh veljavnih zakupnih pogodb. Po površini obnovljene zakupne pogodbe obsegajo 42 % vseh površin zemljišč v zakupu. Obnovljene oziroma na novo sklenjene so bile še ena brezplačna zakupna pogodba in 25 najemnih pogodb.

Z 923 ponudbami za zakup kmetijskih zemljišč (leta 2020: 866) je bilo z javnimi objavami ponujenih v zakup 1.799 hektarjev kmetijskih zemljišč (leta 2020: 2.288 ha) oziroma 16.789 parcelnih delov (leta 2020: 8.906). Nekatera zemljišča so bila neuspešno ponujena že večkrat. Prvič ponujenih zemljišč v zakup je bilo za 1.034 hektarjev (leta 2020: 1.557 ha).

S 169 najemnimi pogodbami (leta 2020: 160) ima Sklad v najem oddanih 303 hektarjev (190 ha zemljišč, za katere se plačuje najemnina in 113 hektarjev zemljišč v brezplačnem najemu Ministrstva RS za obrambo). Pri najemu s plačano najemnino znaša povprečna letna najemnina 504 EUR na hektar.

Preglednica 61: Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2016–2021

Zakup	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Površina v zakupu (najem, brezplačni zakup), skupno (ha)	54.119	53.317	53.405	53.990	54.038	55.851
zakupne pogodbe pravnih oseb	22.437	21.822	21.390	21.467	21.102	18.627
zakupne pogodbe fizičnih oseb	29.442	29.502	29.964	30.475	30.879	31.879
najemne pogodbe	1.361	1.367	1.396	1.392	1.400	303
brezplačne zakupne pogodbe	879	626	655	655	657	241
Št. zakupnih pogodb (najem, brezplačni zakup), skupno	16.677	16.636	16.830	16.847	16.930	17.094
zakupne pogodbe pravnih oseb	497	507	510	535	533	524
zakupne pogodbe fizičnih oseb	16.035	15.978	16.158	16.144	16.221	16.116
najemne pogodbe	130	136	146	152	160	169
brezplačne zakupne pogodbe	15	15	16	16	16	6
Prihodki od zakupnin in najemnin (EUR)	7.917.523	7.216.034	7.544.566	7.782.165	6.539.483	6.295.780
Povprečna zakupnina (EUR/ha)	146	136	139	144	120	116
Ponudbe za zakup (ha)	1.613	1.696	1.399	1.231	2.288	1.799
– od teh prvič objavljen razpis za zakup (ha)	662	951	657	646	1.557	1.034
Število obnovljenih oziroma novih zakupnih pogodb	2.740	2.491	2.626	2.323	2.712	2.779
Prvič oddano v zakup (ha)	1.696	904	1.072	730	981	746
Nakupi in prodaje						
Nakup kmetijskih zemljišč (ha)	113	119*	131	640	733	441
– od tega nakupi na varovanih območjih (ha)	48	48*	55	222	197	138
Prodaja kmetijskih zemljišč (ha)	7,5	45,0	9,7	19,1	10,6	17,0
Prodaja stavbnih zemljišč (pozidanih po dejanski rabi)	0,6	0,6	0,9	13,4	15,5	16,0
V denacionalizaciji vrnjena kmetijska zemljišča (ha)	471	336	55	9	43	21

* Nakupi brez upoštevanja nakupa od Nadškofije Maribor.

Vir: Sklad

Nakupi kmetijskih zemljišč in gozdov na območjih, ki so strateškega pomena za državo

Na območju celotne Slovenije je Sklad odkupil 441 hektarjev zemljišč, v skupnem znesku 6.961.770,99 EUR (v povprečju po 1,58 EUR/m²). Od tega je odkupil 381 hektarjev (86,5 %) kmetijskih zemljišč, 55 hektarjev (12,5 %) gozdov, ostala zemljišča (okoli en odstotek) pa so obsegala pozidana zemljišča, vodna zemljišča in druga zemljišča. Sklad je spremljal objave

ponudb upravnih enot za prodajo kmetijskih zemljišč in tudi objave sodišč za prodajo kmetijskih zemljišč in kmetij na dražbah. Od vseh 441 hektarjev kupljenih zemljišč je bilo 46 % zemljišč odkupljenih v desetkilometrskem obmejnem pasu.

Nadzor nad obdelanostjo zemljišč in nedovoljeni posegi na zemljišča v gospodarjenju Sklada

Nadzor obdelave zakupljenih zemljišč poteka v skladu z določilom zakupne pogodbe in po ZKZ mora zakupnik ta obdelovati na predpisan način in kot dober gospodar. Merila za presojo, ali zakupnik ravna kot dober gospodar, so objavljena v Uradnem listu RS, št. 81/2002. V njih je na prvem mestu zapisano, da se morajo zemljišča redno obdelovati in vzdrževati, zagotavljati se mora ohranjanje oziroma izboljševanje rodovitnosti tal in ne sme se povzročati erozija, zbitost ali druga degradacija tal.

V skladu s Pravilnikom o podrobnejši opredelitvi obsega krajevne in stvarne pristojnosti območnih izpostav in upraviteljstev Sklada mora vsaka območna izpostava letno pregledati obdelanost po površini za 5 % vseh v zakup oddanih zemljišč svojega območja. Izbiro zakupnikov, katerih zemljišča bodo predmet kontrole, opravi računalnik. Dodatno kontrolo lahko odredi direktor Sklada. Kontrolo obdelanosti zemljišč, ki so oddana v zakup in tudi v zakup neoddanih kmetijskih zemljišč izvaja tudi kmetijska inšpekcija.

V letu 2021 je bilo za kontrolo izbranih 10.732 parcel, ki jih Sklad oddaja v zakup 1.003 zakupnikom, v skupni površini 2.701 hektarjev. Pregledanih je bilo 10.074 parcel oziroma 94 % izbranih parcel in v ta namen z zakupniki podpisanih 848 zapisnikov. Ugotovljenih je bilo 35 nedovoljenih posegov pri 31 zakupnikih, na kar so bili zakupniki opozorjeni ob pregledu. Neprimerno je bilo obdelanih 107 parcel pri 38 zakupnikih, ki jih je Sklad opozoril in pozval, naj zemljišča obdelajo. Nepregledanih je ostalo 658 parcel. Te se prenesejo v kontrolo za leto 2022. Med naloge nadzora sodi tudi kontrola nedovoljenih podzakupov. Spremljanje neskladij vrisanih GERK-ov s površinami v zakupu in njihovo odpravljanje je stalna naloga Sklada.

Upravljanje in vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov

Sklad je v letu 2021 izvajal javno službo upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov (HMS) na območju celotne RS, in sicer na podlagi Uredbe o izvajanju državne javne službe na osuševalnih in namakalnih sistemih (Uradni list RS, št. 82/18). Obveznost izvajalca javne službe je trajno nepretrgano opravljanje nalog, ki so potrebne za učinkovito gospodarjenje s HMS. Za naloge upravljanja je bilo v letu 2021 predvidenih 10.819 ur (vrednost urne postavke je znašala 20,44 EUR).

V letu 2021 je imel Sklad v upravljanju 260 HMS, od tega osem državnih namakalnih sistemov in 252 osuševalnih sistemov (196 osuševalnih sistemov je vzdrževal Sklad, za 56 osuševalnih sistemov pa so skrbeli zakupniki sami). Slednji naloge vzdrževanja, ki jih v letnem programu vzdrževanja predvidi Sklad, lastniki oziroma zakupniki zemljišč izvedejo sami, Sklad pa opravi kontrolo izvedbe predvidenih vzdrževalnih del.

Sanacija črnih odlagališč in rušitve objektov

Za sanacijo odlagališč oziroma nedovoljenih odpadkov z zemljišč v gospodarjenju Sklada in rušitve objektov je Sklad v programu za leto 2021 načrtoval 200.000 EUR sredstev. Dogodki so zelo nepredvidljivi in niso znani vnaprej. Predvsem so odvisni od aktivnosti inšpekcijskih služb različnih profilov in nivojev. Za odstranjevanje odpadkov na podlagi inšpekcijskih odločb in rušitve objektov je Sklad v letu 2021 porabil 145.781 EUR, za nadomestilo za degradacijo in uzurpacijo prostora na podlagi odločb pa 18.202 EUR.

9 JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

9.1 Javna služba kmetijskega svetovanja

Javna služba kmetijskega svetovanja (JSKS) se je tudi v letu 2021 izvajala v okviru Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije (KGZS), in sicer na Sektorju za kmetijsko svetovanje in na oddelkih za kmetijsko svetovanje pri osmih kmetijsko gozdarskih zavodih. V okviru kmetijskega svetovanja je bilo v letu 2021 zaposlenih približno 320 kmetijskih svetovalcev in tudi nekaj pripravnikov. Naloge JSKS se izvajajo v skladu z izhodišči MKGP, na podlagi letnega programa in finančnega načrta za leto 2021.

Slika 41: Organigram JSKS v letu 2021

Vir: KGZS – Sektor za kmetijsko svetovanje

Glavne naloge JSKS so bile v letu 2021:

- **naloga 1:** svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti,
- **naloga 2:** svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva,
- **naloga 3:** svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike,
- **naloga 4:** svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev in drugih oblik proizvodnega združevanja kmetijskih pridelovalcev,
- **naloga 5:** svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov.
- **naloga 6:** Vodenje, usmerjanje dela in koordinacija (vključno s pripravo programa dela in poročanja ter pripravo navodil, obrazcev, obvestil, protokolov in orodij)

Pri tem je JSKS izvajala naslednje **prioritetne naloge**:

- spodbujanje pridelave zelenjadnic,
- povezovanje tržnih kmetijskih gospodarstev,
- optimiziranje prehrane pri reji goveda, prašičev in drobnice,
- dopolnilne dejavnosti na kmetijah,
- namakanje kot ukrep prilagajanja na podnebne spremembe in
- ekološko kmetijstvo.

Za te naloge se je oblikovalo operativne programe, ki so bili podlaga za izvajanje aktivnosti znotraj posamezne naloge. Aktivnosti so predstavljene pri posameznih nalogah v nadaljevanju. JSKS je v letu 2021 veliko pozornosti namenila tudi spodbujanju naravovarstvenih operacij ter operaciji, ki je namenjena sobivanju zveri in pašnih živali v okviru ukrepa KOPOP, aktivnostim na področju prilagajanja in blaženja na podnebne spremembe, svetovanju glede biovarnostnih ukrepov za preprečevanje kužnih bolezni oziroma v primeru pojava odprava in zaščita nadaljnjega širjenja bolezni (npr. afriška prašičja kuga), spodbujanju mladih za kmetovanje, aktivnostim na področju digitalizacije v kmetijstvu ter informiranju in svetovanju glede socialne varnosti kmečkega prebivalstva na podeželju s posebno skrbnostjo do starejših, žensk in ogroženih skupin.

Na vseh področjih se je izvajala **horizontalna naloga** spodbujanja mladih za kmetovanje. Tej ciljni skupini mladih kmetov se je prilagodilo tudi načine oziroma metode svetovanja. Tako se je začelo z uvajanjem novih metod na vseh področjih svetovanja, predvsem pa z uvajanjem e-načinov svetovanja (vključno z obveščanjem mladih kmetov prek e-novic). Nadaljevalo se je delo v okviru panožnih krožkov, kjer se je skupaj z mladimi kmeti skušalo poiskati rešitve pri tehnoloških, naravovarstvenih in ekonomskih vsebinah pri posameznih panogah. Nadaljevalo se je tudi z aktivnostmi v okviru akcijskega načrta za delo z mladimi kmeti v obdobju 2014–2020 »Od mladega kmeta do skrbnega gospodarja«, ki si za cilj postavlja zagotoviti mlademu kmetu okolje, v katerem se bo lahko s svojo dejavnostjo razvijal, tako v ekonomskem kot tudi socialnem smislu. Akcijski načrt za delo z mladimi kmeti se je ovrednotil in dodale so se nove vsebine. JSKS je sodelovala tudi pri organizaciji tradicionalnega letnega srečanja mladih kmetov, ki je v letu 2021 potekal prek spleta. Udeležba na temu srečanju je presegla pričakovanja.

Poleg horizontalne naloge je JSKS delovala tudi na področju **uvajanja digitalizacije** na kmetijskih gospodarstvih. Pri tem se je promoviralo dobre prakse in usposabljal svetovalce in

kmete pri poznavanju digitalnih rešitev ter opreme z različnih področij praktične rabe, in sicer iz sodobne informacijske in komunikacijske tehnologije (npr. natančna merilna oprema, senzorji, tipala, sistemi geopozicioniranja, brezpilotna letala, robotika, splet). Skupaj z MKGP se je v okviru projekta Nextgen sodelovalo pri oblikovanju platforme in orodij za digitalizacijo JSKS. Na področju digitalizacije dela JSKS se je nadaljevalo z implementacijo vseh možnosti, ki so bile na voljo za razvoj komunikacije med deležniki v prenosu znanja. Tako je bil poseben poudarek na nadaljevanju usposabljanja kmetijskih svetovalcev za delo z digitalnimi orodji (npr. Zoom, Filmora 9, Doodle, Google, Canva, Mural) in uvedbi mobilnih spletnih svetovanj, ki potekajo na kmetiji (t. i. farminarji). Izdelana so bila tudi navodila za uporabo nekaterih digitalnih orodij in izvedene nekatere naloge na prilagojen e-način. Za usposabljanja kmetov so se uporabljali sistemi, ki omogočajo spletne sestanke, osebna svetovanja na daljavo ali izvedbo spletnih seminarjev (t. i. webinarjev). V sklopu tega se lahko omeni, da je epidemija covida-19 tudi v letu 2021 ogrožala delo JSKS in izvedbo programa dela. Zaradi slednjega so bile potrebne prilagoditve dela, pri čemer je bil bistveno večji poudarek na svetovanju in usposabljanju na daljavo. Na ta način delo JSKS ni zastalo, ampak je bilo tako bistveno več dela vloženega v digitalizacijo svetovalnih procesov, procesov usposabljanj in v medsebojno komunikacijo. V povezavi z epidemijo se je svetovalo tudi kmetom in jih ozaveščalo o ukrepih za blažitev in odpravo posledic epidemije na vseh področjih ter jim nudilo svetovanje pri izpolnjevanju vlog glede uveljavljanja pravic, ki so izhajale iz sprejete zakonodaje za blažitev posledic epidemije covida-19.

Naloga 1: Tehnološko, gospodarsko in okoljevarstveno svetovanje

– Izvajanje tehnološkega svetovanja za dvig konkurenčne sposobnosti kmetij

Ukrepi te dejavnosti so bili namenjeni predvsem kmetijskim gospodarstvom, ki potrebujejo visoko raven tehnoloških in podjetniških znanj ter znanj, ki se nanašajo na okoljske vsebine, povezane s kmetijstvom in predelavo hrane, saj je za njih kmetijstvo glavni ali najpomembnejši vir dohodka. V okviru te dejavnosti so se izvajala svetovanja in izobraževanje v zvezi s tehnološkim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti ter prenos znanj neposredno do uporabnikov in pomoč pri implementaciji znanstvenih in strokovnih ugotovitev v prakso. Izvajalo se je tudi izobraževanje kmetijskih svetovalcev in kmetov o novostih na vseh tehnoloških področjih.

– Aktivnosti na področju urejanja kmetijskih zemljišč

Aktivnosti na področju zemljiških operacij obsegajo zelo široko področje svetovanja uporabnikom. V najširšem smislu se je kmetom svetovalo glede nakupov in zakupov kmetijskih zemljišč, potrebnih postopkov glede pridobivanja statusa kmeta, zaščite kmetij, dovoljenj za gradnjo kmetijskih gospodarskih objektov na kmetijskih zemljiščih in podobno.

Tudi v letu 2021 je bilo namakanje ena od prioritetnih nalog svetovanja JSKS. Na terenu se je svetovalo in pomagalo lokalnim skupnostim in posameznim kmetovalcem pri napravi projektov potrebnih za izvedbo namakanja ter pri svetovanju o tehnologijah namakanja za posamezne kmetijske kulture.

– Integrirano varstvo rastlin – sodelovanje z Javno službo zdravstvenega varstva rastlin

Tudi v letu 2021 se je v okviru sodelovanja z JS zdravstvenega varstva rastlin izvedlo številne naloge. Spremljalo se je razvojne faze rastlin in sodelovalo pri spremljanju gospodarsko pomembnih škodljivih organizmov, ki povzročajo težave v pridelavi. Škodljive organizme in fenološke faze se spremlja za potrebe napovedi optimalnih rokov zatiranja na različnih lokacijah po Sloveniji z namenom izboljšanja prognoze.

- *Obvladovanje tveganj, naravnih in drugih nesreč ter bolezni živali in škodljivih organizmov na rastlinah in s tem povezanih tveganj*

Za leto 2021 je bilo značilno pestro vremensko dogajanje, saj se je kmetijstvo že v aprilu soočalo z obsežno pozebo, nato z nadpovprečno deževnim in hladnim majem, v poletnih mesecih pa z občasno ekstremno visokimi temperaturami in večmesečno sušo, ki so jo ponekod prekinjali nalivi s točo. Aktivnosti JSKS so bile tako usmerjene v spremljanje in ocenjevanje stanja na terenu, zbiranje podatkov o škodi na kmetijskih rastlinah in v svetovanje, kako omiliti posledice neugodnih vremenskih razmer.

- *Sodelovanje v LIFE Integriranem projektu za okrepljeno upravljanje NATURE 2000 v Sloveniji*

JSKS sodeluje v LIFE Integriranem projektu za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji, v katerem sodeluje 15 partnerjev. V okviru projekta je JSKS pripravila več nasvetov, člankov in predavanj. JSKS je tudi redno komunicirala s KGZS zavodi in se udeležila desetih delavnic.

Naloga 2: Pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva

- *Pomoč pri pripravi razvojnih načrtov kmetij, posodabljanja, preusmeritve in sanacije*

Izvajalo se je informiranje, osebno svetovanje ter s pomočjo strokovnih predlogov pomagalo kmetom pri pripravi razvojnih načrtov kmetij in njihovi ustrezni izvedbi. S pomočjo ustrezne posodobitve, posodabljanja, sanacije ali prestrukturiranja se je upošteval cilj povečanja ekonomičnosti pridelave na kmetijah. Poseben poudarek je bil namenjen zagotavljanju strokovne pomoči mladim prevzemnikom kmetij pri pripravi in izvajanju celovitih razvojnih načrtov kmetij.

- *Diverzifikacija gospodarskih dejavnosti kmetijskih gospodarstev ter uvajanje, razvoj in izvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah*

V okviru te naloge so se izvajala svetovanja in izobraževanja izvajala v zvezi z ekonomskim in podjetniškim svetovanjem ter poslovnim povezovanjem. Ta izobraževanja so bila namenjena spodbujanju in pomoči pri uvajanju dopolnilnih in dodatnih dejavnosti na kmetijah, ki iz osnovne kmetijske dejavnosti ne dosegajo ustreznega dohodka oziroma imajo kmetije željo po povečanju dohodka in ustvarjanju dodatnih delovnih mest na kmetiji.

- *Ekonomsko, davčno svetovanje, FADN*

Na področju ekonomskega in davčnega svetovanja so se izvajale aktivnosti, povezane z osebnim svetovanjem za kmetije, in sicer na podlagi empiričnih podatkov posameznih kmetij. S tem se je kmetije usposabljaše za strateško načrtovanje. Razvijale in posodobljale so se kalkulacije v okviru Sistema Farm Manager, in sicer kot osnova za strateško načrtovanje proizvodnje na kmetijah. Aplikacija Farm Managerja se je tudi uvajalo za uporabo na kmetijah.

- *Kratke verige, sheme kakovosti in promocija*

Svetovalo se je o aktualnih dogajanjih in sprejetih ukrepih, povezanih z epidemijo covid-19. Poudarek je bil na uveljavljanju pravic, povezanih z aktualnimi dogajanjimi. Dani so bili nasveti glede prekinjenih dobav javnim zavodom, zaščitnih ukrepov pri neposredni prodaji ter glede izvajanja obveznih individualnih testov pri prodaji pridelkov na tržnici. Aktivnosti so vključevale svetovanje s področja neposredne prodaje s kmetije in drugih kmetij ter svetovanje glede priprave izdelkov za trg za vključitev v shemo izbrana kakovost (sadje, goveje meso, mleko, prašičje meso). Svetovalo se je o postopkih sodelovanja v shemah kakovosti ter nudilo pomoč pri izpolnjevanju obveznosti in oddaji poročil za podukrep M 3.1 Podpora za novo sodelovanje

v shemah kakovosti. To je vključevalo tudi zagotavljanje osnovne pomoči pri prijavljanju na javne razpise in tudi to, kako živila tržišiti.

– *Izvajanje Programa razvoja podeželja 2014–2020*

Na tej nalogi se je število svetovanj izjemno povečalo. Razlogi za to so naslednji: v letu 2021 je bilo nadpovprečno veliko število objavljenih razpisov iz PRP 2014–2020, opazno je bil povečan obseg osebnega svetovanja upravičencem pri prvemu JR podukrepa M 6.3 (priprava zahtevka za izplačilo drugega obroka sredstev) in drugih JR, opazno je bil povečan obseg dela tudi pri pripravi letnih poročil PRP, ki jih je iz leta v leto več in so vsebinsko dokaj zahtevna, ter pri pripravi zahtevkov, saj je bilo v letu 2021 zaključenih veliko investicij in pripravljenih več zahtevkov, kot je bilo načrtovanih.

Naloga 3: Svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike

– *Informiranje vlagateljev pri izvajanju ukrepov kmetijske politike v okviru zbirne vloge*

V okviru te naloge se je svetovalo glede izvajanja ukrepov kmetijske politike. Aktivnosti zajemajo predvsem svetovanje s področij neposrednih plačil, izvajanja zelene komponente, območij z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, kmetijsko-okoljsko-podnebnega programa, dobrobiti živali, ekološkega kmetovanja in navzkrižne skladnosti.

– *Neposredna plačila – zelena komponenta*

Ker je eden od pomembnih ciljev SKP tudi izboljšanje okoljske učinkovitosti, se je kmetom v okviru neposrednih plačil osebno svetovalo glede izvajanja zelene komponente, usklajevanja kolobarja za posamezne kmetije, predvsem za kmetije, vključene v ukrepe KOPOP. Kmetom so bile predstavljene možnosti, ki jih imajo za izpolnjevanje pogojev pri diverzifikaciji kmetijskih rastlin ter obdelavo površine z ekološkim pomenom in ohranjanjem okoljsko občutljivega trajnega travinja na območju Natura 2000.

– *Navzkrižna skladnost*

V okviru izvajanja JSKS se izvaja tudi kmetijsko svetovanje iz vsebin navzkrižne skladnosti. Svetovanje se je prilagodilo ugotovitvam in priporočilom kontrolne institucije, ki je ugotavljala napake pri izvajanju navzkrižne skladnosti.

Naloga 4: Svetovanje pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev in drugih oblik združevanja kmetijskih pridelovalcev

– *4.1 Vzpostavljanje lokalnih partnerstev, organizacij proizvajalcev, drugih oblik proizvodnega združevanja in novih oblik združevanja kmetijskih pridelovalcev*

V cilju vzpostavitve organizacij proizvajalcev in skupin proizvajalcev ter drugih oblik povezovanja je bilo s strani JSKS tudi v letu 2021 vloženega veliko truda. Kljub velikim dosedanjim prizadevanjem in napredku na tem področju bo ta cilj pri nespremenjenih zakonodajnih podlagah in pogojih težko doseči. Pridelovalce se je v okviru različnih delovnih teles, združenj, rejskih organizacij, društev, povezovalnih verig (žitna, zelenjavna) spodbujalo k skupni, organizirani pridelavi in trženju. Spodbujali so jih tudi k sodelovanju in povezovanju v strojnih krožkih in panožnih društvih.

– 4.2 Varna hrana

Svetovalo se je o aktualnih dogajanju in ukrepov, povezanih z epidemijo covid-19 in pridelavo/prodajo varnih živil (zaščitni ukrepi pri neposredni prodaji, izvajanje obveznih individualnih testov za prodajo na tržnicah ipd.).

– 4.3 Delovanje društev, ki delujejo na področju kmetijstva; sodelovanje z nevladnimi organizacijami in agrarnimi skupnostmi ter izvedba državnih tekmovanj

Na področju strokovnega dela z društvi je JSKS društvom, ki delujejo na področju kmetijstva in podeželja, tudi v letu 2021 pomagala pri izvajanju načrtovanih aktivnosti (v letu 2021 večinoma prek telefona oz. e-pošte). Kmetijski svetovalci so strokovni tajniki številnih strokovnih društev na področju kmetijstva in podeželja, na primer panožna društva (sadjarska, vinogradniška, govedorejska, društva drobnice itd.), društva podeželske mladine, podeželskih žena in tako dalje. Tem društvom se je zagotovila ključna strokovna podpora pri izvedbi programa, in sicer prek organiziranih izobraževanj, strokovnih ekskurzij, razstav, ocenjevanj in prireditev.

– 4.4 Socialno podjetništvo

Na področju socialnega podjetništva so se izvajala svetovanja glede razvoja dejavnosti, ki so pomembne za reševanje določenih družbenih problemov (npr. zaposlovanje ljudi, ki imajo omejene možnosti za zaposlitev, medgeneracijsko sodelovanje, oskrba starejših na kmetijah). V povezavi z naštetim so potekale tudi aktivnosti v smeri razvoja ekološkega kmetijstva, permakulture, zeliščarstva, predelava živil, trajnostnega turizma in nege krajine.

Naloga 5: Svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov

V sklopu te naloge se je na strokoven način sodelovalo z ministrstvi in drugimi državnimi institucijami pri pripravi predpisov, ki so se nanašala na kmetijstvo in razvoj podeželja, vključno s predpisi na področju politike varstva narave in okolja ter upravljanja voda. JSKS je pripravljala pripombe na osnutke predpisov, jih posredovala na pristojna ministrstva in različne institucije ter te pripombe (stališča) skušala uveljaviti. Še zlasti so delo JSKS v letu 2021 zaznamovale vsebinske priprave predlogov strateškega načrta SKP 2023–2027. Veliko časa se je namenilo tudi predlogom rešitev za probleme v kmetijstvu zaradi epidemije covid-19. Tako se je podajalo pripombe in predloge na vso sprejeto zakonodajo, povezano z blažitvijo posledic drugega vala epidemije.

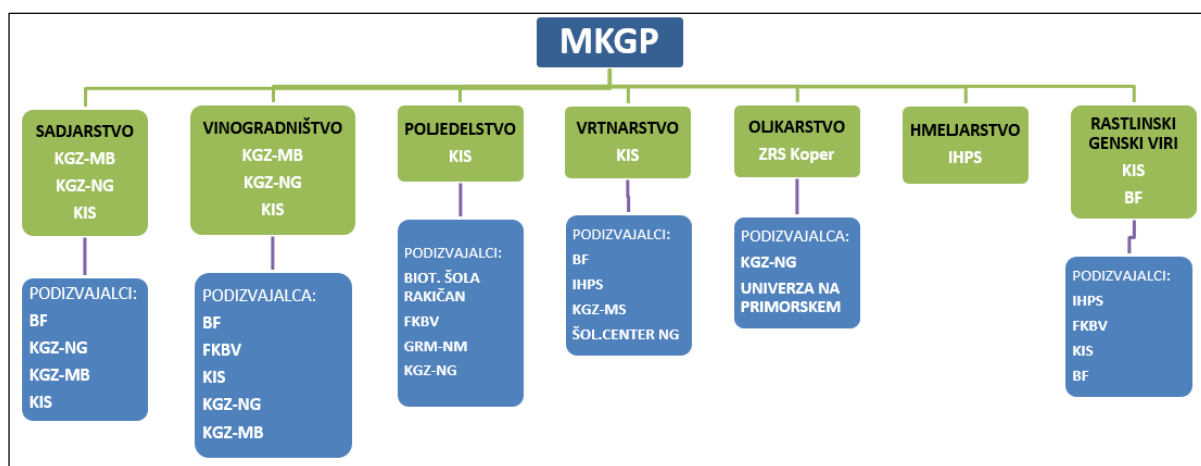
Naloga 6: Vodenje, usmerjanje dela in koordinacija (vključno s pripravo programa dela in poročanja ter pripravo navodil, obrazcev, obvestil, protokolov in orodij)

Vodenje in koordinacija dela JSKS je potekala na daljavo prek rednih mesečnih kolegijev vodij oddelkov za kmetijsko svetovanje pri kmetijsko gozdarskih zavodih, prek kolegijev vodij oddelkov na Sektorju za kmetijsko svetovanje in kolegijev svetovalcev na zavodih. Koordinacija strokovnih nalog je potekala prek spletnih sestankov strokovnih skupin. Dnevna koordinacija dela je potekala prek e-pošte in informiranja svetovalcev prek intranetne spletne strani. Zaradi epidemije covid-19 je bilo delo prilagojeno in je potekalo prek e-povezav.

9.2 Strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin

Na podlagi spremembe Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 27/17) in v letu 2017 objavljenih predpisov⁸ o delovanju javnih služb se strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin in naloge rastlinske genske banke izvajajo v okviru **Javne službe v poljedelstvu, Javne službe v vrtnarstvu, Javne službe v sadjarstvu, Javne službe v vinogradništvu, Javne službe v oljkarstvu in Javne službe nalog rastlinske genske banke**. V skladu z novo zakonodajo so bili z letom 2018 imenovani tudi izvajalci posameznih javnih služb na področju izvajanja strokovnih nalog. Strokovne naloge s področja hmeljarstva se izvajajo v okviru **Javne službe v hmeljarstvu**, urejene s posebno zakonodajo.

Slika 42: Shema javnih služb in izvajalcev v skladu z novo zakonodajo

Vir: MKGP

Proizvodnja kmetijskih rastlin postaja zahtevnejša, zato je dolgoročna stabilna pridelava pomemben strokovni izziv, ki ob dobrem poznavanju vrst in sort (tudi lokalnih sort) zahteva tudi poznavanje ustreznih tehnologij za optimizacijo pridelave. Ukrepi za obvladovanje tveganj v kmetijstvu morajo biti usmerjeni tudi k prilagajanju kmetijske proizvodnje podnebnim spremembam ter preprečevanju in blaženju posledic neugodnih vremenskih razmer.

Z novim pristopom v prenosu znanja v kmetijstvu, da se dosežejo določeni sinergijski učinki pri reševanju težav in potrebnem razvoju, je v okviru obravnavanih javnih služb vzpostavljen sistem strokovno-tehnične koordinacije, ki bo zagotavljal ustrezen prenos znanja med raziskovalnimi, izobraževalnimi in svetovalnimi ustanovami.

Med glavnimi nalogami strokovnega vodje posamezne javne službe sta sodelovanje z Javno službo kmetijskega svetovanja in Javno službo zdravstvenega varstva rastlin, znanstveno-raziskovalnimi ustanovami, univerzami, podjetji, pridelovalci, skupinami in organizacijami pridelovalcev oziroma njihovimi združenji, drugo strokovno javnostjo in nevladnimi organizacijami ter vključevanje njihovih potreb v programe dela javne službe.

⁸ Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/2017), Pravilnik o pogojih glede prostorov, opremljenosti in kadrov za opravljanje javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/2017), Uredba o javni službi nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 60/2017) in Pravilnik o merilih, postopkih in metodah za ohranjanje in trajnostno rabo rastlinskih genskih virov za prehrano in kmetijstvo ter o pogojih za opravljanje javne službe nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 62/2017).

Javna služba v sadjarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju sadjarstva so glavne strokovne naloge naslednje: introdukcija sort, tehnologije pridelave, zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala in selekcija sadnih rastlin. Imenovani izvajalci Javne službe v sadjarstvu v obdobju 2018–2024 so Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (Sadjarski center Maribor), Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (Sadjarski center Bilje), Kmetijski inštitut Slovenije in podizvajalec Biotehniška fakulteta.

Namen naloge **introdukcija sadnih rastlin** (pečkarjev, koščičarjev, kakija, lupinarjev, jagodičja) je preizkušati novejša tržno zanimiva sorte in podlage, ki so križane ali selekcionirane v tujini in za katere obstaja povpraševanje na trgu. Cilj testiranj v tujini vzgojenih sort ali klonov je ugotoviti njihov proizvodni potencial po količini in kakovosti, njihovo občutljivost na rastlinske patogene ter prilagojenost na naše podnebne razmere. V okviru nalog introdukcije pečkarjev so potekali preizkušanje podlag in sort jablan in hrušk, ugotavljanje skladiščnih sposobnosti, spremljanje dozorevanja sort jablan in preizkušanje odpornejših sort jablan. V preizkušanje je vključen tudi nasad, v katerem so zbrane najzanimivejše, proti škrlupu odporne sorte jablan, ki se uporabljajo za proučevanje proizvodnih potencialov teh sort in oblikovanje priporočil za gojenje v ekoloških sadovnjakih. Introdukcija sort koščičarjev je potekala pri breskvi, nektarini, slivi, češnji, marelici in kakiju. Introdukcija lupinarjev poteka na orehu, leski in kostanju, pri jagodičju na jagodah, malinah in ameriški borovnici. Opravljena so bila fenološka opazovanja in vrednotenje plodov z analizami. Poseben poudarek je bil tudi na spremljanju občutljivosti sort na škodljive organizme, odpornosti na ekstremnejše razmere pridelave in prilagodljivosti na dane okoliščine pridelave. V zimskem času je bilo delo razširjeno tudi na spremljanje fizioloških motenj in bolezni, ki bi se lahko pojavile med skladiščenjem, ter ali je s tem razširjena možnost uveljavitve določene sorte. Pridobljeni rezultati se uporabljajo za oceno primernosti uspevanja novih sort v naših pedoklimatskih razmerah, kar se uporabi pri priporočenem izboru sort za Sadni izbor Slovenije, ki je posodobljen na vsake štiri leta (zadnji izdan leta 2018). Skupno je bilo v sortne poskuse v letu 2021 vključenih 190 sort in 32 podlag sadnih vrst, na različnih lokacijah v Sloveniji. Nadaljevalo se je spremljanje dozorevanja sort jablan, pri katerih se določa obiralno okno, saj je določitev pravega časa obiranja določene sorte jabolk med pomembnejšimi tehnološkimi odločitvami. V letu 2021 je poskusne nasade prizadela pozeba, s tehniko oroševanja je bila škoda delno sanirana, pripravljeno je bilo poročilo o poškodbah za posamezne sorte jabolk.

V **tehnoloških poskusih sadnih rastlin** (pečkarjev, koščičarjev, kakija, lupinarjev, jagodičja) se izvajajo aplikativni poskusi z neposredno uporabno vrednostjo za pridelovalce. Strokovno delo je usmerjeno v iskanje in preizkušanje primernih tehnologij pridelave, tudi v spremenjenih podnebnih razmerah, v poskusnih nasadih z večjim številom dreves pri odbranih sortah in podlagah iz introdukcije (specifične zahteve glede gostote sajenja, gojitvene oblike, časa in načina rezi in drugih agrotehničnih ukrepov) ter v uvajanje novih, okolju in potrošnikom prijaznejših tehnologij pridelovanja sadja. V okviru nalog tehnologij pridelave so bili v letu 2021 izvedeni različni tehnološki poskusi, med njimi kontrolirano namakanje, poskus strojne rezi, različne tehnike rezi in nove vzgojne oblike, tehnika oroševanja za zaščito pred zmrzaljo, izboljšanje nastavka plodičev jablane po pozebi, poskus stacionarnega pršilnega sistema, kakovost nanosa fitofarmaceutskih sredstev brez ali z elektrostatsko podporo, dinamika spremljanja pojava škodljivcev, poskus učinkovitosti preparatov za izboljšanje tal na vegetativno rast, foliarno gnojenje jablan, redčenje plodičev in škropilni program v ekološki pridelavi, strojna obdelava tal pod drevesi s sejano nizko podrastjo, mehanično zatiranje plevelov pod drevesi kot alternativa uporabi herbicidov, pokrivanje češenj z večfunkcijsko zaščito proti pokanju in za obvladovanje škodljivcev, poskus umirjanja rasti z mandanjem in proheksadion kalcijem pri kakiju, rez korenin kakija, dognojevanje in foliarna prehrana oreha,

vpliv lastnosti tal in gnojenja na odmiranje malin zaradi sušice. Pridobljeni rezultati tehnoloških poskusov lahko tako pripomorejo k racionalizaciji in optimizaciji tehnologije pridelave.

Z zagotavljanjem izhodiščnega razmnoževalnega materiala pečkarjev, koščičarjev, kakija in lupinarjev sta drevesničarjem omogočena pridelava uradno pregledanega in potrjenega razmnoževalnega materiala in sadik ter nadzorovan promet z njimi v skladu s predpisi o trženju razmnoževalnega materiala in sadik sadnih rastlin. Seleksijsko delo temelji na gensko zelo različnih lokalnih populacijah in sortah lupinarjev. Glavna namena naloge sta vzgoja domačih sort oziroma klonov in vpis v sortno listo. V naših podnebnih razmerah je odbran material izhodišče za pridelavo kakovostnega sadilnega materiala in kakovostnega pridelka. V letu 2021 je v okviru nalog zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala pridelava cepičev potekala v skladu s programom. V matičnem nasadu Sadjarskega centra Maribor oskrbujejo 1.235 matičnih dreves jablan na površini 1,95 hektarja ter 296 matičnih dreves odpornih in starih sort na površini 0,33 hektarja. Pridelanih je bilo 150.000 certificiranih cepičev in 50.000 standardnih (CA.) cepičev jablan. V matičnem nasadu Bilje oskrbujejo 276 matičnih dreves kategorije CAC v mrežniku II (za pridelavo cepičev breskev, nektarin, marelic in sliv) in na prostem (za pridelavo cepičev češenj, višenj in kakija) ter 72 matičnih dreves v mrežniku I za pridelavo brezvirusnih (certificiranih) cepičev breskev, nektarin, marelic in sliv. V letu 2021 je bilo dosajenih po pet matičnih dreves češnje in kakija. V matičnih nasadih koščičarjev so bili opravljeni zdravstveni pregledi dreves ter odvzeti vzorci za analize na virus šarke (PPV) in fitoplazmo koščičarjev (ESFY). Skupaj je bilo pridelanih 75.215 oces.

V okviru naloge **selekcija sadnih rastlin** je delo potekalo pri orehu in kostanju. Pridobivanje novih domačih sort, klonov in tipov je bilo večinoma vezano na odbiro ustreznih genotipov iz avtohtone populacije. Odrani, perspektivni genotipi so nato vključeni v preizkušanja, ki vključujejo podrobnejše opazovanje in primerjavo s standardnimi, že uveljavljenimi sortami. V letu 2021 je bilo vključenih 310 avtohtonih sejancev oreha, preizkušenih 39 preselekcioniranih genotipov oreha, 80 genotipov kostanja in 5 preselekcioniranih genotipov kostanja. Rezultati seleksijskega dela so tudi ena od podlag za spremembe in dopolnitve sadnega izbora.

Javna služba v vinogradništvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju vinogradništva so glavne strokovne naloge naslednje: selekcija vinske trte, introdukcija in tehnologije pridelave ter zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala. Imenovani izvajalci Javne službe v vinogradništvu v obdobju 2018–2024 so Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (Seleksijsko trsničarsko središče Ivanjковci), Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (Seleksijsko trsničarsko središče Vrhpolje) in Kmetijski inštitut Slovenije.

Selekcija vinske trte je izbira trt z zelenimi lastnostmi za nadaljnje razmnoževanje. Osnovna je pozitivna množična selekcija, ki temelji na vizualnih opazovanjih v vinogradu in rezultat je razmnoževalni material kategorije standard. Pozitivna množična selekcija vinske je osnova za klonsko selekcijo, ki se kot končni rezultat pokaže s potrjenimi kloni. Število 39 potrjenih slovenskih klonov 16 sort vinske trte nam zagotavlja neodvisnost ali samooskrbo s cepljenkami vinske trte. Seleksijsko delo je ključno za prihodnje generacije vinogradnikov in vinarjev ter trsničarjev. Z nadaljevanjem obstoječega dela, pridobivanjem klonov sort, prilagojenih našim razmeram in klonov naših starih domačih sort, bomo lahko tudi v prihodnosti neodvisni od razmer na evropskem trgu. Selekcija se izvaja v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije (Podravje, Posavje in Primorska). V okviru naloge selekcija vinske trte sta se v letu 2021 nadaljevala nov ciklus klonske selekcije s slovenskimi potrjenimi kloni in gospodarsko pomembnimi vinskimi sortami. Seleksijski cilj je odbrati take nove slovenske klone, ki bodo čim bolj prilagojeni spremenjenim podnebnim razmeram (odpornost proti sušnemu stresu), ter

sorte, ki bodo dajale zmerne pridelke in bodo odpornejše proti grozdni gnilobi. Klonska selekcija vinske trte se izvaja na podlagi selekcijskih knjig in rezultatov pozitivne množične selekcije v standardnih matičnih vinogradih. Rezultati selekcijskega dela so tudi ena od podlag za dopolnitve izbora vinskih sort (trsni izbor), katerih gojenje se priporoča oziroma je dovoljeno v posameznih rajonizacijskih enotah. Pri novem ciklusu klonske selekcije je dana prednost odbranim elitam sort Refoš, Malvazija, Zeleni sauvignon, Merlot, Vitovska Grganja, Rebula, Muškat ottonel, Rumeni muškat, Sivi pinot, Šipon, Laški in Renski rizling, Kraljevina, Modra frankinja in Rumeni plavec. Izvajala se je tudi pozitivna množična selekcija lokalnih sort Cipro, Šipon, Dišeči traminec in Chardonnay. Pri pridelovanju grozdja je za uspešen razvoj ključno sledenje trendom v vinogradništvu in vinarstvu ter s tem uporaba takih sort, klonov in podlag trte, ki so prilagojene na naše rastne razmere, so ob primerni zaščiti dovolj odporne proti boleznim in škodljivcem, hkrati pa zagotavljajo pridelavo tržno zanimivih pridelkov in produktov. Tem trendom se sledi z nalogama introdukcije sort in tehnoloških poskusov.

V okviru naloge **introdukcija in tehnologija pridelave** se pri vinski trti preizkušajo vrednosti sort za pridelavo. Preizkušanje se izvaja pri novo introduciranih sortah vinske trte in podlagah (rod *Vitis* L.) in pri novo selekcioniranih klonih sort vinske trte. Naloga obsega preizkušanje novih sort za nadomeščanje ali dopolnitev izbora vinskih sort, preizkušanje novih doma vzgojenih in tujih klonov že rajoniziranih vinskih sort, da se dosežejo boljša kakovost in izenačena rodnost, večja vsebnost nekaterih snovi v vinu (npr. polifenoli) ali večja odpornost proti boleznim in škodljivcem trte ter preizkušanje podlag, ki so odpornejše proti boleznim in škodljivcem (npr. trsna uš, nematode, bakterijske bolezni in fitoplazme), odpornejše proti stresnim rastnim razmeram (npr. suši) ali fiziološko bolj ustrezajo našim sortam vinske trte. Namen je izboljšanje trsnega izbora glede na tehnološke značilnosti sort. V letu 2021 se je nadaljevala introdukcija tujih in doma selekcioniranih sort vinske trte v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije. Izvedena je bila introdukcija 15 vinskih in namiznih sort medvrstnih križancev v vinorodni deželi Primorska in Posavje. Izvedeni so bili tehnološki poskusi na podlagah vinske trte na sorti rumeni Muškat v vinorodni deželi Primorska, na sorti Merlot pa v vinorodnih deželah Primorska, Podravje in Posavje.

Naloga **zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte** omogoča pridelavo baznih trsnih cepljenk za oskrbo trsničarjev in vinogradnikov, ki se odločijo za sajenje matičnih vinogradov. Ostali vinogradniki imajo posredne učinke, saj lahko kupijo kakovostne trsne cepljenke iz doma selekcioniranega materiala in pridelujejo grozdje domačih sort. Selekcijsko trsničarski središči sta edini pooblaščenici trsnici za pridelavo sadilnega materiala kategorije »baza«. Za nemoteno pridelavo cepičev in trsnih cepljenk je treba urediti vsakoletno prijavo pri Kmetijskem inštitutu (Služba za uradno potrjevanje) za uradno potrditev baznih cepičev in trsnih cepljenk ter se redno usposablja na področju zdravstvenega varstva rastlin. V letu 2021 je bilo v Selekcijско trsničarskem središču Ivanjковci cepljenih 7.300 trsnih cepljenk, pridelanih 130.000 očes cepičev baza in 50.000 baznih ključev podlag. V Selekcijско trsničarskem središču Vrhpolje je bilo pridelanih 150.000 cepičev potrjenih slovenskih klonov, od katerih so jih petino porabili za lastno pridelavo trsnih cepljenk. V baznem vinogradu vzdržujejo 3.341 trsov slovenskih klonov, ki so za vinogradništvo izhodiščni material visoke genetske in zdravstvene vrednosti. Vzdržujejo tudi kolekcijo starih sort vinske trte (primorskih sort, interspecifičnih sort in namiznih sort). Na izbranih trtah so bili nabrani vzorci listov in narejeni testi ELISA (testiranje na viruse).

Javna služba v poljedelstvu

Namen Javne službe v poljedelstvu je uresničevanje strateških usmeritev razvoja na tem področju, in sicer prek bolj ciljnih in nekaterih novih strokovnih nalog ter s koordiniranim in učinkovitejšim prenosom rezultatov nalog do Javne službe kmetijskega svetovanja, pridelovalcev in druge zainteresirane javnosti. V okviru Javne službe v poljedelstvu se izvajajo naslednje strokovne naloge: žlahtnjenje poljščin, introdukcija poljščin in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, tehnologije pridelave poljščin ter strokovno-tehnična koordinacija v poljedelstvu. Izvajalec te javne službe je Kmetijski inštitut Slovenije, skupaj z podizvajalci.

Slovenija je v preteklosti tradicionalno veljala za deželo z dobro razvitim semenarstvom, ki se je v zadnjih desetletjih pri marsikateri vrsti kmetijskih rastlin močno skrčilo. Eden glavnih pogojev za razvoj slovenskega semenarstva je razvoj lastnih sort kmetijskih rastlin. Tudi mednarodne organizacije (npr. FAO) pozivajo k okrepitvi javnih programov žlahtnjenja. V priporočilih o preskrbi s hrano spodbujajo k nacionalni finančni podpori javnim programom žlahtnjenja rastlin, preskrbi s semenom za lastno proizvodnjo hrane rastlinskega izvora in biotski raznovrstnosti pri kmetijski pridelavi. V ta okvir spada tudi uporaba lokalnih rastlinskih genskih virov pri žlahtnjenju novih sort kmetijskih rastlin. V Sloveniji imamo v ta namen na voljo obsežno zbirko rastlinskih genskih virov z največjo variabilnostjo pri zelenjadnicah (stročnice, križnice, solata) in krmnih rastlinah (drobno in debeložrnate metuljnice, trave).

Dolgoročna cilja **žlahtnjenja poljščin** sta priprava in izvedba programov žlahtnjenja pri izbranih vrstah poljščin (krompir, ajda, črna detelja in travniška bilnica), kar pomeni v predvidenem časovnem obdobju vzgojiti in v sortno listo vpisati sorte rastlin z ustreznimi zaželenimi in izboljšanimi lastnostmi. V letu 2021 je bil cilj dosežen, saj je preizkušanje končal križanec KIS 07-194/94-1, ki je bil potrjen kot nova sorta krompirja KIS Blegoš. Križanca KIS 09-184/233-1 in KIS 07-136/164-11 sta v letu 2021 končala preizkušanje vrednosti sorte za pridelavo in uporabo (preizkušanje VPU) ter preizkušanje razločljivosti, izenačenosti in nespremenljivosti sorte (preizkušanje RIN) in bosta v letu 2022 predvidoma potrjena kot novi sorti pod imeni KIS Mangart in KIS Tamar. V preizkušanju VPU sta bila prvo leto še dva križanca krompirja KIS 11-184/257-1 in KIS 11-186/256-5. Iz programa žlahtnjenja ajde je bila populacija ajde s predlaganim imenom KIS Top drugo leto v preizkušanju VPU. V letu 2021 sta bili drugo leto v uradnem preizkušanju nova sorta črne detelje s predlaganim imenom KIS Judit in sorta travniške bilnice s predlaganim imenom KIS Ana.

Program **introdukcije poljščin** poteka pri koruzi, žitu, krmnih rastlinah in pesi, oljnicah in predivnicah ter krompirju. Rezultati preizkušanj so objavljeni na spletni strani KIS.

V letu 2021 so se iz nabora nalog iz Uredbe o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin⁹ izvajali naslednji **tehnoški poskusi**:

- preučevanje vpliva gnojenja z žveplom na pridelek sejanega travinja,
- preučevanje vpliva sprotne gnojenja trajnega travinja s fosforjem in kalijem,
- vpliv poznega spravila koruze in neustrezne manipulacije po žetvi na prisotnost mikotoksinov,
- preučevanje dolgoročnih vplivov pridelovalnih sistemov na mineralizacijo in vsebnosti organske snovi v tleh v različnih pedoklimatskih pogojih,
- preučitev kombinacij različnih mešanic za zeleno gnojenje,
- preizkušanje možnosti nekemičnega varstva oljnih buč pred pleveli z dosevki,
- preizkušanje možnosti združene pridelave koruze za zrnje in visokega fižola,

⁹ Uradni list RS, št. 60/17.

- optimiziranje uničenja krompirjevke pri jedilnem in semenskem krompirju,
- preučevanje uporabe sredstev za preprečevanje kalitve med rastjo na izboljšanje kakovosti in povečanje tržnega pridelka jedilnega krompirja.

V okviru **strokovno-tehnične koordinacije** je bila posebna pozornost namenjena okrepitvi sodelovanja z Javno službo kmetijskega svetovanja in področju semenarstva. Organiziranih je bilo več dogodkov: dnevi žit in koruze, dan krompirja, koordinator pa je sodeloval tudi na drugih kongresih in posvetih s področja poljedelstva ter pri organizaciji in izvedbi spletnega simpozija Novi izzivi v agronomiji 2021 z mednarodno udeležbo.

Javna služba v vrtnarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju vrtnarstva so glavne strokovne naloge naslednje: selekcija zelišč, žlahtnjenje zelenjadnic, introdukcija zelenjadnic in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, introdukcija in ekološka rajonizacija zelišč ter ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo. Imenovani izvajalec Javne službe v vrtnarstvu je Kmetijski inštitut Slovenije s podizvajalci (za obdobje 2018–2024).

V okviru naloge **žlahtnjenje zelenjadnic** se izvaja žlahtnjenje zrnatih stročnic (fižola) in zelja. To je podlaga za razvoj in pospeševanje semenske pridelave v Sloveniji in zagotavljanje stabilne oskrbe s semeni oziroma sortami rastlin za zagotavljanje prehranske varnosti. Žlahtniteljski cilji zrnatih stročnic (fižola) so vzgoja novih sort odlične kakovosti, z velikim pridelkom in izboljšano odpornostjo proti boleznim. V letu 2021 je bilo delo usmerjeno v selekcijsko delo, delo v genetskem laboratoriju, odbiro najboljših križancev po metodi pozitivne selekcije, izvajanje ciljnih ročnih križanj, končno preverjanje ustreznosti dveh odbranih križancev za začetek postopka vpisa križancev/kandidatnih sort, evalvacije v rastni sezoni, zbiranje podatkov ter pobiranje žlahtniteljskega materiala in končno obdelavo vseh pridobljenih rezultatov. V letu 2021 je bila na Slovensko sortno listo vpisana nova sorta nizkega fižola KIS Amand, za kandidatno sorto KIS Silverij pa je bila namnožena zadostna količina izvornega semena, vendar je zaradi slabših rezultatov sorta še v testiranju. Žlahtniteljski cilji pri zelju (Biotehniška fakulteta) so optimiziranje žlahtniteljskega postopka za kontinuirano pridobivanje tržno zanimivih hibridnih sort, ki bodo v tipu varaždinskega zelja ali sort s primernimi morfološki lastnostmi in ustrezno prehransko vrednostjo. Pri žlahtnjenju zelja je bilo v letu 2021 pridobljenih 115 novih linij, induciranih s kulturo mikrospor, pridobljeno seme 200 novih križancev in izvedeno preskušanje križancev v poljskem poskusu. Dosedanji rezultat strokovne naloge žlahtnjenja, uvedene v letu 2014, je bil vpis nove sorte zelja Presnik F1 v sortno listo v letu 2016, v letu 2019 je bila v sortno listo vpisana hibridna sorta Rožnik.

Introdukcija zelenjadnic in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo temeljita na odločitvi, da je zaradi ugotavljanja prilagojenosti na naše rastne razmere potrebno preverjanje sort za pridelavo in uporabo v naših pridelovalnih razmerah. Namen in cilj naloge introdukcije, ki jo izvajajo vrtnarska centra v okviru BF in KIS ter vrtnarske postaje v okviru Šolskega centra Nova Gorica, Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota, je pridobiti podatke o sortah, preizkušenih na več lokacijah, pri različnih načinih pridelovanja in za različne namene uporabe. Vpis sort zelenjadnic v sortno listo je obvezen, vendar brez obveznega preverjanja njihovih agronomskih lastnosti oziroma vrednosti za pridelovanje in uporabo. Ugotavljanje agro-ekološke prilagojenosti in tehnološke vrednosti sort z drugih geografskih območij, ki bi bile lahko pridelovalno in tržno zanimive tudi v naših pridelovalnih razmerah, je podlaga za pripravo opisne sortne liste, ki je namenjena dobaviteljem semenskega materiala, strokovnjakom kmetijske svetovalne službe, predvsem pa pridelovalcem zelenjadnic. V okviru naloge introdukcija sort zelenjadnic so bili v letu 2021 izvedeni preizkušanje vrednosti za pridelavo in uporaba novih in lokalnih sort različnih vrst

zelenjadnic (solata, visok fižol za zrnje, česen in šalotka) na različnih lokacijah oziroma v različnih terminih ter preizkušanje opuščene vrste zelenjadnic (bob). Pri fižolu za zrnje so bile vključene tudi lokalne sorte. Vrtnarske postaje in centra vsako leto prirejajo dneve odprtih vrat, na katerih kmetijskim svetovalcem in pridelovalcem z različnih območij Slovenije omogočijo ogled poskusnih polj ter predstavijo svoje delo. Sortni poskusi se v različnih pridelovalnih območjih proučijo v različnih terminih pridelave, da se določijo najprimernejši roki setve in izberejo najprimernejše sorte za posamezne termine pridelave. Vključena je bila tudi pridelava v zaščitenem prostoru, saj taka pridelava omogoča večji nadzor nad pogoji pridelave in s tem zunajsezonsko pridelavo.

V letu 2021 so bili izvedeni **tehnološki poskusi**, med njimi tehnologije prehrane rastlin glede vsebnosti kadmija v pridelku, preizkušanje tehnologij z biorazgradljivimi materiali (folije za prekrivanje tal) in vodila pri visokem fižolu, kolobarni poskus v zaščitenem prostoru, preskušanje tehnologije zasnove posevka nizkega fižola in motovilca, vsebnost kadmija v pridelkih, preskušanje tehnologije mešanega posevka fižola in koruze, preizkušanje tehnologij hidroponske pridelave (plavajoči sistem za solatnice izven sezone), preizkušanje tehnologij cepljenja plodovk (paprika in kumara na podlagi z odpornostjo proti ogorčicam). Pri rožmarinu je bilo izvedeno preskušanje tehnologije gnojenja z dušikom in gostote nasada.

S strokovno nalogo **selekcije zelišč** se vzpostavlja sistem selekcije izbranih zelišč oziroma vzgoje slovenskih sort zelišč iz samoniklih rastlinskih vrst in tistih, shranjenih v rastlinski genski banki. V letu 2021 je potekalo ovrednotenje genskega materiala kolmeža, ki vstopa v sistem selekcije, izvedeni sta bili inventarizacija rastlinskih vrst slovenskega izvora in pridobitev semena za baldrijan, kumino in pravi pelin.

Nameni naloge **introdukcija in ekološka rajonizacija zelišč** ter ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo so opredeliti in opisati vrednost za pridelavo in uporabo oziroma predelavo tržno zanimivih zelišč v različnih agroekoloških območjih Slovenije, določiti izbor ekotipov semena in sadik za slovenske pridelovalce zelišč, hkrati pa zagotoviti kakovostno domačo surovinsko bazo tudi za pridelovalce zelišč. Naloga vključuje proučevanje različnih tehnologij pridelave posameznih zelišč, določanje količine pridelane droge in kakovosti pridelka. V letu 2021 sta bila izvedena introdukcija rožmarina in melise ter rajonizacija laškega smilja, trajnega lana in sleza.

Javna služba v oljkarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju oljkarstva so glavne strokovne naloge naslednje: selekcija in introdukcija sort, zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala, tehnologija pridelave in ugotavljanje vrednosti oljk za predelavo.

Namen naloge **selekcija sort oljke** je predvsem vzpostavitev baze podatkov o posamezni domači ali udomačeni sorti/akcesiji, ki se bo uporabljala kot osnova za nadaljnje sistematično delo na področju selekcije. Za 11 lokalnih sort se je z genotipizacijo ugotavljalo znotraj sortno variabilnost in izvedlo primerjavo s 14 genotipi iz Hrvaške Istre (53 vzorcev). Nadgradilo se je zbiranje podatkov za morfološko in agronomsko vrednotenje sorte. V letu 2021 so se iz večletnih strokovnih nalog zbrali podatki za sorte Črnica, Buga in Drobница in se nadgradili s podatki genotipizacije. Opravljena je bila medlaboratorijska primerjava genotipizacije sort Buga in Buza iz Istre ter Briško črnico iz Brd. Ugotovljeno je bilo, da gre za isto sorto Buga. Izvedena je bila kemijska karakterizacija olja sort Mata, Buga in Štorta.

Pri nalogi **introdukcija sort oljke** so bili obdelani in zbrani morfološki, genetski in kemijski podatki za sorte Frantoio, Pendolino, Grignan in Picholine ter nato izdani v elektronski brošuri. Na podlagi genotipizacije genskih virov so bile v letu 2021 na novo poimenovane akcesije in

dopolnjen delni seznam sort, opazovanih v obdobju 1998–2017. V introdukcijsko-kolekcijskih nasadih Purissima (25 sort) in Šempeter (20 sort) so potekali morfološko in agronomsko vrednotenje sort oljk s spremljanjem fenofaz s poudarkom na cvetenju in dozorevanju, ocenjevanju občutljivosti sort po metodi RESGEN na pavje oko ter preverjanje napadenosti oljk z oljno muho in oljčnim moljem. Cvetenje je bilo za 10 dni poznejše od povprečnega leta. Za 25 sort so bili za namen spremljanja dozorelosti v nasadu Purissima določeni masa, trdota in indeks zrelosti plodov ter dobrobit olja.

Cilj **zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala oljke** je zagotoviti matična drevesa registriranih domačih in udomačenih sort ter ugotoviti primeren način pridelave sadilnega materiala, s katerim se ohranja pestrost avtohtonih sort in hkrati ustvarjajo možnosti vzpostavitve proizvodnje sadik. Potekali so preizkusi ukoreninjenja različnih genotipov lokalnih in nekaterih tujih sort. Najboljši rezultati so bili doseženi pri sorti Drobница, ukoreninjenje pa je bilo bistveno boljše v juliju. Odrbane so bile najboljše sadike 16 genotipov za namen nove kolekcije. Nadaljevale so se dejavnosti za pridobitev zemljišč za vzpostavitev lastnega matičnega nasada. Izbrano je bilo zemljišče z rabo gozd, kjer je bilo potrebno usklajevanje z več ustanovami, vendar pa postopki v letu 2021 še niso bili zaključeni. Kupljena je bila oprema za bodoči novi matični/kolekcijski nasad oljk.

Naloga **tehnologije pridelave oljke** se posebej osredotoča na ugotavljanje ustrezne pridelave sorte Istrska belica in posebej za ostale pomembnejše sorte. Pri Istrski belici se primerjajo rodnost, občutljivost na nizke temperature in obnovo po pozebi, če je sadika iz potaknjencev, cepljena na sejanec (dobri rezultati) ali cepljena na sorto Črnica (zelo slabi rezultati). V poletnem času je bilo v 37 nasadih v Slovenski Istri, Brdih in na Goriškem opravljeno vzorčenje in analize listov ob upoštevanju različne pridelave (gnojenje, namakanje, obdelav ipd.) in podlag. Ocenjena je bila rodnost po metodi RESGEN. V zimskem času so se vzorčila tla na sedmih lokacijah ter opravila mehanska in kemijska analiza tal. Ugotavljala se je povezava vsebnosti hranil v listih z založenostjo tal. Na 14 lokacijah sta se spremljala napadenost plodov sorte Istrska belica z oljčnim moljem, ki je povzročil več poškodovanosti na plodovih kot marmorirana smrdljivka, ter poškodovanost semen zaradi drugih vzrokov. Ugotovljeno je bilo izjemno veliko število plodov s poškodovanimi semeni, na kar je najverjetneje vplivalo nihanje temperatur v času razvoja cvetnih organov. Zaradi spomladansko-poletnega temperaturnega stresa, ki ga je oljka doživela v času razvoja brstov, poganjkov, cvetov in oplodnje, je prišlo do neobičajnega intenzivnega trebljenja plodičev v prvi fazi razvoja plodov. V ta namen je bila narejena obsežna analiza meteoroloških parametrov, sušenja in odpadanja plodov sorte Istrska belica na območju Slovenske Istre, ki je pokazala večji delež rjavih plodov, ki so bili nepopolno razviti. V letu 2021 se je na lokaciji Sermin v nasadu Istrske belice že tretje leto nadaljeval tehnološki poskus preverjanja učinkovitost sredstev Lepinox Plus in Delegate 250 WG za zatiranje oljčnega molja, vendar pa se je poskus predčasno zaključil zaradi izjemnega trebljenja plodičev. Poleg temperaturnega stresa je oljko obremenil tudi sušni stres. V letu 2021 so oljke zgodaj dozorele, majhne količine oljk na drevo pa so dale izjemno visok izplen olja. Pri petih sortah (Coratina, Frantoio, Oblica, Pendolino in Picholine) se je proučevala primernost intenzivnega širjenja v proizvodne nasade. Pri 20 sortah sta se spremljali oplodnja in samooplodnja. Na 29 vzorcih različnih sort se je ugotavljala pomološka karakterizacija, vključno z oljevitostjo, ki je bila visoka, poškodovanost semen in okuženost z oljno muho, oljčnim moljem in marmorirano smrdljivko. Pri 18 vzorcih oljk se je ugotavljala tudi kemijska analiza oljčnega olja.

Pri **ugotavljanju vrednosti oljk za predelavo** so se v letu 2021 izvajale redna naloga spremljanje dozorevanja ter naloge spremljanje letnika in ugotavljanje vpliva shranjevanja, filtracije in novih tehnologij na kakovost olja. Spremljanje dozorevanja poteka na terenu ter vključuje spremljanje oljevitosti, okužb z oljno muho, oljčnim moljem in marmorirano

smrdljivko. Spremljanje se je izvajalo na več lokacijah pri sortah Istrska belica, Leccino in Maurino. Naloga vključuje vzorčenje, ugotavljanje mase in trdote plodov, indeks zrelosti, oljevitosti, ki se meri v laboratorijski oljarni, ter pri posameznih vzorcih tudi v laboratoriju po metodi Soxhlet. Oljevitost tako sorte Leccino kot sorte Istrska belica je bila najvišja v zadnjih osmih letih. Ugotovljenih je bilo veliko poškodovanih ali gnilih semen, kar je verjetno povezano z razmerami v času pred cvetenjem (nihanje temperatur) in težav pri razvoju cvetnih organov. Večjih težav s poškodovanostjo zaradi oljčne muhe ni bilo mogoče opaziti. Pri teh treh sortah se je spremljala tudi kakovost oljčnega olja, vsebnost tokoferolov pa le pri sorti Maurino. Podnaloge spremljanje letnika 2021 obsega določanje maščobnokislinske sestave (176 vzorcev, od tega 45 za oljčno olje ZOP), kislosti (172 vzorcev), analize za ugotavljanje skladnosti s parametri kakovosti (27 vzorcev). Rezultati so pokazali boljšo kakovost oljčnega olja glede na letino 2020. Dodatno sta bila izvedena poskus za določanje biofenolov in mineralov v posušenih oljčnih listih (67 vzorcev) in senzorična analiza 69 vzorcev za namen tekmovanja za Zlato oljčno vejico. V okviru podnaloge ugotavljanja vpliva shranjevanja in filtracije ter novih tehnologij na kakovost olja se je v letu 2021 zaključilo pet poskusov, in sicer: spremljanje odvisnosti kakovosti oljčnega olja od časa, spremljanje vpliva načina mletja na kakovost olja oljk Leccino po 12 mesecih skladiščenja, ugotavljanje vpliva dveh različnih filtrov na kakovost olj po 6, 12 in 18 mesecih skladiščenja, ugotavljanje vpliva shranjevanja in mešanja oljčnega olja različnih letnikov ter vpliv poškodovanosti in zrelosti plodov na kemijsko sestavo oljčnega olja na začetku in po 12 mesecih. Nadaljeval se je en poskus, in sicer spremljanje sortnega olja po 6 in 15 mesecih skladiščenja, dva poskusa sta se zaključila (vpliv uporabe talka pri predelavi oljk v laboratorijski oljarni Abencor na vsebnost biofenolov, biofenolno in maščobnokislinsko sestavo olja in poskus spremljanje vpliva zgodnjega in poznega termina obiranja in predelave oljk sorte Istrska belica na kakovost olja v oljarni Babič).

V letu 2021 je bilo veliko aktivnosti namenjenih posledicam spomladanske pozebe in izjemnemu nihanju temperatur, ki so botrovale k intenzivnemu sušenju in trebljenju plodov v času prve faze razvoja ter veliki gospodarski škodi in izpadu pridelka v letu 2021. Aktivnosti so potekale tudi pri pripravi strateškega načrta SKP 2023–2027, Uredbi o uporabi oljčnih tropin in rastlinske vode za gnojenje, nadalje pri dejavnostih za pridobitev zemljišč za vzpostavitev matičnega nasada, vključitvi v projekt True Healthy Olive Cultivars (znotraj tega projekta bo izdelan Svetovni katalog sort oljk) ter oblikovanju osnove za digitalno bazo podatkov o cvetenju in dozorevanju na spletni platformi eOljka. Izvedenih je bilo več sestankov in dogodkov z različnimi raziskovalnimi in izobraževalnimi ustanovami (zaradi epidemije covida-19 večinoma v spletni obliki). Prenos znanja do pridelovalcev in potrošnikov je potekal tudi prek javnih medijev, spletne strani javne službe v oljkarstvu in elektronske pošte.

Javna služba nalog rastlinske genske banke

Za izvajalca javne službe nalog rastlinske genske banke sta bila za sedem let imenovana Kmetijski inštitut Slovenije in Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani. Javna služba Kmetijskega inštituta Slovenije skrbi za zbirke rastlinskih genskih virov (RGV) krmnih rastlin, krompirja, vrtnin, hmelja, jagodičja in vinske trte, hkrati pa Kmetijski inštitut Slovenije opravlja tudi naloge strokovno-tehnične koordinacije. Pri izvajanju nalog zbirke RGV krmnih rastlin kot podizvajalec sodeluje Biotehniška fakulteta, za zbirke RGV jagodičja in vinske trte je podizvajalec Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru, vse naloge za zbirko hmelja pa izvaja podizvajalec Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije. Javna služba nalog rastlinske genske banke Biotehniške fakultete se izvaja za zbirke žit, sadnih rastlin ter zdravilnih in aromatičnih rastlin. Kot podizvajalci sodelujejo Kmetijski inštitut Slovenije za zbirko žit, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede za zbirko sadnih rastlin in Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije za zbirko zdravilnih in aromatičnih rastlin. V

zbirkah obeh izvajalcev se v obliki semen, v kolekcijskih nasadih in v in vitro razmerah skupno hrani 5.512 RGV.

Naloge te javne službe so opredeljene v sedemletnem programu dela, delo obeh izvajalcev pa poteka v skladu s sprejetim letnim programom dela in finančnim načrtom. V letu 2021 so bile pri posameznih zbirkah izvedene naslednje naloge:

- zbiranje, evidentiranje in ohranjanje avtohtonega genskega materiala,
- razmnoževanje, opisovanje in vrednotenje izbranih akcesij RGV,
- administrativno-tehnične naloge v povezavi z evidentiranjem RGV in
- ozaveščanje javnosti in mednarodno sodelovanje.

Narava dela se med zbirkami razlikuje in je prilagojena specifikam posamezne rastlinske vrste. Pri delu se uporabljajo mednarodno priznani postopki in metode, ki so v skladu s standardi Organizacije združenih narodov za prehrano in kmetijstvo na področju RGV in z metodami Evropskega kooperativnega programa za RGV.

V okviru strokovno-tehnične koordinacije so v letu 2021 potekali redni sestanki med različnimi ustanovami. V juliju 2021 so bili posodobljeni podatki o akcesijah iz zbirk RGV KIS v mednarodni bazi EURISCO. Redno so se spremljale aktivnosti v okviru Usmerjevalnega odbora Evropskega kooperativnega programa za RGV (ECPGR), tako na področju uresničevanja ciljev X. faze programa ECPGR kot tudi pri pripravi evropske strategije za genske vire. V novembru 2021 so bili na ravni EU sprejeti pomembni dokumenti na področju ohranjanja RGV, in sicer Evropska strategija za genske vire ter Evropske strategije za ohranjanje rastlinskih, živalskih in gozdnih genskih virov. Spremljale so se tudi aktivnosti Komisije za genske vire pri FAO in delovne skupine za genske vire pri Svetu Evrope.

Zaradi omejenih sredstev, ki so letno na voljo za izvedbo programa, ni mogoče izvesti vseh nalog, predvidenih v programu javne službe rastlinske genske banke (za obdobje 2018–2024). Zato se izvajajo tudi projekti v okviru programa PRP, in sicer »Pregled, inventarizacija in monitoring rastlinskih genskih virov, ki so pomembni za prehrano in kmetijstvo in se ohranjajo *in situ* na kmetijskih gospodarstvih«, »Osnovni opis in vrednotenje ter genetska analiza izbranih RGV, ki se v rastlinski genski banki hranijo *ex situ*« ter »Genotipizacija jablane, hruške in vinske trte ter izbor akcesij za oblikovanje jedrnih zbirk«. Rezultati navedenih projektov PRP bodo komplementarno prispevali k doseganju ciljev sedemletnega programa te javne službe.

Javna služba v hmeljarstvu

Javno službo v hmeljarstvu izvaja Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije (v nadaljevanju IHPS) na podlagi zakonodaje, ki ureja delo javnih služb in ureditev trga s hmeljem. Izvajajo se naslednje naloge: žlahtnjenje hmelja, tehnologije pridelave in predelave hmelja ter ocenjevanja letnika hmelja in introdukcije hmelja.

V okviru **žlahtnjenja hmelja** so bila izvedena vsa dela v skladu z načrtanim programom dela. Posejana so bila semena več družin križancev, izvedene so bile selekcije na boleznih, presajene so bile sadike rastlin za nadaljnjo izvajanje selekcije na verticilijsko uvelost hmelja v prihodnjem letu ter pripravljenih je bilo več tisoč rastlin za sajenje v aprilu. Vzgojenih je bilo nad 13.000 sejancev ter po izvedenih selekcijah na hmeljevo peronosporo in hmeljevo pepelovko je bilo presajenih 7.500 rastlin. Posajenih je bilo več tisoč križancev, vzgojenih v preteklem letu, vsi kolekcijski nasadi (256 križancev v kolekcijski nasad P5, 7 križancev v nasad P30, 101 sort v svetovni sortiment) in ukorenišče oziroma nasad z nizko oporo (30 rastlin novih treh sort in petih sort v preizkušanju) za namen spremljanja odpornosti na boleznih. Oskrbovan je bil nasad drugoletnih križancev pri Celju, kjer so bile izločene občutljive

rastline na hmeljevo peronosporo. V letu 2021 je bilo pri križancih opravljenih 22 testov odpornosti na verticilijsko uvelost hmelja, pri čemer so vse genotipe okužili s patotipom PV1 glive V. albo-atrum, ki povzroča letalno obliko verticilijske uvelosti v Sloveniji (PV1). Deset genotipov je izkazalo odpornost, sedem jih je izrazilo srednjo odpornost. V okviru testiranja občutljivosti na CBCVd so na raziskovalni postaji s CBCVd okužili 14 križancev in štiri standardne sorte ter konec sezone preverili uspešnost okuževanja. V nasadu s skoraj 6.000 križanci, posajenem zunaj površin IHPS, so v avgustu izvedli odbiro rastlin in predvidene kemijske analize izbranih križancev. Opravljena je bila senzorika odbranih križancev z iskanjem najintenzivnejših hmeljskih in netipičnih hmeljskih not v suhih storžkih hmelja. Ohranjenih je bilo nad 100 genotipov v tkivni kulturi, vzorčeni so bili križanci za določanje spola. Sortam hmelja v pridelavi sta bili določeni vsebnost in sestava grenčic in eteričnega olja. Na slovensko sortno listo so bile vpisane tri nove sorte, ena sorta z odpornostjo na verticilijsko uvelost hmelja in srednjo vsebnostjo alfa-kislin, ter dve visoko grenčični sorti. V pivovarni IHPS je bilo opravljeno poskusno varjenje piva vseh treh novih sort.

Strokovna naloga **tehnologije pridelave in predelave hmelja** se je izvajala na podlagi Uredbe, ki ureja trg s hmeljem (Uradni list RS, št. 20/09, 60/10, 88/11 in 50/15) in Pravilnika o izvajanju javne službe v hmeljarstvu (Uradni list RS, št. 45/10 in 81/15). Pridelovalci hmelja izvajanje dela lahko spremljajo prek Odbora in tehnoloških sestankov skozi vse leto. Naloga je razdeljena v sedem sklopov z glavnim poudarkom na izvajanju napovedi gospodarsko pomembnih bolezni in škodljivcev hmelja ter prognozah namakanja, gnojenja in tehnološke zrelosti. Glede na potrebe in zanimanje hmeljarjev ter stroke se v okviru naloge izvajajo tudi tehnološki poskusi. V letu 2021 je bilo izvedenih pet tehnoloških poskusov, in sicer: preizkušanje vodil iz naravnih materialov, preizkušanje učinkovitosti stimulatorjev odpornosti rastlin, preizkušanje vpliva tehnoloških postopkov med obiranjem na indeks staranja hmelja, spremljanje odpornosti rezistence bolezni in škodljivcev na aktivne snovi v hmeljarstvu ter poskus uporabe foliarnih gnojil za gnojenje hmelja. Za namen spremljanja rasti in razvoja hmelja ter izdajanja navedenih napovedi so bili analizirani meteorološki podatki. Na področju usmerjanje uporabe FFS v hmeljarstvu se je tudi v letu 2021 izdelal seznam dovoljenih FFS za varstvo hmelja v Sloveniji. V sklopu mednarodne konkurenčnosti slovenskega hmeljarstva in ekonomike hmeljarskih kmetij se izvaja sistemska analiza konkurenčnosti in globalnih tržnih razmer v hmeljarstvu ter se za tekoče leto izdelava modelna analiza variabilnih stroškov pridelave hmelja v Sloveniji. Izdanih je bilo 13 številčk Hmeljarskih informacij.

Namen strokovne naloge **ocene letnika hmelja** je določitev kakovosti reprezentativnih vzorcev pridelka hmelja po posameznih sortah. Z nalogo so bili določeni letni reprezentativni vzorci pridelka hmelja po posameznih sortah hmelja, ki se največ pridelujejo v Sloveniji. Na vseh pobranih vzorcih pridelka hmelja po terenu so bile izvedene načrtovane analize na določene kakovostne parametre. Tako se je v času obiranja pridelka hmelja pobralo po terenu, analiziralo in statistično obdelalo skupno 120 vzorcev pridelka zračno suhega hmelja sort Aurora, Savinjski golding, Bobek, Celeia, Styrian gold, Styrian Cardinal, Styrian Wolf in Styrian Dragon. V vseh vzorcih so bile opravljene analize na vsebnost primesi, odpada, semena, vlage in alfa-kislin (KVH–TE). Vrednosti alfa-kislin so bile pri vseh sortah podpovprečne ob upoštevanju podatkov zadnjih deset let. Nekoliko nad povprečjem sta bili sorti Styrian Wolf in Styrian Cardinal. V okviru naloge so se na spletnih straneh IHPS mesečno objavljala poročila o certificiranem pridelku slovenskega hmelja letnikov 2020 in 2021.

Strokovna naloga **introdukcije novih in tujih sort hmelja** je osredotočena na določitev optimalne tehnologije pridelave novih in tujih sort hmelja v naših pridelovalnih razmerah, ki najugodneje vplivajo na njihovo rast in razvoj ter se odrazi v kakovostnem, visokem in stabilnem pridelku. Cilj je slovenskim hmeljarjem zagotoviti potrebne informacije o novih slovenskih sortah in morebitnih tujih sortah za pridelovanje v naših razmerah. Cilji v letu 2021

so bili sajenje novega nasada hmelja sorte Styrian Dragon za izvedbo poskusa, ugotavljanje morebitnega pojava fiziopatij pri novih sortah in iskanje njihovega vzroka, pridobivanje/zbiranje informacij o odzivu rastlin novih sort hmelja po sajenju na karantenske premene, vzpostavitev ukorenitšča z novimi sortami za dodatna testiranja s poudarkom na škodljivih organizmih, določevanje ustreznih rasti razmer v naših pridelovalnih območjih za zanimive tuje sorte ter priprava sadilnega materiala za sajenje poskusa na lokaciji IHPS v letu 2022. Nega in vzgoja novega sadilnega materiala se je izvajala vso sezono.

9.3 Strokovne naloge v živinoreji

Javna služba strokovnih nalog v živinoreji se izvaja v skladu s potrjenimi rejskimi programi za posamezne vrste in pasme domačih živali. Posamezne naloge iz potrjenega rejskega programa izvajajo organizacije v živinoreji, ki so za to pridobile odločbo o priznanju ali odobritvi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Preglednica 62: Število organizacij v letu 2021, ki opravljajo posamezne naloge v okviru javne službe strokovnih nalog v živinoreji

Vrsta živali	Priznane rejske organizacije	Druge priznane organizacije	Odobrene organizacije	Skupaj
Govedo	5	12	8	25
Drobnica	1	10	2	13
Prašiči	2	9	2	13
Konji	9	2	3	14
Čebele	1	1	32	34
Skupaj	18	34	47	99

Vir: MKGP

V okviru potrjenih rejskih programov se izvajajo naslednje strokovne naloge: vodenje rodovniških knjig za čistopasemske plemenske živali in registrov za hibridne plemenske živali, vodenje izvornih rodovniških knjig za slovenske avtohtone pasme živali, registracija in preverjanje porekla, naloge na področju razmnoževanja in plodnosti plemenskih živali, meritve in obdelava proizvodnih lastnosti živali, vodenje in vzdrževanje informacijskih sistemov, preizkušanje, ocenjevanje in odbiranje plemenskih živali, opravljanje bioloških in genskih testov, napovedovanje genetskih vrednosti, obdelave zbranih podatkov in objave rezultatov, izdajanje zootehniških dokumentov, kontrola prireje mleka in mesa, spremljanje proizvodnosti domačih živali, interpretacija rezultatov, opravljanje meritev pri preizkusu v pogojih reje, spremljanje velikosti populacije in strukture plemenske črede, vzdrževanje genetskih rezerv domačih živali, izdaja publikacij, označevanje plemenskih živali, izvajanje uradnih preizkušanj plemenskih živali oziroma njihovih potomcev, obdelava podatkov merenj in testiranja, opravljanje laboratorijskih analiz mesa, mleka, disekcij klavnih trupov, vodenje katastra čebelarstva, napoved medenja v čebelarstvu, zbiranje rezultatov na tekmovanjih s kopitarji za potrebe selekcijskega dela ter razvojno-raziskovalne naloge s področja izvajanja rejskih programov.

Z izvajanjem strokovnih nalog v živinoreji se zagotavljajo genetski napredek pri domačih živalih, ohranitev biotske raznovrstnosti, zadostno število plemenskega materiala, povečevanje števila plemenskih živali, vpisanih v rodovniške knjige in registre, ter doseganje boljše kakovosti živinorejskih proizvodov oziroma višje kakovosti hrane za potrošnika.

Govedoreja

V Sloveniji so na področju govedoreje potrjeni rejski programi za naslednje pasme goveda: lisasta pasma, rjava pasma, črno-bela pasma, limuzin pasma, šarole pasma, cikasto govedo, angus in škotsko višavsko govedo. Proizvodni rezultati živali se ugotavljajo s kontrolo proizvodnje mleka in mesa.

V kontrolo prireje mleka je bilo v letu 2021 vključenih 78.134 krav molznic iz 3.007 kmetij, kar je 80 % vseh molznic v Sloveniji. V kontroli mlečnosti prevladujejo krave črno-bele, lisaste in rjave pasme. Kontrolirana kmetijska gospodarstva so letu 2021 v povprečju redila 26,0 krav molznic. Mlečnost se je povečala pri vseh pasmah. Povprečna mlečnost se je v primerjavi z letom 2020 povečala za 132 kg in je v letu 2021 znašala 7.292 kg mleka, ki je vsebovalo 4,02 % maščobe in 3,38 % beljakovin. Pri vsebnosti maščob in beljakovin so spremembe majhne. Vsebnost beljakovin se je najbolj povečala pri rjavi pasmi (za 0,04 %) in v letu 2021 znaša 3,50 %. Pri cikasti pasmi je bilo le 41 laktacijskih zaključkov.

Preglednica 63: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2020 in 2021

Pasma	2020						2021					
	Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine		Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine	
			(kg)	(%)	(kg)	(%)			(kg)	(%)	(kg)	(%)
LS	21.960	5.964	243,9	4,09	204,8	3,43	22.407	6.073	249,0	4,10	209,5	3,45
LSX	6.208	6.468	265,3	4,10	220,4	3,41	5.654	6.564	269,1	4,10	224,6	3,42
ČB	33.949	8.403	331,0	3,94	278,4	3,31	34.413	8.545	338,4	3,96	284,5	3,33
RJ	7.772	6.130	251,4	4,10	212,3	3,46	7.643	6.284	259,5	4,13	220,1	3,50
CK	39	3.297	123,1	3,73	109,0	3,30	41	3.319	122,9	3,70	110,6	3,33
Druge	7.571	6.699	268,1	4,00	225,3	3,36	7.955	6.807	273,7	4,02	230,3	3,38
Skupaj	77.499	7.160	286,8	4,01	241,0	3,37	78.113	7.292	293,3	4,02	246,7	3,38

Vir: KIS

V letu 2021 je bilo opravljenih 1.789 tehtanj (skupno 2.089 meritev) ob 74 tehtalnih dneh v 36 rejah v kontroli mesa. Skupaj je bilo kontroliranih 1.124 živali, od tega 865 telet. V letu 2021 je bil povprečni prirast od starosti 90 do 210 dni pri limuzin pasmi 1.079 g na dan in pri šarole pasmi 1.307 g na dan. Zbrani podatki kontrole prireje mesa se uporabljajo pri odbiru plemenskih živali v mesnih čredah, pri načrtovanju tehnologije reje krav dojilj in pri gospodarskem križanju.

Poleg priprave podatkov za nacionalne obračune plemenskih vrednosti, različne raziskave, poročila in razstave živali ima selekcija eno najpomembnejših vlog pri odbiru bikovskih mater, saj so njihovi moški potomci kandidati za bodoče plemenske bike. V letu 2021 je bilo registriranih 875 bikovskih mater, največ za lisasto pasmo (271) in najmanj za cikasto pasmo (77). V potrjenih rejskih programih so določeni pogoji za vpis čistopasemskih plemenskih živali v rodovniško knjigo. Pogoje za vpis v rodovniško knjigo izpolnjuje 75.182 krav, kar je 96,0 % vseh krav, vključenih v kontrolo prireje mleka. V letu 2021 je 75,0 % čistopasemskih krav, ki so vpisane v rodovniško knjigo in vključene v kontrolo prireje mleka, izpolnjevalo pogoje za vpis v glavni del rodovniške knjige (čistopasemske plemenske živali). V letu 2021 je bilo v register plemenskih bikov vpisanih 409 plemenskih bikov.

Na testnih postajah poteka test lastne proizvodnje potomcev načrtnega parjenja bikovskih mater in elitnih bikov ter testiranje proizvodnje potomcev mladih bikov, vključenih v osemenjevanje. Potomce moškega spola po posameznem biku se izberejo na terenu in vhljevijo v testno postajo, kjer se pitajo pod enakimi pogoji, s čimer se močno zmanjša vpliv okolja in so zato genetske razlike med njimi natančneje ocenjene. Po zaključenem testu se vsi podatki o telesnih masah ob posameznem tehtanju in podatki, zbrani v klavnici, vpišejo v podatkovno bazo. Na podlagi pridobljenih podatkov se izračunavajo različni parametri klavne

kakovosti, končni cilj pa je napoved plemenskih vrednosti posameznih bikov. V letu 2021 je bilo opravljenih 1.869 tehtanj (skupno 2.996 meritev) pri 421 bikih v lastnem testu na vzrejališčih Nova Gorica in Murska Sobota, PRC za živinorejo Logatec in kmetiji Rajhenav. Lastni test je zaključilo 242 bikov, ki so bili v letu 2021 stari eno leto.

Z razrezom klavnih polovic se pridobijo najbolj objektivni podatki o njihovi sestavi, kar je najboljši kazalnik klavne kakovosti. Pri bikih mesnih pasem je preizkušnja sorodnikov izredno pomembno, saj se najboljše živali uporabljajo za gospodarsko križanje.

Prašičereja

Potrjeni so rejski programi za naslednje pasme prašičev: slovenska landrace (linija 11), slovenski veliki beli prašič (linija 22), pietrain (44), slovenska landrace (linija 55), krškopoljski prašič (88), hibrid 12, hibrid 21 in hibrid 54.

Rodovniška knjiga je seznam čistopasemskih plemenskih živali z osnovnimi podatki o identifikaciji, poreklu in izvoru živali. V rodovniško knjigo so vpisane plemenske živali, ki izpolnjujejo z rejskim programom določene pogoje in so sprejete za pleme. Rodovniška knjiga se vodi za vse pasme čistopasemskih plemenskih živali ter je glede na njihove značilnosti razdeljena na glavni del z razredi in dodatne dele rodovniških knjig. V letu 2021 je bilo skupno podeljenih 1.165 rodovniških števil čistopasemskim plemenskim živalim in 2.026 registrskih števil hibridnim plemenskim živalim. Kakovost plemenskih prašičev se preverja na podlagi podatkov o plemenski vrednosti, proizvodnih podatkov in podatkov o poreklu.

Pri številu živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo pri vseh pasmah skupaj je opazen trend povečevanja. V letu 2021 je bilo v povprečju 14,45 živorojenih in 11,81 odstavljenih pujskov na gnezdo. Hkrati se zmanjšuje število porabljenih krmnih dni na živorojenega pujska. V letu 2021 je bilo na živorojenega pujska porabljenih 12,7 krmnega dneva. Neugoden trend je opazen pri številu gnezd na svinjo letno, ki se zmanjšuje v povprečju za 0,011 gnezda na leto. Pri krškopoljskem prašiču je opazen trend zmanjševanja števila živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo. Število krmnih dni na živorojenega pujska se povečuje v povprečju za 0,21 dneva na leto. V letu 2021 je bilo v gnezdu povprečno 9,15 živorojenih in 6,52 odstavljenih pujskov, na živorojenega pujska pa je bilo porabljenih 25,8 krmnega dneva.

Preizkus mladice v proizvodnih razmerah se izvaja na farmah in vzrejnih središčih. Preizkus zajema identifikacijo, oceno zunanosti, tehtanje živali in meritev debeline hrbtne slanice z ultrazvokom. Podatki se vnašajo v informacijski sistem in uporabljajo za odbiro mladice.

V okvir molekularno genetskih metod spadajo testi na sindrom maligne hipertermije, preverjanje porekla, določanje mikrosatelitov itd. Rejcem se posredujejo analize za njihove živali, rezultat za posamezno žival pa je vpisan v zootehniškem spričevalu.

Reja drobnice

Na področju reje drobnice potrjeni rejski programi vključujejo naslednje pasme ovc: jezersko solčavska ovca, oplemenjena jezersko solčavska ovca, belokranjska pramenka, istrska pramenka, bovška ovca in oplemenjena bovška ovca, ter naslednje pasme koz: drežniška koza, burska, slovenska srnasta in slovenska sanska.

V letu 2021 sta bili najštevilčnejši jezerskosolčavska ovca (34 %) in oplemenjena jezersko-solčavska ovca (30 %), sledijo bovška ovca (17 %) in belokranjska pramenka (7 %), oplemenjena bovška ovca (7 %) ter istrska pramenka 5 %. Pri kozah je imela največji stalež slovenska srnasta koza (31 %), sledile so ji drežniška koza (27 %) in burska koza (23 %) ter slovenska sanska koza z najmanjšim staležem (20 %). V letu 2021 je bilo v tropih, vključenih v rejske programe, na novo odbranih 3.387 ovc in 1.072 koz.

Osnova selekcije pri reji drobnice je aktivna populacija ovc in koz, vključenih v kontrolo porekla in proizvodnje. Opravlja se biološki test ter ocenjevanje in razvrščanje živali v kakovostne razrede glede na lastnosti zunanosti in lastnosti proizvodnosti sorodnikov. V letu 2021 je bilo v 225 tropih ovc povprečno 69,7 živali in v 90 tropih koz povprečno 42,6 živali. Izdanih je bilo skupno 1.600 zootehniških spričeval, od tega 1.065 za plemenske ovce in ovne ter 535 za plemenske koze in kozle.

Preglednica 64: Število tropov ter število ovc in koz v kontroli; 2020 in 2021

	2020				2021			
	Število rejcev		Število živali		Število rejcev		Število živali	
	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso
Ovce	37	194	5.263	11.366	33	192	4.499	11.183
Koze	34	74	2.240	1.706	34	56	2.007	1.827

Vir: BF

V letu 2021 je bilo v kontrolo mlečnosti vključenih 4.499 ovc v 33 tropih. Povprečna dolžina laktacije je znašala 220 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je bila v povprečju 214 kg in se je v primerjavi z letom 2020 povečala za 21 kg. Mleko ovc je v povprečju vsebovalo 6,3 % maščobe, 5,3 % beljakovin in 4,5 % laktoze. Povprečna vsebnost suhe snovi je bila 16,0 %.

V kontrolo mlečnosti je bilo v letu 2021 vključenih 2.007 koz v 34 tropih. Povprečna dolžina laktacije je znašala 248 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je znašala 518 kg in se je v primerjavi z letom 2020 povečala za 46 kg. V povprečju je kozje mleko vsebovalo 3,3 % maščobe, 3,1 % beljakovin in 4,3 % laktoze.

Rastnost mladičev mesnih pasem ovc in koz se je v letu 2021 spremljala pri 11.183 jagnjetih v 194 tropih in 1.827 kozličev v 74 tropih. Tehtanje mladičev ob rojstvu in odstavitvi opravljajo rejci. V letu 2021 je bilo ob rojstvu stehtanih 13.010 mladičev (83 %) od skupno 15.638 rojenih mladičev vseh pasem, vključenih v rejski program. Ob odstavitvi oziroma pri starosti 60 ± 15 dni se tehtanja izvajajo le pri pasmah ovc za prirejo mesa (razen pri jezersko-solčavski pasmi) in pri pasmah koz za prirejo mesa. Pri posameznih pasmah ovc in koz je bilo ob odstavitvi stehtanih 3.042 jagnjet in kozličev. V letu 2021 so imele ovce v povprečju 1,29 rojenih in 1,25 živorojenih jagnjet na gnezdo, koze pa 1,58 rojenih in 1,51 živorojenih kozličev na gnezdo.

Testiranje ovnov je potekalo na testni postaji v Logatcu in testni postaji na Jezerskem. V času testiranja so ovni trikrat stehtani (interval 30 ± 5 dni). Krmljeni so s senom po volji in kilogramom krmil na dan. Postopek testiranja in meritev je enak tudi na testni postaji Jezersko, kjer so ovni v času testa na paši, brez dodajanja krmil.

Na testno postajo Logatec je bilo v letu 2021 vključenih 250 ovnov, test je končalo 248 ovnov, 2 sta poginila v času testa. Največji delež ovnov (39,6 %) je bilo izločenih – kakovostni razred 3B. V najboljši razred (1A) je bilo razvrščenih 3,6 % ovnov, razred 1B je zajemal 6,8 % ovnov, razred 2A 13,6 % in razred 2B 18,8 % ovnov. V kategorijo 3A je bilo razvrščenih 17,6 % ovnov. Na testni postaji Jezersko je test zaključilo 27 moških jagnjet jezersko solčavske pasme.

Konjereja

V Sloveniji se vodijo rodovniške knjige za pasme: lipicanski konj, slovenski hladnokrvni konj, posavski konj, haflinški konj, ljutomerski kasač, kasaški konj, slovenski toplokrvni konj, angleški polnokrvni konj, arabski polnokrvni konj, arabski konj, bosanski planinski konj, islandski konj in šetlandski poni. Za vse živali naštetih pasem, ki so vpisane v rodovniške knjige, se vodi in izdaja zootehniška dokumentacija. V letu 2021 je bilo opravljenih 1.563 identifikacijskih pregledov žrebet vseh pasem.

Preglednica 65: Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2013–2021

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Slovenske hladnokrvne kobile	110	101	99	106	109	122	134	99	128
Posavske kobile	70	52	50	24	51	46	111	40	76
Haflinške kobile	22	26	18	23	16	19	18	14	23
Kasaške kobile	7	12	17	17	24	20	20	20	6
Slovenske toplokrvne kobile	12	18	11	15	10	6	11	5	6
Ljutomerski kasač	4	3	4	13	8	8	8	5	4
Angleške polnokrvne kobile	8	4	3	4	3	0	4	7	0
Arabske polnokrvne in arabske kobile	2	5	13	8	8	21	7	7	15
Islandske kobile	5	2	3	1	3	2	12	2	3
Lipicanske kobile	10	6	10	13	6	10	7	7	15
Šetlandske kobile	1	3	5	5	4	3	4	5	3
Skupno sprejete v rodovnik	251	232	233	229	242	257	336	211	279

Vir: VF

Letni pregled rodovniških kobil in naraščaja ter žrebic za sprejem v rodovnik je v letu 2021 potekal na vnaprej določenih preglednih mestih za vse pasme konj ter naknadno določenih preglednih mestih za živali slovenske toplokrvne, kasaške in arabske pasme. V rodovniške knjige je bilo vpisanih 279 kobil.

Strokovna komisija za odbiro, ocenjevanje in priznavanje plemenjakov je za plemenilno sezono 2021 odbrala 299 plemenjakov. V letu 2021 je bilo iz žrebetišč odbranih 10 žrebcev slovenske hladnokrvne pasme, 7 žrebcev posavske pasme in 3 haflinški žrebci.

Čebelarstvo

V Sloveniji čebelarimo s kranjsko čebelo, ki je avtohtona pasma. V vzrejališčih čebeljih matic je bilo za potrebe odbire matičarjev zbranih in pregledanih 259 vzorcev čebel. V vzorcu iz vsake družine, ki je potencialni matičar, je bilo okoli 30 čebel delavk.

Preglednica 66: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2012–2021

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Število matic	31.778	33.196	38.773	37.693	42.941	45.858	45.793	42.209	39.206
od teh rodovniških	303	228	366	522	575	160	109	86	267
Prodaja matic	31.778	33.196	38.773	37.693	42.941	45.858	45.793	42.209	39.206
doma	18.908	18.568	24.945	22.127	25.170	23.858	25.605	27.993	21.780
v EU	8.055	9.923	11.008	12.807	14.803	17.611	16.983	11.900	13.962
zunaj EU	4.815	4.705	2.820	2.759	2.968	4.389	3.205	2.316	3.464

Vir: KIS

V letu 2021 je bilo v progeno testiranje vključenih 725 matic, ki so izhajale iz 32 različnih vzrejališč. Povprečna ocena mirnosti v letu 2021 je bila 3,04. Matice s povprečno oceno mirnosti pod tri se ne priporočajo za nadaljnjo vzrejo. Povprečna ocena rojivosti v letu 2021 je bila 2,87. Opazen je negativen trend rojivosti. Povprečna ocena donosa medu v letu 2021 je bila 3,23 kg. Donosnost medu je večinoma odvisna od vremenskih pogojev, ki so bili v letu 2021 izredno slabi. Poprečna ocena obarvanosti je bila 3,54 točke od možnih štirih točk. V izvorno rodovniško knjigo je bilo vpisanih 267 matic.

Delo opazovalno napovedovalne službe medenja je v letu 2021 obsegalo zbiranje vzorcev za umetno fenološko pospeševanje, terenske preglede zarodnih oblik proizvajalcev mane, kontrolo razvoja proizvajalcev mane in stanja medečih virov, lovljenje ličink kaparja na plošče ter ugotavljanje paritvenega in zalegalnega uspeha proizvajalcev mane.

9.4 Raziskovalna dejavnost

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je tako kot v preteklih letih tudi v letu 2021 na področju raziskovalne dejavnosti v kmetijstvu sodelovalo kot sofinancer v aplikativnih, razvojnih in ciljnih raziskovalnih programih ministrstva, pristojnega za znanost, in sicer pri raziskovalnih projektih, katerih predlog in izvedba izkazuje strateško pomembnost in uporabnost projektov za razvoj resornih področij MKGP.

Aplikativne raziskovalne projekte, ki predstavljajo izvirno raziskovanje, s katerim naj bi pridobili nova znanja ter so usmerjeni v določene praktične cilje ali namene, pomembne za področje kmetijstva, MKGP podpira v višini do 25 % upravičenih stroškov. Podpora projektom s strani MKGP predstavlja podporo zainteresiranega uporabnika raziskave. Po javnem razpisu za zbiranje predlogov za financiranje projektov temeljnega in aplikativnega raziskovanja na področju matematičnih, tehničnih, biotehničnih, medicinskih, družboslovnih in humanističnih ved (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS) iz let 2017, 2018, 2019 in 2020 je MKGP kot interesent v letu 2021 sofinanciralo osem aplikativnih projektov in za dva aplikativna projekta iz razpisa 2021 MKGP v letu 2021 ni imelo finančnih obveznosti. Skupna prevzeta obveznost MKGP za podporo izvajanja aplikativnih projektov je v letu 2021 predstavljala 20 % izplačil za raziskovalno dejavnost na področju kmetijstva. Aplikativni raziskovalni projekti so koristno dopolnilo in korektor drugim programskim strukturam raziskovanja, predvsem ciljnim raziskovalnim programom, zlasti z vidika načina pridobivanja idej in rešitev.

V okviru raziskovalne dejavnosti ima MKGP najpomembnejšo vlogo pri projektih **ciljnega raziskovalnega programa (CRP)**, pri katerih MKGP nastopa kot naročnik in jih sofinancira v obsegu od 50 do 70 % upravičenih stroškov. Projekti CRP so bili oblikovani kot posebna programska struktura Nacionalnega raziskovalnega programa kot podpora sektorskemu razvojnemu načrtovanju. MKGP je v letu 2021 nadaljeval delo na naslednjih projektih CRP:

- Nadaljevanje financiranja devetih projektov s področja kmetijstva, izbranih na podlagi četrtega razpisa CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« v letu 2018. Finančna obveznost MKGP je znašala 495.564,70 EUR.
- Nadaljevanje financiranja 23 projektov s področja kmetijstva, ki so bili izbrani v okviru petega javnega razpisa CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« v letu 2020 v višini 265.393,46 EUR, kar predstavlja 18,8 % od prevzetih obveznosti MKGP (1,4 mio EUR).
- Sodelovanje MKGP v »CRP 2019«, kjer skupaj z ministrstvom, pristojnim za okolje in prostor in ARRS sofinancira en projekt, in sicer Zasnova monitoringa divjih opraševalcev v Sloveniji, katerega izvajanje poteka do konca oktobra 2022. Finančna obveznost MKGP v letu 2021 je bila 23.000,00 EUR.
- Sodelovanje MKGP v »CRP 2020-II«, kjer skupaj z ARRS sofinancira dva projekta, in sicer Ocena tveganja vnosa virusa afriške prašičje kuge v reje prašičev in Medgeneracijsko sožitje na podeželju, razvoj socialne infrastrukture za preprečevanje socialne izključenosti ter blažitev socialnih pritiskov na podeželju. Finančna obveznost MKGP v letu 2021 je bila 10.000 EUR.
- Sodelovanje MKGP v »CRP 2021«, kjer skupaj z ministrstvi, pristojnimi za okolje, infrastrukturo, kulturo, in ARRS sofinancira tri projekte, in sicer Prenova regionalne razdelitve krajinskih tipov in izjemnih krajin v Sloveniji ter njihova digitalizacija, Raziskave za opredelitev in preprečevanje obremenjevanja vodozbirnega zaledja Jelševnišnice in Otovca, s posebnim ozirom na habitat črne človeške ribice (HaČloRi), ter projekt Razvoj in predlog implementacije instrumenta za doseganje usklajenosti resornih oziroma

razvojnih politik s strategijo prostorskega razvoja Slovenije (TIA-SI). V letu 2021 MKGP na teh treh projektih ni imelo finančnih obveznosti.

Izdatki za podporo projektom CRP so zajemali 70,1 % sredstev za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu v letu 2021. Za sofinanciranje projektov CRP je bilo v letu 2021 prevzetih za 9 % manj obveznosti kot v letu 2020.

Preglednica 67: Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2020 in 2021

	Število projektov		Prevzete obveznosti v letu 2021 (EUR)	Izplačano (EUR)		Indeks 2021/20
	2020	2021		2020	2021	
Aplikativni in razvojni programi	8	10	226.042	137.996	226.042	163,8
CRP »Zagotovimo si hrano za jutri«	41	38	793.958	876.154	793.958	90,6
ERA-NET (CORE Organic Cofund, ERA NET Arimnet in EJP SOIL)	6	12	113.000	60.000	113.000	188,3
Raziskovalno delo, skupaj	55	60	1.133.000	1.074.150	1.133.000	105,5

Vir: MKGP

Proračunska sredstva MKGP za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu so se v letu 2021 v primerjavi s predhodnim letom povečala za 5,5 %. Povečanje proračunskih sredstev je posledica višjih sredstev projektov aplikativnih in razvojnih programov ter projektov ERA-NET. Ne glede na nekoliko povečanje proračuna v letu 2021 so sredstva za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu še vedno med najbolj okrnjenimi postavkami proračuna.

Rezultati raziskovalnih projektov pomembno pripomorejo k prilagajanju kmetijske politike, oblikovanju strategij, razvoju novih tehnologij v kmetijstvu v povezavi z varstvom okolja in ohranjanjem kulturne krajine, pridelavi zdrave hrane ter varovanju in zaščiti potrošnika, razvoju podeželja in večnamenskosti kmetijstva, krožnemu in biogospodarstvu. Dosedanje izkušnje kažejo, da je ob pomoči CRP mogoče v veliko večjem obsegu podpreti izvajanje nacionalnih strategij po posameznih področjih dela MKGP, rezultati raziskav pa se tudi uspešno prenašajo v kmetijsko prakso ter prispevajo k tehnološkemu razvoju in povečevanju inovacij v praksi. Za prenos rezultatov do uporabnikov in v kmetijsko prakso raziskovalne skupine organizirajo javne predstavitve tako za financirje kot svetovalce in kmete. Raziskovalci dosežke raziskav uspešno objavljajo.

Na področju **evropskega znanstvenega sodelovanja** je MKGP kot partner vključeno v tri kmetijske projekte ERA NET, in sicer ERA NET CORE Organic Cofund (sofinanciranje iz Okvirnega programa za raziskave Obzorje 2020), ERA NET ARIMNet 2 (sofinanciranje iz 7. okvirnega programa EU) in EJP SOIL. V okviru projektov ERA NET se Slovenija vključuje v nadnacionalne razpise po mehanizmu »virtual common pot«. To pomeni, da kot partner financer zagotavlja vnaprej določena nacionalna finančna sredstva samo za tiste raziskovalne skupine svoje države, ki so vključene v nadnacionalne konzorcije izbranih projektov.

Iniciativa ERA NET CORE Organic, ki je akronim za koordinacijo evropskega nadnacionalnega raziskovanja na področju ekološkega kmetijstva in prehranskih sistemov, ustanovljena s ciljem izboljšati sodelovanje med nacionalnimi raziskovalnimi dejavnostmi na področju ekološkega kmetijstva, vključuje 23 partnerjev, financirjev raziskav. V decembru 2016 je Evropska komisija potrdila projekt ERA NET CORE Organic Cofund, ki je nadaljevanje predhodnega projekta CORE Organic Plus. Na podlagi nadnacionalnega razpisa v letu 2017 se je v financiranje uvrstilo 12 projektov. Raziskovalci iz Slovenije so vključeni v projekt *BIOVINE – Izkoriščanje biodiverzitete v vinogradniških sistemih z namenom zmanjšanja škod in uporabe pesticidov ter povečanje ekosistemskih uslug*. Izbrani projekti so se začeli izvajati v letu 2018 in so se uspešno nadaljevali tudi v letu 2021. V okviru tretjega Cofund razpisa v letu 2021 sta bila izbrana dva projekta, v katerem sodelujejo slovenski raziskovalci, in sicer:

DIVERSILIENCE Raznolikost ekološke rastlinske pridelave za povečanje odpornosti in ROAM-FREE Odporne živali v trajnostnih mešanih sistemih proste reje.

Druga evropska iniciativa ERA NET ARIMNet2 se je začela izvajati v letu 2014. Slovenija ima v projekt vključena dva partnerja, MKGP in MIZŠ. V okviru aktivnosti projekta ERA NET ARIMNet2 je bil v letu 2017 izveden nadnacionalni javni razpis, izključno na podlagi nacionalnih finančnih sredstev, v katerem je sodelovalo 10 držav partneric, med njimi tudi Slovenija (MKGP). Razpisani sta bili dve temi, kjer so lahko kandidirali mladi raziskovalci, in sicer spodbujanje trajnostnega kmetijstva za socialno-ekonomski razvoj in na temi uveljavljanje lokalnih proizvodov z izboljšanjem prehranske vrednosti verig. Na podlagi izvedenih postopkov izbora nadnacionalnih projektov se je v financiranje uvrstilo 15 projektov. Slovenija je v skladu z nacionalnimi prednostnimi nalogami sodelovala v projektu MedVitis – Ohranjanje raznolikosti vinske trte (*Vitis* sp.) v spreminjajočem okolju mediteranskega prostora (Protecting the diversity of Mediterranean *Vitis* in changing environment), ki se je začel izvajati v letu 2018 in uspešno nadaljeval tudi v letu 2021.

V letu 2021 je bilo v okviru projektov ERA NET izplačanih 58.456,00 EUR.

V letu 2019 se je MKGP kot partner aktivno vključil tudi v evropsko iniciativo EJP SOIL – Pot k pametnemu, trajnostnemu gospodarjenju s kmetijskimi tlemi (Towards climate-smart sustainable management of agricultural soils). Glavni cilj EJP SOIL je ustvariti ugodno okolje za povečanje prispevka kmetijskih tal h ključnim družbenim izzivom:

1. prilagajanje in ublažitev podnebnih sprememb,
2. trajnostna kmetijska proizvodnja,
3. zagotavljanje ekosistemskih storitev ter
4. preprečevanje propadanja in obnova zemljišč in tal.

EJP SOIL bo zgradil trajnostno evropsko integrirano raziskovalno skupnost na področju kmetijskih tal ter razvil in uporabil načrt o podnebnem trajnostnem upravljanju kmetijskih tal. Časovni načrt projekta EJP SOIL temelji na razvoju znanja o trajnostnem upravljanju (gospodarjenju) s tlemi. Glavni napredek bo temeljil na pregledu obstoječega stanja na področju tehnologij in tudi na sistemih kontrole kakovosti tal, informacijskih sistemih, sistemih za ekspertno podporo ter sistemih upravljanja in odločanja. Ključni vsebinski poudarek projekta je tudi izvedba internih in eksternih nadnacionalnih razpisov v povezavi s kmetijskimi tlemi. Partnerstvo EJP SOIL si bo v sodelovanju z zainteresiranimi stranmi, državami članicami in Generalnim direktoratom za kmetijstvo EK dolgoročno prizadevalo za spodbujanje kmetov kot upravnikov/gospodarjev zemljiških in talnih virov ter za podpiranje razvoja in uvajanje politike, zlasti skupne kmetijske politike in podnebne politike na tem področju. Ciljne dejavnosti programa EJP SOIL bodo usmerjene v reševanje družbenih, znanstvenih in političnih izzivov.

V Sloveniji je bila na podlagi izbora vloga programskega vodje (Programme Manager) dodeljena prof. dr. Heleni Grčman (Univerza v Ljubljani, BF). Prek Univerze v Ljubljani sta v program EJP SOIL vključena kot povezane tretje osebe (»linked third parties«) tudi Kmetijski inštitut Slovenije in Fakulteta za biosistemske vede Univerze v Mariboru. Lastnik (Programme Owner) slovenskega programa je MKGP, ki bo v obdobju 2020–2025 prek programa EJP SOIL zagotovil sredstva za sofinanciranje aktivnosti v višini 333.625 EUR. Z BF je MKGP sklenilo krovno pogodbo, ki je pravna podlaga za sofinanciranje delovanja slovenskega konzorcija. MKGP sofinancira slovenski delež sredstev (56 %), ostalo se krije iz deleža EU (44 %). V letu 2021 je MKGP izplačal 35.753,60 EUR sredstev.

V okviru tretjega delovnega svežnja sta bila izvedena dva notranja razpisa. V prvem notranjem razpisu so bili izbrani štirje raziskovalni projekti, v katerem sodelujejo slovenski partnerji:

1) SOMMIT – Trajnostno upravljanje s talno organsko snovjo: Kompromis med sekvestracijo C in izgubami dušikovega oksida, metana in nitratov; 2) CarboSeq – Potencial kmetijskih tal v Evropi za vezavo organskega ogljika; 3) SIREN – Zbiranje kazalcev kakovosti tal in ekosistemskih storitev ter njihovih referenčnih vrednosti; 4) SCALE – Upravljanje poveztljivosti sedimentov v kmetijski krajini za zmanjševanje učinkov vodne erozije. V letu 2021 je bilo izplačanih 18.790,40 EUR MKGP sredstev.

V okviru drugega notranjega razpisa so bili izbrani trije projekti, v katerih sodelujejo slovenski partnerji: 1) EnergyLink – Povezovanje pestrosti posevkov z alokacijo mikrobne energije in vezavo organskega ogljika v tleh; 2) MINOTAUR – Modeliranje in kartiranje biodiverzitete in funkcij tal po vsej Evropi; 3) ProbeField – Nov protokol za robustno spremljanje zalog ogljika in lastnosti tal na podlagi proksimalnih senzorjev in obstoječih spektralnih knjižnic tal. V letu 2021 MKGP za te projekte ni imel finančnih obveznosti.

V podporo delovanju medvladne pobude BIOEAST, ki združuje 11 držav (med drugim tudi Slovenijo), je 21 partnerjev iz držav BIOEAST (ministrstva in izobraževalno-raziskovalne ustanove, med njimi tudi MKGP) oktobra 2019 začelo izvajati projekt BIOEASTsUP, financiran iz programa Obzorje 2020. Vrednost triletnega projekta znaša 3 milijone EUR. Glavni namen pobude BIOEAST je, da poveže vključene države, ki se soočajo s podobnimi izzivi pri razvoju biogospodarstva, ter pospešuje raziskave in inovacije.

Partnerji v okviru projekta BIOEASTsUP so si zastavili naslednje cilje:

1. povečati prepoznavnost biogospodarstva znotraj peterne vijačnice v državah, vključenih v pobudo BIOEAST;
2. sprožiti strateško razmišljanje na vladni ravni in ob strokovni podpori razviti nacionalne strategije krožnega biogospodarstva v državah, vključenih v pobudo BIOEAST;
3. poudariti in spodbuditi pristop, ki temelji na vključevanju več deležnikov in akterjev ter soustvarjanju inovacij v razvoju novih vrednostnih verig za pospeševanje biogospodarstva;
4. s pristopom, ki ga poganjajo deležniki od spodaj navzgor, razviti strateško raziskovalno-inovacijsko agendo (SRIA) na področju biogospodarstva za države, vključene v pobudo BIOEAST;
5. vzpostaviti in vzdrževati makroregionalni okvir v podporo pobudi BIOEAST ter razvoju in trajnosti strateških raziskovalno-inovacijskih agend z ustanovitvijo skupnega svetovalnega sveta in tematskih delovnih skupin;
6. podpirati oblikovanje javnih politik na podlagi dokazov z odgovarjanjem na potrebo po zbiranju in združevanju statističnih in administrativnih kvantitativnih in kvalitativnih podatkov, pomembnih za biogospodarstvo.

Glavna naloga MKGP v okviru projekta BIOEASTsUP je vzpostavitev in podpora tematskim delovnim skupinam, sestavljenim iz predstavnikov vlad in raziskovalnih ustanov iz držav, vključenih v pobudo BIOEAST. Te skupine bodo pripravile strateške raziskovalno-inovacijske agende na posameznih tematskih področjih za pospešitev razvoja trajnostnega krožnega biogospodarstva v državah, vključenih v pobudo BIOEAST.

V letu 2021 je bilo izvedenih pet sestankov koordinatorjev tematskih delovnih skupin o aktivnostih v okviru tretjega delovnega sklopa. MKGP kot partner projekta je organiziral in izvedel virtualno mednarodno konferenco pobude BIOEAST na visoki ravni. Konferenca je bila organizirana v sklopu slovenskega predsedovanja Svetu EU in madžarskega predsedovanja Višegrajski skupini. Na konferenci je bilo prisotnih 188 udeležencev. Izhodišči za konferenco sta bili dve poročili, in sicer poročilo strokovnjakov o scenarijih prihodnjega razvoja biogospodarstva v državah BIOEAST-a, ki je bilo pripravljeno v okviru evropskega projekta

BIOEASTsUP, ter zaključno poročilo, ki so ga pripravili neodvisni strokovnjaki v okviru delavnic medsebojnega učenja med predstavniki držav članic EU o razvoju biogospodarstva.

Podroben pregled raziskovalnih projektov, ki jih sofinancira MKGP, je v prilogi tega poročila.

9.5 Kmetijsko izobraževanje

MKGP v sodelovanju s področnimi organizacijami in socialnimi partnerji nastopa kot enakopravni partner pri vseh vprašanjih, povezanih z izobraževanjem s področja kmetijstva, gozdarstva, živilstva, ribištva in veterine. Visoko in kakovostno usposobljene strokovne službe in izobraženi kmetovalci so zagotovilo za uspeh, zato za doseg ciljev MKGP sodeluje pri oblikovanju poklicnega in strokovnega izobraževanja. Kot socialni partner s svojim predstavnikom sodeluje v Področnem odboru za poklicne standarde za kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, prehrano in veterino pri Centru za poklicno izobraževanje.

MKGP izvaja ukrepe, ki izobraževalnim ustanovam, ki izvajajo programe rednega in izrednega formalnega izobraževanja, pomagajo pri izvedbi načrtovanih praktičnih izobraževanj. Podobno kot v predhodnih letih je tudi v letu 2021 MKGP sofinanciral izvedbo praktičnega pouka (razpisanih je bilo 168.010 EUR). Sredstva so bila namenjena pridobivanju znanja za varnejše delo pri kmetijski pridelavi in predelavi ter seznanjanju udeležencev v izobraževalnem procesu z razvojem tehnologij. Za razpisana sredstva je uspešno kandidiralo 15 izobraževalnih ustanov s področja agroživilstva, gozdarstva, veterinarstva in živilstva. Na te izobraževalne ustanove je bilo vpisanih 3.931 dijakov ter 3.246 študentov kmetijskih, gozdarskih, hortikulturnih, naravovarstvenih, veterinarskih in živilskih izobraževalnih smeri. Na navedenih področjih je bilo tako skupaj vpisanih 7.177 dijakov in študentov.

V letu 2021 je MKGP objavil tudi javni razpis za sofinanciranje usposobitve zavodov in razvojnih centrov v kmetijstvu, gozdarstvu in prehrani v letu 2021. Višina razpisanih sredstev je bila 200.000 EUR. V okviru tega razpisa so bile sofinancirane investicije v nakup opreme, strojev in naprav za usposobitev posestev, obratov, učnih delavnic, laboratorijev in drugih prostorov za izvajanje praktičnega pouka ter raziskovanja s področij agroživilstva, gozdarstva, veterinarstva in živilstva. Na javni razpis za usposobitev zavodov in razvojnih centrov je uspešno kandidiralo 16 vlagateljev.

10 VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) opravlja upravne in strokovne naloge ter naloge uradnega nadzora na področju varnosti, kakovosti in označevanja kmetijskih pridelkov in živil ter krme, vključno z gensko spremenjenimi živali oziroma krmo. Opravlja tudi naloge na področju varstva prebivalstva pred zoonozami, zaščite živali, varstva rastlin in semenskega materiala kmetijskih rastlin, ocenjevanja aktivnih snovi ter ocenjevanja in registracije fitofarmaceutskih sredstev (nadzor prometa in uporabe ter testiranje naprav za nanašanje), izvajanja analiz tveganja in inšpekcijskega nadzora na področju varstva novih sort kmetijskih rastlin.

10.1 Področje fitofarmaceutskih sredstev

Sektor za fitofarmacevtska sredstva (FFS) sodeluje v programu ocenjevanja novih aktivnih snovi in v programu revizije odobrenih aktivnih snovi, ki se uporabljajo v FFS za raven EU, vključno z njihovimi ostanki v živilih, in sicer kot država poročevalka ali soporočevalka. Ocenjevanje aktivnih snovi je postopek, ki traja do treh let, v njem sodelujejo vse države članice EU, Evropska agencija za varnost hrane in Evropska komisija. Po odobritvi aktivnih snovi, ki se uporabljajo v FFS za raven EU, sledijo postopki registracije FFS na ravni držav članic. Postopki so različni, najboljše in najzahtevnejši je postopek conske ocene za izvajanje Uredbe (ES) št. 1107/2009 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet za osrednjo cono B, kamor spada tudi Slovenija. Sektor za FFS ureja promet in uporabo FFS na območju Slovenije vključno z distribucijo, maloprodajo, usposobljenostjo svetovalcev, prodajalcev in uporabnikov FFS, ki so dovoljena za poklicno rabo, napravami za nanašanje FFS ter zbiranjem podatkov o prodaji FFS in drugih podatkov.

Preglednica 68: Število izvedenih ocen in izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2021

Vrsta administrativnega ukrepa na področju odobritve dajanja FFS v promet	Število
Ocenjevanje aktivnih snovi za EU: število aktivnih snovi v različnih postopkih	7
Zaključevanje EU poročila o oceni za consko registracijo oziroma podaljšanje registracije FFS	2
Odločbe o registraciji novih FFS v RS	43
Odločbe o podaljšanju registracije za FFS v RS	187
Dovoljenja za vzporedno trgovanje oziroma uporabo (vključno s spremembami)	2
Dovoljenja za nujne primere	15
Dovoljenja za raziskave in razvoj	52
Odločba o spremembi registracije	119
Št. registriranih FFS v RS na dan 31. 12. 2021	561

Vir: UVHVVR

Pri izvajanju uradnega nadzora **distributerjev**, ki opravljajo promet s FFS, pregled zajema preverjanje vpisa v register distributerjev, vodenje podatkov o prometu s FFS, usposobljenost in prisotnost svetovalcev in prodajalcev, prodajo FFS v specializiranih prodajalnah uporabniku FFS za poklicno uporabo, ki predloži veljavno dokazilo o izpolnjevanju pogojev, ter opremljenost prostorov in opreme za promet s FFS na debelo in drobno. Fitosanitarni inšpektorji so v letu 2021 opravili skupno 140 pregledov glede izpolnjevanja pogojev prometa s FFS. Pri preverjanju prometa s FFS je bilo v postopku ugotovljenih 31 neskladij.

Pri nadzoru skladnosti FFS z odločbo o registraciji je bilo v skladu s planom dela UVHVVR v letu 2021 načrtovano **vzorčenje FFS** glede fizikalno-kemične sestave. Analiziranih je bilo

skupno devet fitofarmaceutskih sredstev, ugotovljeni pa sta bili dve nepravilnosti, ki se nanašata na neustrezno kemično sestavo.

Preglednica 69: Število izdanih odločb, opravljenih tečajev in pregledov v prometu in uporabi FFS na dan 31. 12. 2021

Vrsta administrativnega ukrepa na področju prometa in uporabe FFS	Število
Število izdanih odločb o dovoljenju za opravljanje prometa s FFS	18
Število izdanih odločb o prenehanju dovoljenja za opravljanje prometa s FFS	6
Tekoče število vpisanih distributerjev za promet s FFS iz registra pri UVHVVR	373
Število udeležencev osnovnih usposabljanj za ravnanje s FFS in izdane izkaznice o opravljenem usposabljanju	1.386
Število udeležencev obnovitvenih usposabljanj za ravnanje s FFS in podaljšanje veljavnosti izkaznic	9.198
Število organiziranih dogodkov pregledov naprav za nanašanje FFS	174
Število pregledanih naprav za nanašanje FFS, izdanih potrdil in znakov	8.623

Vir: UVHVVR

Uradni nadzor **uporabnikov FFS** obsega pregled evidence rabe FFS, potrdila o usposabljanju uporabnika, potrdila in nalepk o testiranju naprav za nanašanje FFS, skladiščnih prostorov za FFS in ravnanja z odpadnimi FFS, označb na embalaži semenskega materiala ter vzorčenje zelenih delov rastlin v obsegu, določenim z letnim planom dela UVHVVR. Pri uporabnikih FFS je bilo v letu 2021 opravljenih skupno 469 uradnih nadzorov, v okviru katerih je bilo ugotovljenih 156 neskladij. Izdanih je bilo 62 upravno inšpekcijskih odločb. Ugotovljena neskladja se večinoma nanašajo na pomanjkljivo vodenje evidenc ali na uporabo FFS v nasprotju z odločbo o registraciji FFS.

V letu 2021 je bilo vzeti 71 vzorcev **zelenih delov rastlin**. Od tega je bilo pet vzorcev neskladnih. Vsa neskladja so posledica uporabe neustreznih FFS za določeno kulturo.

Pri **izvajalcih usposabljanj za ravnanje s FFS** je bilo v letu 2021 opravljenih manj nadzorov od načrtovanih. Razlog je bil v razglašeni epidemiji covida-19 in s tem povezano manjše število usposabljanj. Opravljeni so bili štirje nadzori, pri katerih niso bile ugotovljene nepravilnosti.

Nadzor pri preglednikih naprav za nanašanje FFS zajema pregled dokumentacije in nadzor izvajanja testiranja na terenu (usposobljenost nadzornega organa, ustrezna opremljenost, vodenje evidenc). Opravljenih nadzorov je bilo v letu 2021 manj, kot je bilo načrtovanih (načrtovani štirje nadzori), zaradi razglašene epidemije covida-19. Inšpekcijski nadzor je bil opravljen pri dveh izvajalcih testiranja naprav, neskladja pri tem niso bila ugotovljena.

Skupno je bilo na področju FFS v letu 2021 izdanih 78 upravno inšpekcijskih odločb, 49 odločb o prekršku in 20 opozoril po Zakonu o prekršku ter 28 plačilnih nalogov.

10.2 Varna hrana

Glede na register **primarnih pridelovalcev kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora** v letu 2021 ni bilo pomembnejših sprememb v številu zavezancev, ki pridelujejo živila rastlinskega izvora za trg. Pojavljajo se pridelovalci novih proizvodov, kot so na primer mikro zelenje in gobe, katerih pridelava poteka na nekonvencionalnih lokacijah (v objektih, kletah, tunelih) in na manjših površinah. Na področju registracije je bilo opravljenih 129 pregledov in ugotovljenih 21 neskladnosti.

Pri izpolnjevanju higienskih standardov v primarni pridelavi je bilo leta 2021 opravljenih 189 pregledov kmetijskih gospodarstev. Neskladnost je bila ugotovljena v 12 primerih (6 %), kar je manj kot v predhodnem letu (9 %). Na področju skladnosti glede sledljivosti primarnih pridelkov pri pridelovalcih je bilo opravljenih 169 pregledov, nepravilnosti so bile ugotovljene v

treh primerih (2 %). Sledljivost nabavljenih pridelkov v primarni pridelavi je bila pregledana v 65 primerih, neskladnost je bila ugotovljena v devetih primerih (14 %). UVHVVR je preveril tudi skladnosti virov vode za namakanje (štirje pregledi), vode za namakanje svežega sadja in zelenjave (štirje pregledi) ter sisteme in čase namakanja (trije pregledi) po Smernicah mikrobiološkega tveganja pri pridelavi svežega sadja in zelenjave. Neskladnosti so bile ugotovljene pri preverjanju skladnosti vira vode za namakanje (en primer) in pri sistemu namakanja (en primer).

V okviru **uradnega nadzora nosilcev dejavnosti na področju predelave živil rastlinskega izvora ter distribucije živil** je inšpekcija UVHVVR v letu 2021 opravila 570 pregledov s področja proizvodnje živil, 118 pregledov na področju skladiščenja, 59 na področju pakiranja, 717 na področju trgovine na drobno in 23 na področju prodaje na daljavo. Skupno je bilo opravljenih 1.646 pregledov.

Na področju gostinske dejavnosti je bilo opravljenih 3.169 pregledov, 346 na področju institucionalnih obratov javne prehrane in 69 na področju prehrane na delu. Pri teh pregledih je bilo vključeno preverjanje spoštovanja ukrepov, sprejetih za omejevanje širjenja covid-19.

Delež skladnosti pri registraciji živilskega obrata je bil pri proizvodnji in distribuciji živil 92-odstoten in v obratih javne prehrane 86-odstoten. Slabši rezultat pri registraciji v gostinski dejavnosti je posledica sprememb lastništev, predvsem barov in kavarn kot posledica ukrepov, sprejetih za omejevanje širjenja covid-19. Pri preverjanju izpolnjevanja splošnih in posebnih zahtev za prostore so bile pomanjkljivosti ugotovljene pri 19 % pregledih obratov, ki se ukvarjajo z distribucijo, in pri 23 % obratov javne prehrane. Podobni kot v predhodnem letu so bili tudi rezultati glede ustreznosti dokumentacije v obratih distribucije, kjer je bilo skladnih 77 % obratov. V obratih javne prehrane pri pregledu smernic dobre higienske prakse je bilo skladnih 75 % pregledanih obratov; dokumentacija, osnovana na lastnem načrtu HACCP, je bila skladna v 74 % pregledanih obratov. Vzpostavljen monitoring kritičnih kontrolnih točk je bil skladen v 77 % (proizvodnja in distribucija) do 89 % (obrat javne prehrane) pregledanih obratov. Pomanjkljivo zagotavljanje sledljivosti je bilo ugotovljeno pri 9 % pregledanih obratov, tako v obratih javne prehrane kot v obratih, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in distribucijo. Notranji nadzor na področju izvajanja umika in odpoklica je bil skladen pri 89 % pregledanih obratov.

Uradni nadzor nad prisotnostjo **gensko spremenjenih organizmov (GSO) v živilih** poteka v sklopu monitoringa prisotnosti GSO z namenom spremljanja skladnosti z zakonodajo o živilih. V okviru monitoringa je bilo planiranih, odvzetih in analiziranih 47 vzorcev živil rastlinskega porekla, 18 vzorcev beljakovinskih živil, namenjenih športnikom, in 37 vzorcev ekoloških živil. Vsi vzorci živil so bili skladni z zakonodajo. Analiziranih je bilo tudi sedem vzorcev živil živalskega izvora, v katerih ni bila zaznana prisotnost GSO.

Preglednica 70: Število odobrenih obratov in klavnic; 2010–2021

Število odobrenih obratov	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vsi odobreni obrati	372	395	405	429	457	480	504	540	561	594	601	616
Klavnice za rdeče meso	46	47	53	59	66	73	77	77	78	81	85	84
Klavnice za belo meso	8	7	7	7	7	9	9	10	9	10	11	11

Vir: UVHVVR

Na področju **živil živalskega izvora** se smejo nekatere dejavnosti izvajati le v odobrenih obratih. Tovrstna dejavnost načeloma pomeni večje tveganje, zato so oblikovani posebej predpisani pogoji delovanja, sistemi notranjih kontrol in posebne zahteve glede izvajanja nadzora. Od leta 2010 se stalno povečuje število odobrenih obratov. V skladu z zakonodajo uradni veterinarji UVHVVR izvajajo v klavnicah stalen nadzor za zagotavljanje *ante* in *post*

mortem pregleda živali, ki vstopajo v prehransko verigo, ter pregled notranjih kontrol v skladu s frekvenco nadzora.

Preglednica 71: Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2016–2021

Zaklane živali	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Govedo	98.878	100.928	99.083	101.246	102.570	106.089
Teleta	15.466	17.307	16.514	15.249	15.675	17.872
Prašiči	237.474	219.716	223.061	232.580	227.408	220.372
Plemenske svinje	2.649	6.659	1.915	2.203	1.781	2.208
Prašički z manj kot 15 kg	18.297	18.841	20.621	24.623	16.732	20.004
Kopitarji	1.435	1.688	1.069	1.172	1.078	1.057
Ovce	317	223	207	234	205	265
Jagnjeta	9.885	11.306	12.069	12.296	9.314	10.595
Koze	93	92	110	267	108	137
Kozlički z manj kot 15 kg žive mase	1.177	773	1.126	1.102	1.022	1.035
Velika gojena divjad	48	41	30	149	42	57

Vir: UVHVVR

Preglednica 72: Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2016–2021

Proizvodnja živil živalskega izvora	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mesni izdelki	63.074.216	62.208.352	62.529.192	65.287.169	66.806.642	69.474.822
Mleto meso	3.687.520	2.567.508	2.707.926	3.148.935	2.990.893	2.894.727
Mesni pripravki	12.524.698	11.384.658	12.834.540	13.389.331	12.685.239	18.871.386
Celotna sprejeta količina mleka	515.059.048	521.860.967	525.298.204	501.441.923	484.506.344	509.450.743
Ribiški proizvodi	4.976.152	5.633.820	5.091.185	5.307.290	6.348.309	7.061.188
Uplenjena divjad	3.002.488	3.788.681	2.944.491	2.890.180	1.721.208	2.090.782
Preembaliranje črev (m)	12.773.335	12.859.505	13.717.369	13.851.697	13.834.738	15.650.339
Odpremni center za školjke	80.686	212.666	316.873	465.770	324.132	458.136

Vir: UVHVVR

V odobrenih obratih za klanje živali je UVHVVR zagotovila navzočnost vsaj enega uradnega veterinarja v času izvajanja klanja živali in obdelave trupov živali. Večina klavnic izvaja klanje vsak delovni dan, nekatere pa le določene dni v tednu ali delujejo sezonsko. Vsaka žival ali skupina živali (perutnina, kunci), ki vstopi v prehransko verigo, je pregledana pred klanjem in po njem zaradi ugotavljanja zdravstvene ustreznosti za prehrano ljudi.

V okviru **uradnega nadzora onesnaževal** je bilo v letu 2021 odvzetih 822 vzorcev živil. Od tega je bilo 646 vzorcev (79 %) rastlinskega izvora in 176 vzorcev (21 %) živalskega izvora. 777 vzorcev (94,5 %) je bilo odvzetih v okviru letnega programa, dva vzorca (0,2 %) v okviru dodatnega nadzora in 43 vzorcev (5,2 %) v okviru uradnega nadzora ob uvozu. Po poreklu/izvoru je bilo 497 vzorcev (61 %) iz Slovenije, 149 vzorcev (18 %) iz drugih držav EU in 176 vzorcev (21 %) iz držav zunaj EU.

Rezultati preiskav so pokazali, da je bilo 799 vzorcev (97 %) živil glede vsebnosti analiziranih onesnaževal v skladu z Uredbo Komisije (ES) št. 1881/2006 in so bili posledično ocenjeni kot varni po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002. Štirinajst vzorcev (2 %) glede vsebnosti analiziranih onesnaževal ni bilo v skladu z določili Uredbe Komisije (ES) št. 1881/2006, ker so v vzorcih dokazane vsebnosti onesnaževal, tudi ob upoštevanju merilne negotovosti, presegle mejne vrednosti. Ocena skladnosti devetih vzorcev (1 %) ni bila mogoča, ker Uredba Komisije (ES) št. 1881/2006 za tovrstna živila ne predpisuje mejnih vrednosti. Za oceno varnosti vzorcev, ki niso bili v skladu z določili Uredbe Komisije (ES) št. 1881/2006, oziroma za vzorce, katerih ocene po navedeni zakonodaji ni bilo mogoče izdelati (skupaj 23 vzorcev) so bile izdelane ocene tveganja za zdravje.

V primeru analize akrilamida (79 vzorcev) je bila ocenjena skladnost vzorcev živil z referenčnimi vrednostmi iz Uredbe Komisije (EU) 2017/2158. V primeru preseganja okvirnih oziroma referenčnih vrednosti v vzorcu živil morajo proizvajalci proučiti in prilagoditi proizvodne postopke, ki zagotavljajo raven akrilamida pod okvirnimi mejami iz Uredbe.

Analiza kovin (svinec, kadmij, nikelj, arzen, živo srebro) in joda v posušenih morskih algah na petih vzorcih je bila opravljena v skladu s Priporočilom Komisije 2018/464/EU. Dodatno je bil ob uvozu odvzet en vzorec morskih alg na vsebnost joda. Za štiri vzorce je bilo glede na izdelane ocene tveganja za jod ocenjeno, da predstavljajo sprejemljivo tveganje za zdravje potrošnikov v primeru doslednega upoštevanja navodil za uporabo oziroma pripravo, zapisanih na embalaži izdelka.

V letu 2021 je bilo na **vsebnost ostankov pesticidov** v živilih analiziranih 1.008 vzorcev živil, od tega 391 vzorcev zelenjave (sveže ali zamrznjene), 248 vzorcev sadja (svežega ali zamrznjenega), 73 vzorcev žit in izdelkov iz žit, 209 vzorcev predelanih živil in živil, ki se ne uvrščajo v eno izmed navedenih skupin živil (čaj, sok, suho sadje, semena oljnic, bučno olje, konzervirana zelenjava, začimbe, vino in drugo), ter 87 vzorcev živil živalskega izvora. Od skupno 1.008 vzorcev živil je bilo 740 vzorcev (73 %) odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja, 74 vzorcev (7 %) v okviru dodatnega nadzora in 194 vzorcev (19 %) v okviru uradnega nadzora ob uvozu. Po izvoru je bilo 273 vzorcev (27,1 %) iz Slovenije, 442 vzorcev (43,8 %) iz drugih držav EU, 287 vzorcev (28,5 %) iz držav zunaj EU in šest vzorcev (0,6 %) neznanega izvora. Rezultati preiskav so pokazali, da je bilo 945 vzorcev (94 %) živil glede vsebnosti analiziranih pesticidov v skladu z določili Uredbe (ES) št. 396/2005 in so bili posledično ocenjeni kot varni po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002. V 14 vzorcih (1 %) predelanih živil Uredba (ES) št. 396/2005 ne predpisuje mejnih vrednosti, zato ocena skladnosti po določilih omenjene uredbe ni bila mogoča. V 49 vzorcih (5 %) so ugotovljene vsebnosti pesticidov tudi ob upoštevanju merilne negotovosti presegale mejne vrednosti, vzorci niso bili v skladu z določili Uredbe (ES) št. 396/2005. Od tega dva vzorca nista bila varna za zdravje ljudi.

V okviru **monitoringa rezidua (ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini, nedovoljene in prepovedane snovi v živilih živalskega izvora)** je bilo v letu 2021 odvzetih 1.911 vzorcev, od katerih jih je bilo deset neskladnih z zakonodajo (0,5 % vseh odvzetih vzorcev). Vzorčenje je bilo izvedeno v klavnicah in na gospodarstvih, vsi vzorci pa so bili slovenskega porekla. V okviru monitoringa rezidua je bilo na mejnih veterinarskih postajah odvzetih tudi 17 vzorcev živil živalskega izvora, ki so se uvažala v EU, pri čemer ni bilo neskladnih vzorcev.

Leta 2021 je bilo na področju **preverjanja biološke varnosti** vzorčenih 48 različnih vrst živil, tako živalskega kot neživalskega izvora. Uradno vzorčenje se je izvajalo v obliki monitoringa, z namenom spremljanja skladnosti živil in skladnosti poslovanja izvajalcev dejavnosti z zakonodajo o živilih (Uredba (ES) št. 2073/2005, Uredba (ES) št. 853/2004) ter spremljanja stanja na prisotnost nekaterih mikroorganizmov, za katere mikrobiološka merila niso določena v zakonodaji Unije, njihova prisotnost v živilih pa lahko škoduje zdravju ljudi (Pravilnik o monitoringu zoonoz in povzročiteljev zoonoz). Vzorci so bili analizirani na več mikrobioloških parametrov hkrati, skupaj pa je bilo v letni program zajetih 15 različnih parametrov. Izvajalec dejavnosti je bil določen s strani uradnega veterinarja ali inšpektorja za hrano. Uradno vzorčenje in analize so izvedli: Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut in Nacionalni laboratorij za okolje, zdravje in hrano. Po poreklu so bili vzorci iz Slovenije, iz drugih držav članic EU in držav, ki niso članice EU, vzorčenje živil pa se je izvajalo v fazi, ko so bila živila dana v promet. Od skupaj 980 vzorcev živil je bilo 96,6 % ocenjenih kot varnih za prehrano ljudi, 3,2 % nevarnih in 0,2 % kot pogojno varnih (potrjena

prisotnost patogenega mikroorganizma, vendar se ob upoštevanju navodil za pripravo živila tveganje uniči). Poleg implementacije letnega programa znotraj države se je izvajalo uradno vzorčenje na Mejni kontrolni točki Koper. Vzorčenih je bilo pet uradnih vzorcev, ki so bili ocenjeni kot varni za prehrano ljudi.

Uradni nadzor nad vnosom živil neživalskega izvora iz tretjih držav se izvaja kot splošni nadzor in kot poostreni oziroma nujni nadzor. Po podatkih FURS je bilo v letu 2021 v Sloveniji sproščeno v prosti promet 33.454 različnih pošiljk živil neživalskega izvora, ki so bile obravnavane v 24.633 carinskih deklaracijah. Količinsko je bilo sproščeno v prosti promet 795.334 ton živil neživalskega izvora. V primerjavi z letom prej je bilo število pošiljk v letu 2021 večje za 307 pošiljk, količinsko pa je bilo v prosti promet v Sloveniji sproščenih 72.297 ton živil neživalskega izvora več kot leto prej.

V letu 2021 je inšpekcija UVHVVR v okviru uvoznih postopkov nadzora varnosti živil neživalskega izvora skupno obravnavala 743 primerov (leta 2020: 1.305 primerov). Obravnavanih je bilo 807 pošiljk različnih vrst blaga (leta 2020: 1.629 pošiljk). V okviru splošnega nadzora kot posledica obravnav primerov, odstopljenih s strani FURS, je bilo obravnavanih 407 vrst blaga oziroma pošiljk (leta 2020: 304 pošiljke). V okviru splošnega nadzora je bilo največ pošiljk obravnavanih na Obrežju in v Ljubljani, medtem ko so bile v Luki Koper obravnavane predvsem pošiljke v okviru poostrenega/nujnega nadzora (400 pošiljk).

V okviru poostrenega/nujnega nadzora je bilo odvzetih 69 vzorcev po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2019/1793, osem vzorcev po Izvedbenem sklepu Komisije 2011/884 (riž in riževi proizvodi iz Kitajske – GSO) in dva vzorca gob po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2020/1158. Neskladni so bili naslednji vzorci: dve pošiljki sveže paprike iz Egipta (pesticidi), pošiljka granatnih jabolk iz Turčije (pesticidi), pošiljka črnega čaja iz Kitajske (pesticidi) in pošiljka sezamovega semena iz Indije (pesticidi). V okviru letnega programa vzorčenja ob uvozu so bile ugotovljene naslednje neskladnosti: 15 vzorcev pomaranč iz Egipta (pesticidi), šest vzorcev limon, štirje vzorci grenivk, vzorec mandarin iz Turčije (pesticidi), vzorec kumar iz Srbije (pesticidi), vzorec stevie iz Kitajske (pesticidi), vzorec riževih palčk iz Vietnama (barvila, trifosfati), vzorec suhega fižola iz Etiopije (pesticidi), vzorec kurkume iz Indije (mikrobiološki dejavnik tveganja). Neskladnih je bilo tudi pet pošiljk ekoloških živil: vzorec leče iz Turčije zaradi prisotnosti insektov, pošiljka riža iz Indije, pošiljka avokada iz Izraela in pošiljka riža iz Turčije zaradi neustrezne dokumentacije ter pošiljka sezama iz Turčije zaradi ostankov pesticidov.

10.3 Krma

Uradni nadzor v obratih izvajalcev dejavnosti poslovanja s krmo (IDPK) se je izvajal v skladu s programom in planom dela UVHVVR, v katerem so določene naloge in frekvenca pregledov na področju uradnega nadzora krme. Pripravljena so tudi navodila in smernice za izvajanje uradnega nadzora. V letu 2021 je bilo skupno planiranih 642 pregledov obratov in izvajalcev dejavnosti, izvedenih je bilo 466 uradnih nadzorov. V sklopu teh pregledov je bilo opravljenih 57 izrednih pregledov, kar je 12 % vseh pregledov. Pri nadzoru po obratih je bilo odrejenih 110 upravnih in 21 pravosodnih ukrepov, pri nadzoru nad skladnostjo proizvodov pa je bilo odrejenih 32 upravnih in trije pravosodni ukrepi.

Na podlagi izvedenih (sistematičnih) nadzorov v obratih IDPK se ugotavlja, da je pri odobrenih obratih največ neskladij v zvezi z vzdrževanjem stalnih pisnih postopkov na podlagi načel HACCP (pomanjkljivo izdelani HACCP oziroma HACCP ni prilagojen dejavnosti obrata, oziroma ni posodobljen), označevanjem krme, pomanjkljivim in nerednim vodenjem evidenc in

v enem primeru pomanjkljivim vzorčenjem krme. V določenih obratih se pojavlja tudi neustrezno higiensko-tehnično stanje.

Pri registriranih IDPK je najpogostejše ugotovljena pomanjkljiva ali neustrezna registracija. V več primerih so bile ugotovljene neskladnosti v zvezi z označevanjem krme. Pojavljajo se pomanjkljivi in neustrezno posodobljeni načrti notranjih kontrol, težave z vodenjem evidenc, v posameznih primerih je bila ugotovljena prisotnost živih insektov v posamičnem krmilu in prodaja krmnega dodatka oziroma premiksa neregistriranim kupcem.

Pri pregledih na kmetijskih gospodarstvih so prav tako prisotne pomanjkljivosti, predvsem pri priglasitvi dejavnosti, skladiščenju krme in nepravilnosti pri vodenju evidenc, najpogostejše evidenc o zdravljenju živali. Na področju neskladnosti proizvodov je največ primerov povezanih z neskladnim označevanjem, poleg tega so bili ugotovljeni trije primeri prisotnosti semen ambrozije v krmi ter posamezni primeri presežka svinca in kokcidostatikov zaradi navzkrižne kontaminacije. V dveh primerih je bilo ugotovljeno zavajajoče oglaševanje krmnih proizvodov na spletu.

10.4 Veterinarstvo

UVHVVR vsako leto pripravi program sistematičnega spremljanja zdravstvenega stanja in cepljenj živali (letna odredba). Ta predstavlja najmanjši obseg zdravstvenega varstva živali in ga zagotovi država. Letno odredbo odobri minister, pristojen za veterinarstvo. Določene naloge iz odredbe (odvzem vzorcev in cepljenja) je UVHVVR prenesla na veterinarske organizacije s koncesijo in druge izvajalce del po odredbi. Diagnostične preiskave izvajajo imenovani oziroma nacionalni referenčni laboratoriji. Predpisani programi se izvajajo na celotnem območju RS, ki ima z odločbo Evropske komisije uradno priznane statuse države, proste naslednjih bolezni: tuberkuloza govedi, enzootska goveja leukoza, bruceloza govedi in bruceloza drobnice (*B. melitensis*), bolezen Aujeszkega, steklina in bolezen modrikastega jezika. Glede goveje spongiformne encefalopatije (BSE) je Sloveniji priznan status države z zanemarljivim tveganjem. Pridobljeni statusi se ohranjajo v skladu s predpisanimi programi. V skladu z Uredbo (EU) 2021/690 so bili s strani Evropske komisije za leto 2021 odobreni in sofinancirani programi za spremljanje, nadzor ali izkoreninjenje naslednjih bolezni: afriška prašičja kuga, steklina, aviarna influenza, bolezen modrikastega jezika, razne oblike TSE/BSE in praskavca.

Preglednica 73: Število opravljenih preiskav na bolezni v letu 2021

Bolezen		Število preiskanih vzorcev	Število pozitivnih
Aviarna influenza	– perutnina	3.346	1
	– divje ptice	319	12 H5N1
Bolezen modrikastega jezika	– govedo	1.579	0
	– drobnica	0	0
Afriška prašičja kuga	– domači	693	0
	– divji	1.116	0
Bolezen Aujeszkega	– domači prašiči	6.107	0
Steklina		1.346	0
Tuberkuloza		94.523 (tuberkulinizacija)	0
Enzootska goveja leukoza		1.127	0
Bruceloza	– govedo	6.468 (skupni mlečni vzorci)	0
	– drobnica	3.525	0
BSE	– govedo	6.472	0
TSE	– ovce	2.742	0
	– koze	588	0

Vir: UVHVVR

Na **transmisivne spongiformne encefalopatije (TSE)** je bilo v letu 2021 preiskanih 6.472 govedi, od tega jih je bilo 21 iz rednega zakola (zdrave zaklane živali, rojene v Bolgariji ali Romuniji). Na BSE je bilo testiranih tudi 6.451 govedi, starejših od 48 mesecev, iz različnih rizičnih skupin živali (poginule živali, v nujnem zakolu zaklane živali in živali s kliničnimi znaki pri *ante mortem* pregledu pred zakolom (bolne živali) ter sumljive živali (klinični sumi na BSE in živali s nespecifičnimi znaki motenj centralnega živčevja). Vsi izvidi na BSE so bili negativni.

V letu 2016 se je obseg testiranja na TSE pri drobnici povečal, saj je bil namen zagotoviti izpolnjevanje pogojev za pridobitev statusa države z zanemarljivim tveganjem za klasični praskavec. Pogoji za pridobitev statusa bodo izpolnjeni leta 2023, če ne bo odkritega nobenega primera klasičnega praskavca. V letu 2021 je bilo na TSE skupaj pregledanih 2.742 ovc in 588 koz. Pri dveh ovcah je bil diagnosticiran atipični praskavec.

Vzorci zaklanih govedi, ovc in koz so odvzeli uradni veterinarji v odobrenih klavnicah za zakol govedi in drobnice, ostale vzorce pa so odvzeli strokovni delavci Nacionalnega veterinarskega inštituta v odobrenih obratih kategorije 1, ki izvajajo vmesne dejavnosti (obradi za zbiranje in obdukcijo živalskih trupel). Vse preiskave je opravil Nacionalni veterinarski inštitut.

Spremljanje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom je del programa monitoringa zoonoz in povzročiteljev zoonoz ter se izvaja z namenom spremljanja pojava odpornosti bakterij proti protimikrobnim zdravilom in ocene trendov na ravni Slovenije in tudi EU. V letu 2021 je bilo z namenom pridobiti izolate bakterij za testiranje odpornosti odvzetih 155 vzorcev fecesa pri prašičih pitancih ter 304 vzorci govejega in svinjskega mesa. Vsak vzorec je bil testiran na prisotnost več različnih bakterij, skupno je bilo opravljenih 1.379 preiskav. Pridobljeni izolati bakterij so bili nadalje testirani na odpornosti proti protimikrobnim zdravilom. V testiranje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom je bilo vključenih izbranih 377 izolatov različnih vrst bakterij in opravljenih 496 testiranj na odpornost.

V **spremljanje skladnosti na področju monitoringa in nadzora salmonel** pri perutnini je bilo v letu 2021 vključenih 131 odraslih matičnih jat, 263 odraslih jat nesnic, 2.480 jat brojlerjev in 104 jate pitovnih puranov. Poleg predpisanega vzorčenja je bilo opravljenih tudi 290 uradnih vzorčenj v matičnih jatah, 88 uradnih vzorčenj v jatah nesnic, 41 uradnih vzorčenj v jatah brojlerjev in šest uradnih vzorčenj v jatah pitovnih puranov.

Pri uradnem vzorčenju v matičnih jatah in jatah pitovnih puranov prisotnost salmonel ni bila ugotovljena. V jatah odraslih nesnic je bila salmonela ugotovljena pri 1,1 % uradno vzorčenih jat in pri jatah brojlerjev v 19,5 % jat. V letu 2021 ciljna serovara salmonel (*S. Enteritidis*/*S. Typhimurium*), kjer se izvajajo posebni ukrepi pri uradnem vzorčenju, nista bila ugotovljena. Pri izvajanju vzorčenja izvajalcev dejavnosti sta bila ciljna serovara ugotovljena v 0,24 % jat brojlerjev in v 0,96 % jat pitovnih puranov.

10.5 Varstvo rastlin

Na področju **zdravja rastlin** je bilo leta 2021 izvedenih 42 programov preiskav škodljivih organizmov (ŠO). Na podlagi njihovih rezultatov je bila potrjena prisotnost ali odsotnost oziroma je bil določen status ŠO v Sloveniji. Na področju varstva pred ŠO rastlin je bilo v letu 2021 v okviru uradnega nadzora skupaj s kontrolnimi pregledi (335) opravljenih 16.982 fitosanitarnih pregledov (leta 2020: 13.434).

Pri uradnem nadzoru pošilk rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov **ob uvozu** je bilo opravljenih 6.639 pregledov (leta 2020: 3.883). Število opravljenih pregledov se je v primerjavi z letom 2020 povečalo za 71 %. Zaradi ugotovljenih neskladij je bilo izdanih 53 odločb o prepovedi uvoza blaga v EU.

Število izdanih **fitosanitarnih spričeval za izvoz** se je v primerjavi s predhodnim letom povečalo za več kot 10 %. Izdanih je bilo 7.617 fitosanitarnih spričeval za izvoz oziroma ponovni izvoz pošilk v tretje države (leta 2020: 6.674).

V notranjosti države je bilo opravljenih 2.391 uradnih nadzorov (leta 2020: 2.877) za preverjanje skladnosti s pravili glede ukrepov varstva pred ŠO rastlin, kar je primerljivo s predhodnim letom, vendar precej manj kot v preteklosti.

V okviru uradnega nadzora pri **registriranih izvajalcih dejavnosti** je bilo opravljenih skupno 591 pregledov. Pri pooblaščenih izvajalcih dejavnosti (PID), ki izdajajo rastlinske potne liste ali nameščajo oznako ISPM-15, je bilo opravljenih 522 pregledov, pri registriranih izvajalcih dejavnosti, ki nimajo dovoljenja za izdajanje rastlinskih potnih listov oziroma ISPM-15, pa 69 pregledov. Pri PID fitosanitarni inšpektorji v okviru uradnega nadzora preverjajo obveznosti izvajalcev dejavnosti in izvajajo uradne preglede ter vzorčenja rastlin v primeru suma navzočnosti karantenskih ŠO in na preseženo toleranco nadzorovanih nekarantenskih ŠO ter v primeru predpisanega uradnega vzorčenja zaradi preverjanja posebnih zahtev pred izdajo rastlinskih potnih listov. Pri nadzoru je bilo ugotovljenih 85 neskladij, kar je približno 15 % glede na število opravljenih nadzorov. Večji delež ugotovljenih neskladij v zadnjih dveh letih je posledica nove zakonodaja na področju zdravja rastlin, ki je začela veljati konec leta 2019 ter prinesla nove zahteve in pravila, ki jih morajo upoštevati izvajalci dejavnosti. Pri registriranih izvajalcih dejavnosti je bilo zaznanih 11 prekrškov, izrečenih 76 opozoril zaradi ugotovljenih neskladij in izdanih 12 inšpekcijskih odločb.

Pri premeščanju rastlin, rastlinskih proizvodov in drugih predmetov je bilo opravljenih 228 pregledov (leta 2020: 376 pregledov). Nadzor se opravlja v distribuciji in maloprodaji, vključno s pregledi skladišč lesenega pakirnega materiala ter pri premikih čebeljih družin v povezavi s preprečevanjem širjenja hruševega ožiga. Skupno je bilo ugotovljenih 21 neskladij, izrečenih 8 opozoril, izdanih 12 inšpekcijskih odločb in zaznani so bili trije prekrški.

Pri pridelavi izven registriranih mest je bilo leta 2021 opravljenih skupno 1.491 pregledov. V Sloveniji so se v letu 2021 pojavljali novi izbruhi zlate trsne rumenice, ki jo povzroča fitoplazma *Grapevine flavescence dorée*. Večji pojav zlate trsne rumenice je bil zaznan na območju Ljutomersko-ormoških goric. Na celotnem območju Slovenije so fitosanitarni inšpektorji opravili 673 pregledov v žariščih in glede ukrepov za preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice izdali 429 odločb imetnikom vinogradov. Večina izdanih odločb se nanaša na odrejanje uničenja simptomatičnih trsov v žariščih okužb. Na celotnem razmejenem območju zlate trsne rumenice fitosanitarni inšpektorji preverjajo izvajanje zatiranja ameriškega škrdatka v skladu z Načrtom ukrepov in napovedjo javne službe varstva rastlin. V letu 2021 je bilo skupno opravljenih 455 nadzorov zatiranja ameriškega škrdatka. Na območju celotne Slovenije je bilo v povprečju ugotovljeno neskladje pri 17 % vinogradnikov. Zaradi neizvedenega predpisanega zatiranja ameriškega škrdatka oziroma neizvrševanja ukrepa odstranitve napadenih trsov iz vinograda so fitosanitarni inšpektorji v letu 2021 izdali štiri plačilne naloge in devet odločb o prekršku.

Na območju intenzivne pridelave hmelja so inšpektorji preverjali izvedbo ukrepov, odrejenih z inšpekcijskimi odločbami zaradi potrjene okužbe z viroidnimi zakrnelostmi hmelja (CBCVd) (102 pregleda). Zaradi potrditve okužbe s CBCVd v letu 2021 je inšpekcija odredila ukrepe in izdala 10 inšpekcijskih odločb. Za vse ugotovljene kršitve inšpekcijskih odločb je bilo uvedenih 10 prekrškovnih postopkov oz. so bila izrečena le opozorila za kršitve neznatnega pomena.

Na podlagi uradno odvzetega vzorca pooblaščenega preglednika je bila pri pridelovalcu paradižnika potrjena najdba virusa rjave grbančavosti plodov paradižnika (TOBRFv), kar je prva najdba tega ŠO v Sloveniji. Odrejen je bil ukrep za izkoreninjenje TOBRFv v skladu z Odločbo UVHVVR o določitvi razmejenih območij in ukrepov.

Nadzor ukrepov za zatiranje ambrozije so inšpektorji opravili 243-krat in na 187 lokacijah potrdili navzočnost ambrozije. Zaradi navzočnosti pelinolistne ambrozije so inšpektorji izrekli opozorila po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (ZIN) (166 opozoril). Z upravno-inšpekcijsko odločbo so bili ukrepi odrejeni 12-krat, pri dveh zavezancih so bili ukrepi izvršeni šele po uvedbi izvršilnega postopka. Na področju zdravja rastlin je bilo v letu 2021 skupno izdanih 13 plačilnih nalogov in 30 odločb o prekršku fizičnim osebam, pravnim osebam in odgovornim osebam pravnih oseb.

V letu 2021 je bilo izvedeno **uradno preizkušanje RIN (razločljivosti, izenačenosti in nespremenljivosti) in VPU (vrednosti za pridelavo in uporabo)** pri 56 sortah poljščin, sorti trte in štirih sortah sadnih rastlin. Pri 12 sortah so bili preverjeni pogoji za vrčičkarsko ali ohranjevalno sorto, pri 14 sortah, ki so v postopku obnove vpisa v sortno listo, pa je bila preverjena ustreznost vzdrževanja sorte. Na podlagi uradnih preizkušanj in preverjanj je bilo v **sortno listo** vpisanih skupaj 48 sort, 24 sortam pa je bil vpis v sortno listo obnovljen. Dve sorti nista izpolnjevali pogojev, zato je bil vpis z odločbo zavrnjen.

Inšpekcijski nadzor pri dobaviteljih **semenskega materiala kmetijskih rastlin** in na trgu opravljajo fitosanitarni inšpektorji skladno s Planom dela inšpekcije, ki ga sprejme UVHVVR. V okviru nadzora dobaviteljev se preverjajo izpolnjevanje pogojev za vpis v SEME-register, skladnost dejanskega stanja pri opravljanju dejavnosti dobavitelja s podatki iz SEME-registra, izpolnjevanje predpisanih obveznosti dobavitelja ter pogoji, ki jih morajo izpolnjevati dobavitelji, ki izdajajo etikete in potrdila dobavitelja. Inšpekcijski nadzor semenskega materiala kmetijskih rastlin na trgu izvajajo ne glede na poreklo rastlin naključno, kadar koli in povsod tam, kjer se te pridelujejo, predelujejo, skladiščijo ali prodajajo. Na področju semenskega materiala kmetijskih rastlin je bilo v letu 2021 opravljenih skupno 748 inšpekcijskih nadzorov. V 84 primerih (11 %) so bila ugotovljena neskladja.

S pridelavo, pripravo za trg, uvozom oziroma trženjem semenskega materiala kmetijskih rastlin se lahko ukvarjajo samo dobavitelji, vpisani v register. V letu 2021 je bilo opravljenih 251 nadzorov registriranih dobaviteljev. Ugotovljenih je bilo 22 neskladij pri registriranih dobaviteljih, ki imajo dovoljenje za izdajanje etiket dobavitelja, in 14 pri dobaviteljih, ki dovoljenja za izdajo etiket dobavitelja nimajo. Ugotovljena neskladja se nanašajo predvsem na neizpolnjevanje obveznosti dobaviteljev (obveščanje o spremembah v registru dobaviteljev, spremljanje in evidentiranje kritičnih točk v pridelavi), neizpolnjevanje zahtev za trženje semenskega materiala kmetijskih rastlin (nepopolna etiketa dobavitelja) in neizpolnjevanje zahtev glede sort (sorte niso na Sortni listi ali v Skupnem katalogu sort). Izrečenih je bilo 26 opozoril po ZIN in izdane so bile štiri odločbe o prepovedi trženja semenskega materiala. Eno ugotovljeno neskladje je bilo odpravljeno v času inšpekcijskega nadzora, dveh pa ni bilo več mogoče odpraviti. V treh primerih je bil zaznan prekršek.

V letu 2021 so fitosanitarni inšpektorji opravili 231 uradnih **nadzorov na trgu** in ugotovili 42 neskladij (18 %). Izrekli so šest opozoril po ZIN in izdali 30 odločb o prepovedi trženja semenskega materiala, ki ne izpolnjuje predpisanih zahtev za trženje. Petkrat je bilo neskladje odpravljeno ob pregledu, enkrat pa je bil zaznan prekršek. Fitosanitarni inšpektorji so opravili tudi 18 inšpekcijskih nadzorov neregistriranih dobaviteljev in pri polovici nadzorov ugotovili neskladje. Pri polovici neskladij je bilo ugotovljeno, da bi zavezanec moral biti vpisan v register dobaviteljev. Štirikrat je bilo izrečeno opozorilo po ZIN, izdana ena upravno-inšpekcijska odločba, dvakrat poprava neskladja ni bila mogoča, enkrat pa je bil ugotovljen prekršek. V letu 2021 so fitosanitarni inšpektorji za prekrške, povezane s semenskim materialom kmetijskih rastlin izdali skupaj 15 odločb o prekršku, izrekli pet opozoril po Zakonu o prekrških in izdali en plačilni nalog.

11 GOZDARSTVO IN LOVSTVO

11.1 Gozdarstvo

11.1.1 Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa

Površina gozdov

Po podatkih MKGP (evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč) je bilo konec leta 2021 v Sloveniji 1.196.728 hektarjev gozdov, kar je 59,0 % celotne površine Slovenije. Ob upoštevanju desetletnih gozdnogospodarskih načrtov (GGN) je površina slovenskih gozdov v letu 2021 znašala 1.176.542 hektarjev, skupaj z drugimi gozdnimi zemljišči pa 1.194.454 hektarjev. Od površine slovenskih gozdov je največ gospodarskih gozdov (1.068.288 ha); to so večnamenski gozdovi in gozdovi s posebnim namenom, v katerih so gozdnogospodarski ukrepi dovoljeni. Sledijo varovalni gozdovi (98.828 ha) in gozdni rezervati (9.426 ha).

Skupna površina gozdov se na ravni države po več kot 130 letih ne povečuje več, še vedno pa opažamo procese zaraščanja in krčitev gozdov. Tako se z gozdom zaraščajo za kmetijsko proizvodnjo manj primerna zemljišča, medtem ko se v primestnih območjih in v območjih intenzivnega kmetijstva, predvsem pa v ravninskem in nižinskem svetu, pojavljajo veliki pritiski na gozd in gozdni prostor. Ob upoštevanju soglasij in dovoljenj ter nezakonitih posegov v gozdove je bilo v letu 2021 evidentiranih 3.585 posegov na skupni površini 614 hektarjev. V strukturi vzrokov za posege v gozdove v letu 2021 je bilo na prvem mestu kmetijstvo (62 %), sledita mu urbanizacija (16 %) in infrastruktura (17 %).

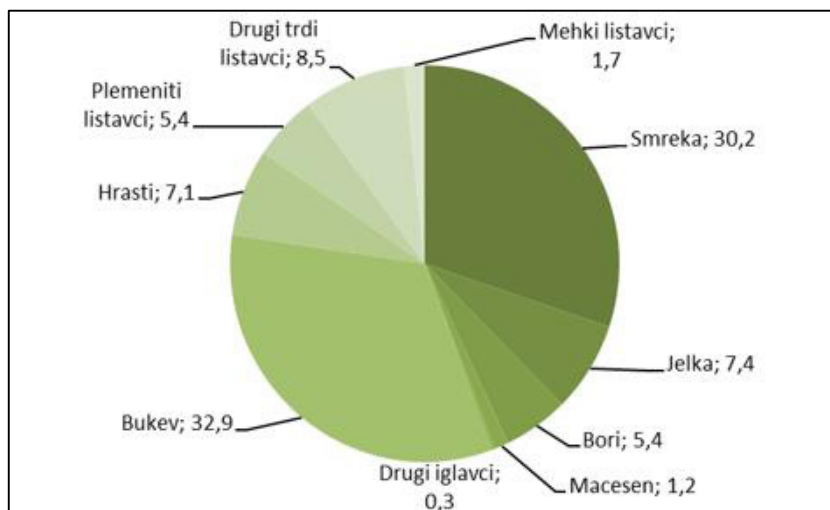
Lastništvo gozdov

Razmerje površin državnih in zasebnih gozdov (z občinskimi) v letu 2021 ostaja pri razmerju 20 : 80. Po podatkih GGN je tako največ gozdov v letu 2021 v zasebni lasti (77 %; 907.653 ha). Sledijo gozdovi v državni lasti (20 %; 238.573 ha) in gozdovi v lasti lokalnih skupnosti (3 %; 30.316 ha).

Lesna zaloga

Ob upoštevanju podatkov GGN v letu 2021 znaša lesna zaloga gozdov v skupnem obsegu 357.031.760 m³, kar je nekaj manj v primerjavi s predhodnim letom.

Slika 43: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2021

Vir: ZGS

Povprečna lesna zaloga vseh gozdov (ob upoštevanju tudi na novo zaraslih površin) znaša 303 m³/ha, samo v gospodarskih gozdovih pa ostaja na isti ravni kot v letu 2020, to je 310 m³/ha. Letni prirastek lesa v vseh gozdovih je ob koncu leta 2021 znašal 7,43 m³/ha, samo v gospodarskih gozdovih pa 7,69 m³/ha.

Zaradi posledic prenamnožitve podlubnikov ter poseka oslavljenih in starih dreves se nadaljuje trend zmanjševanja deleža iglavcev in večanja deleža listavcev. V zadnjih letih je največje zmanjšanje opaženo pri smreki in borih, povečala pa sta se deleža bukve in plemenitih listavcev. Deleži drugih drevesnih vrst (macesen, jelka in mehki listavci) ostajajo večinoma nespremenjeni.

Posek lesa v gozdovih

Letni možni posek na podlagi GGN je v letu 2021 znašal 7.166.665 m³. Posekane je bilo le 4.075.451 m³ lesne mase, kar je približno 4 % manj kot v letu prej. Od tega je bilo posekanih 2.167.328 m³ iglavcev (−9 %) in 1.908.123 m³ listavcev (+3 %). Skupen posek v letu 2021 je bil tako najmanjši v zadnjih 20 letih in je dosegal le 57 % možnega poseka po GGN.

Preglednica 74: Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2018–2021

	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Možni posek (m³), skupaj	6.837.356	6.985.621	7.129.761	7.166.665	100,5
Iglavci	3.070.344	3.157.261	3.238.765	3.247.342	100,3
Listavci	3.767.012	3.828.360	3.890.996	3.919.323	100,7
Količina poseka (m³), skupaj	6.060.959	5.287.863	4.227.474	4.075.451	96,4
Iglavci	4.367.576	3.326.578	2.375.840	2.167.328	91,2
Listavci	1.693.383	1.961.285	1.851.634	1.908.123	103,1
Realizacija (%), skupaj	89	76	59	57	
Iglavci	142	105	73	67	
Listavci	45	51	48	49	

Vir: ZGS

Preglednica 75: Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje (m³); 2021

	Iglavci	Listavci	Skupaj	Struktura (%)
Varstveni (sanacijske sečnje) posek	434.005	88.772	522.777	12,8
Negovalni posek	1.347.031	1.474.189	2.821.221	69,2
Posek oslabelega drevja	291.095	227.711	518.805	12,7
Krčitve	37.037	61.183	98.220	2,4
Posek za gozdno infrastrukturo	46.323	27.910	74.233	1,8
Posek brez odobritve	7.047	16.687	23.735	0,6
Umetna obnova	2.443	9.045	11.487	0,3
Ostali vzroki sečnje	2.347	2.626	4.973	0,1
Skupaj	2.167.328	1.908.123	4.075.451	100

Vir: ZGS

V letu 2021 je evidentirani posek brez odobritve znašal 0,6 % od skupne količine poseka, od tega pri skupnem poseku iglavcev 0,3 % in 0,9 % pri skupnem poseku listavcev. Največ poseka brez odobritve se je v letu 2021 zabeležilo v gozdnogospodarskih območjih (GGO) Sežana (1,5 %) in Celje (1,3 %), najmanj pa v GGO Kočevje (0,1 %) ter Postojna in Kranj (pri obeh 0,2 %).

11.1.2 Varstvo, obnova in nega gozdov

Varstvo gozdov

Sanitarni posek (varstveni posek in posek oslabelega drevja), skupaj s posekom prizadetega drevja zaradi sečnje, je v letu 2021 znašal 1,0 milijona m³ drevja oziroma 26 % celotnega poseka (leta 2020: 1,8 mio m³). Delež sanitarnega poseka v skupnem poseku je bil prvič po letu 2013 manjši od tretjine celotnega poseka, kar je povezano z umirjanjem prenamnožitve podlubnikov ter majhne poškodovanosti gozdov zaradi naravnih ujm v letih 2019 in 2020.

V sanitarnem poseku v letu 2021 je znašal delež poseka zaradi podlubnikov 33 %, delež poseka zaradi naravnih ujm 31 %, delež poseka zaradi bolezni gozdnega drevja 19 % in delež poseka zaradi drugih sanitarnih vzrokov 17 %.

V sanitarnem poseku je bilo posekanih 70 % iglavcev in 30 % listavcev. Zaradi prevladujočega sanitarnega poseka zaradi smrekovih podlubnikov je v sanitarnem poseku največji delež zavzemala smreka (75 %), sledita ji bukev (12 %) in jelka (9 %). Delež vseh drugih drevesnih vrst v sanitarnem poseku je obsegal 4 %.

Preglednica 76: Sanitarni posek (000 m³); 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sanitarni posek, skupaj	660	715	1.377	4.207	3.942	3.769	2.543	4.043	2.836	1.757	1.042
Iglavci	509	536	811	2.464	2.857	1.018	2.178	3.549	2.386	1.384	725
Listavci	151	179	567	1.743	1.085	2.751	365	495	450	373	317
Delež v celotnem poseku (%)	17	18	29	66	65	62	51	67	53	42	26

Vir: ZGS

Največji delež evidentiranega časa za izvedbo varstvenih del v gozdovih je bil namenjen varstvu pred divjadjo (57 %). Temu od vseh evidentiranih ur za varstvo gozdov sledijo varstvo pred škodljivimi žuželkami in boleznimi gozdnega drevja (20 %), varstvo pred požari (17 %) in druga varstvena dela (5 %).

Preglednica 77: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Varstvo pred divjadjo	6.586	4.401	3.419	3.058	3.329	3.723	4.392	4.371	7.274	11.163	7.358
Varstvo pred podlubniki	4.228	1.864	2.253	4.903	3.167	2.928	2.764	1.936	1.975	1.703	2.590
Varstvo pred požari	6.045	1.659	1.748	3.277	2.155	3.723	2.482	2.050	2.242	4.808	2.248
Drugo varstvo	551	338	266	247	282	215	793	484	456	487	655

Vir: ZGS

Na ravni Slovenije je bilo v letu 2021 za varstvo gozdov evidentiranih oziroma izvedenih 12.851 delovnih dni (leta 2020: 18.164), v povprečju 8,7 ure na 100 ha gozda (leta 2020: 12,4 ure).

Preglednica 78: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Število požarov	114	168	75	35	93	90	108	32	84	103	73
Površina pogorišč (ha)	288	1.006	66	18	65	526	441	20	154	115	124

Vir: ZGS

V letu 2021 je bilo popisanih 73 gozdnih požarov. Z vsemi popisanimi gozdnimi požari skupaj je bilo zajetih 124 hektarjev površine, od tega 24,6 hektarja gozdne površine. Od vseh gozdnih požarov je bil obseg pri 62 požarih manjši od enega hektarja. Največ gozdnih požarov je bilo

v Kraškem GGO (24) in v GGO Ljubljana (20). Največji požar v letu 2021 je bil v Kraškem GGO, ki je zajel 96 hektarjev, od tega 4,4 hektarja gozdne površine.

Obnova in nega gozdov

V letu 2021 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na 5.696 hektarjih. Program negovalnih del za leto 2021 je bil realiziran v 47 %, glede na načrtovano nego v GGN pa je bila realizacija negovalnih del 43-odstotna.

V zasebnih gozdovih so bila negovalna dela opravljena na 2.272 hektarjih, kar je 28 % v primerjavi s Programom vlaganj v gozdove za leto 2021 in 25 % od obsega negovalnih del, predvidenih z GGN. V državnih gozdovih so bila negovalna dela v letu 2021 izvedena na 3.348 hektarjih, kar je 87 % v primerjavi s Programom del za leto 2021 in 84 % obsega negovalnih del, predvidenih z GGN.

Preglednica 79: Struktura obnove in nege gozdov; 2018–2021

Vrsta dela	Program (ha)				Realizacija (ha)				Indeks (program = 100)			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Priprava sestoja	1.789	2.044	2.100	2.363	872	796	1.570	1.116	49	39	75	47
Priprava tal	411	523	583	276	292	428	565	223	71	82	97	81
Saditev in setev	700	776	768	476	478	586	713	420	68	76	93	88
Skupaj obnova	2.900	3.343	3.451	3.115	1.642	1.810	2.848	1.759	57	54	83	56
Obžetev	1.848	2.123	2.591	2.926	1.247	1.530	1.999	2228	67	72	77	76
Nega mladja	1.379	1.571	1.623	1.821	471	601	695	684	34	38	43	38
Nega gošče	2.750	2.881	3.276	3.563	934	1.061	1.618	1362	34	37	49	38
Redčenja (I. in II.)	3.773	3.726	3.661	3.810	1.130	1.106	1.278	1422	30	30	35	37
Skupaj negovalna dela	9.750	10.301	11.151	12.121	3.782	4.298	5.590	5.696	39	42	50	47
Skupaj gojitvena dela	12.650	13.644	14.602	15.236	5.424	6.108	8.438	7.455	43	45	58	49

Vir: ZGS

11.1.3 Dela na gozdnih prometnicah

Po podatkih iz evidence gozdnih cest, ki jo vodi Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), je v letu 2021 dolžina gozdnih cest znašala 12.232 km (3.608 km v državnih gozdovih, 8.571 km v zasebnih gozdovih in 53 km v gozdovih lokalnih skupnosti). Dolžina gozdnih cest se v Sloveniji z novogradnjo ne povečuje, ampak se le malenkost spreminja (že vrsto let giblje med 12.100 in 12.300 km). Z novo zgrajenimi gozdnimi cestami nadomeščamo ceste, ki zaradi preategorizacije in drugih sprememb namembnosti izgubijo status gozdne ceste. V letu 2021 je bilo na novo zgrajenih 16,2 km gozdnih cest (leta 2020: 14,6 km), rekonstruiranih pa 4,3 km gozdnih cest (leta 2020: 7 km).

Preglednica 80: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Skupaj (000 EUR)	5.253	5.276	5.639	6.774	6.094	4.771	4.727	6.040	5.620	6.563	7.195
Struktura (%)											
proračun RS	24	24	22	18	21	27	27	21	26	25	36
lastniki gozdov	38	38	36	30	25	33	41	42	52	52	46
SiDG*	14	17	18	20	25	–	–	12	–	–	–
občine	24	21	24	15	18	21	29	25	22	23	18
drugo	–	–	–	16	11	18**	3	–	–	–	–

* Do leta 2016 je z državnimi gozdovi gospodaril SKZGRS, naprej pa SiDG.

** Koncesijska sredstva.

Vir: ZGS

Obseg vseh sredstev za vzdrževanje gozdnih cest je v letu 2021 znašal 7,2 milijona EUR. Sredstva prispevajo predvsem lastniki gozdov (pristojbine), Republika Slovenija (proračunska sredstva) in občine. Sredstva občin so po območjih zelo neenakomerno porazdeljena. Največji prispevek občin je na območjih, kjer se gozdne ceste uporabljajo tudi v javne namene, na primer na Koroškem, medtem ko je na drugih območjih bistveno manjši ali ga sploh ni.

V letu 2021 je ZGS označil (trasiral) približno 493 km gozdnih vlak (leta 2020: 507 km), pripravljenih in na novo zgrajenih pa je bilo 448 km gozdnih vlak.

Preglednica 81: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zasebni gozdovi, od tega:											
– novogradnje	336,3	308,3	177,8	237,6	254,9	265,9	366,9	324,2	282,0	289,5	224,5
– rekonstrukcije	72,6	74,1	42,7	42,0	58,4	53,5	50,1	49,0	48,0	64,3	62,4
Državni gozdovi, od tega:											
– novogradnje	193,4	173,0	139,9	114,5	138,9	129,6	90,6	89,8	93,5	114,0	102,7
– rekonstrukcije	137,5	118,9	112,4	76,6	104,1	75,6	63,2	47,1	41,7	24,7	58,7
Skupaj, od tega:											
– novogradnje	529,7	481,3	317,7	352,0	393,8	395,5	457,5	414,0	375,5	403,5	327,2
– rekonstrukcije	210,1	193,0	155,1	118,6	162,5	129,1	113,3	96,1	89,7	89,0	121,1
Skupaj, gozdne vlake	739,8	674,3	472,8	470,6	556,3	524,6	570,8	510,1	465,2	492,5	448,3

Vir: ZGS

11.1.4 Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine

Gozdni lesni sortimenti

V letu 2021 je obseg proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (v nadaljevanju: GLS) znašal 3,8 milijona m³, kar je 5 % manj kot leta 2020 in je na najnižji ravni od leta 2014. Glavni razlog za zmanjšanje proizvodnje GLS v primerjavi z zadnjimi leti je predvsem ponovno manjši obseg sanitarnega poseka (–41 % v primerjavi z letom 2020).

Preglednica 82: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2019–2021

	2019			2020			2021*		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Hloderina	2.123	352	2.476	1.624	348	1.971	1.512	447	1.959
Les za celulozo in plošče	492	500	992	346	479	825	263	410	673
Drug okrogli industrijski les	20	47	67	15	37	52	19	32	51
Les za kurjavo	163	1.032	1.195	135	1.013	1.148	119	1.007	1.126
Skupaj**	2.798	1.931	4.730	2.120	1.877	3.996	1.913	1.896	3.809

* Začasni podatki.

** Gozdni lesni sortimenti iz gozdov.

Vir: MKGP, ZGS, GIS, SURS, SiDG, preračuni GIS.

Kljub manjši skupni proizvodnji se je proizvodnja sortimentov listavcev v primerjavi z letom 2020 povečala za odstotek (na 1,9 mio m³). Proizvodnja sortimentov iglavcev še naprej upada. V primerjavi z letom 2020 se je zmanjšala za 10 % in je tudi, podobno kot listavcev, znašala 1,9 milijona m³.

Proizvodnja GLS v državnih gozdovih (v upravljanju družbe SiDG, d. o. o. in Ministrstva za obrambo RS) se je v letu 2021 zmanjšala (–6 %) v primerjavi z letom prej in je znašala dobrih 1,08 milijona m³. Ta obseg proizvodnje je najmanjši v obdobju 2013–2021 in je enak proizvodnji GLS v državnih gozdovih v letu 2012. V strukturi proizvodnje GLS v državnih gozdovih so v letu 2021 prvič v zadnjem desetletnem obdobju prevladovali listavci, in sicer s 53 %, katerih proizvodnja se je v primerjavi z letom 2020 povečala za 18 %. Proizvodnja sortimentov iglavcev se je v državnih gozdovih zmanjšala za 23 % glede na leto 2020 in je bila

najnižja v zadnjem desetletnem obdobju. Delež proizvodnje hlodovine iglavcev iz državnih gozdov je v letu 2021 znašal 25 % (–4 % v primerjavi z letom 2020) glede na skupno proizvodnjo hlodovine iglavcev. Ostalo izvira iz zasebnih gozdov (v manjšem obsegu še iz gozdov lokalnih skupnosti).

V strukturi poseka GLS iglavcev v državnih gozdovih se je delež hlodovine v letu 2021 povečal za 4 % v primerjavi z letom prej in je znašal 74 %. V primerjavi z letom 2020 se je tudi pri poseku GLS listavcev iz državnih gozdov povečal delež hlodovine (+2 %) in je v letu 2021 znašal 25 %. Pri poseku listavcev prevladuje skupina les za celulozo in plošče, saj ta v povprečju obdobja zadnjih treh let zajema 72 % poseka listavcev v državnih gozdovih.

Največ okroglega lesa so v letu 2021 predelala podjetja v industriji žaganega lesa in furnirja (prek 1,7 mio m³), od tega je s 86 % prevladovala predelava iglavcev. Sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale dobra pol milijona m³ (+2 % v primerjavi z letom 2020), od tega pa je bilo 56 % lesa iglavcev. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki kljub trendu zmanjševanja porabe v zadnjih letih še vedno porabijo za proizvodnjo energije (kurjavo) letno prek milijon m³ okroglega lesa, vendar pa del tega izvira tudi iz negozdnih virov.

V obdobju 2007–2020 se po zbranih podatkih Gozdarskega inštituta Slovenije (GIS) krepi proizvodnja sekancev, ki je v letu 2020 presegla 2,4 milijona nasutih m³ (nm³). Vhodne surovine za proizvodnjo sekancev so bile ob zadnjem popisu predvsem žagarski ostanki (35 %), sečni ostanki (32 %) in okrogli les slabše kakovosti (18 %).

V letu 2021 je GIS z namenom ugotavljanja aktualnega stanja na področju proizvodnje lesnih sekancev v Sloveniji opravil raziskavo med lastniki sekalnikov. V raziskavo je bilo vključenih 241 sekalnikov, ki so v lasti 213 pravnih ali fizičnih oseb. Po številčnosti so prevladovali majhni sekalniki z zmogljivostjo do 30 nm³/h, ki predstavljajo 45 % vseh evidentiranih sekalnikov. Največ sekalnikov imajo izvajalci v savinjski in osrednjeslovenski regiji, sledi pa jima gorenjska regija. Pridobljeni podatki kažejo, da je bila proizvodnja sekancev v letu 2020 s sekalniki, zajetimi v raziskavo, 2,4 milijona nm³, kar je 10 % več kot ob popisu sekalnikov leta 2018. Največ sekancev je bilo v letu 2020 proizvedenih v savinjski regiji (640 tisoč nm³), tej je sledila gorenjska (422 tisoč nm³), jugovzhodna (327 tisoč nm³), pomurska in osrednjeslovenska regija (219 tisoč nm³ oz. 2017 tisoč nm³). Ostale regije so posamično proizvedle manj kot 200 tisoč nm³. Storitve mletja s sekalnikom je opravljala več kot polovica vseh lastnikov sekalnikov, ki so večinoma tudi zabeleženi v spletnem sistemu MojGozdar.si. Razpon cene mletja je bil v letu 2020 med 2,5 in 6 EUR/nm³ (brez DDV), povprečna cena mletja pa je tako znašala 4,1 EUR/nm³ (brez DDV). Višina cene je predvsem odvisna od vrste vhodne surovine, količine zmletih sekancev in mesta mletja. Več je dostopno v gradivu Popis sekalnikov 2021¹⁰.

Zunanja trgovina gozdnih lesnih sortimentov

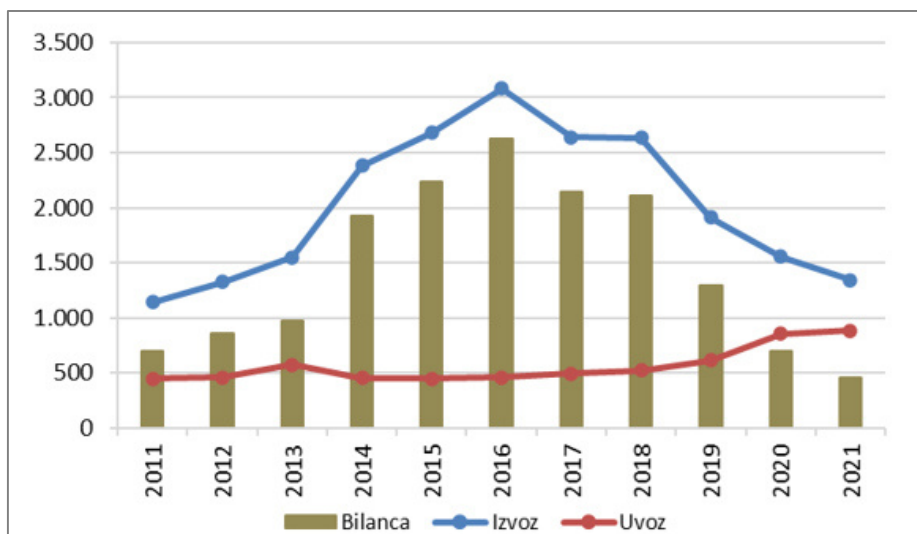
Zunanjetrgovinski presežek GLS zaradi neuravnoteženosti med proizvodnjo in porabo med leti intenzivno niha. Tako je na primer v letih 2012 in 2013 znašal povprečno 920 tisoč m³, v času obsežnih ujm in gradacij podlubnikov (obdobje 2014–2018) pa je znašal povprečno 2,2 milijona m³. Od leta 2016 naprej zunanjetrgovinski presežek GLS upada, naj izraziteje pa od leta 2019. V letu 2021 je znašal le 460 tisoč m³, kar je najmanj v zadnjih 15 letih.

Do leta 2020 je bil tradicionalno največji zunanjetrgovinski presežek zabeležen pri skupini hlodi za žago in furnir iglavcev (v obdobju 2011–2019 je znašal povprečno 980 tisoč m³). Ta se je v letu 2020 zmanjšal na 157 tisoč m³, v letu 2021 pa na 1.200 m³, kar je rekordno nizko. V letu 2021 se je zunanjetrgovinski presežek povečal le pri skupini okrogli industrijski les

¹⁰ Vir: Popis sekalnikov 2021 (<https://wcm.gozdis.si/sl/novice/2021121010412193/popis-sekalnikov-2021/>)

listavcev in je znašal 459 tisoč m³ (za 10 % več kot v letu 2020). V letu 2021 je bilo prvič po letu 2006 pri skupini les za celulozo in plošče iglavcev zaznati zunanjetrgovinski primanjkljaj, kar pomeni, da je bil uvoz večji od izvoza, hkrati pa je bila poraba večja od proizvodnje.

Slika 44: Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa (000 m³); 2011–2021*

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni GIS

Preglednica 83: Zunanjetrgovinska bilanca gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2017–2021

IZVOZ – UVOZ	2017	2018	2019	2020	2021*
Okrogli les – skupaj, od tega:	2.144	2.112	1.296	702	459
Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	1.860	1.928	1.258	641	435
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	1.493	1.683	825	224	-24
hlodi za žago in furnir, iglavci	1.256	1.407	656	157	1
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	237	275	168	68	-25
– Okrogli industrijski les, listavci	367	246	434	416	459
Les za kurjavo – skupaj	284	184	38	61	24

* Začasni podatki.

Opomba: Podatki so zaokroženi na 000 m³, zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od vsote.

Vir: SURS (2018–2021), Eurostat (2017), preračuni GIS

Izvoz gozdnih lesnih sortimentov

Izvoz okroglega lesa se še naprej zmanjšuje in je v letu 2021 znašal 1,4 milijona m³, kar je 14 % manj kot v letu 2020.

Preglednica 84: Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2017–2021

IZVOZ	2017	2018	2019	2020	2021*
Okrogli les – skupaj, od tega:	2.640	2.636	1.910	1.558	1.345
Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	2.178	2.278	1.714	1.357	1.143
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	1.688	1.919	1.168	821	524
hlodi za žago in furnir, iglavci	1.271	1.436	769	523	286
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	417	483	399	298	239
– Okrogli industrijski les, listavci	491	359	546	536	619
Les za kurjavo – skupaj	461	358	196	200	201

* Začasni podatki.

Opomba: Podatki so zaokroženi na 000 m³, zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od skupne vsote.

Vir: SURS (2018–2020), Eurostat (2017), preračuni GIS

Podobno majhen izvoz je bil zabeležen že leta 2012. V zadnjih letih je v strukturi izvoza prevladoval izvoz okroglega industrijskega lesa iglavcev, v letu 2021 pa ga je s 619 tisoč m³ presegel izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev, ki je v strukturi izvoza okroglega zajemal 46 %.

Izvoz hlodovine iglavcev se je zadnja leta zmanjševal in je v strukturi izvoza v letu 2021 obsegal 21 % skupnega izvoza okroglega lesa (286 tisoč m³), kar je najmanj v zadnjem enajstletnem obdobju. Z 18 % sledi izvoz ostalega okroglega lesa iglavcev (les za celulozo in plošče, drug tehnični les, les za kurjavo), 15 % pa je bilo izvoza lesa za kurjavo listavcev.

Obseg izvoza GLS v 2021 predstavlja približno 35 % celotne proizvedene količine, vendar del količine izvoza predstavlja tudi re-izvoz. Delež izvoza hlodov iglavcev za žago in furnir se glede na proizvedeno količino teh sortimentov še naprej zmanjšuje in je v letu 2021 znašal 21 %. Izvoz hlodovine listavcev je v letu 2021 predstavljal okrog 55 % proizvodnje teh sortimentov.

V letu 2021 je bilo največ okroglega lesa izvoženega v Italijo. Izvoz tja se je v primerjavi z letom 2020 povečal za dobrih 7 %, večina (62 %) predstavlja izvoz industrijskega lesa listavcev. Po količini izvoza sledi Avstrija, kamor se je izvozilo za 35 % manj okroglega lesa kot v letu 2020. Pri izvozu v Avstrijo z 61 % še vedno prevladuje skupina hlodi za žago in furnir iglavcev. Za 16 % se je v letu 2021 povečal izvoz na Hrvaško, pri čemer prevladujeta izvoz industrijskega lesa listavcev in lesa za kurjavo listavcev.

Uvoz gozdnih lesnih sortimentov

Uvoz nepredelanega okroglega lesa v Slovenijo od leta 2016 narašča in je v letu 2021 znašal rekordnih 885 tisoč m³, kar je 4 % več kot leta 2020. V strukturi uvoza je z 32 % oziroma 284 tisoč m³ prevladoval uvoz hlodovine iglavcev, ki se je v primerjavi z letom 2020 zmanjšal za 23 %. Z 264 tisoč m³ sledi uvoz lesa za celulozo in plošče iglavcev, kjer je delež v skupnem izvozu v letu 2021 znašal 30 % in se je v primerjavi z letom 2020 povečal za 15 %, v primerjavi s povprečjem obdobja obsežnih ujm in gradacij podlubnikov (2014–2018) pa za 62 %.

Preglednica 85: Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2017–2021

UVOZ	2017	2018	2019	2020	2021*
Okrogli les – skupaj, od tega:	496	524	614	855	885
Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	318	350	456	717	708
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	195	237	344	597	548
hlodi za žago in furnir, iglavci	15	29	113	367	284
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	180	208	231	230	264
– Okrogli industrijski les, listavci	124	113	112	120	160
Les za kurjavo – skupaj	178	174	158	139	177

* Začasni podatki.

Opomba: Podatki so zaokroženi na 000 m³, zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od skupne vsote.

Vir: SURS (2018–2020), Eurostat (2017), preračuni GIS

V letu 2021 je bilo največ uvoza okroglega lesa iz Hrvaške (231 tisoč m³). Ta se je v primerjavi z letom 2020 povečal za 10 %. Več kot polovico uvoza iz Hrvaške je predstavljal industrijski les listavcev. V letu 2020 je bila druga največja izvoznica okroglega lesa v Slovenijo Češka, v letu 2021 pa Avstrija. 87 % uvoza okroglega lesa iz Avstrije je predstavljal les za celulozo in plošče iglavcev. Iz Italije se je v letu 2021 uvozilo dobrih 160 tisoč m³ okroglega lesa, od tega je z 69 % prevladovala hlodovina iglavcev. Uvoz okroglega lesa iz Nemčije, kjer z 82 % prevladuje hlodovina iglavcev, še vedno izrazito narašča. Medtem ko je Slovenija iz Nemčije v letu 2019 uvozila manj kot 5 tisoč m³, je v letu 2021 uvoz okroglega lesa znašal že več kot 105 tisoč m³.

Cene gozdnih lesnih sortimentov

Po statističnih podatkih so se povprečne letne odkupne cene (brez DDV) hlodovine iglavcev v letih 2012 do 2020 gibale med 57,41 EUR/m³ (leto 2020) in 73,25 EUR/m³ (leto 2013). V letu 2021 je bil izrazit porast cen teh sortimentov, in sicer je njihova povprečna letna odkupna cena znašala 83,28 EUR/m³, kar je največ v zadnjih desetih letih. Cene hlodovine listavcev v zadnjih letih naraščajo. Najizrazitejši dvig je opaziti pri hlodovini hrasta, katerega cena narašča že od leta 2012. Po podatkih se je povprečna cena vseh GLS skupaj v letu 2021 glede na leto 2020 zvišala za 16 %. Z izjemo industrijskega lesa slabše kakovosti listavcev in lesa za kurjavo listavcev so bile cene v letu 2021 za vse skupine GLS rekordne.

Preglednica 86: Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m³, brez DDV); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	2021_1č	2021_2č	2021_3č	2021_4č
Hlodi – iglavcev, skupaj	61,1	62,5	58,3	57,4	83,3	67,0	74,6	95,4	93,5
Hlodi, hrast	130,5	149,4	152,5	157,5	179,8	179,3	162,6	180,5	195,0
Hlodi, bukev	59,7	66,4	69,0	68,5	72,0	72,6	70,3	70,2	73,6
Les za celulozo in plošče, iglavcev	25,3	30,0	30,2	29,2	31,2	34,3	30,4	28,9	31,3
Les za celulozo in plošče, listavcev	41,2	48,0	46,4	43,5	43,7	45,0	41,5	42,5	44,4
Les za kurjavo, listavcev	37,6	43,0	46,7	42,4	45,8	z	45,0	z	z

2021_1č: prvo četrtletje leta 2021

2021_2č: drugo četrtletje leta 2021

2021_3č: tretje četrtletje leta 2021

2021_4č: četrto četrtletje leta 2021

z – Zaupni podatki.

Vir: SURS, preračuni GIS

V letu 2021 je GIS spremljal odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov vsako četrtletje, in sicer za 38 različnih sortimentov¹¹. Največji porast cen v primerjavi z letom prej je bilo mogoče zaznati pri hlodih smreke kakovostnega razreda C. Povprečna cena tega sortimenta se je v letu 2021 s 65 EUR/m³, kolikor je znašala v letu 2020, zvišala na 92 EUR/m³.

V avgustu in novembru lanskega leta so bile cene hlodovine iglavcev rekordne, odkar GIS spremlja cene GLS. Odkupne cene hlodov smreke kakovostnih razredov D2 do A iz zasebnih gozdov so se v avgustu leta 2021 gibale med 70 in 140 EUR/m³, medtem ko so se cene v enakem mesecu leta 2020 gibale med 40 in 100 EUR/m³. Največji porast cen (+85 %) v teh mesecih je bil pri smreki kakovostnega razreda C.

Odkupne cene hlodovine bukve so bile v letu 2021 visoke. Povprečna cena hlodovine je bila za 6 EUR/m³ oziroma za 8 % višja od povprečne cene v letu 2020. Odkupne cene hlodovine bukve kakovostnih razredov D do A1 so se v novembru leta 2021 gibale med 60 in 108 EUR/m³, v enakem obdobju leto pred tem pa med 55 in 100 EUR/m³. Največje zvišanje cen je bilo pri hlodih bukve kakovostnega razreda D2 in sicer za 11 %.

Povprečna odkupna cena lesa za celulozo in plošče smreke je v letu 2021 znašala 26,7 EUR/m³, medtem ko je v letu 2020 znašala 24,3 EUR/m³. Najvišje cene celuloznega lesa iglavcev so bile zabeležene v drugi polovici leta 2021.

Tudi cene lesa za celulozo in plošče bukve so bile v avgustu in novembru 2021 visoke. Povprečna cena je v obeh mesecih znašala 48 EUR/m³.

Družba SiDG. d. o. o., je v letu 2021 javno objavljala informacije o prodajnih cenah gozdnih lesnih sortimentov, in sicer mesečne cenike GLS za dolgoročne pogodbe, cenike GLS za direktno prodajo in informacije o prodaji GLS iz javnih pozivov za zbiranje ponudb za odkup

¹¹ <https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/kazalniki/podatki/2021090721322964/odkup-lesa-iz-zasebnih-gozdov/>

GLS. Povprečne prodajne cene po količinah prevladujočih skupin GLS iz državnih gozdov so bile v letu 2021 višje kot leto pred tem. Cena za hlodovino iglavcev je znašala 86,1 EUR/m³ (+63 %), cena hlodovine listavcev, pri katerih prevladuje bukovina, pa 78,0 EUR/m³ (+12 %). Pri lesu za celulozo in plošče iglavcev (celulozni les) je bila dosežena cena 32,9 EUR/m³ (+11 %), pri lesu za plošče listavcev 44,1 EUR/m³ (+3 %). Povprečne prodajne cene po količini manj zastopanih skupin GLS so bile pri drugem industrijskem lesu iglavcev (drogovi) 85,0 EUR/m³, pri drugem industrijskem lesu listavcev (taninski les) 38,5 EUR/m³ in pri lesu za kurjavo listavcev 45,5 EUR/m³.

Dosežene cene GLS iz državnih gozdov, ki jih upravlja SiDG, so bile v letu 2021 pod vplivom ugodnih razmer na srednjeevropskem in domačem trgu gozdnih lesnih sortimentov. Razmere so bile ugodne zaradi rasti cen lesnih produktov, predvsem žaganega lesa iglavcev tako v Evropi kot tudi na drugih svetovnih trgih. V Evropi in v Sloveniji je imel dodaten pozitiven vpliv na cene GLS tudi zmanjšan obseg sanitarnih sečenj.

Gozdno semenarstvo in drevesničarstvo

Na MKGP je bilo v letu 2021 v register dobaviteljev gozdnega reprodukcijskega materiala vpisanih sedem dobaviteljev, ki se ukvarjajo s pridelovanjem, trženjem in uporabo gozdnega reprodukcijskega materiala. Ta obsega semenski material, dele rastlin in sadilni material tistih drevesnih vrst in umetnih križancev, ki se v skladu s predpisi uporabljajo za obnovo gozdov s saditvijo in setvijo, pogozdovanje, snovanje in vzdrževanje trajnih zaščitnih ali protierozijskih pasov gozdnega drevja ter snovanje in vzdrževanje plantaž gozdnega drevja.

V letu 2021 je bilo za obnovo gozdov s sadnjo ter za sanacijo po ujmah in v požarih poškodovanih gozdov uporabljenih skupno 900.258 sadik tridesetih gozdnih drevesnih vrst. Za izvedbo biomeliorativnih del, katerih namen je izboljšanje okolja za gozdne živali, je bilo dodatno posajenih še 6.371 sadik plodonosnih vrst in 2.200 puljenk.

Zaradi izredno slabega semenskega obroda v letu 2021 ni bilo mogoče nabrati semena, načrtovanega za obnovo zalog semena v semenski hranilnici.

11.1.5 Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva

V letu 2021 je bilo v okviru proračuna MKGP gozdarstvu namenjenih 61,2 milijona EUR. Del te vrednosti sestavljajo tudi sredstva, zbrana v okviru Gozdnega sklada, kjer se zbirajo sredstva od razpolaganja z državnimi gozdovi, iz letnega nadomestila za upravljanje državnih gozdov v višini 20 % prihodkov od zaračunane prodaje lesa in iz koncesijske dajatve za izkoriščanje državnih gozdov. Brez teh sredstev je bilo v gozdarstvu in lovstvu v letu 2021 za redno financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, porabljenih 29,3 milijona EUR, kar je v primerjavi z letom 2020 za 7 % več.

Skupaj z nalogami, ki jih določa Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS, pa je bilo porabljenih 46,7 milijona EUR, kar je precej več kot v letu prej (+18 %). To povečanje sredstev je predvsem rezultat občutno višjih izplačil iz Gozdnega sklada.

Preglednica 87: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
JAVNA GOZDARSKA SLUŽBA	21.103,3	21.532,5	22.737,2	23.537,0	24.535,3	104,2
PROGRAM OBNOVE, NEGE IN VARSTVA GOZDOV	1.274,3	1.320,9	1.338,9	1.478,7	1.331,9	90,1
Obnova gozdov	172,0	212,9	234,9	195,4	190,0	97,2
Obnova gozdov na pogoriščih in od ujm poškodovanih gozdov	195,0	184,7	177,3	189,7	188,0	99,1
Nega gozdov	332,7	345,5	358,8	376,0	380,6	101,2
Varstvo gozdov	513,4	499,1	514,6	661,4	524,6	79,3
Semenarska in drevesničarska dejavnost	3,1	25,0	3,3	8,0	3,6	44,8
Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali	58,1	53,7	50,0	48,2	45,1	93,6
VZDRŽEVANJE IN GRADNJA GOZDNIH CEST	1.263,4	1.266,7	1.420,4	1.658,2	2.594,6	156,5
SPREMLJAJOČI UKREPI V GOZDARSTVU IN LOVSTVU	645,6	710,9	670,4	797,5	870,8	109,2
Izvršba odločb ZZG Slovenije	1,0	0,0	0,7	1,9	3,4	176,7
Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom	2,0	2,0	2,0	1,2	1,9	162,8
Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika	2,7	5,3	0,0	0,0	9,6	
Znanstvenoraziskovalno delo	399,5	397,8	389,3	439,2	460,7	104,9
Odškodnine za škodo, ki jo povzroči divjad	240,4	305,8	278,4	355,2	395,2	111,3
NALOGE PO ZAKONU O GOZDOVIH, SKUPAJ	24.286,5	24.831,0	26.166,9	27.471,5	29.332,6	106,8
Javna služba za področje divjadi in lovstva	4,0	4,0	13,0	98,5	95,3	96,8
Gozdni sklad	1.677,4	5.571,6	25.196,4	11.678,4	17.312,8	148,2
Izredna pomoč zaradi posledic epidemije covid-19	–	–	–	356,2	–	
NALOGE V GOZDARSTVU IN LOVSTVU, SKUPAJ	25.967,9	30.406,6	51.376,3	39.604,6	46.740,7	118,0
Gozdni sklad – zbiranje sredstev*	9.711,1	13.932,4	17.547,4	12.732,8	14.481,1	113,7
SKUPAJ GOZDARSTVO IN LOVSTVO	35.679,0	44.339,0	68.923,7	52.337,4	61.221,9	117,0

* Navedena so zbrana sredstva Gozdnega sklada, dejanska izplačila iz tega naslova pa so navedena zgoraj.

Vir: MKGP

11.1.6 Znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje

V šolskem letu 2020/2021 je bilo na Srednji gozdarski in lesarski šoli Postojna v program gozdar vpisanih 50 dijakov, v program gozdarski tehnik pa 77 dijakov. Izobraževanje v programu gozdar je zaključilo 21 dijakov in v programu gozdarski tehnik 22. Šola je izvajala tečaje za nacionalno poklicno kvalifikacijo in je podelila skupno 396 certifikatov, kar je 195 certifikatov več kot v letu pred tem. Po področjih so bili podeljeni naslednji certifikati: 86 za gozdarja gojitelja, 123 za gozdarja sekača, 86 za gozdarja traktorista, 18 za gozdarja žičničarja, 33 za odkupovalca – odpremnika lesa ter 50 za upravljavca strojev za strojno sečnjo in izvoz lesa z zgibnim polprikolničarjem. Šola je izvajala tudi tečaje in usposabljanja za varno delo z motorno žago, delo s hidravličnim nakladalnikom, tehniko dela z gozdarskim traktorjem, za delo z gozdnimi žičnicami, varno delo s traktorskimi priključki, odkupovalce lesa, krojenje in klasificiranje gozdnih lesnih sortimentov.

Na Lesarsko šolo Maribor je bilo v šolskem letu 2020/2021 v program gozdarstva skupaj vpisanih 53 dijakov, od tega v program gozdarski tehnik 30 dijakov in v program gozdar 23 dijakov. V letu 2021 je uspešno opravilo maturo 9 gozdarskih tehnikov, 5 gozdarjev pa je šolanje zaključilo z uspešno opravljenim zaključnim izpitom.

Na Biotehniško fakulteto, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, je bilo v študijskem letu 2020/2021 vpisanih skupno 207 študentov, od tega 83 v univerzitetni študijski program, 87 v visokošolski študijski program in 37 na magistrski študij. V letu 2021 je študij zaključilo 19 študentov univerzitetnega študijskega programa, 17 študentov visokošolskega in 9 študentov magistrskega študijskega programa.

11.1.7 Gozdarska inšpekcija

Gozdarska inšpekcija, ki deluje v Inšpektoratu RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (IRSKGLR), je štela 16 gozdarskih inšpektorjev (vključno z vodjo gozdarske inšpekcije) in enega svetovalca. Sedež inšpektorjev je v območnih enotah in izpostavah inšpektorata, območje delovanja pa je omejeno z mejami GGO. V ljubljanskem in mariborskem GGO sta zaradi velikosti območij zaposlena po dva inšpektorja, v ljubljanskem območju pa del neposrednega nadzora opravlja tudi vodja inšpekcije. Obseg dela gozdarskih inšpektorjev se zaradi naravnih ujm in posledične prevelike namnožitve škodljivih insektov, povečanega pritiska na gozd predvsem v okolici urbanih središč (nelegalni posegi v gozd, nedovoljena vožnja, nabiranje gozdnih plodov ipd.) in posledično povečanega števila prijav ter zaradi uvajanja novih predpisov in sprememb obstoječih povečuje. Število gozdarskih inšpektorjev kljub novim in zahtevnejšim nalogam že od leta 1995 ostaja enako. Prednostna naloga nadzora je bila tudi v letu 2021 nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del.

V letu 2021 so gozdarski inšpektorji opravili 3.268 pregledov, izdali so 165 odločb v inšpekcijskem postopku, 118 sklepov v zvezi s temi postopki in 30 sklepov v izvršilnih postopkih. Izdanih je bilo tudi 187 opozoril po 33. členu ZIN, s katerimi so zavezanci opozorjeni na nepravilnosti ter na njihove posledice in potem določi rok za njihovo odpravo.

Najpogostejša kršitev predpisov je še vedno posek brez ali v nasprotju z izdano odločbo ZGS. V zvezi s tem je bilo v letu 2021 izvedenih 459 pregledov legalnosti sečnje. Nekateri revirni gozdarji ZGS pri izdaji odločb za dovolitev poseka izbranih dreves, drevje na terenu označijo le z barvno piko brez žiga na koreničniku, kar oteži ali celo onemogoči obravnavanje nedovoljenega poseka dreves oziroma sečnje dreves v nasprotju z izdano odločbo ZGS. Gozdarska inšpekcija prejme poročila o poseku brez odločbe od ZGS oziroma si podatke o nedovoljenih sečnjah pridobi z neposrednim vpogledom v njihove evidence, vendar vseh kršitev zaradi velikega števila ne more obravnavati. V primerih nedovoljenega poseka le nekaj dreves, gozdarska inšpekcija navadno pošlje lastniku gozda le opozorilni dopis, v katerem ga pouči o zakonskih določilih glede sečnje dreves. V letu 2021 je bilo poslanih 147 takih dopisov. Prijave fizičnih oseb, ki se nanašajo na posek brez odkazila, imajo pogosto izvor v medsosedskih ali družinskih sporih. Proti ugotovljenim kršiteljem je gozdarska inšpekcija prekrškovno ukrepala.

Drugi najpogostejši razlog inšpekcijskega ukrepanja so posegi v gozd brez soglasja ZGS oziroma sum kršitev 21. člena ZG. Sem po vsebini stadajo tudi krčitve gozdov v kmetijske namene brez dovoljenja ZGS. Tovrstnih pregledov je bilo 318. Izdanih je bilo 39 inšpekcijskih odločb in 40 opozoril po ZIN. Posegi v gozd se izvajajo najpogosteje za namene gradnje objektov, pogostokrat tudi za to, da kršitelji te površine uporabljajo za različne druge namene, na primer motokros poligon, kolesarski poligon ali poligon za paintball. V primeru gradenj v gozdu in navoza odpadnega materiala so ukrepi gozdarske inšpekcije odvisni od izvajanja nalog gradbene in okoljske inšpekcije.

V letu 2021 je bilo izvedeno tudi 313 inšpekcijskih pregledov zaradi suma kršitev določil 1. odstavka 18. člena ZG, to je zmanjševanje ravnosti in rodovitnosti rastišč, stabilnosti ali trajnosti gozda oziroma ogrožanje funkcij gozdov. Navadno gre po obsegu za manjše posege v gozd in gozdni prostor zaradi odlaganja ali odvzemanja materiala, postavitve začasnih objektov in za primere, ko je zaradi poseka drevja prišlo do zmanjševanja funkcij gozdov. Čedalje pogosteje se pojavljajo tudi obsežni navozi izkopnega materiala pri gradnji večjih objektov v gozd. Izdano je bilo 27 opozoril po ZIN in 47 ureditvenih odločb v inšpekcijskih postopkih.

Gozdarska inšpekcija v zadnjih letih posebno pozornost namenja nadzoru nad izvajanjem določb ZG s področja varstva gozdov oziroma predpisanih ukrepov za preprečitev in zatrtje rastlinskih bolezni in prekomerno namnožitev populacij žuželk, ki lahko porušijo biotsko ravnovesje v gozdu, ter za preprečitev druge škode v gozdovih. Na tem področju je bilo v inšpekcijskih postopkih opravljeno 229 pregledov. Področje vključuje izvedbo preventivnih varstvenih del, sanitarne sečnje, skladiščenje gozdnih lesnih sortimentov in uporabo kemičnih sredstev v gozdu. Zaradi odprave posledic nepravilnosti je gozdarska inšpekcija izdala 1 inšpekcijsko odločbo in 7 opozoril po ZIN.

Sečnja, spravilo, zlaganje in prevoz v nasprotju s predpisi o varstvu gozdov in v nasprotju s predpisi o izvajanju sečnje so bili v letu 2021 obravnavani 94-krat, izdane pa so bile 1 inšpekcijska odločba in 10 opozoril po ZIN.

Zaradi uporabe gozdnih cest v nasprotju z režimom, voženj zunaj gozdnih cest, čezmerne uporabe cest in nedovoljene zapore gozdnih cest so gozdarski inšpektorji opravili 138 pregledov. Zavezancem so v inšpekcijskih postopkih izrekli 22 opozoril ZIN in izdali 7 inšpekcijskih odločb. Do kršitev pri uporabi gozdnih cest pride največkrat zaradi neupoštevanja režima uporabe, bodisi gre za trajno prepoved prometa, označeno s prometni znakom bodisi za začasno prepoved uporabe prometnice. Redkejši so primeri obravnavanja čezmerne uporabe gozdnih cest, zaradi česar ostanejo na gozdni cesti negativne posledice take uporabe.

Nepravilnosti, ki se nanašajo na gradnjo in vzdrževanje gozdnih cest in vlak, so bile v letu 2021 obravnavane v 63 primerih. Gozdarska inšpekcija je zaradi odprave posledic nepravilnosti pri gradnji in vzdrževanju gozdnih cest in vlak izdala 8 inšpekcijskih odločb in 9 opozoril po ZIN. Ob tem inšpekcijske službe ugotavljajo, da se ZGS prepozno odzove na nepravilnosti v zvezi z gradnjo in vzdrževanjem cest in vlak oziroma da gradenj in vzdrževanja ne spremlja in s tem pravočasno ne prepreči nepravilnosti.

V 30 primerih je bil opravljen tudi nadzor ograditve posameznih delov gozda v nasprotju s predpisi. To so primeri ograjevanja lastnine v primerih, ko se gozdna površina stika z gradbeno ali gre za ograditev gozda ob pašniku in pa tudi postavitve obor za rejo divjadi. V inšpekcijskem postopku so zavezanci opozorjeni na možnost pridobitve soglasja za postavitve ograje, v kolikor pa to ni mogoče, se odredi odstranitev. Gozdarska inšpekcija je tako pri tem v letu 2021 izdala 6 inšpekcijskih odločb in izrekla 1 opozorilo po ZIN.

V letu 2021 je bilo opravljenih tudi 26 pregledov zaradi nedovoljene paše v gozdu. Gozdarska inšpekcija je v povezavi s tem izdala 1 inšpekcijsko odločbo in izrekla 5 opozoril po ZIN.

Gozdarska inšpekcija že nekaj let pregleda približno 300 izvajalcev del v gozdovih na leto. Vsako leto se na novo registrira veliko izvajalcev, pri katerih mora gozdarska inšpekcija po obstoječi zakonodaji preveriti strokovno usposobljenost. V minulem letu je tako pregledala 294 subjektov. Večina jih je bila za delo v gozdu registriranih, 15 jih je delalo v lastnem gozdu ali so izvajali medsosedsko pomoč, le v enem primeru pa je na terenu odkrila delavca na črno.

Gozdarska inšpekcija nadzoruje tudi določbe Uredbe (EU) št. 995/2010, ki prepoveduje dajanje nezakonito posekanega lesa na trg. Subjekti, ki dajejo les ali lesne proizvode na trg, morajo ravnati s potrebno skrbnostjo, zato morajo imeti vzpostavljen sistem potrebne skrbnosti (SPS). Trgovci z lesom in lesnimi proizvodi morajo biti v celotni dobavni verigi sposobni navesti dobavitelje in kupce proizvodov. Nadzor SPS se opravlja tudi ob drugih kršitvah določb Zakona o gozdovih, predvsem ob obravnavi nelegalnega poseka dreves. Nadzor je bil opravljen pri 236 subjektih, od tega je bilo pregledano 218 fizičnih in 18 pravnih oseb. Pri nadzoru SPS je bilo izdanih 16 opozoril po ZIN z rokom za odpravo pomanjkljivosti, v prekrškovnih postopkih je bilo kršiteljem, ker niso imeli vzpostavljenega sistema potrebne skrbnosti ali pa je bil ta

pomanjkljiv ali pa so ravnali v nasprotju z njim, izrečenih 14 opozoril po ZP, 4 opomini in 6 glob. Predloženi sistemi potrebne skrbnosti so bili pomanjkljivi, ker ni bila narejena ocena tveganja ali pa je bilo tveganje napačno ocenjeno, ni bila zagotovljena sledljivost lesa do odločbe ZGS, ker so bili predloženi podatki o prodaji lesa skupni za več odločb, manjkali so datumi odvozov lesa, podatki o kupcih lesa so bili nepopolni ipd. Pregledanih je bilo tudi 61 trgovcev z lesom, nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Uredba (EU) 995/2010 prepoveduje dajanje nezakonito posekanega lesa na trg. V letu 2021 je gozdarska inšpekcija ukrepala tudi na tem področju. Gozdarska inšpekcija večinoma obravnava dajanje nezakonito posekanega lesa na trg, ko sta odvoz in prodaja lesa že izvršena. Poleg prekrškovnih sankcij zaradi sečnje dreves brez ali v nasprotju z določbo ZGS smo zaradi dajanja nelegalno posekanega lesa na trg izrekli tudi 2 opozorili po ZP, 8 opominov in 39 glob. V enem primeru je bila izdana inšpekcijska odločba, ki je zavezancu prepovedala dati na trg nezakonito posekan les, ki še ni bil odpeljan iz gozda.

Število izrečenih ukrepov v prekrškovnem postopku je bilo v letu 2021 za 14 % manjše kot v predhodnem letu, vendar precej nad dolgoletnim povprečjem pred letom 2016. Od skupno 831 ukrepov je bilo v letu 2021 izrečenih 303 opozoril, 54 glob s plačilnim nalogom, 214 odločb z izrekom opomina in 260 odločb z izrekom globe.

Tudi v letu 2021 je delo inšpektorjev zaznamovala epidemija covid-19 ter z njo povezanimi ukrepi za preprečevanje in obvladovanje okužb. IRSKGLR se je na epidemijo že v letu 2020 učinkovito odzval in organiziral delo od doma, vključno z zagotovitvijo oddaljenega dostopa do informacijskega sistema inšpektorata. Prav tako so bila pripravljena navodila za opravljanje dela med epidemijo, ki so se sproti prilagajala okoliščinam. Terensko delo je večinoma potekalo nemoteno. Zaradi omejevanja stikov je bilo manj skupnih nadzorov z drugimi organi.

Gozdarska inšpekcija je v letu 2021 ob rednem delu na svojem delovnem področju izvajala tudi nadzor nad izvajanjem ukrepov iz prvega odstavka 39. člena Zakona o nalezljivih boleznih v skladu z veljavnimi odloki Vlade RS za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo covid-19 (izvedenih 577 pregledov po ZNB).

11.1.8 Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu

Sodelovanje med Slovenijo in Kitajsko – Mehanizem 17+1 gozdarstvo

Slovenija od leta 2016 vodi Mehanizem za usklajevanje sodelovanja med Kitajsko ter državami Srednje in Vzhodne Evrope na področju gozdarstva (Mehanizem 17+1 gozdarstvo). To sodelovanje je namenjeno krepitvi poslovnega, znanstvenega in političnega sodelovanja na področju gozdarstva in lesarstva ter je del širšega Mehanizma 17+1, ki deluje na izjemno širokem spektru sodelovanja.

Kitajska je konec leta 2020 pripravila osnutek Smernic Kitajske in držav Srednje in Vzhodne Evrope za sodelovanje na področju gozdarske industrije (The Guideline for China and CEEC Forestry Industry Cooperation; t. i. Smernice za sodelovanje na področju gozdarske industrije), ki jih je Sekretariat Mehanizma za gozdarstvo v začetku leta 2021 uskladil z državami članicami ter skupaj s Kitajsko pozval države članice k sodelovanju pri njihovi pripravi. Sodelovanje je na prostovoljni ravni, pri tem pa sodeluje pet držav: Slovenija, Kitajska, Srbija, Grčija in Črna gora. Pri pripravi Smernic za sodelovanje na področju gozdarske industrije iz Slovenije sodeluje Gozdarski inštitut Slovenije.

V aprilu 2021 je v skupni organizaciji Sekretariata Mehanizma za gozdarstvo, Nacionalne administracije za gozdarstvo in travinje Ljudske Republike Kitajske in Ministrstva za okolje in energijo Grčije v sodelovanju s Kitajsko Akademijo za gozdarstvo potekal spletni seminar o

biogospodarstvu na področju gozdarstva s temo »Vloga gozdov in gozdarskega sektorja na področju biogospodarstva«. Namen seminarja je bil zagotoviti tehnično podporo in priporočila politike za pripravo Skupne izjave o sodelovanju na področju biogospodarstva v gozdarstvu, ki so ji kot skupne zaključke objavili ministri na 3. ministrskem srečanju na visoki ravni v juniju 2021. Na spletnem seminarju je s področja biogospodarstva na področju gozdarstva sodelovala strokovnjakinja iz Gozdarskega inštituta Slovenije.

Sekretariat Mehanizma za gozdarstvo je maja 2021 prek spleta organiziral 5. srečanje Skupine za zvezo mehanizma za gozdarstvo. Na srečanju so člani Skupine za zvezo v sklopu dnevnega reda razpravljali o nadaljnjem intenzivnejšem sodelovanju na področju znanstvenega raziskovanja in gospodarskega sodelovanja. Osrednja tema srečanja je bila razprava osnutka Skupne izjave o sodelovanju na področju biogospodarstva v gozdarstvu, ki so jo države članice naknadno uskladile na dopisni seji. Prav tako je potekala razprava o izvedbi Gospodarskega foruma v drugi polovici leta 2022 v organizaciji Nacionalne administracije za gozdarstvo in travinje Ljudske Republike Kitajske in Sekretariata Mehanizma za gozdarstvo v sodelovanju s Kitajsko Akademijo za gozdarstvo na Kitajskem.

Junija 2021 je prek spleta potekalo 3. ministrsko srečanje na visoki ravni Mehanizma za gozdarstvo, ki ga je organizirala Nacionalna administracija za gozdarstvo in travinje Ljudske Republike Kitajske. V okviru 3. ministrskega srečanja na visoki ravni so ministri razpravljali o temi s področja biogospodarstva v gozdarstvu, in sicer o »Vlogi gozdov in gozdarskega sektorja na področju biogospodarstva«, predvsem v luči izzivov na področju doseganja trajnostnega razvoja in reševanja podnebnih sprememb ter o priložnostih za sodelovanje med Kitajsko in državami Srednje in Vzhodne Evrope na področju biogospodarstva v gozdarstvu. Kot zaključek 3. ministrske konference so ministri objavili Skupno izjavo o sodelovanju na področju biogospodarstva v gozdarstvu.

FAO

Pod vodstvom delovne skupine za upravljanje gorskih povodij (Working Party on Management of Mountain Watersheds), ki deluje znotraj Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), je leto 2021 zaznamovala objava publikacije na temo varovalnih gozdov z naslovom Varovalna funkcija gozdov v spreminjajočem se podnebj (The Protective Functions of Forests in a Changing Climate), pri pripravi katere sta sodelovala tudi ZGS in MKGP.

COFO 25

V škotskem Glasgowu je bil na 26. podnebni konferenci pogodbenic združenih narodov COP26 sklenjen dogovor o zaustavitvi krčenja gozdov do leta 2030 oziroma o končanju izkoriščanja gozdov za proizvodnjo hrane in izdelkov, kot so palmovo olje, soja in kakav. Tej odločitvi je sledil tudi predlog Evropske komisije za spremembo Uredbe EU o lesu oziroma Uredba (EU) št. 995/2010. S slednjo se določa, da je dajanje nezakonito pridobljenega lesa ali proizvodov iz takega lesa na trg EU prepovedano, dodaja pa se prepoved krčenja gozdov za namen proizvodnje nekaterih kmetijskih izdelkov (npr. palmovo olje, soja, kava, kakav).

Forest EUROpe

Medvladna prostovoljna organizacija, ki predstavlja vseevropski politični proces s 45 državami pristopnicami, Evropsko komisijo in opazovalkami (med njimi Evropski gozdarski inštitut), je v letu 2021 organizirala ministrsko konferenco, preloženo iz leta 2021. Konferenca je naslovila temi prilagajanja gozdov na podnebne spremembe in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Slovenija je na dogodku poudarila pomen trajnosti in večnamenskosti upravljanja gozdnih ekosistemov. Sporočilo je ob podpisu nove deklaracije z naslovom »Prihodnost, katero

hočemo: gozdovi, katere potrebujemo» (Future, we want; The Forests we need) ter resolucijo Prilagajanje vseevropskih gozdov na podnebne spremembe (Adapting pan-European Forests to Climate Change) predal minister, pristojen za gozdarstvo.

Strategija EU za biodiverzitetu

V letu 2020 je Evropska komisija predstavila novo Strategijo EU za biodiverzitetu, ki poudarja povezavo med agronomijo, prehrano in drugimi sektorji, na eni, ter biodiverzitetu, na drugi strani. Strategija sporoča, da raznovrstnost najbolj uspeva v zavarovanih območjih, da pa trenutna velikost ni zadovoljiva za varovanje. Zato predlaga zavarovanje vsaj 30 % kopnega (10 % strogega varovanja) in enake površine na morju. Trenutno ta delež na ravni EU znaša 26 % kopnega, od tega 18 % znaša površina Natura 2000. Cilj je tudi povečati površino gozdov, vključenih v načrte upravljanja z gozdovi in vključevanje sonaravnosti. Strategija med drugim podaja tudi podporo zelenenju mest s parki, drevoredi in zelenimi strehami.

UNECE, FAO in IUCN

Gozdna zemljišča pridobivajo na pomenu svojih funkcij v boju proti podnebnim spremembam ter za njihovo blaženje kot eno izmed glavnih orodij za ponor in skladiščenja ogljika. Ena izmed mnogih pobud obnove gozdnih površin in gozdne krajine je tudi Bonski izziv iz leta 2011. Pobuda predstavlja svetovna prizadevanja za obnovo, pogozditev in nego gozdov s ciljem, da se do leta 2020 na svetovni ravni obnovi 150 milijonov hektarjev izkrčenih in degradiranih gozdov, do leta 2030 pa 350 milijonov hektarjev. Pobuda podpira trajnostne cilje Združenih narodov, FAO, Konvencije o biotski raznovrstnosti iz Aičija, UNFCCC REDD+ in UNSPFF. Da bi ideja tega izziva zaživela tudi med državami Vzhodne in Jugovzhodne Evrope, je v okviru delavnice v Beogradu leta 2019 nastala publikacija o gozdovih omenjenih držav z naslovom Obnova gozdne krajine v vzhodni in jugovzhodni Evropi (Forest Landscape Restoration in Eastern and South-East Europe). V njej so opisani stanje gozdov, podnebne spremembe in dejavniki, ki ogrožajo optimalno stanje gozdnih ekosistemov v tem delu Evrope.

EEA in FISE

Evropska okoljska agencija (European environmental agency; EEA) je v letu 2021 nadaljevala z razvojem informacijskega gozdarskega sistema za Evropo (FISE). Njegov namen je na enem mestu združiti vse objavljene in javno dostopne gozdarske dokumente, besedila, slike in preglednice ter tako uporabnikom omogočiti lažji dostop do informacij in primerjav med gozdovi evropskih držav in sektorskimi politikami.

INTEGRATE in EFI

Integrate predstavlja neformalno združenje predstavnikov držav, v katerih se vključuje varovanje narave in biodiverzitete v načrte za gospodarjenje z gozdovi. Ena izmed skupnih akcij z Evropskim inštitutom za gozdove je projekt SURE (SUStaining and Enhancing RESilience of EUROpean Forests). V okviru delavnice SURE je Slovenija predstavila svoj način upravljanja dejavnikov, ki ogrožajo vitalnost in odpornost gozdov (ujme, požari, invazivne vrste), ter izkušnje iz obnove gozdov (žledolom, vetrolom in napadi podlubnikov).

11.2 Lovstvo

Organiziranost slovenskega lovstva ter upravljanje divjadi in njenega življenjskega okolja ureja predvsem Zakon o divjadi in lovstvu, ki je začel veljati leta 2004. Zakon ureja upravljanje divjadi, ki obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi ter načine njihovega izvajanja. Divjad je v upravljanju države in tudi lovska pravica pripada državi, ki jo lahko prenese na usposobljeno pravno osebo. Slovenija je v letu 2009 podelila koncesije za upravljanje divjadi lovskim družinam. Med divjad so uvrščene vrste prosto živečih sesalcev in ptic, ki se lovijo. Med divjad pa niso uvrščene velike zveri (rjavi medved, volk in ris), ki spadajo pod zavarovane prosto živeče živalske vrste.

V Sloveniji je ustanovljenih 411 lovišč in 12 lovišč s posebnim namenom. Od 12 lovišč s posebnim namenom je v 10 loviščih upravljavalec ZGS, v lovišču Triglav Bled je upravljal Javni zavod Triglavski narodni park in v lovišču Brdo pri Kranju pa Javni gospodarski zavod protokolarne storitve RS. Z divjadjo v loviščih trajnostno gospodarijo lovske družine. Trenutno na območju Slovenije deluje 417 lovskih družin (411 družin je pridobilo koncesijo za trajnostno gospodarjenje z divjadjo), združenih v 15 lovsko upravljavskih območij. Zakon o divjadi in lovstvu med lovske organizacije uvršča tudi območna združenja upravljalcev lovišč in lovišč s posebnim namenom, v katera se morajo združevati vsi upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom v določenem lovsko upravljavskem območju. Njihovi glavni nalogi sta urejanje in usklajevanje nalog pri upravljanju z divjadjo in njenega življenjskega okolja, v sodelovanju z ZGS pa v javnem interesu opravljajo tudi letne preglede odstrela in izgub za presojo pravilnosti izvedenega načrta odvzema divjadi.

Usmerjanje razvoja populacij prostoživečih živali

ZGS je v letu 2021 pripravil in izdelal predloge dvoletnih lovsko upravljavskih načrtov za 15 lovsko upravljavskih območij v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda RS za varstvo narave, območnimi enotami KGZS ter lokalnimi in drugimi skupnostmi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem. Osnovna usmeritev vseh predloženih dvoletnih lovsko upravljavskih načrtov območij, ki jih je pozneje s sklepom sprejel minister, pristojen za lovstvo, je ohranjanje primerne številčnosti vseh vrst divjadi. Usmeritve v dvoletnih načrtih so pripravljene na podlagi smernic iz dolgoročnih lovsko upravljavskih načrtov lovsko upravljavskih območij za obdobje 2011–2020, ki jih je ZGS izdelal ob sodelovanju lovskih organizacij in jih uskladi z Zavodom RS za varstvo narave.

Cilj trajnostnega gospodarjenja z rastlinojedimi parkljarji (jelenjad, srnjad, muflon, gams in damjak) in divjim prašičem so zdrave populacije divjadi s stabilno spolno in starostno strukturo, usklajene tudi s populacijami drugih vrst in njihovim okoljem. Stanje male poljske divjadi se še naprej slabša, zlasti zaradi slabšanja kakovosti habitatov. V letu 2021 je bilo ponovno mogoče zaznati znatno povečanje številčnosti populacije divjega prašiča.

Pregled odstrela in ugotovljenih izgub

Podatki o odstrelu in izgubah v letu 2021 nekoliko odstopajo od podatkov zadnjega desetletja. Odvzem srnjadi se ni pomembno spremenil v primerjavi z letom prej (+1 %). Odvzem divjega prašiča pa se je močno povečal (+80 %) in je daleč največji v zgodovini beleženja. Tudi odvzem jelenjadi se je v primerjavi z letom 2020 povečal (+16 %) in je bil največji do zdaj. Večji kot v letu prej je bil tudi odvzem medveda, medtem ko se je odvzem volka v primerjavi z letom 2020 zmanjšal. Odvzem risa je ostal na nizki ravni.

Pregled odstrela, izgub, načrta odstrela, realizacije načrta in izločeno število štirih najpomembnejših vrst divjadi na 100 hektarjev skupne površine v štirih najbolj reprezentativnih

lovsko upravljavskih območjih v Sloveniji kažejo, da je bila realizacija odvzema srnjadi v nižinskem slovensko-goriškem lovsko upravljavskem območju nekoliko pod načrtovanim (95 %). Podobno je bilo tudi v primeru jelenjadi v kočevsko-belokranjskem lovsko upravljavskem območju (98 %) in v primeru gamsa v triglavskem lovsko upravljavskem območju (98 %). V primorskem lovskem upravljavskem območju je bila realizacija odvzema divjega prašiča nad načrtovanim (167 %).

Preglednica 88: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Srna	40.726	41.927	41.204	41.406	41.670	40.948	41.870	39.786	38.759	37.911	38.339
Navadni jelen	5.131	5.780	5.983	6.344	6.591	7.101	8.229	7.674	7.885	7.996	9.279
Damjak	202	245	226	235	228	234	284	234	287	297	446
Muflon	595	672	659	579	579	580	593	531	575	501	566
Gams	2.424	2.483	2.416	2.372	2.427	2.496	2.500	2.582	2.514	2.320	2.546
Divji prašič	7.305	13.159	8.820	9.930	8.579	9.038	12.457	8.481	13.430	10.848	19.478
Medved	64	132	63	143	113	47	122	153	183	99	148
Ris	0	2	0	1	0	2	0	0	2	1	2
Volk	10	14	3	12	7	2	8	11	20	14	6
Poljski zajec	3.506	3.480	3.064	2.683	2.476	2.275	2.187	1.942	1.878	1.336	1.459
Fazan	23.952	21.195	17.187	13.976	15.822	16.450	16.432	14.887	14.332	6.727	13.472
Poljska jerebica	1.532	1.463	1.509	1.449	1.471	1.870	1.972	1.291	1.064	848	820
Raca mlakarica	3.935	3.645	3.605	2.833	2.991	2.642	2.421	2.439	2.824	2.006	1.757

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Preglednica 89: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2021

Vrsta divjadi	Leto 2021			Izloženo število na 100 ha lovne površine LUO		
	Načrt odvzema	Odstrel in ugotovljene izgube	Realizacija načrta (%)	Povp. LUO	Maks. LUO	Lovsko upravljavsko območje (LUO)
Srna	2.530	2.391	95	2,04	3,63	slovensko-goriško
Navadni jelen	2.518	2.477	98	0,49	1,22	kočevsko-belokranjsko
Gams	690	678	98	0,14	0,63	triglavsko
Divji prašič	3.400	5.670	167	1,04	4,24	primorsko

Vir: ZGS

Škoda, ki jo povzroča divjad

Škoda, ki jo povzroča divjad, je eden od biokazalnikov, na podlagi katerega lahko posredno sklepamo o vplivu divjadi na okolje. Vrednost škode (merjena v EUR), ki jo povzročijo rastlinojede divjadi in divji prašiči, medletno precej niha. Po zmanjšanju v letu 2020 je tako v letu 2021 ponovno narasla in bila največja v zadnjem desetletju.

Preglednica 90: Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Škoda (v 000 EUR)	422,7	599,2	778,3	480,6	446,8	424,4	582,0	433,5	667,0	533,6	816,2

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Delež škod, ki jih povzroča divji prašič, se je z letom 2021 ponovno povečal, in sicer s 34 % na 46 %. V primerjavi z letom pred tem pa se je delež škod po velikih zvereh in drugi parkljasti divjadi zmanjšal, pri obeh za 6 odstotnih točk na 26 % oziroma 27 %. Škoda, ki so jo povzročile druge vrste divjadi, je bila zanemarljive.

Preglednica 91: Ocena strukture škod na kmetijskih kulturah, ki jih povzročajo divjad in velike zveri (%); 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Divji prašič	41	47	55	45	38	35	37	36	30	34	46
Druga parkljasta divjad	11	11	20	22	25	29	22	32	18	33	27
Druga divjad	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
Velike zveri	47	42	24	32	36	35	39	32	51	32	26
Skupaj	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Odškodnine za škode, ki jih je povzročila divjad na nelovnih površinah, so bile tudi v letu 2021 plačane iz sredstev državnega proračuna RS.

Biotehniška dela

Biotehniški ukrepi so pomembni pri zmanjševanju negativnega vpliva divjadi na njeno življenjsko okolje, predvsem na obseg škod v kmetijstvu in neželenih vplivov na gozd. Zimsko krmljenje je v večinoma povezano z jelenjadjo, preprečevalno pa z divjim prašičem. Manjši delež krmljenja je namenjen gamsu, muflonu in damjaku. Cilj krmljenja je, da se divjad odvrne od kmetijskih in gozdnih površin, kjer bi lahko nastala večja škoda. Podoben učinek kot krmljenje imajo tudi krmne njive, ki lahko služijo tudi kot remize za poljsko divjad, kjer živali najdejo mesto za kritje, parjenje, valjenje in vzrejo mladičev. Obseg zimskega in preprečevalnega krmljenja v zadnjem desetletju na splošno upada, medtem ko obseg priprave krmnih in pridelovalnih njiv ob medletnih nihanjih ostaja na okvirno enaki ravni.

Preglednica 92: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zimsko in preprečevalno krmljenje (t)	3.383	2.772	2.792	2.724	2.552	2.321	2.269	2.283	1.719	1.829	1.762
Krmne njive (ha)	520,7	481,0	423,6	419,1	406,2	400,4	409,4	427,3	398,5	384,2	411,0
Pridelovalne njive (ha)	110,7	95,0	95,3	86,0	89,6	81,3	73,7	72,5	98,5	57,0	95,4

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali

Za vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali državni proračun vsako leto namenja določena sredstva, ki so večinoma odvisna od motivacije lastnikov gozdnih parcel. Sredstva so namenjena izključno lastnikom gozdnih zemljišč. Lastniki gozdov so izkoristili večji del teh sredstev, preostalo pa so prejeli izvajalci del, zlasti lovske organizacije. Če lastniki gozdov nimajo interesa, da bi delo opravili sami, lahko s pooblastilom in odstopno izjavo odstopijo delo in pravico do prejema subvencije izvajalcu del (upravljavcu lovišča oziroma lovski družini).

Večji obseg del za izboljšanje življenjskega okolja prostoživečih živali izvedejo lovske organizacije, ki od lastnika pridobijo objekt za delo (zemljišče), lastniki pa zadržijo subvencijo kot obliko medsebojne poravnave za najem zemljišča. Pomemben delež pri zagotavljanju primernih pogojev za prostoživeče živali prispevajo tudi delavci ZGS s strokovnim delom in lastniki gozdov z delom v gozdovih skladno z nasveti in gozdnogojitvenimi načrti. Strokovno pravilna in ob pravem času izvedena dela v gozdovih lahko precej prispevajo k izboljšanju življenjskega okolja prostoživečih živali. Upoštevanje usmeritev za prilagojeno gospodarjenje z gozdom je še zlasti pomembno za ohranitev redkih in ogroženih vrst.

12 RIBIŠTVO

12.1 Morsko ribištvo in ribogojstvo

Vzreja in ulov v morskem ribištvu

V letu 2021 so slovenski morski gospodarski ribiči iztovorili nekaj več kot 106 ton svežih ribiških proizvodov, kar je glede na pretekla leta precej manj. V primerjavi z letom 2020 je bila iztovorjena skupna masa morskih organizmov manjša za približno 31 %. Iztovor rib, ki predstavlja večino iztovora slovenskih ribičev, je znašal 77 % celotnega iztovora (81,7 t) in se je glede na leto prej zmanjšal za približno 22 %. Prav tako se je zmanjšal (–49 %) iztovor mehkužcev (prevladujejo glavonožci, manj pa je školjk in polžev), ki z 19,2 tone iztovora zajema 18 % celotnega morskega iztovora. Za 56 % se je zmanjšal tudi iztovor rakov, ki v strukturi celotnega iztovora zajema 5 % (5,5 t).

Preglednica 93: Ulov, iztovor in vzreja rib, mehkužcev in rakov (t); 2015–2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Morski iztovor	196,2	152,4	128,4	126,4	120,7	155,4	106,4	68,5
ribe	169,1	115,9	105,3	94,3	90,0	105,1	81,7	77,7
mehkužci (glavonožci, školjke, polži)	24,6	28,9	21,7	30,9	29,1	37,7	19,2	51,0
raki	2,6	7,6	1,4	1,1	1,7	12,6	5,5	43,7
Marikultura, skupaj	631,1	664,2	725,9	683,5	913,6	507,2	511,0	100,8
Prostočasni ribolov	6,0	14,3	12,3	11,2	13,2	15,4	12,0	78,1
Morski iztovor, marikultura in prostočasni ribolov	833,3	830,9	866,6	821,1	1.047,5	677,9	629,5	92,8

* začasni podatki na dan 1.5.2022.

Vir: MKGP, SURS in ZZRS

Že dve leti zapored je bila vzreja morskih rib in mehkužcev (marikultura skupaj) precej nizka in na podobni ravni kot v preteklem letu (511 t). Tudi v letu 2021 so bili razlogi za manjšo vzrejo omejitveni ukrepi za zaježitev epidemije covid-19, poleg tega pa tudi prostoživeče orade, ki so slovenskim vzrediteljem školjk povzročale izpad pri vzreji.

V kategorijo prostočasnega ribolova spadajo športni ribolov, športni ribolov s podvodno puško, rekreacijski ribolov in organizirana športna tekmovanja. V okviru prostočasnega morskega ribolova, ki združuje športni in rekreacijski ribolov, je ulov leta 2021 znašal 12 ton, kar je skoraj za četrtno manj kot leta 2020.

Delovno aktivne osebe v morskem gospodarskem ribolovu in morskem ribogojstvu (marikulturi)

Leta 2020 je bilo v dejavnostih morskega gospodarskega ribolova in marikulture udeleženih 118 delovno aktivnih oseb, kar so 3 osebe več kot leto prej. Od tega se je 86 oseb ukvarjalo z gospodarskim ribolovom (6 več kot leta 2019), 32 oseb pa z marikulturo oziroma morskoukvarstvom (3 osebe manj kot leta 2019).

Med osebami, ki so se leta 2020 ukvarjale z dejavnostjo morskega gospodarskega ribolova, so po podatkih SURS prevladovali ribiči, ki so bili samozaposleni, teh je bilo 55. Preostalih 31 oseb pa je bilo zaposlenih v podjetjih ali pri samostojnih podjetnikih. Čedalje več fizičnih ali pravnih oseb, ki so delovno aktivne v morskem gospodarskem ribolovu, je delovno aktivnih tudi v kakšni drugi gospodarski dejavnosti (npr. turizem, trgovina, prevozi potnikov na morju ali gostinstvo).

Preglednica 94: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvu in morskem ribogojstvu; 2016–2020

	Število delovno aktivnih oseb					Število delovno aktivnih oseb s polnim delovnim časom				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Gospodarski ribolov	101	96	89	80	86	50	45	45	38	33
Marikultura	35	36	32	35	32	22	22	22	27	27
Skupaj	136	132	121	115	118	72	67	67	65	60

Vir: SURS

Leta 2020 se je z dejavnostjo morskega gospodarskega ribolova za polni delovni čas ukvarjalo 60 oseb, kar je za 5 oseb manj kot v letu 2019.

Ribiška plovila in oprema v morskem ribištvu in ribogojstvu

Število vseh plovil za morski gospodarski ribolov, ki so bila na dan 31. december 2021 zabeležena v evidenci ribiških plovil v informacijskem sistemu InfoRib, ki ga upravlja MKGP, je bilo 131, kar je za 5 plovil manj kot v letu 2020.

V letu 2021 so v slovenski ribiški floti prvič prevladovala plovila celotne dolžine do 5,9 m (45 % vseh plovil), tem pa so sledila plovila celotne dolžine med 6 in 11,9 m (43 % vseh plovil). Kljub temu, da se število plovil do celotne dolžine med 12 in 17,9 m v primerjavi z letom 2020 ni spremenilo, se je delež v strukturi nekoliko povečal in znašal 11 %. V velikostnem razredu plovil do celotne dolžine nad 18 m je bilo leta 2021, podobno kot v preteklih letih, le eno plovilo. V primerjavi z letom 2020 se je zmanjšalo število ribiških plovil med 6 in 11,9 m (za 7 plovil), medtem ko se je število plovil celotne dolžine do 5,9 m povečalo (za 2 plovili).

Preglednica 95: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2016–2021

	Plovila v registru ribiških plovil*						Aktivna plovila**					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dolžina 18 m in več	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Dolžina od 12 do 17,9 m	12	13	15	15	15	15	9	9	10	10	9	9
Dolžina od 6 do 11,9 m	76	76	62	64	63	56	43	41	38	35	38	38
Dolžina do 5,9 m	82	81	56	57	57	59	31	29	29	26	23	25
Plovila, skupaj	171	171	134	137	136	131	83	79	77	71	70	72
Plovila glede na prvo ribolovno orodje***												
Zabodne in zapletne mreže	150	150	111	113	113	110	68	64	62	58	55	58
Vlečne mreže	16	16	17	17	17	15	11	10	13	11	11	11
Obkroževalne mreže	5	5	6	6	6	6	4	5	2	2	4	3

* Stanje na dan 31. decembra posameznega leta.

** Vsaj en oddan ladijski dnevnik v posameznem letu.

*** Segmentirana na podlagi prvega ribolovnega orodja v zadnjem izdanem dovoljenju za gospodarski ribolov.

Vir: MKGP (InfoRib)

Glede na prvo ribolovno orodje so v slovenski ribiški floti tudi leta 2021 po številu prevladovala plovila z zabodnimi in zapletnimi mrežami. Te so bile kot prvo ribolovno orodje navedene pri 110 plovilih, kar zajema 84 % plovil z veljavnimi dovoljenji za gospodarski ribolov. Sledila so plovila, ki so imela kot prvo ribolovno orodje navedene vlečne mreže (15 plovil) in plovila z obkroževalnimi mrežami (6 plovil). Ob tem je treba opozoriti, da čeprav je plovil z vlečno mrežo po številu manj, ujamejo pomemben delež celotnega ulova.

V letu 2021 so iz slovenske ribiške flote prenehala z obratovanjem tri plovila z zabodnimi in zapletnimi mrežami ter dve plovili z vlečnimi mrežami, število plovil z obkroževalnimi mrežami pa je ostalo enako kot v letu 2020.

Aktivno število plovil je že leta za približno polovico manjše od števila registriranih ribiških plovil. V letu 2021 je bilo v registru ribiških plovil skupaj 131 plovil, aktivnih ribiških plovil pa le 72 oziroma 55 % vseh registriranih plovil. Aktivna plovila so tista, ki so oddala vsaj en ladijski dnevnik, v katerega se vpisuje ulov v posameznem letu. Po številu (38) je bilo največ aktivnih ribiških plovil celotne dolžine med 6 in 11,9 m, kar pomeni dobro polovico (skoraj 53 %) vseh aktivnih plovil. Sledila so jim plovila celotne dolžine do 5,9 m (35 %), preostalo pa so bila aktivna plovila celotne dolžine med 12 m do 17,9 m. V dolžinski kategoriji nad 18 m v zadnjih letih ni bilo aktivnih ribiških plovil.

Aktivna plovila so v posameznem letu segmentirana na podlagi tistega ribolovnega orodja, ki ga imajo vpisanega kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenju za gospodarski ribolov. To pomeni, da so lahko nekatera ribiška plovila v posameznem letu aktivna z ribolovnimi orodji, ki niso vpisana kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenjih za gospodarski ribolov, oziroma so bila aktivna z ribolovnim orodjem (orodji), ki so v dovoljenjih za gospodarski ribolov navedena za prvim oziroma glavnim ribolovnim orodjem. Glede na prvo ribolovno orodje, ki so ga imela aktivna plovila v letu 2021 vpisana v dovoljenju za gospodarski ribolov, so bila najštevilnejša tista, ki so uporabljala zabodne in zapletne mreže (58 plovil oziroma 81 % vseh aktivnih plovil). Z 11 aktivnimi plovili (15 %) so sledila plovila z vlečnimi mrežami, 3 plovila pa so uporabljala obkroževalne mreže (4 %).

Flota plovil, ki se uporablja v marikulturi, je tudi leta 2021 štela 16 plovil. Od teh so bila tri plovila celotne dolžine do 5,9 m, osem plovil celotne dolžine od 6 do 11,9 m, dve plovili dolžine od 12 do 17,9 m ter tri plovila dolžine več kot 18 m.

12.2 Sladkovodno ribištvo

Vzreja in ulov v sladkovodnem ribištvu

V Sloveniji je v celinskih oziroma sladkih vodah dovoljen le prostočasni oziroma rekreacijski ribolov. Večino ulova predstavljajo toplovodne vrste. Ribe, vzrejene v komercialnih ribnikih za trženje športnega ribolova, se po metodologiji štejejo kot v akvakulturi vzrejene ribe. Podatki o ribah, vzrejenih v komercialnih ribnikih za trženje športnega ribolova, so zato vključeni v podatke o vzreji rib v ribogojnicah.

Preglednica 96: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2015–2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Vzreja v ribogojnicah	958,9	1.161,7	1.003,7	1.254,2	1.224,6	1.166,9	1.181,4	101,2
– hladnovodne ribe	797,7	945,6	819,3	1.066,8	986,0	934,2	933,3	99,9
– toplovodne ribe	161,2	216,1	184,4	187,4	238,6	232,7	248,1	106,6
Športni sladkovodni ribolov	141,0	143,5	144,4	129,7	158,4	156,6	134,4	85,8
– hladnovodne ribe	23,1	24,9	25,4	25,1	27,8	27,2	22,4	82,4
– toplovodne ribe	118,0	118,6	119,0	104,6	130,6	129,4	111,9	86,5
Skupaj sladkovodno ribištvo	1.099,9	1.305,2	1.148,1	1.383,9	1.383,0	1.323,5	1.315,7	99,4

* Stanje na dan 31. decembra.

Vir: MKGP, Javni zavod za ribištvo Slovenije (ribiški kataster) in SURS

V letu 2021 je bilo po začasnih podatkih v ribogojnicah vzrejenih 1.181 ton sladkovodnih rib, kar je za odstotek več kot leto prej. Pri tem je prevladovala vzreja hladnovodnih rib, z 933 tonami pa je količina ostala na podobni ravni kot leta 2020. Vzreja toplovodnih rib se je v letu 2021 povečala na 248 ton, kar je 7 % več kot leta 2020. Izplen v rekreativnem sladkovodnem ribolovu je leta 2021 znašal 134 ton, kar je za 14 % manj kot leta 2020, pri čemer se je izplen hladnovodnih rib zmanjšal za slabih 18 % in izplen toplovodnih rib za dobrih 13 %.

Delovno aktivne osebe v sladkovodnem ribogojstvu

Z vzrejo sladkovodnih rib se je v letu 2020 ukvarjalo 149 delovno aktivnih oseb, kar je slabih 9 % manj kot v letu 2019.

Preglednica 97: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2015–2020

		2015	2016	2017	2018	2019	2020
Po pogostosti dela:	– polni delovni čas	65	63	61	59	60	63
	– skrajšani delovni čas	115	114	101	108	103	86
Po vrsti dela:	– ribogojec	122	:	:	:	:	:
	– drugo	58	:	:	:	:	:
Po zaposlitvenem statusu:	– zaposlen	97	87	84	97	100	89
	– samozaposlen	83	90	78	70	63	60
Skupaj		180	177	162	167	163	149

Vir: SURS

Glede na strukturo delovno aktivnih oseb v sladkovodni akvakulturi so tudi leta 2020, podobno kot v predhodnih letih, prevladovali osebe s skrajšanim delovnim časom. Delež teh oseb je v letu 2020 tako znašal 58 %, kar je pod povprečjem zadnjih nekaj let. V letu 2020 je bilo med vsemi delovno aktivnimi osebami 40 % samozaposlenih oseb.

12.3 Odkupna vrednost vzrejenih vodnih organizmov

Skupna količina vzrejenih vodnih organizmov je v letu 2021 znašala 1.804 ton in se je v primerjavi z letom 2020 zmanjšala za dober odstotek, skupna odkupna vrednost vseh vodnih organizmov pa ostala skoraj na enaki ravni kot v predhodnem letu (6,98 mio EUR). K skupni odkupni vrednosti je s 6,1 milijona EUR v letu 2021 največ prispevala akvakultura.

Preglednica 98: Količina in odkupna vrednost vodnih organizmov (brez DDV); 2015–2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Gospodarski ribolov (t)	196	152	128	126	121	156	112	71,8
Gospodarski ribolov (mio EUR)	1,27	1,08	0,89	0,86	0,88	1,23	0,88	71,5
Akvakultura (t)	1.590	1.826	1.730	1.938	2.138	1.674	1.692	101,1
Akvakultura (mio EUR)	3,99	4,98	4,57	6,24	6,39	5,80	6,10	105,2
Skupaj (t)	1.786	1.978	1.858	2.064	2.259	1.830	1.804	98,6
Skupaj (mio EUR)	5,26	6,06	5,46	7,10	7,27	7,03	6,98	99,3

* Začasni podatki.

Vir: MKGP, ZZRS in SURS

Cene za ključne komercialne vrste na splošno ostajajo stabilne. Rahla medletna nihanja cen so predvsem posledica povečanega ali zmanjšane obsega iztovarjanja.

12.4 Finančni ukrepi v ribištvu

Tudi v letu 2021 je MKGP finančno podprlo razvoj ribištva. Skupaj je bilo za ribištvo v letu 2021 izplačanih 7,2 milijona EUR, kar je še enkrat več kot v predhodnem letu.

V okviru sredstev za informacijski sistem je bilo v letu 2021 izplačanih dobrih 61 tisoč EUR. Zavodu za ribištvo Slovenije je bilo leta 2021 zagotovljeno financiranje javne službe na področju ribištva, ki se izvaja na podlagi potrjenega letnega programa dela in finančnega načrta. Letni program vključuje naslednje naloge: vodenje ribiškega katastra, pripravo soglasij in strokovnih mnenj za poseg na vodah, izvajanje monitoringa rib in populacij rib, izdelavo ribiško-gojitvenih načrtov, pripravo strokovnih podlag za podeljevanje koncesij, upravljanje izločenih voda, raziskovanje ribolovnih virov, spremljanje stanja za zagotavljanje trajnostne rabe rib ter poročanje državnim organom in organom EU. Za izvajanje teh nalog je bilo v letu 2021 izplačanih 534 tisoč EUR, kar je 14 % več kot v predhodnem letu.

Preglednica 99: Proračunska izplačila za ribištvo (000 EUR); 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Informacijski sistem ribištva	80,1	52,8	103,0	77,3	56,9	61,2	107,6
Javni zavod za ribištvo	406,3	561,6	439,9	460,2	468,0	533,6	114,0
Javna služba za svetovanje v ribištvu	–	–	10,3	36,6	44,5	51,0	114,6
Varstvo naravnih virov v ribištvu	19,1	16,3	208,1	111,1	283,4	232,2	81,9
Izredna pomoč, nadomestilo plačila priveza, covid-19 (SLO)	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3	0,0	
Evropski sklad za ribištvo 2007–2013 (EU+SLO)	2.049,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	422,1	520,0	1.598,3	2.508,3	2.804,4	6.342,5	226,2
Skupaj državni proračun	2.977,0	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,6	7.220,7	197,2
Evropski sklad za ribištvo 2007–2013 (sredstva občin)	43,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Skupaj ribištvo	3.020,5	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,6	7.220,7	197,2

Vir: MKGP

V letu 2021 je bilo 51 tisoč EUR ali skoraj 15 % več kot v letu prej zagotovljenih za financiranje izvajanja javne službe svetovanja v ribištvu, ki zajema svetovanje v sektorju morskega gospodarskega ribolova. Sredstva v okviru varstva naravnih virov v ribištvu so v letu 2021 znašala 232 tisoč EUR, kar je skoraj 20 % manj kot v letu 2020.

Iz sredstev v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 je bilo v letu 2021 izplačanih 6,3 milijona EUR, kar je opazno več kot v preteklih letih.

13 LITERATURA IN VIRI

1) Statistični in drugi podatki (razpoložljivi do 31. maja 2021)

SURS (Statistični urad Republike Slovenije):

Osnovni podatki po naročilu.

- Celotni odkup kmetijskih pridelkov po skupinah in vrstah, Slovenija (mesečni in letni podatki),
- Količine in vrednosti prodanih pridelkov in proizvodov na živilskih trgih, Slovenija (letni podatki),
- Uvoz in izvoz živilskih proizvodov po državah (KN 1–24; 8-mestna) (mesečni podatki),
- Proizvodnja, zaloge, poraba in prodaja živilskih proizvodov, Slovenija (mesečni podatki).

Objave s področja kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo.

- Rastlinska pridelava, Slovenija, 2021. 29. 3. 2022.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10227>

- Ekonomski računi za kmetijstvo, Slovenija, 2020. 1.10.2021.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9360>

- Popis kmetijskih gospodarstev, 2020. 18. 3. 2022

<https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/10211>

- Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, Slovenija, 2021. 28. 1. 2022.

<https://www.stat.si/statweb/News/Index/10119>

- Živinoreja, Slovenija, 2021 – začasni podatki. 13. 5. 2022.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10323>

- Različne objave s področja okolje in naravni viri, podpodročje kmetijstvo in ribištvo, ter drugih področij (ekonomska področje – podpodročje nacionalni računi, cene, rudarstvo in predelovalne dejavnosti).

<https://pxweb.stat.si/SiStat>

Eurostat:

Eurostat, Database. Različne objave s področja kmetijstvo, nacionalni računi (kupna moč).

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=prc_ppp_ind&lang=en

Eurostat, Main tables. Različne objave s področja kmetijstvo.

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Eurostat, Real GDP growth rate. Različne objave s področja bruto domačega proizvoda.

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en>

Evropska komisija:

Hrana, kmetijstvo, ribištvo:

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries_en

- Skupna kmetijska politika

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy_en

- Kmetijstvo

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures_en

Drugi podatki:

AJPES. Informacije o poslovanju gospodarskih družb s področja predelovalnih dejavnosti v Republiki Sloveniji. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.

https://www.ajpes.si/Letna_porocila/Splosno

ARSKTRP. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja:

- Tržna poročila.

<https://www.gov.si/zbirke/storitve/priprava-trznih-porocil-za-kmetijske-pridelke-in-zivila/>

- Novice.

<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/agencija-za-kmetijske-trge-in-razvoj-podezelja/novice/>

- Storitve (ukrepi).

<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/agencija-za-kmetijske-trge-in-razvoj-podezelja/storitve/>

ARSO. Mesečni bilten ARSO (28. 5. 2022)

- Letnik 2020. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

- Letnik 2021. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

<https://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%c5%benica/mese%c4%8dni%20bilten/>

Centralna podatkovna zbirka Govedo (CPZ Govedo). Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

<https://www.govedo.si/cpz-govedo/>

FADN RICA. Individualni standardni rezultati za Slovenijo na podlagi SO:

- *Obračunski leti 2015–2016 (podatki Evropske komisije, junij 2020),*
- *Obračunska leta 2017–2020 (podatki Evropske komisije, junij 2021; obračunsko leto 2020: začasni podatki)*

Javno dostopna baza podatkov FADN. FADN Public Database.

<https://agridata.ec.europa.eu/extensions/FADNPublicDatabase/FADNPublicDatabase.html>

Ministrstvo za finance (MF). Bilten javnih financ, Pregled mesečnih, četrtnih in letnih javnofinančnih gibanj: Konsolidirana bilanca javnega financiranja.

<https://www.gov.si/teme/fiskalna-in-javnofinancna-politika/>

MKGP/ARSKTRP. Specifikacija proračuna po proračunskih postavkah in namenih (interni, neobjavljeni podatki).

Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

MKGP. Podatki iz registra pridelovalcev grozdja in vina. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Modelni izračuni KIS. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

https://www.kis.si/MODELNE_KALKULACIJE_2

Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ). Stopnja registrirane brezposelnosti po teritorialnih enotah; Statistične regije, 2001–2021.

https://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/stopnja_registrirane_brezposelnosti

2) Drugi viri

Banka Slovenije (BS). 2022. Bilten. April 2022, Letnik XXXI št. 4.

https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/bil2022_04.pdf

Javni razpisi MKGP. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje) Republike Slovenije.

<https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-kmetijstvo-gozdarstvo-in-prehrano/javne-objave-ministrstva-za-kmetijstvo-gozdarstvo-in-prehrano/>

Letno poročilo ARSKTRP, za obdobje 1. 1. 2021–31. 12. 2021. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/ARSKTRP/Dokumenti/Letno-porocilo_ARSKTRP_2021.pdf

Program razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 (10. sprememba). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (18. 5. 2021).

https://skp.si/wp-content/uploads/2021/08/Programme_2014SI06RDNP001_12_1_sl.pdf

UMAR. 2021. Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2021. Ljubljana, september 2021. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

https://www.umar.gov.si/napovedi/single/napoved/news/jesenska-napoved-gospodarskih-gibanj-2021/?tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=34ffacc232593fbbeaa5e46b4d237d94

UMAR. 2022. Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2022. Ljubljana, marec 2022. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

https://www.umar.gov.si/napovedi/single/napoved/news/pomladanska-napoved-gospodarskih-gibanj-2022/?tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=9e825860fb1e2ad250411f622dc2e483

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2021

Statistične priloge

Kazalo prilog

STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	190
Priloga 1: Število KMG po rabi kmetijskih zemljišč; 2000–2020	190
Priloga 2: Raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2020	190
Priloga 3: Povprečna površina zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2020	190
Priloga 4: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi po velikostnih razredih KZU; 2000–2020	191
Priloga 5: Kmetijska gospodarstva z živino; 2000–2020	191
Priloga 6: Število živine; 2000–2020	192
Priloga 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo z živino; 2000–2020	192
Priloga 8: Kmetijska gospodarstva in število GVŽ po velikostnih razredih števila GVŽ; 2000–2020	193
OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE	194
Priloga 9: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2009–2021	194
Priloga 10: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2009–2021	195
Priloga 11: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2009–2021	196
Priloga 12: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2009–2021	197
Priloga 13: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2009–2021	198
Priloga 14: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2009–2021	199
Priloga 15: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2009–2021	200
Priloga 16: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske proizvode (t); 2009–2021	201
Priloga 17: Zakol živine v klavnicah; 2009–2021	202
PORABA KMETIJSKIH PROIZVODOV IN STOPNJE SAMOOSKRBE	203
Priloga 18: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2009–2021	203
Priloga 19: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2009–2021	204
CENE V KMETIJSTVU	205
Priloga 20: Nominalni indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (2015 = 100); 2009–2021	205
Priloga 21: Realni indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (2015 = 100); 2009–2021	206
Priloga 22: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2009–2021	207
Priloga 23: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih proizvodov (EUR/t); 2009–2021	208
EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO	209
Priloga 24: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoče cene); 2009–2021	209
Priloga 25: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2009–2021	210
Priloga 26: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2009–2021	211
Priloga 27: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene); 2009–2021	212

Priloga 28: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2009–2021	213
PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	214
Priloga 29: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto); 2009–2021	214
Priloga 30: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto); 2009–2021	215
Priloga 31: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto); 2009–2021	216
Priloga 32: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto); 2009–2021	217
ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	218
Priloga 33: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2009–2021	218
Priloga 34: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2009–2021	219
Priloga 35: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2009–2021	220
Priloga 36: Količinski izvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2009–2021	221
Priloga 37: Količinski uvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2009–2021	222
Priloga 38: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2009–2021	223
Priloga 39: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2009–2021	224
Priloga 40: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2009–2021	225
Priloga 41: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2009–2021	226
Priloga 42: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU* (000 EUR); 2009–2021	227
Priloga 43: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU* (000 EUR); 2009–2021	228
Priloga 44: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU* (000 EUR); 2009–2021	229
Priloga 45: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2009–2021	230
Priloga 46: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2009–2021	231
Priloga 47: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2009–2021	232
UKREPI KMETIJSKE POLITIKE	233
Priloga 48: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2021 (od 16. 10. 2020 do 15. 10. 2021) ter ukrepi PRP, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2021	233
Priloga 49: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2017–2021	234
Priloga 50: Vrste in višine izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2009–2021	235
Priloga 51: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2017–2021	235
Priloga 52: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2016–2021 – se nadaljuje	236
Priloga 53: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2017–2021 (uredbeno leto) – se nadaljuje	242

Priloga 54: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014–2021	245
Priloga 55: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2017–2021 (subvencijsko leto)	245
Priloga 56: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2021) – se nadaljuje	246
FADN.....	248
Priloga 57: Osnovni kazalniki po metodologiji FADN; 2008–2020	248
EKOLOŠKO KMETOVANJE	249
Priloga 58: Ekološke kmetije in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2009–2021	249
Priloga 59: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2009–2021	250
Priloga 60: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2012–2021	251
Priloga 61: Število živali v ekološki reji po vrstah živali; 2010–2021	252
Priloga 62: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah proizvodov; 2012–2021	252
JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO	253
Priloga 63: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2021	253
Priloga 64: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2021 financiralo MKGP	254
GOZDARSTVO	258
Priloga 65: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2021	258
Priloga 66: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2021	258
Priloga 67: Posek lesa v gozdovih (m ³); 1991–2021	259
Priloga 68: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m ³); 2021	259
Priloga 69: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2021	260
Priloga 70: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2009–2021	260
Priloga 71: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2009–2021	261
Priloga 72: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti (000 m ³); 2009–2021	262
Priloga 73: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2009–2021	263
RIBIŠTVO.....	264
Priloga 74: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2009–2021	264

STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

Priloga 1: Število KMG po rabi kmetijskih zemljišč; 2000–2020

	Število KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Delež (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Kmetijska zemljišča v uporabi	86.423	77.141	74.455	72.277	69.820	67.576	78,2	90,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Njive in vrtovi	80.858	71.981	63.272	68.744	66.675	56.968	70,5	90,0	93,6	93,3	85,0	95,1	95,5	84,3
Trajni nasadi	58.050	43.910	39.400	39.820	36.560	34.436	59,3	87,4	67,2	56,9	52,9	55,1	52,4	51,0
Trajni travniki in pašniki*	74.230	64.236	61.949	62.301	60.401	58.529	78,8	94,5	85,9	83,3	83,2	86,2	86,5	86,6

* Brez skupnih travnikov in pašnikov.

Vir: SURS

Priloga 2: Raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2020

	KZU (ha)						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Delež (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Kmetijska zemljišča v uporabi	485.879	485.432	474.432	477.023	479.589	474.633	97,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Njive in vrtovi	170.571	175.864	170.144	173.697	176.518	175.531	102,9	103,2	35,1	36,2	35,9	36,4	36,8	37,0
Trajni nasadi	29.900	27.450	26.800	27.280	26.830	27.681	92,6	103,3	6,2	5,7	5,6	5,7	5,6	5,8
Trajni travniki in pašniki*	285.410	282.119	277.492	276.047	276.244	271.421	95,1	97,8	58,7	58,1	58,5	57,9	57,6	57,2

* Brez skupnih travnikov in pašnikov.

Vir: SURS

Priloga 3: Povprečna površina zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2020

	ha/KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Delež (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Kmetijska zemljišča v uporabi	5,6	6,3	6,4	6,6	6,9	7,0	124,9	110,2	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Njive in vrtovi	2,1	2,4	2,7	2,5	2,6	3,1	146,1	114,6	37,5	38,8	42,2	38,3	38,5	43,9
Trajni nasadi	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	156,1	118,2	9,2	9,9	10,7	10,4	10,7	11,4
Trajni travniki in pašniki*	3,8	4,4	4,5	4,4	4,6	4,6	120,6	103,5	68,4	69,8	70,3	67,1	66,6	66,0

* Brez skupnih travnikov in pašnikov.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 4: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi po velikostnih razredih KZU; 2000–2020

	Število KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
brez KZU	44	34	191	100	83	755	1.715,9	395,3	0,1	0,0	0,3	0,1	0,1	1,1
> 0–3	35.254	28.937	30.603	29.105	27.985	26.550	75,3	86,8	40,8	37,5	41,0	40,2	40,0	38,9
3 –< 10	40.188	36.643	32.464	31.786	30.025	29.441	73,3	90,7	46,5	47,5	43,5	43,9	43,0	43,1
10 –< 20	9.165	8.819	8.100	7.882	7.922	7.770	84,8	95,9	10,6	11,4	10,9	10,9	11,3	11,4
20 –< 30	1.264	1.709	1.916	1.956	2.100	2.014	159,3	105,1	1,5	2,2	2,6	2,7	3,0	2,9
30 –< 50	377	723	920	1.043	1.195	1.145	303,7	124,5	0,4	0,9	1,2	1,4	1,7	1,7
> =50	175	311	452	506	593	656	374,9	145,1	0,2	0,4	0,6	0,7	0,8	1,0
Skupaj	86.467	77.176	74.646	72.378	69.903	68.331	79,0	91,5	100	100	100	100	100	100
	KZU (ha)								Struktura (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
> 0–3	56.636	47.704	47.035	46.888	45.427	42.856	75,7	91,1	11,7	9,8	9,9	9,8	9,5	9,0
3 –< 10	226.153	205.390	180.969	176.601	165.972	164.417	72,7	90,9	46,5	42,3	38,1	37,0	34,6	34,6
10 –< 20	121.063	118.142	109.491	107.004	107.498	105.562	87,2	96,4	24,9	24,3	23,1	22,4	22,4	22,2
20 –< 30	29.927	40.452	45.939	47.318	50.454	48.488	162,0	105,5	6,2	8,3	9,7	9,9	10,5	10,2
30 –< 50	13.805	26.345	34.250	38.955	45.169	43.005	311,5	125,6	2,8	5,4	7,2	8,2	9,4	9,1
> =50	38.294	47.399	56.750	60.258	65.069	70.305	183,6	123,9	7,9	9,8	12,0	12,6	13,6	14,8
Skupaj	485.878	485.432	474.434	477.024	479.589	474.633	97,7	100,0	100	100	100	100	100	100

Vir: SURS

Priloga 5: Kmetijska gospodarstva z živino; 2000–2020

	Število KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Delež (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Glav velike živine (GVŽ)	77.452	66.909	58.648	57.749	55.782	44.976	58,1	76,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gospodarstva z govedom	56.097	43.675	36.119	34.087	32.805	28.492	50,8	78,9	72,4	65,3	61,6	59,0	58,8	63,3
Gospodarstva s prašiči	44.623	33.945	26.441	23.700	22.649	12.200	27,3	46,1	57,6	50,7	45,1	41,0	40,6	27,1
Gospodarstva s perutnino	58.929	45.512	36.240	36.657	37.840	27.006	45,8	74,5	76,1	68,0	61,8	63,5	67,8	60,0
Gospodarstva z lihoprstimi kopitarji	4.634	5.128	5.948	6.029	5.766	5.179	111,8	87,1	6,0	7,7	10,1	10,4	10,3	11,5
Gospodarstva z ovcami	4.330	5.747	6.181	6.243	6.150	5.017	115,9	81,2	5,6	8,6	10,5	10,8	11,0	11,2
Gospodarstva s kozami	4.775	4.108	4.214	4.022	4.598	3.379	70,8	80,2	6,2	6,1	7,2	7,0	8,2	7,5
Gospodarstva s kunci	12.682	10.303	8.051	8.300	8.672	3.361	26,5	41,7	16,4	15,4	13,7	14,4	15,5	7,5
Gospodarstva z jeleni	190	235	352	505	406	444	233,7	126,1	0,2	0,4	0,6	0,9	0,7	1,0

Vir: SURS

Priloga 6: Število živine; 2000–2020

	Število živine						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2005	2010	2013	2016	2020		
Glav velike živine (GVŽ)	470.498	421.587	421.553	399.349	418.684	408.684	86,9	96,9
Govedo	499.546	461.224	472.333	462.066	486.014	476.383	95,4	100,9
Prašiči	601.953	505.161	382.031	287.498	273.359	235.475	39,1	61,6
Perutnina	6.731	3.293	4.901	4.858	6.223	7.043	104,6	143,7
Lihoprsti kopitarji	14.407	19.249	22.673	21.832	19.453	18.043	125,2	79,6
Ovce	96.027	131.126	137.737	130.657	134.929	114.382	119,1	83,0
Koze	29.385	30.826	34.864	34.542	38.564	27.411	93,3	78,6
Kunci	180.274	130.106	85.088	96.218	109.753	30.712	17,0	36,1
Jelenjad	4.189	4.513	7.341	9.745	8.790	9.207	219,8	125,4

Vir: SURS

Priloga 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo z živino; 2000–2020

	Število živine/KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10
	2000	2005	2010	2013	2016	2020		
Glav velike živine (GVŽ)	6,1	6,3	7,2	6,9	7,5	9,1	149,6	126,4
Govedo	8,9	10,6	13,1	13,6	14,8	16,7	187,8	127,9
Prašiči	13,5	14,9	14,4	12,1	12,1	19,3	143,1	133,6
Perutnina	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	228,3	192,8
Lihoprsti kopitarji	3,1	3,8	3,8	3,6	3,4	3,5	112,1	91,4
Ovce	22,2	22,8	22,3	20,9	21,9	22,8	102,8	102,3
Koze	6,2	7,5	8,3	8,6	8,4	8,1	131,8	98,1
Kunci	14,2	12,6	10,6	11,6	12,7	9,1	64,3	86,5
Jelenjad	22,0	19,2	20,9	19,3	21,7	20,7	94,1	99,4

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 8: Kmetijska gospodarstva in število GVŽ po velikostnih razredih števila GVŽ; 2000–2020

	Število KMG						Indeks 2020/00	Indeks 2020/10	Struktura (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
Gospodarstva brez GVŽ	9.015	10.266	15.998	14.628	14.120	23.355	259,1	146,0	10,4	13,3	21,4	20,2	20,2	34,2
do 3	38.663	34.143	29.138	29.862	28.762	20.336	52,6	69,8	44,7	44,2	39,0	41,3	41,1	29,8
3 –< 10	26.764	21.755	18.293	17.515	16.306	14.426	53,9	78,9	31,0	28,2	24,5	24,2	23,3	21,1
10 –< 20	8.328	7.099	6.678	6.122	5.698	5.502	66,1	82,4	9,6	9,2	8,9	8,5	8,2	8,1
20 –< 30	2.209	2.142	2.176	1.943	2.355	1.962	88,8	90,2	2,6	2,8	2,9	2,7	3,4	2,9
30 –< 50	1.037	1.213	1.510	1.426	1.600	1.540	148,5	102,0	1,2	1,6	2,0	2,0	2,3	2,3
> =50	451	557	853	880	1061	1.210	268,3	141,9	0,5	0,7	1,1	1,2	1,5	1,8
Skupaj	86.467	77.175	74.646	72.376	69.902	68.331	79,0	91,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Število GVŽ								Struktura (%)					
	2000	2005	2010	2013	2016	2020			2000	2005	2010	2013	2016	2020
do 3	22.701	19.621	15.871	14.991	14.208	21.832	96,2	137,6	4,8	4,7	3,8	3,8	3,4	5,3
3 –< 10	172.436	139.281	118.346	114.350	105.840	82.318	47,7	69,6	36,6	33,0	28,1	28,6	25,3	20,1
10 –< 20	114.864	98.041	93.327	86.171	79.690	76.725	66,8	82,2	24,4	23,3	22,1	21,6	19,0	18,8
20 –< 30	53.106	51.919	52.873	47.556	56.545	47.760	89,9	90,3	11,3	12,3	12,5	11,9	13,5	11,7
30 –< 50	38.026	45.141	56.908	53.928	60.330	58.726	154,4	103,2	8,1	10,7	13,5	13,5	14,4	14,4
>= 50	69.365	67.584	84.227	82.353	102.072	121.323	174,9	144,0	14,7	16,0	20,0	20,6	24,4	29,7
Skupaj	470.498	421.587	421.553	399.349	418.684	408.684	86,9	96,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: SURS

OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE

Priloga 9: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	2021/20
Žito	83,9	90,0	97,4	93,0	73,4	103,6	100,0	102,3	88,3	95,9	101,9	118,8	109,7	−7,6 %
Industrijske rastline	96,2	102,7	106,3	81,3	66,8	101,8	100,0	128,6	105,3	129,3	116,1	124,6	98,4	−21,0 %
Krmne rastline	94,6	97,6	90,8	78,9	71,1	91,6	100,0	101,8	79,6	100,1	100,1	107,2	94,4	−11,9 %
Zelenjadnice, sadike in okrasne rastline	88,9	69,3	79,8	77,3	80,0	92,1	100,0	104,8	100,0	101,0	109,6	122,8	109,4	−10,9 %
Krompir	96,5	110,9	106,6	86,3	68,4	108,0	100,0	92,9	87,4	78,7	71,2	96,3	70,6	−26,7 %
Sadje, grozdje, oljke	87,1	96,8	89,8	63,8	79,7	81,5	100,0	64,1	38,0	145,2	69,0	86,2	36,1	−58,2 %
Vino	84,6	86,8	97,8	72,7	85,5	87,1	100,0	78,9	68,8	113,3	89,0	86,3	69,3	−19,7 %
Drugi rastlinski pridelki	200,0	200,0	200,0	200,0	100,0	100,0	100,0	166,7	166,7	166,7	166,7	166,7	166,7	0,0 %
Rastlinska pridelava	89,0	90,4	92,0	77,0	75,9	91,5	100,0	92,3	75,9	118,2	102,7	113,7	90,6	−20,2 %
Govedo	98,8	99,1	101,2	97,8	95,2	96,6	100,0	104,7	104,2	106,7	107,6	103,8	104,8	1,0 %
Prašiči	171,7	163,9	145,5	124,7	107,0	112,7	100,0	109,3	110,8	110,8	113,1	103,1	102,9	−0,2 %
Konji	79,3	84,9	94,0	100,3	108,9	111,8	100,0	100,0	97,2	84,1	84,1	76,7	71,6	−6,7 %
Drobnica	119,6	119,6	99,9	92,2	75,6	104,3	100,0	101,2	102,4	102,4	101,2	107,0	114,8	7,3 %
Perutnina	103,4	104,7	99,6	101,6	98,0	101,9	100,0	109,0	116,6	117,4	119,0	123,9	120,6	−2,6 %
Druge živali	154,3	154,3	102,9	85,7	100,0	100,0	100,0	126,7	120,3	120,3	120,3	120,3	120,3	0,0 %
Mleko	95,0	95,6	95,2	97,8	94,3	97,6	100,0	102,9	102,6	99,6	98,2	99,9	101,7	1,8 %
Jajca	90,0	89,4	92,4	80,8	90,8	85,4	100,0	101,3	103,9	104,4	112,8	100,3	97,6	−2,7 %
Drugi živalski proizvodi	94,2	89,3	137,6	78,1	105,9	65,0	100,0	67,1	57,3	72,7	44,2	52,6	36,9	−29,9 %
Živinoreja	103,4	103,2	102,6	98,3	96,1	96,9	100,0	103,4	104,3	104,8	104,2	103,3	102,9	−0,4 %
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	95,2	95,9	96,6	86,0	84,4	93,9	100,0	96,9	87,5	112,9	103,9	109,7	96,4	−12,1 %
Kmetijske storitve	110,1	109,5	106,9	106,9	99,0	100,0	100,0	87,4	87,4	87,9	87,4	87,4	87,4	0,0 %
KMETIJSKA PROIZVODNJA	95,4	96,1	96,7	86,3	84,7	94,0	100,0	96,8	87,5	112,5	103,7	109,4	96,3	−12,0 %

* Začasni podatki.

Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

Priloga 10: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Kmetijska zemlja v rabi, skupaj	468.496	482.653	458.195	479.653	478.888	482.218	476.862	477.671	481.415	477.296	479.822	484.064	479.484	99,1
Trajni nasadi	26.003	26.796	26.848	26.827	27.303	27.234	27.017	27.636	27.836	27.781	27.865	28.911	28.620	99,0
Sadovnjaki:	8.783	9.191	9.243	9.223	9.949	9.885	9.905	10.351	10.466	10.562	10.653	12.010	12.038	100,2
– intenzivni sadovnjaki	3.893	3.901	3.952	3.933	3.917	3.855	3.857	3.920	4.016	4.095	4.160	4.226	4.248	100,5
– ekstenzivni sadovnjaki	4.890	5.290	5.291	5.290	6.032	6.031	6.050	6.433	6.451	6.468	6.494	7.785	7.791	100,1
Vinogradi	16.086	16.351	16.352	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	15.265	14.874	97,4
Oljčniki	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	1.417	1.489	105,1
Drevesnice in trsnice	224	362	362	362	344	344	344	288	288	288	288	220	220	100,0
Travniki in pašniki*	267.304	285.713	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	279.588	275.601	98,6
Njive in vrtovi	175.189	170.144	168.744	171.667	174.110	175.070	171.167	173.787	174.363	172.341	174.202	175.563	175.265	99,8
Žito	100.173	93.941	94.125	98.377	97.830	98.293	96.975	95.508	95.193	95.004	95.723	97.634	97.860	100,2
Suhe stročnice	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	738	749	101,5
Krompir	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	2.969	2.734	92,1
Krmne korenovke ipd.	469	352	231	260	248	221	175	147	223	320	80	78	69	88,5
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	0	0	184	113	127	112,4
Oljnice	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	9.733	9.874	101,4
Hmelj	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	1.489	1.535	103,1
Druge industrijske rastline	17	46	27	50	73	45	75	90	142	109	120	147	190	129,3
Zelenjadnice in jagode	3.516	2.378	3.387	3.923	3.987	4.138	4.115	4.630	4.559	4.416	5.319	5.780	5.161	89,3
Zelena krma z njiv	54.007	54.374	52.992	52.709	55.761	55.650	53.894	54.213	54.973	55.780	56.691	55.418	55.150	99,5
Seme	183	230	230	230	187	187	187	375	375	375	375	181	181	100,0
Cvetje in okrasne rastline	154	76	78	72	96	73	53	85	48	53	32	53	35	66,0
Drugo na njivah**	37	112	24	24	13	13	13	27	27	27	27	38	38	100,0
Neobdelane njive	714	349	479	487	448	338	1.170	1.109	1.313	1.254	1.501	1.194	1.560	130,7

* Vključeni skupni pašniki.

** Sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo.

Vir: SURS

Priloga 11: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Kmetijska zemlja v rabi, skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Trajni nasadi	5,6	5,6	5,9	5,6	5,7	5,6	5,7	5,8	5,8	5,8	5,8	6,0	6,0
Sadovnjaki	1,9	1,9	2,0	1,9	2,1	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,5	2,5
Vinogradi	3,4	3,4	3,6	3,4	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,2	3,2	3,1
Oljčniki	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Drevesnice in trsnice	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Travniki in pašniki**	57,1	59,2	57,3	58,6	57,9	58,0	58,4	57,8	58,0	58,1	57,9	57,8	57,5
Njive in vrtovi	37,4	35,3	36,8	35,8	36,4	36,3	35,9	36,4	36,2	36,1	36,3	36,3	36,6
Žito	21,4	19,5	20,5	20,5	20,4	20,4	20,3	20,0	19,8	19,9	19,9	20,2	20,4
Suhe stročnice	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Krompir	0,9	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Krmne korenovke ipd.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Sladkorna pesa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oljnice	1,9	2,4	2,4	2,1	2,2	2,2	1,9	2,4	2,4	2,0	1,8	2,0	2,1
Hmelj	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Druge industrijske rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zelenjadnice in jagode	0,8	0,5	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	1,1	1,2	1,1
Zelena krma z njiv	11,5	11,3	11,6	11,0	11,6	11,5	11,3	11,3	11,4	11,7	11,8	11,4	11,5
Seme	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Cvetje in okrasne rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drugo na njivah***	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neobdelane njive	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3

* Začasni podatki.

** Vključeni skupni pašniki.

*** Sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 12: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Žito*	100.866	94.760	94.979	99.733	98.972	99.884	98.955	98.355	98.461	98.246	98.624	101.499	102.052	100,5
– pšenica in pira	34.534	31.946	29.665	34.586	31.759	33.124	30.734	31.461	28.017	27.823	26.727	27.286	26.785	98,2
– koruza za zrnje	38.611	36.433	40.185	39.166	41.857	38.331	37.743	36.388	38.290	37.079	38.883	39.829	41.402	103,9
– ječmen	20.089	18.730	17.477	17.967	17.314	18.482	20.110	19.184	20.369	20.994	21.139	22.207	21.863	98,5
– rž	892	796	808	902	1.489	1.640	1.236	970	1.081	1.301	1.178	839	640	76,3
– oves	1.773	1.773	1.842	1.369	1.203	1.364	1.506	1.332	1.448	1.245	1.207	950	1.195	125,8
– tritikala	3.399	3.477	3.347	3.640	3.490	4.229	4.491	5.288	5.032	5.668	5.804	5.590	5.152	92,2
– drugo žito*	1.568	1.605	1.655	2.103	1.860	2.714	3.135	3.732	4.224	4.136	3.686	4.798	5.015	104,5
Suhe stročnice	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	737	749	101,6
Krompir	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	2.969	2.734	92,1
Krmne korenovke ipd.*	1.911	1.314	1.381	1.350	1.266	1.195	921	891	971	915	921	1.221	806	66,0
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	:	:	184	113	127	112,4
Oljnice	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	9.733	9.874	101,4
– oljna ogrščica	4.424	5.303	4.770	5.141	6.131	5.563	1.629	3.156	3.435	3.397	3.245	3.306	2.806	84,9
– sončnice	227	203	374	367	273	252	230	241	299	288	334	354	420	118,6
– soja	66	109	107	140	278	404	1.705	2.466	2.908	1.756	1.433	1.637	1.893	115,6
– oljne buče	4.324	6.141	5.718	4.512	3.433	3.943	4.939	5.410	4.500	3.650	3.284	4.169	4.491	107,7
Hmelj	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	1.489	1.535	103,1
Zelena krma z njiv*	63.736	62.355	61.186	61.464	65.288	62.710	59.767	61.298	62.698	64.762	63.218	65.703	66.645	101,4
– silažna koruza	26.125	25.868	25.970	27.438	30.011	29.485	28.735	28.689	29.194	29.820	30.151	30.629	29.664	96,8
– drugi enoletni posevki	1.127	983	915	1.061	856	662	661	824	771	780	694	826	1.019	123,4
– detelje in lucerna	5.860	5.548	5.452	5.338	5.722	5.549	8.507	10.499	10.159	9.630	8.521	7.706	8.035	104,3
– trave in travno-deteljne mešanice	30.624	29.956	28.849	27.627	28.699	27.014	21.864	21.286	22.574	24.532	23.852	26.542	27.927	105,2
Zelenjadnice*	4.275	2.803	4.048	4.371	4.845	5.057	5.002	5.515	5.434	5.252	6.427	6.983	6.223	89,1
Sadje**	8.893	9.293	9.342	9.303	10.055	9.973	10.012	10.462	10.574	10.679	10.765	12.131	12.157	100,2
– jabolka	4.697	4.945	4.915	4.882	4.889	4.790	4.717	4.807	4.753	4.733	4.681	5.253	5.185	98,7
– hruške	881	928	926	932	981	971	966	1.016	1.023	1.033	1.038	1.162	1.169	100,7
– breskve	669	591	617	557	590	555	515	512	494	476	465	443	435	98,2
– drugo sadje	2.647	2.829	2.884	2.932	3.595	3.656	3.815	4.127	4.303	4.438	4.581	5.274	5.368	101,8
Grozdje	16.086	16.351	16.352	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	15.265	14.874	97,4
Oljke	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	1.417	1.489	105,1
Krma s trajnih travnikov in pašnikov***	267.304	285.712	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	279.588	275.601	98,6

* Skupaj z naknadnimi posevki, ** intenzivni sadovnjaki, jagode, ekstenzivni sadovnjaki (preračuni KIS), *** vključeni skupni pašniki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 13: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Žito*	532.845	568.846	607.798	576.407	457.339	648.887	624.047	638.064	546.994	596.663	641.739	749.691	700.546	93,4
– pšenica in pira	136.905	153.481	153.575	188.065	138.235	173.245	157.058	163.165	140.961	121.900	139.811	158.182	154.451	97,6
– koruza za zrnje	302.600	311.117	349.030	277.358	226.634	350.583	338.712	346.211	272.177	350.489	360.357	429.846	388.830	90,5
– ječmen	70.793	80.120	79.386	84.727	69.303	89.700	93.174	91.653	97.929	88.057	102.480	122.177	119.132	97,5
– rž	2.318	2.676	2.843	3.422	5.012	6.737	4.658	3.978	4.415	4.542	4.479	3.460	2.529	73,1
– oves	4.260	5.168	5.818	4.351	3.107	4.448	5.023	4.327	4.641	3.397	4.033	3.229	4.120	127,6
– tritikala	13.532	14.067	14.767	15.917	12.641	20.068	20.934	24.719	22.923	23.572	26.892	28.255	26.389	93,4
– drugo žito*	2.437	2.217	2.379	2.567	2.407	4.106	4.488	4.011	3.948	4.706	3.687	4.542	5.095	112,2
Suhe stročnice	2.089	1.921	3.281	1.527	920	1.522	1.895	2.882	2.692	2.504	2.520	1.788	1.584	88,6
Krompir	103.425	101.208	96.179	79.253	62.155	96.819	91.036	84.907	77.075	72.917	65.958	89.879	64.042	71,3
Krmne korenovke ipd.*	36.415	23.852	21.235	20.032	19.025	17.639	16.635	16.411	17.294	22.384	14.630	21.109	12.314	58,3
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	:	0	11.282	7.427	8.446	113,7
Oljnice	12.899	20.227	19.300	20.492	17.812	23.965	12.657	21.008	20.020	16.863	16.823	17.567	15.575	88,7
– oljna ogrščica	9.845	15.522	13.948	16.692	15.113	19.883	3.643	8.590	8.999	7.657	9.452	8.521	6.905	81,0
– sončnice	330	476	976	868	506	527	578	600	524	791	798	1.018	1.138	111,8
– soja	193	290	292	343	463	1.046	4.689	7.387	7.713	5.331	4.244	5.011	4.811	96,0
– oljne buče	2.532	3.888	3.985	2.542	1.588	2.269	3.410	4.117	2.517	2.745	1.973	2.775	2.495	89,9
Hmelj	2.669	2.073	2.154	1.338	1.227	2.270	2.065	2.478	2.160	3.078	2.572	2.723	2.186	80,3
Zelena krma z njiv*:														
– silažna koruza	1.173.053	1.132.813	1.189.013	1.057.298	889.991	1.390.295	1.398.512	1.398.014	1.162.804	1.427.941	1.393.671	1.524.290	1.272.060	83,5
– drugi enoletni posevki*	15.385	12.529	14.562	11.301	8.717	12.216	10.110	13.076	8.310	13.794	10.109	11.497	13.864	120,6
– detelje in lucerna*	34.543	38.687	35.460	30.157	29.612	38.675	58.540	75.507	59.222	66.783	59.789	53.445	48.225	90,2
– trave in travno-deteljne mešanice*	210.207	205.228	188.315	146.350	138.331	185.401	155.487	148.870	124.436	164.616	167.518	190.977	180.370	94,4
Zelenjadnice*	83.866	59.984	77.292	70.759	71.273	86.209	95.546	105.504	96.354	100.574	120.121	135.243	114.954	85,0
Sadje**	132.822	153.668	142.355	97.587	133.865	133.493	156.114	90.955	39.721	192.385	89.023	113.807	34.413	30,2
– jabolka	95.662	117.569	105.355	74.263	92.449	99.909	115.091	59.566	20.019	142.015	64.232	86.155	26.206	30,4
– hruške	11.459	10.889	11.425	6.509	11.138	10.208	11.068	8.280	3.623	15.897	5.317	8.013	1.819	22,7
– breskve	9.950	7.962	8.603	6.203	6.998	5.459	6.938	5.556	2.996	5.982	4.779	2.435	460	18,9
– drugo sadje	15.751	17.248	16.972	10.612	23.280	17.917	23.017	17.553	13.083	28.491	14.695	17.204	5.928	34,5
Grozdje	112.855	108.541	121.396	92.323	100.177	94.209	117.586	94.780	89.416	126.958	105.035	103.637	84.159	81,2
Oljke	1.823	1.895	1.704	740	1.479	814	1.578	1.662	1.685	3.958	1.976	3.098	915	29,5
Krma s trajnih travnikov in pašnikov*** *	1.538.220	1.638.819	1.451.932	1.283.162	1.174.446	1.589.103	1.633.585	1.661.714	1.247.770	1.613.181	1.620.189	1.714.683	1.522.872	88,8

* Skupaj z naknadnimi posevki, ** skupaj z jagodami, *** vključeni skupni pašniki, * v suhem senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 14: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Žito*	5,3	6,0	6,4	5,8	4,6	6,5	6,31	6,5	5,6	6,1	6,5	7,4	6,9	92,9
– pšenica in pira	4,0	4,8	5,2	5,4	4,4	5,2	5,1	5,2	5,0	4,4	5,2	5,8	5,8	99,5
– koruza za zrnje	7,8	8,5	8,7	7,1	5,4	9,1	9,0	9,5	7,1	9,5	9,3	10,8	9,4	87,0
– ječmen	3,5	4,3	4,5	4,7	4,0	4,9	4,6	4,8	4,8	4,2	4,8	5,5	5,4	99,0
– rž	2,6	3,4	3,5	3,8	3,4	4,1	3,8	4,1	4,1	3,5	3,8	4,1	4,0	95,8
– oves	2,4	2,9	3,2	3,2	2,6	3,3	3,3	3,2	3,2	2,7	3,3	3,4	3,4	101,4
– tritikala	4,0	4,0	4,4	4,4	3,6	4,7	4,7	4,7	4,6	4,2	4,6	5,1	5,1	101,3
– drugo žito*	1,6	1,4	1,4	1,2	1,3	1,5	1,4	1,1	0,9	1,1	1,0	0,9	1,0	107,3
Suhe stročnice	2,0	2,2	2,9	2,0	1,3	2,2	2,2	2,3	2,1	2,3	2,4	2,4	2,1	87,2
Krompir	24,8	24,5	26,4	23,4	18,8	26,9	27,4	26,8	24,4	25,9	23,6	30,3	23,4	77,4
Krmne korenovke ipd.*	19,1	18,2	15,4	14,8	15,0	14,8	18,1	18,4	17,8	24,5	15,9	17,3	15,3	88,4
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	61,3	65,7	66,5	101,2
Oljnice	1,4	1,7	1,8	2,0	1,7	2,3	1,4	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,6	87,4
– oljna ogrščica	2,2	2,9	2,9	3,2	2,5	3,6	2,2	2,7	2,6	2,3	2,9	2,6	2,5	95,5
– sončnice	1,5	2,3	2,6	2,4	1,9	2,1	2,5	2,5	1,8	2,7	2,4	2,9	2,7	94,2
– soja	2,9	2,7	2,7	2,5	1,7	2,6	2,8	3,0	2,7	3,0	3,0	3,1	2,5	83,0
– oljne buče	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,8	0,6	0,7	0,6	83,5
Hmelj	1,6	1,4	1,6	1,2	1,1	1,8	1,5	1,7	1,4	1,8	1,6	1,8	1,4	77,9
Zelena krma z njiv*														
– silažna koruza	44,9	43,8	45,8	38,5	29,7	47,2	48,7	48,7	39,8	47,9	46,2	49,8	42,9	86,2
– drugi enoletni posevki*	13,7	12,7	15,9	10,7	10,2	18,5	15,3	15,9	10,8	17,7	14,6	13,9	13,6	97,7
– detelje in lucerna*	5,9	7,0	6,5	5,6	5,2	7,0	6,9	7,2	5,8	6,9	7,0	6,9	6,0	86,5
– trave in travno-deteljne mešanice*	6,9	6,9	6,5	5,3	4,8	6,9	7,1	7,0	5,6	6,7	7,0	7,2	6,5	89,8
Zelenjadnice*	19,6	21,4	19,1	16,2	14,7	17,0	19,1	19,1	17,7	19,1	18,7	19,4	18,5	95,4
Sadje**	14,9	16,5	15,2	10,5	13,3	13,4	15,6	8,7	3,8	18,0	8,3	9,4	2,8	30,2
– jabolka	20,4	23,8	21,4	15,2	18,9	20,9	24,4	12,4	4,2	30,0	13,7	16,4	5,1	30,8
– hruške	13,0	11,7	12,3	7,0	11,4	10,5	11,5	8,1	3,5	15,4	5,1	6,9	1,6	22,6
– breskve	14,9	13,5	13,9	11,1	11,9	9,8	13,5	10,9	6,1	12,6	10,3	5,5	1,1	19,2
– drugo sadje	6,0	6,1	5,9	3,6	6,5	4,9	6,0	4,3	3,0	6,4	3,2	3,3	1,1	33,8
Grozdje	7,0	6,6	7,4	5,6	6,2	5,9	7,5	6,0	5,6	8,1	6,8	6,8	5,7	83,3
Oljke	2,0	2,1	1,9	0,8	1,6	0,8	1,5	1,4	1,4	3,0	1,4	2,2	0,6	28,1
Krma s trajnih travnikov in pašnikov*** +	5,8	5,7	5,5	4,6	4,2	5,7	5,9	6,0	4,5	5,8	5,8	6,1	5,5	90,1

* Skupaj z naknadnimi posevki, ** skupaj z jagodami, *** vključeni skupni pašniki, + v suhem senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 15: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
ŠTEVILO ŽIVINE (konec leta)														
Govedo	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	485.608	482.619	99,4
– od tega krave	174.076	173.354	170.739	167.525	165.785	168.316	169.875	171.339	168.727	166.246	165.935	166.949	165.446	99,1
Prašiči	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.319	271.385	265.744	257.241	259.125	240.138	229.483	215.713	94,0
– od tega plemenske svinje	29.141	26.052	22.303	17.566	17.340	16.410	15.886	15.146	15.828	14.381	12.908	11.707	10.971	93,7
Drobnica	168.004	155.985	146.621	140.503	130.019	135.931	136.365	142.250	133.978	134.542	134.617	139.414	144.951	104,0
– od tega plemenska drobnica	117.127	110.287	100.610	94.099	88.093	93.150	93.649	96.132	95.970	94.303	93.750	95.652	100.626	105,2
Perutnina (000)	5.212	4.618	4.007	4.839	4.907	5.259	5.754	6.116	6.410	6.696	6.645	6.340	6.525	102,9
Konji**		22.673			21.832			19.453						
Kunci**		85.088			96.218			109.753						
Čebelje družine**		59.857			62.716			86.500						
Damjaki in navadna jelenjad**		7.341			9.745			8.790						
PROIZVODNJA (000 t)														
Prirast (živa masa)	222,1	223,0	214,9	206,9	195,0	200,4	196,3	211,9	218,0	218,2	221,7	220,6	226,6	102,7
govedo	74,7	77,6	80,2	77,7	75,2	74,8	76,8	81,8	81,2	80,5	82,1	80,0	84,3	105,4
prašiči	57,8	55,3	49,2	42,3	36,1	38,1	33,6	36,8	37,2	37,3	38,1	34,8	37,4	107,5
perutnina	85,3	86,4	82,2	83,7	80,8	84,0	82,5	89,9	96,2	96,9	98,1	102,2	101,1	98,9
drobnica	4,3	3,7	3,3	3,2	2,9	3,5	3,4	3,40	3,43	3,54	3,4	3,6	3,8	105,8
Domača prireja mesa (klavna masa)	150,8	153,3	147,7	143,4	131,4	132,6	128,0	140,9	148,7	147,0	146,1	146,9	151,6	103,2
govedo	41,0	43,2	44,7	43,4	41,1	39,6	38,6	44,4	47,4	45,0	43,1	44,2	48,0	108,6
prašiči	45,3	44,5	40,2	36,0	29,0	29,6	26,4	28,9	29,6	29,5	30,5	27,6	29,6	107,2
perutnina	62,5	63,6	60,9	62,2	59,7	61,8	61,3	66,0	70,0	70,7	70,8	73,3	72,2	98,5
drobnica	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	1,7	1,8	1,8	102,9
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	143,1	144,1	135,9	131,2	121,1	123,3	121,8	132,7	138,4	137,6	140,1	140,6	142,1	101,1
govedo	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	35,6	36,3	37,5	103,3
prašiči	44,1	44,2	39,0	35,6	29,4	29,7	27,3	30,7	31,4	31,3	32,2	28,9	30,0	103,8
perutnina	61,4	62,2	59,2	60,3	58,2	60,5	59,4	64,7	69,3	69,7	70,6	73,6	72,8	98,9
drobnica	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	1,7	1,8	1,8	102,9
Namolzeno mleko	627,8	605,8	603,3	622,6	596,9	618,5	633,8	651,4	650,0	631,2	625,6	633,2	643,3	101,6
kravje mleko	625,5	603,9	601,6	620,9	595,5	616,6	631,7	649,7	648,0	628,9	623,0	630,6	640,3	101,5
ovčje in kozje mleko	2,3	1,9	1,7	1,7	1,4	1,9	2,2	1,7	2,0	2,3	2,6	2,6	3,0	118,1
Znesena jajca (mio kosov)	360,3	357,1	369,2	322,7	357,6	340,3	391,3	386,9	397,0	413,0	419,9	391,0	415,1	106,2
Natočeni med	1,9	1,7	2,5	1,0	2,4	0,5	2,0	1,3	0,8	1,7	0,7	1,3	0,2	15,1
Nastrižena volna	0,19	0,18	0,16	0,16	0,15	0,16	0,15	0,16	0,16	0,15	0,15	0,16	0,17	106,5

* Začasni podatki. ** Stanje sredi leta (strukturno raziskovanje).

Vir: SURS

Priloga 16: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske proizvode (t); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
RASTLINSKI PRIDELKI														
Žito	130.915	132.079	147.917	170.799	118.718	180.460	175.160	147.215	185.668	184.603	234.351	257.678	286.732	111,3
Od tega:														
– pšenica	56.584	64.777	74.116	99.570	67.242	84.081	76.393	51.251	85.674	46.952	79.335	87.111	89.766	103,0
– koruza	68.497	59.258	65.131	59.376	42.634	84.376	83.852	81.697	79.249	119.795	128.232	137.309	159.130	115,9
– ječmen	3.029	6.056	6.742	9.345	5.712	7.020	11.078	11.805	15.620	12.822	19.448	29.839	31.237	104,7
Fižol za zrnje	138	90	66	71	47	66	81	82	z	77	66	129	149	115,6
– odkup	2	5	1	1	1	9	9	9	z	47	37	51	71	139,4
– prodaja na tržnicah	136	85	64	70	46	57	72	73	66	30	29	78	78	100,0
Krompir jedilni	5.781	7.171	6.254	5.133	3.952	5.332	5.955	4.902	6.963	8.149	9.463	12.365	10.386	84,0
– odkup	4.902	6.369	5.495	4.478	3.449	4.939	5.597	4.485	6.537	7.722	9.004	11.953	9.957	83,3
– prodaja na tržnicah	879	802	760	655	504	393	358	417	426	427	459	411	428	104,2
Oljnice	7.352	9.430	8.806	9.653	9.476	9.455	5.372	8.793	8.757	8.275	10.400	9.855	7.701	78,1
Hmelj	1.608	1.715	977	1.331	1.128	1.328	882	1.198	1.449	1.887	1.418	1.394	1.277	91,6
Zelenjadnice	9.677	9.193	8.571	7.594	8.090	12.362	12.462	15.155	17.641	18.479	20.975	23.161	24.903	107,5
– odkup	6.953	6.545	6.268	5.496	5.999	10.300	10.194	12.616	15.055	16.121	18.495	20.568	22.166	107,8
– prodaja na tržnicah	2.724	2.648	2.303	2.098	2.090	2.062	2.268	2.540	2.587	2.358	2.480	2.593	2.736	105,5
Sadje	32.063	33.031	40.207	26.228	24.186	26.295	30.719	24.863	9.728	21.494	26.311	27.481	22.557	82,1
– odkup	30.797	31.766	39.271	25.394	23.357	25.573	29.965	24.004	8.904	20.720	25.563	26.569	21.687	81,6
– prodaja na tržnicah	1.265	1.265	936	834	829	721	754	859	824	775	749	912	870	95,4
Grozdje za predelavo	25.150	20.486	20.813	15.615	15.233	14.394	15.288	12.310	17.005	24.553	16.981	15.918	14.991	94,2
Vino (000 l)	13.412	13.499	10.892	10.791	15.528	14.122	10.598	10.345	10.375	10.073	10.485	9.175	10.238	111,6
Oljčno olje (tržnice) (000 l)	0,8	0,8	1,5	1,8	1,7	1,7	11,5	11,4	10,6	22,4	28,2	11,9	12,2	102,5
ŽIVALSKI PROIZVODI														
Kravje mleko	516.792	519.500	525.592	535.057	516.971	531.694	553.678	574.714	578.852	570.636	563.971	580.110	588.770	101,5
Jedilna jajca (000)	121.825	121.950	133.315	136.481	141.012	138.023	145.439	157.072	180.019	188.778	190.628	189.987	186.116	98,0
– odkup	119.797	120.082	131.739	134.062	139.049	135.799	144.532	156.249	179.288	187.990	189.848	189.294	185.377	97,9
– prodaja na tržnicah	2.028	1.868	1.576	2.418	1.963	2.223	907	822	731	788	780	693	739	106,6
Valilna jajca (000)	19.887	28.611	27.908	18.410	15.541	17.568	15.072	15.093	z	z	z	z	z	
Med	450	340	395	198	192	105	118	105	107	248	124	199	168	84,2
– med, skupaj (odkup)	366	203	264	111	132	55	66	45	45	187	68	136	103	75,7
– med, gozdni (odkup)	48	33	61	29	45	16	27	15	16	17	16	43	48	112,8
– prodaja na tržnicah	84	137	131	87	61	50	52	60	62	61	56	63	64	102,8

z – skupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 17: Zakol živine v klavnicah; 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
ŠTEVILO														
Govedo*	125.264	124.858	124.447	115.711	110.326	108.391	112.038	116.952	120.116	115.760	116.295	118.124	123.296	104,4
Prašiči*	291.588	289.303	273.904	252.512	227.856	238.871	239.309	257.747	245.377	249.816	259.759	245.502	244.867	99,7
Perutnina (000)	33.188	32.678	31.843	32.041	32.316	33.594	33.322	35.986	38.500	38.238	38.841	40.137	39.610	98,7
Drobnica	9.548	9.413	9.678	9.290	7.863	9.311	9.681	10.529	12.074	13.361	13.601	10.334	11.896	115,1
Konji	1.493	1.632	1.689	1.721	1.393	1.544	1.391	1.417	1.301	1.051	1.163	1.070	1.056	98,7
Kunci	24.441	17.730	13.452	12.971	14.209	16.034	11.151	13.925	11.302	11.624	2.478	2.595	4.076	157,1
MASA TRUPOV (t)														
Govedo*	35.260	35.772	35.571	33.089	32.104	31.566	33.583	35.656	35.795	34.870	35.737	36.500	37.541	102,9
Prašiči*	24.113	24.903	22.954	21.033	18.953	20.208	20.371	22.686	21.885	22.310	23.705	22.766	22.593	99,2
Perutnina	59.543	61.431	58.284	58.661	57.088	59.798	58.761	64.006	68.663	69.168	70.004	72.943	72.205	99,0
Drobnica	119	116	118	115	92	115	119	131	151	169	168	133	154	116,2
Konji	352	382	381	381	307	344	317	319	287	235	255	235	226	96,0
Kunci	32	23	17	17	18	21	14	19	15	15	3	3	5	157,0
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo	281,5	286,5	285,8	286,0	291,0	291,2	299,8	304,9	298,0	301,2	307,3	309,0	304,5	98,5
Prašiči	82,7	86,1	83,8	83,3	83,2	84,6	85,1	88,0	89,2	89,3	91,3	92,7	92,3	99,5
Perutnina	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	100,0
Drobnica	12,5	12,4	12,2	12,4	11,7	12,3	12,3	12,4	12,5	12,6	12,4	12,8	13,0	100,9
Konji	235,6	234,2	225,7	221,6	220,2	222,8	227,9	224,9	220,8	223,9	219,4	220,0	214,1	97,3
Kunci	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	100,0

* Skupaj z uvoženo klavno živino.

Vir: SURS

PORABA KMETIJSKIH PROIZVODOV IN STOPNJE SAMOOSKRBE

Priloga 18: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Žito** (brez riža)	80,7	90,1	87,6	85,4	83,0	88,6	89,9	90,0	89,9	91,7	88,8	86,1	85,3	99,1
– pšenica**	63,9	74,7	72,5	70,5	68,2	75,4	76,3	76,1	74,9	76,8	74,0	72,9	73,1	100,3
– koruza**	10,7	9,4	10,0	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	9,2	8,0	7,0	86,8
– rž**	3,5	3,1	2,4	2,2	2,3	2,9	2,1	2,3	2,3	2,5	1,8	1,2	0,9	75,4
Riž	4,3	5,1	5,8	5,5	5,7	5,6	4,9	5,0	4,7	4,5	4,8	5,4	4,9	91,4
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	72,0	70,3	66,4	63,3	59,6	62,4	68,3	68,5	68,0	66,5	62,0	63,9	63,3	99,1
Sladkor***	38,1	37,5	37,6	36,6	34,5	36,4	34,2	32,2	35,2	33,3	32,5	31,2	31,5	101,0
Zelenjava (sveža in predelana)	103,2	91,8	97,1	95,3	96,4	103,9	109,9	113,4	114,0	111,4	117,5	118,1	115,7	97,9
Sadje (sveže in predelano)	148,5	135,2	129,3	113,0	129,4	131,1	134,2	122,7	121,6	152,5	127,9	129,0	108,5	84,1
Vino (l) – tržno leto	37,8	37,7	39,7	37,1	36,1	37,2	39,3	37,6	32,3	37,4	35,3	35,5	:	
Meso (skupaj z drobovino)	94,1	93,7	89,5	88,1	82,2	85,0	88,3	94,2	93,1	92,6	90,8	87,9	89,3	101,5
– goveje in telečje meso	20,5	19,9	19,8	18,9	18,6	18,1	19,0	20,0	20,8	19,8	20,1	19,6	20,6	105,1
– prašičje meso	40,5	41,6	39,6	37,7	35,5	36,8	37,0	40,7	37,6	37,9	36,5	32,7	32,8	100,1
– perutninsko meso	28,1	27,7	26,2	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	31,1	31,2	30,6	31,5	31,0	98,2
– meso drobnice	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	104,3
Mleko, skupaj (ekvivalent surovega mleka)	230,0	223,7	218,9	225,9	218,6	219,9	218,7	213,2	209,9	215,5	214,0	206,0	204,3	99,2
Mlečni izdelki – tržna bilanca														
– sveže mleko	56,0	53,5	53,4	51,9	55,5	58,9	51,1	41,7	34,5	32,1	26,0	23,3	22,7	97,3
– fermentirani izdelki	19,0	19,4	19,5	19,1	18,3	17,9	17,9	17,9	18,7	19,7	20,2	20,5	20,2	98,3
– smetana	7,6	6,2	6,8	6,1	6,4	6,2	6,6	7,4	8,0	7,8	7,6	7,2	6,9	97,2
– sir in skuta	14,7	14,3	14,3	14,6	14,5	14,9	15,5	15,1	15,1	16,3	16,2	16,0	16,8	104,7
– maslo	1,3	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2	2,3	2,2	2,3	2,3	98,7
Jajca	10,2	10,1	10,1	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	11,5	10,9	11,7	10,4	10,8	104,1
Med	1,1	1,1	1,4	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	0,9	1,1	0,7	0,9	0,6	67,8

* Začasni podatki.

** V ekvivalentu moke.

*** V ekvivalentu belega sladkorja.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 19: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Žito (brez riža)	56,6	56,6	71,1	70,2	54,7	76,6	72,1	74,1	63,2	69,1	74,8	88,3	84,9
– pšenica	47,9	49,3	54,9	64,8	46,8	59,0	52,1	52,5	46,2	40,9	47,3	57,2	58,3
– koruza	63,3	61,5	82,4	71,5	57,9	91,0	86,9	92,0	71,6	89,2	95,6	113,6	110,5
– ječmen	52,8	54,3	68,0	81,3	62,0	72,2	73,4	74,1	74,4	68,2	73,7	82,4	73,6
– rž	22,0	31,1	43,2	49,6	74,6	72,6	61,1	47,0	60,7	59,6	83,2	76,6	56,9
Svež krompir	83,5	85,3	84,0	77,9	64,4	91,4	80,5	77,4	67,2	72,4	68,9	82,4	67,9
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	62,8	62,9	63,0	55,1	46,3	67,5	58,8	54,9	49,9	48,4	46,6	59,9	44,1
Sladkor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sveža zelenjava	48,3	40,5	48,1	45,3	44,8	49,7	51,6	54,7	51,2	54,4	57,1	61,0	58,7
Zelenjava (sveža in predelana)	37,4	30,1	36,5	34,0	33,8	37,8	39,6	41,7	38,5	40,9	43,2	48,1	44,2
Sveže sadje	57,6	64,3	63,5	50,4	56,5	56,2	60,4	44,0	21,3	60,8	44,1	49,3	23,0
Sadje (sveže in predelano)	38,5	46,7	46,5	37,2	42,9	41,9	47,0	31,8	14,5	47,2	29,8	36,4	13,8
Vino – tržno leto	100,2	96,3	102,1	83,2	92,7	84,2	99,5	84,0	92,0	112,2	97,7	94,9	:
Meso (skupaj z drobovino)	82,6	84,2	84,7	83,4	81,9	79,8	73,9	76,4	81,5	80,6	81,0	83,5	85,1
– goveje in telečje meso	98,1	106,0	109,7	111,5	107,4	106,3	98,6	107,7	110,5	109,5	102,5	107,2	110,3
– prašičje meso	54,8	52,3	49,5	46,5	39,6	39,0	34,6	34,4	38,0	37,6	40,0	40,1	42,8
– perutninsko meso	109,1	112,2	113,3	109,3	117,4	111,4	103,1	106,7	109,4	109,5	110,5	110,8	111,7
– meso drobnice	97,4	99,0	98,9	99,0	95,4	87,4	85,4	81,7	90,4	92,4	93,0	95,6	94,0
Mleko, skupaj (ekvivalent SS)	113,8	116,4	119,7	117,4	118,2	120,3	125,1	131,7	134,3	128,7	127,5	133,2	135,6
Mlečni izdelki – tržna bilanca													
– sveže mleko	105,5	110,8	107,9	109,6	109,7	115,9	139,0	175,0	226,2	227,3	277,0	317,2	330,5
– fermentirani izdelki	82,8	79,5	83,9	86,3	92,5	83,6	80,7	92,5	108,7	107,3	106,9	107,1	107,9
– smetana	95,9	114,5	101,9	106,1	97,0	94,3	89,8	79,1	74,2	75,0	76,8	79,4	81,9
– sir in skuta	61,5	63,7	63,6	59,8	54,6	55,4	48,6	50,0	54,1	49,1	47,6	47,0	44,5
– maslo	86,7	89,7	89,0	76,7	63,5	60,4	53,6	52,2	59,8	54,9	54,5	54,4	51,5
Jajca	93,1	92,7	96,2	92,3	91,4	90,4	93,0	94,8	90,4	95,6	95,1	94,7	96,8
Med	85,1	74,2	85,2	51,2	82,2	20,1	70,5	58,9	45,0	79,0	44,4	67,2	14,9

* Začasni podatki.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

CENE V KMETIJSTVU

Priloga 20: Nominalni indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (2015 = 100); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021/20
RASTLINSKI PRIDELKI	90,4	92,2	96,5	103,7	115,7	95,5	100,0	104,8	116,1	114,3	117,8	119,1	137,1	15,1 %
Žito	77,0	97,8	117,8	136,2	110,2	93,7	100,0	87,3	98,0	101,3	93,6	91,2	132,7	45,4 %
– navadna pšenica	66,6	74,6	114,3	114,1	104,7	96,1	100,0	78,5	89,2	91,5	94,8	89,1	110,5	23,9 %
– koruza za zrnje	83,0	126,5	119,8	161,6	113,8	88,3	100,0	95,6	108,4	111,8	91,2	93,4	158,7	70,0 %
– krmni ječmen	88,0	77,4	131,0	131,1	129,3	113,2	100,0	97,8	93,8	103,8	101,1	92,6	123,6	33,5 %
Krompir	101,8	115,5	114,4	110,7	224,6	130,9	100,0	126,0	127,5	138,1	202,5	177,3	210,1	18,5 %
Oljnice	84,7	85,6	105,0	109,9	98,9	88,9	100,0	92,1	85,0	81,2	85,0	90,2	124,4	37,8 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	122,3	69,6	41,3	52,4	68,2	81,0	100,0	122,3	112,3	121,4	132,1	138,3	113,3	–18,0 %
Zelenjadnice	82,2	92,3	92,3	100,5	119,6	98,8	100,0	101,3	106,5	114,4	122,2	117,1	129,1	10,3 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	99,3	90,4	87,2	90,8	88,6	90,2	100,0	106,9	105,5	108,7	109,1	115,2	118,4	2,7 %
Sveže sadje	93,4	90,6	98,2	106,3	124,3	91,9	100,0	105,6	139,6	120,6	107,1	130,5	154,1	18,1 %
Grozdje za predelavo	94,9	89,9	85,6	94,2	90,2	93,0	100,0	113,8	117,8	112,2	123,6	100,1	112,0	11,9 %
Vino	78,2	82,9	90,7	89,9	78,3	86,6	100,0	105,5	109,2	108,2	108,7	108,3	113,0	4,4 %
Oljčno olje	91,7	91,7	91,7	83,3	91,7	91,7	100,0	100,0	100,0	91,7	91,7	95,8	102,1	6,6 %
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI	89,0	90,0	99,9	103,8	108,3	109,8	100,0	94,5	101,8	101,9	106,1	100,7	105,9	5,2 %
Govedo	85,1	84,6	95,0	105,3	103,0	99,3	100,0	97,1	100,7	102,7	101,3	96,3	106,3	10,4 %
Prašiči	89,4	89,6	96,4	108,9	110,6	106,1	100,0	98,8	106,6	102,0	117,4	115,1	105,9	–8,0 %
Jagnjeta	80,0	78,7	76,2	77,1	80,7	88,8	100,0	101,2	100,5	100,1	101,3	105,8	109,6	3,6 %
Perutnina	95,0	94,6	100,6	101,8	108,9	103,3	100,0	98,3	92,6	92,9	95,3	83,6	85,2	1,8 %
Konji	101,1	95,4	92,4	101,5	100,7	93,4	100,0	105,0	z	z	116,9	111,8	119,9	7,2 %
Mleko, kravje	92,2	94,1	107,0	106,4	114,0	121,9	100,0	88,7	106,6	106,4	113,8	109,4	113,6	3,9 %
Jajca, jedilna	85,7	88,5	90,3	99,3	104,1	103,0	100,0	99,0	98,1	99,3	102,0	102,8	102,9	0,1 %
Drugi živalski proizvodi	33,8	63,9	75,4	74,6	83,4	100,3	100,0	107,4	99,8	92,7	93,8	86,5	121,6	40,5 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	89,5	90,8	98,7	103,8	110,9	104,7	100,0	98,2	106,9	106,3	110,3	107,2	117,0	9,1 %

z – skupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 21: Realni indeksi cen kmetijskih proizvodov pri proizvajalcih (2015 = 100); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021/20
RASTLINSKI PRIDELKI	97,5	97,7	100,5	105,1	115,3	95,0	100,0	104,9	114,6	110,8	112,4	113,7	128,4	12,9 %
Žito	83,0	103,6	122,6	138,1	109,9	93,2	100,0	87,3	96,7	98,2	89,3	87,1	124,2	42,7 %
– navadna pšenica	71,8	79,0	119,0	115,7	104,4	95,6	100,0	78,6	88,0	88,7	90,4	85,1	103,4	21,6 %
– koruza za zrnje	89,5	134,0	124,7	163,9	113,4	87,8	100,0	95,7	106,9	108,4	87,0	89,1	148,6	66,8 %
– krmni ječmen	94,9	82,0	136,3	133,0	128,9	112,6	100,0	97,9	92,5	100,6	96,5	88,4	115,8	31,0 %
Krompir	109,7	122,4	119,0	112,3	223,9	130,2	100,0	126,0	125,8	133,9	193,2	169,2	196,8	16,3 %
Oljnice	91,4	90,7	109,2	111,5	98,6	88,4	100,0	92,2	83,8	78,7	81,1	86,1	116,5	35,2 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	131,9	73,8	43,0	53,2	68,0	80,6	100,0	122,4	110,8	117,7	126,0	132,0	106,1	–19,6 %
Zelenjadnice	88,7	97,8	96,1	101,9	119,2	98,3	100,0	101,4	105,0	110,9	116,6	111,8	120,9	8,2 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	107,1	95,8	90,7	92,1	88,3	89,7	100,0	106,9	104,1	105,4	104,1	110,0	110,8	0,8 %
Sveže sadje	100,8	96,0	102,2	107,8	123,9	91,4	100,0	105,6	137,7	117,0	102,1	124,6	144,3	15,8 %
Grozdje za predelavo	102,3	95,3	89,0	95,6	89,9	92,5	100,0	113,8	116,2	108,8	117,9	95,6	104,9	9,8 %
Vino	84,3	87,9	94,3	91,2	78,1	86,2	100,0	105,5	107,7	104,9	103,7	103,3	105,9	2,4 %
Oljčno olje	98,9	97,1	95,4	84,5	91,4	91,2	100,0	100,1	98,6	88,9	87,5	91,5	95,7	4,6 %
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI	96,0	95,4	103,9	105,3	107,9	109,2	100,0	94,6	100,5	98,8	101,2	96,1	99,2	3,2 %
Govedo	91,8	89,7	98,9	106,8	102,7	98,7	100,0	97,1	99,3	99,6	96,7	91,9	99,6	8,4 %
Prašiči	96,4	95,0	100,3	110,5	110,2	105,5	100,0	98,9	105,1	98,9	112,0	109,9	99,2	–9,8 %
Jagnjeta	86,3	83,4	79,3	78,2	80,5	88,3	100,0	101,3	99,1	97,0	96,6	101,0	102,6	1,7 %
Perutnina	102,4	100,2	104,6	103,3	108,6	102,8	100,0	98,4	91,4	90,1	90,9	79,8	79,8	–0,1 %
Konji	109,1	101,1	96,1	102,9	100,4	92,9	100,0	105,1	z	z	111,5	106,7	112,3	5,2 %
Mleko, kravje	99,4	99,6	111,4	107,9	113,6	121,2	100,0	88,7	105,1	103,2	108,5	104,4	106,4	1,9 %
Jajca, jedilna	92,4	93,7	93,9	100,7	103,7	102,4	100,0	99,0	96,8	96,3	97,3	98,1	96,3	–1,8 %
Drugi živalski proizvodi	36,5	67,7	78,4	75,7	83,2	99,8	100,0	107,5	98,5	89,9	89,5	82,6	113,8	37,9 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	96,6	96,2	102,7	105,2	110,5	104,2	100,0	98,2	105,5	103,1	105,2	102,4	109,6	7,0 %

z – skupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 22: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021/20
NOMINALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	88,2	90,3	102,6	107,8	110,7	104,8	100,0	97,0	97,3	101,0	103,5	100,3	112,7	12,3 %
Semena in sadike	91,7	82,7	92,4	96,9	102,1	100,8	100,0	95,5	95,6	92,3	101,7	100,7	99,2	−1,5 %
Energija; maziva	83,8	96,6	106,2	116,2	116,4	113,6	100,0	91,6	99,7	108,4	106,8	92,5	108,4	17,3 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	88,6	82,5	106,2	113,8	105,4	92,7	100,0	88,7	78,7	83,6	88,6	81,8	116,7	42,7 %
Sredstva za varstvo rastlin	81,4	83,6	86,6	91,5	95,9	98,7	100,0	101,1	99,7	101,0	106,7	111,0	112,8	1,6 %
Veterinarske storitve	92,9	94,7	96,4	98,1	99,7	100,0	100,0	100,0	104,8	107,1	110,1	110,7	112,1	1,3 %
Krmila	88,8	89,8	111,7	115,9	126,1	110,7	100,0	101,2	99,2	102,4	103,7	103,5	118,0	14,0 %
Vzdrževanje opreme	86,1	88,6	90,8	92,8	96,4	98,9	100,0	100,3	101,6	102,8	102,8	103,9	106,3	2,4 %
Vzdrževanje zgradb	93,1	93,6	94,7	99,0	97,7	97,8	100,0	100,6	100,4	101,8	105,1	110,0	118,3	7,6 %
Drugi proizvodi in storitve	95,3	95,5	95,3	95,6	96,9	99,9	100,0	100,4	100,7	104,2	110,0	114,1	116,4	2,0 %
Inputi za investicije (2)	90,9	91,2	94,1	95,7	97,6	97,9	100,0	101,5	103,5	107,2	110,5	112,7	118,0	4,7 %
Oprema	91,7	91,1	94,0	95,6	97,5	97,6	100,0	101,4	103,1	106,9	110,6	112,9	116,5	3,2 %
mehanizacija in druga oprema	90,7	89,7	92,7	94,5	96,1	96,5	100,0	100,9	102,9	106,6	110,4	112,9	118,0	4,6 %
transportna oprema (traktorji)	92,7	92,6	95,3	96,7	99,0	98,9	100,0	101,9	103,4	107,2	110,9	112,9	114,9	1,7 %
Zgradbe	88,8	91,4	94,6	96,1	97,8	98,7	100,0	101,8	104,4	107,9	110,3	112,2	122,2	8,9 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	89,0	90,6	100,0	104,0	106,7	102,7	100,0	98,4	99,2	102,9	105,6	104,2	114,3	9,8 %
REALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	95,1	95,7	106,7	109,3	110,4	104,3	100,0	97,0	95,9	97,9	98,7	95,8	105,6	10,2 %
Semena in sadike	98,9	87,6	96,2	98,3	101,8	100,2	100,0	95,5	94,3	89,5	97,0	96,1	92,9	−3,3 %
Energija; maziva	90,3	102,3	110,6	117,8	116,0	113,0	100,0	91,6	98,4	105,1	101,9	88,2	101,5	15,0 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	95,6	87,4	110,6	115,4	105,0	92,2	100,0	88,7	77,7	81,1	84,6	78,1	109,3	40,0 %
Sredstva za varstvo rastlin	87,8	88,6	90,2	92,8	95,5	98,2	100,0	101,2	98,4	98,0	101,7	106,0	105,6	−0,3 %
Veterinarske storitve	100,1	100,3	100,3	99,5	99,4	99,5	100,0	100,1	103,3	103,9	105,0	105,7	105,0	−0,6 %
Krmila	95,8	95,1	116,3	117,5	125,7	110,1	100,0	101,2	97,8	99,3	99,0	98,8	110,6	11,9 %
Vzdrževanje opreme	92,8	93,9	94,5	94,1	96,1	98,4	100,0	100,4	100,2	99,7	98,0	99,1	99,6	0,4 %
Vzdrževanje zgradb	100,4	99,2	98,6	100,4	97,3	97,3	100,0	100,7	99,0	98,7	100,3	105,0	110,8	5,6 %
Drugi proizvodi in storitve	102,8	101,2	99,2	97,0	96,6	99,4	100,0	100,4	99,3	101,1	105,0	109,0	109,0	0,0 %
Inputi za investicije (2)	98,0	96,6	98,0	97,1	97,3	97,4	100,0	101,5	102,0	103,9	105,4	107,6	110,5	2,7 %
Oprema	98,9	96,5	97,8	97,0	97,2	97,1	100,0	101,4	101,7	103,6	105,5	107,8	109,1	1,2 %
mehanizacija in druga oprema	97,9	95,0	96,5	95,9	95,8	96,0	100,0	101,0	101,5	103,3	105,3	107,7	110,5	2,6 %
transportna oprema (traktorji)	100,0	98,1	99,2	98,1	98,7	98,3	100,0	101,9	102,0	103,9	105,8	107,8	107,6	−0,2 %
Zgradbe	95,8	96,8	98,4	97,5	97,5	98,2	100,0	101,8	103,0	104,6	105,2	107,1	114,5	6,8 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	96,0	96,0	104,0	105,5	106,3	102,1	100,0	98,4	97,8	99,8	100,8	99,4	107,1	7,7 %

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 23: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih proizvodov (EUR/t); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
RASTLINSKI PRIDELKI														
Pšenica (brez semenske)	119,3	135,7	193,1	195,6	181,0	169,1	168,3	133,8	154,0	159,4	163,2	148,0	187,8	126,8
Koruzna za zrnje (brez semenske)	98,8	155,1	170,3	199,8	169,2	125,3	131,8	130,6	141,3	146,9	123,7	124,9	207,9	166,4
Krmni ječmen	104,6	108,4	180,8	179,6	177,3	153,3	133,8	133,0	128,8	142,4	137,2	125,4	168,3	134,2
Jedilni krompir	148,1	173,8	170,9	177,5	391,7	209,8	186,4	232,8	231,6	232,7	351,9	286,8	354,8	123,7
Fižol v zrnju (suh)	2.515,1	2.933,4	2.938,2	3.136,7	3.730,3	3.294,4	3.400,2	3.637,2	z	3.415,5	3.390,3	2.851,8	2.518,0	88,3
Oljna ogrščica	255,3	273,5	421,7	449,6	358,4	307,5	363,6	326,6	320,1	305,9	315,9	322,6	455,2	141,1
Seme buč	2.610,2	3.111,8	2.998,4	2.938,4	2.833,5	3.377,6	3.774,7	2.955,7	2.430,5	1.990,9	2.746,4	2.781,7	3.064,6	110,2
Hmelj	5.310,4	3.377,3	2.599,5	3.243,2	3.384,8	4.622,8	5.623,0	6.608,6	6.204,1	6.850,7	7.536,6	7.206,2	6.873,5	95,4
Čebula	408,5	414,8	324,2	432,4	542,7	369,8	322,1	409,3	426,5	515,8	412,6	360,6	416,7	115,6
Korenje	244,9	489,2	468,9	493,9	438,0	381,8	471,1	443,6	z	z	518,4	461,0	407,0	88,3
Paradižnik	519,8	624,9	515,9	907,7	944,4	1.328,3	1.302,2	z	z	z	z	z	1.951,5	107,9
Cvetača	644,5	706,0	622,1	697,9	753,3	791,8	836,4	952,0	z	1.006,8	z	z	1.158,8	101,6
Zelje	196,7	223,5	235,3	240,2	312,4	236,6	254,3	236,1	246,2	295,3	346,7	280,5	306,9	109,4
Solata	641,7	653,1	567,2	584,4	981,1	703,6	822,3	737,9	760,3	922,4	1.054,9	1.022,4	1.089,1	106,5
Namizna jabolka	434,5	410,6	452,0	473,6	575,2	409,9	461,1	494,9	628,5	391,4	490,2	560,9	657,6	117,2
Namizne hruške	647,3	747,7	713,4	722,1	817,7	650,2	727,9	817,0	895,9	776,1	923,5	892,8	1.037,5	116,2
Namizne breskve	696,5	709,2	658,9	834,9	1.052,5	799,9	740,4	746,4	892,4	888,6	816,5	1.142,4	z	
Grozdje za predelavo	461,0	445,0	426,4	474,7	461,4	456,8	501,5	554,6	595,4	565,4	604,6	487,8	566,7	116,2
Vino (000 l)	1.985,8	2.161,0	2.373,5	2.243,7	1.912,0	2.136,9	2.598,7	2.671,7	2.695,6	2.793,3	2.849,2	2.788,2	2.950,6	105,8
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI														
Živina za zakol (živa masa)														
teleta	2.229,3	2.182,3	2.193,6	2.268,5	2.334,7	2.340,2	2.321,5	2.294,4	2.224,5	2.190,3	2.236,7	2.232,7	2.234,2	100,1
mlado govedo (vse kategorije)	1.549,1	1.549,0	1.712,7	1.878,9	1.826,2	1.783,9	1.790,0	1.746,3	1.801,8	1.836,8	1.812,3	1.727,6	1.906,7	110,4
biki do 24 mesecev	1.572,2	1.572,1	1.740,6	1.915,1	1.849,9	1.801,5	1.809,5	1.759,1	1.821,6	1.856,8	1.827,6	1.736,6	1.911,3	110,1
prašiči (do 150 kg)	1.102,8	1.117,3	1.204,2	1.348,4	1.372,2	1.317,2	1.240,2	1.223,4	1.321,8	1.265,0	1.460,4	1.431,0	1.313,7	91,8
piščanci	1.025,9	1.024,0	1.089,2	1.096,5	1.180,9	1.105,8	1.076,5	1.057,0	994,5	996,7	1.028,0	885,2	905,3	102,3
jagnjeta	2.088,1	2.063,3	1.997,7	2.033,7	2.127,4	2.332,9	2.612,7	2.646,3	2.625,2	2.622,5	2.652,2	2.759,1	2.878,5	104,3
konji	1.832,5	1.729,2	1.664,0	1.824,2	1.815,8	1.760,4	1.808,2	1.863,7	z	z	2.057,9	2.007,9	2.177,4	108,4
Kravje mleko	259,9	265,5	302,2	300,3	321,5	344,6	282,5	250,0	300,5	300,0	321,2	308,8	320,6	103,8
Jedilna jajca (000 kosov)	91,1	93,9	95,5	105,4	110,4	108,9	105,9	104,8	104,0	105,2	108,0	109,1	109,2	100,1
Med	2.407,0	3.184,4	3.675,7	3.388,3	4.035,4	4.316,5	4.835,9	4.655,7	4.775,7	z	5.069,1	5.385,5	7.605,7	141,2
med gozdni	3.230,8	4.133,4	4.399,8	4.093,2	4.587,8	4.759,6	5.276,3	5.018,8	5.116,9	5.378,8	5.771,3	6.140,0	8.268,0	134,7

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO

Priloga 24: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoče cene); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Žito	54,7	79,6	105,6	109,0	77,3	91,0	87,0	82,8	75,8	85,8	84,8	95,8	133,3	139,1
Od tega: – pšenica	16,0	20,4	29,0	36,2	24,6	29,0	26,0	21,5	21,5	19,0	22,3	23,0	28,3	123,0
– ječmen	6,9	8,2	13,5	14,4	11,4	12,7	11,7	11,5	11,9	11,6	13,4	15,0	19,4	129,3
– koruza za zrnje	28,9	46,4	57,1	52,7	36,5	41,8	42,5	43,0	36,6	49,1	42,5	51,2	76,3	149,0
Industrijske rastline	25,5	25,6	26,8	21,8	16,5	28,4	31,5	39,7	29,8	37,2	36,6	40,4	33,2	82,2
Od tega: – oljnice	9,2	16,7	18,6	15,6	10,6	15,1	17,0	18,5	12,3	10,4	10,8	13,2	15,2	115,2
– hmelj	14,4	7,0	5,6	4,3	4,2	10,5	11,6	16,4	13,4	21,1	19,4	20,5	:	
Krmne rastline	167,9	185,3	205,0	192,5	180,2	213,7	198,0	199,4	156,9	201,9	202,4	213,6	215,8	101,0
Od tega: – silažna koruza	30,2	33,5	43,5	42,8	35,6	48,0	40,4	43,5	36,9	46,3	45,2	46,6	:	
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline	83,0	69,7	77,0	80,8	93,7	101,9	117,6	121,2	120,9	128,0	154,0	162,1	160,3	98,9
Od tega: – sveže vrtnine	52,2	41,8	50,0	50,7	60,7	67,0	79,1	83,9	82,6	92,1	123,4	129,3	128,7	99,5
Krompir	18,8	20,7	19,4	15,9	23,0	21,5	17,0	20,1	19,2	18,8	24,7	23,2	19,8	85,3
Sadje, grozdje, oljke	86,3	95,4	102,3	77,6	110,5	90,3	124,2	87,9	70,5	136,6	84,4	111,6	56,7	50,8
Od tega: – sadje	69,3	81,0	87,2	63,8	97,6	81,7	107,6	72,4	51,9	116,0	66,3	96,6	43,1	44,6
– grozdje	17,0	14,4	15,1	13,9	12,9	8,7	16,6	15,6	18,6	20,7	18,1	15,1	13,5	89,4
Vino	96,0	105,6	128,8	95,9	93,6	105,9	147,6	121,0	108,0	179,2	142,4	136,1	122,3	89,9
Oljčno olje	3,9	4,3	3,9	1,8	3,7	2,1	4,2	4,1	4,0	9,8	5,0	7,9	5,0	63,3
Drugi rastlinski proizvodi	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	100,0
Rastlinska pridelava	536,4	586,2	669,1	595,4	598,6	655,1	727,4	676,8	585,7	797,9	734,8	791,3	746,9	94,4
Živina	304,8	302,1	315,2	312,2	300,1	299,3	293,4	306,4	314,3	320,1	330,6	311,6	320,1	102,7
Od tega: – govedo	138,7	138,1	154,5	150,9	143,1	141,2	147,0	149,7	153,2	159,7	157,8	145,0	161,1	111,1
– prašiči	64,5	61,4	58,6	56,5	49,1	49,8	41,8	44,9	49,1	47,3	55,4	49,6	45,6	91,9
– drobnica	8,6	7,9	6,5	6,1	5,0	7,2	8,4	8,6	8,7	8,7	8,7	9,6	10,6	110,4
– perutnina	88,6	90,4	91,5	94,0	97,5	95,7	91,2	97,6	98,0	99,3	103,6	102,8	98,1	95,4
Živalski proizvodi	188,5	192,7	223,6	216,3	235,7	243,1	228,9	206,0	235,0	233,6	240,8	234,8	243,6	103,7
Od tega: – mleko	147,9	152,1	172,4	175,9	181,6	201,5	169,2	154,1	184,7	179,0	188,8	184,7	195,2	105,7
– jajca	29,3	29,5	31,0	29,9	35,2	32,7	37,2	36,3	36,9	37,5	41,6	37,4	36,3	97,1
– drugi živalski proizvodi	11,3	11,1	20,2	10,4	18,9	8,9	22,5	15,7	13,4	17,1	10,5	12,7	12,1	95,3
Živinoreja	493,3	494,8	538,9	528,4	535,8	542,4	522,3	512,4	549,3	553,7	571,4	546,4	563,6	103,1
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	1.029,7	1.081,0	1.207,9	1.123,8	1.134,4	1.197,5	1.249,7	1.189,2	1.135,0	1.351,5	1.306,2	1.337,7	1.310,5	98,0
Kmetijske storitve	20,5	20,6	20,0	20,3	19,2	19,7	19,9	17,7	18,0	18,4	18,7	18,7	19,0	101,6
KMETIJSKA PROIZVODNJA	1.050,2	1.101,6	1.227,9	1.144,1	1.153,6	1.217,2	1.269,6	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.324,9	1.356,3	1.329,5	98,0

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Opomba: Revidirana je bila celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja (SURS, 1. 10. 2020).

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 25: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Žito	5,2	7,2	8,6	9,5	6,7	7,5	6,9	6,9	6,6	6,3	6,4	7,1	10,0
Od tega: – pšenica	1,5	1,9	2,4	3,2	2,1	2,4	2,0	1,8	1,9	1,4	1,7	1,7	2,1
– ječmen	0,7	0,7	1,1	1,3	1,0	1,0	0,9	1,0	1,0	0,8	1,0	1,1	1,5
– koruza za zrnje	2,8	4,2	4,7	4,6	3,2	3,4	3,3	3,6	3,2	3,6	3,2	3,8	5,7
Industrijske rastline	2,4	2,3	2,2	1,9	1,4	2,3	2,5	3,3	2,6	2,7	2,8	3,0	2,5
Od tega: – oljnice	0,9	1,5	1,5	1,4	0,9	1,2	1,3	1,5	1,1	0,8	0,8	1,0	1,1
– hmelj	1,4	0,6	0,5	0,4	0,4	0,9	0,9	1,4	1,2	1,5	1,5	1,5	:
Krmne rastline	16,0	16,8	16,7	16,8	15,6	17,6	15,6	16,5	13,6	14,7	15,3	15,7	16,2
Od tega: – silažna koruza	2,9	3,0	3,5	3,7	3,1	3,9	3,2	3,6	3,2	3,4	3,4	3,4	:
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline	7,9	6,3	6,3	7,1	8,1	8,4	9,3	10,0	10,5	9,3	11,6	12,0	12,1
Od tega: – sveže vrtnine	5,0	3,8	4,1	4,4	5,3	5,5	6,2	7,0	7,2	6,7	9,3	9,5	9,7
Krompir	1,8	1,9	1,6	1,4	2,0	1,8	1,3	1,7	1,7	1,4	1,9	1,7	1,5
Sadje, grozdje, oljke	8,2	8,7	8,3	6,8	9,6	7,4	9,8	7,3	6,1	10,0	6,4	8,2	4,3
Od tega: – sadje	6,6	7,4	7,1	5,6	8,5	6,7	8,5	6,0	4,5	8,5	5,0	7,1	3,2
– grozdje	1,6	1,3	1,2	1,2	1,1	0,7	1,3	1,3	1,6	1,5	1,4	1,1	1,0
Vino	9,1	9,6	10,5	8,4	8,1	8,7	11,6	10,0	9,4	13,1	10,7	10,0	9,2
Oljčno olje	0,4	0,4	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,7	0,4	0,6	0,4
Drugi rastlinski proizvodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RASTLINSKA PRIDELAVA	51,1	53,2	54,5	52,0	51,9	53,8	57,3	56,1	50,8	58,2	55,5	58,3	56,2
Živina	29,0	27,4	25,7	27,3	26,0	24,6	23,1	25,4	27,3	23,4	25,0	23,0	24,1
Od tega: – govedo	13,2	12,5	12,6	13,2	12,4	11,6	11,6	12,4	13,3	11,7	11,9	10,7	12,1
– prašiči	6,1	5,6	4,8	4,9	4,3	4,1	3,3	3,7	4,3	3,5	4,2	3,7	3,4
– drobnica	0,8	0,7	0,5	0,5	0,4	0,6	0,7	0,7	0,8	0,6	0,7	0,7	0,8
– perutnina	8,4	8,2	7,5	8,2	8,5	7,9	7,2	8,1	8,5	7,2	7,8	7,6	7,4
Živalski proizvodi	17,9	17,5	18,2	18,9	20,4	20,0	18,0	17,1	20,4	17,1	18,2	17,3	18,3
Od tega: – mleko	14,1	13,8	14,0	15,4	15,7	16,6	13,3	12,8	16,0	13,1	14,3	13,6	14,7
– jajca	2,8	2,7	2,5	2,6	3,1	2,7	2,9	3,0	3,2	2,7	3,1	2,8	2,7
– drugi živalski proizvodi	1,1	1,0	1,6	0,9	1,6	0,7	1,8	1,3	1,2	1,2	0,8	0,9	0,9
ŽIVINOREJA	47,0	44,9	43,9	46,2	46,4	44,6	41,1	42,5	47,6	40,4	43,1	40,3	42,4
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	98,0	98,1	98,4	98,2	98,3	98,4	98,4	98,5	98,4	98,6	98,6	98,6	98,6
Kmetijske storitve	2,0	1,9	1,6	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	1,6	1,3	1,4	1,4	1,4
KMETIJSKA PROIZVODNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Opomba: Revidirana je bila celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja (SURS, 1. 10. 2020).

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 26: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Vrednost (mio EUR; tekoče cene)														
Seme in sadike	31,0	29,8	31,6	32,4	35,7	35,4	36,3	34,7	34,6	33,4	34,8	37,2	36,7	98,7
Energija	88,6	101,4	110,1	117,5	118,6	115,8	99,9	91,9	101,1	109,7	107,4	94,0	110,2	117,2
Gnojila	43,8	49,3	57,0	58,9	54,6	52,9	57,2	48,6	42,8	45,1	47,0	44,6	63,6	142,6
Sredstva za varstvo rastlin	23,1	23,4	21,3	21,5	22,0	23,2	23,5	25,4	25,4	25,0	24,6	26,0	26,4	101,5
Veterinarski izdatki	28,5	26,8	25,9	26,5	26,0	27,0	26,9	27,9	30,5	30,8	33,4	36,0	36,4	101,1
Krma	343,9	359,4	400,7	397,1	386,7	383,6	385,9	394,5	373,4	383,0	393,1	407,5	446,5	109,6
<i>kupljena krma</i>	125,2	114,8	124,8	121,3	135,7	144,8	132,4	140,2	146,9	137,4	138,5	141,2	157,7	111,7
<i>domača krma</i>	218,8	244,6	275,9	275,8	250,9	238,8	253,5	254,3	226,5	245,6	254,6	266,3	288,7	108,4
Vzdrževanje strojev in opreme	34,1	33,8	34,0	35,2	35,8	36,7	38,0	38,7	39,8	42,3	44,7	47,3	48,5	102,5
Vzdrževanje zgradb	13,2	13,3	13,2	13,2	13,6	13,8	14,0	14,2	14,6	15,0	15,4	15,7	16,8	107,0
Kmetijske storitve	20,5	20,6	20,0	20,3	19,2	19,7	19,9	17,7	18,0	18,4	18,7	18,7	19,0	101,6
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	2,6	2,2	1,7	1,4	1,1	1,2	1,2	1,1	0,9	0,9	0,7	0,7	0,7	100,0
Drugi proizvodi in storitve	37,4	39,4	41,1	39,1	39,5	41,9	43,0	42,7	41,7	46,7	45,1	47,7	49,6	104,0
VMESNA POTROŠNJA	666,7	699,5	756,6	763,1	752,8	751,2	745,7	737,3	722,8	750,3	764,8	775,5	854,4	110,2
Struktura (%)														
Seme in sadike	4,6	4,3	4,2	4,2	4,7	4,7	4,9	4,7	4,8	4,5	4,6	4,8	4,3	
Energija	13,3	14,5	14,6	15,4	15,8	15,4	13,4	12,5	14,0	14,6	14,0	12,1	12,9	
Gnojila	6,6	7,0	7,5	7,7	7,3	7,0	7,7	6,6	5,9	6,0	6,1	5,8	7,4	
Sredstva za varstvo rastlin	3,5	3,3	2,8	2,8	2,9	3,1	3,2	3,4	3,5	3,3	3,2	3,4	3,1	
Veterinarski izdatki	4,3	3,8	3,4	3,5	3,5	3,6	3,6	3,8	4,2	4,1	4,4	4,6	4,3	
Krma	51,6	51,4	53,0	52,0	51,4	51,1	51,8	53,5	51,7	51,0	51,4	52,5	52,3	
<i>kupljena krma</i>	18,8	16,4	16,5	15,9	18,0	19,3	17,8	19,0	20,3	18,3	18,1	18,2	18,5	
<i>domača krma</i>	32,8	35,0	36,5	36,1	33,3	31,8	34,0	34,5	31,3	32,7	33,3	34,3	33,8	
Vzdrževanje strojev in opreme	5,1	4,8	4,5	4,6	4,8	4,9	5,1	5,2	5,5	5,6	5,8	6,1	5,7	
Vzdrževanje zgradb	2,0	1,9	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	
Kmetijske storitve	3,1	2,9	2,6	2,7	2,6	2,6	2,7	2,4	2,5	2,5	2,4	2,4	2,2	
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Drugi proizvodi in storitve	5,6	5,6	5,4	5,1	5,2	5,6	5,8	5,8	5,8	6,2	5,9	6,2	5,8	
VMESNA POTROŠNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

* Začasni podatki (SURS, druga ocena).

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 27: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	1.039,3	1.090,8	1.216,7	1.144,1	1.153,6	1.217,2	1.269,6	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.324,9	1.356,3	1.329,5	98,0
Subvencije na proizvod	10,9	10,8	11,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Davki na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	1.050,2	1.101,6	1.227,9	1.144,1	1.153,6	1.217,2	1.269,6	1.206,9	1.153,0	1.370,0	1.324,9	1.356,3	1.329,5	98,0
Vmesna potrošnja	666,7	699,5	756,6	763,1	752,8	751,2	745,7	737,3	722,8	750,3	764,8	775,5	854,4	110,2
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	383,5	402,1	471,3	381,0	400,8	466,0	523,9	469,6	430,2	619,7	560,1	580,8	475,1	81,8
Poraba stalnega kapitala	245,5	241,4	243,1	245,6	250,5	256,5	258,1	259,7	262,1	267,3	270,3	275,2	279,3	101,5
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	138,0	160,7	228,2	135,4	150,3	209,5	265,8	209,9	168,1	352,4	289,8	305,6	195,8	64,1
Druge subvencije na proizvodnjo	234,5	238,8	235,5	250,7	254,5	246,0	238,5	246,9	259,9	247,4	251,9	271,6	271,6	100,0
Drugi davki na proizvodnjo	14,7	4,4	2,9	4,5	5,7	6,6	5,8	4,4	5,8	6,1	5,0	3,3	3,4	103,0
Faktorski dohodek (FD)	357,7	395,1	460,9	381,8	399,1	448,8	498,5	452,4	422,3	593,6	536,7	573,9	464,0	80,9
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	80,2	77,0	78,0	80,8	82,7	81,8	81,4	80,0	78,7	78,0	77,3	76,1	75,9	99,8
BDV/PDM (EUR)	4.783	5.221	6.043	4.716	4.844	5.697	6.438	5.872	5.463	7.943	7.245,2	7.631	6.258	82,0
NDV/PDM (EUR)	1.721	2.087	2.926	1.676	1.816	2.561	3.266	2.625	2.135	4.517	3.749	4.015	2.579	64,2
FD/PDM (EUR)	4.461	5.130	5.910	4.726	4.823	5.486	6.126	5.657	5.363	7.609	6.943	7.541	6.112	81,1
EU-27														
BDV/PDM (EUR)	11.591	14.147	15.855	16.012	16.808	16.963	17.102	16.671	19.539	19.292	20.683	21.577	22.355	103,6
NDV/PDM (EUR)	6.890	9.034	10.305	10.331	10.947	11.034	11.092	10.790	13.293	12.849	13.844	14.235	14.930	104,9
FD/PDM (EUR)	10.432	13.084	14.761	14.770	15.520	15.739	15.562	15.501	18.076	17.875	19.104	19.711	20.292	102,9

* Začasni podatki (SURs, druga ocena).

Opomba: Za Slovenijo je bila revidirana celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja, 18000 Proizvodnja kmetijske dejavnosti ter vrednosti vseh dohodkovnih kategorij (SURs, 1. 10. 2020).

Vir: SURs, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 28: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	2021/20
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	84,8	89,9	99,3	92,9	92,2	96,8	100,0	94,2	88,7	103,2	97,7	98,8	95,4	−3,4 %
Subvencije na proizvod	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Davki na proizvod	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	85,7	90,8	100,2	92,9	92,2	96,8	100,0	94,2	88,7	103,2	97,7	98,8	95,4	−3,4 %
Vmesna potrošnja	92,7	98,2	105,2	105,5	102,5	101,7	100,0	98,0	94,6	96,2	96,0	96,2	104,4	8,5 %
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	75,9	80,3	93,2	75,0	77,7	89,8	100,0	88,8	80,2	113,1	100,0	102,5	82,6	−19,4 %
Poraba stalnega kapitala	98,6	97,9	97,6	98,1	98,5	100,4	100,0	99,7	99,2	99,0	98,0	98,6	98,6	0,0 %
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	53,8	63,3	89,0	52,5	57,4	79,6	100,0	78,3	61,8	126,8	102,0	106,3	67,1	−36,9 %
Druge subvencije na proizvodnjo	101,9	104,8	102,3	108,4	108,3	104,2	100,0	102,6	106,4	99,2	98,8	105,3	103,7	−1,5 %
Drugi davki na proizvodnjo	262,7	79,4	51,8	80,0	99,8	114,9	100,0	75,2	97,6	100,6	80,7	52,6	53,4	1,5 %
Faktorski dohodek (FD)	74,4	83,0	95,8	79,0	81,3	90,9	100,0	89,9	82,7	113,9	100,7	106,5	84,8	−20,3 %
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	98,5	94,6	95,8	99,3	101,7	100,5	100,0	98,3	96,8	95,9	95,0	93,5	93,3	−0,2 %
BDV/PDM (EUR)	77,0	84,9	97,3	75,5	76,4	89,4	100,0	90,4	82,9	118,0	105,3	109,6	88,5	−19,2 %
NDV/PDM (EUR)	54,6	66,9	92,8	52,9	56,4	79,2	100,0	79,6	63,8	132,2	107,4	113,7	71,9	−36,7 %
FD/PDM (EUR)	75,5	87,7	100,0	79,6	79,9	90,5	100,0	91,5	85,5	118,8	106,0	113,8	90,9	−20,1 %
EU-27														
BDV/PDM (EUR)	72,1	86,7	96,1	96,1	99,8	100,2	#N/A	97,0	112,0	109,1	114,7	118,1	120,4	1,9 %
NDV/PDM (EUR)	65,8	85,0	95,9	95,3	100,0	100,4	#N/A	97,0	117,4	112,2	118,5	120,4	124,3	3,2 %
FD/PDM (EUR)	71,2	88,0	98,1	97,2	101,2	102,2	#N/A	99,2	113,7	111,0	116,4	118,7	120,2	1,3 %

* Začasni podatki (SURs, druga ocena).

Opomba: Za Slovenijo je bila revidirana celotna časovna vrsta podatkov o vrednosti surove volne, kar je vplivalo na vrednosti kategorij 12910 Surova volna, 12900 Drugi živalski proizvodi, 12000 Živalski proizvodi, 13000 Živinoreja, 16000 Kmetijska proizvodnja, 18000 Proizvodnja kmetijske dejavnosti ter vrednosti vseh dohodkovnih kategorij (SURs, 1. 10. 2020).

Vir: SURs, Eurostat, preračuni KIS

PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO

Priloga 29: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI*	479.220	427.894	421.645	604.215	617.335	743.532	398.099	380.645	385.391	434.537	481.111	482.440	518.829	107,5
operativni in upravni stroški**	54.737	55.127	57.429	205.951	236.336	389.624	49.209	55.901	48.697	49.271	52.896	55.382	68.044	122,9
proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)***	27.471	27.080	26.326	23.307	22.491	22.260	23.009	29.426	35.679	44.339	68.924	52.337	61.222	117,0
proračunski transferji ribištvu (MKGP)	957	3.589	4.623	5.749	5.559	5.311	3.545	2.977	1.151	2.360	3.194	3.662	7.221	197,2
Proračunski transferji kmetijstvu (MKGP)****	396.056	342.098	333.267	369.207	352.950	326.337	322.337	292.342	299.864	338.568	356.097	371.059	382.342	103,0
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	8.070	13.445	16.105	14.943	22.271	24.035	20.205	20.352	24.130	33.780	20.608	20.033	19.679	98,2
državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	339	26	37	0	5.604	5.223	0	0	3.500	12.712 ⁺	0	0	0	
vračilo trošarine za gorivo (Ministrstvo za finance)	7.731	13.418	16.068	14.943	16.667	18.812	20.205	20.352	20.630	21.067	20.608	20.033	19.679	98,2
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	404.126	355.543	349.373	384.150	375.221	350.372	342.542	312.694	323.994	372.347	376.706	391.091	402.021	102,8
od tega EU	232.094	203.743	215.140	263.466	266.720	253.492	250.465	228.430	230.651	257.856	269.845	266.583	262.290	98,4
Po skupinah ukrepov:														
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	178.784	162.879	161.895	163.218	169.217	163.987	155.430	163.889	166.870	175.023	161.588	178.339	189.236	106,1
RAZVOJ PODEŽELJA IN KMETIJSKA STRUKTURNA POLITIKA	181.512	149.775	143.418	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	117.066	156.812	172.449	168.864	165.905	98,2
SPLOŠNE STORITVE V PODORO RAZVOJU KMETIJSTVA	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	40.058	40.512	42.669	43.888	46.880	106,8

* V letih 2012–2014 proračun Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO), v preostalih letih proračun MKGP skupaj z organi v sestavi; podatki med seboj niso primerljivi.

** Plače, materialni stroški, upravni transferji in projekti, vračila sredstev proračunu EU.

*** V letu 2014 brez sredstev proračunske rezerve za odpravo posledic žleda.

**** Brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu.

⁺ Znesek ne vključuje znižanj iz kompenzacij.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 30: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Ukrepi za podporo trgu	3.120	2.341	1.561	3.414	3.653	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	1.264	102,0
Izvozne podpore	813	702	546	261	2	0	0	0	0	0	0	0	0	
Tržni ukrepi	2.209	1.576	1.012	2.948	3.651	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	1.264	102,0
<i>podpore odkupu in zasebnemu skladiščenju</i>	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
<i>podpore porabi kmetijskih proizvodov</i>	2.178	1.576	1.012	2.948	3.651	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	1.239	1.264	102,0
Splošni stroški intervencijskih ukrepov	98	64	3	206	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	175.664	160.538	160.334	159.804	165.564	163.060	154.486	162.857	165.766	173.712	160.262	177.100	187.972	106,1
Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov	172.985	151.710	158.735	159.579	159.211	157.151	153.842	159.113	158.686	160.473	159.689	158.931	158.151	99,5
Neposredna plačila proizvajalcem	152.364	131.643	137.494	140.249	137.873	134.242	131.720	137.353	135.811	134.961	134.338	133.599	132.284	99,0
<i>neposredna plačila na enoto pridelka</i>	12	245	1.936	1.808	1.919	1.936	1.913	0	0	0	0	0	0	
<i>neposredna plačila na površino/žival</i>	19.040	18.306	17.488	17.786	6.612	6.513	6.392	20.513	20.284	17.454	17.336	17.249	17.083	99,0
<i>proizvodno nevezana neposredna plačila</i>	133.797	115.235	118.836	121.106	129.543	126.067	123.674	116.840	115.527	117.507	117.003	116.350	115.201	99,0
<i>nerazporejeno, nepravilnosti, vračila</i>	-485	-2.143	-767	-451	-201	-275	-260	0	0	0	0	0	0	
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja	20.621	20.067	21.242	19.329	21.337	22.908	22.123	21.760	22.875	25.511	25.350	25.332	25.867	102,1
<i>vračilo trošarine za gorivo</i>	7.731	13.418	16.068	14.943	16.667	18.812	20.205	20.352	20.630	21.067	20.608	20.033	19.679*	98,2
<i>podpore za zavarovanje</i>	12.890	6.648	5.174	4.387	4.670	4.097	1.918	1.408	2.245	4.444	4.742	5.300	6.188	116,8
Odškodnine in druga izredna plačila	2.679	8.828	1.598	225	6.353	5.910	644	3.744	7.080	13.239	573	18.168	29.821	164,1
Nadomestila za zmanjšanje proizvodnje	329	501	524	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Izredna pomoč na posameznih trgih	1.848	4.330	571	25	139	395	478	3.599	3.514	1	441	15.424	27.124	175,9
Druge odškodnine in nadomestila	502	3.996	504	200	6.214	5.514	166	146	3.566	13.238	132	2.745	2.697	98,3
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	178.784	162.879	161.895	163.218	169.217	163.987	155.430	163.889	166.870	175.023	161.588	178.339	189.236	106,1
<i>od tega EU</i>	83.400	85.754	101.908	118.679	131.906	134.844	132.920	140.377	138.467	135.911	135.294	135.168	135.192	100,0

* Začasni podatek.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 31: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva	69.119	49.110	36.232	55.702	55.066	54.011	53.496	16.201	25.729	60.627	68.825	60.013	54.116	90,2
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	32.864	26.679	17.363	33.400	32.983	34.065	30.385	12.080	18.770	49.359	49.355	38.605	32.993	85,5
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	20.740	17.604	15.273	25.099	18.909	25.041	29.720	5.225	9.474	27.773	35.595	14.454	15.098	104,5
naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje	17.888	14.634	12.419	21.010	14.689	20.533	25.166	555	4.975	23.265	30.974	10.834	11.563	106,7
naložbe v trajne nasade	2.789	2.915	2.854	4.089	4.220	4.508	4.554	4.670	4.499	4.508	4.620	3.620	3.535	97,6
naložbe v izboljšanje zemljišč in infrastrukturo na gospodarstvih	63	54	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	12.125	9.075	2.090	8.301	14.074	9.024	665	6.855	9.296	21.586	13.760	24.151	17.894	74,1
pomoč za zagon kmetijske dejavnosti (mladi kmetje)	11.060	7.841	1.025	7.380	13.062	8.393	-170	6.241	8.538	6.755	9.446	10.179	7.959	78,2
prilagajanje in izvajanje standardov	186	66	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
sodelovanje kmetovalcev v shemah kakovosti proizvodov	65	45	51	86	104	119	137	0	166	317	631	521	573	110,0
uporaba storitev svetovanja	0	0	0	0	0	0	247	154	240	185	3.182	437	510	116,8
druge podpore kmetijskim gospodarstvom	814	1.123	1.005	836	908	512	450	461	353	14.330	501	13.015	8.853	68,0
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	5.324	4.769	4.260	4.308	6.916	9.370	8.711	1.715	3.120	3.304	7.604	9.675	11.299	116,8
naložbe v zemljiške operacije	2.470	1.794	1.528	1.616	4.444	6.857	6.747	289	2.022	2.348	6.812	9.044	10.508	116,2
zgodnje upokojevanje kmetov	2.641	2.794	2.569	2.604	2.377	2.215	1.640	1.082	757	594	416	279	201	72,1
druge infrastrukturne podpore kmetijstvu	213	182	163	88	94	298	325	345	341	362	376	352	590	167,8
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	30.931	17.662	14.610	17.994	15.167	10.576	14.400	2.406	3.839	7.964	11.867	11.733	9.824	83,7
Skupine in organizacije proizvajalcev	886	1.151	1.354	1.560	1.220	1.890	2.404	18	0	69	75	221	515	232,8
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov in živil	4.093	13.761	10.364	13.815	11.464	6.495	9.508	372	1.423	4.504	8.649	8.585	6.324	73,7
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	2.748	2.750	2.891	2.619	2.483	2.191	2.488	2.016	2.416	3.392	3.143	2.927	2.984	102,0
Druge podpore agroživilstvu (prestrukturiranje TSO)	23.204	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	94.236	74.049	79.851	94.425	85.457	66.838	75.683	93.659	87.692	86.690	92.280	92.891	92.607	99,7
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	53.337	35.959	41.512	55.750	46.995	27.688	35.642	60.550	44.392	41.063	45.364	44.482	42.969	96,6
Plačila za kmetijsko-okoljsko-podnebne storitve	34.903	32.330	31.562	31.822	29.923	29.601	28.655	24.300	28.857	30.033	30.589	30.942	30.751	99,4
Plačila za ekološko kmetovanje	5.996	5.760	6.777	6.854	8.540	9.549	10.007	7.587	8.734	9.059	9.578	10.009	10.278	102,7
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	0	0	0	0	0	0	1.380	1.222	5.710	6.536	6.750	6.892	7.310	106,1
Druge plačila povezana z ekosistemskimi storitvami												567	1.300	229,2
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	18.157	26.616	27.335	32.382	28.487	28.670	20.299	2.272	3.644	9.495	11.344	15.961	19.181	120,2
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	6.096	7.540	3.226	3.847	6.121	3.072	1.570	1.127	3.080	6.643	5.631	5.369	7.582	141,2
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	10.134	11.656	13.500	12.414	5.868	11.829	9.116	31	153	0	11	184	1.395	757,1
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	963	2.934	6.006	11.390	9.125	8.237	6.570	0	120	180	4	99	0	
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	963	4.486	4.603	4.731	7.373	5.532	3.043	1.113	290	2.672	5.698	10.309	10.205	99,0
RAZVOJ PODEŽELJA IN STRUKTURNA POLITIKA	181.512	149.775	143.418	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	117.066	156.812	172.449	168.864	165.905	98,2
od tega EU	146.065	115.527	110.807	142.170	131.361	115.587	113.366	84.202	87.425	116.891	128.951	126.478	121.927	96,4

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 32: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	24.508	23.705	23.977	20.365	18.940	18.901	18.088	18.339	19.880	20.583	21.597	23.135	24.114	104,2
Raziskave in razvoj	1.851	1.646	2.289	1.819	1.227	1.285	1.285	1.436	1.730	1.656	1.578	1.665	1.896	113,9
Svetovalna služba	11.624	11.585	11.069	9.739	8.396	8.228	7.732	7.940	8.487	9.194	9.696	9.975	10.466	104,9
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	713	445	442	201	1.027	961	738	300	637	560	641	866	831	96,0
Strokovne naloge in javne službe v kmetijstvu	10.320	10.030	10.176	8.606	8.290	8.427	8.333	8.663	9.025	9.174	9.682	10.630	10.921	102,7
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	15.907	16.052	16.939	13.670	12.669	12.869	12.633	12.713	15.781	15.466	16.179	15.849	17.640	111,3
Ukrepi na področju veterinarstva	13.623	13.952	13.557	11.268	10.395	10.610	10.311	10.066	13.156	12.345	12.826	11.835	13.177	111,3
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	1.997	2.016	3.229	2.319	1.909	1.854	1.858	2.184	2.441	2.970	3.228	3.792	4.098	108,1
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme	287	84	152	83	365	405	464	463	184	151	125	222	364	164,0
Druge splošne storitve	3.415	3.131	3.144	4.386	5.384	5.097	6.913	5.623	4.398	4.463	4.892	4.904	5.127	104,6
Podpora nevladnim organizacijam	168	269	280	187	200	214	305	326	341	354	322	412	451	109,3
Tehnična pomoč	1.737	1.646	1.763	2.009	2.324	2.041	3.490	3.413	4.000	4.021	4.481	4.405	4.552	103,4
Drugo	1.511	1.216	1.100	2.190	2.859	2.843	3.117	1.884	57	88	89	87	124	142,6
SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	40.058	40.512	42.669	43.888	46.880	106,8
<i>od tega EU</i>	<i>2.628</i>	<i>2.461</i>	<i>2.425</i>	<i>2.617</i>	<i>3.453</i>	<i>3.061</i>	<i>4.179</i>	<i>3.851</i>	<i>4.759</i>	<i>5.053</i>	<i>5.600</i>	<i>4.937</i>	<i>5.171</i>	<i>104,7</i>

Vir: MKGP, preračuni KIS

ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Priloga 33: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
01 Žive živali	27.510	32.586	41.867	45.801	46.130	43.112	39.896	45.983	61.932	60.082	51.465	54.835	70.528	128,6
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	47.999	54.393	63.720	61.022	68.004	71.946	80.975	85.377	95.689	109.113	117.266	103.493	118.786	114,8
03 Ribe, raki	4.027	1.919	1.988	1.837	2.970	8.539	8.352	9.291	8.759	10.252	14.187	12.995	21.732	167,2
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	96.121	123.558	132.569	132.801	142.018	143.012	136.124	140.679	174.590	175.826	177.614	181.869	198.734	109,3
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	1.295	1.061	1.650	2.734	2.298	1.611	1.393	2.088	2.466	2.591	3.549	3.535	3.509	99,3
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	5.054	5.213	5.560	6.430	6.886	8.476	9.976	11.867	13.316	12.976	13.264	14.507	15.155	104,5
07 Užitne vrtnine	7.158	10.157	11.534	12.211	13.989	18.141	20.192	22.639	22.426	32.150	38.108	30.544	29.246	95,8
08 Užitno sadje in oreški	50.886	43.179	54.007	30.086	33.605	54.831	74.454	64.432	75.229	70.453	84.762	108.327	107.292	99,0
09 Kava, čaj, začimbe	3.456	2.946	3.768	8.831	14.128	12.700	15.129	20.724	26.552	40.432	38.073	34.865	38.160	109,5
10 Žita	12.583	19.328	23.012	38.988	33.829	27.480	35.451	34.841	51.625	52.058	61.408	69.982	102.460	146,4
11 Proizvodi mlinске industrije	3.657	7.724	8.433	9.066	5.947	5.396	6.912	8.355	13.396	12.348	11.254	9.936	9.768	98,3
12 Oljna semena in plodovi	20.617	92.712	105.397	37.524	34.954	24.785	26.462	42.486	50.065	51.104	49.672	46.082	51.456	111,7
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	8.473	9.072	7.342	7.799	6.492	9.927	11.244	12.178	13.442	15.240	17.088	18.186	16.868	92,8
14 Rastlinski material za pletarstvo	72	22	29	13	12	14	7	7	9	5	31	12	34	278,9
15 Masti in olja, voski	10.020	11.007	14.658	21.120	17.880	25.522	22.681	23.768	25.606	22.852	44.618	40.610	76.430	188,2
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	59.025	61.995	65.931	67.865	72.505	74.495	84.594	90.845	99.648	108.567	115.613	118.863	132.483	111,5
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	14.436	25.163	34.820	39.595	37.222	40.677	32.932	31.340	21.694	27.301	35.062	31.968	38.183	119,4
18 Kakav in kakavovi proizvodi	9.685	8.317	10.898	14.410	15.172	15.019	16.440	17.996	19.064	20.634	31.785	39.193	54.343	138,7
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	26.806	27.958	32.339	37.892	45.310	53.719	56.809	62.599	71.545	77.255	80.244	77.148	86.433	112,0
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	12.777	13.259	13.003	12.460	11.934	11.382	11.835	13.422	13.434	14.282	16.040	18.532	24.440	131,9
21 Razna živila	76.486	75.011	77.759	83.426	101.162	105.524	119.750	138.318	191.920	220.262	240.221	239.822	283.706	118,3
22 Pijače, alkoholi in kis	73.805	73.698	81.352	87.901	92.882	105.398	115.430	116.419	111.323	124.096	140.257	144.500	185.336	128,3
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	135.484	80.528	83.626	67.188	82.243	105.584	132.721	139.472	104.937	154.120	129.606	155.399	179.844	115,7
24 Tobak in tobačni nadomestki	143	147	70	91	145	311	349	2.512	1.824	1.466	2.974	2.898	2.074	71,6
SKUPAJ	707.573	780.954	875.333	827.092	887.717	967.600	1.060.108	1.137.638	1.270.489	1.415.465	1.514.161	1.558.100	1.847.003	118,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 34: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
01 Žive živali	20.448	19.676	19.868	20.690	20.349	23.172	26.473	25.732	29.429	31.067	33.013	33.605	34.811	103,6
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	149.663	159.304	171.499	183.196	190.079	197.679	211.361	226.538	226.222	235.911	248.551	205.892	219.693	106,7
03 Ribe, raki	36.206	35.529	41.135	39.841	38.970	44.094	49.118	63.786	64.500	68.351	74.609	61.254	77.473	126,5
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	102.054	125.481	132.501	134.897	152.541	154.435	150.925	148.380	173.891	181.452	178.264	180.978	194.885	107,7
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	6.013	5.793	5.678	7.646	8.181	5.692	5.407	5.523	7.475	7.904	7.749	7.748	8.820	113,8
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	40.928	42.235	40.463	40.623	44.600	40.165	40.747	45.873	50.290	49.328	52.653	49.921	59.548	119,3
07 Užitne vrtnine	90.187	99.813	93.446	95.149	107.733	100.941	107.583	114.445	123.832	126.434	150.010	134.766	128.976	95,7
08 Užitno sadje in oreški	142.098	140.962	143.028	138.657	152.505	157.379	187.063	194.567	222.239	211.627	216.111	241.834	244.438	101,1
09 Kava, čaj, začimbe	30.260	33.713	44.000	46.808	46.215	44.484	53.051	53.524	67.017	82.915	78.667	71.201	76.965	108,1
10 Žita	48.898	55.933	89.741	68.217	85.670	82.319	70.591	66.630	81.700	84.750	82.447	77.777	102.667	132,0
11 Proizvodi mlinske industrije	29.252	25.973	34.036	33.318	33.324	32.525	32.416	31.216	32.665	36.437	36.952	36.095	39.426	109,2
12 Oljna semena in plodovi	20.051	92.094	112.512	43.214	39.270	27.799	35.316	37.847	36.054	39.478	41.147	42.563	46.509	109,3
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	8.342	10.726	10.875	8.440	9.863	12.417	11.654	12.298	13.416	15.295	16.462	17.091	18.707	109,5
14 Rastlinski material za pletarstvo	471	464	415	356	410	413	460	619	846	872	1.074	948	668	70,4
15 Masti in olja, voski	55.769	68.722	69.241	75.780	70.344	72.822	72.015	73.967	75.674	73.842	84.311	78.844	117.485	149,0
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	54.256	55.021	60.757	61.929	64.827	64.354	69.418	72.017	77.880	85.639	90.040	95.528	102.736	107,5
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	65.201	59.676	100.063	97.223	83.963	84.402	75.142	62.925	66.816	67.993	74.739	62.343	92.618	148,6
18 Kakav in kakavovi proizvodi	67.434	72.649	78.875	76.358	81.484	85.965	89.244	97.207	95.480	103.169	109.804	114.416	132.627	115,9
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	108.038	114.670	120.236	128.424	136.151	142.039	146.446	153.905	167.831	170.922	184.318	190.612	209.263	109,8
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	70.143	72.147	76.783	76.039	79.654	78.389	81.697	85.572	93.977	98.765	106.049	102.629	115.470	112,5
21 Razna živila	129.263	122.850	135.040	133.172	147.423	144.460	152.740	167.184	177.075	193.071	198.983	202.085	217.747	107,8
22 Pijače, alkoholi in kis	96.664	102.088	106.534	112.350	108.390	120.791	138.859	142.742	149.360	161.098	173.255	166.912	195.089	116,9
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	199.430	95.074	145.396	149.718	161.676	188.736	221.463	233.051	229.662	251.137	232.821	252.076	295.525	117,2
24 Tobak in tobačni nadomestki	71.214	70.340	73.714	78.772	66.855	64.436	68.184	65.783	68.229	75.082	89.661	108.293	109.813	101,4
SKUPAJ	1.642.282	1.680.934	1.905.838	1.850.816	1.930.479	1.969.908	2.097.372	2.181.330	2.331.561	2.452.538	2.561.690	2.535.412	2.841.959	112,1

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 35: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
01 Žive živali	7.062	12.909	21.999	25.111	25.781	19.940	13.423	20.251	32.503	29.015	18.452	21.229	35.717
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	-101.664	-104.911	-107.779	-122.173	-122.076	-125.733	-130.387	-141.161	-130.533	-126.798	-131.285	-102.399	-100.907
03 Ribe, raki	-32.178	-33.611	-39.147	-38.005	-36.001	-35.554	-40.767	-54.494	-55.741	-58.099	-60.423	-48.259	-55.740
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	-5.933	-1.923	67	-2.095	-10.523	-11.423	-14.801	-7.702	699	-5.627	-650	891	3.848
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	-4.718	-4.732	-4.028	-4.912	-5.883	-4.081	-4.014	-3.435	-5.009	-5.313	-4.200	-4.213	-5.311
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	-35.875	-37.022	-34.903	-34.193	-37.713	-31.689	-30.771	-34.006	-36.974	-36.352	-39.389	-35.414	-44.393
07 Užitne vrtnine	-83.029	-89.656	-81.913	-82.938	-93.744	-82.800	-87.391	-91.806	-101.406	-94.284	-111.902	-104.222	-99.729
08 Užitno sadje in oreški	-91.212	-97.783	-89.021	-108.571	-118.900	-102.548	-112.609	-130.134	-147.010	-141.174	-131.349	-133.507	-137.146
09 Kava, čaj, začimbe	-26.805	-30.767	-40.232	-37.976	-32.087	-31.784	-37.921	-32.800	-40.465	-42.483	-40.594	-36.335	-38.805
10 Žita	-36.315	-36.605	-66.729	-29.229	-51.841	-54.839	-35.140	-31.789	-30.076	-32.692	-21.039	-7.795	-206
11 Proizvodi mlinske industrije	-25.595	-18.249	-25.602	-24.253	-27.376	-27.129	-25.504	-22.860	-19.269	-24.089	-25.697	-26.158	-29.658
12 Oljna semena in plodovi	566	618	-7.115	-5.689	-4.316	-3.014	-8.853	4.639	14.012	11.626	8.526	3.519	4.948
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	131	-1.654	-3.533	-641	-3.371	-2.490	-409	-120	26	-55	626	1.094	-1.838
14 Rastlinski material za pletarstvo	-399	-443	-386	-343	-398	-399	-453	-612	-837	-867	-1.043	-936	-633
15 Masti in olja, voski	-45.749	-57.714	-54.583	-54.660	-52.464	-47.300	-49.334	-50.199	-50.069	-50.990	-39.693	-38.234	-41.055
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	4.769	6.974	5.174	5.937	7.678	10.141	15.176	18.828	21.768	22.928	25.573	23.334	29.747
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-50.765	-34.512	-65.243	-57.628	-46.741	-43.726	-42.210	-31.585	-45.122	-40.691	-39.677	-30.374	-54.434
18 Kakav in kakavovi proizvodi	-57.749	-64.333	-67.977	-61.948	-66.312	-70.947	-72.803	-79.211	-76.417	-82.535	-78.020	-75.223	-78.284
19 Proizv. iz žit, moke, škroba ali mleka	-81.233	-86.713	-87.897	-90.532	-90.841	-88.320	-89.637	-91.306	-96.286	-93.666	-104.074	-113.464	-122.831
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-57.366	-58.888	-63.780	-63.580	-67.720	-67.007	-69.861	-72.150	-80.543	-84.483	-90.009	-84.097	-91.031
21 Razna živila	-52.777	-47.839	-57.281	-49.746	-46.261	-38.935	-32.990	-28.866	14.845	27.191	41.238	37.737	65.959
22 Pijače, alkoholi in kis	-22.859	-28.390	-25.182	-24.449	-15.508	-15.393	-23.429	-26.323	-38.038	-37.002	-32.998	-22.412	-9.753
23 Ostanki in odpadki živilske ind., krma	-63.946	-14.545	-61.769	-82.530	-79.433	-83.152	-88.742	-93.579	-124.725	-97.017	-103.215	-96.678	-115.680
24 Tobak in tobaki nadomestki	-71.071	-70.192	-73.644	-78.681	-66.710	-64.125	-67.835	-63.271	-66.405	-73.616	-86.687	-105.396	-107.740
SKUPAJ	-934.709	-899.980	-1.030.505	-1.023.724	-1.042.762	-1.002.308	-1.037.265	-1.043.692	-1.061.072	-1.037.073	-1.047.528	-977.311	-994.957

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 36: Količinski izvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2009–2021

KNCT		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
0102	Živo govedo	13.104	16.835	18.799	20.855	20.921	19.419	19.481	23.362	29.114	27.474	23.123	25.616	30.035	117,3
0103	Živi prašiči	4.320	2.617	3.787	2.675	1.436	1.965	761	219	2	54	260	595	1.414	237,5
02	Meso, užitni klavnični proizvodi	20.040	24.950	25.951	24.281	27.357	27.796	27.671	30.438	33.908	38.719	40.760	36.400	40.595	111,5
0201, 0202	Od tega: – goveje	2.441	3.312	3.633	2.047	2.057	2.833	5.229	5.216	5.471	6.193	7.145	6.813	7.293	107,0
0203	– prašičje	1.196	1.531	1.531	1.276	1.051	1.459	1.901	1.800	2.480	3.894	4.418	3.099	4.132	133,3
0207	– perutninsko	13.601	17.204	17.669	18.145	21.331	19.800	16.554	19.415	21.754	23.088	23.598	22.170	24.309	109,6
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	224.606	254.308	254.003	276.222	273.241	272.775	305.319	319.578	313.166	307.561	291.277	310.622	322.565	103,8
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	503	2.012	612	606	119	452	129	520	568	534	486	241	389	161,6
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	14.781	17.819	31.924	28.237	20.932	17.479	13.272	18.978	31.554	38.804	36.905	37.622	35.401	94,1
0405	Maslo in namazi	719	870	613	436	91	187	97	97	157	113	118	154	252	163,9
0406	Sir in skuta	3.926	4.299	3.967	3.029	3.632	3.625	5.257	8.144	10.047	10.254	9.274	9.435	9.692	102,7
0407	Jajca v lupini	1.800	1.892	2.162	1.718	1.459	1.859	1.811	2.262	1.880	1.961	1.880	1.662	2.664	160,3
07	Užitne vrtnine	6.618	11.917	21.156	14.599	12.925	17.685	19.859	22.843	21.782	33.442	47.371	37.152	31.938	86,0
08	Užitno sadje in oreški	89.528	87.129	96.509	60.057	66.302	96.413	129.053	93.280	99.742	91.740	116.616	138.417	137.137	99,1
0808	Od tega: sveža jabolka, hruške	25.912	36.269	40.985	33.433	35.596	44.477	63.251	31.729	24.584	23.807	28.016	22.147	16.280	73,5
10	Žita	87.119	110.133	104.970	164.644	150.194	149.113	199.177	189.099	252.812	260.312	299.217	401.983	476.188	118,5
1001	Od tega: – pšenica in soržica	29.205	35.995	12.383	65.046	54.011	51.913	61.173	62.152	87.196	84.591	59.402	85.364	100.649	117,9
1003	– ječmen	2.371	4.880	7.138	8.161	4.847	5.412	10.640	5.566	23.008	13.222	8.240	18.595	22.558	121,3
1005	– koruza	53.766	67.032	82.927	88.356	88.756	88.744	124.102	118.600	137.616	157.644	227.755	293.338	346.639	118,2
11	Proizvodi mlinске industrije	11.170	23.714	17.044	21.534	10.997	12.664	18.268	27.153	41.625	35.813	31.758	23.964	22.100	92,2
1101	Od tega: pšenična ali soržična moka	9.061	20.669	13.191	17.992	3.570	9.507	12.202	13.452	18.856	17.581	12.836	10.842	10.489	96,7
1210	Hmelj	1.628	2.642	1.632	1.262	1.403	1.831	1.826	2.152	2.566	2.948	3.205	1.946	2.292	117,8
15	Masti in olja, voski	13.128	13.517	15.385	22.506	21.394	31.419	28.534	29.226	28.862	27.511	52.301	42.303	64.605	152,7
1512	Od tega: olje iz sončnic	182	973	762	3.689	1.095	5.744	5.538	2.831	5.042	8.194	25.487	19.551	30.855	157,8
16	Izdelki iz mesa, rib ali rakov	20.944	20.693	20.628	21.149	20.982	22.124	25.164	26.846	29.300	30.787	31.698	31.298	35.815	114,4
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	8.271	30.890	30.520	37.128	38.589	63.189	52.969	43.222	22.583	41.570	44.201	46.638	58.237	124,9
1701	Od tega: sladkor iz trsa ali pese	3.662	26.180	25.305	32.327	34.319	58.393	48.115	38.384	17.834	36.188	38.434	41.832	53.120	127,0
19	Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	13.353	14.354	14.225	16.399	18.600	21.073	24.050	26.953	32.936	35.995	37.271	36.846	38.476	104,4
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	8.309	8.809	7.772	7.441	9.928	7.594	8.566	7.721	7.774	7.032	7.414	8.728	12.487	143,1
2204	Vino	6.199	5.227	5.576	4.682	8.086	7.686	5.295	4.677	5.850	6.806	5.329	9.555	6.645	69,5
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	378.703	183.823	201.507	135.717	148.609	204.818	281.715	321.032	228.780	343.887	298.059	360.112	369.276	102,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 37: Količinski uvoz nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
0102 Živo govedo	4.476	4.260	4.139	3.821	3.999	5.205	7.668	5.857	6.258	7.927	7.925	8.809	9.265	105,2
0103 Živi prašiči	2.728	2.234	2.264	2.149	1.952	2.135	1.923	2.524	2.392	2.395	2.387	2.293	2.014	87,8
02 Meso, užitni klavnični proizvodi	62.954	66.149	66.890	68.617	70.100	75.451	83.726	87.686	82.871	88.225	86.299	77.844	84.205	108,2
0201, 0202 Od tega: – goveje	7.291	6.862	7.070	5.995	7.013	7.649	10.102	9.828	10.396	11.405	11.892	9.858	11.205	113,7
0203 – prašičje	39.582	42.188	42.065	43.109	43.200	45.370	49.135	53.443	47.115	48.151	44.808	39.652	41.426	104,5
0207 – perutninsko	11.083	12.091	13.191	14.810	14.896	15.364	17.424	17.700	18.338	20.191	20.802	18.958	19.689	103,9
0401 Mleko in smetana, nekoncentrirana	57.699	85.330	84.130	87.408	75.193	56.802	53.062	46.763	44.683	49.603	40.967	44.215	41.701	94,3
0402 Mleko v prahu, koncentrirano mleko	2.789	4.627	3.285	4.032	4.315	4.612	5.374	5.339	5.594	6.069	6.296	4.450	5.599	125,8
0403, 0404 Fermentirani izdelki in sirotka	18.757	19.172	18.332	18.828	17.925	18.701	19.166	16.094	14.973	14.592	15.401	16.715	17.047	102,0
0405 Maslo in namazi	1.065	1.174	943	1.205	1.382	1.716	2.074	2.287	2.024	2.265	2.283	2.368	2.484	104,9
0406 Sir in skuta	14.907	15.042	14.825	15.070	16.967	17.581	21.415	23.332	24.924	26.870	26.746	27.304	29.195	106,9
0407 Jajca v lupini	2.244	2.319	1.817	2.175	2.161	2.094	1.866	1.995	2.083	1.334	1.056	1.050	1.095	104,2
07 Užitne vrtnine	119.952	116.438	121.748	114.597	128.272	125.590	128.492	130.702	140.759	145.978	163.495	148.692	132.556	89,1
08 Užitno sadje in oreški	203.193	189.601	193.876	174.532	188.010	218.222	249.898	230.085	269.929	233.905	247.515	272.940	268.025	98,2
0808 Od tega: sveža jabolka, hruške	23.068	25.668	24.655	32.295	34.956	49.267	64.232	35.018	57.924	37.108	29.585	29.530	26.161	88,6
10 Žita	317.160	305.685	385.131	290.315	370.735	385.278	343.262	346.602	411.661	425.499	373.162	365.035	380.788	104,3
1001 Od tega: – pšenica in soržica	121.056	106.156	157.977	101.391	144.036	142.415	145.836	166.754	171.897	173.786	176.285	123.505	117.653	95,3
1003 – ječmen	22.821	31.013	30.213	15.718	19.719	33.604	26.429	22.142	31.493	25.052	16.917	15.677	23.183	147,9
1005 – koruza	149.913	149.764	175.514	152.243	189.535	188.499	153.326	138.343	191.066	210.826	164.246	208.207	223.383	107,3
11 Proizvodi mlinске industrije	72.997	72.181	75.566	73.047	69.798	72.570	75.811	82.808	95.764	98.420	92.687	82.972	85.004	102,4
1101 Od tega: pšenična ali soržična moka	18.610	19.767	18.726	19.122	18.246	19.174	23.076	27.492	29.018	31.155	21.862	17.273	16.717	96,8
1210 Hmelj	115	241	40	37	63	36	53	143	126	160	245	415	451	108,7
15 Masti in olja, voski	67.675	76.540	60.366	68.747	63.124	76.696	74.326	82.961	76.714	77.829	97.618	80.449	92.831	115,4
1512 Od tega: olje iz sončnic	21.017	18.986	16.665	20.008	20.727	27.441	25.631	23.009	30.678	33.212	50.165	38.284	45.867	119,8
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	14.040	14.349	15.101	14.761	15.174	15.164	17.003	18.225	19.292	21.380	21.608	21.593	23.134	107,1
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	94.560	91.326	126.619	113.236	107.134	127.131	124.815	88.490	94.989	118.492	132.043	93.453	143.795	153,9
1701 Od tega: sladkor iz trsa ali pese	72.535	68.933	103.217	90.510	85.646	104.011	99.266	65.308	72.834	93.287	103.900	67.034	113.911	169,9
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	51.591	54.108	53.954	56.947	61.039	61.475	64.558	69.157	74.926	77.262	84.838	91.696	95.524	104,2
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	69.260	66.421	62.709	60.456	61.772	62.067	64.505	69.455	71.207	74.927	77.980	74.537	83.448	112,0
2204 Vino	6.502	7.175	9.931	8.697	9.454	12.971	13.953	13.391	12.049	10.945	9.745	8.686	8.625	99,3
2304 Oljne pogače in tropine iz soje	488.881	133.227	262.761	231.445	208.846	287.598	382.550	448.238	432.845	466.007	419.592	463.522	477.572	103,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 38: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih agroživilskih proizvodov (t); 2009–2021

KNCT		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
0102	Živo govedo	8.627	12.575	14.659	17.034	16.923	14.214	11.813	17.505	22.856	19.547	15.198	16.807	20.770
0103	Živi prašiči	1.592	383	1.523	525	-516	-170	-1.162	-2.305	-2.391	-2.341	-2.127	-1.698	-600
02	Meso, užitni klavnični proizvodi	-42.914	-41.199	-40.939	-44.336	-42.743	-47.655	-56.055	-57.248	-48.963	-49.506	-45.539	-41.444	-43.611
0201, 0202	Od tega: – goveje	-4.850	-3.550	-3.437	-3.948	-4.956	-4.816	-4.873	-4.612	-4.925	-5.212	-4.747	-3.045	-3.912
0203	– prašičje	-38.386	-40.657	-40.534	-41.834	-42.149	-43.912	-47.234	-51.643	-44.635	-44.257	-40.390	-36.553	-37.294
0207	– perutninsko	2.518	5.113	4.478	3.336	6.435	4.437	-870	1.716	3.416	2.896	2.796	3.212	4.620
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	166.907	168.978	169.873	188.815	198.047	215.973	252.256	272.815	268.483	257.959	250.311	266.407	280.863
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	-2.286	-2.614	-2.674	-3.426	-4.196	-4.159	-5.245	-4.819	-5.026	-5.535	-5.810	-4.209	-5.210
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	-3.976	-1.352	13.592	9.410	3.007	-1.222	-5.894	2.884	16.580	24.212	21.504	20.907	18.354
0405	Maslo in namazi	-346	-304	-330	-769	-1.291	-1.528	-1.976	-2.190	-1.866	-2.152	-2.166	-2.215	-2.233
0406	Sir in skuta	-10.981	-10.743	-10.858	-12.041	-13.335	-13.957	-16.158	-15.188	-14.877	-16.616	-17.471	-17.868	-19.503
0407	Jajca v lupini	-445	-426	345	-457	-702	-235	-55	267	-203	627	825	612	1.569
07	Užitne vrtnine	-113.335	-104.521	-100.592	-99.998	-115.347	-107.905	-108.633	-107.859	-118.977	-112.536	-116.124	-111.540	-100.618
08	Užitno sadje in oreški	-113.665	-102.472	-97.367	-114.476	-121.707	-121.809	-120.845	-136.804	-170.187	-142.165	-130.899	-134.523	-130.888
0808	Od tega: sveža jabolka, hruške	2.844	10.600	16.329	1.138	640	-4.790	-981	-3.289	-33.340	-13.301	-1.568	-7.383	-9.880
10	Žita	-230.041	-195.551	-280.160	-125.671	-220.541	-236.165	-144.085	-157.503	-158.850	-165.187	-73.945	36.948	95.400
1001	Od tega: – pšenica in soržica	-91.852	-70.161	-145.594	-36.345	-90.025	-90.502	-84.663	-104.602	-84.701	-89.195	-116.883	-38.141	-17.003
1003	– ječmen	-20.449	-26.133	-23.075	-7.557	-14.872	-28.192	-15.788	-16.575	-8.485	-11.830	-8.678	2.918	-625
1005	– koruza	-96.147	-82.732	-92.586	-63.887	-100.779	-99.754	-29.223	-19.743	-53.450	-53.182	63.508	85.131	123.256
11	Proizvodi mlinске industrije	-61.826	-48.466	-58.521	-51.513	-58.801	-59.906	-57.543	-55.655	-54.139	-62.608	-60.930	-59.007	-62.905
1101	Od tega: pšenična ali soržična moka	-9.549	902	-5.535	-1.130	-14.676	-9.667	-10.874	-14.040	-10.162	-13.575	-9.026	-6.432	-6.228
1210	Hmelj	1.512	2.400	1.592	1.224	1.340	1.795	1.773	2.010	2.441	2.789	2.961	1.531	1.840
15	Masti in olja, voski	-54.547	-63.023	-44.980	-46.241	-41.730	-45.277	-45.791	-53.736	-47.852	-50.317	-45.316	-38.146	-28.226
1512	Od tega: olje iz sončnic	-20.836	-18.013	-15.903	-16.318	-19.632	-21.698	-20.093	-20.178	-25.635	-25.017	-24.678	-18.732	-15.011
16	Izdelki iz mesa, rib ali rakov	6.904	6.344	5.527	6.387	5.808	6.960	8.161	8.621	10.008	9.408	10.090	9.705	12.681
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	-86.289	-60.436	-96.099	-76.108	-68.545	-63.942	-71.846	-45.268	-72.406	-76.922	-87.842	-46.815	-85.558
1701	Od tega: sladkor iz trsa ali pese	-68.873	-42.752	-77.912	-58.184	-51.327	-45.618	-51.151	-26.924	-55.000	-57.099	-65.466	-25.202	-60.791
19	Proizv. iz žit, moke, škroba ali mleka	-38.239	-39.754	-39.729	-40.548	-42.439	-40.402	-40.508	-42.204	-41.990	-41.267	-47.566	-54.850	-57.048
20	Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-60.952	-57.612	-54.937	-53.015	-51.844	-54.473	-55.939	-61.733	-63.433	-67.895	-70.566	-65.809	-70.962
2204	Vino	-303	-1.948	-4.355	-4.015	-1.368	-5.285	-8.658	-8.714	-6.198	-4.139	-4.416	869	-1.980
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	-110.178	50.596	-61.254	-95.728	-60.237	-82.780	-100.836	-127.206	-204.064	-122.120	-121.533	-103.411	-108.296

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 39: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvatsko (000 EUR); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
01 Žive živali	375	227	330	262	429	714	797	4.067	3.516	2.780	2.589	2.603	2.548	97,9
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	2.648	2.789	2.664	2.924	4.680	11.440	14.152	14.373	18.258	22.171	26.017	19.932	18.949	95,1
03 Ribe, raki	702	532	625	885	580	3.340	3.448	4.398	5.374	6.754	9.399	6.126	11.324	184,9
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	5.416	7.417	8.516	8.543	13.571	13.043	21.118	31.398	39.941	44.272	46.187	53.402	56.047	105,0
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	874	626	428	269	154	83	66	155	299	777	1.324	1.097	824	75,1
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	2.044	2.627	2.399	2.244	2.261	1.782	2.137	2.707	3.512	3.943	4.725	5.417	5.413	99,9
07 Užitne vrtnine	636	753	770	1.081	1.867	2.797	2.385	3.410	4.597	7.306	7.395	6.188	7.309	118,1
08 Užitno sadje in oreški	2.949	1.870	2.127	3.503	3.363	15.466	25.473	27.396	33.073	28.785	31.155	26.146	32.972	126,1
09 Kava, čaj, začimbe	1.005	979	1.583	4.977	5.079	6.561	8.480	11.372	12.090	14.292	15.789	15.005	15.605	104,0
10 Žita	941	1.156	900	1.108	1.146	2.533	2.533	1.800	3.139	3.647	3.929	3.406	9.484	278,4
11 Proizvodi mlinske industrije	554	964	1.506	1.738	3.401	1.137	1.194	1.896	3.016	2.747	2.300	2.222	3.056	137,5
12 Oljna semena in plodovi	2.758	1.734	1.631	1.602	1.258	2.223	1.539	2.056	5.044	4.399	4.739	4.559	4.672	102,5
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	89	341	464	285	224	194	171	149	224	118	98	79	96	122,3
14 Rastlinski material za pletarstvo	16	8	15	3	4	3	5	3	5	4	6	9	18	206,4
15 Masti in olja, voski	3.553	3.749	4.171	8.892	9.842	16.908	7.034	5.512	5.600	4.148	6.931	10.578	13.586	128,4
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	8.082	6.852	6.109	7.183	8.415	11.606	14.812	17.014	20.023	22.446	25.388	20.467	22.710	111,0
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	1.594	1.619	1.987	2.057	2.479	6.086	9.055	11.275	4.618	7.053	13.975	9.448	12.356	130,8
18 Kakav in kakavovi proizvodi	1.793	757	1.893	2.486	2.785	2.669	3.334	3.739	4.432	5.027	6.606	6.767	8.648	127,8
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	6.832	6.169	6.122	6.491	7.050	9.032	12.362	13.303	16.106	18.885	24.423	26.245	32.024	122,0
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	4.270	3.987	3.768	3.550	2.768	3.468	3.477	3.282	3.537	4.102	4.213	4.506	7.024	155,9
21 Razna živila	8.709	7.196	7.769	7.632	9.406	11.185	12.502	16.464	19.275	18.521	19.156	20.291	23.681	116,7
22 Pijače, alkoholi in kis	13.176	14.733	17.161	16.857	15.773	18.026	18.190	20.018	26.421	31.818	37.917	34.511	41.485	120,2
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	1.422	1.449	2.074	1.867	10.221	31.560	32.427	42.693	31.449	43.792	40.929	50.001	56.307	112,6
24 Tobak in tobačni nadomestki	10	0	0	19	0	0	18	1.144	1.173	258	273	0	12	
SKUPAJ	70.447	68.535	75.013	86.459	106.755	171.854	196.708	239.624	264.723	298.047	335.463	329.002	386.151	117,4

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 40: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
01 Žive živali	5	3	118	619	972	1.775	3.886	2.524	3.209	2.225	1.326	3.288	3.698	112,5
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	234	791	668	349	2.626	9.867	23.776	28.183	25.703	27.160	25.741	22.063	24.928	113,0
03 Ribe, raki	2.870	2.554	3.232	2.761	4.905	7.633	12.023	19.247	16.621	19.098	19.644	18.449	21.304	115,5
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	2.984	4.520	5.485	5.156	5.773	7.311	14.752	20.942	23.723	27.273	26.593	24.853	24.662	99,2
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	216	53	87	490	585	677	745	663	841	957	717	797	1.305	163,8
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	67	57	73	91	392	279	577	1.076	960	1.026	1.033	808	1.191	147,4
07 Užitne vrtnine	935	822	997	1.617	3.634	4.893	6.782	7.749	7.756	7.201	10.041	12.642	19.271	152,4
08 Užitno sadje in oreški	3.311	4.299	3.135	3.943	6.613	7.225	6.370	8.425	10.320	8.475	11.540	12.725	20.635	162,2
09 Kava, čaj, začimbe	988	1.023	1.411	1.491	1.258	1.611	2.520	4.600	6.365	6.206	5.283	6.650	6.890	103,6
10 Žita	1.139	572	485	1.879	11.189	14.635	12.994	11.959	15.773	27.055	20.481	22.194	35.233	158,8
11 Proizvodi mlinске industrije	122	270	1.110	2.356	2.300	2.927	4.289	5.598	6.055	6.822	6.676	5.014	5.055	100,8
12 Oljna semena in plodovi	1.044	1.228	1.025	449	871	3.586	4.203	3.069	6.589	8.777	7.883	8.143	4.523	55,5
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	80	214	172	123	201	477	499	524	608	705	654	623	740	118,8
14 Rastlinski material za pletarstvo	24	34	39	39	37	52	35	42	33	34	24	18	21	122,0
15 Masti in olja, voski	4.795	4.555	3.792	4.259	3.489	4.234	6.229	11.670	9.976	10.872	10.381	10.067	13.905	138,1
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	6.384	6.279	6.765	6.749	8.020	9.178	16.861	18.807	21.811	24.881	26.882	26.831	29.120	108,5
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	19.694	23.237	29.498	28.657	5.526	8.949	6.511	6.264	8.864	6.117	7.093	7.765	10.704	137,8
18 Kakav in kakavovi proizvodi	5.514	5.186	5.497	4.760	5.688	12.274	18.707	19.758	33.889	27.954	27.319	33.169	41.861	126,2
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	13.162	13.121	14.135	14.320	16.777	21.114	25.782	26.401	31.019	31.431	35.195	37.108	42.854	115,5
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	2.696	2.598	2.605	2.611	2.774	4.127	6.672	7.928	9.262	10.029	11.656	11.842	13.915	117,5
21 Razna živila	19.934	12.533	12.686	12.319	12.453	19.345	23.598	25.963	30.111	31.609	32.578	30.264	33.132	109,5
22 Pijače, alkoholi in kis	6.926	14.670	15.603	16.376	16.619	17.567	22.243	25.344	28.870	33.741	37.107	33.152	38.189	115,2
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	3.404	1.282	2.703	1.691	2.798	5.742	5.991	6.969	7.213	11.062	8.190	11.490	9.225	80,3
24 Tobak in tobačni nadomestki	1.931	1.765	2.100	1.917	1.624	1.341	1.379	1.433	61	48	295	216	1.916	887,1
SKUPAJ	98.458	101.664	113.422	115.022	117.124	166.816	227.425	265.138	305.633	330.760	334.333	340.169	404.276	118,8

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 41: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvasko (000 EUR); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
01 Žive živali	369	224	212	-357	-542	-1.061	-3.089	1.543	307	555	1.263	-685	-1.150
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	2.414	1.999	1.996	2.576	2.055	1.573	-9.624	-13.811	-7.445	-4.989	276	-2.130	-5.979
03 Ribe, raki	-2.168	-2.021	-2.607	-1.875	-4.326	-4.294	-8.575	-14.848	-11.247	-12.344	-10.246	-12.323	-9.980
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	2.433	2.896	3.030	3.387	7.798	5.732	6.366	10.456	16.218	16.999	19.594	28.549	31.384
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	658	573	341	-221	-431	-594	-679	-508	-542	-180	607	300	-481
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	1.978	2.571	2.326	2.152	1.869	1.504	1.560	1.631	2.552	2.917	3.692	4.609	4.222
07 Užitne vrtnine	-300	-69	-227	-537	-1.767	-2.096	-4.397	-4.338	-3.158	105	-2.646	-6.454	-11.962
08 Užitno sadje in oreški	-362	-2.429	-1.008	-440	-3.250	8.242	19.103	18.970	22.753	20.310	19.615	13.421	12.337
09 Kava, čaj, začimbe	17	-44	172	3.486	3.821	4.950	5.960	6.772	5.724	8.086	10.506	8.355	8.715
10 Žita	-198	585	415	-771	-10.043	-12.101	-10.461	-10.159	-12.634	-23.408	-16.552	-18.788	-25.749
11 Proizvodi mlinске industrije	432	694	395	-618	1.101	-1.790	-3.095	-3.702	-3.039	-4.075	-4.376	-2.792	-1.999
12 Oljna semena in plodovi	1.714	506	606	1.153	388	-1.363	-2.664	-1.013	-1.546	-4.378	-3.144	-3.583	150
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	9	127	292	162	23	-283	-328	-375	-384	-587	-556	-544	-643
14 Rastlinski material za pletarstvo	-8	-26	-23	-35	-33	-49	-30	-39	-29	-30	-18	-9	-4
15 Masti in olja, voski	-1.242	-806	380	4.633	6.353	12.674	805	-6.158	-4.376	-6.723	-3.450	511	-319
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	1.698	573	-655	434	395	2.428	-2.050	-1.794	-1.787	-2.435	-1.494	-6.364	-6.410
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-18.099	-21.618	-27.511	-26.600	-3.047	-2.863	2.543	5.011	-4.246	935	6.881	1.682	1.652
18 Kakav in kakavovi proizvodi	-3.721	-4.429	-3.603	-2.275	-2.903	-9.605	-15.373	-16.019	-29.457	-22.927	-20.713	-26.403	-33.213
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	-6.330	-6.952	-8.013	-7.829	-9.728	-12.082	-13.420	-13.097	-14.913	-12.546	-10.772	-10.863	-10.830
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	1.574	1.389	1.163	939	-6	-659	-3.195	-4.646	-5.724	-5.926	-7.443	-7.336	-6.891
21 Razna živila	-11.226	-5.337	-4.917	-4.687	-3.047	-8.160	-11.096	-9.499	-10.836	-13.088	-13.422	-9.973	-9.451
22 Pijače, alkoholi in kis	6.250	63	1.558	481	-846	459	-4.053	-5.326	-2.450	-1.923	810	1.360	3.297
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	-1.982	167	-629	176	7.422	25.817	26.436	35.724	24.235	32.729	32.739	38.511	47.082
24 Tobak in tobačni nadomestki	-1.921	-1.765	-2.100	-1.898	-1.624	-1.341	-1.361	-289	1.112	210	-22	-216	-1.904
SKUPAJ	-28.011	-33.129	-38.408	-28.562	-10.370	5.038	-30.716	-25.515	-40.911	-32.713	1.130	-11.166	-18.125

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 42: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU* (000 EUR); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021**	Indeks 2021/20
01 Žive živali	24.186	29.897	40.967	44.853	43.576	40.159	38.582	43.724	55.694	56.666	49.957	54.060	69.540	128,6
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	34.266	36.355	40.718	36.923	45.935	47.879	53.656	54.872	61.678	68.828	74.685	63.752	73.923	116,0
03 Ribe, raki	2.928	1.269	1.328	889	2.864	8.046	7.151	8.794	8.759	9.795	12.132	11.250	19.284	171,4
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	71.572	92.026	97.260	98.016	113.948	119.907	113.615	115.640	145.173	142.010	143.281	146.984	159.484	108,5
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	336	386	706	2.002	2.081	1.517	1.350	2.002	2.387	2.285	3.161	3.017	2.836	94,0
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	2.027	1.960	2.449	3.574	6.372	7.803	9.090	10.810	11.918	11.766	11.884	12.564	13.189	105,0
07 Užitne vrtnine	4.177	6.358	8.066	8.218	10.807	15.131	17.559	20.601	20.837	30.778	36.304	28.537	27.387	96,0
08 Užitno sadje in oreški	37.148	30.317	41.808	16.246	26.339	47.170	66.040	56.601	68.677	62.663	75.794	100.354	100.427	100,1
09 Kava, čaj, začimbe	1.186	712	903	1.817	12.188	10.950	13.227	18.204	21.269	29.882	27.085	25.975	28.178	108,5
10 Žita	10.965	17.293	21.182	36.832	32.500	25.817	34.115	33.693	49.387	50.946	59.987	68.481	99.451	145,2
11 Proizvodi mlinske industrije	120	81	157	307	4.321	2.401	2.910	4.500	8.527	7.639	6.917	5.955	6.628	111,3
12 Oljna semena in plodovi	10.582	85.738	99.097	30.834	30.731	19.007	19.942	35.732	41.031	41.298	40.572	35.197	40.957	116,4
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	3.945	5.698	4.632	5.728	4.365	6.415	6.961	9.386	10.285	11.139	12.518	11.122	9.525	85,6
14 Rastlinski material za pletarstvo	12	1	1	2	4	10	6	5	8	4	7	9	33	372,6
15 Masti in olja, voski	4.423	5.517	8.653	9.816	16.159	24.131	21.602	22.834	23.628	21.372	41.776	36.965	73.748	199,5
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	24.549	28.803	34.725	34.696	47.256	50.692	59.531	65.229	72.575	80.166	83.810	82.740	94.052	113,7
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	10.014	21.246	29.723	34.045	34.262	34.786	28.558	26.787	16.531	23.897	30.092	27.297	33.473	122,6
18 Kakav in kakavovi proizvodi	6.480	6.202	7.251	9.975	13.125	12.131	12.585	14.635	15.801	18.703	29.045	36.072	51.123	141,7
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	6.531	8.345	10.663	12.170	22.984	27.535	34.098	39.973	50.387	58.483	60.375	58.088	69.107	119,0
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	4.934	5.493	5.052	4.674	7.672	7.347	7.489	9.381	8.772	9.287	10.683	13.015	18.236	140,1
21 Razna živila	20.996	15.533	21.696	26.464	47.859	56.163	68.732	82.217	98.943	121.714	137.199	124.790	155.203	124,4
22 Pijače, alkoholi in kis	21.069	20.247	22.728	30.522	51.169	61.177	66.540	73.856	66.711	73.220	81.692	87.260	103.403	118,5
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	117.029	60.625	69.940	55.459	70.240	96.188	122.270	128.444	92.620	142.354	118.626	143.989	165.934	115,2
24 Tobak in tobačni nadomestki	11	105	42	0	0	0	101	2.147	1.282	1.111	2.458	2.673	1.777	66,5
SKUPAJ	419.485	480.211	569.749	504.059	646.758	722.361	805.710	880.066	952.883	1.076.006	1.150.041	1.180.145	1.416.897	120,1

* 2009–2012: EU-27; 2013–2019: EU-28; 2020–2021: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

** Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 43: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU* (000 EUR); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021**	Indeks 2021/20
01 Žive živali	20.432	19.654	19.740	20.056	20.333	23.172	26.470	25.727	29.402	31.016	33.013	33.602	34.760	103,4
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	149.424	158.483	170.672	182.716	190.031	197.526	211.162	226.343	225.787	235.675	248.165	205.072	219.326	107,0
03 Ribe, raki	28.614	28.613	32.242	30.975	34.216	39.073	43.401	57.379	60.322	64.017	69.448	56.365	73.096	129,7
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	99.016	120.697	126.835	129.508	152.346	154.008	150.324	147.962	173.423	181.012	177.646	179.948	193.551	107,6
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	5.572	5.351	4.950	5.109	6.871	5.561	5.223	5.203	6.973	7.493	7.118	7.144	8.044	112,6
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	40.661	41.650	39.823	39.571	43.772	39.504	39.849	45.217	49.551	48.640	52.191	49.472	59.084	119,4
07 Užitne vrtnine	80.143	86.781	80.678	82.080	96.192	88.534	93.126	96.207	100.280	101.989	116.280	106.756	109.703	102,8
08 Užitno sadje in oreški	96.596	102.337	95.973	106.744	118.487	116.057	128.373	138.520	160.254	150.764	145.789	150.273	153.951	102,4
09 Kava, čaj, začimbe	15.888	15.829	19.231	21.481	27.895	25.142	26.999	31.261	37.735	46.355	44.233	38.587	40.076	103,9
10 Žita	47.409	54.063	86.824	63.953	82.607	80.353	69.736	65.012	76.849	80.199	80.925	75.732	100.514	132,7
11 Proizvodi mlinске industrije	26.265	22.937	28.547	27.111	29.215	30.255	31.173	29.136	31.755	34.566	35.727	34.213	37.615	109,9
12 Oljna semena in plodovi	17.217	19.122	20.615	20.170	24.190	25.177	28.791	28.381	32.073	35.398	37.477	38.784	38.147	98,4
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	7.793	10.004	10.339	7.834	9.110	10.594	9.369	11.243	12.035	13.981	15.647	14.728	16.233	110,2
14 Rastlinski material za pletarstvo	256	256	270	245	323	299	326	485	724	773	914	839	592	70,5
15 Masti in olja, voski	33.759	35.952	38.361	50.862	62.256	64.816	59.326	61.659	59.783	57.737	60.693	56.146	72.379	128,9
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	47.037	48.170	53.386	54.604	64.391	63.750	68.713	71.510	77.079	84.877	89.204	91.376	98.209	107,5
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	42.281	35.231	51.914	63.604	63.440	76.542	70.930	56.102	61.531	59.567	62.244	52.933	82.495	155,8
18 Kakav in kakavovi proizvodi	57.852	63.892	69.626	68.623	78.521	83.333	86.332	93.777	92.456	100.365	106.654	110.485	127.999	115,9
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	88.764	95.089	98.608	105.914	126.902	133.029	136.901	144.031	157.307	158.348	170.695	173.372	190.687	110,0
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	62.188	65.417	68.477	67.706	72.664	70.386	74.914	78.707	87.691	91.419	97.575	94.385	105.446	111,7
21 Razna živila	99.651	101.192	113.404	112.613	140.071	138.719	146.113	160.303	170.040	184.979	190.811	182.754	199.376	109,1
22 Pijače, alkoholi in kis	82.130	78.795	82.213	87.422	98.355	109.233	126.363	129.797	136.079	147.598	158.270	140.748	165.095	117,3
23 Ostanki in odpadki živilske ind., krma	59.892	57.672	65.914	71.957	82.876	80.694	85.830	85.659	86.962	101.909	100.328	104.530	113.482	108,6
24 Tobak in tobačni nadomestki	69.166	68.287	70.016	75.092	65.797	63.496	66.956	65.064	67.640	74.388	89.465	105.673	109.719	103,8
SKUPAJ	1.278.005	1.335.470	1.448.657	1.495.951	1.690.859	1.719.253	1.786.701	1.854.685	1.993.731	2.093.065	2.190.512	2.103.919	2.349.581	111,7

* 2009–2012: EU-27; 2013–2019: EU-28; 2020–2021: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

** Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 44: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU* (000 EUR); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021**
01 Žive živali	3.754	10.243	21.227	24.796	23.243	16.987	12.111	17.997	26.292	25.650	16.945	20.458	34.780
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	-115.158	-122.128	-129.953	-145.793	-144.096	-149.647	-157.506	-171.471	-164.109	-166.847	-173.480	-141.320	-145.403
03 Ribe, raki	-25.685	-27.343	-30.913	-30.086	-31.351	-31.027	-36.249	-48.585	-51.563	-54.222	-57.316	-45.115	-53.813
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	-27.445	-28.671	-29.575	-31.492	-38.398	-34.100	-36.709	-32.322	-28.249	-39.002	-34.365	-32.964	-34.068
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	-5.236	-4.964	-4.244	-3.107	-4.790	-4.044	-3.874	-3.201	-4.586	-5.209	-3.957	-4.127	-5.208
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	-38.633	-39.689	-37.374	-35.997	-37.399	-31.701	-30.759	-34.407	-37.632	-36.874	-40.307	-36.908	-45.896
07 Užitne vrtnine	-75.966	-80.422	-72.612	-73.862	-85.385	-73.403	-75.567	-75.606	-79.443	-71.211	-79.976	-78.219	-82.317
08 Užitno sadje in oreški	-59.448	-72.020	-54.165	-90.497	-92.148	-68.887	-62.333	-81.919	-91.577	-88.101	-69.995	-49.919	-53.524
09 Kava, čaj, začimbe	-14.702	-15.117	-18.328	-19.664	-15.706	-14.192	-13.772	-13.057	-16.467	-16.473	-17.147	-12.613	-11.898
10 Žita	-36.444	-36.769	-65.642	-27.121	-50.107	-54.536	-35.621	-31.319	-27.462	-29.253	-20.938	-7.251	-1.062
11 Proizvodi mlinске industrije	-26.145	-22.856	-28.390	-26.805	-24.894	-27.854	-28.263	-24.636	-23.228	-26.926	-28.809	-28.259	-30.987
12 Oljna semena in plodovi	-6.635	66.616	78.481	10.665	6.541	-6.170	-8.849	7.351	8.958	5.900	3.095	-3.587	2.810
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-3.848	-4.306	-5.708	-2.106	-4.745	-4.179	-2.408	-1.857	-1.750	-2.842	-3.129	-3.606	-6.708
14 Rastlinski material za pletarstvo	-244	-255	-269	-243	-319	-290	-320	-480	-716	-769	-907	-830	-559
15 Masti in olja, voski	-29.336	-30.435	-29.708	-41.047	-46.097	-40.685	-37.723	-38.825	-36.156	-36.365	-18.917	-19.181	1.369
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	-22.488	-19.367	-18.661	-19.909	-17.135	-13.058	-9.183	-6.280	-4.504	-4.711	-5.393	-8.636	-4.157
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-32.267	-13.985	-22.190	-29.559	-29.179	-41.755	-42.372	-29.315	-45.000	-35.671	-32.153	-25.636	-49.022
18 Kakav in kakavovi proizvodi	-51.372	-57.690	-62.374	-58.649	-65.397	-71.202	-73.747	-79.142	-76.654	-81.662	-77.610	-74.413	-76.875
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	-82.233	-86.744	-87.944	-93.744	-103.918	-105.495	-102.802	-104.058	-106.920	-99.864	-110.320	-115.284	-121.581
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	-57.253	-59.923	-63.425	-63.032	-64.992	-63.039	-67.425	-69.326	-78.919	-82.131	-86.892	-81.370	-87.210
21 Razna živila	-78.655	-85.659	-91.708	-86.149	-92.212	-82.557	-77.381	-78.086	-71.097	-63.265	-53.612	-57.964	-44.173
22 Pijače, alkoholi in kis	-61.061	-58.548	-59.485	-56.900	-47.186	-48.057	-59.823	-55.942	-69.368	-74.378	-76.578	-53.488	-61.692
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	57.137	2.953	4.026	-16.498	-12.636	15.495	36.440	42.786	5.658	40.445	18.298	39.459	52.452
24 Tobak in tobačni nadomestki	-69.155	-68.182	-69.974	-75.092	-65.797	-63.496	-66.855	-62.917	-66.357	-73.277	-87.008	-103.000	-107.942
SKUPAJ	-858.520	-855.259	-878.908	-991.892	-1.044.101	-996.893	-980.990	-974.619	-1.040.848	-1.017.059	-1.040.471	-923.774	-932.684

* 2009–2012: EU-27; 2013–2019: EU-28; 2020–2021: EU-27 (brez Združenega kraljestva).

** Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni LIS

Priloga 45: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
01 Žive živali	716	306	376	126	256	101	194	168	61	48	302	47	234	496,8
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	8.566	8.477	10.766	10.529	11.305	12.592	15.757	16.062	16.006	20.297	22.558	20.089	23.877	118,9
03 Ribe, raki	354	117	35	0	105	487	1.196	497	0	419	2.045	1.746	2.297	131,6
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	17.956	20.795	23.165	21.580	23.711	20.880	19.567	21.651	22.177	23.310	26.757	25.755	27.604	107,2
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	85	49	42	100	126	94	44	77	79	155	194	177	395	223,3
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	962	484	604	613	514	640	886	1.056	1.336	1.203	1.373	1.920	1.852	96,4
07 Užitne vrtnine	2.315	2.981	2.665	2.730	3.099	2.970	2.590	1.906	1.554	1.319	1.726	1.462	1.498	102,5
08 Užitno sadje in oreški	9.794	9.972	8.551	8.958	6.361	7.372	7.425	7.322	6.419	6.323	7.565	6.236	5.411	86,8
09 Kava, čaj, začimbe	1.206	1.169	1.222	1.989	1.853	1.667	1.827	2.186	4.611	7.513	6.823	4.957	6.932	139,8
10 Žita	674	875	926	1.040	935	1.058	995	1.118	973	1.079	1.330	1.269	1.266	99,8
11 Proizvodi mlinske industrije	678	742	1.110	579	699	689	613	1.026	1.299	1.214	1.160	1.312	1.406	107,1
12 Oljna semena in plodovi	3.603	2.901	2.941	2.910	2.310	2.869	2.743	2.625	3.047	3.138	3.274	2.405	3.751	156,0
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	75	91	83	80	69	103	148	212	292	692	585	330	204	61,9
14 Rastlinski material za pletarstvo	35	12	13	8	8	2	1	2	1	0	24	3	1	38,8
15 Masti in olja, voski	1.539	992	1.159	1.740	1.035	787	573	497	708	922	1.029	929	998	107,4
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	22.882	22.851	21.191	20.934	19.399	17.426	18.633	18.757	20.012	20.503	23.842	22.096	22.558	102,1
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	2.290	1.872	2.602	2.633	2.519	2.221	2.328	2.232	2.428	2.528	3.163	2.999	2.916	97,3
18 Kakav in kakavovi proizvodi	1.126	1.005	1.215	1.385	1.569	2.692	3.579	3.006	2.727	1.538	2.190	1.904	2.278	119,6
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	2.574	1.664	2.022	1.959	2.590	6.963	5.838	6.377	5.445	5.284	6.282	5.984	7.610	127,2
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	3.213	3.351	3.593	3.683	3.685	3.409	3.576	3.560	4.101	4.010	4.133	4.359	5.018	115,1
21 Razna živila	30.236	28.732	30.460	32.505	34.216	35.560	37.489	38.384	43.648	45.328	46.740	42.413	43.966	103,7
22 Pijače, alkoholi in kis	32.992	28.656	31.853	31.076	31.876	34.763	32.535	32.596	34.727	40.524	47.225	44.816	61.022	136,2
23 Ostanki in odpadki živil. industrije, krma	13.996	15.142	7.661	7.074	9.386	7.017	7.564	7.119	6.958	7.229	6.466	6.069	7.526	124,0
24 Tobak in tobačni nadomestki	122	42	28	71	143	229	199	212	343	235	177	156	120	76,8
SKUPAJ	157.989	153.278	154.285	154.300	157.768	162.593	166.299	168.647	178.950	194.813	216.960	199.432	230.740	115,7

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 46: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
01 Žive živali	1	0	11	1	0	0	0	2	1	1	0	1	14	
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	5	21	4	3	49	102	162	164	135	175	119	218	195	89,2
03 Ribe, raki	94	238	489	547	295	497	775	451	657	571	533	174	314	179,9
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	0	203	154	219	186	415	593	406	453	428	413	639	1.115	174,5
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	42	23	132	1.244	1.054	92	14	67	163	31	44	69	88	126,6
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	35	347	358	795	754	565	657	473	536	497	286	288	222	76,9
07 Užitne vrtnine	5.546	6.284	4.960	5.221	5.683	6.386	6.208	6.086	5.495	6.092	8.006	6.098	6.188	101,5
08 Užitno sadje in oreški	2.270	2.310	2.131	3.395	5.202	3.858	3.479	5.824	7.343	5.475	7.328	7.143	11.434	160,1
09 Kava, čaj, začimbe	1.535	1.632	1.988	1.242	1.403	1.449	1.587	1.986	2.332	2.710	3.222	4.360	4.626	106,1
10 Žita	266	1.250	2.348	425	2.064	1.272	855	605	572	852	709	1.558	1.527	98,0
11 Proizvodi mlinске industrije	2.106	2.165	3.695	3.105	3.170	1.440	791	1.585	534	1.212	900	1.074	1.240	115,4
12 Oljna semena in plodovi	584	557	1.170	361	408	181	626	324	715	633	369	598	257	42,9
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	4	44	1	10	30	22	9	13	66	14	8	7	5	69,6
14 Rastlinski material za pletarstvo	15	8	8	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	
15 Masti in olja, voski	15.104	26.686	24.923	20.057	7.058	6.879	11.336	10.862	14.533	13.951	20.875	17.486	36.317	207,7
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	11	38	15	9	53	27	74	38	24	29	100	3.201	3.781	118,1
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	2.063	561	6.373	3.724	18.858	6.836	3.667	6.100	4.514	7.681	11.077	6.611	7.992	120,9
18 Kakav in kakavovi proizvodi	1.629	1.344	1.343	1.033	1.237	1.464	1.747	1.869	2.020	1.980	1.954	1.931	3.024	156,6
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	5.931	6.166	7.345	8.024	8.870	8.842	9.293	9.636	10.283	12.271	13.300	15.806	17.207	108,9
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	2.651	2.906	4.689	4.250	5.670	6.607	5.058	5.381	4.831	6.035	7.027	6.510	8.599	132,1
21 Razna živila	2.828	2.694	2.395	2.672	2.300	2.383	2.960	2.654	1.911	1.830	2.045	2.964	5.218	176,0
22 Pijače, alkoholi in kis	2.435	2.802	3.155	3.197	4.351	5.190	5.209	4.707	4.871	4.436	4.472	6.003	8.409	140,1
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	1.242	1.159	957	954	918	661	1.052	1.136	2.645	4.356	4.118	3.852	3.582	93,0
24 Tobak in tobačni nadomestki	25	4	1.077	1.055	841	776	882	530	490	661	149	5	28	510,5
SKUPAJ	46.423	59.441	69.722	61.543	70.454	55.944	57.037	60.898	65.126	71.925	87.056	86.597	121.379	140,2

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 47: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2009–2021

KNCT	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
01 Žive živali	714	306	365	125	256	101	194	165	60	47	302	46	219
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	8.562	8.456	10.762	10.526	11.256	12.490	15.595	15.898	15.871	20.122	22.439	19.871	23.683
03 Ribe, raki	260	-121	-454	-547	-189	-10	421	47	-657	-152	1.512	1.571	1.983
04 Mlečni proizvodi, jajca, med	17.956	20.593	23.012	21.360	23.526	20.465	18.974	21.245	21.723	22.882	26.343	25.116	26.489
05 Drugi proizvodi živalskega izvora	43	27	-90	-1.143	-928	2	29	9	-84	123	149	107	307
06 Živo drevje, čebulice, korenine, cvetje	927	137	246	-182	-240	75	228	583	800	706	1.086	1.632	1.630
07 Užitne vrtnine	-3.231	-3.303	-2.295	-2.491	-2.584	-3.416	-3.618	-4.180	-3.941	-4.773	-6.280	-4.636	-4.690
08 Užito sadje in oreški	7.523	7.662	6.420	5.563	1.159	3.514	3.946	1.498	-924	848	237	-906	-6.023
09 Kava, čaj, začimbe	-329	-464	-766	748	450	218	240	200	2.279	4.804	3.601	597	2.306
10 Žita	408	-374	-1.422	614	-1.129	-213	140	513	401	227	620	-290	-261
11 Proizvodi mlinске industrije	-1.428	-1.423	-2.585	-2.526	-2.472	-751	-178	-559	765	2	260	238	166
12 Oljna semena in plodovi	3.019	2.344	1.771	2.549	1.901	2.688	2.117	2.301	2.331	2.505	2.905	1.807	3.494
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	71	47	81	70	39	82	138	199	226	677	577	324	200
14 Rastlinski material za pletarstvo	20	5	5	8	8	2	-1	2	1	-2	24	3	1
15 Masti in olja, voski	-13.565	-25.694	-23.764	-18.317	-6.024	-6.092	-10.764	-10.365	-13.825	-13.029	-19.846	-16.558	-35.319
16 Izdelki iz mesa, rib ali rakov	22.871	22.813	21.176	20.924	19.346	17.399	18.559	18.718	19.988	20.474	23.741	18.894	18.777
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	227	1.311	-3.770	-1.092	-16.339	-4.615	-1.338	-3.868	-2.087	-5.152	-7.914	-3.612	-5.075
18 Kakav in kakavovi proizvodi	-502	-339	-128	352	332	1.229	1.831	1.137	707	-442	235	-26	-746
19 Proizvodi iz žit, moke, škroba ali mleka	-3.357	-4.503	-5.323	-6.065	-6.280	-1.880	-3.455	-3.259	-4.838	-6.987	-7.018	-9.821	-9.597
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov	562	445	-1.095	-567	-1.985	-3.198	-1.481	-1.821	-730	-2.026	-2.895	-2.151	-3.581
21 Razna živila	27.408	26.038	28.065	29.832	31.916	33.178	34.529	35.731	41.736	43.499	44.695	39.449	38.749
22 Pijače, alkoholi in kis	30.556	25.854	28.698	27.879	27.525	29.572	27.326	27.890	29.856	36.088	42.752	38.813	52.613
23 Ostanke in odpadki živil. industrije, krma	12.754	13.983	6.704	6.121	8.468	6.356	6.512	5.983	4.313	2.873	2.349	2.217	3.944
24 Tobak in tobačni nadomestki	97	38	-1.050	-984	-698	-547	-683	-318	-147	-426	28	150	92
SKUPAJ	111.566	93.837	84.563	92.757	87.314	106.649	109.262	107.749	113.825	122.888	129.904	112.835	109.361

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

UKREPI KMETIJSKE POLITIKE

Priloga 48: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2021 (od 16. 10. 2020 do 15. 10. 2021) ter ukrepi PRP, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2021

	PRP 2014–2020 (pravice porabe 2014–2020)*	Neposredna plačila 2021**	Tržni ukrepi***
Razpoložljiva sredstva (EUR)	1.085.565.020,00	134.300.000,00	/
Neto izplačila (EUR)	663.330.924,01	131.547.360,87	6.803.364,68
Razlika (EUR)	422.234.095,99	2.752.639,13	/
Razlika (%)	61,1	2,0	/
Nepravilnosti (EUR)	310.116,96	48.249,79	234.628,23
Nepravilnosti (%)	52,3	8,1	39,6
Nepravilnosti upravičencev (EUR)	307.917,92	48.249,79	234.628,23
Administrativne napake (EUR)	2.199,04	0,00	0,00
Finančni popravki (EUR)****	117,45	/	154.602,03
Finančni popravki (%)	/	/	/

* Za PRP 2014–2020 je med razpoložljivimi sredstvi upoštevana višina pravic porabe za del EU. V neto izplačilih je upoštevana kumulativna višina izplačil sredstev EU za celotno programsko obdobje, in sicer na dan 15. oktobra 2021.

** Podatki o neposrednih plačilih se nanašajo na uredbeno leto 2020, v izplačilih pa je zajet del EU za obdobje od 16. oktobra 2020 do 15. oktobra 2021.

*** Razpoložljiva sredstva za tržne ukrepe so določena za ukrepe podpore tržne ureditve za vino (del EU v višini 5.045.000 EUR, od tega izplačano 4.848.998,75 EUR), za ukrepe šolske sheme (EU del v višini 1.061.229,00 EUR, od tega izplačano 892.907,46 EUR) in za program ukrepov v čebelarstvu (EU del v 649.455,00 EUR, od tega izplačano 500.363,25 EUR). Za promocijo in informiranje kmetijskih proizvodov-tretje države (EU del izplačan v višini 561.095,22 EUR) ovojnica ni določena.

**** Finančni popravki na skladu EKS RP so v višini 117,45 EUR in so posledica potrditve letnega obračuna za finančno leto 2020. Znesek 154.603,44 EUR se nanaša na preplačilo v zadnji T104 na poglavju 6702, ker aplikacija e-AGREX-3 v tem poglavju ne omogoča pozitivnih knjiženj, ter vračilo za 1,41 EUR, ki se nanaša na pravilo 50/50 – poračun po 4 letih, skladno s členom 54(2) Uredbe (EU) št. 1306/2013.

Vir: ARSKTRP

Priloga 49: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2017–2021

Datum zajema podatkov		31.5.2018			31.5.2019			31.5.2020			31.5.2021			31.5.2022		
		2017			2018			2019			2020			2021		
	Enota	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR
Proizvodno vezana plačila				17.448			17.385			17.257			17.119			16.902
Beljakovinske rastline	ha	34	22	7	23	15	5	19	13	4	17	12	3	17	12	3
Strna žita	ha	19.688	53.513	6.763	19.865	55.287	6.724	18.890	54.112	6.674	18.504	55.436	6.606	18.093	54.009	6.080
Zelenjadnice	ha	912	1.853	1.909	908	1.729	1.960	1.043	2.781	1.944	1.219	2.958	1.958	1.139	2.664	1.430
Reja govedi (biki, voli)	glava	16.465	78.296	4.027	15.978	77.775	4.010	15.617	78.123	3.985	2.487	75.677	3.959	15.120	75.638	3.460
Mleko v gorskih območjih	glava	2.916	36.270	4.743	2.696	36.815	4.687	2.549	36.414	4.650	2.487	36.795	4.592	2.389	36.728	4.110
Reja drobnice	glava	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	2.058	68.142	1.819
Proizvodno nevezana plačila				117.143			117.072			116.249			115.184			114.655
Shema osnovnega plačila	ha	56.247	444.616	71.715	55.932	442.876	72.165	55.382	441.090	71.408	54.898	439.974	70.840	54.450	438.104	71.270
Plačilo za zeleno komponento	ha	56.265	444.738	40.669	55.944	443.011	40.123	55.393	441.031	40.108	54.904	439.885	39.867	54.459	438.195	39.416
Dodatno plačilo za mlade kmete	ha	4.342	44.971	2.633	4.275	43.402	2.676	4.073	43.342	2.639	3.227	32.430	2.397	2.667	25.639	1.917
Območja z naravnimi omejitvami	ha	14.829	35.804	2.125	15.319	35.880	2.107	15.700	35.663	2.093	15.686	35.462	2.081	15.659	35.366	2.052
regija I (nagib od najmanj 35 % do 50 %)	ha			1.532			1.521			1.515			1.500			1.500
regija II (nagib od najmanj 50 %)	ha			593			586			579			581			581
Skupaj NP		56.339		134.590			134.457			133.505			132.302			131.557

Vir: ARSKTRP

Priloga 50: Vrste in višine izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
FIKSNI DEL PLAČIL (EUR/ha)													
OMD plačila po območjih													
Gorsko višinska območja	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45	114,45	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50
KMG – planine	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45	114,45	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50
Strma območja	156,82	156,82	85,69	85,69	85,69	85,69	85,69	80,50	80,50	80,50	80,50	80,50	80,50
Kraška območja	156,82	156,82	99,18	99,18	99,18	99,18	99,18	93,20	93,20	93,20	93,20	93,20	93,20
Gričevnato hribovita območja	129,00	129,00	70,49	70,49	70,49	70,49	70,49	66,20	66,20	66,20	66,20	66,20	66,20
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	63,26	63,26	34,43	34,43	34,43	34,43	34,43	32,30	32,30	32,30	32,30	32,30	32,30
Osnovna KMG	25,00	25,00	13,66	13,66	13,66	13,66	13,66	12,80	12,80	12,80	12,80	12,80	12,80
VARIABILNI DEL PLAČIL													
Vrednost točke za variabilni del	–	–	0,43	0,43	0,43	0,43	0,43	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
Delež variabilnega dela (%)	–	–	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45

Vir: Uradni list RS (več števil)

Priloga 51: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2017–2021

Datum zajema podatkov	31. 5. 2018			31. 5. 2019			31. 5. 2020			31. 5. 2021			31. 5. 2022		
	2017			2018			2019			2020			2021		
	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR
Gorska območja	34.233	240.267	32.271	34.172	241.094	32.375	33.999	242.599	32.480	33.913	244.265	32.648	33.841	244.954	32.715
Območja s posebnimi omejitvami	9.919	74.342	7.240	9.843	74.579	7.250	4.714	35.769	4.806	4.695	36.236	4.817	4.664	36.245	4.821
Druga območja	2.591	16.013	2.507	2.581	16.001	2.499	7.883	57.090	5.166	7.774	57.010	5.162	7.723	56.986	5.163
Skupaj OMD	46.743	330.622	42.019	46.596	331.674	42.123	46.596	335.458	42.451	46.382	337.511	42.628	46.228	338.185	42.698
Povprečno EUR/ha			127,1			127,0			126,5			126,3			126,3

Vir: ARSKTRP

Priloga 52: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2016–2021 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	Poljedelstvo in zelenjadarstvo							
	Petletni kolobar (POZ_KOL)	EUR/ha	114,78	114,78	114,78	114,78	114,78	114,78
	Nmin analiza (POZ_NMIN)	EUR/ha	22,62	22,62	22,62	22,62	22,62	22,62
	POZ_NMIN na najožjih VVO (VVO_I_DR)	EUR/ha		15,77	15,77	15,77	15,77	15,77
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	EUR/ha	95,28					
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	EUR/m ³		3,81	3,81	3,81	3,81	3,81
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	EUR/ha	126,00	126,00	126,00	126,00	126,00	126,00
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)	EUR/ha	215,34	215,34	215,34	215,34	215,34	215,34
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (POZ_FFSV)	EUR/ha	26,52	26,52	26,52	26,52	26,52	26,52
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	EUR/ha	89,46	89,46	89,46	89,46	89,46	89,46
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	EUR/ha	40,68	40,68	40,68	40,68	40,68	40,68
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	EUR/ha	113,88	113,88	113,88	113,88	113,88	113,88
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	EUR/ha	93,60	93,60	93,60	93,60	93,60	93,60
2	Hmeljarstvo							
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)	EUR/ha	100,80	100,80	100,80	100,80	100,80	100,80
	Nmin analiza (HML_NMIN)	EUR/ha	22,86	22,86	22,86	22,86	22,86	22,86
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	EUR/ha	95,34					
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	EUR/m ³		3,81	3,81	3,81	3,81	3,81
	Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja (HML_KOMP)	EUR/ha	27,60	27,60	27,60	27,60	27,60	27,60
	Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV)	EUR/ha	158,10	158,10	158,10	158,10	158,10	158,10
3	Sadjarstvo							
	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)	EUR/ha	144,96	144,96	144,96	144,96	144,96	144,96
	Gnojenje samo z gnojili, dovoljenimi v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	EUR/ha	69,24	69,24	69,24	69,24	69,24	69,24
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	EUR/ha	180,30	180,30	180,30	180,30	180,30	180,30
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	EUR/ha	155,10	155,10	155,10	155,10	155,10	155,10
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	EUR/ha	114,96	229,92	229,92	229,92	229,92	229,92
4	Vinogradništvo							
	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)							
	VIN_VABE: nagib do 35 %	EUR/ha	143,04	143,04	143,04	143,04	143,04	143,04
	VIN_VABE: nagib nad 35 %	EUR/ha	188,10	188,10	188,10	188,10	188,10	188,10
	Gnojenje samo z gnojili, dovoljenimi v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)							
	VIN_EKGN: nagib do 35 %	EUR/ha	76,80	76,80	76,80	76,80	76,80	76,80

Priloga 52: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2016–2021 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2016	2017	2018	2019	2020	2021
4	Vinogradništvo							
	VIN_EKGN: nagib nad 35 %	EUR/ha	96,96	96,96	96,96	96,96	96,96	96,96
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (nagib do 35 %) (VIN_KONF)	EUR/ha	180,30					
	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)							
	VIN_MEHZ: nagib do 35 %	EUR/ha	163,44	163,44	163,44	163,44	163,44	163,44
	VIN_MEHZ: nagib nad 35 %	EUR/ha	227,10	227,10	227,10	227,10	227,10	227,10
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)							
	VIN_INSK: nagib do 35 %	EUR/ha		191,54	191,54	191,54	191,54	191,54
	VIN_INSK: nagib nad 35 %	EUR/ha		270,74	270,74	270,74	270,74	270,74
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)							
	VIN_POKT: nagib do 35 %	EUR/ha	105,42					
	VIN_POKT: nagib do 35 %, vertikalna	EUR/ha		217,45	217,45	217,45	217,45	217,45
	VIN_POKT: nagib do 35 %, terasa	EUR/ha		278,68	278,68	278,68	278,68	278,68
	VIN_POKT: nagib nad 35 %	EUR/ha	171,12					
	VIN_POKT: nagib nad 35 %, vertikalna	EUR/ha		392,02	392,02	392,02	392,02	392,02
	VIN_POKT: nagib nad 35 %, terasa	EUR/ha		516,66	516,66	516,66	516,66	516,66
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)							
	VIN_MEDV: nagib do 35 %	EUR/ha	105,42					
	VIN_MEDV: nagib do 35 %, vertikalna	EUR/ha		217,45	217,45	217,45	217,45	217,45
	VIN_MEDV: nagib do 35 %, terasa	EUR/ha		278,68	278,68	278,68	278,68	278,68
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %	EUR/ha	171,12					
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %, vertikalna	EUR/ha		392,02	392,02	392,02	392,02	392,02
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %, terasa	EUR/ha		516,66	516,66	516,66	516,66	516,66
5	Trajno travinje I (0,5–1,8 GVŽ/ha)							
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (TRZ_I_NPAS)	EUR/ha	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04
	TRZ_I_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50
	TRZ_I_NPAS: območja MET1 in MET2	EUR/ha	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70
	TRZ_I_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	TRZ_I_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	EUR/ha	38,52					
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	EUR/m ³		1,28	1,28	1,28	1,28	1,28
	Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	EUR/ha	25,26	25,26	25,26	25,26	25,26	25,26
	TRZ_I_MRVA: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10
	TRZ_I_MRVA: območja MET1 in MET2	EUR/ha	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10

Priloga 52: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2016–2021 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Trajno travinje I (0,5–1,8 GVŽ/ha)							
	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	EUR/ha	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84
6	Trajno travinje II (0,5–1,8 GVŽ/ha)							
	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)	EUR/ha	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (TRZ_II_NPAS)	EUR/ha	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04
	TRZ_II_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50
	TRZ_II_NPAS: območja MET1 in MET2	EUR/ha	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70
	TRZ_II_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	TRZ_II_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	EUR/ha	41,64					
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	EUR/m³		1,39	1,39	1,39	1,39	1,39
7	Posebni traviščni habitati (0,2–1,5 GVŽ/ha)							
	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)							
	HAB_KOS: območja HAB1	EUR/ha	238,20	238,20	238,20	238,20	238,20	238,20
	HAB_KOS: območja HAB2	EUR/ha	157,50	157,50	157,50	157,50	157,50	157,50
	HAB_KOS: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				255,90	255,90	255,90
	HAB_KOS + KRA_S50	EUR/ha	53,10	53,10	53,10	53,10	53,10	53,10
	HAB_KOS + KRA_GRB	EUR/ha	81,60	81,60	81,60	81,60	81,60	81,60
	HAB_KOS + KRA_GRB: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				103,10	103,10	103,10
	HAB_KOS + EKp	EUR/ha	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00
	HAB_KOS+EKp: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				51,20	51,20	51,20
	HAB_KOS + EK: območja HAB1	EUR/ha	102,10	102,10	102,10	102,10	102,10	102,10
	HAB_KOS + EK: območja HAB2	EUR/ha	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00
	HAB_KOS+EK: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				128,10	128,10	128,10
	Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini (HAB_ORGG)							
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG2: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				50,80	50,80	50,80
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji s KRA_S50	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 in obm. mokrotnih travnikov v kombinac. s KRA_GRB	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG2: območja mokrotnih travnikov v kombinaciji s KRA_GRB	EUR/ha				50,80	50,80	50,80
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2v kombinaciji z EK	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60

Priloga 52: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2016–2021 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Posebni traviščni habitati (0,2–1,5 GVŽ/ha)							
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)							
	HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10
	HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z EK	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (HAB_NPAS)							
	HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	42,50	67,90	67,90	67,90	67,90	67,90
	HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov v kombinaciji z EKp in EK	EUR/ha	42,50	67,90	67,90	67,90	67,90	67,90
8	Traviščni habitati metuljev (0–1,5 GVŽ/ha)							
	Košnja/paša ni dovoljena med 15. junijem in 15. septembrom (MET_KOS)							
	MET_KOS: območja MET1	EUR/ha	238,20	329,79	329,79	329,79	329,79	329,79
	MET_KOS: območja MET2	EUR/ha	142,20	160,24	160,24	160,24	160,24	160,24
	MET_KOS + KRA_S50	EUR/ha	78,70	88,13	88,13	88,13	88,13	88,13
	MET_KOS + KRA_GRB	EUR/ha	107,20	120,18	120,18	120,18	120,18	120,18
	MET_KOS + EKp	EUR/ha	62,50					
	MET_KOS + EKp: območja MET1	EUR/ha		70,00	70,00	70,00	70,00	70,00
	MET_KOS + EKp: območja MET2	EUR/ha		65,00	65,00	65,00	65,00	65,00
	MET_KOS + EK: območja MET1	EUR/ha	102,10	200,00	200,00	200,00	200,00	200,00
	MET_KOS + EK: območja MET2	EUR/ha	62,50	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (MET_NPAS)							
	MET_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	28,70	54,10	54,10	54,10	54,10	54,10
	MET_NPAS + EK: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	28,70	54,10	54,10	54,10	54,10	54,10
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	EUR/ha	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10
9	Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (0–1,5 GVŽ/ha)							
	Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS)							
	VTR_KOS: območja VTR1	EUR/ha	258,40	349,99	349,99	349,99	349,99	349,99
	VTR_KOS: območja VTR2	EUR/ha	158,20	223,10	223,10	223,10	223,10	386,59
	VTR_KOS + KRA_S50: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	78,70	131,80	131,80	131,80	131,80	131,80
	VTR_KOS + KRA_GRB: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	107,20	172,38	172,38	172,38	172,38	172,38
	VTR_KOS + EKp	EUR/ha	60,50					
	VTR_KOS + Ekp: območja VTR1	EUR/ha		90,20	90,20	90,20	90,20	90,20
	VTR_KOS + Ekp: območja VTR2	EUR/ha		85,20	85,20	85,20	85,20	100,00
	VTR_KOS + EK: območja VTR1	EUR/ha	122,30	220,20	220,20	220,20	220,20	220,20
	VTR_KOS + EK: območja VTR2	EUR/ha	60,50	85,20	85,20	85,20	85,20	245,00
	Nepokošen strnjen pas (5 –10 % površine) (VTR_NPAS)							
	VTR_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	45,50	45,50	45,50	45,50	45,50

Priloga 52: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2016–2021 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2016	2017	2018	2019	2020	2021
9	Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (0–1,5 GVŽ/ha) VTR_NPAS + EK: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	45,50	45,50	45,50	45,50	45,50
10	Steljniki (0–1,5 GVŽ/ha) Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS) STE_KOS: območja STE1 STE_KOS: območja STE2 STE_KOS + KRA_S50, območja STE1 in STE2 STE_KOS + KRA_GRB, območja STE1 in STE2 STE_KOS + EKp STE_KOS + EKp: območja STE1 STE_KOS + EKp: območja STE2 STE_KOS + EK: območja STE1 STE_KOS + EK: območja STE2 Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (STE_NPAS) STE_NPAS: območja STE1 in STE2 STE_NPAS + EK: območja STE1 in STE2	EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha	238,20 138,00 78,70 107,20 40,30 102,10 40,30 20,10 20,10	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50
11	Vodni viri Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL) Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV) Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP) Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00
12	Ohranjanje habitatov strmih travnikov (KRA_S50)	EUR/ha	217,50	217,50	217,50	217,50	217,50	217,50
13	Grbinasti travniki (KRA_GRB)	EUR/ha	144,20	144,20	144,20	144,20	144,20	144,20
14	Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri (0,5–1,5 GVŽ/ha) Varovanje črede z visokimi premičnimi elektromrežami (KRA_OGRM) Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA) Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	EUR/ha EUR/ha EUR/ha	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60
15	Planinska paša (0,5–1,5 GVŽ/ha) Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED) Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	EUR/ha EUR/ha	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60
16	Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)	EUR/ha	204,20	204,20	204,20	204,20	204,20	204,20
17	Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)	EUR/m			1,60	1,60	1,60	1,60

Priloga 52: Vrste in višine plačil na enoto za kmetijsko–okoljsko–podnebne ukrepe; 2016–2021 – nadaljevanje

	Operacije in zahteve	Enota	2016	2017	2018	2019	2020	2021
18	Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)							
	GEN_PAS	EUR/GVŽ	116,17					
	GEN_PAS: avtohtone pasme	EUR/GVŽ		193,62	193,62	193,62	193,62	193,62
	GEN_PAS: tradicionalne pasme	EUR/GVŽ		116,17	116,17	116,17	116,17	116,17
19	Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija							
	GEN_SOR: Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	EUR/ha	136,38	136,38	136,38	136,38	136,38	136,38
	GEN_SEME: Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicional. sort kmet. rastlin	EUR/ha		167,76	167,76	167,76	167,76	167,76

Vir: Uradni list RS, št 13/15, 21/15, 30/15, 54/15, 16/16, 51/16, 84/16, 15/17, 63/17, 68/17, 5/18, 65/18, 81/18, 10/19, 76/19, 7/20, 61/20, 78/20 in 26/21, 197/21 in 20/22)

Priloga 53: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2017–2021 (uredbeno leto) – se nadaljuje

Operacija	Zahteva	2017		2018		2019		2020		2021	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	Petletni kolobar (POZ_KOL)_obvezna	2.885	63.593	2.869	64.118	2.857	64.854	2.634	63.305	2.502	63.656
	Nmin analiza (POZ_NMIN)_obvezna	2.885	63.593	2.869	64.118	2.857	64.854	2.634	63.305	2.502	63.656
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	681	5.133	671	5.249	670	5.370	627	5.387	590	5.417
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	962	9.068	938	9.589	931	9.678	872	8.862	828	9.027
	Gnojenje z organsk. gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	543	19.484	540	20.052	539	20.009	527	19.991	520	20.324
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)										
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	49	472	48	498	48	498	46	415	43	441
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	44	1.039	42	1.228	43	1.221	37	944	36	974
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	995	25.513	993	25.817	989	26.583	958	26.185	936	26.983
	Uporaba samo FFS, ki so dovolj. na najožjih VVO (POZ_FFSV)	608	7.308	588	7.252	584	7.356	560	7.339	545	7.562
Hmeljarstvo	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)_obvezna	38	642	37	686	35	651	31	573	30	544
	Nmin analiza (HML_NMIN)_obvezna	38	642	37	686	35	651	31	573	30	544
	Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV)	1	8	1	9	1	10	0	0	0	0
	Gnojenje z organsk. gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	27	331	26	363	25	350	22	290	21	268
	Kompostiranje rastl. odpadkov po obiranju hme. (HML_KOMP)	22	317	22	325	21	299	19	246	18	223
Sadjarstvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)_obvezna	459	1.995	461	2.016	459	2.016	426	1.985	371	1.807
	Gnojenje samo z gnojili, dovoljenimi v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	138	342	137	341	136	327	115	293	98	274
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	67	806	67	800	66	788	64	783	53	729
	Pokritost tal v medvr. prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	348	1.532	349	1.552	347	1.546	335	1.550	288	1.407
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	152	218	151	210	146	212	133	199	118	192
Vinogradništvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)_obvezna									921	6.437
	VIN_VABE: nagib do 35 %	1.050	5.817	1.042	5.985	1.044	6.145	983	6.113		
	VIN_VABE: nagib nad 35 %	260	567	267	585	241	549	233	518		
	Gnojenje samo z gnojili, dovoljenimi v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)									516	3.449
	VIN_EKGN: nagib do 35 %	624	3.194	617	3.273	617	3.319	555	3.222		
	VIN_EKGN: nagib nad 35 %	151	414	154	422	145	409	132	367		
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)									710	5.113
	VIN_INSK: nagib do 35 %	783	4.506	779	4.668	782	4.818	757	4.854		
	VIN_INSK: nagib nad 35 %	217	452	222	465	197	427	193	398		
	Pokritost tal v medvrstne prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)									686	4.635
	VIN_POKT: nagib do 35 %	771	4.113	763	2.744	767	4.382	729	4.383		
	VIN_POKT: nagib nad 35 %	174	421	179	425	154	403	148	380		

Priloga 53: Vloženi zahtevki za kmetijsko–okoljska–podnebna plačila; 2017–2021 (uredbeno leto) – se nadaljuje

Operacija	Zahteva	2017		2018		2019		2020		2021	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Vinogradništvo	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)									253	1.101
	VIN_MEHZ: nagib do 35 %	303	1.013	301	1.037	299	1.063	277	1.093		
	VIN_MEHZ: nagib nad 35 %	44	38	47	41	36	33	34	35		
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)									90	262
	VIN_MEDV: nagib do 35 %	107	216	105	231	105	238	104	239		
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %	30	50	30	55	28	44	29	45		
Trajno travinje I	Nepokoš. strnjen pas(5–10 % površin) (TRZ_I_NPAS)_obvezna	224	1.547	222	1.555	221	1.559	153	1.095	136	1.014
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	21	240	21	239	21	240	14	86	11	68
	Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	15	146	15	142	15	142	12	129	11	122
	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	34	165	34	166	34	169	27	136	24	132
Trajno travinje II	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)_obvezna	829	5.953	819	5.867	812	6.006	638	4.953	549	4.460
	Gnojenje z organsk.i gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	29	347	28	353	28	344	18	265	16	239
	Nepokošen strnjen pas (5 –10 % površine) (TRZ_II_NPAS)	145	714	142	714	139	721	108	541	88	479
Posebni traviščni habitati	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)_obvezna									819	5.921
	HAB_KOS: območja HAB1	217	1.237	243	1.309	266	1.476	277	1.653		
	HAB_KOS: območja HAB2	465	2.576	550	3.292	578	3.642	538	3.813		
	Gnoj. samo z organ. gnoj. v omejeni kol. (HAB_ORGG)_obvezna			32	74	46	85	44	90		
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)	658	3.816							819	5.921
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (HAB_NPAS)			766	4.615	822	5.135	785	5.466		
	HAB_ORGG2: mokrotni travniki			32	74	46	86	44	90		
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)	243	1.109	301	1.548	323	1.742	313	1.830	326	1.964
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (HAB_NPAS)	114	739	129	777	136	798	132	794	127	776
Traviščni habitati metuljev	Košnja/paša ni dovolj. med 15. juni. in 15. sept. (MET_KOS)_obvezna									221	661
	MET_KOS: območja MET1	250	550	252	561	253	589	231	560		
	MET_KOS: območja MET2	15	52	15	52	15	52	14	52		
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (MET_NPAS)_obvezna	165	401	166	417	169	444	164	448	147	497
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	56	157	58	157	57	161	52	155	47	148

Priloga 53: Vloženi zahtevki za kmetijsko–okoljska–podnebna plačila; 2017–2021 (uredbeno leto) – nadaljevanje

Operacija	Zahteva	2017		2018		2019		2020		2021	
		Št. vlog	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS)_obvezna									234	1.359
	VTR_KOS: območja VTR1	125	437	129	438	135	466	126	447		
	VTR_KOS: območja VTR2	100	851	104	873	108	894	107	878		
	Nepokošen strnjen pas (5 –10 % površine) (VTR_NPAS)	41	373	40	385	42	394	39	359	38	367
Steljniki	Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS)_obvezna									6	9
	STE_KOS: območja STE1	8	15	8	13	8	15	7	11		
	STE_KOS: območja STE2	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Nepokošen strnjen pas (5 –10 % površine) (STE_NPAS)_obvezna	/	/								
Vodni viri	Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL)_obvezna	1.970	29.773	1.965	30.307	1.969	30.558	1.897	30.882	1.874	31.524
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV)_obvezna	1.940	37.057	1.940	37.399	1.938	37.845	1.870	38.177	1.841	38.670
	Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP)	42	1.133	43	1.078	43	1.179	43	1.084	43	1.233
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	925	9.990	940	10.497	950	10.934	951	11.436	972	11.838
Ohranjanje habitatov strmih travnikov		283	390	283	389	270	398	204	329	197	324
Grbinasti travniki (KRA_GRB)		5	9	5	9	5	9	3	2	3	3
Reja živali na območju poja- vljanja zveri	Varovanje črede z visokimi premič. elektromrežami (KRA_OGRM)	57	1.042	55	1.070	56	1.117	63	1.287	67	1.405
	Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	20	752	22	818	23	835	23	859	22	857
	Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA)	4	180	4	175	4	169	6	224	7	262
Planinska paša	Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED)	23	927	23	924	24	956	26	985	27	941
	Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	101	4.920	100	4.842	101	4.921	97	4.880	102	4.925
Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)		702	741	704	743	714	767	624	689	618	697
Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)*		98	120	104	130	120	145,4	126	148	139	166
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)**		753	6.099	750	6.094	829	6.720	817	6.856	879	7.713
Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija (GEN_SOR)		1.414	14.752	1.449	15.262	1.449	15.262	1.472	16.329	1.500	17.420
Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin (GEN_SEME)		2	7	2	7	2	7	2	5	2	15
SKUPAJ		27.549	345.932	27.847	351.981	27.975	359.219	26.312	354.887	24.617	359.271

* km. ** GVŽ.

Vir: MKGP

Priloga 54: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014–2021

Zahteva	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PRAŠIČI*								
Minimalno število plemenskih svinj in mladice	20	20	10	10	10	10	10	10
Minimalno število prašičev pitancev	100	100	50	50	50	50	50	50
Zahteva								
10 % večja neovirana talna površina na žival v skupinskih boksih								
– plemenske svinje in mladice	129,62	129,62	129,62	129,62	129,62	129,62	129,62	126,78
– tekači in pitanci	36,70	36,70	36,70	36,70	36,70	36,70	36,70	35,9
Skupinska reja z izpustom								
– plemenske svinje in mladice	61,77	61,77	61,77	61,77	61,77	61,77	61,77	60,42
– tekači in pitanci	33,83	33,83	33,83	33,83	33,83	33,83	33,83	33,09
Dodatna ponudba voluminozne krme za plemenske svinje in mladice	48,30	48,30	48,30	48,3	48,3	48,3	48,3	47,24
Kirurška kastracija sesnih pujskov moškega spola z uporabo anestezije				17,1	17,1	17,1	17,1	16,73
Toplotno ugodje plemenskih svinj in sesnih pujskov	25,64	25,64	25,64	25,64	25,64	25,64	25,64	25,08
Intenzivnost osvetlitve								
– plemenske svinje in mladice	5,17							
– tekači in pitanci	1,44							
Preprečevanje vročinskega stresa								
– plemenske svinje in mladice	14,16							
– tekači in pitanci	3,95							
Napajanje								
– plemenske svinje in mladice	2,74							
– pitanci	1,89							
Preprečevanje izčrpanosti plemenskih svinj v laktaciji	7,60							
GOVEDO**								
Minimalno število GVŽ govedi v ukrepu			2	2	2	2	2	2
Zahteva								
Paša govedi			53,40	53,40	53,40	53,40	53,40	53,40
DROBNICA**								
Minimalno število GVŽ drobnice v ukrepu				2	2	2	2	2
Zahteva								
Paša drobnice				27,60	27,60	27,60	27,60	27,60

* Od leta 2016 ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo najmanj 10 plemenskih svinj in mladice oziroma 50 prašičev pitancev ali tekačev.

** Ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo v ukrepu najmanj 2 GVŽ govedi ali drobnice.

Vir: MKGP

Priloga 55: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2017–2021 (subvencijsko leto)

	Uredba 2016 (izplačano 31.8.2017)		Uredba 2017 (izplačano 31.5.2018)		Uredba 2018 (izplačano 31.5.2019)		Uredba 2019 (izplačano 31.5.2020)		Uredba 2020 (izplačano 31.5.2021)		Uredba 2021 (izplačano 31.5.2022)	
	KMG	000 EU R	KMG	000 EU R	KMG	000 EU R	KMG	000 EU R	KMG	000 EU R	KMG	000 EU R
Prašiči	225	1.982,1	247	2.039,4	254	2.105,1	251	2.058,4	248	2.098,3	256	2.240,4
Govedo	6.765	3.739,1	7.377	4.394,7	7.497	4.537,7	7.621	4.724,2	7.838	5.082,9	7.885	5.164,0
Drobnica			590	102,1	567	105,4	565	107,0	566	113,8	702	132,0
Skupaj	6.990	5.721,2	8.214	6.536,1	8.321	6.748,9	8.437	6.888,8	8.652	7.294,9	8.843	7.536,4

Vir: MKGP, ARSKTRP

Priloga 56: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2021) – se nadaljuje

Ime ukrepa		Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Skupaj 2020	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
1.	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	7.218,8			3.875,7	2646,8	466,8	53,7	36,7
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	4.858,8			3.642,2	2.612,0	441,1	75,0	53,8
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	2.360,0			233,6	34,8	25,8	9,9	1,5
2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	7.168,0			6.375,5	4.954,0	510,0	88,9	69,1
3.	Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila	3.700,0		5.500,0	2.877,7	2.292,8	572,6	77,8	62,0
	Obveznosti iz PRP 2007–2013	3.700,0	6	5.500,0	2.750,0	2.165,2	572,6	74,3	58,5
					127,7	127,7			
4.	Naložbe v fizična sredstva	366.973,9	20	293.100,0	244.570,7	146.169,6	24.178,0	66,6	39,8
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	212.589,7		146.700,0	137.534,2	81.340,6	11.563,2	64,7	38,3
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				5.948,7	5.948,7			
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov	98.013,6	6	95.000,0	64.854,7	29.449,3	6.324,2	66,2	30,0
	Obveznosti iz PRP 2007–2013		14		2.856,7	2.856,7			
4.3	Naložbe v kmetijsko–gozdarsko infrastrukturo, povezano	54.370,6		51.400,0	27.287,8	20.485,8	6.290,6	50,2	37,7
					6.088,5	6.088,5			
4.4	Podpora za naložbe za preprečevanje vetrne erozije na kmetijskih zemljiščih	2.000,0			0,0	0,0			
6.	Razvoj kmetij in podjetij	152.983,3			112.110,9	81.338,7	14.247,3	73,3	53,2
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	69.650,0	7	82.398,5	60.562,8	49.071,2	7.959,1	87,0	70,5
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				46,4	46,4			
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij	52.000,0	3	40.000,5	36.520,0	31.154,7	5.422,2	70,2	59,9
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti	31.333,3	2	15.000,0	14.781,2	866,0	866,0	47,2	2,8
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				200,5	200,5			
7.	Osnovne storitve in obnova vasi na podeželju	14.000,0			8.561,1	402,3	0,0	61,2	2,9
7.3	Podpora za širokopasovno infrastrukturo in zagotavljanje dostopa do širokopasovnega interneta	14.000,0		2	8.158,8	0,0	0,0	58,3	0,0
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				402,3	402,3			
8.	Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov	60.881,1			44.926,5	29.604,9	7.581,7	73,8	48,6
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	14.054,4	11	7.100,0	10.467,5	9.963,3	3.766,3	74,5	70,9
8.6	Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov	46.826,7	7	46.500,0	33.116,9	18.299,5	3.815,4	70,7	39,1
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				1.342,1	1.342,1			
9.	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	3.428,0	4	3.732,4	2.336,2	811,9	515,5	68,2	23,7

Priloga 56: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2021) – nadaljevanje

	Ime ukrepa	Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Skupaj 2020	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
10.	Kmetijsko–okoljsko–podnebna plačila	271.127,4			235.249,0	204.281,2	30.773,2	86,8	75,3
10.1	Plačilo kmetijsko–okoljskih–podnebnih obveznosti	270.487,4			234.687,8	204.114,4	30.684,7	86,8	75,5
10.2	Podp. za ohranlj., trajnostno rabo in razvoj gen. virov v kmetijstvu	640,0			561,2	166,8	88,5	87,7	26,1
11.	Ekološko kmetovanje	88.131,0			76.192,9	65.249,6	10.277,9	86,5	74,0
11.1	Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje	22.914,1			13.548,4	11.302,2	1.812,9	59,1	49,3
11.2	Plačila za ekološko kmetovanje	65.216,9			62.644,6	53.947,4	8.465,0	96,1	82,7
13.	Plačila območjem z narav. ali drugimi posebnimi omejitvami	337.614,9			295.534,3	294.320,5	42.968,6	87,5	87,2
13.1	Izplačilo nadomestil v gorskih območjih	258.984,5			226.642,1	225.709,8	32.983,7	87,5	87,2
13.2	Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami	22.658,6			24.434,3	24.359,7	4.876,5	107,8	107,5
13.3	Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami	55.971,8			44.458,0	44.251,0	5.108,4	79,4	79,1
14.	Dobrobit živali	51.133,3			43.663,2	35.722,4	7.309,7	85,4	69,9
16.	Sodelovanje	23.028,6			17.891,3	6.537,2	4.869,3	77,7	28,4
16.2	Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks ...	10.013,5	3	11.500,0	8.265,1	3.593,9	2.836,2	82,5	35,9
16.4	Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	2.169,8	3	8.467,2	1.419,8	368,7	204,8	65,4	17,0
16.5	Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	8.561,9	4	9.681,9	6.557,3	1.866,8	1.299,8	76,6	21,8
16.9	Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom in socialnim vključevanjem ...	2.283,4	2	1.905,9	1.649,1	707,8	528,5	72,2	31,0
19.	LEADER	67.660,3			54.271,7	30.249,4	10.205,0	80,2	44,7
19.1	Pripravljalna podpora	1.401,7		1.000,0	401,7	401,7	0,0	28,7	28,7
19.2	Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, Obveznosti iz PRP 2007–2013	39.608,1			33.227,6	17.748,6	7.175,0	83,9	44,8
					750,7	750,7			
19.3	Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS	12.894,7	5	12.488,0	8.798,1	3.716,0	1.472,4	68,2	28,8
19.4	Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	13.755,8			11.093,7	7.632,5	1.557,6	80,6	55,5
21.	Izjemna začasna podpora kmetom in MSP, ki jih je kriza zaradi covid-19 še posebej prizadela	1.700,0			1.686,0	1.686	1.686,0	99,2	99,2
	Tehnična pomoč	46.000,0			26.414,3	26.414,3	4.559,7	57,4	57,4
	Zgodnje upokojevanje 2007–2013	3.467,3			3.328,4	3.328,4	201,1	96,0	96,0
	Skupaj	1.506.215,8		302.332,4	1.179.865,2	936.010,1	160.922,4	78,3	62,1

Vir: MKGP

FADN

Priloga 57: Osnovni kazalniki po metodologiji FADN; 2008–2020

	Enota	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SLOVENIJA														
OSNOVNI PROIZVODNI POTENCIAL IN EKONOMSKA VELIKOST KMETIJSKIH GOSPODARSTEV														
Skupaj KZU	ha/KMG	10,8	10,9	11,4	11,1	10,9	10,6	9,8	10,2	10,0	10,1	10,5	10,7	10,7
Skupaj število GVŽ	GVŽ/KMG	12,7	12,4	12,5	12,6	11,2	10,8	9,9	10,1	10,4	10,3	10,7	10,9	10,8
Skupaj vložek dela (PDM)	PDM/KMG	1,8	1,7	1,8	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2
Ekonomska velikost	000 EUR SO/KMG	19,3	20,8	21,9	21,5	22,9	22,0	20,3	22,9	22,6	22,9	23,6	24,1	24,0
KLJUČNI EKONOMSKI REZULTATI														
Skupaj vrednost proizvodnje	EUR/KMG	25.571	23.589	24.910	27.020	24.893	22.839	22.280	25.433	24.990	25.864	28.471	30.698	29.692
Bilanca tekočih subvencij in davkov	EUR/KMG	6.563	7.372	7.653	6.519	6.649	7.089	5.905	5.610	7.145	7.640	5.839	6.108	6.675
Skupni prihodek*	EUR/KMG	32.134	30.961	32.563	33.539	31.542	29.928	28.185	31.043	32.135	33.504	34.310	36.806	36.367
Skupaj vmesna poraba	EUR/KMG	17.796	16.862	18.196	18.986	18.681	17.204	15.623	17.774	17.447	17.619	18.486	19.593	19.545
Bruto dodana vrednost kmetije	EUR/KMG	14.338	14.099	14.367	14.553	12.862	12.724	12.562	13.269	14.688	15.885	15.824	17.214	16.822
Amortizacija	EUR/KMG	8.252	7.030	7.506	7.198	7.449	7.481	7.792	8.335	8.077	8.307	8.426	9.246	8.989
Neto dodana vrednost kmetije	EUR/KMG	6.087	7.069	6.860	7.355	5.413	5.243	4.770	4.933	6.611	7.578	7.398	7.968	7.833
Neto dodana vrednost kmetije/PDM	EUR/PDM	3.483	4.291	3.888	4.953	3.822	3.810	3.585	3.692	5.136	6.265	6.109	6.420	6.742
Neto dohodek kmetije	EUR/KMG	5.604	7.124	6.980	7.017	5.011	4.950	4.543	5.004	5.396	6.237	5.962	6.843	6.815
Dohodek kmečke družine/PDM _d	EUR/PDM _d	3.386	4.475	4.116	4.953	3.688	3.770	3.545	4.010	4.346	5.324	5.084	5.676	6.237
Mediana neto dodane vrednosti kmetije	EUR/KMG	2.799	2.403	2.179	2.905	1.404	1.376	1.066	1.125	2.271	2.495	2.501	2.312	2.373
EU27_2020														
OSNOVNI PROIZVODNI POTENCIAL IN EKONOMSKA VELIKOST KMETIJSKIH GOSPODARSTEV														
Skupaj KZU	ha/KMG	/	/	/	/	/	30,5	31,2	31,7	31,9	32,4	36,8	37,0	37,2
Skupaj število GVŽ	GVŽ/KMG	/	/	/	/	/	23,3	23,7	24,7	25,2	25,7	28,9	29,2	29,6
Skupaj vložek dela (PDM)	PDM/KMG	/	/	/	/	/	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6
Ekonomska velikost	000 EUR SO/KMG	/	/	/	/	/	61,0	62,4	71,1	72,0	73,0	82,7	83,5	84,1
KLJUČNI EKONOMSKI REZULTATI														
Skupaj vrednost proizvodnje	EUR/KMG	/	/	/	/	/	66.152	66.953	68.553	68.499	72.530	83.869	88.061	88.144
Neto dodana vrednost kmetije	EUR/KMG	/	/	/	/	/	26.667	27.043	27.798	28.541	31.859	35.376	37.759	37.313
Neto dodana vrednost kmetije/PDM	EUR/PDM	/	/	/	/	/	17.607	17.902	18.403	19.280	21.313	22.521	23.771	23.661
Neto dohodek kmetije	EUR/KMG	/	/	/	/	/	17.163	17.053	17.427	18.006	21.062	22.521	24.342	23.804
Dohodek kmečke družine/PDM _d	EUR/PDM _d	/	/	/	/	/	14.236	14.216	15.051	15.608	18.004	19.090	20.654	20.169

* Preračuni KIS

Vir: Javno dostopna baza podatkov FADN (<https://agridata.ec.europa.eu/extensions/FADNPublicDatabase/FADNPublicDatabase.html>; 2020: začasni podatki); rezultati za Slovenijo lahko nekoliko odstopajo od tistih, prikazanih v 6. poglavju (razlog: zaokroževanje).

EKOLOŠKO KMETOVANJE

Priloga 58: Ekološke kmetije in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	Indeks 2021/20
Ekološke kmetije v kontroli, skupaj	2.096	2.218	2.363	2.682	3.049	3.298	3.417	3.518	3.635	3.741	3.828	3.689	3.724	100,9
ekološke kmetije s certifikatom	1.853	1.897	1.999	2.104	2.232	2.537	2.699	2.933	3.190	3.320	3.494	3.358	3.358	100,0
ekološke kmetije v preusmeritvi	243	321	364	578	817	761	718	585	445	421	334	331	366	110,6
Delež od vseh kmetij (%)	2,8	3,0	3,2	3,6	4,2	4,6	4,7	5,0	5,2	5,4	5,4	5,4	5,4	
Kmetijska zemljišča v ekološki kontroli, skupaj (ha)	29.388	30.689	32.149	35.101	38.664	41.237	42.188	43.579	46.222	47.848	49.638	49.803	51.826	104,1
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije s certifikatom	25.816	25.056	27.448	28.807	30.041	33.536	32.488	36.353	40.349	41.669	44.455	43.500	44.761	102,9
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije v preusmeritvi	3.572	5.632	4.700	6.294	8.624	7.701	9.700	7.226	5.874	6.179	5.183	6.303	7.066	112,1
Delež od vse KZU (%)	6,3	6,4	7,0	7,3	8,1	8,6	8,8	9,1	9,6	10,0	10,3	10,3	10,8	

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 59: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	Indeks 2021/20
Kmetijska zemljišča, v ekološki kontroli (ha)	29.388,4	30.688,5	32.148,7	35.100,7	38.664,5	41.237,2	42.188,5	43.578,8	46.222,4	47.848,3	49.638,3	49.803,5	51.826,3	104,1
Njive in vrtovi, od tega:	2.922,5	3.329,7	3.383,7	3.787,2	4.383,5	4.731,7	5.359,1	5.700,5	5.942,3	6.270,0	6.520,4	6.679,1	7.302,5	109,3
<i>zelenjadnice in jagode</i>	124,2	122,4	151,1	183,6	232,6	214,4	281,0	267,0	227,1	245,2	307,5	282,4	292,4	103,5
Trajni travniki in pašniki	25.432,4	26.189,7	27.531,1	29.814,1	32.527,1	34.595,8	34.653,3	35.494,2	37.606,7	38.700,5	40.027,5	39.891,9	40.926,7	102,6
Trajni nasadi, od tega:	1.033,5	1.169,1	1.234,0	1.499,3	1.754,0	1.909,8	2.176,1	2.384,1	2.673,4	2.877,8	3.090,2	3.232,5	3.597,0	111,3
<i>sadovnjaki</i>	780,3	793,1	855,1	988,4	1.144,3	1.260,1	1.466,1	1.608,0	1.869,7	1.962,1	2.106,1	2.172,6	2.421,6	111,5
<i>vinogradi</i>	203,3	296,9	287,2	324,1	401,3	421,8	495,2	536,1	561,1	657,0	705,8	778,0	864,3	111,1
<i>oljčniki</i>	50,0	76,6	91,6	184,5	208,3	226,2	214,1	240,1	242,6	258,7	278,3	281,4	310,6	110,4
<i>drevesnice, trsnice in matičnjaki</i>	0,0	2,4	0,0	2,3	0,0	1,7	0,8	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	0,4	73,2
Kmetijska zemljišča, z ekološkim certifikatom (ha)	25.816,3	25.056,1	27.448,3	28.806,6	30.040,6	33.536,4	32.488,3	36.352,6	40.348,7	41.668,9	44.455,4	43.500,1	44.760,5	102,9
Njive in vrtovi, od tega:	2.382,4	2.557,0	2.771,9	2.871,5	3.257,0	3.817,7	3.893,7	4.374,6	5.076,4	5.415,9	5.617,6	5.628,3	5.734,5	101,9
<i>zelenjadnice in jagode</i>	112,5	109,7	115,9	135,3	176,0	169,8	224,5	229,4	195,5	217,6	250,4	247,6	262,8	106,1
Trajni travniki in pašniki	22.668,8	21.668,2	23.793,9	24.968,2	25.610,6	28.437,1	27.183,1	30.284,1	33.405,1	34.052,4	36.385,0	35.273,9	36.066,8	102,2
Trajni nasadi, od tega:	765,2	830,9	882,4	966,9	1.173,0	1.281,6	1.411,5	1.693,9	1.867,2	2.200,5	2.452,9	2.598,0	2.959,2	113,9
<i>sadovnjaki</i>	647,9	647,0	707,7	745,3	848,9	926,8	989,1	1.166,4	1.337,5	1.520,7	1.672,2	1.819,5	2.087,7	114,7
<i>vinogradi</i>	90,8	149,6	131,8	158,8	248,2	261,2	272,2	342,4	337,9	462,2	548,3	545,3	625,0	114,6
<i>oljčniki</i>	26,6	32,0	42,9	60,5	75,8	92,0	149,9	185,1	191,9	217,6	232,4	233,1	246,1	105,6
<i>drevesnice, trsnice in matičnjaki</i>	0,0	2,3	0,0	2,3	0,0	1,7	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	
Kmetijska zemljišča, v preusmeritvi (ha)	3.572,1	5.632,5	4.700,5	6.294,1	8.623,9	7.700,8	9.700,2	7.226,2	5.873,7	6.179,4	5.182,9	6.303,4	7.065,8	112,1
Njive in vrtovi, od tega:	540,2	772,7	611,7	915,7	1.126,5	913,9	1.465,4	1.325,9	865,9	854,1	902,8	1.050,8	1.568,0	149,2
<i>zelenjadnice in jagode</i>	11,7	12,7	35,2	48,3	56,6	44,7	56,6	37,6	31,6	27,6	57,2	34,8	29,6	85,1
Trajni travniki in pašniki	2.763,6	4.521,6	3.737,2	4.845,9	6.916,5	6.158,8	7.470,2	5.210,1	4.201,6	4.648,0	3.642,6	4.618,1	4.859,9	105,2
Trajni nasadi, od tega:	268,3	338,2	351,5	532,5	581,0	628,1	764,7	690,2	806,2	677,3	637,3	634,6	637,9	100,5
<i>sadovnjaki</i>	132,4	146,1	147,4	243,1	295,4	333,3	477,0	441,6	532,3	441,4	433,9	353,1	334,0	94,6
<i>vinogradi</i>	112,5	147,4	155,4	165,3	153,1	160,6	222,9	193,7	223,2	194,9	157,5	232,7	239,3	102,8
<i>oljčniki</i>	23,4	44,6	48,7	124,1	132,5	134,2	64,2	55,0	50,7	41,0	45,9	48,2	64,6	133,9
<i>drevesnice, trsnice in matičnjaki</i>	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	0,0	0,0

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 60: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2012–2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	Indeks 2021/20
Žita za zrnje, od tega:	2.861,9	2.942,8	3.929,3	3.386,4	4.725,2	4.848,9	5.492,4	5.628,9	5.622,1	5.865,8	104,3
<i>pšenica in pira</i>	649,3	614,0	1.314,5	1.205,1	1.460,5	1.676,2	1.602,3	1.769,6	1.716,0	2.045,8	119,2
<i>ječmen</i>	409,0	427,6	561,3	460,7	865,6	744,2	815,1	858,5	943,2	812,5	86,1
<i>oves</i>	256,1	413,6	396,2	446,8	358,4	514,6	653,9	846,0	638,5	622,5	97,5
<i>koruza za zrnje</i>	653,7	586,1	1.005,5	544,2	1.264,4	867,7	1.048,2	1.109,2	1.227,0	1.362,8	111,1
Stročnice za suho zrnje	-	-	38,1	73,6	105,6	201,3	114,6	105,5	95,1	120,0	126,2
Korenovke in gomoljnice, od tega:	1.114,6	1.184,8	1.579,1	1.611,3	1.622,2	1.767,9	1.823,6	1.626,3	1.831,3	1.509,8	82,4
<i>krompir</i>	1.018,2	1.069,5	1.402,2	1.392,6	1.471,1	1.566,5	1.547,2	1.385,3	1.632,3	1.335,9	81,8
Industrijske rastline, od tega:	184,0	124,7	155,8	216,5	88,3	426,7	334,6	306,0	609,3	297,8	48,9
<i>oljnice</i>	157,8	86,6	130,3	182,1	76,4	382,2	266,6	257,7	412,1	211,5	51,3
Zelena krma z njiv, od tega:	5.643,0	6.300,9	10.857,1	9.356,7	12.124,0	14.297,7	19.408,4	18.550,6	16.609,5	17.568,1	105,8
<i>silazna koruza</i>	349,0	201,5	514,2	954,7	1.155,8	2.307,5	2.811,1	2.406,4	2.237,9	1.434,0	64,1
<i>začasno travinje na njivah</i>	1.262,4	1.367,4	1.892,3	2.275,8	4.059,3	4.355,5	4.823,1	5.832,6	7.326,2	8.670,7	118,4
Zelenjadnice, melone in jagode, od tega:	712,6	1.232,9	1.437,7	1.600,9	1.770,5	1.515,9	1.834,2	1.795,4	1.700,2	1.963,3	115,5
<i>zelenjadnice in melone</i>	701,6	1.217,6	1.410,7	1.573,1	1.746,3	1.478,0	1.780,0	1.739,9	1.641,2	1.906,2	116,2
<i>jagode</i>	10,9	15,3	27,0	27,8	24,2	37,9	54,2	55,4	59,1	57,0	96,5
Sadje, brez jagod	1.207,3	1.817,2	1.845,3	2.744,5	1.937,2	895,4	5.020,8	1.520,9	7.430,9	1.327,1	17,9
Oljke	100,0	210,1	175,9	340,1	417,9	423,1	552,4	421,4	659,0	314,9	47,8
Grozdje	570,5	816,0	964,0	1.208,0	1.017,4	1.312,3	1.505,0	2.203,3	1.914,2	2.034,2	106,3
Trajno travinje (seno)	56.142,3	64.210,8	75.477,0	48.571,7	50.936,5	50.483,5	59.332,5	101.950,4	102.055,3	98.818,3	96,8

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 61: Število živali v ekološki reji po vrstah živali; 2010–2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	Indeks 2021/20
Govedo	20.623	22.915	22.977	25.168	27.359	30.592	33.397	35.095	35.751	37.126	37.904	38.836	102,5
Prašiči	2.367	2.219	2.485	2.798	3.135	3.345	3.648	3.793	3.203	3.252	2.992	3.099	103,6
Drobnica, od tega:	43.654	40.588	41.081	40.101	42.238	41.654	42.698	44.030	41.927	42.310	38.240	40.580	106,1
ovce	37.529	35.352	35.383	34.234	35.790	35.193	35.841	36.981	35.071	35.225	31.695	33.822	106,7
koze	6.125	5.236	5.698	5.867	6.448	6.461	6.857	7.049	6.856	7.085	6.545	6.758	103,3
Perutnina	27.751	29.558	52.757	54.757	71.537	71.618	101.340	104.940	93.145	96.641	87.972	82.882	94,2
Kopitarji	3.081	2.981	3.262	3.544	3.846	3.878	4.093	4.089	4.054	4.095	3.857	3.790	98,3
Kunci	185	1.014	1.402	1.436	1.694	1.598	1.849	1.640	1.317	1.131	902	750	83,1
Ostalo (divjad)	290	1.546	1.616	1.737	1.896	1.973	1.984	2.092	2.271	2.465	2.508	2.478	98,8
Čebele (število panjev)	1.342	1.646	1.598	1.803	1.631	1.400	1.814	2.182	2.863	3.245	3.272	3.460	105,7

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 62: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah proizvodov; 2012–2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021	Indeks 2021/20
Meso, skupaj, od tega (t):	294,6	177,3	200,1	151,6	323,9	326,7	410,2	330,2	308,7	457,4	148,2
goveje meso	267,9	156,5	177,4	128,1	260,2	275,1	350,1	278,4	260,1	407,6	156,7
prašičje meso	3,8	10,6	5,1	9,9	5,5	21,0	25,0	23,9	18,5	22,6	122,3
ovčje meso	4,3	3,0	1,9	3,3	1,9	3,3	2,0	0,3	2,2	1,5	69,1
kozje meso	0,2	1,3	0,1	0,5	0,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	
perutninsko meso	16,6	12,7	13,6	2,0	38,2	25,5	32,8	27,1	27,5	25,2	91,7
Mleko, od tega (t):	4.829,8	5.395,0	5.626,4	6.036,2	7.127,8	6.050,9	7.186,7	7.739,6	7.714,8	8.236,3	106,8
kravje mleko	4.590,7	5.122,4	5.416,2	5.832,0	6.864,4	5.714,1	6.867,6	7.347,7	7.307,2	7.842,8	107,3
ovčje mleko	117,2	128,3	104,4	85,6	124,4	178,1	180,7	188,1	193,0	173,3	89,8
kozje mleko	121,8	144,4	105,8	118,6	139,0	158,8	138,5	203,8	214,5	220,2	102,6
Med (t)	21,4	45,0	20,3	21,8	21,2	31,3	44,2	42,0	34,1	32,2	94,4
Konzumna jajca (v 1000 kos)	3.654	4.138	4.641	6.314	6.936	8.657	10.869	11.705	13.316	12.547	94,2

* V letu 2021 korigirani podatki za leto 2020

Vir: SURS (MKGP)

JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

Priloga 63: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2021

Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov

Opis ukrepa	Št. ur
Svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti	127.692
Osebnostno svetovanje	89.200
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, spletni seminarji	17.365
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	11.127
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	6.972
Izdelava krmnih obrokov	3.029
Svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva	131.338
Osebnostno svetovanje	82.538
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, razstave, pospeševalne prireditve, spletni seminarji	12.656
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila, strokovna gradiva	6.923
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	5.317
Razvojni načrti kmetij, strateški načrti	4.677
Svetovanje - PRP zahtevki	19.227
Svetovanje v zvezi z izvajanjem ukrepov kmetijske politike	42.636
Osebnostno svetovanje	30.002
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, spletni seminarji	1.928
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	1.001
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	944
Pregledi na NS	8.763
Svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev in drugih oblik proizvodnega združevanja kmetijskih pridelovalcev	11.515
Osebnostno svetovanje	5.116
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice, krožki, dogodki, spletni seminarji	4.624
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	1.776
Svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov zajema	10.807
Osebnostno svetovanje	2.633
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice	949
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	597
Priprava strokovnih podlag za zakonodajne in druge dokumente	6.628
Druge naloge: koordinacija dela, vodenje, usposabljanje in sodelovanje z drugimi institucijami in službami	75.031
Vodenje in koordinacija	17.454
Izobraževanje in usposabljanje kmetijskih svetovalcev	25.750
Priprava navodil, obvestil, obrazcev, podatkov, protokolov, razvoj video in drugih digitalnih vsebin	13.211
Kolegiji vodij oddelkov, kolegiji svetovalcev na zavodu,...	4.032
Organizacija strokovno pospeševalnih in promocijskih dogodkov oz. prireditev (letni posvet JSKS, sejem Agra itd.)	3.598
Svetovanje v zvezi s pridobitvijo usposobljenosti na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih področij (NPK)	1.482
Sodelovanje z ostalimi ministrstvi in z izvajalci drugih javnih služb, razvojno-strokovnih nalog ali raziskovalnega dela	5.606
Sodelovanje v strokovnih delovnih skupinah in v strokovnih odborih za posamezna področja v kmetijstvu	3.900
Naloge opredeljene s cenikom ministra	42.757
Načrti kolobarjenja, gnojilni načrti, bilance gnojil, jemanje vzorcev na terenu in izvajanje talnih in rastlinskih testov	1.870
Elektronsko izpolnjevanje in elektronska vložitev zbirne vloge	40.161
Priprava analiz in mnenj za uporabnike na podlagi predpisov	726
Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2021, skupaj	441.776

Vir: KGZS – Sektor za kmetijsko svetovanje

Priloga 64: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2021 financiralo MKGP

Aplikativni in razvojni projekti

1. L4-9305 LOKALNO PRIDELANA AJDA KOT SUROVINA ZA PROIZVODNJO KAKOVOSTNIH ŽIVIL, Inštitut za nutricionistiko, nosilec Ivan Kreft, skupna vrednost projekta v letu 2021: 71.252,26 EUR, delež MKGP: 23 % (16.720,00 EUR)
2. L4-9315 ECOFAR: VARNOST PRESKRBE S HRANO IN BLAŽITEV PODNEBNIH SPREMENB Z RAZVOJEM EKOLOŠKEGA KMETIJSTVA – OHRANITVENA OBDELAVA TAL, BIOEFEKTORJI IN TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE S PLEVELI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Klemen Eler, skupna vrednost projekta v letu 2021: 70.831,06 EUR, delež MKGP: 23 % (16.666,00 EUR)
3. L4-9325 RAZVOJ NOVIH, OKOLJU PRIJAZNIH, PRISTOPOV ZA INAKTIVACIJO RASTLINSKIH IN HUMANIH VIRUSOV V VODAH, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec Maja Ravnikar, skupna vrednost projekta v letu 2021: 66.831,06 EUR, delež MKGP: 18 % (12.666,00 EUR)
4. L4-1840 NOVE PRAKSE ZA BLAŽENJE ABIOTSKEGA STRESA KORUZE V LUČI KLIMATSKIH SPREMENB, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Uroš Žibrat, skupna vrednost projekta v letu 2021: 149.352,23 EUR, delež MKGP: 29 % (44.000,00 EUR)
5. L4-1841 IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI SLOVENSKE BELIH VIN Z BOLJŠO EKSPRESIJO SORTNIH AROM, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Klemen Lisjak, skupna vrednost projekta v letu 2021: 148.480,55 EUR, delež MKGP: 29 % (44.000,00 EUR)
6. L4-2624 VIR TROTOV TER NJIHOV DOPRINOS K GENETSKEMU NAPREDKU PRI MEDONOSNI ČEBELI (akronim: SimTROT), Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Janez Prešern, skupna vrednost projekta v letu 2021: 135.053,60 EUR, delež MKGP: 24 % (33.328,32 EUR)
7. L4-2625 CELOVITO UPRAVLJANJE MALIH UKREPOV ZA ZADRŽEVANJE VODE IN PREPREČEVANJE EROZIJE TAL V KMETIJSKIH POVODJIH (akronim: CeVoTak), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Marina Pintar, skupna vrednost projekta v letu 2021: 135.053,60 EUR, delež MKGP: 24 % (33.328,32 EUR)
8. L7-2632 NANOPORE VISOKOZMOGLJIVO SEKVENCIRANJE MIKROBNIH GENOMOV ZA RAZREŠITEV EPIDEMIOLOŠKIH IN DIAGNOSTIČNIH VPRAŠANJ V RASTLINSKI PATOLOGIJI, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec Maja Ravnikar, skupna vrednost projekta v letu 2021: 126.785,67 EUR, delež MKGP: 19 % (25.332,90 EUR)
9. L4-3178 RAZVOJ IN OPTIMIZACIJA NEKEMIČNIH NAČINOV ZATIRANJA RASTLINSKIH ŠKODLJIVCEV Z NAMENOM NJIHOVE IMPLEMENTACIJE V SISTEME TRAJNOSTNEGA KMETIJSTVA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Stanislav Trdan, skupna vrednost projekta v letu 2021: 25.004,62 EUR, delež MKGP: 0,00 EUR
10. L4-3179 ODKRIVANJE IN Z VODO POVEZANA EPIDEMIOLOGIJA PORAJAJOČIH SE TOBAMOVIRUSOV, KI OKUŽUJEJO KMETIJSKE RASTLINE, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec Nataša Mehle, skupna vrednost projekta v letu 2021: 24.995,61 EUR, delež MKGP: 0,00 EUR.

Ciljni raziskovalni program »Zagotovimo.si hrano za jutri« 2011–2020

Ciljni raziskovalni program »CRP 2018«

1. V4-1801 PREUČITEV IN PREDLOG IZBORA NAJPRIMERNEJŠIH NEKEMIČNIH METOD ZATIRANJA PLEVELA KOT NADOMESTILO ZA UPORABO GLIFOSATA IN DRUGIH HERBICIDOV ZA SLOVENSKE RAZMERE, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Robert Leskovšek, skupna vrednost projekta v letu 2021: 43.798,70 EUR, delež MKGP: 71 % (31.433,70 EUR)
2. V4-1802 OBVLADOVANJE PLODOVE VINSKE MUŠICE (DROSOPHILA SUZUKI) Z METODAMI Z NIZKIM TVEGANJEM, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Jaka Razinger, skupna vrednost projekta v letu 2021: 72.810,00 EUR, delež MKGP: 75 % (54.714,00 EUR)
3. V4-1803 DETEKCIJA VIRUSOV INFLUENCE TIP A V OKOLJSKIH VZORCIH, KRMI IN NASTILJU TER PRIPRAVA ALGORITMA ZA DIAGNOSTIKO INFLUENCE PRI PRAŠIČIH, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Brigita Slavec, skupna vrednost projekta v letu 2021: 65.736,00 EUR, delež MKGP: 71 % (47.220,00 EUR)
4. V4-1805 MOŽNOSTI OBVLADOVANJA PARATUBERKULOZE V REJAH KRAV MOLZNIC IN DVIG KONKURENČNOSTI SLOVENSKE GOVEDOREJE, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Matjaž Očepek, skupna vrednost projekta v letu 2021: 83.997,00 EUR, delež MKGP: 75 % (63.117,00 EUR)
5. V4-1806 VZPOSTAVITEV SISTEMA UPORABE DNA MARKERJEV ZA GENETSKO IDENTIFIKACIJO PRI PREVERJANJU SORTNE PRISTNOSTI IN ČISTOSTI POMEMBNEJŠIH VRST ŽIT IN KRIŽNIC KOT OSNOVA ZA KAKOVOSTNO

PRIDELAVO SEMENSKIH POSEVKOV TER VARNO IN KAKOVOSTNO PRIDELANO HRANO IN KRMO, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Vladimir Meglič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 61.669,00 EUR, delež MKGP: 75 % (46.400,00 EUR)

6. V4-1809 RAZVOJ MODELA ZA SISTEMATIČNO SPREMLJANJE EKONOMSKEGA POLOŽAJA IN ANALIZO VPLIVA KMETIJSKE POLITIKE NA RAVNI TIPIČNIH KMETIJSKIH GOSPODARSTEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Jaka Žgajnar, skupna vrednost projekta v letu 2021: 72.986,00 EUR, delež MKGP: 75 % (54.890,00 EUR)
7. V4-1813 VZPOSTAVITEV SISTEMA VZORČNIH KMETIJ ZA NAMEN STALNEGA SPREMLJANJA KAZALCEV TRAJNOSTNEGA KMETIJSTVA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Andrej Simončič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 112.261,00 EUR, delež MKGP: 75 % (84.420,00 EUR)
8. V4-1815 ZMANJŠANJA SUŠNEGA STRESA IN POVEČANJA RODOVITNOSTI TAL Z UVAJANJEM OHRANITVENE (KONZERVACIJSKE) OBDELAVA TAL V TRAJNOSTNO POLJEDELSTVO, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec projekta: Denis Stajnik, skupna vrednost projekta v letu 2021: 95.135,00 EUR, delež MKGP: 75 % (71.470,00 EUR)
9. V4-1824 PREMOSTITEV VRZELI V BIOGOSPODARSTVU: OD GOZDNE IN KMETIJSKE BIOMASE DO INOVATIVNIH TEHNOLOŠKIH REŠITEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 64.521,00 EUR, delež MKGP: 64 % (41.900,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »CRP 2019«

1. V1-1938 ZASNOVA MONITORINGA DIVJIH OPRAŠEVALCEV V SLOVENIJI, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Al Vrezec, skupna vrednost projekta v letu 2021: 70.469,00 EUR, od tega sredstva MOP: 12.500,00 EUR, delež MKGP: 32 % (23.000,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »CRP 2020«

1. V4-2001 MOŽNOST IZBOLJŠANJA PRODUKTIVNOSTI IN ZMANJŠANJA ODVISNOSTI OD UPORABE KEMIČNIH FUNGICIDOV V KMETIJSTVU Z UPORABO PLINSKE PLAZME, Inštitut Jožef Štefan, nosilec projekta: Ita Junkar, skupna vrednost projekta v letu 2021: 38.731,00 EUR, delež MKGP: 22 % (8.600,00 EUR)
2. V4-2002 OBVLADOVANJE MARMORIRANE SMRDLJIVKE V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Stanislav Trdan, skupna vrednost projekta v letu 2021: 42.459,00 EUR, delež MKGP: 16 % (7.000,00 EUR)
3. V4-2003 Q-ENTRY - VPELJAVA HITRIH TESTOV ZA IDENTIFIKACIJO KARANTENSKIH ŠKODLJIVIH ORGANIZMOV, POVZROČITELJEV BOLEZNI IN POŠKODB NA RASTLINAH, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Tanja Dreo, skupna vrednost projekta v letu 2021: 22.948,00 EUR, delež MKGP: 22 % (5.250,00 EUR)
4. V4-2004 OBVLADOVANJE OKUŽB Z BAKTERIJO S. INFANTIS V REJAH PIŠČANCEV BROJLERJEV, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Olga Zorman Rojs, skupna vrednost projekta v letu 2021: 38.681,00 EUR, delež MKGP: 22 % (8.550,00 EUR)
5. V4-2005 STRATEŠKI PRISTOPI ZA IZBOLJŠANJE ZDRAVSTVENEGA STANJA IN PLODNOSTI DROBNICE, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Janko Mrkun, skupna vrednost projekta v letu 2021: 42.459,00 EUR, delež MKGP: 16 % (7.000,00 EUR)
6. V4-2006 ANALIZA SEMENARSTVA ZELENJADNIC V SLOVENIJI IN VZPOSTAVITEV SEMENARJENJA HIBRIDNIH IN NEHIBRIDNIH SORT NA MODELU ZELJA (BRASSICA OLERACEA VAR. CAPITATA L.), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Katarina Rudolf Piliš, skupna vrednost projekta v letu 2021: 25.164,00 EUR, delež MKGP: 22 % (5.690,00 EUR)
7. V4-2007 RAZVOJ METOD IN VZPOSTAVITEV SISTEMOV URADNEGA PREIZKUŠANJA EKOLOŠKIH SORT IN HETEROGENEGA MATERIALA IZBRANIH POLJŠČIN IN ZELENJADNIC, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Vladimir Meglič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 27.420,00 EUR, delež MKGP: 22 % (6.170,00 EUR)
8. V4-2008 ANALIZA PRIDELAVE IN TRŽENJA PROIZVODOV SHEM KAKOVOSTI, Univerza v Novem mestu Fakulteta za ekonomijo in informatiko, nosilec projekta: Karmen Erjavec, skupna vrednost projekta v letu 2021: 36.125,00 EUR, delež MKGP: 41 % (15.064,00 EUR)
9. V2-2009 OPTIMIZACIJA PRISTOPOV ZA TRAJNOSTNO PRIDELAVO HRANE IN VEČJI DELEŽ LOKALNO PRIDELANE HRANE, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, nosilec projekta: Zorka Novak Pintarič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 42.879,00 EUR, delež MKGP: 42 % (18.076,00 EUR)
10. V4-2010 VREDNOTENJE VERIG PRESKRBE S HRANO Z DODANO VREDNOSTJO Z NAMENOM IDENTIFIKACIJE VRZELI IN IZDELAVE PRIPOROČIL ZA NADALJNI RAZVOJ V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec projekta: Jernej Prišenk, skupna vrednost projekta v letu 2021: 31.925,46 EUR, delež MKGP: 22 % (7.122,46 EUR)

11. V4-2011 HRANA NI ODPADEK: PREPREČEVANJE, ZMANJŠEVANJE IN UPORABA ODPADNE HRANE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Ilja Gasan Osojnik Črnivec, skupna vrednost projekta v letu 2021: 28.899,00 EUR, delež MKGP: 41 % (12.051,00 EUR)
12. V4-2012 RAZVOJ TRAJNOSTNIH KONCEPTOV GRADENJ HLEVOV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Marija Klopčič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 46.961,00 EUR, delež MKGP: 41 % (19.583,00 EUR)
13. V4-2018 KRAJINSKE ZNAČILNOSTI IN UKREPI BODOČE KMETIJSKE POLITIKE V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, nosilec projekta: Danijel Ivajnsič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 43.348,00 EUR, delež MKGP: 41 % (18.076,00 EUR)
14. V4-2019 TRAJNOSTNI MODELI KMETOVANJA NA OBMOČJIH NATURA 2000, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, nosilec projekta: Urban Šilc, skupna vrednost projekta v letu 2021: 43.348,00 EUR, delež MKGP: 41 % (18.076,00 EUR)
15. V4-2020 PRISTOPI IN VREDNOTENJE USPEŠNOSTI PRENOSA ZNANJA NA PODROČJU VARSTVA OKOLJA IN NARAVE V KMETIJSTVU, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 25.164,00 EUR, delež MKGP: 22 % (5.690,00 EUR)
16. V4-2021 ZASNOVA, TESTIRANJE IN PRIPRAVA REZULTATSKO USMERJENEGA KMETIJSKO-OKOLJSKEGA UKREPA "PISAN TRAVNIK" NA NARAVOVARSTVENO POMEMBNIH (NVP) TRAVIŠČIH V SLOVENIJI, Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, nosilec projekta: Mitja Kaligarič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 42.879,00 EU, delež MKGP: 42 % (18.076,00 EUR)
17. V4-2022 ZMANJŠANJE EMISIJ TOPLOGREDNIH PLINOV IN POVEČANJE VEZAVE C V TLA Z OHRANITVENO OBDELAVO TAL (akronim "REC-TILL"), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Marjetka Suhadolc, skupna vrednost projekta v letu 2021: 38.956,00 EUR, delež MKGP: 18 % (7.050,00 EUR)
18. V4-2023 OVREDNOTENJE EKOSISTEMSKIH STORITEV TAL V KMETIJSKI RABI, Gozdarski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Anže Japelj, skupna vrednost projekta v letu 2021: 36.124,00 EUR, delež MKGP: 41 % (15.064,00 EUR)
19. V4-2024 REJA DOMAČIH ŽIVALI Z NADGRADNJO DOBROBITI ŽIVALI V SKLADU Z DRUŽBENIMI ZAHTEVAMI, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Alenka Dovč, skupna vrednost projekta v letu 2021: 41.152,00 EUR, delež MKGP: 18 % (7.469,00 EUR)
20. V4-2027 IZDELAVA STRATEGIJE UPRAVLJANJA S POTOČNO POSTRVJO V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Aleš Snoj, skupna vrednost projekta v letu 2021: 43.348,00 EUR, delež MKGP: 41 % (18.076,00 EUR)
21. V5-2028 ODZIVANJE KMEČKIH DRUŽIN NA POSLEDICE DELOVNIH NESREČ IN POKLICNIH BOLEZNI, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, nosilec projekta: Majda Černič Istenič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 18.962,00 EUR, delež MKGP: 41 % (7.532,00 EUR)
22. V6-2029 KONFLIKTI NA PODEŽELJU SPODBUJAJO ISKANJE REŠITEV IN RAZVOJ, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, nosilec projekta: Irma Potočnik Slavič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 18.062,00 EUR, delež MKGP: 41 % (7.532,00 EUR)
23. V5-2030 MOŽNOSTI NADALJNJEGA RAZVOJA VINSKEGA IN GASTRONOMSKEGA TURIZMA NA KMETIJAH (VINGATUR), Univerza na Primorskem Fakulteta za turistične študije Portorož – Turistica, nosilec projekta: Simon Kerma, skupna vrednost projekta v letu 2021: 54.187,00 EUR, delež MKGP: 41 % (22.596,00 EUR)

Razpis CRP 2020-II

1. V4-2039 OCENA TVEGANJA VNOSA VIRUSA AFRIŠKE PRAŠIČJE KUGE V REJE PRAŠIČEV, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Marina Štukelj, skupna vrednost projekta v letu 2021: 14.000,00 EUR, delež MKGP: 35 % (5.000,00 EUR)
2. V6-2041 MEDGENERACIJSKO SOŽITJE NA PODEŽELJU, RAZVOJ SOCIALNE INFRASTRUKTURE ZA PREPREČEVANJE SOCIALNE IZKLJUČENOSTI TER BLAŽITEV SOCIALNIH PRITISKOV NA PODEŽELJU, ZAVOD INRISK, nosilec projekta: David Bogataj, skupna vrednost projekta v letu 2021: 14.000,00 delež MKGP: 35 % (5.000,00 EUR)

Razpis CRP 2021

1. V5-2135 PRENOVA REGIONALNE RAZDELITVE KRAJINSKIH TIPOV IN IZJEMNIH KRAJIN V SLOVENIJI TER NJIHOVA DIGITALIZACIJA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Mojca Golobič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 17.871,30 EUR, delež MKGP: 0,00 EUR
2. V1-2139 RAZISKAVE ZA OPREDELITEV IN PREPREČEVANJE OBREMENJEVANJA VODOZBIRNEGA ZALEDJA JELŠEVNIŠČICE IN OTOVCA, S POSEBNIM OZIROM NA HABITAT ČRNE ČLOVEŠKE RIBICE (HAČLORI), Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, nosilec projekta: Metka Petrič, skupna vrednost projekta v letu 2021: 13.570,00 EUR, delež MKGP: 0,00 EUR

3. V5-2154 RAZVOJ IN PREDLOG IMPLEMENTACIJE INSTRUMENTA ZA DOSEGANJE USKLAJENOSTI RESORNIH OZIROMA RAZVOJNIH POLITIK S STRATEGIJO PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE (TIA-SI), Univerza v Ljubljani, nosilec projekta: Naja Marot, skupna vrednost projekta v letu 2021: 11.254,90 EUR, delež MKGP: 0,00 EUR

Mednarodni raziskovalni projekti

ERA NET ArimNet2

1. Medvitis - OHRANJANJE RAZNOLIKOSTI VINSKE TRTE (VITIS SP.) V SPREMINJAJOČEM OKOLJU MEDITERANSKEGA PROSTORA, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Barbara Pipan, celotna vrednost projekta: 50.000,00 EUR; sredstva MKGP v letu 2021: 3.000,00 EUR

ERA NET Cofund

2. BIOVINE - IZKORIŠČANJE BIODIVERZITETE V VINOGRADNIŠKIH SISTEMIH Z NAMENOM ZMANJŠANJA ŠKOD IN UPORABE PESTICIDOV TER POVEČANJA EKOSISTEMSKIH USLUG, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Saša Širca, celotna vrednost projekta: 110.000,00 EUR; sredstva v letu 2021: 5.722,00 EUR (SLO udeležba: 5.222,00 EUR, EU udeležba: 500,00 EUR)

ERA NET CORE ORGANIC COFUND 3. razpis

3. DIVERSILIENCE - RAZNOLIKOST EKOLOŠKE RASTLINSKE PRIDELAVE ZA POVEČANJE ODPORNOSTI, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Vladimir Meglič, celotna vrednost projekta: 48.000,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2021: 16.700,00 EUR
4. ROAM-FREE - ODPORNE ŽIVALI V TRAJNOSTNIH MEŠANIH SISTEMIH PROSTE REJE, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec Marina Štukelj, celotna vrednost projekta: 100.000,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2021: 33.534,00 EUR

EJP SOIL

1. EJP SOIL Krovna pogodba o financiranju partnerjev slovenskega konzorcija v Evropskem skupnem programu za upravljanje s tlemi v kmetijstvu (EJP SOIL), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalni nosilec Helena Grčman, celotna vrednost projekta: 55.533,63 EUR, sredstva MKGP v letu 2021: 35.753,60 EUR

EJP SOIL 3. delovni sklop 1. razpis

2. SIREN - ZBIRANJE KAZALCEV KAKOVOSTI TAL IN EKOSISTEMSKIH STORITEV TER NJIHOVIH REFERENČNIH VREDNOSTI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Marjetka Suhadolc, celotna vrednost projekta: 5.622,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2021: 1.127,30 EUR
3. CarboSeq - POTENCIAL KMETIJSKIH TAL V EVROPI ZA VEZAVO ORGANSKEGA OGLJIKA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Marjetka Suhadolc, celotna vrednost projekta: 44.161,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2021: 2.465,69 EUR.
4. SOMMIT – TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE S TALNO ORGANSKO SNOVJO: KOMPROMIS MED SEKVESTRACIJO C IN IZGUBAMI DUŠIKOVEGA OKSIDA, METANA IN NITRATOV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Rok Mihelič, celotna vrednost projekta: 163.751,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2021: 11.721,79 EUR
5. SCALE - UPRAVLJANJE POVEZLJIVOSTI SEDIMENTOV V KMETIJSKI KRAJINI ZA ZMANJŠEVANJE UČINKOV VODNE EROZIJE, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Borut Vrščaj, celotna vrednost projekta: 52.000,00, sredstva MKGP v letu 2021: 3.475,62 EUR

EJP SOIL 3. delovni sklop 2. razpis

6. EnergyLink - POVEZOVANJE PESTROSTI POSEVKOV Z ALOKACIJO MIKROBNE ENERGIJE IN VEZAVO ORGANSKEGA OGLJIKA V TLEH, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Marjetka Suhadolc, celotna vrednost projekta: 25.563,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2021: 0,00 EUR
7. MINOTAUR - MODELIRANJE IN KARTIRANJE BIODIVERZITETE IN FUNKCIJ TAL PO VSEJ EVROPI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Marjetka Suhadolc, celotna vrednost projekta: 25.376,00 EUR, sredstva MKGP v letu 2021: 0,00 EUR
8. ProbeField - NOV PROTOKOL ZA ROBUSTNO SPREMLJANJE ZALOG OGLJIKA IN LASTNOSTI TAL NA PODLAGI PROKSIMALNIH SENZORJEV IN OBSTOJEČIH SPEKTRALNIH KNJIŽNIC TAL, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec Denis Stanjko, celotna vrednost projekta: 8.749,00 EUR, sredstva MKGP v letu

GOZDARSTVO

Priloga 65: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2021

GGO	Lastništvo			Gozdovi, SKUPAJ	Druga gozda zemljišča
	Država	Zasebniki	Lokalna skupnost		
Tolmin	33.828	99.147	15.929	148.904	4.194
Bled	9.391	53.430	478	63.299	6.141
Kranj	6.503	63.449	1.074	71.025	1.394
Ljubljana	13.517	130.097	680	144.294	1.581
Postojna	30.613	47.990	532	79.135	221
Kočevje	47.620	40.720	4.704	93.044	289
Novo mesto	22.566	74.494	1.133	98.193	351
Brežice	9.205	60.256	378	69.839	458
Celje	11.808	62.544	687	75.039	371
Nazarje	1.624	46.370	64	48.058	1.141
Slovenj Gradec	16.474	44.244	0	60.719	442
Maribor	19.420	76.417	147	95.984	308
Murska Sobota	8.149	31.680	309	40.137	100
Sežana	7.856	76.815	4.202	88.873	921
SKUPAJ	238.573	907.653	30.316	1.176.542	17.912
Struktura (%)	20	77	3	100	

Vir: ZGS

Priloga 66: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2021

GGO	Lesna zaloga (m³)			Lesna zaloga (m³/ha)		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	9.088.822	27.688.476	36.777.298	61,04	185,95	246,99
Bled	15.116.748	6.081.358	21.198.106	238,82	96,07	334,89
Kranj	16.727.566	9.382.813	26.110.379	235,52	132,11	367,62
Ljubljana	15.939.093	24.028.637	39.967.730	110,46	166,53	276,99
Postojna	12.017.664	11.995.441	24.013.105	151,86	151,58	303,45
Kočevje	13.257.269	16.949.857	30.207.126	142,48	182,17	324,66
Novo mesto	8.773.543	22.338.306	31.111.849	89,35	227,49	316,84
Brežice	3.218.990	16.825.644	20.044.634	46,09	240,92	287,01
Celje	8.656.672	15.291.058	23.947.730	115,36	203,77	319,14
Nazarje	12.962.456	4.914.281	17.876.737	269,72	102,26	371,98
Slovenj Gradec	19.585.571	4.141.387	23.726.958	322,56	68,21	390,77
Maribor	15.326.330	20.256.629	35.582.959	159,68	211,04	370,72
Murska Sobota	2.747.135	8.813.541	11.560.676	68,44	219,59	288,03
Sežana	4.694.079	10.212.394	14.906.473	52,82	114,91	167,73
SKUPAJ	158.111.938	198.919.822	357.031.760	134,39	169,07	303,46

Vir: ZGS

Priloga 67: Posek lesa v gozdovih (m³); 1991–2021

	Iglavci	Listavci	Skupaj
1991	1.242.503	856.090	2.098.593
1992	1.208.318	959.636	2.167.954
1993	1.289.585	798.081	2.087.666
1994	1.411.275	843.605	2.254.880
1995	1.247.957	843.953	2.091.909
1996	1.512.284	818.119	2.330.404
1997	1.387.932	1.179.128	2.567.060
1998	1.396.052	1.074.121	2.470.173
1999	1.349.117	1.047.198	2.396.315
2000	1.422.750	1.186.289	2.609.039
2001	1.458.837	1.155.464	2.614.301
2002	1.496.665	1.148.889	2.645.553
2003	1.822.887	1.184.211	3.007.097
2004	1.820.390	1.137.607	2.957.997
2005	2.033.390	1.202.710	3.236.100
2006	2.242.755	1.475.508	3.718.263
2007	2.042.735	1.199.335	3.242.070
2008	2.055.341	1.372.031	3.427.372
2009	1.853.772	1.520.419	3.374.191
2010	1.808.066	1.566.071	3.374.137
2011	2.040.015	1.855.622	3.895.636
2012	2.152.467	1.758.340	3.910.807
2013	2.190.572	1.733.423	3.923.995
2014	3.463.295	2.886.440	6.349.736
2015	3.922.547	2.108.495	6.031.042
2016	4.013.145	2.089.485	6.102.630
2017	3.295.974	1.688.661	4.984.635
2018	4.367.576	1.693.383	6.060.959
2019	3.326.578	1.961.285	5.287.863
2020	2.375.840	1.851.634	4.227.474
2021	2.167.328	1.908.123	4.075.451

Vir: ZGS

Priloga 68: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m³); 2021

GGO	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	176.423	509.135	685.558
Bled	232.827	69.092	301.919
Kranj	338.595	166.015	504.610
Ljubljana	343.208	489.133	832.341
Postojna	305.088	186.370	491.458
Kočevje	312.260	306.679	618.939
Novo mesto	204.642	562.322	766.964
Brežice	76.801	367.509	444.310
Celje	187.015	334.060	521.075
Nazarje	247.728	75.712	323.440
Slovenj Gradec	365.030	70.068	435.098
Maribor	281.077	380.105	661.182
Murska Sobota	56.174	183.815	239.989
Sežana	120.474	219.308	339.782
SKUPAJ	3.247.342	3.919.323	7.166.665

Vir: ZGS

Priloga 69: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2021

Posek/možni posek	Iglavci	Listavci	Skupaj
2001	83	67	72
2002	81	63	72
2003	94	57	75
2004	90	53	71
2005	99	54	75
2006	104	63	82
2007	89	48	68
2008	87	53	70
2009	76	57	66
2010	71	56	63
2011	79	64	71
2012	73	65	68
2013	79	54	65
2014	122	86	103
2015	136	61	95
2016	134	60	94
2017	111	46	75
2018	142	45	89
2019	105	51	76
2020	73	48	59
2021	67	49	57

Vir: ZGS

Priloga 70: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Skupaj iglavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
– hlodovina	68	69	71	75	74	64	68	71	74	75	72	70	74
– drug okrogli industrijski les	5	7	8	4	4	9	7	4	2	2	0	0	0
– les za celulozo in plošče ter les za kurjavo	27	24	21	21	22	27	25	25	24	23	28	30	26
Skupaj listavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
– hlodovina	28	28	27	22	24	19	21	24	26	19	24	23	25
– drugo	72	72	73	78	76	81	79	76	74	81	76	77	75

Vir: Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (do leta 2016), SiDG in Ministrstvo za obrambo RS, preračuni GIS

Priloga 71: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Iglavci													
Hlodovina	1.213	1.180	1.297	1.390	1.429	1.815	2.210	2.660	2.200	2.553	2.123	1.624	1.512
Les za celulozo in plošče	211	187	222	232	251	634	550	578	532	659	492	346	263
Drug okrogli industrijski les	44	52	63	41	42	114	100	75	20	33	20	15	19
Les za kurjavo	114	136	177	192	194	224	225	200	170	220	163	135	119
Skupaj	1.582	1.555	1.759	1.855	1.915	2.787	3.085	3.513	2.922	3.466	2.798	2.119	1.913
Listavci													
Hlodovina	301	272	284	252	266	303	321	329	295	280	352	348	447
Les za celulozo in plošče	159	129	158	302	241	581	595	438	400	366	500	479	410
Drug okrogli industrijski les	19	21	27	23	79	106	77	60	50	55	47	37	32
Les za kurjavo	869	968	1.159	1.009	1.013	1.476	1.106	1.162	943	979	1.032	1.013	1.007
Skupaj	1.348	1.390	1.629	1.586	1.599	2.465	2.099	1.988	1.688	1.680	1.931	1.877	1.896
Iglavci in listavci													
Hlodovina	1.514	1.452	1.582	1.641	1.695	2.118	2.531	2.989	2.495	2.833	2.476	1.971	1.959
Les za celulozo in plošče	370	316	380	534	492	1.215	1.145	1.016	932	1.025	992	825	673
Drug okrogli industrijski les	63	73	90	65	121	219	177	135	70	88	67	52	51
Les za kurjavo	983	1.104	1.336	1.201	1.207	1.700	1.331	1.362	1.113	1.199	1.195	1.148	1.126
Skupaj	2.930	2.945	3.388	3.440	3.515	5.252	5.184	5.501	4.610	5.146	4.729	3.996	3.809

* Začasni podatki.

Vir: MKGP, preračuni GIS

Priloga 72: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti (000 m³); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Izvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	306.086	337.479	512.886	669.902	791.844	1.363.466	1.664.675	2.228.329	1.687.618	1.919.202	1.168.090	821.113	524.480
Okrogli industrijski les, listavci	200.778	228.138	295.381	358.391	406.397	601.376	638.478	489.203	490.780	358.953	546.218	536.380	619.005
Les za kurjavo	260.081	278.399	334.147	295.251	351.444	419.989	379.503	366.014	461.435	357.881	196.084	200.098	201.091
Skupaj	766.945	844.016	1.142.414	1.323.544	1.549.685	2.384.831	2.682.656	3.083.546	2.639.833	2.636.037	1.910.392	1.557.591	1.344.575
Uvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	58.677	59.245	103.779	119.280	193.705	153.654	184.824	143.723	194.841	236.527	343.585	596.646	548.134
Okrogli industrijski les, listavci	104.774	134.271	141.852	85.193	133.501	134.117	112.086	130.407	123.640	113.326	112.414	119.927	159.873
Les za kurjavo	97.871	113.347	202.556	255.911	246.591	167.677	151.626	184.371	177.804	173.764	158.161	138.713	177.228
Skupaj	261.322	306.863	448.187	460.384	573.797	455.448	448.536	458.501	496.286	523.617	614.160	855.286	885.235
Izvoz – uvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	247.409	278.234	409.107	550.622	598.139	1.209.812	1.479.851	2.084.606	1.492.777	1.682.675	824.506	224.467	–23.654
Okrogli industrijski les, listavci	96.004	93.867	153.529	273.198	272.896	467.259	526.392	358.796	367.140	245.627	433.804	416.453	459.132
Les za kurjavo	162.210	165.052	131.591	39.340	104.853	252.312	227.877	181.643	283.631	184.117	37.923	61.385	23.862
Skupaj	505.623	537.153	694.227	863.160	975.888	1.929.383	2.234.120	2.625.045	2.143.548	2.112.419	1.296.232	702.305	459.340

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni GIS

Priloga 73: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Javna gozdarska služba	22.656,9	22.654,5	21.524,0	20.317,5	19.429,8	19.263,3	19.700,0	20.168,6	21.103,3	21.532,5	22.737,2	23.537,0	24.535,3
Obnova gozdov	1.196,0	822,9	786,3	373,0	374,9	371,7	371,5	357,8	367,0	397,6	412,2	385,2	378,0
Nega gozdov	390,4	570,0	676,8	341,0	383,9	162,7	345,3	345,6	332,7	345,5	358,8	376,0	380,6
Varstvo gozdov	1.055,7	1.007,0	1.071,3	341,6	448,2	635,1	526,6	513,6	513,4	499,1	514,6	661,4	524,6
Vzdrževanje in gradnja gozdnih cest	1.268,3	1.257,1	1.233,5	1.266,7	1.264,5	1.236,0	1.182,4	1.215,0	1.263,4	1.266,7	1.420,4	1.659,2	2.594,6
Druge naloge	604,9	636,5	884,4	563,5	440,1	430,9	424,9	460,9	466,4	483,7	445,4	498,5	524,3
<i>semenarska in drevesničarska dejavnost</i>	7,3	2,6	14,1	3,3	5,9	5,9	2,5	11,7	3,1	25,0	3,3	8,0	3,6
<i>vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali</i>	73,9	74,3	97,9	43,0	50,0	49,0	70,0	70,0	58,1	53,7	50,0	48,2	45,1
<i>nakup varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom</i>	3,4	76,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>izvršba odločb ZZG Slovenije</i>	3,5	4,3	7,3	0,1	0,2	3,5	7,8	3,9	1,0	0,0	0,7	1,9	3,4
<i>odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom</i>	8,0	2,0	0,0	2,6	2,1	3,0	1,5	2,0	2,0	2,0	2,0	1,2	1,9
<i>nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika</i>	4,7	18,5	4,7	3,3	3,7	0,0	0,0	7,1	2,7	5,3	0,0	0,0	9,6
<i>znanstvenoraziskovalno delo v gozdarstvu</i>	504,1	458,8	760,4	511,2	378,2	369,5	343,0	366,2	399,5	397,8	389,3	439,20	460,7
Odškodnina za škodo od divjadi	156,6	131,9	149,6	104,1	149,5	160,0	160,0	293,4	240,4	305,8	278,4	355,2	395,2
Naloge na področju gozdarstva po ZGS	27.329,0	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	22.259,6	22.710,7	23.354,9	24.286,5	24.831,0	26.167,00	27.472,5	29.332,60
Odprava posledic žleda (proračunska rezerva)	–	–	–	–	–	2.758,0	–	–	–	–	–	–	–
Solidarnostna pomoč EU (žled)	–	–	–	–	–	–	298,1	–	–	–	–	–	–
Javna služba za področje divjadi in lova	–	–	–	–	–	–	–	–	4,0	4,0	13,0	98,5	95,3
Izredna pomoč zaradi posledic epidemije covid-19	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	356,2	–
Forest focus (EU + SLO)	141,8	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gozdni sklad	–	–	–	–	–	–	–	449,6	1.677,4	5.571,6	25.196,4	11.678,4	17.312,8
GOZDARSTVO IN LOVSTVO, SKUPAJ	27.470,8	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	25.017,6	23.008,8	23.804,4	25.967,9	30.406,6	51.376,40	39.604,6	46.740,70
Gozdni sklad – zbiranje sredstev	–	–	–	–	–	–	–	5.621,3	9.711,1	13.932,4	17.547,4	12.732,8	14.481,1
SKUPAJ	27.470,8	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	25.017,6	23.008,8	29.425,7	35.679,0	44.339,0	68.923,7	52.337,4	61.221,80

Vir: MKGP, ARSKTRP

RIBIŠTVO

Priloga 74: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2009–2021

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Informacijski sistem	178,2	61,6	3,2	16,2	3,9	19,7	13,0	80,1	52,8	103,0	77,3	56,9	61,2
Javni zavod za ribištvo	565,1	565,2	537,6	471,8	415,4	405,0	400,0	406,3	561,6	439,9	460,2	468,0	533,6
Javna služba za svetovanje v ribištvu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	10,3	36,6	44,5	51,0
Varstvo naravnih virov	12,7	32,6	101,8	14,7	–	45,1	14,3	19,1	16,3	208,1	111,1	283,4	232,2
Ukrepi v ribištvu	144,8	185,8	230,7	214,1	245,4	163,6	–	–	–	–	–	–	–
Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (EU + SLO)	55,6	2.744,2	3.749,7	5.032,4	4.894,2	4.558,9	2.984,1	2.049,5	–	–	–	–	–
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	–	–	–	–	–	118,9	133,1	422,1	520,0	1.598,3	2.508,3	2.804,4	6.342,5
Izredna pomoč, nadomestilo plačila priveza v pristaniščih, Corona-19	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4,3	–
Ribištvo, skupaj	956,4	3.589,4	4.623,0	5.749,2	5.558,9	5.311,1	3.544,5	2.976,9	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,5	7.220,7
<i>od tega EU</i>	<i>106,3</i>	<i>2.296,8</i>	<i>3.142,4</i>	<i>3.860,6</i>	<i>3.935,6</i>	<i>3.618,2</i>	<i>2.344,6</i>	<i>1.889,6</i>	<i>407,4</i>	<i>1.193,0</i>	<i>1.903,5</i>	<i>2.125,2</i>	<i>4.937,3</i>
Sredstva občin (Evropski sklad za ribištvo)		209,7	279,5	51,5	163,4	0,0	211,2	43,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SKUPAJ	956,5	3.799,1	4.902,5	5.800,7	5.722,3	5.311,1	3.755,7	3.020,5	1.150,7	2.359,5	3.193,5	3.661,5	7.220,7

Vir: MKGP

Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si